Ocenianie
Wymagania edukacyjne
dla klas IV – VIII

Szkoła Podstawowa nr 35
im. Polskich Olimpijczyków
w Toruniu

Język polski

Klasa 4

Wymagania na poszczególne oceny				
Ocena				
Dopuszczająca **Uczeń:**	**Dostateczna** **Uczeń:**	**Dobra** **Uczeń:**	**Bardzo dobra** **Uczeń:**	**Celująca** **Uczeń:**
− ma braki w wiadomościach i umiejętnościach z zakresu materiału programowego z zawartego w podręczniku „Wyspy szczęśliwe”, ale braki te nie przekreślają możliwości dalszego kształcenia, braki wiedzy możliwe są do usunięcia w dłuższym czasie; − skupia uwagę na krótkich wypowiedziach innych osób, − reaguje na wypowiedzi innych werbalnie i niewerbalnie (mimiką, gestem, postawą), - rozumie polecenia nauczyciela, wypowiedzi innych uczniów − rozpoznaje proste intencje nadawcy, np. pytanie, prośbę, odmowę, przeprosiny, − wskazuje najważniejsze informacje w wysłuchanym niedługim tekście, zwłaszcza jego warstwie dosłownej,	- opanował w podstawowym zakresie umiejętności z zakresu materiału programowego zawartego w podręczniku „Wyspy szczęśliwe”, jednak mogą wystąpić braki w wiadomościach i umiejętnościach; − słucha innych i uczestniczy w rozmowie, zadaje pytania, odpowiada, − wybiera najważniejsze informacje z wysłuchanego tekstu, tworzy prostą notatkę w formie tabeli, schematu, kilkuzdaniowej wypowiedzi, − powtarza swoimi słowami ogólny sens usłyszanej wypowiedzi, opowiada fabułę usłyszanej historii, − rozpoznaje nastrój słuchanych komunikatów;	− w dużym zakresie opanował wiadomości i umiejętności z zakresu materiału programowego zawartego w zawartego w podręczniku „Wyspy szczęśliwe” − koncentruje uwagę podczas słuchania dłuższych wypowiedzi innych, a zwłaszcza odtwarzanych utworów, − odróżnia informacje ważne od mniej ważnych, − na podstawie słuchanego tekstu tworzy samodzielną notatkę: rysuje plan, ilustracje do tekstu, formułuje pytania, − wskazuje typowe elementy konstrukcyjne i stylistyczne w zaproszeniach, życzeniach, ogłoszeniach, instrukcjach, przepisach;	− w pełnym zakresie opanował wiadomości i umiejętności z zakresu materiału programowego zawartego w zawartego w podręczniku „Wyspy szczęśliwe”, − przekazuje treść wysłuchanych wypowiedzi, − odczytuje przenośny sens wysłuchanych utworów prozatorskich i poetyckich, − wyraża swoje zdanie na temat wysłuchanego komunikatu, − nazywa intencje nadawcy komunikatu − wyszukuje w wypowiedzi informacje wyrażone pośrednio i wykorzystuje je w wypowiedzi np. opisującej lub oceniającej postać fikcyjną lub rzeczywistą, − oddziela informacje ważne od drugorzędnych i wykorzystuje je w	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę bardzo dobrą oraz: − w pełnym zakresie opanował wiadomości i umiejętności z zakresu materiału programowego zawartego w podręczniku „Wyspy szczęśliwe”, − uczeń biegle się posługuje zdobytymi wiadomościami i umiejętnościami w rozwiązywaniu problemów teoretycznych i praktycznych objętych programem nauczania i wynikających z podstawy programowej, proponuje rozwiązania nietypowe, − jest twórczy, rozwija własne uzdolnienia,

− rozumie ogólny sens słuchanych utworów, − identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi w prostych tekstach literackich oraz typowych sytuacjach znanych uczniowi z doświadczenia i obserwacji, − rozpoznaje proste intencje nadawcy, np. pytanie, prośbę, odmowę, przeprosiny, − rozumie dosłowne znaczenie wyrazów w wypowiedzi, − rozumie ogólny sens czytanych utworów, stara się czytać teksty płynnie i poprawnie pod względem artykulacyjnym, − sprawdza pisownię wyrazu w słowniku ortograficznym, - mówi o swoich reakcjach czytelniczych − wie, co tworzy rytm, − wskazuje wers, strofę, refren, − odróżnia fikcję od rzeczywistości, − odróżnia elementy fantastyczne od realistycznych, − określa wybrane elementy świata przedstawionego w utworze epickim, takie jak: czas, miejsce, bohaterowie, zdarzenia, − rozumie rolę osoby mówiącej w tekście (narrator), − nawiązuje i podtrzymuje kontakt werbalny z innymi uczniami nauczycielem, − formułuje pytania i udziela prostych odpowiedzi pod względem konstrukcyjnym,	− identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi, − określa temat i główną myśl tekstu, − oddziela informacje ważne od drugorzędnych, − wskazuje przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi, − wskazuje części składowe wypowiedzi: tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie, posługuje się akapitami, − poprawnie artykułuje i akcentuje wyrazy, stosuje intonację zdaniową podczas głośnego czytania utworów; - zna pojęcia: gra aktorska, dekoracja, kostiumy, rekwizyty, inscenizacja, scena, widownia, próba, − odczytuje morał baśni - nazywa swoje reakcje czytelnicze − odróżnia autora od osoby mówiącej w utworze, - czyta niektóre lektury szkolne i czasami bierze udział w ich omawianiu. − określa i nazywa elementy świata przedstawionego w utworze epickim, takie jak: czas, miejsce, bohaterowie, zdarzenia, − rozpoznaje elementy rytmu: wers, zwrotka, rym, refren, - przypisuje cechy bohaterom oraz ocenia ich postawy w odniesieniu do takich wartości,	− odczytuje przenośny sens wysłuchanych utworów poetyckich i prozatorskich; − wyszukuje w wypowiedzi informacje wyrażone pośrednio, − oddziela informacje ważne od drugorzędnych, - stosuje poprawne formy gramatyczne rzeczownika, przymiotnika, czasownika, − gromadzi wyrazy określające i nazywające cechy charakteru na podstawie zachowań i postaw, − w sposób uporządkowany opisuje przedmiot, miejsce, krajobraz, postać, zwierzę, obraz, ilustrację, plakat, stosując słownictwo służące do formułowania ocen, opinii, emocji i uczuć, − rozumie funkcje części składowych wypowiedzi: tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie, − głośno czyta utwory, uwzględniając zasady poprawnej artykulacji i intonacji; − uzasadnia swoje reakcje czytelnicze, − analizuje elementy świata przedstawionego w utworze epickim, takie jak: czas, miejsce, bohaterowie, zdarzenia, - czyta wszystkie lektury szkolne i czasami bierze udział w ich omawianiu − rozumie podstawową funkcję wersu, zwrotki, rymu,	odczytywaniu znaczeń dosłownych i przenośnych, − odczytuje i wykorzystuje treści zawarte w artykule, instrukcji, przepisie, tabeli, schemacie i notatce, - czyta wszystkie lektury szkolne i bierze udział w ich omawianiu − wskazuje i odczytuje przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi, − ma świadomość konstrukcji wypowiedzi i rozumie funkcje takich części składowych wypowiedzi, jak tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie, − głośno czyta utwory, wykorzystując umiejętność poprawnej artykulacji i intonacji, aby oddać sens odczytywanego tekstu, − wybiera informacje wyrażone pośrednio w różnych źródłach, np. czasopismach, stronach internetowych; konfrontuje je z innymi źródłami, − konfrontuje swoje reakcje czytelnicze z innymi odbiorcami, − objaśnia funkcję analizowanych elementów świata przedstawionego w utworze epickim, − wykorzystuje wiedzę na temat wersu, zwrotki, rymu do interpretacji utworu, − charakteryzuje i ocenia bohaterów oraz ich postawy odnoszące się do takich wartości, jak np. miłość–nienawiść, przyjaźń–wrogość; − uzasadnia własne zdanie w rozmowie, podaje odpowiednie	− odczytuje i wyjaśnia przenośny sens wysłuchanych utworów poetyckich i prozatorskich − czyta ze zrozumieniem na poziomie semantycznym i krytycznym, równie teksty spoza listy lektur, − wykorzystuje treści zawarte w artykułach, instrukcjach, przepisach, tabelach, schematach i notatkach w tworzeniu własnych wypowiedzi, − odczytuje głośno utwory poetyckie i prozatorskie i je interpretuje, − wybiera i wykorzystuje informacje z różnych źródeł (np. czasopism, stron internetowych) we własnych wypowiedziach o charakterze informacyjnym lub oceniającym; − porównuje funkcję analizowanych elementów świata przedstawionego w różnych utworach epickich − wskazuje elementy baśni w innych tekstach kultury, − dostrzega różnice między celem programów informacyjnych, rozrywkowych, reklam, − odnosi się do postaw bohaterów fikcyjnych i opisuje otaczającą ich rzeczywistość,

− wypowiada komunikaty zawierające proste informacje, − wyraża wprost swoje intencje, − stosuje zwroty grzecznościowe podczas rozmowy z osobą dorosłą i rówieśnikiem, − mówi na temat, opowiada o obserwowanych zdarzeniach, akcji książki, filmu, − stosuje wyrazy o znaczeniu dosłownym, − wygłasza tekst utworu z pamięci, − stosuje wielką literę na początku wypowiedzenia i odpowiednie znaki interpunkcyjne na jego końcu, - czyta pojedyncze lektury szkolne lub ich fragmenty i sporadycznie bierze udział w ich omawianiu - zna pojęcie morał, wyjaśnia go z pomocą nauczyciela; − zna podstawowe zasady dotyczące pisowni wielką literą oraz pisowni ó–u, rz–ż, ch– h, − dzieli wyrazy na sylaby, przenosi wyraz do następnego wersu, − zna podstawowe zasady układu graficznego listu prywatnego, dialogu, ramowego planu wypowiedzi, - odróżnia nazwy własne od pospolitych i stara się stosować odpowiednie zasady dotyczące pisowni wielką literą − zna i próbuje stosować podstawowe zasady układu graficznego i szczegółowego planu wypowiedzi, ogłoszenia,	jak np. miłość –nienawiść, przyjaźń– wrogość, − odczytuje sens utworów na poziomie semantycznym(dosłownym), − świadomie uczestniczy w sytuacji komunikacyjnej, − dostosowuje wypowiedź do adresata i sytuacji, świadomie dobiera różne typy wypowiedzeń prostych i rozwiniętych, wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące, − formułuje pytania otwarte, − wypowiada się w kilku logicznie ze sobą połączonych zdaniach na tematy związane z codziennością, otaczającą rzeczywistością, lekturą, − stosuje zwroty grzecznościowe i odpowiednie konstrukcje składniowe(np. tryb przypuszczający) podczas rozmowy z osobą dorosłą i rówieśnikiem, − składa życzenia, tworzy wypowiedź o cechach instrukcji, np. zasady gry, − wypowiada się w sposób uporządkowany: opowiada zdarzenia w porządku chronologicznym, streszcza utwory fabularne, − opisuje przedmiot, miejsce, krajobraz, postać, zwierzę, obraz, ilustrację, plakat stosując słownictwo określające umiejscowienie w przestrzeni,	− rozumie funkcję akapitu jako logicznie wyodrębnionej całości w tekście, − charakteryzuje i ocenia bohaterów oraz ich postawy odnoszące się do takich wartości, jak np. miłość–nienawiść, przyjaźń–wrogość, − przedstawia własne zdanie w rozmowie, − świadomie dobiera intonację zdaniową, − udziela odpowiedzi w formie krótkiej wypowiedzi, w tekstach świadomie stosuje wyrazy bliskoznaczne, – układa życzenia, zapisuje przepis, instrukcję, ogłoszenie, − w sposób uporządkowany opisuje przedmiot, miejsce, krajobraz, postać, zwierzę, obraz, ilustrację, plakat, stosując słownictwo służące do formułowania ocen i opinii, emocji i uczuć − uczestniczy w rozmowie związanej z lekturą, filmem czy codziennymi sytuacjami, − wypowiada się logicznie i w sposób uporządkowany: opowiada zdarzenia porządku chronologicznym, streszcza utwory fabularne, świadomie wykorzystuje wyrazy określające następstwo czasowe, zwłaszcza przysłówki,	przykłady, stosuje się do reguł grzecznościowych, − udziela wyczerpujących wypowiedzi poprawnych pod względem konstrukcyjnym i stylistycznym, − komponuje poprawne pod względem ortograficznym, interpunkcyjnym, fleksyjnym, składniowym wypowiedzi o przejrzystej, logicznej kompozycji z uwzględnieniem akapitów, − uzasadnia własne zdanie, podaje odpowiednie przykłady, np. z lektury, − sprawnie stosuje wiedzę językową w zakresie: − słownictwa (dba o poprawność słownikową tworzonych wypowiedzi, dobiera wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne, wzbogacając tekst w zależności od formy wypowiedzi i sytuacji komunikacyjnej), − składni (tworzy ciekawe pod względem składniowym wypowiedzi, stosuje się do zasad poprawności logiczno-składniowej, dba o poprawną interpunkcję wypowiedzeń złożonych), − fleksji(w wypowiedziach stosuje w poprawnych formach odmienne i nieodmienne części mowy przewidziane w programie nauczania, poprawnie stosuje formy czasu teraźniejszego oraz formy rodzaju męskoosobowego i niemęskoosobowego w czasie przeszłym i przyszłym); fonetyki(biegle stosuje wiadomości z	− przedstawia własne stanowisko w związku ze sposobem rozwiązania problemu, wykonania zadania, − podejmuje rozmowę na temat przeczytanej lektury/dzieła; omawia je w odniesieniu do innych dzieł także spoza kanonu lektur, − interpretuje metaforyczne i symboliczne treści utworów literackich i plastycznych, − tworzy samodzielne wypowiedzi cechujące się ciekawym ujęciem tematu, poprawną konstrukcją oraz właściwym doborem środków językowych, − wykazuje się szczególną dbałością o poprawność ortograficzną, interpunkcyjną, fleksyjną i składniową oraz estetykę zapisu wypowiedzi, − świadomie stosuje wiedzę językową w zakresie treści materiałowych przewidzianych programem nauczania słownictwa, składni, fleksji i fonetyki.

zaproszenia, instrukcji, przepisu kulinarnego − z pomocą nauczyciela zapisuje plan ramowy i szczegółowy, ogłoszenie, zaproszenie, instrukcję, przepis kulinarny; − pisze krótkie opowiadanie odtwórcze i twórcze, dba o następstwo zdarzeń − tworzy kilkuzdaniowy opis obrazu, rzeźby i plakatu; − zapisuje kilkuzdaniowe opowiadanie odtwórcze, − stara się o estetykę zapisu wypowiedzi, − stosuje wiedzę językową w zakresie składni(konstruuje poprawne zdania pojedyncze, stosuje wielkie litery, na początku wypowiedzenia i odpowiednie znaki interpunkcyjne na końcu, wskazuje zdanie złożone i równoważnik zdania, wskazuje orzeczenie w typowym zdaniu, zna wypowiedzenia oznajmujące, rozkazujące i pytające,), fonetyki(zna alfabet, dzieli wyrazy na litery, głoski i sylaby, zna podstawowe reguły akcentowania wyrazów w języku polskim, stara się je stosować); słownictwa (np. rozpoznaje zdrobnienia, potrafi dobrać parami wyrazy bliskoznaczne, stara się tworzyć poprawne związki wyrazowe); fleksji – odmienia według wzoru lub z niewielką pomocą nauczyciela rzeczownik,	− recytuje utwór poetycki, oddając jego ogólny nastrój i sens, − posługuje się pozawerbalnymi środkami wypowiedzi(mimiką, gestem); − stosuje podstawowe zasady ortografii dotyczące pisowni ó–u, rz–ż, ch–h i interpunkcji, − odróżnia nazwy własne od pospolitych i potrafi zastosować odpowiednie zasady dotyczące pisowni wielką literą, − dzieli wyrazy na głoski i litery, rozróżnia funkcję zmiękczającą i sylabotwórczą i w typowych przykładach, − konstruuje i zapisuje kilkuzdaniowe wypowiedzi poprawne pod względem logiczno -składniowym, − samodzielnie zapisuje dialog, − dzieli wypowiedzi na części kompozycyjne, − tworzy ramowy plan wypowiedzi, − układa opowiadanie odtwórcze, − w liście prywatnym, dialogu, zaproszeniu stosuje odpowiedni układ graficzny; − stosuje wiedzę językową w zakresie fonetyki (wykorzystuje umiejętność dzielenia wyrazów na sylaby przy przenoszeniu wyrazów do następnej linijki); słownictwa (wykorzystuje wyrazy bliskoznaczne i	− wygłasza tekst poetycki z pamięci, posługując się pauzą, barwą głosu, − stosuje się do zasad właściwego akcentowania wyrazów i intonowania wypowiedzeń, − stosuje poznane zasady ortografii dotyczące pisowni ó–u, rz–ż, ch– h i interpunkcji oraz potrafi je zastosować w sytuacjach nietypowych(np. wykorzystać wiedzę o wyrazach pochodnych i rodzinie wyrazów) − w wypowiedziach gromadzi wyrazy określające i nazywające cechy charakteru na podstawie zachowań i postaw, − stosuje akapit jako znak logicznego wyodrębnienia fragmentów wypowiedzi, − pisze logiczne i uporządkowane pod względem chronologicznym opowiadanie, − streszcza utwory fabularne, świadomie wykorzystuje wyrazy określające następstwo czasowe, zwłaszcza przysłówki; opowiada z perspektywy świadka i uczestnika zdarzeń, − zapisuje dialog w opowiadaniu, − dostrzega błędy ortograficzne i interpunkcyjne w tworzonej wypowiedzi i je poprawia; − umiejętnie stosuje wiedzę językową w zakresie fonetyki (stosuje wiadomości z zakresu	zakresu fonetyki i wykorzystuje je w poprawnym zapisie wyrazów).	

czasownik, przymiotnik, liczebnik, wskazuje czasowniki w różnych czasach, rzeczowniki własne i pospolite, przymiotniki, przysłówki.	przeciwstawne w tworzonym tekście, tworzy rodzinę wyrazów); składni (konstruuje zdania pojedyncze proste i rozwinięte oraz wypowiedzenia złożone i równoważniki zdań, używa różnych typów wypowiedzeń: oznajmujących, rozkazujących, pytających, wykrzyknikowych); fleksji (określa formę gramatyczną czasowników, rzeczowników, przymiotników; łączy wypowiedzenia składowe za pomocą spójnika w wypowiedzenie złożone; poprawnie zapisuje formy bezokoliczników oraz formy rodzaju męskoosobowego i niemęskoosobowego czasowników w czasie przyszłym i przeszłym). – stosuje zasady estetycznego zapisu tekstu;	podziału wyrazów na litery, głoski i sylaby w poprawnym ich zapisie); składni (stosuje różnorodne typy zdań: pojedyncze i złożone oraz równoważniki; celowo używa różnych typów wypowiedzeń: pytających, oznajmujących, wykrzyknikowych, rozkazujących w zależności od sytuacji komunikacyjnej; stosuje się do zasad poprawnej interpunkcji); fleksji (używa odmiennych części mowy w poprawnych formach).		

Klasa 5

Wymagania na poszczególne oceny				
Ocena				
Dopuszczająca **Uczeń:**	**Dostateczna** **Uczeń:**	**Dobra** **Uczeń:**	**Bardzo dobra** **Uczeń:**	**Celująca** **Uczeń:**
− skupia uwagę na krótkich wypowiedziach innych osób, rozumie ogólny sens słuchanych utworów, rozumie polecenia nauczyciela, wypowiedzi innych uczniów − wskazuje najważniejsze informacje w wysłuchanym tekście, zwłaszcza w jego warstwie dosłownej, rozpoznaje proste intencje nadawcy − reaguje na wypowiedzi innych werbalnie i niewerbalnie (mimiką, gestem, postawą) − identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi w prostych tekstach literackich oraz typowych sytuacjach znanych uczniowi z doświadczenia i obserwacji − rozpoznaje proste intencje nadawcy, np. pytanie, prośbę, odmowę, przeprosiny, zaproszenie − wskazuje najważniejsze informacje w odpowiednich fragmentach przeczytanego tekstu, zwłaszcza w dosłownej warstwie	− słucha innych ze zrozumieniem, uczestniczy w rozmowie, zadaje pytania, odpowiada − wybiera najważniejsze informacje z wysłuchanego tekstu, tworzy prostą notatkę w formie tabeli, schematu, kilkuzdaniowej wypowiedzi, rozpoznaje nastrój słuchanych komunikatów − powtarza swoimi słowami ogólny sens usłyszanej wypowiedzi, opowiada fabułę usłyszanej historii, formułuje pytania − identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi w omawianych w klasie tekstach literackich oraz sytuacjach znanych uczniowi z doświadczenia − rozpoznaje dosłowne intencje nadawcy − przytacza informacje z odpowiednich fragmentów przeczytanego tekstu, zwłaszcza w dosłownej warstwie tekstu i wyrażone wprost − określa temat i główną myśl tekstu, zwłaszcza na poziomie	− koncentruje uwagę podczas słuchania dłuższych wypowiedzi innych, a zwłaszcza odtwarzanych utworów − wybiera potrzebne informacje z wysłuchanego tekstu, tworzy notatkę w formie tabeli, schematu, punktów, kilkuzdaniowej wypowiedzi, rozpoznaje nastrój słuchanych komunikatów; - odróżnia informacje ważne od mniej ważnych − na podstawie słuchanego tekstu tworzy samodzielną notatkę: pisze plan, formułuje pytania − właściwie odbiera intencje nadawcy komunikatu − odczytuje przenośny sens wysłuchanych utworów poetyckich i prozatorskich − krótko charakteryzuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi w tekstach literackich oraz identyfikuje nadawcę i odbiorcę w sytuacjach znanych uczniowi z doświadczenia − rozpoznaje dosłowne i symboliczne intencje nadawcy	− przekazuje treść wysłuchanych wypowiedzi − odczytuje i omawia przenośny sens wysłuchanych utworów poetyckich i prozatorskich − wyraża spójne zdanie na temat wysłuchanego komunikatu − charakteryzuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi w tekstach literackich; - oddziela informacje ważne od drugorzędnych, fakty od opinii i wykorzystuje je w odczytywaniu znaczeń dosłownych i przenośnych, - dokonuje selekcji materiału na podstawie faktów i opinii zawartych w tekście − ma świadomość konstrukcji wypowiedzi, rozumie funkcje takich części składowych wypowiedzi, jak tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie − świadomie posługuje się akapitami w celu oddzielania od siebie poszczególnych zagadnień − płynnie oddziela fakty od opinii w dłuższych tekstach	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę bardzo dobrą oraz: − odczytuje głośno i wygłasza z pamięci utwory poetyckie i prozatorskie oraz je interpretuje, − wybiera i twórczo wykorzystuje informacje z różnych źródeł (np. czasopism, stron internetowych) we własnych wypowiedziach o charakterze informacyjnym lub oceniającym, − dba o czystość i poprawność swojej wypowiedzi, korzystając z różnych źródeł: słowników, poradników, audycji radiowych i programów telewizyjnych, − porównuje funkcję analizowanych elementów świata przedstawionego w różnych utworach epickich

tekstu i wyrażone wprost − odczytuje informacje zamieszczone na przykład w słowniczku przy tekście, przy obrazie − rozumie ogólny sens czytanych utworów − czyta teksty płynnie, stara się czytać je poprawnie pod względem artykulacyjnym − stara się poprawnie akcentować wyrazy − samodzielnie lub z niewielką pomocą nauczyciela lub uczniów wskazuje części składowe wypowiedzi: tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie, posługuje się akapitami − rozpoznaje następujące formy wypowiedzi: życzenia, ogłoszenie, instrukcję, przepis − wybiera najważniejsze informacje z instrukcji, tabeli, notatki, schematu − wie, jakiego typu informacje znajdują się w słowniku ortograficznym, słowniku wyrazów bliskoznacznych i poprawnej polszczyzny − potrafi sprawdzać pisownię wyrazu w słowniku ortograficznym − pod kierunkiem nauczyciela odszukuje wyrazy w słowniku wyrazów bliskoznacznych i sprawdza użycie związków w słowniku poprawnej polszczyzny − mówi o swoich reakcjach czytelniczych − dostrzega zabiegi stylistyczne w utworach literackich, w tym funkcję obrazowania poetyckiego w liryce	dosłownym − czyta teksty płynnie i poprawnie pod względem artykulacyjnym − poprawnie akcentuje i artykułuje większość wyrazów, stosuje intonację zdaniową podczas głośnego czytania utworów − w prostych tekstach oddziela fakty od opinii - wskazuje części składowe wypowiedzi: tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie, posługuje się akapitami − rozpoznaje cechy życzeń, ogłoszenia, instrukcji, przepisu − wybiera potrzebne informacje z instrukcji, tabeli, notatki, schematu − wskazuje przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi − sprawdza pisownię wyrazu w słowniku ortograficznym − potrafi wybrać odpowiednie informacje ze słownika wyrazów bliskoznacznych, słownika poprawnej polszczyzny, encyklopedii, czasopisma, stron internetowych − nazywa swoje reakcje czytelnicze − z niewielką pomocą nauczyciela odróżnia autora, adresata i bohatera wiersza − dostrzega funkcję obrazowania poetyckiego w liryce − dostrzega cechy wyróżniające teksty artystyczne (poetyckie i prozatorskie) i użytkowe − określa i nazywa elementy świata przedstawionego w utworze epickim, takie jak: wątek, akcja, fabuła, punkt kulminacyjny −	− przytacza informacje zawarte w tekście, wyszukuje w wypowiedzi informacje wyrażone pośrednio − oddziela informacje ważne od drugorzędnych, fakt od opinii − omawia temat i główną myśl na poziomie dosłownym, formułuje ogólne wnioski, próbuje omówić je na poziomie przenośnym − czyta teksty płynnie i poprawnie pod względem artykulacyjnym, stara się interpretować je głosowo − głośno czyta utwory, uwzględniając zasady poprawnej artykulacji, akcentowania i intonacji − wskazuje części składowe wypowiedzi: tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie i rozumie ich funkcję, posługuje się akapitami − wskazuje typowe elementy konstrukcyjne i stylistyczne w zaproszeniach, życzeniach, ogłoszeniach, instrukcjach, przepisach − wybiera i wykorzystuje informacje z instrukcji, tabeli, notatki, schematu − wskazuje przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi oraz samodzielnie tłumaczy przenośne znaczenie wybranych wyrazów, związków wyrazów w wypowiedzi − w razie potrzeby sprawdza pisownię wyrazu w słowniku ortograficznym − wybiera informacje z różnych źródeł, np. czasopism, stron internetowych − samodzielnie korzysta ze	− odczytuje i twórczo wykorzystuje treści zawarte w artykule, instrukcji, przepisie, tabeli, schemacie i notatce − wskazuje i odczytuje przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi − systematycznie korzysta ze słownika ortograficznego − świadomie używa słowników wyrazów bliskoznacznych i poprawnej polszczyzny w celu wzbogacenia warstwy językowej tekstu − swobodnie opowiada o swoich reakcjach czytelniczych, nazywa je, uzasadnia; ocenia i opisuje utwór, konfrontuje swoje reakcje czytelnicze z innymi odbiorcami − rozpoznaje autora, adresata i bohatera wiersza, nie utożsamiając ich ze sobą; − wykorzystuje wiedzę na temat podmiotu lirycznego, adresata i bohatera wiersza do interpretacji utworu − szczegółowo omawia obrazy poetyckie w wierszu i ich funkcję w utworze − objaśnia funkcję analizowanych elementów świata przedstawionego w utworze epickim − identyfikuje mit, bajkę, przypowieść i nowelę, legendę i szczegółowo omawia ich cechy − rozumie rolę osoby mówiącej w tekście (narrator), rozpoznaje narratora trzecioosobowego i dostrzega różnice między narracją pierwszo- i trzecioosobową − objaśnia morał bajki na poziomie	− wskazuje elementy mitu, bajki, przypowieści w innych tekstach kultury − odnosi się do postaw bohaterów fikcyjnych i opisuje otaczającą ich rzeczywistość − podejmuje rozmowę na temat przeczytanej lektury/dzieła; omawia je w odniesieniu do innych dzieł; − wykazuje się szczególną dbałością o poprawność ortograficzną, interpunkcyjną, fleksyjną i składniową oraz estetykę zapisu wypowiedzi..

− zna pojęcia: autor, adresat i bohater wiersza − odróżnia teksty użytkowe od literackich − krótko mówi o wybranych elementach świata przedstawionego w utworze epickim, takie jak: bohater, akcja − rozumie rolę osoby mówiącej w tekście (narrator) − rozpoznaje na znanych z lekcji tekstach mit, bajkę − zna pojęcie morał, wyjaśnia go z pomocą nauczyciela - zna pojęcia: wers, zwrotka, rym, refren, rytm − przypisuje podstawowe cechy bohaterom oraz ocenia ich postawy w odniesieniu do takich wartości, jak np. miłość – nienawiść, przyjaźń – wrogość − nawiązuje i podtrzymuje kontakt werbalny z innymi uczniami i nauczycielem, stosuje się do podstawowych reguł grzecznościowych właściwych podczas rozmowy z osobą dorosłą i rówieśnikiem − formułuje proste pytania i udziela prostych odpowiedzi pod względem konstrukcyjnym, stosuje wyrazy o znaczeniu dosłownym − mówi na temat, opowiada o obserwowanych zdarzeniach, akcji książki, filmu − wypowiada komunikaty zawierające proste informacje − wyraża wprost swoje intencje − w kilku zdaniach opisuje obraz,	rozumie rolę osoby mówiącej w tekście (narrator), rozpoznaje narratora pierwszoi trzecioosobowego − wskazuje cechy mitu, bajki − samodzielnie cytuje morał bajki − rozpoznaje elementy rytmu: wers, zwrotkę, rym, refren − wyodrębnia słuchowisko, plakat społeczny, przedstawienie i film spośród innych przekazów i tekstów kultury, odczytuje je na poziomie dosłownym − przypisuje cechy bohaterom oraz ocenia ich postawy w odniesieniu do takich wartości, jak np. miłość – nienawiść, przyjaźń – wrogość − opowiada, streszcza przeczytane teksty, odczytuje sens omawianych utworów na poziomie metaforycznym - świadomie uczestniczy w sytuacji komunikacyjnej, stosując się do reguł grzecznościowych; używa odpowiednich konstrukcji składniowych (np. trybu przypuszczającego lub zdań pytających) podczas rozmowy z osobą dorosłą i rówieśnikiem, a także w różnych sytuacjach oficjalnych i nieoficjalnych − w typowych sytuacjach dostosowuje wypowiedź do adresata i sytuacji, świadomie dobiera różne typy wypowiedzeń prostych i rozwiniętych, wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące − udziela odpowiedzi w formie zdań złożonych	słowników wyrazów bliskoznacznych i poprawnej polszczyzny − nazywa i uzasadnia swoje reakcje czytelnicze − rozpoznaje autora, adresata i bohatera wiersza − wskazuje obrazy poetyckie w liryce i rozumie ich funkcję − wskazuje cechy wyróżniające teksty artystyczne (poetyckie i prozatorskie) oraz użytkowe − analizuje elementy świata przedstawionego w utworze epickim, takie jak: narrator, akcja, rozumie rolę osoby mówiącej w tekście (narrator), rozpoznaje narratora pierwszo i trzecioosobowego − identyfikuje mit, bajkę, przypowieść − rozumie podstawową funkcję wersu, zwrotki, rymu, refrenu − charakteryzuje i ocenia bohaterów oraz ich postawy odnoszące się do takich wartości, jak np. miłość – nienawiść, przyjaźń – wrogość − odczytuje sens analizowanych utworów na poziomie semantycznym (dosłownym), a z niewielką pomocą nauczyciela na poziomie przenośnym − przedstawia własne, logiczne zdanie w rozmowie, stosując się do reguł grzecznościowych; używa odpowiednich konstrukcji składniowych (np. trybu przypuszczającego lub zdań pytających) podczas rozmowy z osobą dorosłą i rówieśnikiem, a	metaforycznym, samodzielnie odczytuje przesłanie utworu, np. przypowieści − rozumie funkcję: wersu, zwrotki, rymu, refrenu w ukształtowaniu brzmieniowej warstwy tekstu − charakteryzuje i ocenia bohaterów oraz ich postawy odnoszące się do różnych wartości, konfrontuje sytuację bohaterów z własnymi doświadczeniami i doświadczeniami innych bohaterów literackich − samodzielnie odczytuje sens utworów na poziomie dosłownym i przenośnym − uzasadnia własne zdanie w rozmowie, podaje odpowiednie przykłady, stosuje się do reguł grzecznościowych, świadomie używa odpowiednich konstrukcji składniowych (np. trybu przypuszczającego lub zdań pytających) podczas rozmowy z osobą dorosłą i rówieśnikiem, a także w różnorodnych sytuacjach oficjalnych i nieoficjalnych − dostosowuje wypowiedź do adresata i sytuacji, świadomie dobiera różne typy wypowiedzeń prostych i rozwiniętych, wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące − rozpoczyna i podtrzymuje rozmowę na temat lektury czy dzieła filmowego − udziela wyczerpujących wypowiedzi poprawnych pod względem konstrukcyjnym i stylistycznym, świadomie dobiera	

ilustrację, plakat oraz przedmiot, miejsce, postać, zwierzę itp. – wygłasza tekst utworu z pamięci – posługuje się pozawerbalnymi środkami wypowiedzi (mimiką, gestem) – stara się poprawnie wymawiać i akcentować wyrazy – składa skonwencjonalizowane życzenia, tworzy w punktach krótką wypowiedź o cechach instrukcji, np. zasady gry – stosuje wielką literę na początku wypowiedzenia i odpowiednie znaki interpunkcyjne na jego końcu, dwukropek przy wyliczeniu, przecinek, myślnik w zapisie dialogu; dzieli wyrazy na sylaby, przenosi wyraz do następnego wersu – poprawnie zapisuje głoski miękkie – zna i próbuje stosować podstawowe zasady dotyczące pisowni wielką literą oraz pisowni ó–u, rz–ż, ch–h – zna podstawowe zasady dotyczące pisowni nie z rzeczownikami, przymiotnikami, przysłówkami, liczebnikami i czasownikami – odróżnia nazwy własne od pospolitych i stara się stosować odpowiednie zasady dotyczące pisowni wielką literą - czyta niektóre lektury szkolne i czasami bierze udział w ich omawianiu – zna i próbuje stosować podstawowe zasady układu graficznego i szczegółowego planu wypowiedzi, ogłoszenia,	– wypowiada się w logicznie ze sobą połączonych zdaniach na tematy związane z codziennością, otaczającą rzeczywistością, lekturą, filmem itp. – wypowiada się w sposób uporządkowany: opowiada zdarzenia w porządku chronologicznym, streszcza utwory fabularne, zdaje relację z wydarzenia – opisuje obraz, ilustrację, plakat oraz przedmiot, miejsce, stosując słownictwo określające umiejscowienie w przestrzeni; krótko, ale w sposób uporządkowany opisuje postać, zwierzę, przedmiot itp. – recytuje utwory poetyckie, oddając jego ogólny nastrój i sens – stosuje zasady poprawnej wymowy i akcentowania wyrazów rodzimych – składa życzenia, tworzy krótką wypowiedź o cechach instrukcji, np. zasady gry – wskazuje wyrazy o znaczeniu dosłownym i metaforycznym – dobiera wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne, z reguły stosuje poprawne związki wyrazowe – posługuje się pozawerbalnymi środkami wypowiedzi (mimiką, gestem) – stosuje wielką literę na początku wypowiedzenia i odpowiednie znaki interpunkcyjne na jego końcu, najczęściej stosuje podstawowe reguły interpunkcyjne dotyczące	także w różnych sytuacjach oficjalnych i nieoficjalnych – dostosowuje wypowiedź do adresata i sytuacji, świadomie w typowych sytuacjach dobiera różne rodzaje wypowiedzeń prostych i rozwiniętych, wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące, świadomie dobiera intonację zdaniową – udziela odpowiedzi w formie krótkiej, sensownej wypowiedzi – wypowiada się w roli świadka i uczestnika zdarzeń – stosuje poprawne formy gramatyczne rzeczownika, przymiotnika, przysłówka, liczebnika i czasownika – gromadzi wyrazy określające i nazywające na przykład cechy wyglądu i charakteru – wypowiada się logicznie i w sposób uporządkowany: opowiada zdarzenia w porządku chronologicznym, streszcza utwory fabularne, świadomie wykorzystuje wyrazy określające następstwo czasowe aktywnie uczestniczy w rozmowie związanej z lekturą, filmem czy codziennymi sytuacjami – w sposób logiczny i uporządkowany opisuje przedmiot, miejsce, krajobraz, postać, zwierzę, przedmiot, obraz, ilustrację, plakat, stosując właściwe tematowi słownictwo oraz słownictwo służące do formułowania ocen, opinii, emocji i uczuć – wygłasza z pamięci teksty	intonację zdaniową, – poprawnie stosuje formy czasownika w różnych trybach, w zależności od kontekstu i adresata wypowiedzi – w rozmowie związanej z lekturą, filmem czy codziennymi sytuacjami stosuje poprawny język, bogate słownictwo oraz frazeologizmy związane z omawianą tematyką – w sposób przemyślany i uporządkowany opisuje przedmiot, miejsce, krajobraz, postać, zwierzę, obraz, ilustrację, plakat, stosując bogate i właściwe tematowi słownictwo oraz słownictwo służące do formułowania ocen, opinii, emocji i uczuć – swobodnie dobiera i stosuje w swoich wypowiedziach wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne oraz poprawne związki wyrazowe – świadomie wzbogaca komunikat pozawerbalnymi środkami wypowiedzi; – dokonuje samokrytyki wypowiedzi i doskonali ją pod względem konstrukcji i języka – bezbłędnie stosuje wielką literę na początku wypowiedzenia i odpowiednie znaki interpunkcyjne na jego końcu, systematycznie stosuje poznane reguły interpunkcyjne, stosuje w swoich pracach dwukropek, myślnik, wielokropek, średnik; dzieli wyrazy na sylaby, przenosi wyraz do następnego wersu – bezbłędnie odróżnia nazwy	

zaproszenia, instrukcji, przepisu kulinarnego − z pomocą nauczyciela zapisuje plan ramowy i szczegółowy, ogłoszenie, zaproszenie, instrukcję, przepis kulinarny − pisze krótkie opowiadanie odtwórcze i twórcze, dba o następstwo zdarzeń − tworzy kilkuzdaniowy opis obrazu, rzeźby i plakatu − stara się stosować akapit jako znak logicznego wyodrębnienia fragmentów wypowiedzi − stara się, by wypowiedzi były czytelne − konstruuje i zapisuje kilkuzdaniowe wypowiedzi poprawne pod względem logicznym, stara się, by były one poprawne pod względem językowym − Zna podstawową wiedzę językową w zakresie: − słownictwa (np. rozpoznaje zdrobnienia, potrafi dobrać parami wyrazy bliskoznaczne, stara się tworzyć poprawne związki wyrazowe) − składni – konstruuje poprawne zdania pojedyncze, stosuje wielkie litery na początku wypowiedzenia i odpowiednie znaki interpunkcyjne na końcu, rozróżnia zdania pojedyncze rozwinięte i nierozwinięte, złożone i równoważnik zdania, wskazuje podmiot i orzeczenie w typowym zdaniu, zna wypowiedzenia oznajmujące, rozkazujące i pytające,	używania przecinka (np. przecinek przy wymienianiu) i dwukropka, myślnika w zapisie dialogu; dzieli wyrazy na sylaby, przenosi wyraz do następnego wersu − poprawnie zapisuje głoski miękkie, zna i najczęściej stosuje podstawowe zasady dotyczące pisowni ó–u, rz–ż, ch–h, pisowni nie z rzeczownikami, przymiotnikami, przysłówkami, liczebnikami i czasownikami, cząstki -by z czasownikami − potrafi wymienić najważniejsze wyjątki od poznanych reguł ortograficznych; - odróżnia nazwy własne od pospolitych i potrafi zastosować odpowiednie zasady dotyczące pisowni wielką literą − zna i stosuje podstawowe zasady układu graficznego ramowego i szczegółowego planu wypowiedzi, ogłoszenia, zaproszenia, instrukcji, przepisu kulinarnego − zapisuje, uwzględniając większość niezbędnych elementów, plan ramowy i (z pomocą nauczyciela) szczegółowy, ogłoszenie, zaproszenie, instrukcję, przepis kulinarny − układa opowiadanie odtwórcze i twórcze, zachowując właściwą kolejność zdarzeń, wprowadza podstawowe elementy opisu świata przedstawionego − tworzy na ogół poprawny opis obrazu, rzeźby i plakatu, stosując słownictwo określające	poetyckie, posługując się pauzą, barwą głosu − świadomie posługuje się pozawerbalnymi środkami wypowiedzi (mimiką, gestem) − stosuje się do zasad właściwego akcentowania wyrazów i intonowania wypowiedzeń − składa życzenia, tworzy wypowiedź o cechach instrukcji, np. zasady gry − odróżnia znaczenia dosłowne wyrazów od metaforycznych i objaśnia znaczenia metaforyczne − dobiera i stosuje w swoich wypowiedziach wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne oraz poprawne związki wyrazowe − bezbłędnie stosuje wielką literę na początku wypowiedzenia i odpowiednie znaki interpunkcyjne na jego końcu, stosuje w większości typowych sytuacji w swoich pracach podstawowe reguły interpunkcyjne dotyczące przecinka (np. przecinek przy wymienianiu oraz przed wybranymi zaimkami), dwukropka, myślnika; dzieli wyrazy na sylaby, przenosi wyraz do następnego wersu − poprawnie zapisuje głoski miękkie, zna i stosuje poznane zasady ortografii dotyczące pisowni ó–u, rz–ż, ch–h, nie z różnymi częściami mowy, -by z czasownikami i interpunkcji oraz potrafi je zastosować w sytuacjach nietypowych (np. wykorzystać wiedzę o wyrazach neutralnych i zdrobnieniach)	własne od pospolitych i bezbłędnie stosuje zasady dotyczące pisowni wielką literą − pisze bezbłędnie pod względem kompozycyjnym i treściowym ramowy i szczegółowy plan wypowiedzi, ogłoszenie, zaproszenie, instrukcję, przepis kulinarny, dedykację; − zapisuje, uwzględniając wszystkie niezbędne elementy, plan ramowy i szczegółowy, ogłoszenie, zaproszenie, instrukcję, przepis kulinarny, dba o ciekawą formę swojego tekstu i/lub rzetelność zawartych w nim danych − układa szczegółowe/pomysłowe, wyczerpujące, poprawnie skomponowane opowiadanie odtwórcze/twórcze, list z perspektywy bohatera, zachowując porządek chronologiczny i uwzględniając hierarchię wydarzeń - czyta wszystkie lektury szkolne i bierze udział w ich omawianiu − świadomie wprowadza dialog do opowiadania jako element rozbudowanej kompozycji, − w wypowiedziach pisemnych konsekwentnie stosuje akapity jako znak logicznego wyodrębnienia fragmentów wypowiedzi (wstęp, rozwinięcie, zakończenie) − zachowuje estetykę zapisu wypowiedzi, dba, aby zapis jego wypowiedzi ułatwiał odbiorcy jej czytanie − tworzy szczegółowy, dobrze skomponowany opis obrazu, rzeźby	

neutralne i wykrzyknikowe, wskazuje w zdaniu wyrazy, które łączą się ze sobą, rozpoznaje określenia rzeczownika i czasownika – fleksji – odmienia według wzoru lub z niewielką pomocą nauczyciela rzeczownik, czasownik, przymiotnik, liczebnik, wskazuje czasowniki w różnych czasach, trybach, rzeczowniki własne i pospolite, przymiotniki, przysłówki; odmienia według wzoru lub z niewielką pomcą nauczyciela zaimek, potrafi podać przykłady zaimków, wskazuje zaimki w zdaniu, przy pomocy nauczyciela określa formę odmiennych części mowy, oddziela temat od końcówki w wyrazach znanych z lekcji, stopniuje przymiotniki i przysłówki, odróżnia części mowy odmienne od nieodmiennych, rozpoznaje formy nieosobowe czasownika (bezokolicznik, formy zakończone na -no, -to), przyimek. – fonetyki – zna alfabet, dzieli wyrazy znane z lekcji na głoski, dzieli wyrazy litery i sylaby, zna podstawowe reguły akcentowania wyrazów w języku polskim, stara się je stosować	umiejscowienie w przestrzeni – stosuje co najmniej trzy akapity jako znak logicznego wyodrębnienia fragmentów wypowiedzi (wstęp, rozwinięcie, zakończenie) – na ogół zachowuje estetykę zapisu wypowiedzi – konstruuje i zapisuje kilkuzdaniowe wypowiedzi poprawne pod względem logiczno-składniowym – używa wypowiedzeń pojedynczych i złożonych – w zależności od adresata i sytuacji świadomie dobiera wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące – udziela odpowiedzi w formie zdań złożonych – stara się dostrzegać błędy ortograficzne i interpunkcyjne w tworzonej wypowiedzi i je poprawiać – wyszukuje cytaty i zapisuje je w cudzysłowie - czyta niektóre lektury szkolne i czasami bierze udział w ich omawianiu. - W typowych sytuacjach stosuje wiedzę językową w zakresie: – słownictwa – wykorzystuje zdrobnienia, wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne w tworzonym tekście, tworzy poprawne związki wyrazowe – składni – rozpoznaje i konstruuje zdania pojedyncze nierozwinięte i rozwinięte oraz równoważniki zdań, używa różnych typów	– zna i stosuje wyjątki od poznanych reguł ortograficznych – odróżnia nazwy własne od pospolitych i stosuje odpowiednie zasady dotyczące pisowni wielką literą – zna i stosuje zasady układu graficznego listu oficjalnego, wywiadu, ramowego i szczegółowego planu wypowiedzi, ogłoszenia, zaproszenia, instrukcji, przepisu kulinarnego, – zapisuje, uwzględniając wszystkie niezbędne elementy, ogłoszenie, zaproszenie, instrukcję, przepis kulinarny, notatkę (w różnych formach) - układa spójne, uporządkowane pod względem chronologicznym poprawnie skomponowane opowiadanie odtwórcze/twórcze, stara się, aby były one wierne utworowi / pomysłowe, streszcza utwory fabularne, świadomie wykorzystuje wyrazy określające następstwo czasowe, zwłaszcza przysłówki, przyimki i wyrażenia przyimkowe; opowiada z perspektywy świadka i uczestnika zdarzeń, wprowadza dialog, a także elementy innych form wypowiedzi, np. opis – stosuje akapity jako znak logicznego wyodrębnienia fragmentów wypowiedzi – w sposób uporządkowany opisuje obraz, ilustrację, plakat, rzeźbę, stosując słownictwo służące do formułowania ocen i opinii, emocji i uczuć	i plakatu, stosując właściwe danej dziedzinie szuki nazewnictwo i słownictwo służące do formułowania ocen i opinii, emocji i uczuć – uzasadnia własne zdanie, podaje odpowiednie przykłady, np. z lektury – udziela wyczerpujących wypowiedzi poprawnych pod względem konstrukcyjnym i stylistycznym; - w wypowiedziach związanych z lekturą, filmem czy codziennymi sytuacjami stosuje bogate słownictwo, frazeologizmy związane z omawianą tematyką; jego język jest poprawny – dokonuje samodzielnej autokorekty napisanego tekstu pod względem ortograficznym, interpunkcyjnym, stylistycznym i treściowym – Sprawnie stosuje i wykorzystuje wiedzę językową w zakresie: – słownictwa – dba o poprawność słownikową tworzonych wypowiedzi, samodzielnie dobiera zdrobnienia, wyrazy bliskoznaczne, przeciwstawne i frazeologizmy, wzbogacając tekst w zależności od formy wypowiedzi i sytuacji komunikacyjnej - składni – swobodnie rozpoznaje różne typy zdań pojedynczych (pytające, oznajmujące, rozkazujące, neutralne, wykrzyknikowe, nierozwinięte, rozwinięte), swobodnie rozpoznaje zdania	

	wypowiedzeń: oznajmujących, rozkazujących, pytających, wykrzyknikowych; neutralnych, wskazuje podmiot i orzeczenie, łączy w związki wyrazowe wyrazy w zdaniu, rozpoznaje określenia rzeczownika i czasownika, konstruuje wykres zdania pojedynczego ; rozpoznaje i konstruuje wypowiedzenia złożone − fleksji – rozpoznaje i odmienia typowe rzeczowniki (własne, pospolite), czasowniki, przymiotniki, liczebniki, zaimki, określa formę gramatyczną czasowników w różnych czasach, trybach, stopniuje przymiotniki i przysłówki, używa przyimków do określenia relacji czasowych i przestrzennych; poprawnie zapisuje czasowniki z cząstką -by, rozpoznaje formy nieosobowe czasownika (bezokolicznik, formy zakończone na -no, -to), − rozpoznaje na typowych przykładach typy liczebników, podaje przykłady zaimków i wyjaśnia ich funkcję, oddziela temat od końcówki w typowych wyrazach odmiennych, stosuje wykrzykniki i partykuły, rozpoznaje zaimki w tekście) − fonetyki – zna alfabet, wyjaśnia różnicę między głoską a literą, dzieli wyrazy na głoski, litery i sylaby, zna i stosuje podstawowe reguły akcentowania wyrazów w języku polskim, stara się je stosować.	− zachowuje estetykę zapisu wypowiedzi - czyta wszystkie lektury szkolne i czasami bierze udział w ich omawianiu − w wypowiedziach związanych z lekturą, filmem czy codziennymi sytuacjami łączy za pomocą odpowiednich spójników i przyimków współrzędne i podrzędne związki wyrazowe i stosuje się do zasad interpunkcji − w wypowiedziach stosuje poprawne formy gramatyczne rzeczownika, przymiotnika, liczebnika i czasownika we wszystkich trybach − w wypowiedziach gromadzi wyrazy określające i nazywające cechy na przykład charakteru na podstawie zachowań i postaw − dostrzega błędy ortograficzne i interpunkcyjne w tworzonej wypowiedzi i je poprawia − Umiejętnie stosuje wiedzę językową w zakresie: − słownictwa – wzbogaca tworzony tekst na przykład zdrobnieniami, wyrazami bliskoznacznymi, przeciwstawnymi, związkami frazeologicznymi − składni – rozpoznaje i stosuje różnorodne typy zdań: pojedynczych i złożonych oraz równoważniki; celowo używa różnych typów wypowiedzeń: pytających, oznajmujących, wykrzyknikowych, neutralnych, rozkazujących w zależności od	złożone, równoważniki zdań, wskazuje podmiot i orzeczenie, tworzy ciekawe pod względem składniowym wypowiedzi, stosuje się do zasad poprawności logiczno-składniowej, wzbogaca zdania, dodając przydawki, dopełnienia i okoliczniki, dba o poprawne łączenie wyrazów w związki i interpunkcję wypowiedzeń złożonych, − fleksji – rozpoznaje i stosuje w wypowiedziach w poprawnych formach odmienne i nieodmienne części mowy przewidziane w programie nauczania, bezbłędnie określa formę odmiennych części mowy, w tym poprawnie rozpoznaje i odmienia rzeczowniki (własne, pospolite, konkretne, abstrakcyjne), stosuje formy różnych czasów i trybów czasownika, typy liczebnika, zaimki, rozpoznaje formy nieosobowe czasownika (bezokolicznik, formy zakończone na -no, -to), zastępuje rzeczowniki, przymiotniki, przysłówki), rozpoznaje i stosuje w wypowiedziach liczebniki odpowiednimi zaimkami, poprawnie stosuje krótsze i dłuższe formy zaimków, wykorzystuje wiedzę o obocznościach w odmianie wyrazów do pisowni poprawnej pod względem ortograficznym. - fonetyki – biegle stosuje wiadomości z zakresu fonetyki i wykorzystuje je w poprawnym zapisie wyrazów, stosuje w praktyce	

		sytuacji komunikacyjnej; wskazuje podmiot i orzeczenie, buduje spójne zdania pojedyncze, w których poprawnie łączy w związki wszystkie wyrazy; wzbogaca zdania; rozpoznaje i stosuje różnorodne typy zdań dodając przydawki, dopełnienia i okoliczniki; poprawnie rozpoznaje związki wyrazów w zdaniu, tworząc wykres zdania pojedynczego, stosuje się do zasad poprawnej interpunkcji fleksji – rozpoznaje i poprawnie odmienia typowe rzeczowniki (własne, pospolite, konkretne, abstrakcyjne), czasowniki, przymiotniki, rozpoznaje formy nieosobowe czasownika (bezokolicznik, formy zakończone na -no, -to), – fonetyki – stosuje wiadomości z zakresu podziału wyrazów na litery, głoski i sylaby, a także różnic między pisownią i wymową w poprawnym ich zapisie, bezbłędnie dzieli głoski na ustne, nosowe, twarde, miękkie, dźwięczne, bezdźwięczne, dzieli na głoski wyrazy ze spółgłoskami miękkimi, zna i stosuje reguły akcentowania wyrazów w języku polskim	wszystkie poznane zasady akcentowania wyrazów	

Klasa 6

Wymagania na poszczególne oceny				
Ocena				
Dopuszczająca **Uczeń:**	**Dostateczna** **Uczeń:**	**Dobra** **Uczeń:**	**Bardzo dobra** **Uczeń:**	**Celująca** **Uczeń:**
− ma braki w wiadomościach i umiejętnościach z zakresu materiału programowego zawartego w podręczniku „Jutro pójdę w świat”, ale braki te nie przekreślają możliwości dalszego kształcenia, braki wiedzy możliwe są do usunięcia w dłuższym czasie; − poziom umiejętności i wiadomości objętych wymaganiami edukacyjnymi klasy 6 umożliwia osiąganie celów polonistycznych, jego wiedza i umiejętności pozwalają na samodzielne lub przy pomocy nauczyciela wykonanie zadań o niewielkim stopniu trudności, − uczeń potrafi wykonać zadania teoretyczne i praktyczne o niewielkim poziomie trudności, - przy pomocy nauczyciela rozpoznaje części mowy i określa ich funkcję w zdaniu.	− opanował w podstawowym zakresie umiejętności z zakresu materiału programowego zawartego w podręczniku „Jutro pójdę w świat”, jednak mogą wystąpić braki w wiadomościach i umiejętnościach; - poziom zdobytych umiejętności i wiadomości objętych wymaganiami edukacyjnymi klasy 6 pozwala na rozwijanie kompetencji ujętych w programie i wynikających z podstawy programowej, - uczeń wykonuje zadania teoretyczne i praktyczne typowe o średnim poziomie trudności ujętych w programie i wynikających z podstawy programowej. − w wypowiedziach ustnych i pisemnych na ogół przestrzega zasad w zakresie budowy zdań, stosowania poznanego słownictwa i ortografii, − w miarę poprawnie, samodzielnie posługuje się następującymi formami wypowiedzi: opowiadanie,	− w dużym zakresie opanował wiadomości i umiejętności z zakresu materiału programowego zawartego w podręczniku „Jutro pójdę w świat” − uczeń poprawnie stosuje wiadomości i umiejętności ujęte w programie nauczania i wynikające z podstawy programowej, − rozwiązuje samodzielnie typowe zadania teoretyczne i praktyczne. − czyta poprawnie, stosując zasady prawidłowej intonacji i akcentowania, − jego wypowiedzi ustne i pisemne mogą zawierać jedynie nieliczne błędy językowe, − potrafi tworzyć różne formy wypowiedzi pisemnej np. opowiadanie twórcze z dialogiem i elementami opisu, list , sprawozdanie ze spektaklu teatralnego, filmu, − dobra znajomość tekstu pozwala na odtwórcze opowiadanie losów	− w pełnym zakresie opanował wiadomości i umiejętności z zakresu materiału programowego zawartego w podręczniku „Jutro pójdę w świat” − - sprawnie się posługuje zdobytymi wiadomościami, rozwiązuje samodzielnie problemy teoretyczne i praktyczne ujęte w programie nauczania i wynikające z podstawy programowej, − wypowiedzi ustne i pisemne są poprawne pod względem stylistyczno-językowym, ortograficznym, logicznym, − potrafi samodzielnie wnioskować, myśleć logicznie, − sporządza notatki z lekcji, selekcjonuje materiał rzeczowy, − tworzy relację z wydarzeń; unika powtórzeń (sprawnie dobiera słownictwo), różnicuje wypowiedź składniowo, − buduje ogłoszenie prasowe: nazywa cechy charakteru,	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę bardzo dobrą oraz: − uczeń twórczo rozwija własne uzdolnienia i zainteresowania, − biegle się posługuje zdobytymi wiadomościami i umiejętnościami rozwiązywaniu problemów teoretycznych i praktycznych objętych programem nauczania i wynikających z podstawy programowej, − proponuje rozwiązania nietypowe, oryginalne różnych problemów i treści objętych podstawą programową, − jego wypowiedzi ustne i pisemne są bezbłędne, cechują się dojrzałością myślenia, − bierze udział w konkursach literackich, ortograficznych, osiąga w nich sukcesy,

− odróżnia zdania pojedyncze od złożonych i próbuje określać ich rodzaj, − łączy wyrazy w zespoły składniowe, − zestawia pary wyrazów podstawowych i pochodnych, − przeprowadza analizę słowotwórczą, − wskazuje podstawę słowotwórczą i formant, − czyta pojedyncze lektury szkolne lub ich fragmenty i sporadycznie bierze udział w ich omawianiu − jego technika czytania pozwala na zrozumienie tekstu, względna poprawność językowa wypowiedzi ustnych świadczy o zrozumieniu zagadnienia, − w wypowiedziach pisemnych popełniane błędy językowe, stylistyczne, logiczne i ortograficzne nie przekreślają wartości prac i wysiłku jaki włożył w ich napisanie, − stopień opanowania przez niego wiadomości pozwala na wykonanie zadań typowych, o niewielkim zakresie trudności, samodzielnie lub przy pomocy nauczyciela, − przy pomocy nauczyciela rozpoznaje części mowy i określa ich funkcję w zdaniu.	opowiadanie z dialogiem, streszczenie, opis, sprawozdanie, charakterystyka postaci, list, zaproszenie, ogłuszenie, sms, zawiadomienie, przepis, itp., − jego technika głośnego i cichego czytania pozwala na zrozumienia tekstu, − zna przewidziane programem gatunki literackie, − umie wyróżnić podstawowe elementy świata przedstawionego, − odróżnia podmiot liryczny od bohatera utworu, − poprawia popełnione błędy językowe przy pomocy nauczyciela, gromadzi słownictwo na zadany temat, − czyta niektóre lektury szkolne i czasami bierze udział w ich omawianiu. - wyróżnia w tekście czasowniki w formie osobowej i nieosobowej; określa formę fleksyjną czasowników, − odmienia podane rzeczowniki przez przypadki, oddziela temat od końcówki; wskazuje tematy oboczne, − rozpoznaje w zdaniu zaimki, przysłówki, przymiotniki, liczebniki, − stopniuje przymiotniki, − rozróżnia przyimki proste, − stosuje poprawnie formy fleksyjne rzeczownika "cudzysłów", − tworzy właściwe formy fleksyjne liczebników głównych i zbiorowych, poprawnie je zapisuje,	bohaterów, omówienie elementów świata przedstawionego, − poprawnie pisze plan ramowy i szczegółowy, − wskazuje poznane środki stylistyczne w wierszu, − potrafi samodzielnie poprawić większość własnych błędów, − czyta wszystkie lektury szkolne i czasami bierze udział w ich omawianiu. − wymienia rodzaje zaimków, − wyróżnia przysłówki wśród innych części mowy, − poprawnie stopniuje przymiotniki, wie czemu służy stopniowanie, − podaje przykłady różnych typów liczebników, odmienia konstrukcje czasownikowe z „się” użyte w znaczeniu strony zwrotnej, − rozpoznaje orzeczenia czasownikowe i imienne; posługuje się obu konstrukcjami, - buduje konstrukcję z orzeczeniem czasownikowym imiennym; stroną czynną i bierną; - wybiera z wywiadu wskazane informacje i buduje wypowiedź w formie mowy zależnej, - stosuje poprawny szyk wyrazów w zdaniu; poprawia błędy w tym zakresie, - przekształca zdania pojedyncze na zdania złożone podrzędnie, samodzielnie dobiera	usposobienia, temperamentu i predyspozycji człowieka, − buduje wypowiedź o charakterze informacyjnym: stosuje właściwy rodzaj wypowiedzeń, − używa różnych typów wypowiedzeń w zależności od celu i sytuacji mówienia, − bezbłędnie pisze charakterystykę postaci, podejmuje próbę redagowania charakterystyki porównawczej i autocharakterystyki, − określa motywację czynów bohaterów, ocenia ich postępowanie, opowiadania twórcze wzbogaca dialogami, elementami opisów, − ten sam tekst potrafi przedstawić w formie streszczenia, opisu, opowiadania, − redaguje list do postaci literackiej, − bezbłędnie pisze krótsze i dłuższe formy wypowiedzi − rozumie i poprawnie posługuje się terminami w zakresie wiedzy o epice, wierszu, − dokonuje samodzielnie analizy i interpretacji wiersza, − podaje zasadę ortograficzną objaśniającą pisownię wskazanych wyrazów, uzupełnia interpunkcję w zapisie cytatu, − używa cudzysłowu w zapisie wyrazów (wyrażeń, zwrotów) o charakterze przenośnym, ironicznym, − prace pisemne są poprawne pod względem językowym,	− podejmuje działalność literacką lub kulturalną w różnych formach szkolnych, prezentuje wysoki poziom merytoryczny. − bezbłędnie i dojrzale redaguje wypowiedzi ustne, krótkie i dłuższe formy pisemne (charakterystykę, sprawozdanie, opis, opowiadanie, zaproszenie, ogłoszenie itd.); - nie powiela cudzych poglądów, potrafi krytycznie ustosunkować się do językowej, literackiej i kulturalnej rzeczywistości; − podejmuje działalność literacką lub kulturalną w różnych formach (np. udział w akademiach, inscenizacjach teatralnych, itp.); .

	- stosuje poprawne formy fleksyjne zaimków osobowych, − dobiera określenia tworzące grupę podmiotu i grupę orzeczenia w zdaniu pojedynczym, − tworzy poprawne formy fleksyjne liczebników, − tworzy poprawne formy czasu przyszłego prostego i stosuje je we własnej wypowiedzi, − buduje wypowiedzenia z zastosowaniem trybu rozkazującego; poprawnie pisze "nie" z czasownikiem w formie osobowej, − poprawnie zapisuje imiona i nazwiska, − stosuje wielką literę w tytułach książek, filmów, obrazów, itp. − rozpoznaje i nazywa rodzaje wypowiedzeń, rozróżnia zdania i równoważniki, buduje je, − stosuje właściwą interpunkcję, − buduje zdanie pojedyncze rozwinięte z rozsypanki wyrazowej stosując właściwy szyk wyrazów, − rozpoznaje zdanie bezpodmiotowe,	właściwy spójnik, oddziela przecinkiem zdanie nadrzędne od podrzędnego, - samodzielnie dobiera stosowny tryb czasowników, - rozróżnia zdania i równoważniki zdań, − układa przykłady czterech rodzajów zdań złożonych współrzędnie, − rozpoznaje orzeczenia czasownikowe i imienne; posługuje się obu konstrukcjami, − buduje konstrukcję z orzeczeniem czasownikowym imiennym; stroną czynną i bierną;	− czyta wszystkie lektury szkolne i bierze aktywny udział w ich omawianiu. − stosuje we własnej wypowiedzi formy nieosobowe czasownika na „-no”, „-to" − potrafi wyjaśniać od czego zależą formy odmiany rzeczownika − wymienia rodzaje zaimków, omawia ich odmianę, funkcję w zdaniu − biegle stosuje przymiotniki, nazywa rodzaj stopniowania, pisze poprawnie „nie” z przymiotnikami w stopniu wyższym i najwyższym − rozpoznaje różne typy liczebników, określa ich formy gramatycznej funkcje w zdaniu, − rozpoznaje różne typy liczebników, określa ich formy gramatycznej funkcje w zdaniu, − stosuje w zdaniu rzeczownik w różnych funkcjach składniowych (podmiotu, dopełnienia, przydawki), − rozpoznaje zdanie z orzeczeniem imiennym, omawia jego budowę, − omawia, podając przykłady, różne sposoby wyrażania orzeczenia oraz podmiotu, przydawki i dopełnienia, − przeprowadza klasyfikację zdań złożonych współrzędnie, rysuje ich wykresy, − przeprowadza analizę słowotwórczą wyrazów..	

Klasa 7

Wymagania na poszczególne oceny				
Ocena				
Dopuszczająca **Uczeń:**	**Dostateczna** **Uczeń:**	**Dobra** **Uczeń:**	**Bardzo dobra** **Uczeń:**	**Celująca** **Uczeń:**
− ma braki w wiadomościach i umiejętnościach z zakresu materiału programowego zawartego w podręczniku „Myśli i słowa” , ale braki te nie przekreślają możliwości dalszego kształcenia, braki wiedzy możliwe są do usunięcia w dłuższym czasie; − uważnie słucha wypowiedzi kolegów i nauczyciela, − wyraża prośbę o powtórzenie wypowiedzi, − słucha nagrania wzorcowej recytacji, − mówi na temat najważniejszych treści wysłuchanego utworu, − rozumie polecenia, − rozpoznaje fragmenty informacyjne i perswazyjne w wysłuchanym tekście, − rozpoznaje emocje towarzyszące osobie wypowiadającej się, − czyta teksty współczesne i dawne, − odczytuje tekst literacki i inne dzieła sztuki (np. obraz, rzeźba,	− w opanował wiadomości i umiejętności z zakresu materiału programowego zawartego w podręczniku „Myśli i słowa” − świadomie uczestniczy w sytuacji komunikacyjnej przez uważne słuchanie wypowiedzi innych jej uczestników, − żywo reaguje na wypowiedzi kolegów i nauczyciela, m.in. prosi o jej powtórzenie, uzupełnienie, wyjaśnienie, − określa tematykę wysłuchanego utworu; ocenia wartość wysłuchanego tekstu, − wybiera potrzebne informacje z wysłuchanego tekstu, − rozpoznaje komizm, kpinę i ironię jako wyraz intencji wypowiedzi, − podejmuje próby samodzielnego odczytania różnych tekstów współczesnych i dawnych na poziomie przenośnym, a w ich	− w dużym zakresie opanował wiadomości i umiejętności z zakresu materiału programowego zawartego w podręczniku „Myśli i słowa” − słucha nagrań recytacji utworów poetyckich i prozatorskich oraz dostrzega środki wyrazu artystycznego tekstu, − analizuje i rozpoznaje intencję nadawcy wysłuchanego utworu, w tym aluzję, sugestię, manipulację, − płynnie czyta teksty współczesne i dawne, stosując się do zasad poprawnej interpunkcji, akcentowania i intonacji, − odczytuje tekst na poziomie przenośnym, − określa funkcję przeczytanego tekstu, − interpretuje tytuł utworu, − wyjaśnia motywy postępowania bohaterów, ocenia ich zachowania i postawy w odniesieniu do ogólnie przyjętych zasad moralnych,	− w pełnym zakresie opanował wiadomości i umiejętności z zakresu materiału programowego zawartego w podręczniku „Myśli i słowa” − interpretuje wysłuchany tekst, uwzględniając intencję jego nadawcy, − płynnie czyta teksty współczesne i dawne, stosując się do zasad poprawnej interpunkcji, akcentowania, intonacji oraz uwzględnia budowę wersyfikacyjną, a także organizację rytmiczną utworu poetyckiego, − odczytuje tekst na poziomie przenośnym i symbolicznym, − wartościuje zachowania i postawy bohaterów, uwzględniając motywy ich postępowania i odwołując się do ogólnie przyjętych zasad moralnych, − ustosunkowuje się do różnych sposobów oddziaływania tekstu na odbiorcę, takich jak perswazja, manipulacja itp.	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę bardzo dobrą oraz: − potrafi korzystać ze wszystkich dostępnych źródeł informacji i samodzielnie zdobywać potrzebne wiadomości; − systematycznie wzbogaca swoją wiedzę ,korzystając z różnych źródeł informacji i swobodnie nią operuje; − zna wszystkie obowiązkowe lektury i potrafi w sposób twórczy analizować i opisywać ich świat przedstawiony; − twórczo i samodzielnie rozwija polonistyczne uzdolnienia i zainteresowania; − proponuje rozwiązania oryginalne; − bezbłędnie i dojrzale redaguje wypowiedzi ustne,

grafika)na poziomie dosłownym, na poziomie krytycznym z pomocą nauczyciela i rówieśników określa temat utworu i poruszony problem, odnosi się do wybranych kontekstów, np. biograficznego, historycznego, kulturowego, – rozpoznaje wypowiedź o charakterze emocjonalnym, argumentacyjnym, wskazuje w tekście argumentacyjnym tezę, argument i przykłady, – rozpoznaje w tekście najważniejsze informacje, opinię i fakty, rozróżnia fikcję i kłamstwo, – wskazuje nadawcę i adresata wypowiedzi, – dostrzega różne motywy postępowania bohaterów, – odczytując sens utworu, dostrzega podstawowe wartości, takie jak przyjaźń, wierność, patriotyzm; formułuje wnioski, – odróżnia osobę mówiącą w wierszu od autora tekstu, bohatera utworu od podmiotu lirycznego, – rozpoznaje obrazy poetyckie w utworze, – czyta utwory epickie i zna cechy epiki jako rodzaju literackiego, zna gatunki należące do epiki, – wymienia elementy konstrukcyjne świata przedstawionego w utworze, – wie, czym się różni fikcja literacka od rzeczywistości, – rozróżnia narrację pierwszo- i trzecioosobową, – rozpoznaje w tekście epickim fragmenty opowiadania i opisu,	odczytaniu odnosi się do różnych kontekstów, – nazywa różne motywy postępowania bohaterów, – określa problem poruszony w utworze i ustosunkowuje się do niego, – identyfikuje w tekście poetyckim cechy liryki, – charakteryzuje osobę mówiącą w wierszu, – wyodrębnia w tekście obrazy poetyckie, – rozróżnia takie gatunki poezji, jak pieśń, hymn, – identyfikuje elementy świata przedstawionego w utworze, – odróżnia fikcję literacką od rzeczywistości, – rozumie znaczenie terminów realizm i fantastyka, – rozpoznaje cechy dramatu, - czyta niektóre lektury szkolne i czasami bierze udział w ich omawianiu. – samodzielnie wyszukuje potrzebne informacje w odpowiednich źródłach, sporządza prosty przypis, – dostrzega funkcje środków pozajęzykowych w sztuce teatralnej i filmie, – wskazuje w balladzie elementy typowe dla różnych rodzajów literackich, - analizuje związki między dziełem literackim a innym tekstem kultury, – wskazuje elementy tragizmu i komizmu w dziele literackim,	– określa funkcję środków artystycznego wyrazu, – analizuje elementy świata przedstawionego w utworze, omawia ich funkcję w konstrukcji utworu, – uzasadnia przynależność gatunkową różnych utworów literackich, – wyszukuje i porównuje informacje w różnych tekstach, m.in. popularnonaukowych i naukowych, – analizuje językowe i pozajęzykowe środki perswazji w reklamie prasowej, – odczytuje sensy przenośne i symboliczne w odbieranym tekście, – płynnie mówi na podany temat, starając się zachować zasady poprawności językowej stylistycznej – uzasadnia własne zdanie za pomocą rzeczowych argumentów, – dobiera środki językowe w zależności od adresata wypowiedzi w oficjalnych i nieoficjalnych sytuacjach mówienia, – aktywnie uczestniczy w dyskusji, - czyta wszystkie lektury szkolne i czasami bierze udział w ich omawianiu. – pisze na temat, stosując funkcjonalną kompozycję logicznej wypowiedzi, polemizuje ze stanowiskiem innych, formułuje rzeczowe argumenty poparte celnie dobranymi przykładami, – dobiera i stosuje środki językowe odpowiednio do sytuacji i odbiorcy oraz rodzaju komunikatu,	– charakteryzując postać fikcyjną, ocenia i wartościuje jej zachowania i postawy w odniesieniu do ogólnie przyjętych norm moralnych, – analizuje uczucia własne i bohaterów literackich, – próbuje interpretować głosowo wygłaszany tekst, m.in. przez poprawne stosowanie pauz w tekście zawierającym przerzutnie, – krytycznie, rzeczowo omawia oraz ocenia recytację własną i kolegów, – pisze wypowiedzi logiczne, spójne i przejrzyste pod względem kompozycyjnym i poprawne pod względem językowym, stylistycznym, ortograficznym oraz interpunkcyjnym, – dobierając odpowiednie słownictwo, tworzy tekst wyrażający intencje nadawcy, – posługuje się odpowiednimi argumentami i przykładami w celu uzasadnienia własnego zdania – posługując się bogatym słownictwem, redaguje różne formy wypowiedzi, m.in. opowiadanie z elementami dialogu i monologu, opisu, charakterystyki, zróżnicowane stylistycznie i funkcjonalnie opisy, recenzję i notatkę(różnorodne postaci), przemówienie oraz pisma użytkowe, - czyta wszystkie lektury szkolne i zawsze bierze udział w ich omawianiu. – wykorzystując wiedzę o języku, analizuje elementy językowe w tekstach kultury jako świadome	krótkie i dłuższe formy pisemne: – nie powiela cudzych poglądów, potrafi krytycznie ustosunkować się do językowej, literackiej i kulturalnej rzeczywistości; - podejmuje działalność literacką lub kulturalną w różnych formach (np. udział w akademiach, inscenizacjach teatralnych, itp.);

− odróżnia dramat od innych rodzajów literackich, wskazuje elementy dramatu: akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog i dialog, − rozpoznaje balladę jako gatunek z pogranicza rodzajów literackich, − posługuje się spisem treści, cytatem z poszanowaniem praw autorskich, − wyszukuje informacje w tekście popularnonaukowym, naukowym, publicystycznym, − zna terminy adaptacja filmowa i adaptacja teatralna, − wymienia osoby uczestniczące w procesie powstawania przedstawienia teatralnego oraz filmu (reżyser, aktor, scenograf, charakteryzator), − zauważa związki między dziełem literackim a innym tekstem kultury, − dokonuje przekładu intersemiotycznego tekstów kultury i interpretacji zjawisk społecznych oraz prezentuje je w ramach różnych projektów grupowych, − tworzy plan dłuższej wypowiedzi, − tworzy wypowiedź o charakterze argumentacyjnym, w rozprawce z pomocą nauczyciela formułuje tezę, hipotezę oraz argumenty, samodzielnie podaje przykłady do argumentów, wnioskuje, − wypowiada się na temat, − stara się zachować poprawność językową, ortograficzną i interpunkcyjną tekstu, a w tekstach mówionych zachowuje poprawność	− pisze na temat, starając się zachować przejrzystą kompozycję logicznej i spójnej wypowiedzi, wyraża własne zdanie i podaje argumenty na poparcie własnego stanowiska, − zachowuje trójdzielną kompozycję dłuższej wypowiedzi, w tym w przemówieniu, − stosuje się do zasad poprawnej wymowy oraz norm dotyczących akcentowania wyrazów i zdań, zna wyjątki w akcentowaniu wyrazów, − rozróżnia środki językowe w zależności od adresata wypowiedzi w oficjalnych i nieoficjalnych sytuacjach mówienia, − stosuje zasady etykiety językowej i przestrzega zasad etyki mowy, − uczestniczy w dyskusji zgodnie z zasadami kultury, − pisze wywiad, − stosuje akapity, dba o spójne nawiązania między poszczególnymi częściami wypowiedzi, − zachowuje poprawność językową i stylistyczną tworzonego tekstu, - wykazuje dbałość o estetykę zapisu oraz poprawność ortograficzną i interpunkcyjną, − opisuje dzieło malarskie z odniesieniem do odpowiednich kontekstów; odczytuje sensy przenośne w tekstach kultury, takich jak obraz, plakat, grafika, − w tekstach własnych wykorzystuje różne formy wypowiedzi, w tym opis sytuacji, − recytuje tekst poetycki, podejmuje próbę	− pisze wywiad, wykorzystując zdobytą z różnych źródeł wiedzę na temat podjęty w rozmowie, − opisuje dzieło malarskie z odniesieniem do odpowiednich kontekstów; podejmuje próbę interpretacji tekstu kultury, np. obrazu, plakatu, grafiki, − w tekstach własnych wykorzystuje różne formy wypowiedzi, w tym mowę zależną i niezależną w celu dynamizowania akcji i charakteryzowania bohatera, − recytuje tekst poetycki, interpretacje głosowo z uwzględnieniem tematu, − ocenia recytację własną, koleżanek i kolegów i przedstawia uzasadnienie swojej oceny, − umiejętnie stosuje wiedzę językową w zakresie: − dokonuje korekty tworzonego tekstu, − analizuje elementy językowe w tekstach kultury (np. w reklamach, plakacie, piosenkach), - wykorzystuje wiedzę o języku w zakresie: - słowotwórstwa i słownictwa: odróżnia synonimy od homonimów, − fleksji(stosuje wiedzę o częściach mowy w poprawnym zapisie partykuły nie z różnymi częściami mowy, rozpoznaje imiesłowy, zna zasady ich tworzenia i odmiany) słowotwórstwa i słownictwa(wie, czym są wyraz podstawowy i pochodny, formant, rdzeń, rodzina wyrazów; rozumie różnicę między	kształtowanie warstwy stylistycznej tekstu , − świadomie stosuje wiedzę językową w zakresie treści materiałowych przewidzianych programem nauczania w zakresie fonetyki , fleksji , składni , słownictwa, - aktywnie uczestniczy w dyskusji, używając środków językowych wyrażających stosunek mówiącego do przedstawianych treści i nawiązując do wypowiedzi przedmówców, podejmuje próby prowadzenia dyskusji, − odwołując się do kontekstów, tworzy rozprawkę z tezą lub hipotezą,.	

akcentowania wyrazów i zdań, dba o poprawną wymowę, - stara się o estetyczny zapis wypowiedzi, − wygłasza krótki monolog, podejmuje próbę wygłaszania przemówienia oraz próby uczestniczenia w dyskusji, − przygotowuje wywiad, − streszcza, skraca, parafrazuje tekst, w tym tekst popularnonaukowy, − wyraża swoje zdanie i umie je uzasadnić, odnosi się do cudzych poglądów, − pisze opowiadanie odtwórcze i twórcze; wie, jak umieścić dialog w tekście, − opisuje i charakteryzuje postaci rzeczywiste i fikcyjne, − stosuje narrację pierwszo- i trzecio osobową, − opisuje elementy dzieła malarskiego, wykorzystuje z pomocą nauczyciela odpowiednie konteksty, − układa tekst o trójdzielnej kompozycji z uwzględnieniem akapitów, stosuje cytat, − wygłasza z pamięci tekst poetycki, − ma podstawową wiedzę z zakresu gramatyki języka polskiego: − słowotwórstwa i słownictwa: odróżnia synonimy od homonimów, wie, czym są wyraz podstawowy i pochodny, podstawa słowotwórcza, formant, rdzeń, rodzina wyrazów; rozumie różnicę między wyrazem pokrewnym a bliskoznacznym,	interpretacji głosowej z uwzględnieniem tematu i wyrażanych emocji, - redaguje rozprawkę z tezą bądź hipotezą, formułuje odpowiednie argumenty i popiera je odpowiednimi przykładami, − stosuje w tworzonych tekstach podstawową wiedzę językową w zakresie: − − słowotwórstwa i słownictwa(odróżnia synonimy od homonimów, wie, czym są wyraz podstawowy i pochodny, podstawa słowotwórcza, formant, rdzeń, rodzina wyrazów; rozumie różnicę między wyrazem pokrewnym a bliskoznacznym, dostrzega zróżnicowanie formantów pod względem ich funkcji), − fleksji(stosuje wiedzę o częściach mowy w poprawnym zapisie partykuły nie z różnymi częściami mowy, (rozpoznaje imiesłowy, zna zasady ich tworzenia i odmiany), −składni(wykorzystuje wiedzę o budowie wypowiedzenia pojedynczego i złożonego w przekształcaniu zdań pojedynczych na złożone i odwrotnie oraz wypowiedzeń z imiesłowowym równoważnikiem zdania na zdanie złożone i odwrotnie, dokonuje przekształceń z mowy zależnej na niezależną i odwrotnie,	wyrazem pokrewnym a bliskoznacznym, dostrzega zróżnicowanie formantów pod względem ich funkcji), - świadomie wzbogaca zasób własnego słownictwa o przysłowia, powiedzenia, frazeologizmy itp., − składni(wykorzystuje wiedzę o budowie wypowiedzenia pojedynczego i złożonego w przekształcaniu zdań pojedynczych na złożone i odwrotnie oraz wypowiedzeń z imiesłowowym równoważnikiem zdania na zdanie złożone i odwrotnie, dokonuje przekształceń z mowy zależnej na niezależną i odwrotnie) .		

dostrzega zróżnicowanie formantów pod względem ich funkcji - fleksji(stosuje wiedzę o częściach mowy w poprawnym zapisie partykuły nie z różnymi częściami mowy, rozpoznaje imiesłowy, zna zasady ich tworzenia i odmiany). − składni(wykorzystuje wiedzę o budowie wypowiedzenia pojedynczego i złożonego w przekształcaniu zdań pojedynczych na złożone i odwrotnie oraz wypowiedzeń z imiesłowowym równoważnikiem zdania na zdanie złożone i odwrotnie, dokonuje przekształceń z mowy zależnej na niezależną i odwrotnie,.				

Klasa 8

Wymagania na poszczególne oceny				
Ocena				
Dopuszczająca **Uczeń:**	**Dostateczna** **Uczeń:**	**Dobra** **Uczeń:**	**Bardzo dobra** **Uczeń:**	**Celująca** **Uczeń:**
− rozumie większość poleceń − uważnie słucha wypowiedzi kolegów i nauczyciela, wyraża prośbę o powtórzenie wypowiedzi − mówi na temat najważniejszych treści wysłuchanego utworu	− świadomie uczestniczy w sytuacji komunikacyjnej przez uważne słuchanie wypowiedzi innych jej uczestników, rozumie większość wypowiedzi, reaguje na wypowiedzi kolegów i nauczyciela, m.in. prosi o ich powtórzenie, wyjaśnienie −	− uważnie słucha i rozumie wypowiedzi kolegów i nauczyciela, żywo reaguje na wypowiedzi kolegów i nauczyciela, m.in. prosi o ich powtórzenie, uzupełnienie, wyjaśnienie − słucha nagrań recytacji utworów poetyckich i	− aktywnie słucha i rozumie wypowiedzi kolegów i nauczyciela jako uczestnik różnych sytuacji mówienia w czasie zajęć lekcyjnych, analizuje treść i kompozycję wypowiedzi innych, poprawność językową i stylistyczną	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę bardzo dobrą, a ponadto przejawia wiele umiejętności w zakresie przykładowo podanych zagadnień:

− rozpoznaje typowe fragmenty informacyjne i perswazyjne w wysłuchanym tekście − rozpoznaje emocje towarzyszące osobie wypowiadającej się, rozumie ogólny sens jej wypowiedzi − czyta teksty współczesne i dawne, w tym pisane gwarą − odczytuje tekst literacki i inne dzieła sztuki (np. obraz, rzeźbę, grafikę, fotografię) na poziomie dosłownym, na poziomie krytycznym z pomocą nauczyciela i rówieśników określa temat utworu i poruszony problem, odnosi się do wybranych kontekstów, np. biograficznego, historycznego, kulturowego − rozpoznaje wypowiedź o charakterze emocjonalnym, argumentacyjnym, wskazuje w tekście argumentacyjnym tezę, argument i przykłady − rozpoznaje w tekście najważniejsze informacje, opinie i fakty − rozróżnia fikcję i kłamstwo − wie, czym są perswazja, sugestia, ironia, rozpoznaje je w typowych tekstach i sytuacjach − zauważa wybrane elementy tragizmu i komizmu w dziele literackim − wskazuje nadawcę i adresata wypowiedzi − dostrzega i krótko omawia główne motywy postępowania bohaterów − odczytując sens utworu, dostrzega wartości, takie jak przyjaźń, wierność, patriotyzm;	określa tematykę wysłuchanego utworu, ocenia wartość wysłuchanego tekstu, wybiera z wysłuchanego tekstu potrzebne informacje − rozróżnia teksty o charakterze informacyjnym i perswazyjnym − podejmuje próby rozpoznania intencji nadawcy wysłuchanego utworu, w tym aluzję, sugestię, manipulację − rozpoznaje w typowych tekstach i sytuacjach komizm, kpinę i ironię jako wyraz intencji wypowiedzi − podejmuje próby samodzielnego odczytania różnych tekstów współczesnych i dawnych na poziomie przenośnym, podejmuje próby odczytania ich w różnych kontekstach − odczytuje tekst literacki i inne dzieła sztuki (np. obraz, rzeźbę, grafikę, fotografię) na poziomie dosłownym i przenośnym, przy niewielkiej pomocy określa temat utworu i poruszony problem, odnosi się do najważniejszych kontekstów, np. biograficznego, historycznego, kulturowego − zauważa i rozumie podstawowe emocje oraz argumenty zawarte w wypowiedziach, a także tezę, argumenty i przykłady w wypowiedzi − samodzielnie wskazuje najważniejsze informacje zawarte w tekście, przytacza opinie; -− odróżnia opinię od faktu, fikcję od kłamstwa oraz fikcję od	prozatorskich oraz dostrzega środki wyrazu artystycznego tekstu − wskazuje w tekstach treści informacyjne i perswazyjne − analizuje i rozpoznaje intencję nadawcy wysłuchanego utworu, w tym aluzję, sugestię, manipulację - rozpoznaje komizm, kpinę i ironię jako wyraz intencji wypowiedzi − samodzielnie odczytuje większość tekstów współczesnych i dawnych na poziomie przenośnym, a w ich odczytaniu odnosi się do różnych kontekstów czyta płynnie, stosując się do zasad poprawnej interpunkcji, akcentowania i intonacji − rozumie znaczenie archaizmów i wyrazów należących do gwar obecnych w tekstach literackich, odszukuje ich znaczenie w przypisach − interpretuje tekst literacki i inne dzieła sztuki (np. obraz, rzeźbę, grafikę, fotografię) na poziomie dosłownym i przenośnym, określa temat utworu i różnorakie poruszone w nim problemy, interpretuje tytuł utworu, odnosi się do najważniejszych kontekstów, np. biograficznego, historycznego, kulturowego − rozumie i omawia podstawowe emocje oraz argumenty zawarte w wypowiedziach, a także tezę, argumenty i przykłady w wypowiedzi − odczytuje informacje zawarte w tekście, przytacza i sensownie komentuje opinie − odróżnia opinię	− interpretuje wysłuchany tekst, uwzględniając intencję jego nadawcy, w tym aluzję, sugestię, manipulację − analizuje i omawia w wysłuchanych utworach elementy komizmu, kpiny i ironii jako wyraz intencji wypowiedzi − samodzielnie odczytuje teksty współczesne i dawne na poziomie przenośnym i symbolicznym, interpretuje je w różnych kontekstach, czyta płynnie, stosując się do zasad poprawnej interpunkcji, akcentowania i intonacji oraz uwzględnia budowę wersyfikacyjną, a także organizację rytmiczną utworu poetyckiego − analizuje tekst literacki i inne dzieła sztuki (np. obraz, rzeźbę, grafikę) na poziomie dosłownym, przenośnym i symbolicznym, określa temat utworu i poruszone problemy, ustosunkowuje się do nich, dąży do zrozumienia ich złożoności i niejednoznaczności, samodzielnie interpretuje tytuł utworu, odnosi się do kontekstów, np. biograficznego, historycznego, kulturowego − zauważa, rozumie i omawia emocje oraz argumenty zawarte w wypowiedziach, a także tezę, argumenty i przykłady w wypowiedzi, polemizuje z nimi − interpretuje informacje zawarte w tekście, przytacza i komentuje opinie, odnosząc się do nich	− ocenia wysłuchany tekst pod względem merytorycznym oraz poprawnościowym, stosuje kryteria oceny odpowiednio dobrane do celu wypowiedzi i intencji nadawcy − samodzielnie odczytuje i interpretuje zabiegi związane z prezentacją walorów artystycznych nagrania wzorcowej recytacji − analizuje i wykorzystuje w nowych sytuacjach dydaktycznych informacje wybrane z wysłuchanego tekstu − czyta różne teksty (zarówno współczesne, jak i dawne, przewidziane w programie nauczania oraz spoza niego) na poziomie dosłownym, przenośnym i symbolicznym − samodzielnie i z pasją interpretuje teksty pisane i inne teksty kultury, uwzględniając intencję nadawcy oraz konteksty niezbędne do interpretacji, proponuje własną interpretację głosową tekstu; - samodzielnie buduje spójne, logiczne, rzeczowe wypowiedzi na podany temat, w których przedstawia własne, ciekawe stanowisko lub płynnie dowodzi przyjętych racji za pomocą popartych przykładami argumentów

− czyta utwory liryczne i dostrzega cechy liryki jako rodzaju literackiego − zna gatunki należące do liryki: pieśń, tren, hymn, fraszka − odróżnia osobę mówiącą w wierszu od autora tekstu, bohatera utworu od podmiotu lirycznego − wymienia środki wyrazu artystycznego wypowiedzi: epitet, uosobienie, ożywienie, neologizm, inwokację, pytanie retoryczne, apostrofę, anaforę, porównanie, archaizację, kolokwializm – potrafi je wskazać z pomocą nauczyciela − dostrzega obrazy poetyckie w utworze, potrafi krótko je opisać − czyta utwory epickie i zna cechy epiki jako rodzaju literackiego, wymienia gatunki należące do epiki – opowiadanie, powieść (i jej odmiany), legendę, baśń, przypowieść (parabolę), mit, nowelę, bajkę, fantasy, epopeję − zna elementy rytmizujące wypowiedź – wers, rym, strofa, refren − wymienia elementy konstrukcyjne świata przedstawionego w utworze − wskazuje w utworze bohaterów głównych i drugoplanowych, wątek główny i poboczny, omawia zdarzenia wchodzące w skład akcji utworu − odróżnia narratora od autora tekstu i bohatera utworu − rozróżnia narrację pierwszo- i trzecioosobową − rozpoznaje w	rzeczywistości, rozumie znaczenie terminów realizm i fantastyka − dostrzega w analizowanym tekście perswazję, sugestię, ironię i nieskomplikowane aluzje − wskazuje elementy tragizmu i komizmu w dziele literackim, rozumie sytuację, w jakiej znajdują się bohaterowie − identyfikuje nadawcę i adresata wypowiedzi i określa ich główne cechy − dostrzega i omawia główne motywy postępowania bohaterów − identyfikuje w tekście poetyckim cechy liryki − rozróżnia takie gatunki liryczne, jak pieśń, hymn, tren, fraszka − charakteryzuje osobę mówiącą w wierszu i bohatera wiersza, nie utożsamia ich z autorem − wskazuje środki wyrazu artystycznego wypowiedzi: neologizm, inwokację, pytanie retoryczne, apostrofę, porównanie − wyodrębnia w tekście obrazy poetyckie i omawia sposób obrazowania − odróżnia cechy gatunkowe noweli, powieści (i jej gatunków), opowiadania, legendy, baśni, przypowieści (paraboli), mitu, bajki, fantasy, epopei − identyfikuje elementy świata przedstawionego w utworze − omawia fabułę, odróżnia fabułę utworu od akcji	od faktu, fikcję od kłamstwa, fikcję od rzeczywistości w tekstach literackich i dziennikarskich, stosuje te rozróżnienia w praktyce, płynnie stosuje terminy: realizm i fantastyka − analizuje w tekście manipulację, sugestię, ironię, aluzję, nazywa je − omawia elementy tragizmu i komizmu w dziele literackim, rozumie sytuację, w jakiej się znajdują bohaterowie − charakteryzuje nadawcę i adresata wypowiedzi − dostrzega i wyjaśnia motywy postępowania bohaterów, ocenia ich zachowania i postawy w odniesieniu do ogólnie przyjętych zasad moralnych − omawia w tekście poetyckim cechy liryki − identyfikuje utwory należące do takich gatunków lirycznych, jak pieśń, hymn, tren, fraszka; wskazuje ich cechy - czyta wszystkie lektury szkolne i czasami bierze udział w ich omawianiu. − charakteryzuje osobę mówiącą w wierszu i bohatera wiersza (jej sytuację, uczucia i stany), nie utożsamiając ich z autorem; - przytacza środki wyrazu artystycznego wypowiedzi: neologizm, inwokację, pytanie retoryczne, apostrofę, porównanie, określa ich funkcje w tekście − odróżnia i omawia cechy gatunkowe noweli, powieści (i jej gatunków), opowiadania, legendy,	− odróżnia prawdę od prawdopodobieństwa, wskazuje elementy biograficzne i autobiograficzne w dziełach literackich, odróżnia je od wspomnień i pamiętnika lub dziennika; płynnie stosuje terminy realizm i fantastyka − ustosunkowuje się do różnych sposobów oddziaływania tekstu na odbiorcę, takich jak perswazja, sugestia, ironia, aluzja, wartościowanie, manipulacja itp., płynnie stosuje ww. terminy − całościowo omawia elementy tragizmu i komizmu w dziele literackim, rozumie złożone sytuacje, w jakich znajdują się bohaterowie − szczegółowo charakteryzuje nadawcę i adresata wypowiedzi, podaje odpowiednie fragmenty tekstu na potwierdzenie swych ustaleń − dostrzega i wyjaśnia złożone motywy postępowania bohaterów, wartościuje ich zachowania, postawy w odniesieniu do ogólnie przyjętych zasad moralnych, stara się unikać prostych, jednoznacznych ocen − wskazuje w tekstach cechy typowe dla liryki, epiki czy dramatu, cechy gatunkowe takich tekstów, jak pieśń, hymn, tren, fraszka − charakteryzuje osobę mówiącą w wierszu i bohatera wiersza (jej sytuację, uczucia i stany), podaje odpowiednie fragmenty tekstu na potwierdzenie swych ustaleń	uwzględniających różne konteksty kulturowe − tworzy oryginalne notatki, posługując się bogatym słownictwem − podejmuje próby własnej twórczości literackiej, świadomie stosując różnorodne środki stylistyczne, parafrazuje utwory znanych twórców − pisze wypowiedzi oryginalne pod względem sposobu ujęcia tematu; wykazuje się szczególną dbałością o poprawność językową, bezbłędny zapis, logiczną i pomysłową kompozycję; jego język charakteryzuje się własnym stylem lub jego zaczątkami; .

tekście epickim fragmenty opowiadania i opisu − wskazuje tytuł, podtytuł, motto, puentę, punkt kulminacyjny − zna cechy komiksu, piosenki − odróżnia dramat od innych rodzajów literackich, wskazuje elementy dramatu: akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog (w tym monolog wewnętrzny) i dialog; zna podział dramatu na tragedię, komedię i dramat właściwy − potrafi zakwalifikować znane mu teksty jako baśń, bajkę, legendę, mit, nowelę, balladę − posługuje się spisem treści, cytatem z poszanowaniem praw autorskich − odróżnia tekst literacki od naukowego i popularnonaukowego, z pomocą nauczyciela wyszukuje najważniejsze informacje w tekście popularnonaukowym, naukowym, publicystycznym − wymienia gatunki dziennikarskie: wywiad, artykuł, reportaż − z pomocą nauczyciela wskazuje symbole i alegorie w omawianych tekstach kultury − zna terminy adaptacja filmowa i adaptacja teatralna − wymienia osoby uczestniczące w procesie powstawania przedstawienia teatralnego oraz filmu (reżyser, aktor, scenograf, charakteryzator, scenarzysta, kostiumolog) − zauważa najważniejsze związki między dziełem literackim a innym	− analizuje funkcję podtytułu, motta, puenty, punktu kulminacyjnego w utworach − omawia i analizuje elementy komiksu, piosenki − określa rodzaj narracji w tekście (pierwszoosobowa, trzecioosobowa) − wyodrębnia w tekście epickim fragmenty opowiadania i opisu − rozpoznaje cechy dramatu jako rodzaju literackiego w tekście, stosuje w praktyce słownictwo dotyczące dramatu: akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog (w tym monolog wewnętrzny) i dialog, zna najważniejsze cechy tragedii, komedii i potrafi zakwalifikować typowe utwory dramatyczne do poszczególnych rodzajów dramatu − czyta z podziałem na role i ze zrozumieniem dialogi ze scenariuszy, rozumie budowę i treść dramatu - czyta niektóre lektury szkolne i czasami bierze udział w ich omawianiu. − podaje przykłady utworów należących do literatury dydaktycznej, wymienia cechy bajki − wskazuje w balladzie elementy typowe dla różnych rodzajów literackich − wyszukuje informacje w tekście popularnonaukowym, naukowym, publicystycznym, indeksie i przypisach, wykorzystuje do pracy spis treści	baśni, przypowieści (paraboli), mitu, bajki, epopei − przedstawia i analizuje elementy świata przedstawionego w utworze, omawia ich funkcję w konstrukcji utworu − omawia wpływ rodzaju narracji na kształt utworu − w komiksach, piosenkach i innych tekstach kultury popularnej znajduje nawiązania do tradycyjnych wątków literackich i kulturowych − wyodrębnia w tekście epickim fragmenty np. charakterystyki pośredniej i bezpośredniej, opisu przeżyć, tekstów użytkowych − wymienia cechy dramatu jako rodzaju literackiego, stosuje w praktyce słownictwo dotyczące dramatu: akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog (w tym monolog wewnętrzny) i dialog, zna cechy tragedii komedii i dramatu właściwego, potrafi zakwalifikować utwory dramatyczne do poszczególnych rodzajów dramatu − interpretuje głosowo dialogi ze scenariuszy, rozumie budowę i treść dramatu − omawia cechy literatury dydaktycznej, wymienia cechy bajki − omawia w balladzie elementy typowe dla różnych rodzajów literackich − wyszukuje informacje w tekście popularnonaukowym, naukowym, − wykorzystuje do pracy spis treści, wyszukuje i zapisuje cytaty z poszanowaniem praw autorskich, sporządza przypis, wyszukuje i	− analizuje środki stylistyczne, takie jak neologizm, inwokację, pytanie retoryczne, apostrofę, porównanie, archaizację, kolokwializm, określa ich funkcje w tekście i wpływ na kształt i wymowę utworu − wnikliwie omawia obrazy poetyckie obecne w tekście - odróżnia i omawia cechy gatunkowe noweli, powieści (i jej gatunków), opowiadania, legendy, baśni, przypowieści (paraboli), mitu, bajki, fantasy, epopei, podaje odpowiednie fragmenty tekstu na potwierdzenie swych ustaleń − przedstawia i szczegółowo analizuje elementy świata przedstawionego w utworze, omawia ich funkcję w konstrukcji utworu − stosuje w praktyce słownictwo dotyczące dramatu: akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog (w tym monolog wewnętrzny) i dialog, zna cechy tragedii, komedii i dramatu właściwego, potrafi zakwalifikować utwory dramatyczne do poszczególnych rodzajów dramatu, odróżnia dramat od inscenizacji i adaptacji − proponuje własną interpretację głosową dialogów ze scenariuszy, rozumie budowę i treść dramatu − omawia cechy literatury dydaktycznej, podaje przykłady utworów należących do literatury dydaktycznej, wymienia cechy bajki	

tekstem kultury − wspólnie z innymi dokonuje przekładu intersemiotycznego tekstów kultury i interpretacji zjawisk społecznych w ramach różnych projektów grupowych − identyfikuje styl oficjalny, nieoficjalny (potoczny), urzędowy (mówiony i pisany) i artystyczny − pisze na temat, stara się zachować poprawność językową, ortograficzną i interpunkcyjną tekstu − zna najważniejsze zasady interpunkcji zdania pojedynczego, złożonego i wielokrotnie złożonego, stara się je stosować w praktyce, popełnione błędy nie uniemożliwiają zrozumienia całości tekstu, − układa tekst o trójdzielnej kompozycji z uwzględnieniem akapitów, stosuje cytat − stara się o estetyczny zapis wypowiedzi − sporządza w różnych formach notatkę dotyczącą wysłuchanej wypowiedzi − redaguje zrozumiałe ogłoszenie, zaproszenie, zawiadomienie, pozdrowienia, życzenia, gratulacje, dedykację, uwzględniając w nich najważniejsze, niezbędne elementy oraz właściwy zapis graficzny − tworzy plan dłuższej wypowiedzi - streszcza, skraca tekst (w tym tekst popularnonaukowy), poprawnie przytaczając większość zagadnień − pisze schematyczny opis, charakterystykę, sprawozdanie, list	− wyszukuje i zapisuje cytaty z poszanowaniem praw autorskich, sporządza prosty przypis − wymienia i rozpoznaje gatunki dziennikarskie: wywiad, artykuł, reportaż − analizuje proste symbole i alegorie występujące w poznanych tekstach kultury − rozpoznaje adaptację filmową i teatralną, wie, czym się one różnią od oryginalnego tekstu − określa rolę osób uczestniczących w procesie powstawania przedstawienia teatralnego oraz filmu (reżyser, aktor, scenograf, charakteryzator, scenarzysta, producent, operator, dźwiękowiec, rekwizytor, inspicjent, sufler, statysta, oświetleniowiec, kostiumolog) − dostrzega związki między dziełem literackim a innym tekstem kultury (np. obrazem, plakatem, dziełem muzycznym, rzeźbą) − wspólnie z innymi lub samodzielnie dokonuje przekładu intersemiotycznego tekstów kultury i interpretacji wybranych zjawisk społecznych oraz prezentuje je w ramach różnych projektów grupowych − w cudzej wypowiedzi (w tym literackiej) zauważa elementy retoryki: powtórzenia, pytania retoryczne, apostrofy wyliczenia, wykrzyknienia − rozpoznaje na typowych przykładach styl oficjalny,	porównuje informacje w różnych tekstach, m.in. popularnonaukowych i naukowych − dostrzega różnice stylu i intencji między tekstem literackim, naukowym i popularnonaukowym, wyszukuje w nich potrzebne informacje − wymienia i rozpoznaje gatunki dziennikarskie: wywiad, artykuł, reportaż, podaje cechy tych gatunków, uzasadnia przynależność tekstu prasowego do publicystyki − analizuje i podejmuje próby odczytania symboli i alegorii występujących w poznanych tekstach kultury − ocenia adaptację filmową i teatralną, muzyczną i inne; krytycznie wypowiada się na jej temat, odwołując się do jej struktury i treści − analizuje związki między dziełem literackim a innym tekstem kultury (np. obrazem, plakatem, dziełem muzycznym, rzeźbą) − samodzielnie dokonuje przekładu intersemiotycznego tekstów kultury i interpretacji wybranych zjawisk społecznych oraz prezentuje je w ramach różnych projektów grupowych − analizuje funkcje środków pozajęzykowych w sztuce teatralnej i filmie − wyróżnia w tekście cechy stylu oficjalnego, nieoficjalnego (potocznego), urzędowego	− wskazuje, jaką funkcję pełnią w balladzie i satyrze elementy typowe dla różnych rodzajów literackich − wykorzystuje do pracy spis treści, wyszukuje i zapisuje cytaty z poszanowaniem praw autorskich, sporządza przypis, wyszukuje i porównuje informacje w różnych tekstach, m.in. popularnonaukowych i naukowych – używa ich do własnych celów − ma świadomość różnic stylu i intencji między tekstem literackim, naukowym, popularnonaukowym i publicystycznym − wymienia i rozpoznaje gatunki dziennikarskie: wywiad, , artykuł, reportaż; podaje cechy tych gatunków, uzasadnia przynależność tekstu prasowego do publicystyki; w wypowiedziach świadomie i konsekwentnie stosuje nazwy gatunków publicystycznych; wie, czym publicystyka różni się od literatury − analizuje i interpretuje symbole i alegorie występujące w tekstach kultury, określa ich funkcje − wie, czym się różni adaptacja od oryginalnego tekstu; analizuje zamysł pisarza i twórców adaptacji − określa i ocenia rolę osób uczestniczących w procesie powstawania przedstawienia teatralnego oraz filmu (reżyser, aktor, scenograf, charakteryzator, scenarzysta, producent, operator, dźwiękowiec, rekwizytor, inspicjent,	

nieoficjalny i oficjalny − tworzy krótką wypowiedź o charakterze argumentacyjnym − w rozprawce z pomocą nauczyciela formułuje tezę, hipotezę oraz argumenty, odróżnia przykład od argumentu, wnioskuje, stara się stosować właściwe rozprawce słownictwo − pisze proste opowiadanie odtwórcze i twórcze; wie, jak umieścić dialog w tekście − stosuje narrację pierwszo- i trzecioosobową − opisuje i charakteryzuje siebie, postaci rzeczywiste i fikcyjne, porównuje wybrane cechy bohaterów literackich i rzeczywistych − pisze swój życiorys, CV, a z pomocą nauczyciela podanie i list motywacyjny we własnej sprawie − przygotowuje prosty wywiad, zachowując jego układ (pytania – odpowiedzi) − opisuje elementy dzieła malarskiego, grafiki, plakatu, rzeźby, fotografii, wykorzystuje w nich z pomocą nauczyciela podane konteksty − wspólnie z innymi uczniami pisze scenariusz na podstawie dzieła literackiego lub twórczy, zapisuje w nim dialogi − pisze prostą, schematyczną recenzję książki/filmu/przedstawienia − mówi na temat	nieoficjalny (potoczny), urzędowy (mówiony i pisany) i artystyczny; − pisze na temat, starając się zachować przejrzystą kompozycję logicznej i spójnej wypowiedzi, pisze teksty zrozumiałe i klarowne, wyraża opinię i podaje argumenty na poparcie własnego stanowiska − wykazuje dbałość o poprawność językową, stylistyczną, ortograficzną i interpunkcyjną tekstu, zna najważniejsze zasady interpunkcji zdania pojedynczego, złożonego i wielokrotnie złożonego, stara się je stosować w praktyce − układa tekst o trójdzielnej kompozycji, stosuje akapity, dba o spójne nawiązania między poszczególnymi częściami wypowiedzi − wykazuje dbałość o estetykę zapisu − sporządza w różnych formach notatkę dotyczącą treści przeczytanego tekstu − redaguje ogłoszenie, zaproszenie, zawiadomienie, pozdrowienia, życzenia, gratulacje, dedykację, uwzględniając w nich z reguły wszystkie elementy i właściwy zapis graficzny − tworzy plan ramowy i szczegółowy dłuższej wypowiedzi − streszcza, skraca, parafrazuje tekst (w tym tekst naukowy i popularnonaukowy), poprawnie i samodzielnie przytaczając większość zagadnień	(mówionego i pisanego) i artystycznego − interpretuje pejzaż, portret, scenę rodzajową, martwą naturę; wie, czym się różnią, dostrzega ważne elementy i wybrane konteksty dzieła malarskiego − pisze na temat, stosując przejrzystą kompozycję logicznej wypowiedzi, polemizuje ze stanowiskiem innych, formułuje rzeczowe argumenty poparte przykładami − zachowuje poprawność językową, stylistyczną, ortograficzną i interpunkcyjną tworzonego tekstu, stosuje najważniejsze zasady interpunkcji zdania pojedynczego, złożonego i wielokrotnie złożonego, pisze przeważnie teksty wyczerpujące temat, zrozumiałe, klarowne − układa tekst o trójdzielnej kompozycji z uwzględnieniem akapitów, stosuje cytat i potrafi go wprowadzić do tekstu, pamiętając o cudzysłowie oraz nawiązaniu, dba o spójne nawiązania między poszczególnymi częściami wypowiedzi, w tym w przemówieniu − zachowuje estetykę zapisu − dobiera formę notatk idotyczącej wysłuchanej wypowiedzi do własnych potrzeb − redaguje poprawne ogłoszenie, zaproszenie, zawiadomienie, pozdrowienia, życzenia, gratulacje, dedykację, uwzględniając w nich	sufler, statysta, oświetleniowiec, kostiumolog) − dostrzega i omawia funkcje środków pozajęzykowych w sztuce teatralnej i filmie − interpretuje pejzaż, portret, scenę rodzajową, martwą naturę; wybiera i omawia konteksty związane z analizowanym dziełem − pisze wyczerpująco i na temat, stosując funkcjonalną, urozmaiconą kompozycję, logikę wypowiedzi − zachowuje poprawność językową, stylistyczną, ortograficzną i interpunkcyjną tworzonego tekstu, stosuje zasady interpunkcji zdania pojedynczego, złożonego i wielokrotnie złożonego, pisze teksty wyczerpujące temat, zrozumiałe, klarowne − zachowuje przemyślaną, trójdzielną kompozycję dłuższej wypowiedzi, w tym w przemówieniu; konsekwentnie i logicznie stosuje akapity, dba o spójne, ciekawe nawiązania między poszczególnymi częściami wypowiedzi − zachowuje estetykę zapisu, jego teksty są poprawne, przejrzyste i czytelne − posługując się bogatym słownictwem, poprawnie redaguje różne formy wypowiedzi, m.in. opowiadanie z elementami dialogu i monologu, opisu, charakterystyki, zróżnicowane stylistycznie i funkcjonalnie opisy, recenzję i notatkę (różnorodne postaci)	

- czyta pojedyncze lektury/ fragmenty i czasami bierze udział w ich omawianiu − wyraża swoje zdanie i umie je krótko, ale logicznie uzasadnić − w tekstach mówionych zachowuje poprawność akcentowania wyrazów i zdań, dba o poprawną wymowę, nie popełnia wielu rażących błędów językowych, jego wypowiedź jest komunikatywna − wygłasza krótki monolog, podejmuje próbę wygłaszania przemówienia oraz próby uczestniczenia w dyskusji − wygłasza z pamięci tekst poetycki − zna podstawowe zasady ortograficzne (u, ó, ż, rz, ch, h, om, on, em, en, ą, ę, pisownia przedrostków, wielka i mała litera, zasady dotyczące pisowni zakończeń wyrazów, oznaczenia miękkości spółgłosek) i najważniejsze wyjątki od nich, stara się stosować je w praktyce, w razie problemów korzysta ze słownika ortograficznego − wie, czym jest błąd językowy, stara się stosować podstawowe zasady poprawności językowej, a w razie wątpliwości korzysta ze słowników, przede wszystkim słownika języka polskiego, słownika poprawnej polszczyzny oraz słownika frazeologicznego − ma podstawową wiedzę (stosuje ją w praktyce samodzielnie lub z niewielką pomocą) z zakresu gramatyki języka polskiego:	− pisze opis, charakterystykę, sprawozdanie, list nieoficjalny i oficjalny, zgodnie z cechami gatunkowymi tekstów − tworzy krótką wypowiedź o charakterze argumentacyjnym, w rozprawce formułuje tezę, hipotezę oraz argumenty, dobiera przykłady do argumentów, podejmuje próbę wnioskowania, stosuje właściwe rozprawce słownictwo, rozróżnia rozprawkę z tezą od rozprawki z hipotezą − pisze opowiadanie odtwórcze i twórcze; umieszcza dialog w tekście − stosuje, w zależności od potrzeb tworzonego przez niego tekstu, narrację pierwszo- lub trzecioosobową − w tekstach własnych wykorzystuje różne formy wypowiedzi, w tym opis sytuacji, opis przeżyć, charakterystykę − opisuje i charakteryzuje siebie, postaci rzeczywiste i fikcyjne, porównuje najważniejsze cechy bohaterów literackich i rzeczywistych − przeprowadza i zapisuje wywiad, stosuje właściwy zapis graficzny − opisuje dzieło malarskie, grafikę, plakat, rzeźbę, fotografię z odniesieniem do odpowiednich kontekstów; odczytuje wybrane sensy przenośne w różnych tekstach kultury − pisze schematyczną recenzję książki/filmu/przedstawienia, uwzględniając w niej swoją opinię	wszystkie elementy i właściwy zapis graficzny − tworzy plan ramowy i szczegółowy dłuższej wypowiedzi, uwzględniając w nim najważniejsze zagadnienia, zgodnie z funkcją tworzonego tekstu − streszcza, skraca, parafrazuje tekst (w tym tekst naukowy i popularnonaukowy), poprawnie i samodzielnie przytaczając większość zagadnień, zgodnie z funkcją skracanego czy przekształcanego tekstu − pisze poprawne opis, charakterystykę, sprawozdanie, list nieoficjalny i oficjalny, , zgodnie z cechami gatunkowymi tekstów i funkcją tekstu − tworzy wypowiedź o charakterze argumentacyjnym, w rozprawce formułuje tezę, hipotezę oraz argumenty, samodzielnie podaje przykłady do argumentów, wnioskuje, stosuje właściwe rozprawce słownictwo − w opowiadaniu odtwórczym i twórczym stosuje elementy charakterystyki pośredniej, wprowadza realia epoki w tekście odwołującym się do minionych epok − stosuje, w zależności od potrzeb tworzonego przez niego tekstu, narrację pierwszo- lub trzecioosobową − w tekstach własnych swobodnie wykorzystuje różne formy wypowiedzi, w tym opis sytuacji, opis przeżyć wewnętrznych, mowę	− redaguje poprawne ogłoszenie, zaproszenie, zawiadomienie, pozdrowienia, życzenia, gratulacje, dedykację, uwzględniając w nich wszystkie elementy i właściwy zapis graficzny i funkcję tekstu − tworzy plan ramowy i rozbudowany szczegółowy dłuższej wypowiedzi − streszcza, skraca, parafrazuje tekst (w tym tekst naukowy i popularnonaukowy), poprawnie i samodzielnie przytaczając zagadnienia − pisze opis, charakterystykę, sprawozdanie, CV, list motywacyjny, przemówienie, wywiad, list nieoficjalny i oficjalny, zgodnie z cechami gatunkowymi tekstów, − tworzy wypowiedź o charakterze argumentacyjnym, odwołując się do kontekstów, np. historycznego, biograficznego, kulturowego; w rozprawce swobodnie formułuje tezę, hipotezę oraz wnikliwe argumenty; samodzielnie podaje przykłady do argumentów; wnioskuje, dobierając słownictwo właściwe rozprawce − w opowiadaniu odtwórczym i twórczym indywidualizuje język bohatera, wprowadza nieszablonowe rozwiązania kompozycyjne − w tekstach własnych swobodnie i celowo wykorzystuje różne formy wypowiedzi, w tym opis sytuacji, opis przeżyć wewnętrznych, mowę zależną i niezależną w celu	

– fonetyki – zna różnicę między głoską a literą; rozróżnia samogłoski i spółgłoski, głoski dźwięczne, bezdźwięczne (np. w parach p-b, t-d itd.), ustne, nosowe, twarde i miękkie; wie, na czym polega zjawisko upodobnień pod względem dźwięczności, dostrzega rozbieżności między mową a pismem, – słowotwórstwa i słownictwa – wie, czym są wyraz podstawowy i pochodny, formant, rdzeń, rodzina wyrazów i rozpoznaje je na przykładach omawianych na lekcji, rozumie różnicę między wyrazem pokrewnym a bliskoznacznym, dostrzega zróżnicowanie formantów pod względem ich funkcji, zna i rozumie znaczenie wybranych przysłów, powiedzeń, frazeologizmów itp., z pomocą nauczyciela odróżnia synonimy, antonimy, homonimy, rozpoznaje wyrazy rodzime i zapożyczone, zna pojęcia treść i zakres wyrazu, język ogólnonarodowy, gwara, dialekt, – fleksji – rozpoznaje na typowych przykładach części mowy: odmienne – rzeczownik (z podziałem na osobowy, nieosobowy, żywotny, nieżywotny, pospolity, własny), czasownik (dokonany, niedokonany, czasownik w stronie czynnej, biernej i zwrotnej), przymiotnik, liczebnik (i jego rodzaje), potrafi je odmieniać; rozpoznaje na typowych przykładach nieodmienne części	– płynnie mówi na podany temat, starając się zachować zasady poprawności językowej i stylistycznej – wyraża swoje zdanie i umie je logicznie uzasadnić, odnosi się do cudzych poglądów i poznanych idei – zna zasady poprawnej wymowy oraz norm dotyczących akcentowania wyrazów i zdań, zna wyjątki w akcentowaniu wyrazów – wygłasza poprawny monolog, krótkie przemówienie, stara się uczestniczyć w dyskusji – uczestniczy w dyskusji zgodnie z zasadami kultury – rozróżnia środki językowe w zależności od adresata wypowiedzi w oficjalnych i nieoficjalnych sytuacjach mówienia – zna i stosuje językowe sposoby osiągania porozumienia, stosuje zasady etykiety językowej i przestrzega zasad etyki mowy – dostrzega zjawisko brutalności słownej, kłamstwo i manipulację – recytuje z pamięci tekst poetycki, podejmuje próbę interpretacji głosowej z uwzględnieniem tematu i wyrażanych emocji – zna zasady ortograficzne (u, ó, ż, rz, ch, h, om, on, em, en, ą, ę, pisownia przedrostków, wielka i małą litera, zasady dotyczące pisowni zakończeń wyrazów, oznaczenia miękkości głosek) i wyjątki od nich, stosuje je w praktyce, w razie problemów	zależną i niezależną w celu dynamizowania akcji i charakteryzowania bohatera – opisuje i charakteryzuje siebie, postaci rzeczywiste i fikcyjne, porównuje cechy bohaterów literackich i rzeczywistych; – przeprowadza i zapisuje wywiad, stosuje w nim właściwy zapis graficzny, stara się formułować ciekawe pytania, wykorzystuje zdobytą z różnych źródeł wiedzę na temat podjęty w rozmowie – opisuje dzieło malarskie, grafikę, plakat, rzeźbę, fotografię z odniesieniem do odpowiednich kontekstów; odczytuje sensy przenośne w wybranych tekstach kultury, podejmuje próbę interpretacji tekstu kultury, np. obrazu, plakatu, grafiki – pisze recenzję książki/filmu/przedstawienia, uwzględniając w niej swoją opinię oraz podstawowe słownictwo związane z dziedziną recenzowanego zjawiska – wyraża swoje zdanie i umie je logicznie uzasadnić, odnosi się do cudzych poglądów i poznanych idei – stosuje się do zasad poprawnej wymowy oraz norm dotyczących akcentowania wyrazów i zdań, zna i stosuje wyjątki w akcentowaniu wyrazów – wygłasza poprawny monolog, przemówienie, aktywnie uczestniczy w dyskusji	dynamizowania akcji i charakteryzowania bohatera – wnikliwie opisuje i charakteryzuje siebie, postaci rzeczywiste i fikcyjne, porównuje cechy bohaterów literackich i rzeczywistych, ocenia i wartościuje ich zachowania i postawy w odniesieniu do ogólnie przyjętych norm moralnych – przeprowadza i zapisuje wywiad, stosuje w nim właściwy zapis graficzny, dba o ciekawe pytania, wykorzystuje zdobytą z różnych źródeł wiedzę na temat podjęty w rozmowie – opisuje dzieło malarskie, grafikę, plakat, rzeźbę, fotografię z odniesieniem do odpowiednich kontekstów; odczytuje sensy przenośne w wybranych tekstach kultury, interpretuje tekst kultury, np. obrazu, plakatu, grafiki – formułuje samodzielne argumenty poparte celnie dobranymi przykładami, np. wprowadza cytaty z tekstów filozoficznych, sentencje, przysłowia na poparcie swojego stanowiska – stosuje się do zasad poprawnej wymowy oraz norm dotyczących akcentowania wyrazów i zdań, zna i stosuje wyjątki w akcentowaniu wyrazów, unika regionalizmów i elementów gwary środowiskowej, które są niezgodne z normą językową – wygłasza poprawny, ciekawy monolog, przemówienie,	

mowy – przysłówek (w tym odprzymiotnikowy), samodzielne i niesamodzielne (spójnik, partykuła, przyimek), stara się stosować wiedzę o częściach mowy w poprawnym zapisie: głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych, przyimków, zakończeń czasowników, partykuły nie i -by z różnymi częściami mowy, zna imiesłowy, z pomocą nauczyciela wyjaśnia zasady ich tworzenia i odmiany, – składni – rozpoznaje na typowych przykładach części zdania: podmiot, orzeczenie, przydawkę, dopełnienie, okolicznik, rozpoznaje związki wyrazów w zdaniu pojedynczym, a także zależności między zdaniami składowymi w zdaniu złożonym, przy pomocy nauczyciela wskazuje człon nadrzędny i podrzędny, wykorzystuje wiedzę o budowie wypowiedzenia pojedynczego i złożonego w przekształcaniu zdań pojedynczych na złożone i odwrotnie oraz wypowiedzeń z imiesłowowym równoważnikiem zdania na zdanie złożone i odwrotnie, rozpoznaje zdania bezpodmiotowe, dokonuje przekształceń z mowy zależnej na niezależną i odwrotnie, sporządza wykresy typowych zdań pojedynczych, złożonych i wielokrotnie złożonych, wyodrębnia zdania składowe w typowych zdaniach złożonych i wielokrotnie złożonych, potrafi wymienić i	korzysta ze słownika ortograficznego − dostrzega większość błędów językowych, korzysta z różnych źródeł, by je skorygować − stosuje w tworzonych tekstach podstawową wiedzę językową z zakresu fonetyki, słowotwórstwa, fleksji i składni − ma podstawową wiedzę i stosuje ją w praktyce na typowych przykładach z zakresu: – fonetyki – zna różnicę między głoską a literą; rozróżnia samogłoski i spółgłoski, głoski dźwięczne, bezdźwięczne, ustne, nosowe, twarde i miękkie; wskazuje upodobnienia pod względem dźwięczności i uproszczenia grup spółgłoskowych, utratę dźwięczności w wygłosie w poznanych przykładach, dostrzega rozbieżności między mową a pismem i zgodnie z tym zapisuje wyrazy, w których rozbieżności te występują, – słowotwórstwa i słownictwa – wie, czym są wyraz podstawowy i pochodny, podstawa słowotwórcza, formant, rdzeń, rodzina wyrazów i rozpoznaje je na typowych przykładach; rozumie różnicę między wyrazem pokrewnym a bliskoznacznym, dostrzega zróżnicowanie formantów pod względem ich funkcji, stosuje w swoich wypowiedziach przysłowia, powiedzenia, frazeologizmy itp., potrafi podać przykłady synonimów,	− prezentuje w dyskusji swoje stanowisko, rozwija je odpowiednio dobranymi argumentami, świadome stosuje retoryczne środki wyrazu − uczestniczy w dyskusji zgodnie z zasadami kultury− potrafi zastosować środki językowe w zależności od adresata wypowiedzi w oficjalnych i nieoficjalnych sytuacjach mówienia − zna i stosuje językowe sposoby osiągania porozumienia, zasady etykiety językowej i przestrzega zasad etyki mowy − reaguje z zachowaniem zasad kultury na zjawisko brutalności słownej, kłamstwo i manipulację − recytuje z pamięci tekst poetycki, interpretując go z uwzględnieniem tematu i wyrażanych emocji − sprawnie stosuje w praktyce zasady ortograficzne (u, ó, ż, rz, ch, h, om, on, em, en, ą, ę pisownia przedrostków, wielka i mała litera, zasady dotyczące pisowni zakończeń wyrazów, oznaczenia miękkości głosek), w razie wątpliwości korzysta ze słownika ortograficznego − koryguje błędy językowe w tworzonym przez siebie tekście, analizuje i porównuje przy tym wiedzę z różnych źródeł informacji − analizuje elementy językowe w tekstach kultury (np. w reklamach, plakacie, piosence), wykorzystując wiedzę o języku w zakresie fonetyki, słowotwórstwa, fleksji i składni	uczestniczy w dyskusji, posługując się wieloma środkami wyrazu − wyraża swoje zdanie i umie je logicznie uzasadnić, czynnie się odnosi do cudzych poglądów i poznanych idei − aktywnie uczestniczy w dyskusji, używając środków językowych wyrażających stosunek mówiącego do przedstawianych treści; nawiązując do wypowiedzi przedmówców, podejmuje próby prowadzenia dyskusji − dobiera i stosuje różnorodne środki językowe odpowiednio do sytuacji i odbiorcy oraz rodzaju komunikatu − prezentuje w dyskusji swoje stanowisko, rozwija je odpowiednio dobranymi, przemyślanymi argumentami, świadome stosuje retoryczne środki wyrazu − stosuje środki językowe w zależności od adresata wypowiedzi w oficjalnych i nieoficjalnych sytuacjach mówienia odpowiednio do sytuacji i odbiorcy oraz rodzaju komunikatu - czyta wszystkie lektury szkolne i zawsze bierze udział w ich omawianiu − zna i swobodnie stosuje językowe sposoby osiągania porozumienia, zasady etykiety językowej i przestrzega zasad etyki mowy − reaguje swobodnie i z zachowaniem zasad kultury na zjawisko brutalności słownej, kłamstwo i manipulację	

określić na łatwych przykładach rodzaje zdań pojedynczych (rozwinięte i nierozwinięte, oznajmujące, rozkazujące, pytające, wykrzyknikowe), złożonych (współrzędnie i podrzędnie), odróżnia zdania, uwzględniając cel wypowiedzi: oznajmujące, pytające i rozkazujące, stosuje je w swoich wypowiedziach – zna i próbuje stosować normy językowe i zasady grzecznościowe odpowiednie dla wypowiedzi publicznych – wie, czym są manipulacja i prowokacja językowa – zna językowe sposoby osiągania porozumienia, intuicyjnie je stosuje	homonimów, antonimów, wskazuje wyrazy rodzime i zapożyczone; rozumie różnice między treścią a zakresem wyrazu, w parze wyrazów potrafi wskazać wyraz o bogatszej treści i mniejszym zakresie, a także o uboższej treści i większym zakresie, wyjaśnia pojęcia: język ogólnonarodowy, gwara, dialekt, – fleksji – rozpoznaje części mowy: odmienne – rzeczownik (z podziałem na osobowy, nieosobowy, żywotny, nieżywotny, pospolity, własny), czasownik (dokonany, niedokonany, czasownik w stronie czynnej, biernej i zwrotnej), przymiotnik, liczebnik (i jego rodzaje), potrafi je odmieniać, rozpoznaje nieodmienne części mowy – przysłówek (w tym odprzymiotnikowy), samodzielne i niesamodzielne (spójnik, partykuła, przyimek), stara się stosować wiedzę o częściach mowy w poprawnym zapisie: głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych, przyimków, zakończeń czasowników, partykuły nie i -by z różnymi częściami mowy, rozpoznaje imiesłowy, zna zasady ich tworzenia i odmiany, – składni – rozpoznaje części zdania: podmiot, orzeczenie, przydawkę, dopełnienie, okolicznik, rozpoznaje związki wyrazów w zdaniu pojedynczym, a także zależności między zdaniami składowymi w zdaniu złożonym, wykorzystuje wiedzę o budowie	– ma wiedzę, którą stosuje w praktyce, z zakresu: – fonetyki – zna różnicę między głoską a literą; rozróżnia samogłoski i spółgłoski, głoski dźwięczne, bezdźwięczne, ustne, nosowe, twarde, miękkie; wskazuje upodobnienia pod względem dźwięczności i uproszczenia grup spółgłoskowych, zjawiska utraty dźwięczności w wygłosie, dostrzega rozbieżności między mową a pismem i zgodnie z tym zapisuje wyrazy, w których te rozbieżności występują, – słowotwórstwa i słownictwa – rozpoznaje wyraz podstawowy i pochodny, podstawę słowotwórczą, formant, rdzeń, tworzy rodzinę wyrazów; odróżnia wyraz pokrewny od bliskoznacznego, stosuje poprawnie formanty do tworzenia wyrazów pochodnych, umie je nazwać, rozpoznaje wyrazy złożone słowotwórczo, świadomie stosuje w swoich wypowiedziach popularne przysłowia, powiedzenia, frazeologizmy we właściwym kontekście itp., rozróżnia synonimy, homonimy, antonimy, wskazuje wyrazy rodzime i zapożyczone; wyjaśnia różnice między treścią a zakresem wyrazu, różnicuje wyrazy ze względu na ich treść i zakres, odróżnia język ogólnonarodowy od gwary i dialektu, – fleksji – nazywa i odmienia odmienne części mowy: rzeczownik (z podziałem na osobowy, nieosobowy, żywotny,	– recytuje z pamięci teksty poetyckie, interpretując je głosowo z uwzględnieniem tematu i wyrażanych emocji oraz na przykład przez poprawne stosowanie pauz w tekście zawierającym przerzutnie – płynnie mówi na podany temat, zachowując zasady poprawności językowej i stylistycznej; udowadnia swoje racje za pomocą rzeczowych argumentów ułożonych w logiczny wywód – umiejętnie stosuje wiedzę językową w zakresie: – stosowania w praktyce zasad ortograficznych (u, ó, ż, rz, ch, h, om, on, em, en, ą, ę, pisownia przedrostków, wielka i mała litera, zasady dotyczące pisowni zakończeń wyrazów, oznaczenia miękkości głosek), korzysta ze słownika ortograficznego, by wyjaśnić wątpliwości dotyczące wyrazów rzadkich, o nietypowej pisowni – analiza elementów językowych w tekstach kultury (np. w reklamach, plakacie, piosence), z wykorzystaniem wiedzy o języku w zakresie fonetyki, słowotwórstwa, fleksji i składni – ma wiedzę, którą płynnie stosuje w praktyce, z zakresu: – fonetyki – zna różnicę między głoską a literą; rozróżnia samogłoski i spółgłoski, głoski dźwięczne, bezdźwięczne, ustne, nosowe, twarde, miękkie; wie, na czym polega zjawisko upodobnień pod	

	wypowiedzenia pojedynczego i złożonego w przekształcaniu zdań pojedynczych na złożone i odwrotnie oraz wypowiedzeń z imiesłowowym równoważnikiem zdania na zdanie złożone i odwrotnie, dokonuje przekształceń z mowy zależnej na niezależną i odwrotnie, sporządza wykresy zdań pojedynczych, złożonych i wielokrotnie złożonych, wyodrębnia zdania składowe w typowych zdaniach złożonych i wielokrotnie złożonych, potrafi wymienić i określić na typowych przykładach typy zdań pojedynczych (rozwinięte i nierozwinięte, oznajmujące, rozkazujące, pytające, wykrzyknikowe), złożonych (współrzędnie i podrzędnie), w swoich wypowiedziach stosuje zdania, uwzględniając cel wypowiedzi: oznajmujące, pytające i rozkazujące − zna i stosuje znane mu normy językowe i zasady grzecznościowe odpowiednie dla wypowiedzi publicznych − rozpoznaje i analizuje wybrane przykłady manipulacji i prowokacji językowej − zna i świadomie stosuje językowe sposoby osiągania porozumienia;	nieżywotny, pospolity, własny), czasownik (dokonany, niedokonany, czasownik w stronie czynnej, biernej i zwrotnej), przymiotnik, liczebnik (i jego rodzaje); nazywa nieodmienne części mowy: przysłówek, samodzielne i niesamodzielne (spójnik, partykuła, przyimek, wykrzyknik); stosuje wiedzę o częściach mowy w poprawnym zapisie: głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych, przyimków, zakończeń czasowników, partykuły nie i -by z różnymi częściami mowy; tworzy i odmienia imiesłowy; – składni – rozpoznaje i nazywa części zdania: podmiot (i jego rodzaje: gramatyczny, logiczny, szeregowy i domyślny), orzeczenie (odróżnia orzeczenie czasownikowe od imiennego), przydawkę, dopełnienie, okolicznik, wykorzystuje wiedzę o budowie wypowiedzenia pojedynczego i złożonego w przekształcaniu zdań pojedynczych na złożone i odwrotnie oraz wypowiedzeń z imiesłowowym równoważnikiem zdania na zdanie złożone i odwrotnie; dokonuje przekształceń z mowy zależnej na niezależną i odwrotnie, sporządza wykresy zdań pojedynczych, złożonych i wielokrotnie złożonych, wyodrębnia zdania składowe w zdaniach złożonych i wielokrotnie złożonych, potrafi określić typy zdań pojedynczych (rozwinięte i	względem dźwięczności, uproszczeń grup spółgłoskowych, utraty dźwięczności w wygłosie; ma świadomość rozbieżności między mową a pismem i świadomie to wykorzystuje, dbając o poprawność ortograficzną pisanych tekstów, – słowotwórstwa i słownictwa – rozpoznaje wyraz podstawowy i pochodny , podstawę słowotwórczą, formant, rdzeń, tworzy rodzinę wyrazów; odróżnia wyraz pokrewny od bliskoznacznego, poprawnie stosuje formanty do tworzenia wyrazów pochodnych, umie je nazwać, rozpoznaje wyrazy złożone słowotwórczo - świadomie stosuje w swoich wypowiedziach popularne przysłowia, powiedzenia, frazeologizmy we właściwym kontekście itp., rozróżnia synonimy, homonimy, antonimy, wskazuje wyrazy rodzime i zapożyczone; – fleksji – swobodnie nazywa i odmienia odmienne części mowy (także w przypadku wyrazów podchwytliwych): rzeczownik (z podziałem na osobowy, nieosobowy, żywotny, nieżywotny, pospolity, własny), czasownik (dokonany, niedokonany, w stronie czynnej, biernej i zwrotnej), przymiotnik, liczebnik (i jego rodzaje), oddziela temat od końcówki, także w wyrazach, w których występują oboczności; nazywa nieodmienne części mowy (także w przypadku	

		nierozwinięte, oznajmujące, rozkazujące, pytające, wykrzyknikowe), złożonych (współrzędnie i podrzędnie); w swoich wypowiedziach stosuje zdania, uwzględniając cel wypowiedzi: oznajmujące, pytające i rozkazujące − świadomie stosuje znane mu normy językowe i zasady grzecznościowe odpowiednie dla wypowiedzi publicznych − analizuje przykłady manipulacji i prowokacji językowej, nie poddaje się im − zna językowe sposoby osiągania porozumienia, świadomie je stosuje.	podchwytliwych wyrazów): przysłówek (w tym odprzymiotnikowy), samodzielne i niesamodzielne (spójnik, partykuła, przyimek, wykrzyknik), stosuje wiedzę o częściach mowy w poprawnym zapisie: głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych, przyimków, zakończeń czasowników, partykuły nie i -by z różnymi częściami mowy, tworzy i odmienia imiesłowy, – składni – rozpoznaje i nazywa części zdania: podmiot (i jego rodzaje: gramatyczny, logiczny, szeregowy i domyślny), orzeczenie (odróżnia orzeczenie czasownikowe od imiennego), przydawkę, dopełnienie, okolicznik (czasu, miejsca, sposobu, przyczyny, celu), nazywa związki wyrazów w zdaniu pojedynczym, a także zależności między zdaniami składowymi w zdaniu złożonym, wskazuje człon nadrzędny i podrzędny, wykorzystuje wiedzę o budowie wypowiedzenia pojedynczego i złożonego w przekształcaniu zdań pojedynczych na złożone i odwrotnie oraz wypowiedzeń z imiesłowowym równoważnikiem zdania na zdanie złożone i odwrotnie, dokonuje przekształceń z mowy zależnej na niezależną i odwrotnie, sporządza wykresy rozbudowanych zdań pojedynczych, złożonych i wielokrotnie złożonych, wyodrębnia zdania składowe w zdaniach złożonych i wielokrotnie	

			złożonych, potrafi określić typy zdań pojedynczych (rozwinięte i nierozwinięte, oznajmujące, rozkazujące, pytające, wykrzyknikowe), złożonych (współrzędnie i podrzędnie); w swoich wypowiedziach stosuje zdania, uwzględniając cel wypowiedzi: oznajmujące, pytające i rozkazujące − swobodnie wykorzystuje znane normy językowe i zasady grzecznościowe odpowiednie dla wypowiedzi publicznych − rozpoznaje i rozumie przykłady manipulacji i prowokacji językowej, aktywnie je komentuje i reaguje na nie − zna językowe sposoby osiągania porozumienia, aktywnie i asertywnie je stosuje	

Język angielski

Klasa 4

Cel kształcenia wg podstawy programowej	Ocena				
	Celująca	**Bardzo dobra**	**Dobra**	**Dostateczna**	**Dopuszczająca**
UNIT 1					
Znajomość środków językowych Gramatyka i słownictwo	Uczeń, nie popełniając żadnych błedów, stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 1; wymienia członków rodziny, przymiotniki określające wygląd osoby i uczucia. Tworzy poprawne zdania oznajmujące, pytające i przeczące z użyciem czasownika *be.*	Uczeń poprawnie stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 1; wymienia członków rodziny, przymiotniki określające wygląd osoby i uczucia. Tworzy poprawne lub niemal poprawne zdania oznajmujące, pytające i przeczące z użyciem czasownika *be.*	Uczeń w większości poprawnie stosuje wiele wyrażeń z zakresu słownictwa z rozdziału 1; wymienia członków rodziny, przymiotniki określające wygląd osoby i uczucia. Tworzy zdania oznajmujące, pytające i przeczące z użyciem czasownika *be,* popełniając nieliczne błędy.	Uczeń, popełniając liczne błędy, stosuje część wyrażeń z zakresu słownictwa z rozdziału 1; wymienia członków rodziny, przymiotniki określające wygląd osoby i uczucia. Tworzy w większości komunikatywne, mimo licznych błędów, zdania oznajmujące, pytające i przeczące z użyciem czasownika *be.*	Uczeń posługuje się ograniczonym słownictwem z zakresu słownictwa z rozdziału 1; wymienia członków rodziny, przymiotniki określające wygląd osoby i uczucia. Podaje formy czasownika *be* i tworzy zdania z tym czasownikiem, popełniając liczne błędy.
Rozumienie wypowiedzi pisemnej	Uczeń bez trudu określa główną myśl tekstu oraz znajduje określone informacje w tekstach stanowiących opisy osób i ich uczuć oraz specjalnych okazji. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi poprawnie wskazać obrazek lub wyraz, połączyć części zdań, zaznaczyć zdania prawdziwe i fałszywe i	Uczeń określa główną myśl tekstu oraz znajduje określone informacje w tekstach stanowiących opisy osób i ich uczuć oraz specjalnych okazji. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi poprawnie wskazać obrazek lub wyraz, połączyć części zdań, zaznaczyć zdania prawdziwe i fałszywe i odpowiedzieć na pytania.	Uczeń na ogół poprawnie określa główną myśl tekstu oraz znajduje określone informacje w tekstach stanowiących opisy osób i ich uczuć oraz specjalnych okazji. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi wskazać obrazek lub wyraz, połączyć części zdań, zaznaczyć zdania prawdziwe i fałszywe i odpowiedzieć na	Uczeń z pewną trudnością określa główną myśl tekstu oraz znajduje niektóre informacje w tekstach stanowiących opisy osób i ich uczuć oraz specjalnych okazji. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi wskazać obrazki lub wyrazy, połączyć części zdań, zaznaczyć zdania prawdziwe i fałszywe i odpowiedzieć na	Uczeń z trudem określa główną myśl tekstu oraz znajduje niektóre informacje w tekstach stanowiących opisy osób i ich uczuć oraz specjalnych okazji. Na podstawie przeczytanego tekstu czasem potrafi poprawnie wskazać obrazki lub wyrazy, połączyć części zdań, zaznaczyć zdania prawdziwe i fałszywe i odpowiedzieć na pytania,

	odpowiedzieć na pytania, nie popełniając żadnych błędów.		pytania popełniając nieliczne błędy.	niektóre pytania popełniając liczne błędy.	popełniając bardzo liczne błędy
Rozumienie wypowiedzi ze słuchu	Uczeń bez trudu określa główną myśl wypowiedzi oraz znajduje w nagraniu informacje dotyczące opisu osób, krajów i języków używanych na świecie. Na podstawie wysłuchanej wypowiedzi potrafi wskazać właściwe odpowiedzi, odpowiednie ilustracje, odpowiedzieć na pytania zadane po polsku i po angielsku i uzupełnić zestawienie, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń określa główną myśl wypowiedzi oraz znajduje w nagraniu informacje dotyczące opisu osób, krajów i języków używanych na świecie. Na podstawie wysłuchanej wypowiedzi potrafi wskazać właściwe odpowiedzi, odpowiednie ilustracje, odpowiedzieć na pytania zadane po polsku i po angielsku i uzupełnić zestawienie.	Uczeń na ogół poprawnie określa główną myśl wypowiedzi oraz znajduje w nagraniu informacje dotyczące opisu osób, krajów i języków używanych na świecie. Na podstawie wysłuchanej wypowiedzi, w większości przypadków potrafi wskazać właściwe odpowiedzi, odpowiednie ilustracje, odpowiedzieć na pytania zadane po polsku i po angielsku oraz uzupełnić zestawienie, popełniając nieliczne błędy.	Uczeń z pewną trudnością określa główną myśl wypowiedzi oraz znajduje w nagraniu informacje dotyczące opisu osób, krajów i języków używanych na świecie po wielokrotnym wysłuchaniu. Na podstawie wysłuchanej wypowiedzi potrafi wskazać niektóre właściwe odpowiedzi, odpowiednie ilustracje, odpowiedzieć na część pytań zadanych po polsku i po angielsku oraz uzupełnić zestawienie, popełniając liczne błędy.	Uczeń z trudem określa główną myśl wypowiedzi oraz znajduje w nagraniu informacje dotyczące opisu osób krajów i języków używanych na świecie po wielokrotnym wysłuchaniu. Na podstawie wysłuchanej wypowiedzi potrafi wskazać niektóre właściwe odpowiedzi, odpowiednie ilustracje, odpowiedzieć na część pytań zadanych po polsku i po angielsku oraz p, uzupełnić zestawienie, popełniając bardzo liczne błędy.
Pisanie i reagowanie w formie pisemnej	Uczeń z dużą swobodą odpowiada na pytania dotyczące opisu osoby i specjalnej okazji. Tworzy poprawny opis specjalnej okazji w oparciu o model, opisuje swój dzień i swoje odczucia w tym dniu, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń swobodnie odpowiada na pytania dotyczące opisu osoby i specjalnej okazji. Tworzy poprawny lub niemal poprawny opis specjalnej okazji w oparciu o model, opisuje swój dzień i swoje odczucia w tym dniu, popełnijac bardzo nieliczne błędy.	Uczeń odpowiada na większość pytań dotyczących opisu osoby i specjalnej okazji. Tworzy w większości poprawny opis specjalnej okazji w oparciu o model, komunikatywnie opisuje swój dzień i swoje odczucia w tym dniu.	Uczeń odpowiada na niektóre pytania dotyczące opisu osoby i specjalnej okazji. Tworzy w większości komunikatywny opis specjalnej okazji w oparciu o model oraz opis swojego dnia i swoich odczuć w tym dniu, popełniając liczne błędy.	Uczeń odpowiada na niektóre pytania dotyczące opisu osoby i specjalnej okazji. Tworzy opis lub fragmenty opisu specjalnej okazji w oparciu o model oraz opisu swojego dnia i swoich odczuć w tym dniu popełniając bardzo liczne błędy.
Mówienie i reagowanie w formie ustnej	Uczeń z dużą swobodą prowadzi rozmowę przedstawiając się, opisując cechy innych osób, wymieniając podstawowe informacje i podając numery telefonu. Bardzo chętnie uczestniczy w grach polegających na powtarzaniu zdań lub wskazywaniu osób	Uczeń swobodnie prowadzi rozmowę przedstawiając się, opisując cechy innych osób, wymieniając podstawowe informacje i podając numery telefonu. Chętnie uczestniczy w grach polegających na powtarzaniu zdań lub wskazywaniu osób na	Uczeń na ogół poprawnie prowadzi rozmowę przedstawiając się, opisując cechy innych osób, wymieniając podstawowe informacje i podając numery telefonu. Uczestniczy w grach polegających na powtarzaniu zdań lub wskazywaniu osób na	Uczeń przedstawia się, opisuje cechy innych osób, wymienia podstawowe informacje i podaje numery telefonu popełniając liczne błędy. Uczestniczy w grach polegających na powtarzaniu zdań lub wskazywaniu osób na podstawie ustnych	Uczeń z trudem tworzy wypowiedzi ustne polegające na przedstawianiu się, podawaniu podstawowych informacji i podawaniu numerów telefonu. Nieudolnie uczestniczy w grach polegających na powtarzaniu zdań lub wskazywaniu osób na

	na podstawie ustnych wskazówek kolegów.	podstawie ustnych wskazówek kolegów.	podstawie ustnych wskazówek kolegów, popełniając nieliczne błędy.	wskazówek kolegów, popełniając liczne bledy.	podstawie ustnych wskazówek kolegów, popełniając bardzo liczne błędy.
UNIT 2					
Znajomość środków językowych Gramatyka i słownictwo	Uczeń, nie popełniając żadnych błedów, stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 2; wymienia części garderoby, wyrażenia związane z opisem pogody, nazwy miesięcy i daty. Tworzy poprawne zdania oznajmujące, pytające i przeczące z użyciem czasownika *be,* form *this, that, these, those* oraz przymiotników dzierżawczych.	Uczeń poprawnie stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 2; wymienia części garderoby, wyrażenia związane z opisem pogody, nazwy miesięcy i daty. Tworzy poprawne lub niemal poprawne zdania oznajmujące, pytające i przeczące z użyciem czasownika *be,* form *this, that, these, those* oraz przymiotników dzierżawczych.	Uczeń w większości poprawnie stosuje wiele wyrażeń z zakresu słownictwa z rozdziału 2; wymienia części garderoby, wyrażenia związane z opisem pogody, nazwy miesięcy i daty. Tworzy zdania oznajmujące, pytające i przeczące z użyciem czasownika *be* form *this, that, these, those* oraz przymiotników dzierżawczych popełniając nieliczne błędy.	Uczeń, popełniając liczne błędy, stosuje część wyrażeń z zakresu słownictwa z rozdziału 2; wymienia części garderoby, wyrażenia związane z opisem pogody, nazwy miesięcy i daty. Tworzy w większości komunikatywne, mimo licznych błędów, zdania oznajmujące, pytające i przeczące z użyciem czasownika *be* form *this, that, these, those* oraz przymiotników dzierżawczych.	Uczeń posługuje się ograniczonym słownictwem z zakresu słownictwa z rozdziału 2; wymienia części garderoby, wyrażenia związane z opisem pogody, nazwy miesięcy i daty. Podaje formy czasownika *be,* form*y this, that, these, those* oraz przymiotniki dzierżawczych i tworzy zdania z tymi formami popełniając liczne błędy.
Rozumienie wypowiedzi pisemnej	Uczeń bez trudu określa główną myśl tekstu oraz znajduje określone informacje w tekstach stanowiących wpisy na blogu na temat mody i ubrań noszonych w różnych warunkach pogodowych. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi poprawnie wskazać obrazek lub wyraz, połączyć części zdań, zaznaczyć zdania prawdziwe i fałszywe i odpowiedzieć na pytania, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń określa główną myśl tekstu oraz znajduje określone informacje w tekstach stanowiących wpisy na blogu na temat mody i ubrań noszonych w różnych warunkach pogodowych. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi poprawnie wskazać obrazek lub wyraz, połączyć części zdań, zaznaczyć zdania prawdziwe i fałszywe i odpowiedzieć na pytania.	Uczeń na ogół poprawnie określa główną myśl tekstu oraz znajduje określone informacje w tekstach stanowiących wpisy na blogu na temat mody i ubrań noszonych w różnych warunkach pogodowych. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi wskazać obrazek lub wyraz, połączyć części zdań, zaznaczyć zdania prawdziwe i fałszywe i odpowiedzieć na pytania, popełniając nieliczne błędy.	Uczeń z pewną trudnością określa główną myśl tekstu oraz znajduje niektóre informacje w tekstach stanowiących wpisy na blogu na temat mody i ubrań noszonych w różnych warunkach pogodowych. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi wskazać obrazki lub wyrazy, połączyć części zdań, zaznaczyć zdania prawdziwe i fałszywe i odpowiedzieć na niektóre pytania, popełniając liczne błędy.	Uczeń z trudem określa główną myśl tekstu oraz znajduje niektóre informacje w tekstach stanowiących wpisy na blogu na temat mody i ubrań noszonych w różnych warunkach pogodowych. Na podstawie przeczytanego tekstu czasem potrafi poprawnie wskazać obrazki lub wyrazy, połączyć części zdań, zaznaczyć zdania prawdziwe i fałszywe i odpowiedzieć na pytania, popełniając bardzo liczne błędy

Rozumienie wypowiedzi ze słuchu	Uczeń bez trudu określa główną myśl wypowiedzi oraz znajduje w nagraniu informacje dotyczące prac projektowych dzieci i opisu ubrań. Na podstawie wysłuchanej wypowiedzi potrafi wskazać właściwe odpowiedzi, odpowiednie ilustracje, odpowiedzieć na pytania zadane po polsku i po angielsku oraz zaznaczyć zdania prawdziwe i fałszywe, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń określa główną myśl wypowiedzi oraz znajduje w nagraniu informacje dotyczące prac projektowych dzieci i opisu ubrań. Na podstawie wysłuchanej wypowiedzi potrafi wskazać właściwe odpowiedzi, odpowiednie ilustracje, odpowiedzieć na pytania zadane po polsku i po angielsku oraz zaznaczyć zdania prawdziwe i fałszywe.	Uczeń na ogół poprawnie określa główną myśl wypowiedzi oraz znajduje w nagraniu informacje dotyczące prac projektowych dzieci i opisu ubrań. Na podstawie wysłuchanej wypowiedzi, w większości przypadków potrafi wskazać właściwe odpowiedzi, odpowiednie ilustracje, odpowiedzieć na pytania zadane po polsku i po angielsku oraz zaznaczyć zdania prawdziwe i fałszywe, popełniając nieliczne błędy.	Uczeń z pewną trudnością określa główną myśl wypowiedzi oraz znajduje w nagraniu informacje dotyczące prac projektowych dzieci i opisu ubrań po wielokrotnym wysłuchaniu. Na podstawie wysłuchanej wypowiedzi potrafi wskazać właściwe odpowiedzi, odpowiednie ilustracje, odpowiedzieć na pytania zadane po polsku i po angielsku oraz zaznaczyć zdania prawdziwe i fałszywe, popełniając liczne błędy.	Uczeń z trudem określa główną myśl wypowiedzi oraz znajduje w nagraniu informacje dotyczące prac projektowych dzieci i opisu ubrań po wielokrotnym wysłuchaniu. Na podstawie wysłuchanej wypowiedzi potrafi wskazać niektóre właściwe odpowiedzi, odpowiednie ilustracje, odpowiedzieć na pytania zadane po polsku i po angielsku oraz zaznaczyć zdania prawdziwe i fałszywe, popełniając bardzo liczne błędy.
Pisanie i reagowanie w formie pisemnej	Uczeń z dużą swobodą odpowiada na pytania dotyczące różnych części garderoby. Tworzy poprawny opis ubrań noszonych w różnych porach roku. Tworzy własny opis stroju dla kosmonauty, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń swobodnie odpowiada na pytania dotyczące różnych części garderoby. Tworzy poprawny lub niemal poprawny opis ubrań noszonych w różnych porach roku. Tworzy własny opis stroju dla kosmonauty, popełnijac bardzo nieliczne błędy.	Uczeń odpowiada na większość pytań dotyczących różnych części garderoby. Tworzy w większości poprawny opis ubrań noszonych w różnych porach roku. Tworzy własny opis stroju dla kosmonauty zawierający nieliczne błędy.	Uczeń odpowiada na niektóre pytania dotyczące różnych części garderoby. Tworzy w większości komunikatywny opis ubrań noszonych w różnych porach roku popełniając liczne błędy.	Uczeń z trudem odpowiada na niektóre pytania dotyczące różnych części garderoby. Tworzy opis lub fragmenty opisu ubrań noszonych w różnych porach roku popełniając bardzo liczne błędy.
Mówienie i reagowanie w formie ustnej	Uczeń z dużą swobodą prowadzi rozmowę na temat ubrań, pogody i przedmiotów w klasie, podaje czas i daty. Bardzo chętnie uczestniczy w grach polegających na powtarzaniu zdań odgadywaniu dat urodzin.	Uczeń swobodnie prowadzi rozmowę na temat ubrań, pogody i przedmiotów w klasie, podaje czas i daty. Chętnie uczestniczy w grach polegających na powtarzaniu zdań odgadywaniu dat urodzin.	Uczeń na ogół poprawnie prowadzi rozmowę na temat ubrań, pogody i przedmiotów w klasie, podaje czas i daty. Uczestniczy w grach polegających na powtarzaniu zdań lub wskazywaniu osób na podstawie ustnych wskazówek kolegów, popełniając nieliczne błędy.	Uczeń z pewnym trudem uczestniczy w rozmowie na temat ubrań, pogody i przedmiotów w klasie, podaje czas i daty popełniając liczne błędy. Uczestniczy w grach polegających na powtarzaniu zdań lub wskazywaniu osób na podstawie ustnych wskazówek kolegów, popełniając liczne błędy.	Uczeń z trudnością uczestniczy w rozmowie na temat ubrań, pogody i przedmiotów w klasie, podaje czas i daty popełniając bardzo liczne błędy. Nieudolnie uczestniczy w grach polegających na powtarzaniu zdań lub wskazywaniu osób na podstawie ustnych wskazówek kolegów,

					popełniając bardzo liczne błędy.
UNIT 3					
Znajomość środków językowych Gramatyka i słownictwo	Uczeń, nie popełniając żadnych błedów, stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 3; wymienia sporty i zainteresowania i tworzy zdania z czasownikami dynamicznymi (action verbs). Tworzy poprawne zdania oznajmujące, pytające i przeczące z użyciem czasownika *can.*	Uczeń poprawnie stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 3; wymienia sporty i zainteresowania i tworzy zdania z czasownikami dynamicznymi (action verbs). Tworzy poprawne lub niemal poprawne zdania oznajmujące, pytające i przeczące z użyciem czasownika *can.*	Uczeń w większości poprawnie stosuje wiele wyrażeń z zakresu słownictwa z rozdziału 3; wymienia sporty i zainteresowania i tworzy zdania z czasownikami dynamicznymi (action verbs). Tworzy zdania oznajmujące, pytające i przeczące z użyciem czasownika *can* popełniając nieliczne błędy.	Uczeń, popełniając liczne błędy, stosuje część wyrażeń z zakresu słownictwa z rozdziału 3; wymienia sporty i zainteresowania i tworzy zdania z czasownikami dynamicznymi (action verbs).Tworzy w większości komunikatywne, mimo licznych błędów, zdania oznajmujące, pytające i przeczące z użyciem czasownika *can*.	Uczeń posługuje się ograniczonym słownictwem z zakresu słownictwa z rozdziału 3; wymienia sporty i zainteresowania i tworzy zdania z czasownikami dynamicznymi (action verbs). Podaje formy czasownika *can* i tworzy zdania z tym czasownikiem popełniając liczne błędy.
Rozumienie wypowiedzi pisemnej	Uczeń bez trudu określa główną myśl tekstów oraz znajduje określone informacje w tekstach stanowiących wpisy na blogu na temat różnych osób i ich zainteresowań. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi dopasować wyrażenie, uzupełnić zdania i odgadnąć, która osoba jest opisywana, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń określa główną myśl tekstów oraz znajduje określone informacje w tekstach stanowiących wpisy na blogu na temat różnych osób i ich zainteresowań. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi dopasować wyrażenie, uzupełnić zdania i odgadnąć, która osoba jest opisywana.	Uczeń na ogół poprawnie określa główną myśl tekstów oraz znajduje określone informacje w tekstach stanowiących wpisy na blogu na temat różnych osób i ich zainteresowań. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi dopasować wyrażenie, uzupełnić zdania i odgadnąć, która osoba jest opisywana, popełniając nieliczne błędy.	Uczeń z pewną trudnością określa główną myśl tekstu oraz znajduje niektóre informacje w tekstach stanowiących wpisy na blogu na temat różnych osób i ich zainteresowań. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi dopasować wyrażenie, uzupełnić zdania i odgadnąć, która osoba jest opisywana, popełniając liczne błędy.	Uczeń z trudem określa główną myśl tekstu oraz znajduje niektóre informacje w tekstach stanowiących wpisy na blogu na temat różnych osób i ich zainteresowań. Na podstawie przeczytanego tekstu czasem potrafi dopasować wyrażenie, uzupełnić zdania i odgadnąć, która osoba jest opisywana, popełniając bardzo liczne błędy.
Rozumienie wypowiedzi ze słuchu	Uczeń bez trudu określa główną myśl wypowiedzi oraz znajduje w nagraniu informacje dotyczące różnych zainteresowań. Na podstawie wysłuchanej wypowiedzi potrafi połączyć i uzupełnić wyrażenia,	Uczeń określa główną myśl wypowiedzi oraz znajduje w nagraniu informacje dotyczące różnych zainteresowań. Na podstawie wysłuchanej wypowiedzi potrafi połączyć i uzupełnić wyrażenia, odpowiedzieć na	Uczeń na ogół poprawnie określa główną myśl wypowiedzi oraz znajduje w nagraniu informacje dotyczące różnych zainteresowań. Na podstawie wysłuchanej wypowiedzi, w większości przypadków	Uczeń z pewną trudnością określa główną myśl wypowiedzi oraz znajduje w nagraniu informacje dotyczące różnych zainteresowań. Na podstawie wysłuchanej wypowiedzi potrafi połączyć i uzupełnić	Uczeń z trudem określa główną myśl wypowiedzi oraz znajduje w nagraniu informacje dotyczące różnych zainteresowań. Na podstawie wysłuchanej wypowiedzi potrafi połączyć i uzupełnić wyrażenia,

	odpowiedzieć na pytania i wskazać odpowiednie ilustracje, nie popełniając żadnych błędów.	pytania i wskazać odpowiednie ilustracje.	potrafi połączyć i uzupełnić wyrażenia, odpowiedzieć na pytania i wskazać odpowiednie ilustracje popełniając nieliczne błędy.	wyrażenia, odpowiedzieć na pytania i wskazać odpowiednie ilustracje popełniając liczne błędy.	odpowiedzieć na pytania i wskazać odpowiednie ilustracje popełniając bardzo liczne błędy.
Pisanie i reagowanie w formie pisemnej	Uczeń z dużą swobodą odpowiada na pytania dotyczące różnych zainteresowań. Tworzy poprawny wpis na blogu na temat zainteresowań kolegów. Tworzy własną pracę na temat swoich zainteresowań, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń swobodnie odpowiada na pytania dotyczące różnych zainteresowań. Tworzy poprawny lub niemal poprawny wpis na blogu na temat zainteresowań kolegów. Tworzy własną pracę na temat swoich zainteresowa, popełnijac bardzo nieliczne błędy.	Uczeń odpowiada na większość pytań dotyczących różnych zainteresowań. Tworzy w wpis na blogu na temat zainteresowań kolegów. Tworzy własną pracę na temat swoich zainteresowań zawierającą nieliczne błędy.	Uczeń odpowiada na niektóre pytania dotyczące różnych zainteresowań. Tworzy w większości komunikatywny wpis na blogu na temat zainteresowań kolegów popełniając liczne błędy	Uczeń z trudem odpowiada na niektóre pytania dotyczące różnych zainteresowań. Tworzy wpis na blogu lub jego fragmenty na temat zainteresowań kolegów popełniając bardzo liczne błędy
Mówienie i reagowanie w formie ustnej	Uczeń z dużą swobodą prowadzi rozmowę na temat sportów i zainteresowań oraz rzeczy, które umie i nie umie zrobić. Bardzo chętnie uczestniczy w grach polegających na powtarzaniu zdań oraz wskazywaniu podobieństw w zakresie umiejętności. Potrafi przeprowadzić prosta rozmowę telefoniczną.	Uczeń swobodnie prowadzi rozmowę na temat sportów i zainteresowań oraz rzeczy, które umie i nie umie zrobić. Chętnie uczestniczy w grach polegających na powtarzaniu zdań oraz wskazywaniu podobieństw w zakresie umiejętności. Potrafi przeprowadzić prosta rozmowę telefoniczną.	Uczeń na ogół poprawnie prowadzi rozmowę na temat sportów i zainteresowań oraz rzeczy, które umie i nie umie zrobić.Uczestniczy w grach polegających na powtarzaniu zdań oraz wskazywaniu podobieństw w zakresie umiejętności. Potrafi przeprowadzić prosta rozmowę telefoniczną, popełniając nieliczne błędy.	Uczeń z pewnym trudem uczestniczy w rozmowie na temat sportów i zainteresowań oraz rzeczy, które umie i nie umie zrobić popełniając liczne błędy. Uczestniczy w grach polegających na polegających na powtarzaniu zdań oraz wskazywaniu podobieństw w zakresie umiejętności. Potrafi przeprowadzić prosta rozmowę telefoniczną, popełniając liczne błędy.	Uczeń z trudnością uczestniczy w rozmowie na temat sportów i zainteresowań oraz rzeczy, które umie i nie umie zrobić popełniając bardzo liczne błędy. Nieudolnie uczestniczy w grach polegających na powtarzaniu zdań oraz wskazywaniu podobieństw w zakresie umiejętności. Potrafi przeprowadzić prosta rozmowę telefoniczną lub jej fragmenty, popełniając bardzo liczne błędy.
UNIT 4					
Znajomość środków językowych Gramatyka i słownictwo	Uczeń , nie popełniając żadnych błedów, stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 4; wymienia czynności codzienne i nazwy	Uczeń poprawnie stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 4; wymienia czynności codzienne i nazwy	Uczeń w większości poprawnie stosuje wiele wyrażeń z zakresu słownictwa z rozdziału 4; wymienia czynności	Uczeń, popełniając liczne błędy, stosuje część wyrażeń z zakresu słownictwa z rozdziału 4; wymienia czynności codzienne i nazwy	Uczeń posługuje się ograniczonym słownictwem z zakresu słownictwa z rozdziału 4; wymienia czynności codzienne i nazwy

	instrumentów. Tworzy poprawne zdania oznajmujące i przeczące w czasie *present continuous.* Tworzy pytania ogólne i szczegółowe (*wh questions*) w czasie *present continuous.*	instrumentów. Tworzy poprawne lub niemal poprawne zdania oznajmujące i przeczące w czasie *present continuous.* Tworzy pytania ogólne i szczegółowe (*wh questions*) w czasie *present continuous.*	codzienne i nazwy instrumentów. Tworzy zdania oznajmujące i przeczące w czasie *present continuous.* Tworzy pytania ogólne i szczegółowe (*wh questions*) w czasie *present continuous* popełniając nieliczne błędy.	instrumentów. Tworzyw większości komunikatywne zdania oznajmujące i przeczące w czasie *present continuous.* Tworzy komunikatywne, mimo licznych błędów, pytania ogólne i szczegółowe (*wh questions*) w czasie *present continuous* .	instrumentów. Tworzy zdania oznajmujące, przeczące oraz pytania ogólne i szczegółowe (*wh questions*) w czasie *present continuous* popełniając liczne błędy.
Rozumienie wypowiedzi pisemnej	Uczeń bez trudu określa główną myśl tekstów oraz znajduje określone informacje w tekstach opisujących czynności codzienne. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi odpowiedzieć na pytania i oraz zaznaczyć zdania prawdziwe i fałszywe, nie popełniając żadnych błędów	Uczeń określa główną myśl tekstów oraz znajduje określone informacje w tekstach opisujących czynności codzienne. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi odpowiedzieć na pytania i oraz zaznaczyć zdania prawdziwe i fałszywe.	Uczeń na ogół poprawnie określa główną myśl tekstów oraz znajduje określone informacje w tekstach opisujących czynności codzienne. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi odpowiedzieć na pytania i oraz zaznaczyć zdania prawdziwe i fałszywe, popełniając nieliczne błędy.	Uczeń z pewną trudnością określa główną myśl tekstu oraz znajduje niektóre informacje w tekstach opisujących czynności codzienne. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi odpowiedzieć na niektóre pytania i oraz zaznaczyć zdania prawdziwe i fałszywe, popełniając liczne błędy.	Uczeń z trudem określa główną myśl tekstu oraz znajduje niektóre informacje w tekstach opisujących czynności codzienne. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi odpowiedzieć na niektóre pytania i oraz zaznaczyć zdania prawdziwe i fałszywe, popełniając bardzo liczne błędy.
Rozumienie wypowiedzi ze słuchu	Uczeń bez trudu określa główną myśl oraz wyszukuje szczegółowe informacje w wysłuchanej rozmowie telefonicznej oraz wypowiedziach dotyczących spędzania wolnego czasu i odpowiada na pytania, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń określa główną myśl oraz wyszukuje szczegółowe informacje w wysłuchanej rozmowie telefonicznej oraz wypowiedziach dotyczących spędzania wolnego czasu i odpowiada na pytania.	Uczeń na ogół poprawnie określa główną myśl oraz wyszukuje szczegółowe informacje w wysłuchanej rozmowie telefonicznej oraz wypowiedziach dotyczących spędzania wolnego czasu i odpowiada na większość pytań, popełniając nieliczne błędy.	Uczeń z pewną trudnością określa główną myśl oraz wyszukuje szczegółowe informacje w wysłuchanej rozmowie telefonicznej oraz wypowiedziach dotyczących spędzania wolnego czasu i odpowiada na część pytań, popełniając liczne błędy.	Uczeń z trudem określa główną myśl oraz wyszukuje szczegółowe informacje w wysłuchanej rozmowie telefonicznej oraz wypowiedziach dotyczących spędzania wolnego czasu i odpowiada na niektóre pytania, popełniając bardzo liczne błędy.
Pisanie i reagowanie w formie pisemnej	Uczeń z dużą swobodą odpowiada na pytania dotyczące czynności codziennych i bezbłędnie opisuje typowy dzień z życia kolegi.Tworzy plakat reklamujący zajęcia	Uczeń swobodnie odpowiada na pytania dotyczące czynności codziennych i bezbłędnie lub prawie bezbłędnie opisuje typowy dzień z życia kolegi. Tworzy plakat reklamujący zajęcia	Uczeń odpowiada na większość pytań dotyczących czynności codziennych i bezbłędnie lub prawie bezbłędnie opisuje typowy dzień z życia kolegi. Tworzy plakat reklamujący	Uczeń z pewną trudnością odpowiada na pytania dotyczące czynności codziennych i w sposób komunikatywny opisuje typowy dzień z życia kolegi, popełniając liczne błędy.	Uczeń z trudem odpowiada na niektóre pytania dotyczące czynności codziennych i opisuje typowy dzień z życia kolegi lub tworzy fragmenty opisu,

	pozalekcyjne w swojej szkole, nie popełniając żadnych błędów.	pozalekcyjne w swojej szkole, popełnijac bardzo nieliczne błędy.	zajęcia pozalekcyjne w swojej szkole zawierający nieliczne błędy.		popełniając bardzo liczne błędy.
Mówienie i reagowanie w formie ustnej	Uczeń z dużą swobodą prowadzi rozmowę na temat czynności codziennych. Potrafi zaproponować wspólne spędzenie czasu i zareagować na propozycję. Bardzo chętnie uczestniczy w grach słownych polegających np. na odgadywaniu nazw instrumentów.	Uczeń swobodnie prowadzi rozmowę na temat czynności codziennych. Potrafi zaproponować wspólne spędzenie czasu i zareagować na propozycję. Chętnie uczestniczy w grach słownych polegających np. na odgadywaniu nazw instrumentów.	Uczeń na ogół poprawnie prowadzi rozmowę na temat czynności codziennych. Potrafi zaproponować wspólne spędzenie czasu i zareagować na propozycje popełniając nieliczne błędy. Chętnie uczestniczy w grach słownych polegających np. na odgadywaniu nazw instrumentów.	Uczeń z pewną trudnością prowadzi rozmowę na temat czynności codziennych. Potrafi zaproponować wspólne spędzenie czasu i zareagować na propozycje popełniając liczne błędy. Uczestniczy w grach słownych polegających np. na odgadywaniu nazw instrumentów.	Uczeń z trudem prowadzi rozmowę na temat czynności codziennych. Potrafi zaproponować wspólne spędzenie czasu i zareagować na propozycje popełniając bardzo liczne błędy. Nieudolnie uczestniczy w grach słownych polegających np. na odgadywaniu nazw instrumentów.
UNIT 5					
Znajomość środków językowych Gramatyka i słownictwo	Uczeń, nie popełniając żadnych błedów, stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 5; wymienia czynności wykonywane regularnie, określa pory dnia i godziny. Tworzy poprawne zdania oznajmujące i przeczące w czasie *present simple* z użyciem przysłówków częstotliwości: *always, often* etc.	Uczeń poprawnie stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 5; wymienia czynności wykonywane regularnie, określa pory dnia i godziny. Tworzy poprawne lub niemal poprawne zdania oznajmujące i przeczące w czasie *present simple* z użyciem przysłówków częstotliwości: *always, often* etc.	Uczeń w większości poprawnie stosuje wiele wyrażeń z zakresu słownictwa z rozdziału 5; wymienia czynności wykonywane regularnie, określa pory dnia i godziny. Tworzy zdania oznajmujące i przeczące w czasie *present simple* z użyciem przysłówków częstotliwości: *always, often* etc popełniając nieliczne błędy.	Uczeń, popełniając liczne błędy, stosuje część wyrażeń z zakresu słownictwa z rozdziału 5; wymienia czynności wykonywane regularnie, określa pory dnia i godziny. Tworzy, pomimo błędów, w większości komunikatywne zdania oznajmujące i przeczące w czasie *present simple* z użyciem przysłówków częstotliwości: *always, often* etc.	Uczeń posługuje się ograniczonym słownictwem z zakresu słownictwa z rozdziału 5; wymienia czynności wykonywane regularnie, określa pory dnia i godziny. Tworzy zdania oznajmujące i przeczące w czasie *present simple* z użyciem przysłówków częstotliwości: *always, often* etc popełniając bardzo liczne błędy.
Rozumienie wypowiedzi pisemnej	Uczeń bez trudu określa główną myśl i odnajduje określone informacje w tekstach opisujących czynności codzienne wykonywane regularnie. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi odpowiedzieć	Uczeń określa główną myśl i odnajduje określone informacje w tekstach opisujących czynności codzienne wykonywane regularnie. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi odpowiedzieć na pytania,	Uczeń na ogół poprawnie określa główną myśl i odnajduje określone informacje w tekstach opisujących czynności codzienne wykonywane regularnie. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi	Uczeń z pewną trudnością określa główną myśl i odnajduje niektóre informacje w tekstach opisujących czynności codzienne wykonywane regularnie. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi	Uczeń z trudem określa główną myśl i odnajduje niektóre informacje w tekstach opisujących czynności codzienne wykonywane regularnie. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi odpowiedzieć

	na pytania, zaznaczyć zdania prawdziwe i fałszywe i uzupełnia luki w tekście, nie popełniając żadnych błędów.	zaznaczyć zdania prawdziwe i fałszywe i uzupełnia luki w tekście.	odpowiedzieć na pytania, zaznaczyć zdania prawdziwe i fałszywe i uzupełnia luki w tekście popełniając nieliczne błędy.	odpowiedzieć na pytania, zaznaczyć zdania prawdziwe i fałszywe i uzupełnia luki w tekście popełniając liczne błędy.	niektóre pytania, zaznaczyć zdania prawdziwe i fałszywe i uzupełnia luki w tekście popełniając bardzo liczne błędy.
Rozumienie wypowiedzi ze słuchu	Uczeń bez trudu określa główną myśl oraz wyszukuje szczegółowe informacje w wysłuchanej rozmowie na temat organizacji dnia, odpowiada na pytania i uszeregowuje zdania w odpowiedniej kolejności. Określa główną myśl wypowiedzi i odpowiada na pytania na temat obchodzenia różnych świąt, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń określa główną myśl oraz wyszukuje szczegółowe informacje w wysłuchanej rozmowie na temat organizacji dnia, odpowiada na pytania i uszeregowuje zdania w odpowiedniej kolejności. Określa główną myśl wypowiedzi i odpowiada na pytania na temat obchodzenia różnych świąt.	Uczeń na ogół poprawnie określa główną myśl oraz wyszukuje szczegółowe informacje w wysłuchanej rozmowie na temat organizacji dnia, odpowiada na pytania i uszeregowuje zdania w odpowiedniej kolejności. Określa główną myśl wypowiedzi i odpowiada na pytania na temat obchodzenia różnych świąt, popełniając nieliczne błędy.	Uczeń z pewną trudnością określa główną myśl oraz wyszukuje szczegółowe informacje w wysłuchanej rozmowie na temat organizacji dnia i wypowiedzi na temat obchodzenia różnych świąt, odpowiada na część pytań i uszeregowuje zdania w odpowiedniej, popełniając liczne błędy.	Uczeń z trudem określa główną myśl oraz wyszukuje szczegółowe informacje w wysłuchanej rozmowie na temat organizacji dnia i wypowiedzi na temat obchodzenia różnych świąt, odpowiada na niektóre pytania i uszeregowuje zdania w odpowiedniej, popełniając bardzo liczne błędy.
Pisanie i reagowanie w formie pisemnej	Uczeń z dużą swobodą odpowiada na pytania dotyczące czynności codziennych powtarzanych regularnie. Bezbłędnie opisuje swój typowy tydzień. Tworzy plakat ilustrujący jego typowy dzień, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń swobodnie odpowiada na pytania dotyczące czynności codziennych powtarzanych regularnie. Bezbłędnie lub prawie bezbłędnie opisuje swój typowy tydzień. Tworzy plakat ilustrujący jego typowy dzień, popełnijac bardzo nieliczne błędy.	Uczeń odpowiada na większość pytań dotyczących czynności codziennych powtarzanych regularnie. Prawie bezbłędnie opisuje swój typowy tydzień. Tworzy plakat ilustrujący jego typowy dzień, popełniając nieliczne błędy.	Uczeń z pewną trudnością odpowiada na pytania dotyczące czynności codziennych powtarzanych regularnie. Opisuje swój typowy tydzień, popełniając liczne błędy.	Uczeń z trudem odpowiada na niektóre pytania dotyczące czynności codziennych powtarzanych regularnie. Opisuje swój typowy tydzień lub tworzy fragmenty opisu, popełniając bardzo liczne błędy.
Mówienie i reagowanie w formie ustnej	Uczeń z dużą swobodą prowadzi rozmowę na temat czynności codziennych wykonywanych regularnie. Potrafi bezbłędnie porównać rozkład dnia z kolegą. Używa form grzecznościowych w pytaniach i odpowiedziach. Bardzo chętnie uczestniczy	Uczeń swobodnie prowadzi rozmowę na temat czynności codziennych wykonywanych regularnie. Potrafi porównać rozkład dnia z kolegą. Używa form grzecznościowych w pytaniach i odpowiedziach. Chętnie uczestniczy w grach słownych polegających np.	Uczeń na ogół poprawnie prowadzi rozmowę na temat czynności codziennych wykonywanych regularnie. Potrafi porównać rozkład dnia z kolegą, popełniając nieliczne błędy. Używa form grzecznościowych w pytaniach i odpowiedziach. Chętnie uczestniczy w grach	Uczeń z pewną trudnością prowadzi rozmowę na temat czynności codziennych wykonywanych regularnie. Potrafi porównać rozkład dnia z kolegą popełniając liczne błędy. Z pewną trudnością używa form grzecznościowych w pytaniach i odpowiedziach.	Uczeń z trudem prowadzi rozmowę na temat czynności codziennych wykonywanych regularnie. Porównuje rozkład dnia z kolegą popełniając bardzo liczne błędy. Nieporadnie używa form grzecznościowych w pytaniach i odpowiedziach i uczestniczy w grach

	w grach słownych polegających np. na odgadywaniu narysowanych przez kolegów czynności codziennych.	na odgadywaniu narysowanych przez kolegów czynności codziennych.	słownych polegających np. na odgadywaniu narysowanych przez kolegów czynności codziennych.	Uczestniczy w grach słownych polegających np. na odgadywaniu narysowanych przez kolegów czynności codziennych.	słownych polegających np. na odgadywaniu narysowanych przez kolegów czynności codziennych.
UNIT 6					
Znajomość środków językowych Gramatyka i słownictwo	Uczeń, nie popełniając żadnych błedów, stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 6; wymienia środki transportu i artykuły żywnościowe. Tworzy poprawne zdania oznajmujące i pytania w czasie *present simple* głównie z czasownikami *love, like, hate.*	Uczeń poprawnie stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 6; wymienia środki transportu i artykuły żywnościowe. Tworzy poprawne lub niemal poprawne zdania oznajmujące i pytania w czasie *present simple* głównie z czasownikami *love, like, hate.*	Uczeń w większości poprawnie stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 6; wymienia środki transportu i artykuły żywnościowe. Tworzy zdania oznajmujące i pytania w czasie *present simple* głównie z czasownikami *love, like, hate* popełniając nieliczne błędy.	Uczeń, popełniając liczne błędy, stosuje poznane słownictwo z rozdziału 6; wymienia środki transportu i artykuły żywnościowe. Tworzy, pomimo błedów, w większości komunikatywne zdania oznajmujące i pytania w czasie *present simple* głównie z czasownikami *love, like, hate.*	Uczeń posługuje się ograniczonym słownictwem z zakresu słownictwa z rozdziału 6; wymienia środki transportu i artykuły żywnościowe. Tworzy w zdania oznajmujące i pytania w czasie *present simple* głównie z czasownikami *love, like, hate* popełniając bardzo liczne błędy.
Rozumienie wypowiedzi pisemnej	Uczeń bez trudu określa główną myśl i odnajduje określone informacje w tekstach dotyczących diety i zdrowego żywienia. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi odpowiedzieć na pytania, uzupełnić luki w zdaniach, opracować ankietę dotyczącą zdrowej diety i odpowiedzieć na pytania ankiety, nie popełniając żadnych błędów	Uczeń określa główną myśl i odnajduje określone informacje w tekstach dotyczących diety i zdrowego żywienia. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi odpowiedzieć na pytania, uzupełnić luki w zdaniach, opracować ankietę dotyczącą zdrowej diety i odpowiedzieć na pytania ankiety.	Uczeń na ogół poprawnie określa główną myśl i odnajduje określone informacje w tekstach dotyczących diety i zdrowego żywienia. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi odpowiedzieć na pytania, uzupełnić luki w zdaniach, opracować ankietę dotyczącą zdrowej diety i odpowiedzieć na pytania ankiety popełniając nieliczne błędy.	Uczeń z pewną trudnością określa główną myśl i odnajduje określone informacje w tekstach dotyczących diety i zdrowego żywienia. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi odpowiedzieć na pytania, uzupełnić luki w zdaniach, opracować ankietę dotyczącą zdrowej diety i odpowiedzieć na pytania ankiety popełniając liczne błędy.	Uczeń z trudem określa główną myśl i odnajduje określone informacje w tekstach dotyczących diety i zdrowego żywienia. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi odpowiedzieć na niektóre pytania, uzupełnić luki w zdaniach, opracować ankietę dotyczącą zdrowej diety i odpowiedzieć na pytania ankiety popełniając bardzo liczne błędy.

Rozumienie wypowiedzi ze słuchu	Uczeń bez trudu rozumie główną myśl wysłuchanej historyjki i potrafi dopowiedzieć jej zakończenie. Wyszukuje szczegółowe informacje w wysłuchanej rozmowie na temat produktów żywnościowych, odpowiada na pytania, wskazuje wymienione produkty i uzupełnia zdania, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń rozumie główną myśl wysłuchanej historyjki i potrafi dopowiedzieć jej zakończenie. Wyszukuje szczegółowe informacje w wysłuchanej rozmowie na temat produktów żywnościowych, odpowiada na pytania, wskazuje wymienione produkty i uzupełnia zdania.	Uczeń rozumie główną myśl wysłuchanej historyjki i na ogół poprawnie potrafi dopowiedzieć jej zakończenie. Wyszukuje szczegółowe informacje w wysłuchanej rozmowie na temat produktów żywnościowych, odpowiada na pytania, wskazuje wymienione produkty i uzupełnia zdania, popełniając nieliczne błędy.	Uczeń z pewną trudnością określa główną myśl wysłuchanej historyjki i dopowiada jej zakończenie popełniając liczne błędy. Wyszukuje szczegółowe informacje w wysłuchanej rozmowie na temat produktów żywnościowych, odpowiada na niektóre pytania, wskazuje wymienione produkty i uzupełnia zdania, popełniając liczne błędy.	Uczeń z trudem określa główną myśl wysłuchanej historyjki i, z pomocą nauczyciela, dopowiada jej zakończenie popełniając liczne błędy. Wyszukuje szczegółowe informacje w wysłuchanej rozmowie na temat produktów żywnościowych, odpowiada na niektóre pytania, wskazuje wymienione produkty i uzupełnia zdania, popełniając bardzo liczne błędy.
Pisanie i reagowanie w formie pisemnej	Uczeń z dużą swobodą odpowiada na pytania dotyczące jedzenia i kupowanych produktów żywnościowych. Bezbłędnie opracowuje ankietę na temat zdrowego odżywiania się. Tworzy plakat ilustrujący zdrowy sposób odżywiania kolegów, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń swobodnie odpowiada na pytania dotyczące jedzenia i kupowanych produktów żywnościowych. Bezbłędnie lub prawie bezbłędnie opracowuje ankietę na temat zdrowego odżywiania się. Tworzy plakat ilustrujący zdrowy sposób odżywiania kolegów, popełniając nieliczne błędy.	Uczeń swobodnie odpowiada na większość pytań dotyczących jedzenia i kupowanych produktów żywnościowych. Prawie bezbłędnie opracowuje ankietę na temat zdrowego odżywiania się. Tworzy plakat ilustrujący zdrowy sposób odżywiania kolegów popełniając nieliczne błędy.	Uczeń z pewną trudnością odpowiada na część pytań dotyczących jedzenia i kupowanych produktów żywnościowych. Opracowuje ankietę na temat zdrowego odżywiania popełniając liczne błędy.	Uczeń z trudem odpowiada na niektóre pytania dotyczące jedzenia i kupowanych produktów żywnościowych. Opracowuje ankietę na temat zdrowego odżywiania lub jej fragmenty popełniając bardzo liczne błędy.
Mówienie i reagowanie w formie ustnej	Uczeń z dużą swobodą prowadzi wywiad i odpowiada na pytania na temat różnych czynności oraz zakupów. Bezbłędnie odgrywa scenkę zakupów w sklepie. Bardzo chętnie uczestniczy w grach słownych polegających np. na odgadywaniu narysowanych przez kolegów produktów żywnościowych.	Uczeń swobodnie prowadzi wywiad i odpowiada na pytania na temat różnych czynności oraz zakupów. Bezbłędnie lub prawie bezbłędnie odgrywa scenkę zakupów w sklepie. Chętnie uczestniczy w grach słownych polegających np. na odgadywaniu narysowanych przez kolegów produktów żywnościowych.	Uczeń na ogół poprawnie prowadzi wywiad i odpowiada na pytania na temat różnych czynności oraz zakupów. Prawie bezbłędnie odgrywa scenkę zakupów w sklepie. Chętnie uczestniczy w grach słownych polegających np. na odgadywaniu narysowanych przez kolegów produktów żywnościowych.	Uczeń z pewną trudnością prowadzi wywiad, odpowiada na pytania na temat różnych czynności oraz zakupów oraz odgrywa scenkę zakupów w sklepie popełniając liczne błędy. Uczestniczy w grach słownych polegających np. na odgadywaniu narysowanych przez kolegów produktów żywnościowych.	Uczeń z trudem prowadzi wywiad, odpowiada na pytania na temat różnych czynności oraz zakupów oraz odgrywa scenkę zakupów w sklepie popełniając bardzo liczne błędy. Nieporadnie uczestniczy w grach słownych polegających np. na odgadywaniu narysowanych przez kolegów produktów żywnościowych.

UNIT 7					
Znajomość środków językowych Gramatyka i słownictwo	Uczeń , nie popełniając żadnych błedów, stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 7; wymienia przedmioty w pokoju, potrafi określić do kogo należą (używa rzeczowników w dopełniaczu). Tworzy poprawne zdania oznajmujące, przeczące i pytania z formą *have got.*	Uczeń poprawnie stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 7; wymienia przedmioty w pokoju, potrafi określić do kogo należą (używa rzeczowników w dopełniaczu). Tworzy poprawne lub niemal poprawne zdania oznajmujące, przeczące i pytania z formą *have got.*	Uczeń w większości poprawnie stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 7; wymienia przedmioty w pokoju, potrafi określić do kogo należą (używa rzeczowników w dopełniaczu). Tworzy zdania oznajmujące, przeczące i pytania z formą *have got* popełniając nieliczne błędy.	Uczeń, popełniając liczne błędy, stosuje słownictwo z rozdziału 7; wymienia przedmioty w pokoju, potrafi określić do kogo należą (używa rzeczowników w dopełniaczu). Tworzy, pomimo błędów, w większości komunikatywne zdania oznajmujące, przeczące i pytania z formą *have got.*	Uczeń posługuje się ograniczonym słownictwem z rozdziału 7; wymienia niektóre przedmioty w pokoju, potrafi określić do kogo należą (używa rzeczowników w dopełniaczu). Tworzy zdania oznajmujące, przeczące i pytania z formą *have got* popełniając bardzo liczne błędy.
Rozumienie wypowiedzi pisemnej	Uczeń bez trudu określa główną myśl i odnajduje określone informacje w tekstach dotyczących pokoju i przedmiotów znajdujących się w nim. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi odpowiedzieć na pytania, połączyć części zdań i wybrać właściwe zakończenie zdania, nie popełniając żadnych błędów	Uczeń określa główną myśl i odnajduje określone informacje w tekstach dotyczących pokoju i przedmiotów znajdujących się w nim. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi odpowiedzieć na pytania, połączyć części zdań i wybrać właściwe zakończenie zdania.	Uczeń na ogół poprawnie określa główną myśl i odnajduje określone informacje w tekstach dotyczących pokoju i przedmiotów znajdujących się w nim. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi odpowiedzieć na pytania, połączyć części zdań i wybrać właściwe zakończenie zdania, popełniając nieliczne błędy.	Uczeń z pewną trudnością określa główną myśl i odnajduje określone informacje w tekstach dotyczących pokoju i przedmiotów znajdujących się w nim. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi odpowiedzieć na część pytań, połączyć części zdań i wybrać właściwe zakończenie zdania, popełniając liczne błędy.	Uczeń z trudem określa główną myśl i odnajduje określone informacje w tekstach dotyczących pokoju i przedmiotów znajdujących się w nim. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi odpowiedzieć na niektóre pytania, połączyć części zdań i wybrać właściwe zakończenie zdania, popełniając bardzo liczne błędy.
Rozumienie wypowiedzi ze słuchu	Uczeń bez trudu rozumie główne myśli nagrań, w których osoby opowiadają o rzeczach należących do nich. Poprawnie wyszukuje szczegółowe informacje i potrafi wskazać wymienione przedmioty, dopasować osoby do posiadanych przedmiotów i odpowiedzieć	Uczeń rozumie główne myśli nagrań, w których osoby opowiadają o rzeczach należących do nich. Poprawnie wyszukuje szczegółowe informacje i potrafi wskazać wymienione przedmioty, dopasować osoby do posiadanych przedmiotów i odpowiedzieć na pytania.	Uczeń rozumie główne myśli nagrań, w których osoby opowiadają o rzeczach należących do nich. Na ogół poprawnie wyszukuje szczegółowe informacje i potrafi wskazać wymienione przedmioty, dopasować osoby do posiadanych przedmiotów i odpowiedzieć	Uczeń z pewną trudnością określa główne myśli nagrań, w których osoby opowiadają o rzeczach należących do nich. Wyszukuje część szczegółowych informacji i potrafi wskazać wymienione przedmioty, dopasować osoby do posiadanych przedmiotów i odpowiedzieć	Uczeń z trudem określa główne myśli nagrań, w których osoby opowiadają o rzeczach należących do nich. Wyszukuje niektóre szczegółowe informacje i potrafi wskazać wymienione przedmioty, dopasować osoby do posiadanych przedmiotów i odpowiedzieć

	na pytania, nie popełniając żadnych błędów.		na pytania popełniając nieliczne błędy.	na pytania popełniając liczne błędy.	na pytania popełniając bardzo liczne błędy.
Pisanie i reagowanie w formie pisemnej	Uczeń z dużą swobodą odpowiada na pytania dotyczące przedmiotów znajdujących się w pokoju. Bezbłędnie opisuje pokoje. Tworzy opisowy plan swojej wymarzonej sypialni, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń swobodnie odpowiada na pytania dotyczące przedmiotów znajdujących się w pokoju. Bezbłędnie lub prawie bezbłędnie opisuje pokoje. Tworzy opisowy plan swojej wymarzonej sypialni.	Uczeń swobodnie odpowiada na większość pytań dotyczących przedmiotów znajdujących się w pokoju. Prawie bezbłędnie opisuje pokoje. Tworzy opisowy plan swojej wymarzonej sypialni, popełniając nieliczne błędy.	Uczeń odpowiada na część pytań dotyczących przedmiotów znajdujących się w pokoju. Opisuje pokoje, popełniając liczne błędy.	Uczeń z trudem odpowiada na niektóre pytania dotyczące przedmiotów znajdujących się w pokoju. Opisuje pokoje lub tworzy fragmenty opisów, popełniając bardzo liczne błędy.
Mówienie i reagowanie w formie ustnej	Uczeń z dużą swobodą pyta i odpowiada na pytania dotyczące posiadanych przedmiotów i wskazuje, które przedmioty wymienione są także przez kolegów. Bezbłędnie prosi o pozwolenie i wyraża zgodę lub odmawia zgody na prośbę. Bardzo chętnie uczestniczy w grach słownych polegających np. na powtarzaniu i przekazywaniu szeptem zdań powiedzianych przez kolegów.	Uczeń swobbodnie pyta i odpowiada na pytania dotyczące posiadanych przedmiotów i wskazuje, które przedmioty wymienione są także przez kolegów. Bezbłędnie lub prawie bezbłędnie prosi o pozwolenie i wyraża zgodę lub odmawia zgody na prośbę. Chętnie uczestniczy w grach słownych polegających np. na powtarzaniu i przekazywaniu szeptem zdań powiedzianych przez kolegów.	Uczeń na ogół poprawnie pyta i odpowiada na pytania dotyczące posiadanych przedmiotów i wskazuje, które przedmioty wymienione są także przez kolegów. Prawie bezbłędnie prosi o pozwolenie i wyraża zgodę lub odmawia zgody na prośbę. Chętnie uczestniczy w grach słownych polegających np. na powtarzaniu i przekazywaniu szeptem zdań powiedzianych przez kolegów.	Uczeń z pewną trudnością pyta i odpowiada na pytania dotyczące posiadanych przedmiotów i wskazuje, które przedmioty wymienione są także przez kolegów. Prosi o pozwolenie i wyraża zgodę lub odmawia zgody na prośbę popełniając liczne błędy. Uczestniczy w grach słownych polegających np. na powtarzaniu i przekazywaniu szeptem zdań powiedzianych przez kolegów.	Uczeń z trudem zadaje pytania i odpowiada na pytania dotyczące posiadanych przedmiotów i wskazuje, które przedmioty wymienione są także przez kolegów. Prosi o pozwolenie i wyraża zgodę lub odmawia zgody na prośbę popełniając bardzo liczne błędy. Nieporadnie uczestniczy w grach słownych polegających np. na powtarzaniu i przekazywaniu szeptem zdań powiedzianych przez kolegów.
UNIT 8					
Znajomość środków językowych Gramatyka i słownictwo	Uczeń, nie popełniając żadnych błedów, stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 8; wymienia obiekty w mieście i atrakcje w wesołym miasteczku. Tworzy poprawne zdania oznajmujące, przeczące i pytania z formami *there is/*	Uczeń poprawnie stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 8; wymienia obiekty w mieście i atrakcje w wesołym miasteczku. Tworzy poprawne lub niemal poprawne zdania oznajmujące, przeczące i	Uczeń w większości poprawnie stosuje słownictwo z rozdziału 8; wymienia obiekty w mieście i atrakcje w wesołym miasteczku. Tworzy zdania oznajmujące, przeczące i pytania z formami *there is/ there are* oraz przyimkami	Uczeń, popełniając liczne błędy, stosuje słownictwo z rozdziału 8; wymienia obiekty w mieście i atrakcje w wesołym miasteczku. Tworzy, pomimo błędów, w większości komunikatywne zdania oznajmujące, przeczące i pytania z	Uczeń stosuje ograniczone słownictwo z rozdziału 8; wymienia obiekty w mieście i atrakcje w wesołym miasteczku. Tworzy, zdania oznajmujące, przeczące i pytania z formami *there is/ there are* oraz przyimkami

	there are oraz przyimkami miejsca.	pytania z formami *there is/ there are* oraz przyimkami miejsca.	miejsca popełniając nieliczne błędy.	formami *there is/ there are* oraz przyimkami miejsca.	miejsca popełniając bardzo liczne błędy.
Rozumienie wypowiedzi pisemnej	Uczeń bez trudu określa główną myśl i odnajduje określone informacje w wiadomościach tekstowych dotyczących atrakcji w wesołym miasteczku. Na podstawie przeczytanego tekstu, potrafi wskazać wymienione atrakcje, odpowiedzieć na pytania i wybrać wesołe miasteczko, które bardziej mu się podoba, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń określa główną myśl i odnajduje określone informacje w wiadomościach tekstowych dotyczących atrakcji w wesołym miasteczku. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi wskazać wymienione atrakcje, odpowiedzieć na pytania i wybrać wesołe miasteczko, które bardziej mu się podoba.	Uczeń na ogół poprawnie określa główną myśl i odnajduje określone informacje w wiadomościach tekstowych dotyczących atrakcji w wesołym miasteczku. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi wskazać wymienione atrakcje, odpowiedzieć na pytania i wybrać wesołe miasteczko, które bardziej mu się podoba, popełniając nieliczne błędy.	Uczeń z pewną trudnością określa główną myśl i odnajduje określone informacje w wiadomościach tekstowych dotyczących atrakcji w wesołym miasteczku. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi wskazać wymienione atrakcje, odpowiedzieć na część pytań i wybrać wesołe miasteczko, które bardziej mu się podoba, popełniając liczne błędy.	Uczeń z trudem określa główną myśl i odnajduje określone informacje w wiadomościach tekstowych dotyczących atrakcji w wesołym miasteczku. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi wskazać wymienione atrakcje, odpowiedzieć na niektóre pytania i wybrać wesołe miasteczko, które bardziej mu się podoba, popełniając bardzo liczne błędy.
Rozumienie wypowiedzi ze słuchu	Uczeń bez trudu rozumie główną myśl i wyszukuje szczegółowe informacje w wypowiedziach osób opisujących miasto i opowiadających o znajdujących się w nim obiektach. Na podstawie wysłuchanych nagrań odpowiada na pytania, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń rozumie główną myśl i wyszukuje szczegółowe informacje w wypowiedziach osób opisujących miasto i opowiadających o znajdujących się w nim obiektach. Na podstawie wysłuchanych nagrań odpowiada na pytania.	Uczeń rozumie główną myśl i na ogół poprawnie wyszukuje szczegółowe informacje w wypowiedziach osób opisujących miasto i opowiadających o znajdujących się w nim obiektach. Na podstawie wysłuchanych nagrań odpowiada na pytania popełniając nieliczne błędy.	Uczeń z pewną trudnością określa główną myśl i wyszukuje szczegółowe informacje w wypowiedziach osób opisujących miasto i opowiadających o znajdujących się w nim obiektach. Na podstawie wysłuchanych nagrań odpowiada na część pytań popełniając liczne błędy.	Uczeń z trudem określa główną myśl i wyszukuje szczegółowe informacje w wypowiedziach osób opisujących miasto i opowiadających o znajdujących się w nim obiektach. Na podstawie wysłuchanych nagrań odpowiada na niektóre pytania popełniając liczne błędy.
Pisanie i reagowanie w formie pisemnej	Uczeń z dużą swobodą odpowiada na pytania dotyczące obiektów znajdujących się w mieście i atrakcji w wesołym miasteczku. Bezbłędnie planuje i zapisuje wiadomości tekstowe o wesołym miasteczku. Tworzy poprawny lapbook	Uczeń swobodnie odpowiada na pytania dotyczące obiektów znajdujących się w mieście i atrakcji w wesołym miasteczku. Bezbłędnie lub prawie bezbłędnie planuje i zapisuje wiadomości tekstowe o wesołym miasteczku. Tworzy poprawny lub w większości	Uczeń odpowiada na pytania dotyczące obiektów znajdujących się w mieście i atrakcji w wesołym miasteczku. Prawie bezbłędnie planuje i zapisuje wiadomości tekstowe o wesołym miasteczku. Tworzy poprawny lub w większości poprawny	Uczeń odpowiada na część pytań dotyczących obiektów znajdujących się w mieście i atrakcji w wesołym miasteczku. Planuje i zapisuje wiadomości tekstowe o wesołym miasteczku, popełniając liczne błędy.	Uczeń z trudem na pytania dotyczące obiektów znajdujących się w mieście i atrakcji w wesołym miasteczku. Planuje i zapisuje wiadomości tekstowe lub fragmenty wypowiedzi o wesołym miasteczku, popełniając bardzo liczne błędy.

	(tekst z ciekawostkami) o wesołym miasteczku.	poprawny lapbook (tekst z ciekawostkami) o wesołym miasteczku.	lapbook (tekst z ciekawostkami) o wesołym miasteczku.		
Mówienie i reagowanie w formie ustnej	Uczeń z dużą swobodą pyta i odpowiada na pytania dotyczące mapy miasta i obiektów w mieście. Bezbłędnie l prosi o wskazanie drogi i udziela wskazówek. Bardzo chętnie uczestniczy w grach słownych polegających np. opisywaniu miejsc i odgadywaniu, o jakie miejsce chodzi.	Uczeń swobodnie pyta i odpowiada na pytania dotyczące mapy miasta i obiektów w mieście. Bezbłędnie lub prawie bezbłędnie prosi o wskazanie drogi i udziela wskazówek. Chętnie uczestniczy w grach słownych polegających np. opisywaniu miejsc i odgadywaniu, o jakie miejsce chodzi.	Uczeń na ogół poprawnie pyta i odpowiada na pytania dotyczące mapy miasta i obiektów w mieście. Prawie bezbłędnie prosi o wskazanie drogi i udziela wskazówek. Chętnie uczestniczy w grach słownych polegających np. opisywaniu miejsc i odgadywaniu, o jakie miejsce chodzi.	Uczeń z pewna trudnością pyta i odpowiada na pytania dotyczące mapy miasta i obiektów w mieście. Prosi o wskazanie drogi i udziela wskazówek popełniając liczne błędy. Chętnie uczestniczy w grach słownych polegających np. opisywaniu miejsc i odgadywaniu, o jakie miejsce chodzi.	Uczeń z trudem zadaje pytania i odpowiada na pytania dotyczące mapy miasta i obiektów w mieście. Prosi o wskazanie drogi i udziela wskazówek popełniając bardzo liczne błędy. Nieporadnie uczestniczy w grach słownych polegających np. opisywaniu miejsc i odgadywaniu, o jakie miejsce chodzi.

Klasa 5

Cel kształcenia wg podstawy programowej	Ocena				
	Celująca	**Bardzo dobra**	**Dobra**	**Dostateczna**	**Dopuszczająca**
UNIT 1					
Znajomość środków językowych Gramatyka i słownictwo	Uczeń bezbłędnie stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 1; poprawnie nazywa członków rodziny, stosuje przymiotniki określające wygląd zewnętrzny oraz cechy charakteru. Tworzy poprawne zdania oznajmujące, pytające i przeczące z użyciem czasownika *be* oraz *have got* w czasie teraźniejszym. Stosuje poprawnie pytania *What is (he) like? What does he look like?*	Uczeń poprawnie stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 1; poprawnie nazywa członków rodziny, stosuje przymiotniki określające wygląd zewnętrzny oraz cechy charakteru. Tworzy poprawne lub niemal poprawne zdania oznajmujące, pytające i przeczące z użyciem czasownika *be* oraz *have got* w czasie teraźniejszym. Stosuje poprawnie lub niemal poprawnie pytania *What is (he) like? What does he look like?*	Uczeń w większości poprawnie stosuje wiele wyrażeń z zakresu słownictwa z rozdziału 1; nazywa członków rodziny, stosuje przymiotniki określające wygląd zewnętrzny oraz cechy charakteru. Tworzy zdania oznajmujące, pytające i przeczące z użyciem czasownika *be oraz have got* popełniając nieliczne błędy. Na ogół poprawnie stosuje pytania *What is (he) like? What does he look like?*	Uczeń, popełniając dość liczne błędy, stosuje część wyrażeń z zakresu słownictwa z rozdziału 1; nazywa członków rodziny, stosuje przymiotniki określające wygląd zewnętrzny oraz cechy charakteru. Tworzy zdania oznajmujące, pytające i przeczące z użyciem czasownika *be* oraz *have to popełniając dość liczne błędy* Z pewną trudnością i nie zawsze poprawnie stosuje pytania *What is (he) like? What does he look like?*	Uczeń posługuje się ograniczonym zakresem słownictwa z rozdziału 1: popełniając liczne błędy nazywa członków rodziny, stosuje przymiotniki określające wygląd zewnętrzny oraz cechy charakteru Tworzac zdania z czasownikiem be oraz have got w czasie teraźniejszym popełnia liczne błędy. Z trudnością stosuje pytania *What is (he) like? What does he look like?*
Rozumienie wypowiedzi pisemnej	Uczeń bez trudu i poprawnie określa główną myśl tekstu lub fragmentu tekstu, określa intencje autora, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu oraz znajduje określone informacje w tekstach	Uczeń poprawnie określa główną myśl tekstu lub fragmentu tekstu, określa intencje autora, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących	Uczeń na ogół poprawnie określa główną myśl tekstu lub fragmentu tekstu, określa intencje autora, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących	Uczeń z pewną trudnością określa główną myśl tekstu lub fragmentu tekstu, określa intencje autora, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących	Uczeń z trudem określa główną myśl tekstu lub fragmentu tekstu, określa intencje autora, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących rodziny, wyglądu zewnętrznego i cech charakteru

	dotyczących rodziny, wyglądu zewnętrznego i cech charakteru oraz upodobań, a także jesiennych świąt. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi bezbłędnie poprawnie wybrać odpowiedź, uzupełnić luki w tekście, zaznaczyć zdania prawdziwe i fałszywe, a także odpowiedzieć na pytania.	rodziny, wyglądu zewnętrznego i cech charakteru oraz upodobań, a także jesiennych świąt. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi poprawnie wybrać odpowiedź, uzupełnić luki w tekście, zaznaczyć zdania prawdziwe i fałszywe, a także odpowiedzieć na pytania.	rodziny, wyglądu zewnętrznego i cech charakteru oraz upodobań, a także jesiennych świąt. Na podstawie przeczytanego tekstu popełniając nieliczne błędy potrafi wybrać odpowiedź, uzupełnić luki w tekście, zaznaczyć zdania prawdziwe i fałszywe, a także odpowiedzieć na pytania.	rodziny, wyglądu zewnętrznego i cech charakteru oraz upodobań, a także jesiennych świąt. Na podstawie przeczytanego tekstu z pewną trudnością i popełniając dość liczne błędy, wybiera poprawną odpowiedź, uzupełnia luki w tekście, zaznacza zdania prawdziwe i fałszywe, a także odpowiada na pytania.	oraz upodobań, a także jesiennych świąt. Na podstawie przeczytanego tekstu z trudnością i popełniając liczne błędy, wybiera poprawną odpowiedź, uzupełnia luki w tekście, zaznacza zdania prawdziwe i fałszywe, a także odpowiada na pytania
Rozumienie wypowiedzi ze słuchu	Uczeń bez trudu i poprawnie określa główną myśl wypowiedzi, rozróżnia formalny i nieformalny styl oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące członków rodziny, wyglądu zewnętrznego oraz cech charakteru, a także upodobań i jesiennych świąt. Na podstawie wysłuchanych nagrań bezbłdnie odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.	Uczeń poprawnie określa główną myśl wypowiedzi, rozróżnia formalny i nieformalny styl oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące członków rodziny, wyglądu zewnętrznego oraz cech charakteru, a także upodobań i jesiennych świąt. Na podstawie wysłuchanych nagrań poprawnie odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.	Uczeń na ogół poprawnie określa główną myśl wypowiedzi, rozróżnia formalny i nieformalny styl oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące członków rodziny, wyglądu zewnętrznego oraz cech charakteru, a także upodobań i jesiennych świąt. Na podstawie wysłuchanych nagrań odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach, popełniając nieliczne błędy.	Uczeń z pewną trudnością określa główną myśl wypowiedzi, rozróżnia formalny i nieformalny styl oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące członków rodziny, wyglądu zewnętrznego oraz cech charakteru, a także upodobań i jesiennych świąt. Na podstawie wysłuchanych nagrań odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach, popełniając dość liczne błędy..	Uczeń z trudem określa główną myśl wypowiedzi, rozróżnia formalny i nieformalny styl oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące członków rodziny, wyglądu zewnętrznego oraz cech charakteru, a także upodobań i jesiennych świąt. Na podstawie wysłuchanych nagrań z trudnością odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach, popełniając liczne błędy.
Pisanie i reagowanie w formie pisemnej	Uczeń z dużą swobodą i bezbędnie opisuje wygląd zewnętrzny, cechy charakteru oraz upodobania członków rodziny, a także przedstawia fakty dotyczące jesiennych świąt, poprawnie formułuje	Uczeń swobodnie i poprawnie opisuje wygląd zewnętrzny, cechy charakteru oraz upodobania członków rodziny, a także przedstawia fakty dotyczące jesiennych świąt, poprawnie formułuje pytania i odpowiada na pytania	Uczeń na ogół poprawnie opisuje wygląd zewnętrzny, cechy charakteru oraz upodobania członków rodziny, a także przedstawia fakty dotyczące jesiennych świąt; na ogół poprawnie formułuje pytania i	Uczeń, popełniając dość liczne błędy, opisuje wygląd zewnętrzny, cechy charakteru oraz upodobania członków rodziny, a także przedstawia fakty dotyczące jesiennych świąt; z pewną trudnością formułuje pytania i odpowiada na pytania	Uczeń, popełniając liczne błędy, opisuje wygląd zewnętrzny, cechy charakteru oraz upodobania członków rodziny, a także przedstawia fakty dotyczące jesiennych świąt; z trudnością formułuje pytania i odpowiada na pytania dotyczące wyglądu, cech

	pytania i odpowiada na pytania dotyczące wyglądu, cech charakteru i upodobań. Tworzy bezbłędny i zawierający bardzo szeroki zakres środków językowych opis swojej rodziny w oparciu o model.	dotyczące wyglądu, cech charakteru i upodobań. Tworzy poprawny i zawierający szeroki zakres środków językowych opis swojej rodziny w oparciu o model.	odpowiada na pytania dotyczące wyglądu, cech charakteru i upodobań. Tworzy zawierający dość szeroki zakres środków językowych opis swojej rodziny w oparciu o model. Nieliczne błędy na ogół nie zaburzają komunikacji.	dotyczące wyglądu, cech charakteru i upodobań. Tworzy opis swojej rodziny w oparciu o model. Dość liczne błędy czasami zaburzają komunikację.	charakteru i upodobań. Z trudem tworzy opis swojej rodziny w oparciu o model. Liczne błędy w dużym stopniu zaburzają komunikację.
Mówienie i reagowanie w formie ustnej	Uczeń z dużą swobodą i bezbędnie prowadzi rozmowę przedstawiając siebie i inne osoby w sposób oficjalny i mniej formalny, a także opisując wygląd, cechy charakteru i upodobania. Bardzo chętnie uczestniczy w grach, przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach oraz zadaje pytania i udziela odpowiedzi odnośnie członków rodziny i ich cech, nie popełniając błędów.	Uczeń swobodnie i poprawnie prowadzi rozmowę przedstawiając siebie i inne osoby w sposób oficjalny i mniej formalny, a także opisując wygląd, cechy charakteru i upodobania. Chętnie uczestniczy w grach, poprawnie przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach oraz zadaje pytania i udziela odpowiedzi odnośnie członków rodziny i ich cech.	Uczeń na ogół poprawnie prowadzi rozmowę, przedstawiając siebie i inne osoby w sposób oficjalny i mniej formalny, a także opisując wygląd, cechy charakteru i upodobania. Uczestniczy w grach; popełniając nieliczne błędy, przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach oraz dość swobodnie zadaje pytania i udziela odpowiedzi odnośnie członków rodziny i ich cech.	Uczeń z pewną trudnością prowadzi rozmowę, przedstawiając siebie i inne osoby w sposób oficjalny i mniej formalny, a także opisując wygląd, cechy charakteru i upodobania. Uczestniczy w grach; przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach oraz zadaje pytania i udziela odpowiedzi odnośnie członków rodziny i ich cech, popełniając dość liczne błędy miejscami zaburzające komunikację.	Uczeń z trudnością prowadzi rozmowę, przedstawiając siebie i inne osoby, a także opisując wygląd, cechy charakteru i upodobania. Z trudnością uczestniczy w grach. Popełnia liczne błędy przekazując informacje przedstawione na ilustracjach. Błędy towarzyszące wypowiedziom ustnym odnośnie członków rodziny i ich cech, często zakłócają komunikację..
UNIT 2					
Znajomość środków językowych Gramatyka i słownictwo	Uczeń bezbłędnie stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 2; poprawnie nazywa zawody i miejsca pracy; poprawnie stosuje przysłówki częstotliwości, przyimki czasu i inne określenia czasu dla teraźniejszości. Tworzy bezbłędnie zdania	Uczeń poprawnie stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 2; poprawnie nazywa zawody i miejsca pracy; poprawnie stosuje przysłówki częstotliwości, przyimki czasu i inne określenia czasu dla teraźniejszości. Tworzy bezbłędnie lub	Uczeń na ogół poprawnie stosuje poznany zakres słownictwa z rozdziału 2; na ogół poprawnie nazywa zawody i miejsca pracy oraz stosuje przysłówki częstotliwości, przyimki czasu i inne określenia czasu dla teraźniejszości. Tworzy zdania	Uczeń, popełniając dość liczne błędy, posługuje się słownictwem z rozdziału 2; nazywa niektóre zawody i miejsca pracy; z pewną trudnością stosuje przysłówki częstotliwości, przyimki czasu i inne określenia czasu dla teraźniejszości. Tworzy	Uczeń, popełniając liczne błędy, posługuje się ograniczonym słownictwem z rozdziału 2; nazywa niektóre zawody i miejsca pracy; z trudnością stosuje przysłówki częstotliwości, przyimki czasu i inne określenia czasu dla teraźniejszości. Tworzy zdania oznajmujące, pytające i

	oznajmujące, pytające i przeczące z w czasie *Present Simple*.	niemal bezbłędnie zdania oznajmujące, pytające i przeczące z w czasie *Present Simple*.	oznajmujące, pytające i przeczące z w czasie *Present Simple* popełniając nieliczne błędy.	zdania oznajmujące, pytające i przeczące z w czasie *Present Simple* popełniając dość liczne błędy.	przeczące z w czasie *Present Simple* popełniając liczne błędy.
Rozumienie wypowiedzi pisemnej	Uczeń bez trudu i poprawnie określa główną myśl tekstu lub fragmentu tekstu, określa intencje autora, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu, oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących różnych zawodów oraz miejsc pracy. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi bezbłędnie wybrać odpowiedź, uzupełnić luki w tekście lub uzupełnić tabelę informacjami z tekstu, poprawnie zaznacza zdania prawdziwe i fałszywe, a także odpowiada na pytania dotyczące tekstu.	Uczeń poprawnie określa główną myśl tekstu lub fragmentu tekstu, określa intencje autora, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu, oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących różnych zawodów oraz miejsc pracy. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi poprawnie wybrać odpowiedź, uzupełnić luki w tekście lub uzupełnić tabelę informacjami z tekstu, poprawnie zaznacza zdania prawdziwe i fałszywe, a także odpowiada na pytania dotyczące tekstu.	Uczeń na ogół poprawnie określa główną myśl tekstu lub fragmentu tekstu, określa intencje autora, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących różnych zawodów oraz miejsc pracy. Na podstawie przeczytanego tekstu popełniając nieliczne błędy wybiera odpowiedź, uzupełnia luki w tekście lub uzupełnia tabelę informacjami z tekstu, na ogół poprawnie zaznacza zdania prawdziwe i fałszywe, a także odpowiada na pytania dotyczące tekstu.	Uczeń z pewna trudnością i popełniając dość liczne błędy, określa główną myśl tekstu lub fragmentu tekstu, określa intencje autora, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących różnych zawodów oraz miejsc pracy. Na podstawie przeczytanego tekstu popełniając dość liczne błędy wybiera odpowiedź, uzupełnia luki w tekście lub uzupełnia tabelę informacjami z tekstu, a także zaznacza zdania prawdziwe i fałszywe oraz odpowiada na pytania dotyczące tekstu.	Uczeń z trudnością i popełniając liczne błędy, określa główną myśl tekstu lub fragmentu tekstu, określa intencje autora, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących różnych zawodów oraz miejsc pracy. Na podstawie przeczytanego tekstu popełniając liczne błędy wybiera odpowiedź, uzupełnia luki w tekście lub uzupełnia tabelę informacjami z tekstu, a także zaznacza zdania prawdziwe i fałszywe oraz odpowiada na pytania dotyczące tekstu.
Rozumienie wypowiedzi ze słuchu	Uczeń bez trudu ipoprawnie reaguje na wypowiedzi, określa główną myśl wypowiedzi i intencje rozmówców oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące wykonywania różnych zawodów, a także miejsc pracy. Na podstawie wysłuchanych nagrań bezbłędnie dobiera ilustracje, odpowiada na	Uczeń poprawnie reaguje na wypowiedzi, określa główną myśl wypowiedzi i intencje rozmówców oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące wykonywania różnych zawodów, a także miejsc pracy. Na podstawie wysłuchanych nagrań poprawnie dobiera ilustracje, odpowiada na	Uczeń zazwyczaj poprawnie reaguje na wypowiedzi, określa główną myśl wypowiedzi i intencje rozmówców oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące wykonywania różnych zawodów, a także miejsc pracy. Na podstawie wysłuchanych nagrań dobiera ilustracje, odpowiada na pytania i	Uczeń z pewną trudnością reaguje na wypowiedzi, określa główną myśl wypowiedzi i intencje rozmówców oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące wykonywania różnych zawodów, a także miejsc pracy. Na podstawie wysłuchanych nagrań dobiera ilustracje, odpowiada na pytania i	Uczeń z trudnością reaguje na wypowiedzi, określa główną myśl wypowiedzi i intencje rozmówców oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące wykonywania różnych zawodów, a także miejsc pracy. Na podstawie wysłuchanych nagrań dobiera ilustracje, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach popełniając liczne błędy.

	pytania i uzupełnia luki w zdaniach.	pytania i uzupełnia luki w zdaniach.	uzupełnia luki w zdaniach popełniając nieliczne błędy.	uzupełnia luki w zdaniach popełniając dość liczne błędy.	
Pisanie i reagowanie w formie pisemnej	Uczeń z dużą swobodą i bezbędnie opisuje miejsca pracy, a także opowiada o czynnościach i przedstawia fakty dotyczące zawodów; poprawnie formułuje pytania i odpowiada na pytania dotyczące zawodów i miejsc pracy. Poprawnie parafrazuje zdania. W oparciu o model tworzy bezłędnu i zawierający szeroki zakres środków językowych tekst o zawodach członków swojej rodziny oraz ogłoszenie o pracy. Swobodnie składa życzenia i gratulacje oraz reaguje na nie, nie popełniając błędów.	Uczeń swobodnie i poprawnie opisuje miejsca pracy, a także opowiada o czynnościach i przedstawia fakty dotyczące zawodów; poprawnie formułuje pytania i odpowiada na pytania dotyczące zawodów i miejsc pracy. Poprawnie parafrazuje zdania. W oparciu o model tworzy poprawny i zawierający szeroki zakres środków językowych tekst o zawodach członków swojej rodziny oraz ogłoszenie o pracy. Swobodnie składa życzenia i gratulacje oraz reaguje na nie.	Uczeń popełniając nieliczne błędy opisuje miejsca pracy, a także opowiada o czynnościach i przedstawia fakty dotyczące zawodów; na ogół poprawnie formułuje pytania i odpowiada na pytania dotyczące zawodów i miejsc pracy, a także składa życzenia i gratulacje oraz reaguje na nie. Na ogół poprawnie parafrazuje zdania. W oparciu o model tworzy zawierający dość szeroki zakres środków językowych tekst o zawodach członków swojej rodziny oraz ogłoszenie o pracy. Nieliczne błędy na ogół nie zaburzają komunikacji.	Uczeń popełniając dość liczne błędy opisuje miejsca pracy, a także opowiada o czynnościach i przedstawia fakty dotyczące zawodów; z pewną trudnością formułuje pytania i odpowiada na pytania dotyczące zawodów i miejsc pracy, a także składa życzenia i gratulacje oraz reaguje na nie. Z pewną trudnością parafrazuje zdania. W oparciu o model tworzy tekst o zawodach członków swojej rodziny oraz ogłoszenie o pracy. Dość liczne błędy miejscami zaburzają komunikację.	Uczeń popełniając liczne błędy opisuje miejsca pracy, a także opowiada o czynnościach i przedstawia fakty dotyczące zawodów; z trudnością formułuje pytania i odpowiada na pytania dotyczące zawodów i miejsc pracy, a także składa życzenia i gratulacje oraz reaguje na nie. Z trudnością parafrazuje zdania. W oparciu o model tworzy tekst o zawodach członków swojej rodziny oraz ogłoszenie o pracy. Liczne błędy często zaburzają komunikację.
Mówienie i reagowanie w formie ustnej	Uczeń z dużą swobodą i bezbędnie prowadzi rozmowę na temat zawodów, związanych z nimi czynności i miejsc pracy, a także składając życzenia i gratulacje. Bardzo chętnie uczestniczy w grach, przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach oraz zadaje pytania i udziela odpowiedzi odnośnie	Uczeń swobodnie i poprawnie prowadzi rozmowę na temat zawodów, związanych z nimi czynności i miejsc pracy, a także składając życzenia i gratulacje. Chętnie uczestniczy w grach, poprawnie przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach oraz zadaje pytania i udziela	Uczeń na ogół poprawnie prowadzi rozmowę na temat zawodów, związanych z nimi czynności i miejsc pracy, a także składając życzenia i gratulacje. Uczestniczy w grach; popełniając nieliczne błędy przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach; dość swobodnie zadaje pytania i udziela odpowiedzi	Uczeń z pewnym trudem prowadzi rozmowę na temat zawodów, związanych z nimi czynności i miejsc pracy, a także składając życzenia i gratulacje. Uczestniczy w grach; z pewnym trudem przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach, a także zadaje pytania i udziela odpowiedzi odnośnie zawodów i miejsc pracy, popełniając dość	Uczeń z trudem prowadzi rozmowę na temat zawodów, związanych z nimi czynności i miejsc pracy, a także składając życzenia i gratulacje. Z trudem uczestniczy w grach; popełniając dość liczne błędy miejscami zaburzające komunikację przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach, a także zadaje pytania i udziela odpowiedzi

	zawodów i miejsc pracy, nie popełniając błędów.	odpowiedzi odnośnie zawodów i miejsc pracy.	odnośnie zawodów i miejsc pracy.	liczne błędy miejscami zaburzające komunikację.	odnośnie zawodów i miejsc pracy,.
UNIT 3					
Znajomość środków językowych Gramatyka i słownictwo	Uczeń bezbłędnie stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 3; poprawnie mówi i zapisuje nazwy sklepów, ilości produktów oraz typy domów; poprawnie posługuje się zaimkami dzierżawczymi i buduje pytania z *Whose*…? Tworzy zdania oznajmujące, pytające i przeczące z *want i want to,* nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń poprawnie stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 3; poprawnie mówi i zapisuje nazwy sklepów, ilości produktów oraz typy domów; poprawnie posługuje się zaimkami dzierżawczymi i buduje pytania z *Whose*…? Tworzy bezbłędnie lub niemal bezbłędnie zdania oznajmujące, pytające i przeczące z *want i want to*.	Uczeń na ogół poprawnie stosuje poznany zakres słownictwa z rozdziału 3; popełniając nieliczne błędy mówi i zapisuje nazwy sklepów, ilości produktów oraz typy domów; na ogół poprawnie posługuje się zaimkami dzierżawczymi i buduje pytania z *Whose*…? Tworzy zdania oznajmujące, pytające i przeczące z *want i want to,* popełniając nieliczne błędy.	Uczeń popełniając dość liczne błędy posługuje się słownictwem z rozdziału 3; mówi i zapisuje niektóre nazwy sklepów oraz ilości produktów, a także typy domów; z pewną trudnością posługuje się zaimkami dzierżawczymi i buduje pytania z *Whose*…? Tworzy zdania oznajmujące, pytające i przeczące z *want i want to,* popełniając dość liczne błędy.	Uczeń popełniając liczne błędy posługuje się ograniczony zasobem słownictwa z rozdziału 3; mówi i zapisuje niektóre nazwy sklepów oraz ilości produktów, a także typy domów; z trudnością posługuje się zaimkami dzierżawczymi i buduje pytania z *Whose*…? Tworzy zdania oznajmujące, pytające i przeczące z *want i want to*, popełniając liczne błędy.
Rozumienie wypowiedzi pisemnej	Uczeń bez trudu i poprawnie określa główną myśl tekstu lub fragmentu tekstu, określa intencje autora, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących różnych sklepów i towarów, a także miejsca zamieszkania Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi bezbłędnie dobrać zdania do ilustracji lub luk w tekście, uzupełnić luki w tekście, poprawnie odpowiada na pytania dotyczące tekstu.	Uczeń poprawnie określa główną myśl tekstu lub fragmentu tekstu, określa intencje autora, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących różnych sklepów i towarów, a także miejsca zamieszkania Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi poprawnie dobrać zdania do ilustracji lub luk w tekście, uzupełnić luki w tekście, poprawnie odpowiada na pytania dotyczące tekstu.	Uczeń na ogół poprawnie określa główną myśl tekstu lub fragmentu tekstu, określa intencje autora, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących różnych sklepów i towarów, a także miejsca zamieszkania. Na podstawie przeczytanego tekstu popełniając nieliczne błędy, dobiera zdania do ilustracji lub luk w tekście, uzupełnia luki w tekście; na ogół poprawnie odpowiada	Uczeń z pewną trudnością określa główną myśl tekstu lub fragmentu tekstu, określa intencje autora, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących różnych sklepów i towarów, a także miejsca zamieszkania. Na podstawie przeczytanego tekstu popełniając dość liczne błędy, dobiera zdania do ilustracji lub luk w tekście, uzupełnia luki w tekście oraz odpowiada na pytania dotyczące tekstu.	Uczeń z trudnością określa główną myśl tekstu lub fragmentu tekstu, określa intencje autora, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących sklepów i towarów a także miejsca zamieszkania. Na podstawie przeczytanego tekstu popełniając liczne błędy, dobiera zdania do ilustracji lub luk w tekście, uzupełnia luki w tekście oraz odpowiada na pytania dotyczące tekstu.

			na pytania dotyczące tekstu.		
Rozumienie wypowiedzi ze słuchu	Uczeń bez trudu i poprawnie reaguje na polecenia, określa główną myśl wypowiedzi, intencje rozmówców i kontekst wypowiedzi oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące różnych sklepów określeń ilości towarów, a także miejsc zamieszkania. Na podstawie wysłuchanych nagrań bezbłędnie dobiera ilustracje, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.	Uczeń poprawnie reaguje na polecenia, określa główną myśl wypowiedzi, intencje rozmówców i kontekst wypowiedzi oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące różnych sklepów określeń ilości towarów, a także miejsc zamieszkania. Na podstawie wysłuchanych nagrań poprawnie dobiera ilustracje, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.	Uczeń na ogół poprawnie reaguje na polecenia, określa główną myśl wypowiedzi, intencje rozmówców i kontekst wypowiedzi oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące różnych sklepów określeń ilości towarów, a także miejsc zamieszkania. Na podstawie wysłuchanych nagrań na ogół poprawnie dobiera ilustracje, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.	Uczeń z pewną trudnością i popełniając dość liczne błędy, reaguje na polecenia, określa główną myśl wypowiedzi, intencje rozmówców i kontekst wypowiedzi oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące różnych sklepów określeń ilości towarów, a także miejsc zamieszkania. Na podstawie wysłuchanych nagrań popełniając dość liczne błędy, dobiera ilustracje, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.	Uczeń z trudnością i popełniając liczne błędy, reaguje na polecenia, określa główną myśl wypowiedzi, intencje rozmówców i kontekst wypowiedzi oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące różnych sklepów określeń ilości towarów, a także miejsc zamieszkania. Na podstawie wysłuchanych nagrań popełniając liczne błędy, dobiera ilustracje, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.
Pisanie i reagowanie w formie pisemnej	Uczeń z dużą swobodą i bezbędnie opisuje przedmioty i miejsca, a także opowiada o czynnościach i przedstawia fakty dotyczące sklepów i miejsc zamieszkania; poprawnie formułuje pytania i odpowiada na pytania dotyczące miejsc zamieszkania, sklepów i towarów. Poprawnie przekazuje w języku polskim informacje z tekstów napisanych po angielsku. W oparciu o model tworzy ilustrowaną mapę swojej okolicy	Uczeń swobodnie i poprawnie opisuje przedmioty i miejsca, a także opowiada o czynnościach i przedstawia fakty dotyczące sklepów i miejsc zamieszkania; poprawnie formułuje pytania i odpowiada na pytania dotyczące miejsc zamieszkania, sklepów i towarów. Poprawnie przekazuje w języku polskim informacje z tekstów napisanych po angielsku. W oparciu o model tworzy ilustrowaną mapę swojej okolicy	Uczeń na ogół poprawnie opisuje przedmioty i miejsca, a także opowiada o czynnościach i przedstawia fakty dotyczące sklepów i miejsc zamieszkania; popełniając nieliczne błędy formułuje pytania i odpowiada na pytania dotyczące miejsc zamieszkania, sklepów i towarów, a także składa propozycje oraz reaguje na nie. Na ogół poprawnie przekazuje w języku polskim informacje z tekstów napisanych po angielsku. W oparciu o	Uczeń z pewną trudnością opisuje przedmioty i miejsca, a także opowiada o czynnościach i przedstawia fakty dotyczące sklepów i miejsc zamieszkania; popełniając dość liczne błędy formułuje pytania i odpowiada na pytania dotyczące miejsc zamieszkania, sklepów i towarów, a także składa propozycje oraz reaguje na nie. Z pewną trudnością przekazuje w języku polskim informacje z tekstów napisanych po angielsku. W oparciu o model tworzy	Uczeń z trudnością opisuje przedmioty i miejsca, a także opowiada o czynnościach i przedstawia fakty dotyczące sklepów i miejsc zamieszkania; popełniając liczne błędy formułuje pytania i odpowiada na pytania dotyczące miejsc zamieszkania, sklepów i towarów, a także składa propozycje oraz reaguje na nie. Z trudnością przekazuje w języku polskim informacje z tekstów napisanych po angielsku. W oparciu o model nieudolnie tworzy ilustrowaną mapę swojej okolicy, a także opis swoich ulubionych

	zawierającą bogactwo środków językowych, a także poprawny i ciekawy opis swoich ulubionych przedmiotów. Swobodnie składa propozycje oraz reaguje na nie.	zawierającą bogactwo środków językowych, a także poprawny i ciekawy opis swoich ulubionych przedmiotów. Swobodnie składa propozycje oraz reaguje na nie.	model tworzy ilustrowaną mapę swojej okolicy zawierającą dość szeroki środków językowych, a także opis swoich ulubionych przedmiotów. Nieliczne błędy w zasadzie nie zaburzają komunikacji.	ilustrowaną mapę swojej okolicy, a także opis swoich ulubionych przedmiotów. Dość liczne błędy miejscami zaburzają komunikację.	przedmiotów. Liczne błędy w dużym stopniu zaburzają komunikację.
Mówienie i reagowanie w formie ustnej	Uczeń z dużą swobodą i bezbędnie prowadzi rozmowę na temat domów, sklepów i cech oraz ilości towarów; swobodnie składa propozycje i reaguje na propozycje, określa przynależność, pyta o przynależność. Bardzo hętnie uczestniczy w grach, bezbłędnie przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach oraz zadaje pytania i udziela odpowiedzi odnośnie ilości różnych produktów i przedmiotów oraz miejsc zamieszkania i rożnych sklepów. Swobodnie opisuje miejsca oraz wyraża i uzasadnia swoje opinie, nie popełniając błędów.	Uczeń swobodnie i poprawnie prowadzi rozmowę na temat domów, sklepów i cech oraz ilości towarów; swobodnie składa propozycje i reaguje na propozycje, określa przynależność, pyta o przynależność. Chętnie uczestniczy w grach, poprawnie przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach oraz zadaje pytania i udziela odpowiedzi odnośnie ilości różnych produktów i przedmiotów oraz miejsc zamieszkania i rożnych sklepów. Swobodnie opisuje miejsca oraz wyraża i uzasadnia swoje opinie.	Uczeń na ogół poprawnie prowadzi rozmowę na temat domów, sklepów i cech oraz ilości towarów; składa propozycje i reaguje na propozycje określa przynależność, pyta o przynależność. Uczestniczy w grach; popełniając nieliczne błędy przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach oraz zadaje pytania i udziela odpowiedzi odnośnie ilości różnych produktów i przedmiotów oraz miejsc zamieszkania i rożnych sklepów. Opisuje miejsca oraz wyraża i uzasadnia swoje opinie. Nieliczne błędy na ogół nie zaburzają komunikacji.	Uczeń z pewną trudnością prowadzi rozmowę na temat domów, sklepów i cech oraz ilości towarów; składa propozycje i reaguje na propozycje określa przynależność, pyta o przynależność. Uczestniczy w grach; popełniając dość liczne błędy przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach oraz zadaje pytania i udziela odpowiedzi odnośnie ilości różnych produktów i przedmiotów oraz miejsc zamieszkania i rożnych sklepów. Opisuje miejsca oraz wyraża i uzasadnia swoje opinie. Dość liczne błędy czasami zaburzają komunikację.	Uczeń z trudnością prowadzi rozmowę na temat domów, sklepów i cech oraz ilości towarów; składa propozycje i reaguje na propozycje określa przynależność, pyta o przynależność. Z trudem uczestniczy w grach; popełniając liczne błędy przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach oraz zadaje pytania i udziela odpowiedzi odnośnie ilości różnych produktów i przedmiotów oraz miejsc zamieszkania i rożnych sklepów. Z trudem opisuje miejsca oraz wyraża i uzasadnia swoje opinie. Liczne błędy często zaburzają komunikację.
UNIT 4					
Znajomość środków językowych Gramatyka i słownictwo	Uczeń bezbłędnie stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 4; poprawnie nazywa zajęcia i czynności wykonywane	Uczeń poprawnie stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 4; poprawnie nazywa zajęcia i czynności wykonywane w	Uczeń zazwyczaj poprawnie stosuje poznany zakres słownictwa z rozdziału 4; na ogół poprawnie nazywa zajęcia i	Uczeń popełniając dość liczne błędy, stosuje poznany zakres słownictwa z rozdziału 4; nazywa zajęcia i czynności wykonywane w	Uczeń posługuje się ograniczonym zakresem słownictwa z rozdziału 4; nazywa niektóre zajęcia i czynności wykonywane w

	w wolnym czasie. Tworzy bezbłędnie zdania oznajmujące, pytające i przeczące z w czasie *Present Continuous,* z łatwością rozróżnia i stosuje czasy *Present Simple* i *Present Continuous,* nie popełniając żadnych błędów.	wolnym czasie.Tworzy bezbłędnie lub niemal bezbłędnie zdania oznajmujące, pytające i przeczące z w czasie *Present Continuous,* z łatwością rozróżnia i poprawnie stosuje czasy *Present Simple* i *Present Continuous*.	czynności wykonywane w wolnym czasie. Popełniając nieliczne błędy, tworzy zdania oznajmujące, pytające i przeczące z w czasie *Present Continuous,* rozróżnia i na ogół poprawnie stosuje czasy *Present Simple* i *Present Continuous*.	wolnym czasie. Popełniając dość liczne błędy, tworzy zdania oznajmujące, pytające i przeczące z w czasie *Present Continuous,* z pewną trudnością rozróżnia i stosuje czasy *Present Simple* i *Present Continuous*..	wolnym czasie. Popełniając liczne błędy, tworzy zdania oznajmujące, pytające i przeczące z w czasie *Present Continuous,* z trudnością rozróżnia i stosuje czasy *Present Simple* i *Present Continuous*..
Rozumienie wypowiedzi pisemnej	Uczeń z łatwością i poprawnie określa główną myśl tekstu, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących zajęć wykonywanych w czasie wolnym oraz klubów zainteresowań. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi bezbłędnie uzupełnić luki w tekście, wybrać poprawną odpowiedź oraz odpowiedzieć na pytania dotyczące tekstu.	Uczeń poprawnie określa główną myśl tekstu, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących zajęć wykonywanych w czasie wolnym oraz klubów zainteresowań. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi z łatwością uzupełnić luki w tekście, wybrać poprawną odpowiedź oraz odpowiedzieć na pytania dotyczące tekstu.	Uczeń na ogół poprawnie określa główną myśl tekstu, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących zajęć wykonywanych w czasie wolnym oraz klubów zainteresowań. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi uzupełnić luki w tekście, wybrać poprawną odpowiedź oraz odpowiedzieć na pytania dotyczące tekstu, popełniając nieliczne błędy.	Uczeń z pewną trudnością określa główną myśl tekstu, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących zajęć wykonywanych w czasie wolnym oraz klubów zainteresowań. Na podstawie przeczytanego tekstu uzupełnia luki w tekście, wybiera poprawną odpowiedź oraz odpowiada na pytania dotyczące tekstu, popełniając dość liczne błędy.	Uczeń z trudnością określa główną myśl tekstu, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących zajęć wykonywanych w czasie wolnym oraz klubów zainteresowań. Na podstawie przeczytanego tekstu z trudnością uzupełnia luki w tekście, wybiera poprawną odpowiedź oraz odpowiada na pytania dotyczące tekstu, popełniając liczne błędy.
Rozumienie wypowiedzi ze słuchu	Uczeń bez trudu i poprawnie reaguje na polecenia oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące zajęć wykonywanych w wolnym czasie. Na podstawie wysłuchanych nagrań z łatwością i bezbłdnie dobiera ilustracje, wybiera	Uczeń poprawnie reaguje na polecenia oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące zajęć wykonywanych w wolnym czasie. Na podstawie wysłuchanych nagrań z łatwością i poprawnie dobiera ilustracje, wybiera odpowiedź, odpowiada na	Uczeń na ogół poprawnie reaguje na polecenia oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące zajęć wykonywanych w wolnym czasie. Na podstawie wysłuchanych nagrań na ogół poprawnie dobiera ilustracje, wybiera	Uczeń z pewną trudnością reaguje na polecenia oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące zajęć wykonywanych w wolnym czasie. Na podstawie wysłuchanych nagrań popełniając dość liczne błędy dobiera ilustracje,	Uczeń z trudnością reaguje na polecenia oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące zajęć wykonywanych w wolnym czasie. Na podstawie wysłuchanych nagrań popełniając liczne błędy dobiera ilustracje, wybiera odpowiedź, odpowiada na

	odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach i tabelach.	pytania i uzupełnia luki w zdaniach i tabelach.	odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach i tabelach.	wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach i tabelach.	pytania i uzupełnia luki w zdaniach i tabelach.
Pisanie i reagowanie w formie pisemnej	Uczeń z dużą swobodą i bezbędnie opisuje ludzi i miejsca, a także opowiada o czynnościach, przedstawia fakty i wyraża swoją opinię odnosząc się do zajęć wykonywanych w czasie wolnym; poprawnie formułuje pytania i odpowiada na pytania dotyczące zamiłowań i zajęć w czasie wolnym. Poprawnie przekazuje w języku angielskim informacje z tekstów napisanych po polsku. W oparciu o model tworzy ilustrowaną pracę na temat zajęć w wakacyjnych klubach zainteresowań oraz wpis na forum internetowym. Prace zawierają szeroki zakres środków językowych, ewentualne błędy nie zaburzają komunikacji. Swobodnie składa propozycje i wyraża prośby oraz reaguje na propozycje i prośby.	Uczeń swobodnie i poprawnie opisuje ludzi i miejsca, a także opowiada o czynnościach, przedstawia fakty i wyraża swoją opinię odnosząc się do zajęć wykonywanych w czasie wolnym; poprawnie formułuje pytania i odpowiada na pytania dotyczące zamiłowań i zajęć w czasie wolnym. Poprawnie przekazuje w języku angielskim informacje z tekstów napisanych po polsku. W oparciu o model tworzy ilustrowaną pracę na temat zajęć w wakacyjnych klubach zainteresowań oraz wpis na forum internetowym. Prace zawierają szeroki zakres środków językowych, ewentualne błędy nie zaburzają komunikacji. Swobodnie składa propozycje i wyraża prośby oraz reaguje na propozycje i prośby.	Uczeń na ogół poprawnie opisuje ludzi i miejsca, a także opowiada o czynnościach, przedstawia fakty i wyraża swoją opinię odnosząc się do zajęć wykonywanych w czasie wolnym; na ogół poprawnie formułuje pytania i odpowiada na pytania dotyczące zamiłowań i zajęć w czasie wolnym, a także składa propozycje i wyraża prośby oraz reaguje na propozycje i prośby. Popełniając nieliczne błędy przekazuje w języku angielskim informacje z tekstów napisanych po polsku. W oparciu o model tworzy ilustrowaną pracę na temat zajęć w wakacyjnych klubach zainteresowań oraz wpis na forum internetowym. Prace zawierają dość szeroki zakres środków językowych, nieliczne błędy na ogół nie zaburzają komunikacji.	Uczeń z pewną trudnością opisuje ludzi i miejsca, a także opowiada o czynnościach, przedstawia fakty i wyraża swoją opinię odnosząc się do zajęć wykonywanych w czasie wolnym; popełniając dość liczne błędy formułuje pytania i odpowiada na pytania dotyczące zamiłowań i zajęć w czasie wolnym, a także składa propozycje i wyraża prośby oraz reaguje na propozycje i prośby. Popełniając dość liczne błędy przekazuje w języku angielskim informacje z tekstów napisanych po polsku. W oparciu o model tworzy ilustrowaną pracę na temat zajęć w wakacyjnych klubach zainteresowań oraz wpis na forum internetowym. Dość liczne błędy miejscami zaburzają komunikację.	Uczeń z trudnością opisuje ludzi i miejsca, a także opowiada o czynnościach, przedstawia fakty i wyraża swoją opinię odnosząc się do zajęć wykonywanych w czasie wolnym; popełniając liczne błędy formułuje pytania i odpowiada na pytania dotyczące zamiłowań i zajęć w czasie wolnym, a także składa propozycje i wyraża prośby oraz reaguje na propozycje i prośby. Popełniając liczne błędy przekazuje w języku angielskim informacje z tekstów napisanych po polsku. W oparciu o model tworzy ilustrowaną pracę na temat zajęć w wakacyjnych klubach zainteresowań oraz wpis na forum internetowym. Liczne błędy często zaburzają komunikację.

Mówienie i reagowanie w formie ustnej	Uczeń z dużą swobodą i bezbędnie prowadzi rozmowę na temat zajęć wykonywanych w czasie wolnym; swobodnie składa propozycje i wyraża prośby oraz reaguje na propozycje i prośby. Bardzo hętnie uczestniczy w grach, poprawnie przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach; swobodnie zadaje pytania i udziela odpowiedzi oraz wyraża i uzasadnia swoje opinie i pyta o opinie odnośnie zajęć w czasie wolnym, nie popełniając błędów.	Uczeń swobodnie i poprawnie prowadzi rozmowę na temat zajęć wykonywanych w czasie wolnym; swobodnie składa propozycje i wyraża prośby oraz reaguje na propozycje i prośby. Chętnie uczestniczy w grach, poprawnie przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach; swobodnie zadaje pytania i udziela odpowiedzi oraz wyraża i uzasadnia swoje opinie i pyta o opinie odnośnie zajęć w czasie wolnym.	Uczeń na ogół poprawnie prowadzi rozmowę na temat zajęć wykonywanych w czasie wolnym; popełniając nieliczne błędy składa propozycje i wyraża prośby oraz reaguje na propozycje i prośby. Uczestniczy w grach, na ogół poprawnie przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach; zadaje pytania i udziela odpowiedzi oraz wyraża i uzasadnia swoje opinie i pyta o opinie odnośnie zajęć w czasie wolnym; nieliczne błędy na ogół nie zaburzają komunikacji	Uczeń z pewną trudnością prowadzi rozmowę na temat zajęć wykonywanych w czasie wolnym; popełniając dość liczne błędy składa propozycje i wyraża prośby oraz reaguje na propozycje i prośby. Uczestniczy w grach, popełniając dość liczne błędy przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach; z pewną trudnością zadaje pytania i udziela odpowiedzi oraz wyraża i uzasadnia swoje opinie i pyta o opinie odnośnie zajęć w czasie wolnym; dość liczne błędy częściowo zaburzają komunikację.	Uczeń z trudnością prowadzi rozmowę na temat zajęć wykonywanych w czasie wolnym; popełniając liczne błędy składa propozycje i wyraża prośby oraz reaguje na propozycje i prośby. Z trudem uczestniczy w grach, popełniając liczne błędy przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach; z trudnością zadaje pytania i udziela odpowiedzi oraz wyraża i uzasadnia swoje opinie i pyta o opinie odnośnie zajęć w czasie wolnym; liczne błędy często zaburzają komunikację.
UNIT 5					
Znajomość środków językowych Gramatyka i słownictwo	Uczeń bezbłędnie stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 4; poprawnie nazywa zajęcia i czynności wykonywane w wolnym czasie;. Tworzy bezbłędnie zdania oznajmujące, pytające i przeczące z w czasie *Present Continuous,* z łatwością rozróżnia i stosuje czasy *Present Simple* i *Present Continuous,* nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń poprawnie stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 4; poprawnie nazywa zajęcia i czynności wykonywane w wolnym czasie;. Tworzy bezbłędnie lub niemal bezbłędnie zdania oznajmujące, pytające i przeczące z w czasie *Present Continuous,* z łatwością rozróżnia i poprawnie stosuje czasy *Present Simple* i *Present Continuous*.	Uczeń na ogół poprawnie stosuje poznany zakres słownictwa z rozdziału 5; na ogół poprawnie mówi i zapisuje nazwy zwierząt i ich cech charakterystycznych oraz przymiotniki opisujące zwierzęta. Tworzy stopień wyższy i najwyższy przymiotników oraz popełniając nieliczne błędy, stosuje różne formy przymiotników w wypowiedziach.	Uczeń stosuje część słownictwa z rozdziału 5; popełniając dość liczne błędy mówi i zapisuje nazwy zwierząt i ich cech charakterystycznych oraz przymiotniki opisujące zwierzęta. Z pewną trudnością tworzy stopień wyższy i najwyższy przymiotników oraz popełniając dość liczne błędy, stosuje różne formy przymiotników w wypowiedziach.	Uczeń stosuje ograniczony zakres słownictwa z rozdziału 5; popełniając liczne błędy mówi i zapisuje nazwy zwierząt i ich cech charakterystycznych oraz przymiotniki opisujące zwierzęta. Z trudnością tworzy stopień wyższy i najwyższy przymiotników oraz popełniając liczne błędy, stosuje różne formy przymiotników w wypowiedziach.

Rozumienie wypowiedzi pisemnej	Uczeń z łatwością i poprawnie określa główną myśl tekstu, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących zajęć wykonywanych w czasie wolnym oraz klubów zainteresowań. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi z bezbłędnie uzupełnić luki w tekście, wybrać poprawną odpowiedź oraz odpowiedzieć na pytania dotyczące tekstu.	Uczeń poprawnie określa główną myśl tekstu, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących zajęć wykonywanych w czasie wolnym oraz klubów zainteresowań. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi z łatwością uzupełnić luki w tekście, wybrać poprawną odpowiedź oraz odpowiedzieć na pytania dotyczące tekstu.	Uczeń na ogół poprawnie określa główną myśl tekstu oraz intencje autora, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu, układa informacje w określonym porządku oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących zwierząt i ich cech. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi uzupełnić luki w tekście, wybrać poprawną odpowiedź oraz odpowiedzieć na pytania dotyczące tekstu popełniając nieliczne błędy. Na ogół poprawnie przekazuje w języku polskim informacje z tekstów napisanych po angielsku	Uczeń z pewną trudnością określa główną myśl tekstu oraz intencje autora, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu, układa informacje w określonym porządku oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących zwierząt i ich cech. Na podstawie przeczytanego tekstu popełniając dość liczne błędy uzupełnia luki w tekście, wybiera poprawną odpowiedź oraz odpowiada na pytania dotyczące tekstu. Z pewną trudnością przekazuje w języku polskim informacje z tekstów napisanych po angielsku.	Uczeń z trudnością określa główną myśl tekstu oraz intencje autora, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu, układa informacje w określonym porządku oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących zwierząt i ich cech. Na podstawie przeczytanego tekstu popełniając liczne błędy uzupełnia luki w tekście, wybiera poprawną odpowiedź oraz odpowiada na pytania dotyczące tekstu. Z trudnością przekazuje w języku polskim informacje z tekstów napisanych po angielsku.
Rozumienie wypowiedzi ze słuchu	Uczeń pbez trudu i poprawnie reaguje na polecenia oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące zajęć wykonywanych w wolnym czasie. Na podstawie wysłuchanych nagrań z łatwością i bezbłędnie dobiera ilustracje, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach i tabelach.	Uczeń poprawnie reaguje na polecenia oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące zajęć wykonywanych w wolnym czasie. Na podstawie wysłuchanych nagrań z łatwością i poprawnie dobiera ilustracje, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach i tabelach.	Uczeń na ogół poprawnie reaguje na polecenia, określa intencje nadawcy wypowiedzi oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące zwierząt i ich cech. Na podstawie wysłuchanych nagrań popełniając nieliczne błędy dobiera ilustracje, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.	Uczeń z pewną trudnością reaguje na polecenia, określa intencje nadawcy wypowiedzi oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące zwierząt i ich cech. Na podstawie wysłuchanych nagrań popełniając dość liczne błędy dobiera ilustracje, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.	Uczeń z trudnością reaguje na polecenia, określa intencje nadawcy wypowiedzi oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące zwierząt i ich cech. Na podstawie wysłuchanych nagrań popełniając liczne błędy dobiera ilustracje, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.

Pisanie i reagowanie w formie pisemnej	Uczeń z dużą swobodą i bezbędnie opisuje ludzi i miejsca, a także opowiada o czynnościach, przedstawia fakty i wyraża swoją opinię odnosząc się do zajęć wykonywanych w czasie wolnym; poprawnie formułuje pytania i odpowiada na pytania dotyczące zamiłowań i zajęć w czasie wolnym. Poprawnie przekazuje w języku angielskim informacje z tekstów napisanych po polsku. W oparciu o model tworzy ilustrowaną pracę na temat zajęć w wakacyjnych klubach zainteresowań oraz wpis na forum internetowym. Prace zawierają szeroki zakres środków językowych, ewentualne błędy nie zaburzają komunikacji. Swobodnie składa propozycje i wyraża prośby oraz reaguje na propozycje i prośby.	Uczeń swobodnie i poprawnie opisuje ludzi i miejsca, a także opowiada o czynnościach, przedstawia fakty i wyraża swoją opinię odnosząc się do zajęć wykonywanych w czasie wolnym; poprawnie formułuje pytania i odpowiada na pytania dotyczące zamiłowań i zajęć w czasie wolnym. Poprawnie przekazuje w języku angielskim informacje z tekstów napisanych po polsku. W oparciu o model tworzy ilustrowaną pracę na temat zajęć w wakacyjnych klubach zainteresowań oraz wpis na forum internetowym. Prace zawierają szeroki zakres środków językowych, ewentualne błędy nie zaburzają komunikacji. Swobodnie składa propozycje i wyraża prośby oraz reaguje na propozycje i prośby.	Uczeń na ogół poprawnie opisuje ludzi i zwierzęta oraz porównuje ich cechy, a także przedstawia fakty, opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia swoją opinię oraz pyta o opinię odnosząc się do cech zwierząt; na ogół poprawnie formułuje pytania i odpowiada na pytania. W oparciu o model tworzy infografikę porównując zwierzęta oraz ilustrowany opis zwierzątka domowego. Prace zawierają dość szeroki zakres środków językowych, drobne błędy w zasadzie nie zaburzają komunikacji.	Uczeń z pewną trudnością opisuje ludzi i zwierzęta oraz porównuje ich cechy, a także przedstawia fakty, opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia swoją opinię oraz pyta o opinię odnosząc się do cech zwierząt; popełniając dość liczne błędy formułuje pytania i odpowiada na pytania. W oparciu o model tworzy infografikę porównując zwierzęta oraz ilustrowany opis zwierzątka domowego. Dość liczne błędy w pewnym stopniu zaburzają komunikacji.	Uczeń z trudnością i popełniając liczne błędy opisuje ludzi i zwierzęta oraz porównuje ich cechy, a także przedstawia fakty, opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia swoją opinię oraz pyta o opinię odnosząc się do cech zwierząt; popełniając liczne błędy formułuje pytania i odpowiada na pytania. W oparciu o model tworzy infografikę porównując zwierzęta oraz ilustrowany opis zwierzątka domowego. Liczne błędy w pewnym stopniu zaburzają komunikacji.
Mówienie i reagowanie w formie ustnej	Uczeń z dużą swobodą i bezbędnie prowadzi rozmowę na temat zajęć wykonywanych w czasie wolnym; swobodnie składa propozycje i wyraża prośby oraz reaguje na propozycje i prośby. Bardzo hętnie uczestniczy	Uczeń swobodnie i poprawnie prowadzi rozmowę na temat zajęć wykonywanych w czasie wolnym; swobodnie składa propozycje i wyraża prośby oraz reaguje na propozycje i prośby. Chętnie uczestniczy w grach, poprawnie	Uczeń popełniając drobne błędy prowadzi rozmowę na temat zwierząt i ich cech; na ogół poprawnie opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia swoje opinie oraz pyta o opinie odnośnie zwierząt. Uczestniczy w grach, na ogół poprawnie	Uczeń popełniając dość liczne błędy prowadzi rozmowę na temat zwierząt i ich cech; z pewnym trudem opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia swoje opinie oraz pyta o opinie odnośnie zwierząt. Uczestniczy w grach, z pewnym trudem	Uczeń popełniając liczne błędy prowadzi rozmowę na temat zwierząt i ich cech; z trudem opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia swoje opinie oraz pyta o opinie odnośnie zwierząt. Z trudem uczestniczy w grach, z trudem przekazuje informacje przedstawione na

	w grach, bezbłędnie przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach; swobodnie zadaje pytania i udziela odpowiedzi oraz wyraża i uzasadnia swoje opinie i pyta o opinie odnośnie zajęć w czasie wolnym, nie popełniając błędów.	przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach; swobodnie zadaje pytania i udziela odpowiedzi oraz wyraża i uzasadnia swoje opinie i pyta o opinie odnośnie zajęć w czasie wolnym.	przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach; popełniając nieliczne błędy zadaje pytania i udziela odpowiedzi odnośnie zwierząt, porównuje ludzi i zwierzęta.	przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach; popełniając dość liczne błędy zadaje pytania i udziela odpowiedzi odnośnie zwierząt, porównuje ludzi i zwierzęta.	ilustracjach; popełniając liczne błędy zadaje pytania i udziela odpowiedzi odnośnie zwierząt, porównuje ludzi i zwierzęta.
UNIT 6					
Znajomość środków językowych Gramatyka i słownictwo	Uczeń bezbłędnie stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 6; poprawnie mówi i zapisuje nazwy sportów zimowych i wodnych oraz sprzętu sportowego, a także części ciała. Z łatwością tworzy i stosuje w wypowiedziach przysłówki sposobu. Tworzy bezbłędnie zdania oznajmujące, pytające i przeczące z w czasie *Past Simple* z czasownikiem *be,* nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń poprawnie stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 6; poprawnie mówi i zapisuje nazwy sportów zimowych i wodnych oraz sprzętu sportowego, a także części ciała. Z łatwością tworzy i stosuje w wypowiedziach przysłówki sposobu. Tworzy bezbłędnie lub niemal bezbłędnie zdania oznajmujące, pytające i przeczące z w czasie *Past Simple* z czasownikiem *be.*	Uczeń na ogół poprawnie stosuje poznany zakres słownictwa z rozdziału 6; na ogół poprawnie mówi i zapisuje nazwy sportów zimowych i wodnych oraz sprzętu sportowego, a także części ciała. Popełniając drobne błędy tworzy i stosuje w wypowiedziach przysłówki sposobu. Tworzy zdania oznajmujące, pytające i przeczące z w czasie *Past Simple* z czasownikiem *be,* popełniając nieliczne błędy.	Uczeń popełniając dość liczne błędy stosuje poznany zakres słownictwa z rozdziału 6; z pewnym trudem mówi i zapisuje nazwy sportów zimowych i wodnych oraz sprzętu sportowego, a także części ciała. Popełniając dość liczne błędy, tworzy i stosuje w wypowiedziach przysłówki sposobu. Z pewną trudnością tworzy zdania oznajmujące, pytające i przeczące z w czasie *Past Simple* z czasownikiem *be,* popełniając dość liczne błędy.	Uczeń popełniając liczne błędy stosuje poznany zakres słownictwa z rozdziału 6; z trudem mówi i zapisuje nazwy sportów zimowych i wodnych oraz sprzętu sportowego, a także części ciała. Popełniając liczne błędy, tworzy i stosuje w wypowiedziach przysłówki sposobu. Z trudnością tworzy zdania oznajmujące, pytające i przeczące z w czasie *Past Simple* z czasownikiem *be,* popełniając liczne błędy.
Rozumienie wypowiedzi pisemnej	Uczeń z łatwością i poprawnie określa główną myśl tekstu, układa informacje w określonym porządku oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących sportów wodnych i	Uczeń poprawnie określa główną myśl tekstu, układa informacje w określonym porządku oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących sportów wodnych i zimowych oraz sprzętu	Uczeń na ogół poprawnie określa główną myśl tekstu, układa informacje w określonym porządku oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących sportów wodnych i zimowych oraz	Uczeń z pewną trudnością określa główną myśl tekstu, układa informacje w określonym porządku oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących sportów wodnych i zimowych oraz	Uczeń z trudnością określa główną myśl tekstu, układa informacje w określonym porządku oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących sportów wodnych i zimowych oraz sprzętu sportowego. Na

	zimowych oraz sprzętu sportowego. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi bezbłędnie uzupełnić luki w tekście, wybrać poprawną odpowiedź oraz odpowiedzieć na pytania dotyczące tekstu. Bezbłędnie dobiera zdania do tekstów, zaznacza zdania prawdziwe i fałszywe oraz przekazuje w języku polskim informacje z tekstów napisanych po angielsku.	sportowego. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi z łatwością uzupełnić luki w tekście, wybrać poprawną odpowiedź oraz odpowiedzieć na pytania dotyczące tekstu. Poprawnie dobiera zdania do tekstów, zaznacza zdania prawdziwe i fałszywe oraz przekazuje w języku polskim informacje z tekstów napisanych po angielsku.	sprzętu sportowego. Na podstawie przeczytanego tekstu popełniając nieliczne błędy uzupełnia luki w tekście, wybiera poprawną odpowiedź oraz odpowiada na pytania dotyczące tekstu. Na ogół poprawnie dobiera zdania do tekstów, zaznacza zdania prawdziwe i fałszywe oraz przekazuje w języku polskim informacje z tekstów napisanych po angielsku.	sprzętu sportowego. Na podstawie przeczytanego tekstu popełniając dość liczne błędy uzupełnia luki w tekście, wybiera poprawną odpowiedź oraz odpowiada na pytania dotyczące tekstu. Z pewną trudnością dobiera zdania do tekstów, zaznacza zdania prawdziwe i fałszywe oraz przekazuje w języku polskim informacje z tekstów napisanych po angielsku.	podstawie przeczytanego tekstu popełniając liczne błędy uzupełnia luki w tekście, wybiera poprawną odpowiedź oraz odpowiada na pytania dotyczące tekstu. Z trudnością dobiera zdania do tekstów, zaznacza zdania prawdziwe i fałszywe oraz przekazuje w języku polskim informacje z tekstów napisanych po angielsku, popełniając liczne błędy.
Rozumienie wypowiedzi ze słuchu	Uczeń bez trudu i poprawnie reaguje na polecenia, określa myśl główną wypowiedzi oraz intencje nadawcy wypowiedzi, a także znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące sportów zimowych i wodnych oraz sprzętu sportowego, jak również samopoczucia. Na podstawie wysłuchanych nagrań z łatwością i bezbłędnie dobiera ilustracje lub zdania do wypowiedzi, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.	Uczeń poprawnie reaguje na polecenia, określa myśl główną wypowiedzi oraz intencje nadawcy wypowiedzi, a także znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące sportów zimowych i wodnych oraz sprzętu sportowego, jak również samopoczucia. Na podstawie wysłuchanych nagrań z łatwością i poprawnie dobiera ilustracje lub zdania do wypowiedzi, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.	Uczeń na ogół poprawnie reaguje na polecenia, określa myśl główną wypowiedzi oraz intencje nadawcy wypowiedzi, a także znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące sportów zimowych i wodnych oraz sprzętu sportowego, jak również samopoczucia. Na podstawie wysłuchanych nagrań popełniając nieliczne błędy dobiera ilustracje lub zdania do wypowiedzi, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.	Uczeń z pewną trudnością reaguje na polecenia, określa myśl główną wypowiedzi oraz intencje nadawcy wypowiedzi, a także znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące sportów zimowych i wodnych oraz sprzętu sportowego, jak również samopoczucia. Na podstawie wysłuchanych nagrań popełniając dość liczne błędy dobiera ilustracje lub zdania do wypowiedzi, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.	Uczeń z trudnością reaguje na polecenia, określa myśl główną wypowiedzi oraz intencje nadawcy wypowiedzi, a także znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące sportów zimowych i wodnych oraz sprzętu sportowego, jak również samopoczucia. Na podstawie wysłuchanych nagrań z trudem i popełniając liczne błędy dobiera ilustracje lub zdania do wypowiedzi, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.

Pisanie i reagowanie w formie pisemnej	Uczeń z dużą swobodą i bezbędnie opisuje ludzi, dyscypliny sportowe i sprzęt sportowy, a także opowiada o czynnościach oraz przedstawia fakty z teraźniejszości i przeszłości, wyraża i uzasadnia swoją opinię; poprawnie formułuje pytania i odpowiada na pytania odnośnie sportów oraz samopoczucia. Bezbłędnie parafrazuje zdania i przekazuje w języku angielskim informacje sformułowane w języku polskim. W oparciu o model tworzy infografikę na temat nietypowego sportu oraz artykuł o ulubionym sportowcu. Prace zawierają bardzo szeroki zakres środków językowych.	Uczeń swobodnie i poprawnie opisuje ludzi, dyscypliny sportowe i sprzęt sportowy, a także opowiada o czynnościach oraz przedstawia fakty z teraźniejszości i przeszłości, wyraża i uzasadnia swoją opinię; na ogół poprawnie formułuje pytania i odpowiada na pytania odnośnie sportów oraz samopoczucia. Poprawnie parafrazuje zdania i przekazuje w języku angielskim informacje sformułowane w języku polskim. W oparciu o model tworzy infografikę na temat nietypowego sportu oraz artykuł o ulubionym sportowcu. Prace zawierają szeroki zakres środków językowych, ewentualne błędy nie zaburzają komunikacji.	Uczeń dość swobodnie i na ogół poprawnie opisuje ludzi, dyscypliny sportowe i sprzęt sportowy, a także opowiada o czynnościach oraz przedstawia fakty z teraźniejszości i przeszłości, wyraża i uzasadnia swoją opinię; na ogół poprawnie formułuje pytania i odpowiada na pytania odnośnie sportów oraz samopoczucia. Na ogół poprawnie parafrazuje zdania i przekazuje w języku angielskim informacje sformułowane w języku polskim. W oparciu o model tworzy infografikę na temat nietypowego sportu oraz artykuł o ulubionym sportowcu. Prace zawierają dość szeroki zakres środków językowych, nieliczne błędy na ogół nie zaburzają komunikacji.	Uczeń z pewną trudnością opisuje ludzi, dyscypliny sportowe i sprzęt sportowy, a także opowiada o czynnościach oraz przedstawia fakty z teraźniejszości i przeszłości, wyraża i uzasadnia swoją opinię; popełniając dość liczne błędy formułuje pytania i odpowiada na pytania odnośnie sportów oraz samopoczucia. Z pewnym trudem parafrazuje zdania i przekazuje w języku angielskim informacje sformułowane w języku polskim. W oparciu o model tworzy infografikę na temat nietypowego sportu oraz artykuł o ulubionym sportowcu. Prace zawierają ograniczony zakres środków językowych, dość liczne błędy częściowo zaburzają komunikację.	Uczeń z trudnością opisuje ludzi, dyscypliny sportowe i sprzęt sportowy, a także opowiada o czynnościach oraz przedstawia fakty z teraźniejszości i przeszłości, wyraża i uzasadnia swoją opinię; popełniając liczne błędy formułuje pytania i odpowiada na pytania odnośnie sportów oraz samopoczucia. Z trudem parafrazuje zdania i przekazuje w języku angielskim informacje sformułowane w języku polskim. W oparciu o model tworzy infografikę na temat nietypowego sportu oraz artykuł o ulubionym sportowcu. Prace zawierają bardzo ograniczony zakres środków językowych; liczne błędy znacznie zaburzają komunikację.
Mówienie i reagowanie w formie ustnej	Uczeń z dużą swobodą i bezbędnie prowadzi rozmowę na temat sportów wodnych i zimowych; swobodnie opisuje sportowców i sprzęt sportowy, przedstawia fakty, opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia swoje opinie odnośnie sportu i sportowców. Bardzo chętnie uczestniczy w	Uczeń swobodnie i poprawnie prowadzi rozmowę na temat sportów wodnych i zimowych; swobodnie opisuje sportowców i sprzęt sportowy, przedstawia fakty, opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia swoje opinie odnośnie sportu i sportowców. Chętnie uczestniczy w grach,	Uczeń dość swobodnie i na ogół poprawnie prowadzi rozmowę na temat sportów wodnych i zimowych; dość swobodnie opisuje sportowców i sprzęt sportowy, przedstawia fakty, opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia swoje opinie odnośnie sportu i sportowców. Uczestniczy w grach, na ogół poprawnie	Uczeń z pewną trudnością prowadzi rozmowę na temat sportów wodnych i zimowych; popełniając dość liczne błędy opisuje sportowców i sprzęt sportowy, przedstawia fakty, opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia swoje opinie odnośnie sportu i sportowców. Z pewną trudnością uczestniczy w	Uczeń z trudnością prowadzi rozmowę na temat sportów wodnych i zimowych; popełniając liczne błędy opisuje sportowców i sprzęt sportowy, przedstawia fakty, opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia swoje opinie odnośnie sportu i sportowców. Z trudnością uczestniczy w grach, przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach;

	grach, bezbłędnie przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach; swobodnie zadaje pytania i udziela odpowiedzi odnośnie sportu oraz samopoczucia, nie popełniając błędów.	poprawnie przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach; swobodnie zadaje pytania i udziela odpowiedzi odnośnie sportu oraz samopoczucia; ewentualne błędy nie zaburzają komunikacji.	przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach; zadaje pytania i udziela odpowiedzi odnośnie sportu oraz samopoczucia; nieliczne błędy w zasadzie nie zaburzają komunikacji.	grach, przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach; zadaje pytania i udziela odpowiedzi odnośnie sportu oraz samopoczucia; dość liczne błędy w pewnym stopniu zaburzają komunikację.	zadaje pytania i udziela odpowiedzi odnośnie sportu oraz samopoczucia; liczne błędy znacznie zaburzają komunikację.
UNIT 7					
Rozumienie wypowiedzi pisemnej	Uczeń z łatwością i poprawnie określa główną myśl tekstu, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu, układa informacje w określonym porządku oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących miejsc i zajęć wakacyjnych, a także wycieczki szkolnej. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi bezbłędnie uzupełnić luki w tekście, dobierać zdania, wybrać poprawną odpowiedź oraz odpowiedzieć na pytania dotyczące tekstu.	Uczeń poprawnie określa główną myśl tekstu, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu, układa informacje w określonym porządku oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących miejsc i zajęć wakacyjnych, a także wycieczki szkolnej. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi z łatwością uzupełnić luki w tekście, dobierać zdania, wybrać poprawną odpowiedź oraz odpowiedzieć na pytania dotyczące tekstu.	Uczeń na ogół poprawnie określa główną myśl tekstu, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu, układa informacje w określonym porządku oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących miejsc i zajęć wakacyjnych, a także wycieczki szkolnej. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi uzupełnić luki w tekście, dobierać zdania, wybrać poprawną odpowiedź oraz odpowiedzieć na pytania dotyczące tekstu, popełniając nieliczne błędy.	Uczeń z pewną trudnością i popełniając dość liczne błędy określa główną myśl tekstu, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu, układa informacje w określonym porządku oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących miejsc i zajęć wakacyjnych, a także wycieczki szkolnej. Na podstawie przeczytanego tekstu uzupełnia luki w tekście, dobiera zdania, wybiera poprawną odpowiedź oraz odpowiada na pytania dotyczące tekstu, popełniając dość liczne błędy.	Uczeń z trudnością i popełniając liczne błędy określa główną myśl tekstu, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu, układa informacje w określonym porządku oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących miejsc i zajęć wakacyjnych, a także wycieczki szkolnej. Na podstawie przeczytanego tekstu uzupełnia luki w tekście, dobiera zdania, wybiera poprawną odpowiedź oraz odpowiada na pytania dotyczące tekstu, popełniając liczne błędy.
Rozumienie wypowiedzi ze słuchu	Uczeń bez trudu i poprawnie reaguje na polecenia oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące miejsc i zajęć wakacyjnych, jak również wycieczki szkolnej. Na	Uczeń poprawnie reaguje na polecenia oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące miejsc i zajęć wakacyjnych, jak również wycieczki szkolnej. Na podstawie wysłuchanych nagrań z	Uczeń na ogół poprawnie reaguje na polecenia oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące miejsc i zajęć wakacyjnych, jak również wycieczki szkolnej. Na podstawie wysłuchanych	Uczeń z pewną trudnością reaguje na polecenia oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące miejsc i zajęć wakacyjnych, jak również wycieczki szkolnej. Na podstawie wysłuchanych	Uczeń z trudnością reaguje na polecenia oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące miejsc i zajęć wakacyjnych, jak również wycieczki szkolnej. Na podstawie wysłuchanych nagrań popełniając liczne

	podstawie wysłuchanych nagrań z łatwością i bezbłędnie wybiera ilustracje, dobiera zdania do wypowiedzi, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.	łatwością i poprawnie wybiera ilustracje, dobiera zdania do wypowiedzi, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.	nagrań popełniając nieliczne błędy, wybiera ilustracje, dobiera zdania do wypowiedzi, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.	nagrań popełniając dość liczne błędy, wybiera ilustracje, dobiera zdania do wypowiedzi, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.	błędy, wybiera ilustracje, dobiera zdania do wypowiedzi, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.
Pisanie i reagowanie w formie pisemnej	Uczeń z dużą swobodą i bezbędnie opisuje ubrania i miejsca wakacyjne, a także opowiada o zajęciach w czasie wolnym, relacjonuje podróż oraz przedstawia fakty z teraźniejszości i przeszłości, wyraża i uzasadnia swoją opinię; poprawnie formułuje pytania i odpowiada na pytania odnośnie zajęć wakacyjnych oraz wycieczki szkolnej. W oparciu o model Bezbłędnie tworzy prezentację o idealnych wakacjach oraz wpis na blogu na temat wycieczki szkolnej. Prace zawierają bardzo szeroki zakres środków językowych.	Uczeń swobodnie i poprawnie opisuje ubrania i miejsca wakacyjne, a także opowiada o zajęciach w czasie wolnym, relacjonuje podróż oraz przedstawia fakty z teraźniejszości i przeszłości, wyraża i uzasadnia swoją opinię; na ogół poprawnie formułuje pytania i odpowiada na pytania odnośnie zajęć wakacyjnych oraz wycieczki szkolnej. W oparciu o model tworzy prezentację o idealnych wakacjach oraz wpis na blogu na temat wycieczki szkolnej. Prace zawierają szeroki zakres środków językowych, ewentualne błędy nie zaburzają komunikacji.	Uczeń zazwyczaj poprawnie opisuje ubrania i miejsca wakacyjne, a także opowiada o zajęciach w czasie wolnym, relacjonuje podróż oraz przedstawia fakty z teraźniejszości i przeszłości, wyraża i uzasadnia swoją opinię; popełniając nieliczne błędy formułuje pytania i odpowiada na pytania odnośnie zajęć wakacyjnych oraz wycieczki szkolnej. W oparciu o model tworzy prezentację o idealnych wakacjach oraz wpis na blogu na temat wycieczki szkolnej. Prace zawierają dość szeroki zakres środków językowych, a nieliczne błędy na ogół nie zaburzają komunikacji.	Uczeń z pewną trudnością i popełniając dość liczne błędy opisuje ubrania i miejsca wakacyjne, a także opowiada o zajęciach w czasie wolnym, relacjonuje podróż oraz przedstawia fakty z teraźniejszości i przeszłości, wyraża i uzasadnia swoją opinię; popełniając dość liczne błędy formułuje pytania i odpowiada na pytania odnośnie zajęć wakacyjnych oraz wycieczki szkolnej. W oparciu o model tworzy prezentację o idealnych wakacjach oraz wpis na blogu na temat wycieczki szkolnej. Prace zawierają ograniczony zakres środków językowych, a dość liczne błędy częściowo zaburzają komunikację.	Uczeń z trudnością i popełniając liczne błędy opisuje ubrania i miejsca wakacyjne, a także opowiada o zajęciach w czasie wolnym, relacjonuje podróż oraz przedstawia fakty z teraźniejszości i przeszłości, wyraża i uzasadnia swoją opinię; popełniając liczne błędy formułuje pytania i odpowiada na pytania odnośnie zajęć wakacyjnych oraz wycieczki szkolnej. W oparciu o model tworzy prezentację o idealnych wakacjach oraz wpis na blogu na temat wycieczki szkolnej. Prace zawierają bardzo ograniczony zakres środków językowych, a liczne błędy znacznie zaburzają komunikację.

Mówienie i reagowanie w formie ustnej	Uczeń z dużą swobodą i bezbędnie prowadzi rozmowę na temat miejsc i zajęć wakacyjnych, relacjonuje podroż, przedstawia fakty, wyraża i uzasadnia swoje opinie odnośnie miejsc wartych zwiedzenia. Bardzo hętnie uczestniczy w grach, bezbłędnie przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach; swobodnie zadaje pytania i udziela odpowiedzi odnośnie podróżowania, nie popełniając błędów.	Uczeń swobodnie i poprawnie prowadzi rozmowę na temat miejsc i zajęć wakacyjnych, relacjonuje podroż, przedstawia fakty, wyraża i uzasadnia swoje opinie odnośnie miejsc wartych zwiedzenia. Chętnie uczestniczy w grach, poprawnie przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach; swobodnie zadaje pytania i udziela odpowiedzi odnośnie podróżowania; ewentualne błędy nie zaburzają komunikacji.	Uczeń dość swobodnie i na ogół poprawnie prowadzi rozmowę na temat miejsc i zajęć wakacyjnych, relacjonuje podroż, przedstawia fakty, wyraża i uzasadnia swoje opinie odnośnie miejsc wartych zwiedzenia. Uczestniczy w grach, na ogół poprawnie przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach; dość swobodnie zadaje pytania i udziela odpowiedzi odnośnie podróżowania; nieliczne błędy na ogół nie zaburzają komunikacji.	Uczeń z pewnym trudem i popełniając dość liczne błędy prowadzi rozmowę na temat miejsc i zajęć wakacyjnych, relacjonuje podroż, przedstawia fakty, wyraża i uzasadnia swoje opinie odnośnie miejsc wartych zwiedzenia. Uczestniczy w grach, z pewną trudnością przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach, zadaje pytania i udziela odpowiedzi odnośnie podróżowania; dość liczne błędy częściowo zaburzają komunikację.	Uczeń z trudem i popełniając liczne błędy prowadzi rozmowę na temat miejsc i zajęć wakacyjnych, relacjonuje podroż, przedstawia fakty, wyraża i uzasadnia swoje opinie odnośnie miejsc wartych zwiedzenia. Nieudolnie uczestniczy w grach, z trudnością przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach, zadaje pytania i udziela odpowiedzi odnośnie podróżowania; liczne błędy znacznie zaburzają komunikację.
UNIT 8					
Znajomość środków językowych Gramatyka i słownictwo	Uczeń bezbłędnie stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 8; poprawnie mówi i zapisuje nazwy potraw i czynności związanych z gotowaniem. Tworzy bezbłędnie l zdania oznajmujące, pytające i przeczące z *be going to.* Posługuje się trybem rozkazującym w formie twierdzącej i przeczącej, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń poprawnie stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 8; poprawnie mówi i zapisuje nazwy potraw i czynności związanych z gotowaniem. Tworzy bezbłędnie lub niemal bezbłędnie zdania oznajmujące, pytające i przeczące z *be going to.* Posługuje się poprawnie trybem rozkazującym w formie twierdzącej i przeczącej	Uczeń zazwyczaj poprawnie stosuje poznany zakres słownictwa z rozdziału 8; popełniając drobne błędy mówi i zapisuje nazwy potraw i czynności związanych z gotowaniem. Tworzy zdania oznajmujące, pytające i przeczące z *be going to,* popełniając nieliczne błędy. Posługuje się na ogół poprawnie trybem rozkazującym w formie twierdzącej i przeczącej.	Uczeń popełniając dość liczne błędy stosuje poznany zakres słownictwa z rozdziału 8; popełniając dość liczne błędy mówi i zapisuje nazwy potraw i czynności związanych z gotowaniem. Tworzy zdania oznajmujące, pytające i przeczące z *be going to,* popełniając dość liczne błędy. Posługuje się z pewną trudnością trybem rozkazującym w formie twierdzącej i przeczącej.	Uczeń popełniając liczne błędy stosuje ograniczony zakres słownictwa z rozdziału 8; popełniając liczne błędy mówi i zapisuje nazwy potraw i czynności związanych z gotowaniem. Tworzy zdania oznajmujące, pytające i przeczące z *be going to,* popełniając liczne błędy. Posługuje się z trudnością trybem rozkazującym w formie twierdzącej i przeczącej.

Rozumienie wypowiedzi pisemnej	Uczeń z łatwością i poprawnie określa główną myśl tekstu i intencje autora, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących posiłków i czynności związanych z gotowaniem. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi bezbłędnie luki, dobierać ilustracje i zdania, wybrać poprawną odpowiedź oraz odpowiedzieć na pytania dotyczące tekstu. Bezbłędnie przekazuje w języku polskim informacje z tekstów napisanych po angielsku.	Uczeń poprawnie określa główną myśl tekstu i intencje autora, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących posiłków i czynności związanych z gotowaniem. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi z łatwością uzupełnić luki, dobierać ilustracje i zdania, wybrać poprawną odpowiedź oraz odpowiedzieć na pytania dotyczące tekstu. Poprawnie przekazuje w języku polskim informacje z tekstów napisanych po angielsku.	Uczeń na ogół poprawnie określa główną myśl tekstu i intencje autora, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących posiłków i czynności związanych z gotowaniem. Na podstawie przeczytanego tekstu popełniając nieliczne błędy potrafi uzupełnić luki, dobierać ilustracje i zdania, wybrać poprawną odpowiedź oraz odpowiedzieć na pytania dotyczące tekstu. Na ogół poprawnie przekazuje w języku polskim informacje z tekstów napisanych po angielsku.	Uczeń z pewną trudnością i popełniając dość liczne błędy określa główną myśl tekstu i intencje autora, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących posiłków i czynności związanych z gotowaniem. Na podstawie przeczytanego tekstu popełniając dość liczne błędy uzupełnia luki, dobiera ilustracje i zdania, wybiera poprawną odpowiedź oraz odpowiada na pytania dotyczące tekstu. Z pewnym trudem przekazuje w języku polskim informacje z tekstów napisanych po angielsku.	Uczeń z trudnością i popełniając liczne błędy określa główną myśl tekstu i intencje autora, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących posiłków i czynności związanych z gotowaniem. Na podstawie przeczytanego tekstu popełniając liczne błędy uzupełnia luki, dobiera ilustracje i zdania, wybiera poprawną odpowiedź oraz odpowiada na pytania dotyczące tekstu. Z trudem przekazuje w języku polskim informacje z tekstów napisanych po angielsku.
Rozumienie wypowiedzi ze słuchu	Uczeń bez trudu i poprawnie reaguje na polecenia, określa myśl główną wypowiedzi oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące posiłków, dań i czynności związanych z gotowaniem. Na podstawie wysłuchanych nagrań z łatwością i bezbłędnie wybiera ilustracje, dobiera zdania i ilustracje do wypowiedzi, wybiera odpowiedź, odpowiada na	Uczeń poprawnie reaguje na polecenia, określa myśl główną wypowiedzi oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące posiłków, dań i czynności związanych z gotowaniem. Na podstawie wysłuchanych nagrań z łatwością i poprawnie wybiera ilustracje, dobiera zdania i ilustracje do wypowiedzi, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.	Uczeń na ogół poprawnie reaguje na polecenia, określa myśl główną wypowiedzi oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące posiłków, dań i czynności związanych z gotowaniem. Na podstawie wysłuchanych nagrań popełniając nieliczne błędy wybiera ilustracje, dobiera zdania i ilustracje do wypowiedzi, wybiera odpowiedź, odpowiada na	Uczeń z pewną trudnością i popełniając dość liczne błędy, reaguje na polecenia, określa myśl główną wypowiedzi oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące posiłków, dań i czynności związanych z gotowaniem. Na podstawie wysłuchanych nagrań popełniając dość liczne błędy wybiera ilustracje, dobiera zdania i ilustracje do wypowiedzi, wybiera odpowiedź,	Uczeń z trudnością i popełniając liczne błędy, reaguje na polecenia, określa myśl główną wypowiedzi oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące posiłków, dań i czynności związanych z gotowaniem. Na podstawie wysłuchanych nagrań popełniając liczne błędy wybiera ilustracje, dobiera zdania i ilustracje do wypowiedzi, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.

	pytania i uzupełnia luki w zdaniach.		pytania i uzupełnia luki w zdaniach.	odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.	
Pisanie i reagowanie w formie pisemnej	Uczeń z dużą swobodą i bezbędnie opisuje potrawy, przedstawia fakty i opowiada o czynnościach związanych z gotowaniem oraz przedstawia intencje i plany na przyszłość, opisuje upodobania kulinarne, wyraża i uzasadnia swoją opinię odnośnie posiłków; poprawnie formułuje pytania i odpowiada na pytania, a także udziela instrukcji odnośnie przygotowywania posiłków. W oparciu o model bezbłędnie pisze ilustrowany artykuł na temat wybranej potrawy oraz tworzy ilustrowany przepis na potrawę. Prace zawierają bardzo szeroki zakres środków językowych.	Uczeń swobodnie i poprawnie opisuje potrawy, przedstawia fakty i opowiada o czynnościach związanych z gotowaniem oraz przedstawia intencje i plany na przyszłość, opisuje upodobania kulinarne, wyraża i uzasadnia swoją opinię odnośnie posiłków; na ogół poprawnie formułuje pytania i odpowiada na pytania, a także udziela instrukcji odnośnie przygotowywania posiłków. W oparciu o model pisze ilustrowany artykuł na temat wybranej potrawy oraz tworzy ilustrowany przepis na potrawę. Prace zawierają szeroki zakres środków językowych, ewentualne błędy nie zaburzają komunikacji.	Uczeń dość swobodnie i na ogół poprawnie opisuje potrawy, przedstawia fakty i opowiada o czynnościach związanych z gotowaniem oraz przedstawia intencje i plany na przyszłość, opisuje upodobania kulinarne, wyraża i uzasadnia swoją opinię odnośnie posiłków; popełniając nieliczne błędy formułuje pytania i odpowiada na pytania, a także udziela instrukcji odnośnie przygotowywania posiłków. W oparciu o model tworzy ilustrowany opis wybranej potrawy oraz ilustrowany przepis na potrawę. Prace zawierają dość szeroki zakres środków językowych, nieliczne błędy na ogół nie zaburzają komunikacji.	Uczeń z pewnym trudem i popełniając dość liczne błędy opisuje potrawy, przedstawia fakty i opowiada o czynnościach związanych z gotowaniem oraz przedstawia intencje i plany na przyszłość, opisuje upodobania kulinarne, wyraża i uzasadnia swoją opinię odnośnie posiłków; popełniając dość liczne błędy formułuje pytania i odpowiada na pytania, a także udziela instrukcji odnośnie przygotowywania posiłków. W oparciu o model tworzy ilustrowany opis wybranej potrawy oraz ilustrowany przepis na potrawę. Prace zawierają ograniczony zakres środków językowych, a dość liczne błędy częściowo zaburzają komunikację.	Uczeń z trudem i popełniając liczne błędy opisuje potrawy, przedstawia fakty i opowiada o czynnościach związanych z gotowaniem oraz przedstawia intencje i plany na przyszłość, opisuje upodobania kulinarne, wyraża i uzasadnia swoją opinię odnośnie posiłków; popełniając liczne błędy formułuje pytania i odpowiada na pytania, a także udziela instrukcji odnośnie przygotowywania posiłków. W oparciu o model tworzy ilustrowany opis wybranej potrawy oraz ilustrowany przepis na potrawę. Prace zawierają bardzo ograniczony zakres środków językowych, a liczne błędy znacznie zaburzają komunikację.
Mówienie i reagowanie w formie ustnej	Uczeń z dużą swobodą i bezbędnie prowadzi rozmowę na temat posiłków i ich przygotowywania, przedstawia fakty, wyraża i uzasadnia swoje opinie przedstawia intencje i plany na przyszłość. Bardzo chętnie uczestniczy w grach, bezbłędnie	Uczeń swobodnie i poprawnie prowadzi rozmowę na temat posiłków i ich przygotowywania, przedstawia fakty, wyraża i uzasadnia swoje opinie przedstawia intencje i plany na przyszłość. Chętnie uczestniczy w grach, poprawnie przekazuje informacje przedstawione	Uczeń dość swobodnie i na ogół poprawnie prowadzi rozmowę na temat posiłków i ich przygotowywania, przedstawia fakty, wyraża i uzasadnia swoje opinie przedstawia intencje i plany na przyszłość. Uczestniczy w grach; zazwyczaj poprawnie przekazuje	Uczeń z pewnym trudem i popełniając dość liczne błędy prowadzi rozmowę na temat posiłków i ich przygotowywania, przedstawia fakty, wyraża i uzasadnia swoje opinie przedstawia intencje i plany na przyszłość. Uczestniczy w grach; popełniając dość liczne błędy przekazuje	Uczeń z trudem i popełniając liczne błędy prowadzi rozmowę na temat posiłków i ich przygotowywania, przedstawia fakty, wyraża i uzasadnia swoje opinie przedstawia intencje i plany na przyszłość. Nieudolnie uczestniczy w grach; popełniając liczne błędy przekazuje informacje

	przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach; swobodnie zadaje pytania i udziela odpowiedzi oraz udziela instrukcji odnośnie przygotowywania posiłków; wyraża prośby i reaguje na prośby, nie popełniając błędów.	na ilustracjach; swobodnie zadaje pytania i udziela odpowiedzi oraz udziela instrukcji odnośnie przygotowywania posiłków; wyraża prośby i reaguje na prośby; ewentualne błędy nie zaburzają komunikacji.	informacje przedstawione na ilustracjach; dość swobodnie zadaje pytania i udziela odpowiedzi oraz udziela instrukcji odnośnie przygotowywania posiłków; wyraża prośby i reaguje na prośby; nieliczne błędy na ogół nie zaburzają komunikacji.	informacje przedstawione na ilustracjach; z pewnym trudem zadaje pytania i udziela odpowiedzi oraz udziela instrukcji odnośnie przygotowywania posiłków; wyraża prośby i reaguje na prośby; dość liczne błędy czasami zaburzają komunikację.	przedstawione na ilustracjach; z trudem zadaje pytania i udziela odpowiedzi oraz udziela instrukcji odnośnie przygotowywania posiłków; wyraża prośby i reaguje na prośby; liczne błędy znacznie zaburzają komunikację.

Klasa 6

Cel kształcenia wg podstawy programowej	**Ocena**				
	Celująca	**Bardzo dobra**	**Dobra**	**Dostateczna**	**Dopuszczająca**
UNIT 1					
Znajomość środków językowych Gramatyka i słownictwo	Uczeń bezbłędnie stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 1; nazywa przedmioty szkolne i miejsca w szkole, stosuje przymiotniki określające wygląd zewnętrzny, twarz i jej cechy. Tworzy poprawne zdania oznajmujące, pytające i przeczące w czasach *Present simple* i *Present continuous.*	Uczeń poprawnie stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 1; nazywa przedmioty szkolne i miejsca w szkole, stosuje przymiotniki określające wygląd zewnętrzny, twarz i jej cechy. Tworzy poprawne lub niemal poprawne zdania oznajmujące, pytające i przeczące w czasach *Present simple* i *Present continuous.*	Uczeń w większości poprawnie stosuje wiele wyrażeń z zakresu słownictwa z rozdziału 1; nazywa przedmioty szkolne i miejsca w szkole, stosuje przymiotniki określające wygląd zewnętrzny, twarz i jej cechy. Tworzy zdania oznajmujące, pytające i przeczące w czasach *Present simple* i *Present continuous,* popełniając nieliczne błędy.	Uczeń, popełniając dość liczne błędy, stosuje część wyrażeń z zakresu słownictwa z rozdziału 1; nazywa przedmioty szkolne i miejsca w szkole, stosuje przymiotniki określające wygląd zewnętrzny, twarz i jej cechy. Tworzy zdania oznajmujące, pytające i przeczące w czasach *Present simple* i *Present continuous,* popełniając dość liczne błędy.	Uczeń posługuje się ograniczonym zakresem słownictwa z rozdziału 1; popełniając liczne błędy, nazywa przedmioty szkolne i miejsca w szkole, stosuje przymiotniki określające wygląd zewnętrzny, twarz i jej cechy. Tworząc zdania w czasach *Present simple* i *Present continuous,* popełnia liczne błędy.

Rozumienie wypowiedzi pisemnej	Uczeń bez trudu i bezbłędnie określa główną myśl tekstu lub fragmentu tekstu, określa intencje autora, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących życia szkolnego, przedmiotów szkolnych i opisów osób. Na podstawie przeczytanego tekstu, nie popełniając żadnych błędów, potrafi z łatwością wybrać odpowiedź, uzupełnić luki w tekście, zaznaczyć zdania prawdziwe i fałszywe, a także odpowiedzieć na pytania.	Uczeń bez trudu i poprawnie określa główną myśl tekstu lub fragmentu tekstu, określa intencje autora, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących życia szkolnego, przedmiotów szkolnych i opisów osób. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi poprawnie wybrać odpowiedź, uzupełnić luki w tekście, zaznaczyć zdania prawdziwe i fałszywe, a także odpowiedzieć na pytania.	Uczeń na ogół poprawnie określa główną myśl tekstu lub fragmentu tekstu, określa intencje autora, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących życia szkolnego, przedmiotów szkolnych i opisów osób. Na podstawie przeczytanego tekstu, popełniając nieliczne błędy, potrafi wybrać odpowiedź, uzupełnić luki w tekście, zaznaczyć zdania prawdziwe i fałszywe, a także odpowiedzieć na pytania.	Uczeń z pewną trudnością określa główną myśl tekstu lub fragmentu tekstu, określa intencje autora, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących życia szkolnego, przedmiotów szkolnych i opisów osób. Na podstawie przeczytanego tekstu, z pewną trudnością i popełniając dość liczne błędy, wybiera poprawną odpowiedź, uzupełnia luki w tekście, zaznacza zdania prawdziwe i fałszywe, a także odpowiada na pytania.	Uczeń z trudem określa główną myśl tekstu lub fragmentu tekstu, określa intencje autora, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących życia szkolnego, przedmiotów szkolnych i opisów osób. Na podstawie przeczytanego tekstu, z trudnością i popełniając liczne błędy, wybiera poprawną odpowiedź, uzupełnia luki w tekście, zaznacza zdania prawdziwe i fałszywe, a także odpowiada na pytania.
Rozumienie wypowiedzi ze słuchu	Uczeń z łatwością i bezbłędnie określa główną myśl wypowiedzi, oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące szkoły i przedmiotów szkolnych a także wyglądu zewnętrznego. Uzupełnia dialogi na temat proszenia o zgodę i udzielania lub odmawiania zgody. Na podstawie wysłuchanych nagrań poprawnie odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń poprawnie określa główną myśl wypowiedzi, oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące szkoły i przedmiotów szkolnych a także wyglądu zewnętrznego. Uzupełnia dialogi na temat proszenia o zgodę i udzielania lub odmawiania zgody. Na podstawie wysłuchanych nagrań poprawnie odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.	Uczeń na ogół poprawnie określa główną myśl wypowiedzi oraz znajduje w nagraniu określone informacje szkoły i przedmiotów szkolnych a także wyglądu zewnętrznego. Na ogół poprawnie uzupełnia dialogi na temat proszenia o zgodę i udzielania lub odmawiania zgody. Na podstawie wysłuchanych nagrań odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach, popełniając nieliczne błędy.	Uczeń z pewną trudnością określa główną myśl wypowiedzi oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące szkoły i przedmiotów szkolnych a także wyglądu zewnętrznego. Uzupełnia część luk w dialogach na temat proszenia o zgodę i udzielania lub odmawiania zgody. Na podstawie wysłuchanych nagrań odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach, popełniając dość liczne błędy.	Uczeń z trudem określa główną myśl wypowiedzi oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące szkoły i przedmiotów szkolnych a także wyglądu zewnętrznego. Uzupełnia niektóre luki w dialogach na temat proszenia o zgodę i udzielania lub odmawiania zgody. Na podstawie wysłuchanych nagrań z trudnością odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach, popełniając liczne błędy.

Pisanie i reagowanie w formie pisemnej	Uczeń z dużą swobodą i bezbłędnie opisuje wygląd zewnętrzny oraz miejsca w szkole, opisuje czynności wykonywane w danej chwili i powtarzane systematycznie. Bezbłędnie formułuje pytania i odpowiada na pytania.Tworzy poprawny i ciekawy opis osoby zawierający bardzo szeroki zakres środków językowych.	Uczeń swobodnie i poprawnie opisuje wygląd zewnętrzny oraz miejsca w szkole, opisuje czynności wykonywane w danej chwili i powtarzane systematycznie. Poprawnie formułuje pytania i odpowiada na pytania. Tworzy poprawny opis osoby zawierający szeroki zakres środków językowych.	Uczeń na ogół poprawnie opisuje wygląd zewnętrzny oraz miejsca w szkole, opisuje czynności wykonywane w danej chwili i powtarzane systematycznie. Na ogół poprawnie formułuje pytania i odpowiada na pytania Tworzy zawierający dość szeroki zakres środków językowych opis osoby. Nieliczne błędy na ogół nie zaburzają komunikacji.	Uczeń, popełniając dość liczne błędy, opisuje wygląd zewnętrzny oraz miejsca w szkole, opisuje czynności wykonywane w danej chwili i powtarzane systematycznie. Z pewną trudnością formułuje pytania i odpowiada na pytania dotyczące wyglądu. Tworzy opis osoby w oparciu o model. Dość liczne błędy czasami zaburzają komunikację.	Uczeń, popełniając liczne błędy, opisuje wygląd zewnętrzny oraz miejsca w szkole, opisuje czynności wykonywane w danej chwili i powtarzane systematycznie. Z trudnością formułuje pytania i odpowiada na pytania dotyczące wyglądu. Z trudem tworzy opis osoby w oparciu o model. Liczne błędy w dużym stopniu zaburzają komunikację.
Mówienie i reagowanie w formie ustnej	Uczeń z dużą swobodą i bezbłędnie prowadzi rozmowę, opisując różne osoby, wypowiada się na temat szkoły i przedmiotów szkolnych i prosi o pozwolenie oraz udziela zgody lub jej odmawia. Bardzo chętnie uczestniczy w dialogach, bezbłędnie przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach oraz zadaje pytania i udziela odpowiedzi odnośnie wyglądu różnych osób oraz życia szkolnego.	Uczeń swobodnie i poprawnie prowadzi rozmowę opisując różne osoby, wypowiada się na temat szkoły i przedmiotów szkolnych oraz prosi o pozwolenie oraz udziela zgody lub jej odmawia. Chętnie uczestniczy w dialogach, poprawnie przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach oraz zadaje pytania i udziela odpowiedzi odnośnie wyglądu różnych osób oraz życia szkolnego.	Uczeń na ogół poprawnie prowadzi rozmowę opisując różne osoby, wypowiada się na temat szkoły i przedmiotów szkolnych oraz prosi o pozwolenie oraz udziela zgody lub jej odmawia. Uczestniczy w dialogach popełniając nieliczne błędy, przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach oraz dość swobodnie zadaje pytania i udziela odpowiedzi odnośnie wyglądu różnych osób oraz życia szkolnego.	Uczeń z pewną trudnością prowadzi rozmowę opisując różne osoby, wypowiada się na temat szkoły i przedmiotów szkolnych oraz prosi o pozwolenie oraz udziela zgody lub jej odmawia. Uczestniczy w dialogach, przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach oraz zadaje pytania i udziela odpowiedzi odnośnie wyglądu różnych osób oraz życia szkolnego, popełniając dość liczne błędy miejscami zaburzające komunikację.	Uczeń z trudnością prowadzi rozmowę opisując różne osoby, wypowiada się na temat szkoły i przedmiotów szkolnych oraz prosi o pozwolenie oraz udziela zgody lub jej odmawia. Z trudnością uczestniczy w dialogach. Popełnia liczne błędy przekazując informacje przedstawione na ilustracjach. Błędy towarzyszące wypowiedziom ustnym odnośnie wyglądu różnych osób oraz życia szkolnego często zakłócają komunikację.
UNIT 2					
Znajomość środków językowych Gramatyka i słownictwo	Uczeń bezbłędnie stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 2; poprawnie nazywa warunki powodowe i kataklizmy.	Uczeń poprawnie stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 2; poprawnie nazywa warunki powodowe i kataklizmy. Poprawnie	Uczeń na ogół poprawnie stosuje poznany zakres słownictwa z rozdziału 2; na ogół poprawnie nazywa warunki powodowe i	Uczeń, popełniając dość liczne błędy, posługuje się słownictwem z rozdziału 2; nazywa niektóre warunki powodowe i kataklizmy. Z	Uczeń, popełniając liczne błędy, posługuje się ograniczonym słownictwem z rozdziału 2; nazywa niektóre warunki powodowe i

	Poprawnie stosuje przysłówki i inne określenia czasu dla przeszłości. Tworzy bezbłędnie zdania oznajmujące, pytające i przeczące z w czasie *Past simple*.	stosuje przysłówki i inne określenia czasu dla przeszłości. Tworzy niemal bezbłędnie zdania oznajmujące, pytające i przeczące z w czasie *Past simple*.	kataklizmy. Na ogół poprawnie stosuje przysłówki i inne określenia czasu dla przeszłości. Tworzy zdania oznajmujące, pytające i przeczące z w czasie *Past simple,* popełniając nieliczne błędy.	pewną trudnością stosuje przysłówki i inne określenia czasu dla przeszłości. Tworzy zdania oznajmujące, pytające i przeczące z w czasie *Past simple,* popełniając dość liczne błędy.	kataklizmy. Z trudnością stosuje przysłówki i inne określenia czasu dla przeszłości. Tworzy zdania oznajmujące, pytające i przeczące z w czasie *Past simple,* popełniając liczne błędy.
Znajomość środków językowych Gramatyka i słownictwo	Uczeń bezbłędnie stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 2; poprawnie nazywa warunki powodowe i kataklizmy. Poprawnie stosuje przysłówki i inne określenia czasu dla przeszłości. Tworzy bezbłędnie zdania oznajmujące, pytające i przeczące z w czasie *Past simple*.	Uczeń poprawnie stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 2; poprawnie nazywa warunki powodowe i kataklizmy. Poprawnie stosuje przysłówki i inne określenia czasu dla przeszłości. Tworzy niemal bezbłędnie zdania oznajmujące, pytające i przeczące z w czasie *Past simple*.	Uczeń na ogół poprawnie stosuje poznany zakres słownictwa z rozdziału 2; na ogół poprawnie nazywa warunki powodowe i kataklizmy. Na ogół poprawnie stosuje przysłówki i inne określenia czasu dla przeszłości. Tworzy zdania oznajmujące, pytające i przeczące z w czasie *Past simple,* popełniając nieliczne błędy.	Uczeń, popełniając dość liczne błędy, posługuje się słownictwem z rozdziału 2; nazywa niektóre warunki powodowe i kataklizmy. Z pewną trudnością stosuje przysłówki i inne określenia czasu dla przeszłości. Tworzy zdania oznajmujące, pytające i przeczące z w czasie *Past simple,* popełniając dość liczne błędy.	Uczeń, popełniając liczne błędy, posługuje się ograniczonym słownictwem z rozdziału 2; nazywa niektóre warunki powodowe i kataklizmy. Z trudnością stosuje przysłówki i inne określenia czasu dla przeszłości. Tworzy zdania oznajmujące, pytające i przeczące z w czasie *Past simple,* popełniając liczne błędy.
Rozumienie wypowiedzi pisemnej	Uczeń bez trudu i bezbłędnie określa główną myśl tekstu lub fragmentu tekstu, określa intencje autora, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu, układa informacje w określonym porządku oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących różnych miejsc na świecie, warunków pogodowych i kataklizmów. Na podstawie przeczytanego tekstu, nie popełniając żadnych błędów, potrafi z łatwością wybrać odpowiedź lub uzupełnić luki w tekście,	Uczeń bez trudu i poprawnie określa główną myśl tekstu lub fragmentu tekstu, określa intencje autora, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu, układa informacje w określonym porządku oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących różnych miejsc na świecie, warunków pogodowych i kataklizmów. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi poprawnie wybrać odpowiedź lub uzupełnić luki w tekście, poprawnie zaznacza zdania	Uczeń na ogół poprawnie określa główną myśl tekstu lub fragmentu tekstu, określa intencje autora, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu, układa informacje w określonym porządku oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących różnych miejsc na świecie, warunków pogodowych i kataklizmów. Na podstawie przeczytanego tekstu, popełniając nieliczne błędy, wybiera odpowiedź lub uzupełnia luki w tekście, na ogół poprawnie zaznacza	Uczeń z pewna trudnością i popełniając dość liczne błędy określa główną myśl tekstu lub fragmentu tekstu, określa intencje autora, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu, układa informacje w określonym porządku oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących różnych miejsc na świecie, warunków pogodowych i kataklizmów. Na podstawie przeczytanego tekstu, popełniając dość liczne błędy, wybiera odpowiedź lub uzupełnia luki	Uczeń z trudnością i popełniając liczne błędy, określa główną myśl tekstu lub fragmentu tekstu, określa intencje autora, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu, układa informacje w określonym porządku oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących różnych miejsc na świecie, warunków pogodowych i kataklizmów. Na podstawie przeczytanego tekstu, popełniając liczne błędy, wybiera odpowiedź lub uzupełnia luki w tekście,

	zaznaczyć zdania prawdziwe i fałszywe, a także odpowiedzieć na pytania dotyczące tekstu.	prawdziwe i fałszywe, a także odpowiada na pytania dotyczące tekstu.	zdania prawdziwe i fałszywe, a także odpowiada na pytania dotyczące tekstu.	w tekście, a także zaznacza zdania prawdziwe i fałszywe oraz odpowiada na niektóre pytania dotyczące tekstu.	a także zaznacza zdania prawdziwe i fałszywe oraz odpowiada na niektóre pytania dotyczące tekstu.
Rozumienie wypowiedzi ze słuchu	Uczeń z łatwością i bezbłędnie reaguje na wypowiedzi, określa główną myśl wypowiedzi i intencje rozmówców oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące opisów pogody, warunków ekstremalnych oraz klęsk żywiołowych. Na podstawie wysłuchanych nagrań poprawnie dobiera ilustracje, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń poprawnie reaguje na wypowiedzi, określa główną myśl wypowiedzi i intencje rozmówców oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące opisów pogody, warunków ekstremalnych oraz klęsk żywiołowych. Na podstawie wysłuchanych nagrań poprawnie dobiera ilustracje, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.	Uczeń zazwyczaj poprawnie reaguje na wypowiedzi, określa główną myśl wypowiedzi i intencje rozmówców oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące opisów pogody, warunków ekstremalnych oraz klęsk żywiołowych. Na podstawie wysłuchanych nagrań dobiera ilustracje, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach, popełniając nieliczne błędy.	Uczeń z pewną trudnością reaguje na wypowiedzi, określa główną myśl wypowiedzi i intencje rozmówców oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące opisów pogody, warunków ekstremalnych oraz klęsk żywiołowych. Na podstawie wysłuchanych nagrań dobiera ilustracje, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach popełniając dość liczne błędy.	Uczeń z trudnością reaguje na wypowiedzi, określa główną myśl wypowiedzi i intencje rozmówców oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące opisów pogody, warunków ekstremalnych oraz klęsk żywiołowych. Na podstawie wysłuchanych nagrań dobiera ilustracje, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach, popełniając liczne błędy.
Pisanie i reagowanie w formie pisemnej	Uczeń z dużą swobodą i bezbłędnie opisuje pogodę, ekstremalne warunki pogodowe i kataklizmy, podaje fakty dotyczące kraju a także opowiada pisemnie o czynnościach przeszłych; bezbłędnie formułuje pytania i odpowiada na pytania dotyczące wydarzeń w przeszłości oraz parafrazuje zdania. W oparciu o model tworzy poprawny i zawierający bardzo szeroki zakres środków językowych tekst o kraju lub miejscu na świecie. Z dużą swobodą uzupełnia dialogi na temat	Uczeń swobodnie i poprawnie opisuje pogodę, ekstremalne warunki pogodowe i kataklizmy, podaje fakty dotyczące kraju a także opowiada pisemnie o czynnościach przeszłych; poprawnie formułuje pytania i odpowiada na pytania dotyczące wydarzeń w przeszłości oraz parafrazuje zdania. W oparciu o model tworzy poprawny i zawierający szeroki zakres środków językowych tekst o kraju lub miejscu na świecie. Swobodnie uzupełnia dialogi na temat wyrażenia żalu lub współczucia i reakcji na nie.	Uczeń, popełniając nieliczne błędy, opisuje pogodę, ekstremalne warunki pogodowe i kataklizmy, podaje fakty dotyczące kraju a także opowiada pisemnie o czynnościach przeszłych; na ogół poprawnie formułuje pytania i odpowiada na pytania dotyczące wydarzeń w przeszłości oraz parafrazuje zdania. W oparciu o model tworzy zawierający dość szeroki zakres środków językowych tekst o kraju lub miejscu na świecie. Nieliczne błędy na ogół nie zaburzają komunikacji. Na ogół	Uczeń, popełniając dość liczne błędy, opisuje pogodę, ekstremalne warunki pogodowe i kataklizmy, podaje fakty dotyczące kraju a także opowiada pisemnie o czynnościach przeszłych; z pewną trudnością formułuje pytania i odpowiada na pytania dotyczące wydarzeń w przeszłości oraz parafrazuje zdania. W oparciu o model tworzy tekst o kraju lub miejscu na świecie. Dość liczne błędy miejscami zaburzają komunikację. Uzupełnia niektóre luki w dialogach na	Uczeń, popełniając liczne błędy opisuje pogodę, ekstremalne warunki pogodowe i kataklizmy, podaje fakty dotyczące kraju a także opowiada pisemnie o czynnościach przeszłych; z trudnością formułuje pytania i odpowiada na pytania dotyczące wydarzeń w przeszłości oraz parafrazuje zdania. W oparciu o model tworzy tekst o kraju lub miejscu na świecie. Liczne błędy często zaburzają komunikację. Uzupełnia niektóre luki w dialogach na temat wyrażenia żalu lub współczucia i reakcji na nie.

	wyrażenia żalu lub współczucia i reakcji na nie.		poprawnie uzupełnia dialogi na temat wyrażenia żalu lub współczucia i reakcji na nie.	temat wyrażenia żalu lub współczucia i reakcji na nie.	
Mówienie i reagowanie w formie ustnej	Uczeń z dużą swobodą i bezbłędnie prowadzi rozmowę na temat pogody, ekstremalnych warunków oraz kataklizmów. Z dużą swobodą wyraża żal i współczucie oraz reaguje na wyrażenie żalu i współczucia. Bardzo chętnie uczestniczy w dialogach, bezbłędnie przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach oraz zadaje pytania i udziela odpowiedzi odnośnie warunków pogodowych.	Uczeń swobodnie i poprawnie prowadzi rozmowę na temat pogody, ekstremalnych warunków oraz kataklizmów. Swobodnie wyraża żal i współczucie oraz reaguje na wyrażenie żalu i współczucia. Chętnie uczestniczy w dialogach, poprawnie przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach oraz zadaje pytania i udziela odpowiedzi odnośnie warunków pogodowych.	Uczeń na ogół poprawnie prowadzi rozmowę na temat pogody, ekstremalnych warunków oraz kataklizmów. Wyraża żal i współczucie oraz reaguje na wyrażenie żalu i współczucia. Uczestniczy w dialogach; popełniając nieliczne błędy przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach; dość swobodnie zadaje pytania i udziela odpowiedzi odnośnie warunków pogodowych.	Uczeń z pewnym trudem prowadzi rozmowę na temat pogody, ekstremalnych warunków oraz kataklizmów. Z pewną trudnością wyraża żal i współczucie oraz reaguje na wyrażenie żalu i współczucia. Uczestniczy w dialogach; z pewnym trudem przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach, a także zadaje pytania i udziela odpowiedzi odnośnie warunków pogodowych, popełniając dość liczne błędy miejscami zaburzające komunikację.	Uczeń z trudem prowadzi rozmowę na temat pogody, ekstremalnych warunków oraz kataklizmów. Z trudnością wyraża żal i współczucie oraz reaguje na wyrażenie żalu i współczucia. Z trudem uczestniczy w dialogach; popełniając dość liczne błędy miejscami zaburzające komunikację przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach, a także zadaje pytania i udziela odpowiedzi odnośnie warunków pogodowych.
UNIT 3					
Znajomość środków językowych Gramatyka i słownictwo	Uczeń bezbłędnie stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 3; poprawnie stosuje słownictwo dotyczące zakupów, środków płatniczych i ofert. Poprawnie posługuje się czasami przeszłymi: *Past simple i Past continuou*s oraz spójnikami *when* i *while.* Tworzy bezbłędnie zdania oznajmujące, pytające i przeczące w czasie *Past continuous.*	Uczeń poprawnie stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 3; poprawnie stosuje słownictwo dotyczące zakupów, środków płatniczych i ofert. Poprawnie posługuje się czasami przeszłymi: *Past simple i Past continuou*s oraz spójnikami *when* i *while.* Tworzy niemal bezbłędnie zdania oznajmujące, pytające i przeczące w czasie *Past continuous.*	Uczeń na ogół poprawnie stosuje poznany zakres słownictwa z rozdziału 3; popełniając nieliczne błędy, mówi i zapisuje słownictwo dotyczące zakupów, środków płatniczych i ofert. Na ogół poprawnie posługuje się czasami przeszłymi: *Past simple i Past continuou*s oraz spójnikami *when* i *while* Tworzy zdania oznajmujące, pytające i przeczące w czasie *Past continuous,* popełniając nieliczne błędy.	Uczeń popełniając dość liczne błędy posługuje się słownictwem z rozdziału 3; mówi i zapisuje niektóre słownictwo dotyczące zakupów, środków płatniczych i ofert. Z pewną trudnością posługuje się czasami przeszłymi: *Past simple i Past continuou*s oraz spójnikami *when* i *while.* Tworzy zdania oznajmujące, pytające i przeczące w czasie *Past continuous,* popełniając dość liczne błędy.	Uczeń, popełniając liczne błędy posługuje się ograniczony zasobem słownictwa z rozdziału 3; mówi i zapisuje niektóre słownictwo dotyczące czasami przeszłymi: *Past simple i Past continuou*s oraz spójnikami *when* i *while* Tworzy zdania oznajmujące, pytające i przeczące w czasie *Past continuom,* popełniając liczne błędy.

Rozumienie wypowiedzi pisemnej	Uczeń bez trudu i bezbłędnie identyfikuje kontekst tekstu oraz rozróżnia język formalny i nieformalny, określa główną myśl tekstu lub fragmentu tekstu oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących różnych sklepów, środków płatniczych i ofert. Na podstawie przeczytanego tekstu, nie popełniając żadnych błędów, potrafi z łatwością dobrać zdania do ilustracji lub luk w tekście, uzupełnić luki w tekście, poprawnie odpowiada na pytania dotyczące tekstu opisującego wydarzenie w przeszłości.	Uczeń bez trudu i poprawnie identyfikuje kontekst tekstu oraz rozróżnia język formalny i nieformalny, określa główną myśl tekstu lub fragmentu tekstu oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących różnych sklepów, środków płatniczych i ofert. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi poprawnie dobrać zdania do ilustracji lub luk w tekście, uzupełnić luki w tekście, poprawnie odpowiada na pytania dotyczące tekstu opisującego wydarzenie w przeszłości.	Uczeń na ogół poprawnie identyfikuje kontekst teksty oraz rozróżnia język formalny i nieformalny określa główną myśl tekstu lub fragmentu tekstu oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących różnych sklepów, środków płatniczych i ofert. Na podstawie przeczytanego tekstu, popełniając nieliczne błędy, dobiera zdania do ilustracji lub luk w tekście, uzupełnia luki w tekście; na ogół poprawnie odpowiada na pytania dotyczące tekstu opisującego wydarzenie w przeszłości.	Uczeń z pewną trudnością identyfikuje kontekst teksty oraz rozróżnia język formalny i nieformalny określa główną myśl tekstu lub fragmentu tekstu oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących różnych sklepów, środków płatniczych i ofert. Na podstawie przeczytanego tekstu, popełniając dość liczne błędy, dobiera zdania do ilustracji lub luk w tekście, uzupełnia luki w tekście oraz odpowiada na pytania dotyczące tekstu opisującego wydarzenie w przeszłości.	Uczeń z trudnością identyfikuje kontekst teksty oraz rozróżnia język formalny i nieformalny określa główną myśl tekstu lub fragmentu tekstu oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących różnych sklepów, środków płatniczych i ofert. Na podstawie przeczytanego tekstu, popełniając liczne błędy, dobiera zdania do ilustracji lub luk w tekście, uzupełnia luki w tekście oraz odpowiada na pytania dotyczące tekstu opisującego wydarzenie w przeszłości.
Rozumienie wypowiedzi ze słuchu	Uczeń z łatwością i bezbłędnie reaguje na polecenia, określa główną myśl wypowiedzi, intencje rozmówców i kontekst wypowiedzi oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące zakupów, sposobów płacenia i ofert. Na podstawie wysłuchanych nagrań poprawnie dobiera ilustracje, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń poprawnie reaguje na polecenia, określa główną myśl wypowiedzi, intencje rozmówców i kontekst wypowiedzi oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące zakupów, sposobów płacenia i ofert. Na podstawie wysłuchanych nagrań poprawnie dobiera ilustracje, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.	Uczeń na ogół poprawnie reaguje na polecenia, określa główną myśl wypowiedzi, intencje rozmówców i kontekst wypowiedzi oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące zakupów, sposobów płacenia i ofert. Na podstawie wysłuchanych nagrań na ogół poprawnie dobiera ilustracje, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.	Uczeń z pewną trudnością i popełniając dość liczne błędy, reaguje na polecenia, określa główną myśl wypowiedzi, intencje rozmówców i kontekst wypowiedzi oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące zakupów, sposobów płacenia i ofert.. Na podstawie wysłuchanych nagrań popełniając dość liczne błędy, dobiera ilustracje, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.	Uczeń z trudnością i popełniając liczne błędy, reaguje na polecenia, określa główną myśl wypowiedzi, intencje rozmówców i kontekst wypowiedzi oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące zakupów, sposobów płacenia i ofert. Na podstawie wysłuchanych nagrań, popełniając liczne błędy, dobiera ilustracje, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.

Pisanie i reagowanie w formie pisemnej	Uczeń z dużą swobodą i bezbłędnie opisuje wydarzenia w przeszłości, a także opowiada o zakupach i środkach płatniczych. Bezbłędnie formułuje pytania i odpowiada na pytania dotyczące zakupów. W oparciu o model tworzy opowiadanie zawierające bardzo bogate środki językowych, a także poprawny i ciekawy opis wydarzeń. Z dużą swobodą formułuje wyrażenia ostrzeżenia i reakcji na ostrzeżenia.	Uczeń swobodnie i poprawnie opisuje wydarzenia w przeszłości, a także opowiada o zakupach i środkach płatniczych. Poprawnie formułuje pytania i odpowiada na pytania dotyczące zakupów. W oparciu o model tworzy opowiadanie zawierające bogate środki językowe, a także poprawny opis wydarzeń. Swobodnie formułuje wyrażenia ostrzeżenia i reakcji na ostrzeżenia.	Uczeń na ogół poprawnie opisuje wydarzenia w przeszłości, a także opowiada o zakupach i środkach płatniczych. Popełniając nieliczne błędy, formułuje pytania i odpowiada na pytania dotyczące zakupów. W oparciu o model tworzy opowiadanie zawierające odpowiednie środki językowe, a także poprawny opis wydarzeń. Nieliczne błędy w zasadzie nie zaburzają komunikacji. Poprawnie formułuje wyrażenia ostrzeżenia i reakcji na ostrzeżenia	Uczeń z pewną trudnością opisuje wydarzenia w przeszłości, a także opowiada o zakupach i środkach płatniczych. Popełniając dość liczne błędy, formułuje pytania i odpowiada na pytania dotyczące zakupów. W oparciu o model tworzy opowiadanie dość wąski zakres środków językowych, a także w miarę poprawny opis wydarzeń. Dość liczne błędy miejscami zaburzają komunikację. Formułuje niektóre wyrażenia ostrzeżenia i reakcji na ostrzeżenia.	Uczeń z trudnością opisuje wydarzenia w przeszłości, a także opowiada o zakupach i środkach płatniczych. Popełniając liczne błędy, formułuje pytania i odpowiada na pytania dotyczące zakupów. W oparciu o model nieudolnie tworzy opowiadanie zawierające ubogi zakres środków językowych. Liczne błędy w dużym stopniu zaburzają komunikację. Formułuje nieliczne wyrażenia ostrzeżenia i reakcji na ostrzeżenia.
Mówienie i reagowanie w formie ustnej	Uczeń z dużą swobodą i bezbłędnie prowadzi rozmowę ze sprzedawcą w sklepie oraz odgrywa rolę sprzedawcy. Bardzo chętnie uczestniczy w dialogach, bezbłędnie przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach oraz zadaje pytania i udziela odpowiedzi odnośnie zakupów, płacenia, cen i przecen. Z dużą swobodą wypowiada się na temat czynności w przeszłości, ostrzega i reaguje na ostrzeżenia.	Uczeń swobodnie i poprawnie prowadzi rozmowę ze sprzedawcą w sklepie oraz odgrywa rolę sprzedawcy. Chętnie uczestniczy w dialogach, poprawnie przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach oraz zadaje pytania i udziela odpowiedzi odnośnie zakupów, płacenia, cen i przecen. Swobodnie wypowiada się na temat czynności w przeszłości, ostrzega i reaguje na ostrzeżenia.	Uczeń na ogół poprawnie prowadzi rozmowę ze sprzedawcą w sklepie oraz odgrywa rolę sprzedawcy. Uczestniczy w dialogach; popełniając nieliczne błędy, przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach oraz zadaje pytania i udziela odpowiedzi na temat zakupów, płacenia, cen i przecen. Na ogół poprawnie wypowiada się na temat czynności w przeszłości, ostrzega i reaguje na ostrzeżenia.	Uczeń z pewną trudnością prowadzi rozmowę ze sprzedawcą w sklepie oraz odgrywa rolę sprzedawcy. Uczestniczy w dialogach; popełniając dość liczne błędy, przekazuje informacje na temat zakupów, płacenia, cen i przecen. Wypowiada się na temat czynności w przeszłości, ostrzega i reaguje na ostrzeżenia. Dość liczne błędy czasami zaburzają komunikację.	Uczeń z trudnością prowadzi rozmowę ze sprzedawcą w sklepie oraz odgrywa rolę sprzedawcy. Z trudem uczestniczy w dialogach; popełniając liczne błędy, przekazuje informacje dotyczące zakupów, płacenia, cen i przecen. Z trudem wypowiada się na temat czynności w przeszłości, ostrzega i reaguje na ostrzeżenia. Liczne błędy często zaburzają komunikację.

UNIT 4					
Znajomość środków językowych Gramatyka i słownictwo	Uczeń bezbłędnie stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 4; poprawnie nazywa artykuły żywnościowe i potrawy oraz miejsca, w których można coś zjeść. Tworzy bezbłędnie zdania zawierające określenia ilości oraz zaimki zwrotne. Rozpoznaje rzeczowniki policzalne i niepoliczalne i poprawnie używa form: *some, any, how much* i *how many.*	Uczeń poprawnie stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 4; poprawnie nazywa artykuły żywnościowe i potrawy oraz miejsca, w których można coś zjeść. Tworzy niemal bezbłędnie zdania zawierające określenia ilości oraz zaimki zwrotne. Rozpoznaje rzeczowniki policzalne i niepoliczalne i poprawnie używa form: *some, any, how much* i *how many.*	Uczeń zazwyczaj poprawnie stosuje poznany zakres słownictwa z rozdziału 4; na ogół poprawnie nazywa artykuły żywnościowe i potrawy oraz miejsca, w których można coś zjeść. Popełniając nieliczne błędy, tworzy zdania zawierające określenia ilości oraz zaimki zwrotne. Na ogół poprawnie rozpoznaje rzeczowniki policzalne i niepoliczalne i poprawnie używa form: *some, any, how much* i *how many.*	Uczeń popełniając dość liczne błędy, stosuje poznany zakres słownictwa z rozdziału 4; nazywa artykuły żywnościowe i potrawy oraz miejsca, w których można coś zjeść. Popełniając dość liczne błędy, tworzy zdania zawierające określenia ilości oraz zaimki zwrotne. Rozpoznaje rzeczowniki policzalne i niepoliczalne i poprawnie używa form: *some, any, how much* i *how many*, popełniając nieliczne błędy.	Uczeń posługuje się ograniczonym zakresem słownictwa z rozdziału 4; nazywa niektóre artykuły żywnościowe i potrawy oraz miejsca, w których można coś zjeść. Popełniając liczne błędy, tworzy zdania zawierające określenia ilości oraz zaimki zwrotne. Rozpoznaje rzeczowniki policzalne i niepoliczalne i poprawnie używa form: *some, any, how much* i *how many*, popełniając liczne błędy.
Rozumienie wypowiedzi pisemnej	Uczeń z łatwością i bezbłędnie określa główną myśl tekstu, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących jedzenia i picia, miejsc, gdzie można coś zjeść a także roli wody w życiu i diecie człowieka. Na podstawie przeczytanego tekstu , nie popełniając żadnych błędów, potrafi z łatwością uzupełnić luki w tekście, wybrać poprawną odpowiedź oraz odpowiedzieć na pytania dotyczące tekstu.	Uczeń z łatwością i poprawnie określa główną myśl tekstu, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących jedzenia i picia, miejsc, gdzie można coś zjeść a także roli wody w życiu i diecie człowieka. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi z łatwością uzupełnić luki w tekście, wybrać poprawną odpowiedź oraz odpowiedzieć na pytania dotyczące tekstu.	Uczeń na ogół poprawnie określa główną myśl tekstu, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu oraz znajduje określone informacje w tekstach jedzenia i picia, miejsc, gdzie można coś zjeść a także roli wody w życiu i diecie człowieka. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi uzupełnić luki w tekście, wybrać poprawną odpowiedź oraz odpowiedzieć na pytania dotyczące tekstu, popełniając nieliczne błędy.	Uczeń z pewną trudnością określa główną myśl tekstu, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących jedzenia i picia, miejsc, gdzie można coś zjeść a także roli wody w życiu i diecie człowieka. Na podstawie przeczytanego tekstu uzupełnia luki w tekście, wybiera poprawną odpowiedź oraz odpowiada na pytania dotyczące tekstu, popełniając dość liczne błędy.	Uczeń z trudnością określa główną myśl tekstu, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących jedzenia i picia, miejsc, gdzie można coś zjeść a także roli wody w życiu i diecie człowieka. Na podstawie przeczytanego tekstu z trudnością uzupełnia luki w tekście, wybiera poprawną odpowiedź oraz odpowiada na pytania dotyczące tekstu, popełniając liczne błędy.

Rozumienie wypowiedzi ze słuchu	Uczeń z łatwością i bezbłędnie reaguje na polecenia oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące miejsc, gdzie można coś zjeść, popularnych posiłków i upodobań żywieniowych Na podstawie wysłuchanych nagrań z łatwością i poprawnie dobiera ilustracje, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń poprawnie reaguje na polecenia oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące miejsc, gdzie można coś zjeść, popularnych posiłków i upodobań żywieniowych Na podstawie wysłuchanych nagrań z łatwością i poprawnie dobiera ilustracje, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.	Uczeń na ogół poprawnie reaguje na polecenia oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące miejsc, gdzie można coś zjeść, popularnych posiłków i upodobań żywieniowych. Na podstawie wysłuchanych nagrań na ogół poprawnie dobiera ilustracje, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach..	Uczeń z pewną trudnością reaguje na polecenia oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące miejsc, gdzie można coś zjeść, popularnych posiłków i upodobań żywieniowych. Na podstawie wysłuchanych nagrań popełniając dość liczne błędy dobiera ilustracje, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.	Uczeń z trudnością reaguje na polecenia oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące miejsc, gdzie można coś zjeść, popularnych posiłków i upodobań żywieniowych. Na podstawie wysłuchanych nagrań popełniając liczne błędy dobiera ilustracje, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.
Pisanie i reagowanie w formie pisemnej	Uczeń z dużą swobodą i bezbłędnie opisuje produkty żywnościowe i posiłki, poprawnie formułuje pytania i odpowiada na pytania dotyczące upodobań żywieniowych i ulubionych miejsc, gdzie można coś zjeść. Bezbłędnie przekazuje w języku angielskim informacje z tekstów napisanych po polsku. W oparciu o model tworzy kwestionariusz na temat upodobań nastolatków w zakresie jedzenia, rozrywki, zainteresowań, zakupów i nauki. Kwestionariusz zawiera bardzo szeroki zakres środków językowych, Z dużą swobodą odpowiada pisemnie na pytania kwestionariusza, udziela	Uczeń swobodnie i poprawnie opisuje produkty żywnościowe i posiłki, poprawnie formułuje pytania i odpowiada na pytania dotyczące upodobań żywieniowych i ulubionych miejsc, gdzie można coś zjeść. Poprawnie przekazuje w języku angielskim informacje z tekstów napisanych po polsku. W oparciu o model tworzy kwestionariusz na temat upodobań nastolatków w zakresie jedzenia, rozrywki, zainteresowań, zakupów i nauki. Kwestionariusz zawiera szeroki zakres środków językowych, ewentualne błędy nie zaburzają komunikacji. Swobodnie odpowiada	Uczeń na ogół poprawnie opisuje produkty żywnościowe i posiłki, poprawnie formułuje pytania i odpowiada na pytania dotyczące upodobań żywieniowych i ulubionych miejsc, gdzie można coś zjeść. Popełniając nieliczne błędy, przekazuje w języku angielskim informacje z tekstów napisanych po polsku. W oparciu o model tworzy kwestionariusz na temat upodobań nastolatków w zakresie jedzenia, rozrywki, zainteresowań, zakupów i nauki. Kwestionariusz zawiera dość szeroki zakres środków językowych, nieliczne błędy na ogół nie zaburzają komunikacji. Poprawnie	Uczeń z pewną trudnością opisuje produkty żywnościowe i posiłki, poprawnie formułuje pytania i odpowiada na pytania dotyczące upodobań żywieniowych i ulubionych miejsc, gdzie można coś zjeść. Popełniając dość liczne błędy przekazuje w języku angielskim informacje z tekstów napisanych po polsku. W oparciu o model tworzy kwestionariusz na temat upodobań nastolatków w zakresie jedzenia, rozrywki, zainteresowań, zakupów i nauki. W miarę poprawnie odpowiada pisemnie na pytania kwestionariusza, udziela instrukcji, wyraża uprzejmą prośbę oraz odpowiedź na	Uczeń z trudnością opisuje produkty żywnościowe i posiłki, poprawnie formułuje pytania i odpowiada na pytania dotyczące upodobań żywieniowych i ulubionych miejsc, gdzie można coś zjeść Popełniając liczne błędy, przekazuje w języku angielskim informacje z tekstów napisanych po polsku. W oparciu o model tworzy kwestionariusz na temat upodobań nastolatków w zakresie jedzenia, rozrywki, zainteresowań, zakupów i nauki. Z pomocą nauczyciela odpowiada pisemnie na pytania kwestionariusza, udziela instrukcji, wyraża uprzejmą prośbę oraz odpowiedź na

	instrukcji, wyraża uprzejmą prośbę oraz odpowiedź na prośbę.	pisemnie na pytania kwestionariusza, udziela instrukcji, wyraża uprzejmą prośbę oraz odpowiedź na prośbę.	odpowiada pisemnie na pytania kwestionariusza, udziela instrukcji, wyraża uprzejmą prośbę oraz odpowiedź na prośbę.	prośbę. Dość liczne błędy miejscami zaburzają komunikację.	prośbę. Liczne błędy często zaburzają komunikację.
Mówienie i reagowanie w formie ustnej	Uczeń z dużą swobodą i bezbłędnie prowadzi rozmowę na temat jedzenia, posiłków i miejsc, gdzie można coś zjeść. Bardzo chętnie uczestniczy w dialogach, odgrywa rolę turysty oraz przechodnia odpowiadającego na pytania turysty, poprawnie przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach. Z dużą swobodą zadaje pytania i udziela odpowiedzi oraz wyraża i uzasadnia swoje opinie i pyta o opinie dotyczące różnych upodobań, a także udziela instrukcji, wyraża uprzejmą prośbę oraz odpowiedź na prośbę.	Uczeń swobodnie i poprawnie prowadzi rozmowę na temat jedzenia, posiłków i miejsc, gdzie można coś zjeść. Chętnie uczestniczy w dialogach, odgrywa rolę turysty oraz przechodnia odpowiadającego na pytania turysty, poprawnie przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach, swobodnie zadaje pytania i udziela odpowiedzi oraz wyraża i uzasadnia swoje opinie i pyta o opinie dotyczące różnych upodobań. Swobodnie udziela instrukcji, wyraża uprzejmą prośbę oraz odpowiedź na prośbę.	Uczeń na ogół poprawnie prowadzi rozmowę na temat jedzenia, posiłków i miejsc, gdzie można coś zjeść. Uczestniczy w dialogach, odgrywa rolę turysty oraz przechodnia odpowiadającego na pytania turysty. Na ogół poprawnie przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach; zadaje pytania i udziela odpowiedzi oraz wyraża i uzasadnia swoje opinie i pyta o opinie dotyczące różnych upodobań; nieliczne błędy na ogół nie zaburzają komunikacji. Poprawnie udziela instrukcji, wyraża uprzejmą prośbę oraz odpowiedź na prośbę.	Uczeń z pewną trudnością prowadzi rozmowę na temat jedzenia, posiłków i miejsc, gdzie można coś zjeść. Uczestniczy w dialogach, odgrywa rolę turysty oraz przechodnia odpowiadającego na pytania turysty. Popełniając dość liczne błędy, przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach; z pewną trudnością zadaje pytania i udziela odpowiedzi oraz wyraża i uzasadnia swoje opinie i pyta o opinie dotyczące różnych upodobań; dość liczne błędy częściowo zaburzają komunikację. W miarę poprawnie udziela instrukcji, wyraża uprzejmą prośbę oraz odpowiedź na prośbę.	Uczeń z trudnością prowadzi rozmowę na temat jedzenia, posiłków i miejsc, gdzie można coś zjeść. Z trudem uczestniczy w dialogach, odgrywa rolę turysty oraz przechodnia odpowiadającego na pytania turysty. Popełniając liczne błędy, przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach; z trudnością zadaje pytania i udziela odpowiedzi oraz wyraża i uzasadnia swoje opinie i pyta o opinie dotyczące różnych upodobań; liczne błędy często zaburzają komunikację. Z pomocą nauczyciela udziela instrukcji, wyraża uprzejmą prośbę oraz odpowiedź na prośbę.
UNIT 5					
Znajomość środków językowych Gramatyka i słownictwo	Uczeń bezbłędnie stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 5; poprawnie mówi i zapisuje wyrażenia związane z korzystaniem z nowoczesnych technologii i ich rozwojem oraz	Uczeń poprawnie stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 5; poprawnie lub niemal poprawnie mówi i zapisuje wyrażenia związane z korzystaniem z nowoczesnych technologii i ich rozwojem oraz	Uczeń na ogół poprawnie stosuje poznany zakres słownictwa z rozdziału 5; na ogół poprawnie mówi i zapisuje wyrażenia związane z korzystaniem z nowoczesnych technologii i ich rozwojem oraz	Uczeń stosuje część słownictwa z rozdziału 5; popełniając dość liczne błędy mówi i zapisuje wyrażenia związane z korzystaniem z nowoczesnych technologii i ich rozwojem oraz wynalazkami. Z pewną	Uczeń stosuje ograniczony zakres słownictwa z rozdziału 5; popełniając liczne błędy, mówi i zapisuje wyrażenia związane z korzystaniem z nowoczesnych technologii i ich rozwojem oraz wynalazkami. Z trudnością

	wynalazkami. Z łatwością używa formy *going to* do wyrażenia planów oraz formy *will* do wyrażania przewidywań i podjętych decyzji.	wynalazkami. Z łatwością używa formy *going to* do wyrażenia planów oraz formy *will* do wyrażania przewidywań i podjętych decyzji.	wynalazkami. Używa formy *going to* do wyrażenia planów oraz formy *will* do wyrażania przewidywań i podjętych decyzji.	trudnością używa formy *going to* do wyrażenia planów oraz formy *will* do wyrażania przewidywań i podjętych decyzji.	używa formy *going to* do wyrażenia planów oraz formy *will* do wyrażania przewidywań i podjętych decyzji.
Rozumienie wypowiedzi pisemnej	Uczeń z łatwością i bezbłędnie określa główną myśl tekstu oraz intencje autora, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu, układa informacje w określonym porządku oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących nowoczesnych technologii, ich rozwoju oraz nowych wynalazków, np. dronów. Na podstawie przeczytanego tekstu, nie popełniając żadnych błędów, potrafi z łatwością uzupełnić luki w tekście, wybrać poprawną odpowiedź oraz odpowiedzieć na pytania dotyczące tekstu.	Uczeń z łatwością i poprawnie określa główną myśl tekstu oraz intencje autora, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu, układa informacje w określonym porządku oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących nowoczesnych technologii, ich rozwoju oraz nowych wynalazków, np. dronów. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi z łatwością uzupełnić luki w tekście, wybrać poprawną odpowiedź oraz odpowiedzieć na pytania dotyczące tekstu.	Uczeń na ogół poprawnie określa główną myśl tekstu oraz intencje autora, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu, układa informacje w określonym porządku oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących nowoczesnych technologii, ich rozwoju oraz nowych wynalazków, np. dronów. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi uzupełnić luki w tekście, wybrać poprawną odpowiedź oraz odpowiedzieć na pytania dotyczące tekstu, popełniając nieliczne błędy.	Uczeń z pewną trudnością określa główną myśl tekstu oraz intencje autora, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu, układa informacje w określonym porządku oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących nowoczesnych technologii, ich rozwoju oraz nowych wynalazków, np. dronów. Na podstawie przeczytanego tekstu, popełniając dość liczne błędy, uzupełnia luki w tekście, wybiera poprawną odpowiedź oraz odpowiada na pytania dotyczące tekstu.	Uczeń z trudnością określa główną myśl tekstu oraz intencje autora, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu, układa informacje w określonym porządku oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących nowoczesnych technologii, ich rozwoju oraz nowych wynalazków, np. dronów. Na podstawie przeczytanego tekstu, popełniając liczne błędy, uzupełnia luki w tekście, wybiera poprawną odpowiedź oraz odpowiada na pytania dotyczące tekstu.
Rozumienie wypowiedzi ze słuchu	Uczeń z łatwością i bezbłędnie reaguje na polecenia, określa intencje nadawcy wypowiedzi oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące technologii, nowoczesnych wynalazków i ich cech. Na podstawie wysłuchanych nagrań z łatwością i poprawnie dobiera ilustracje, wybiera	Uczeń poprawnie reaguje na polecenia, określa intencje nadawcy wypowiedzi oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące technologii, nowoczesnych wynalazków i ich cech. Na podstawie wysłuchanych nagrań z łatwością i poprawnie dobiera ilustracje, wybiera odpowiedź, odpowiada na	Uczeń na ogół poprawnie reaguje na polecenia, określa intencje nadawcy wypowiedzi oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące technologii, nowoczesnych wynalazków i ich cech. Na podstawie wysłuchanych nagrań, popełniając nieliczne błędy, dobiera ilustracje, wybiera odpowiedź,	Uczeń z pewną trudnością reaguje na polecenia, określa intencje nadawcy wypowiedzi oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące technologii, nowoczesnych wynalazków i ich cech. Na podstawie wysłuchanych nagrań popełniając dość liczne błędy dobiera ilustracje, wybiera	Uczeń z trudnością reaguje na polecenia, określa intencje nadawcy wypowiedzi oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące technologii, nowoczesnych wynalazków i ich cech. Na podstawie wysłuchanych nagrań popełniając liczne błędy, dobiera ilustracje, wybiera odpowiedź, odpowiada na

	odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach, nie popełniając żdanych błędów.	pytania i uzupełnia luki w zdaniach.	odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.	odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.	pytania i uzupełnia luki w zdaniach.
Pisanie i reagowanie w formie pisemnej	Uczeń z dużą swobodą i bezbłędnie opisuje rozwiązania technologiczne i wynalazki, przedstawia fakty a także opisuje swoje upodobania, wyraża i uzasadnia swoją opinię dotyczące rozwiązań technologicznych. Bezbłędnie formułuje pytania i odpowiada na pytania na ich temat. W oparciu o model tworzy plan nowego produktu lub rozwiązania technologicznego. Praca zawiera bardzo szeroki zakres środków językowych.	Uczeń swobodnie i poprawnie opisuje rozwiązania technologiczne i wynalazki, przedstawia fakty a także opisuje swoje upodobania, wyraża i uzasadnia swoją opinię dotyczące rozwiązań technologicznych. Poprawnie formułuje pytania i odpowiada na pytania na ich temat. W oparciu o model tworzy plan nowego produktu lub rozwiązania technologicznego. Praca zawiera szeroki zakres środków językowych, ewentualne błędy nie zaburzają komunikacji.	Uczeń na ogół poprawnie opisuje rozwiązania technologiczne i wynalazki, przedstawia fakty a także opisuje swoje upodobania, wyraża i uzasadnia swoją opinię dotyczące rozwiązań technologicznych. Na ogół poprawnie formułuje pytania i odpowiada na pytania na ich temat. W oparciu o model tworzy plan nowego produktu lub rozwiązania technologicznego. Praca zawiera dość szeroki zakres środków językowych, drobne błędy w zasadzie nie zaburzają komunikacji.	Uczeń z pewną trudnością opisuje rozwiązania technologiczne i wynalazki, przedstawia fakty a także opisuje swoje upodobania, wyraża i uzasadnia swoją opinię dotyczące rozwiązań technologicznych. Popełniając dość liczne błędy formułuje pytania i odpowiada na pytania na ich temat. W oparciu o model tworzy plan nowego produktu lub rozwiązania technologicznego. Dość liczne błędy w pewnym stopniu zaburzają komunikację.	Uczeń z trudnością i popełniając liczne błędy opisuje rozwiązania technologiczne i wynalazki, przedstawia fakty a także opisuje swoje upodobania, wyraża i uzasadnia swoją opinię dotyczące rozwiązań technologicznych. Popełniając liczne błędy, formułuje pytania i odpowiada na pytania na ich temat. W oparciu o model tworzy plan nowego produktu lub rozwiązania technologicznego. Liczne błędy w pewnym stopniu zaburzają komunikację.
Mówienie i reagowanie w formie ustnej	Uczeń z dużą swobodą i bezbłędnie prowadzi rozmowę na temat urządzeń elektronicznych, opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia swoje opinie oraz pyta o opinie odnośnie urządzeń elektronicznych. Bardzo chętnie uczestniczy w dialogach, poprawnie przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach. Z dużą swobodą zadaje pytania i udziela odpowiedzi odnośnie rozwoju technologii, oferuje	Uczeń swobodnie i poprawnie prowadzi rozmowę na temat urządzeń elektronicznych, opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia swoje opinie oraz pyta o opinie odnośnie urządzeń elektronicznych. Chętnie uczestniczy w dialogach, poprawnie przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach. Swobodnie zadaje pytania i udziela odpowiedzi odnośnie rozwoju technologii, oferuje	Uczeń popełniając drobne błędy prowadzi rozmowę na temat urządzeń elektronicznych, opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia swoje opinie oraz pyta o opinie odnośnie urządzeń elektronicznych. Uczestniczy w dialogach, na ogół poprawnie przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach. Popełniając nieliczne błędy, zadaje pytania i udziela odpowiedzi odnośnie rozwoju technologii, na ogół	Uczeń popełniając dość liczne błędy prowadzi rozmowę na temat urządzeń elektronicznych, opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia swoje opinie oraz pyta o opinie odnośnie urządzeń elektronicznych. Uczestniczy w dialogach, z pewnym trudem przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach; popełniając dość liczne błędy zadaje pytania i udziela odpowiedzi odnośnie rozwoju technologii. W miarę poprawnie oferuje pomoc i	Uczeń, popełniając liczne błędy prowadzi rozmowę na temat urządzeń elektronicznych, opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia swoje opinie oraz pyta o opinie odnośnie urządzeń elektronicznych. Z trudem uczestniczy w dialogach, z trudem przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach; popełniając liczne błędy zadaje pytania i udziela odpowiedzi odnośnie rozwoju technologii. Z

	pomoc i udziela sugestii oraz odpowiada na propozycje pomocy i sugestie.	pomoc i udziela sugestii oraz odpowiada na propozycje pomocy i sugestie.	poprawnie oferuje pomoc i udziela sugestii oraz odpowiada na propozycje pomocy i sugestie.	udziela sugestii oraz odpowiada na propozycje pomocy i sugestie.	pomocą nauczyciela oferuje pomoc i udziela sugestii oraz odpowiada na propozycje pomocy i sugestie.
UNIT 6					
Znajomość środków językowych Gramatyka i słownictwo	Uczeń bezbłędnie stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 6; poprawnie mówi i zapisuje nazwy miejsc w mieście i określa ich położenie. Z łatwością stosuje w wypowiedziach ustnych i pisemnych okoliczniki miejsca oraz przedimki. Tworzy bezbłędnie zdania używając przymiotników i przysłówków w stopniu równym, wyższym i najwyższym.	Uczeń poprawnie stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 6; poprawnie mówi i zapisuje nazwy miejsc w mieście i określa ich położenie. Z łatwością stosuje w wypowiedziach ustnych i pisemnych okoliczniki miejsca oraz przedimki. Tworzy niemal bezbłędnie zdania używając przymiotników i przysłówków w stopniu równym, wyższym i najwyższym.	Uczeń na ogół poprawnie stosuje poznany zakres słownictwa z rozdziału 6; na ogół poprawnie mówi i zapisuje nazwy miejsc w mieście i określa ich położenie. Popełniając drobne błędy stosuje w wypowiedziach ustnych i pisemnych okoliczniki miejsca oraz przedimki. Tworzy zdania używając przymiotników i przysłówków w stopniu równym, wyższym i najwyższym, popełniając nieliczne błędy.	Uczeń popełniając dość liczne błędy stosuje poznany zakres słownictwa z rozdziału 6; z pewnym trudem mówi i zapisuje nazwy miejsc w mieście i określa ich położenie. Popełniając dość liczne błędy stosuje w wypowiedziach ustnych i pisemnych okoliczniki miejsca oraz przedimki. Z pewną trudnością tworzy zdania używając przymiotników i przysłówków w stopniu równym, wyższym i najwyższym, popełniając dość liczne błędy.	Uczeń, popełniając liczne błędy stosuje poznany zakres słownictwa z rozdziału 6; z trudem nazwy miejsc w mieście i określa ich położenie. Popełniając liczne błędy, stosuje w wypowiedziach ustnych i pisemnych okoliczniki miejsca oraz przedimki. Z trudnością tworzy zdania używając przymiotników i przysłówków w stopniu równym, wyższym i najwyższym, popełniając liczne błędy.
Rozumienie wypowiedzi pisemnej	Uczeń z łatwością i bezbłędnie określa cel napisania tekstu i jego odbiorcę oraz główną myśl tekstu, układa informacje w określonym porządku oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących miast i miasteczek oraz ich położenia różnych miejsc i obiektów. Na podstawie przeczytanego tekstu, nie popełniając żadnych błędów, potrafi z	Uczeń z łatwością i poprawnie określa cel napisania tekstu i jego odbiorcę oraz główną myśl tekstu, układa informacje w określonym porządku oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących miast i miasteczek oraz ich położenia różnych miejsc i obiektów. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi z łatwością uzupełnić luki w tekście,	Uczeń na ogół poprawnie określa cel napisania tekstu i jego odbiorcę oraz główną myśl tekstu, układa informacje w określonym porządku oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących miast i miasteczek oraz ich położenia różnych miejsc i obiektów. Na podstawie przeczytanego tekstu, popełniając nieliczne błędy uzupełnia luki w tekście, wybiera poprawną	Uczeń z pewną trudnością określa cel napisania tekstu i jego odbiorcę oraz główną myśl tekstu, układa informacje w określonym porządku oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących miast i miasteczek oraz ich położenia różnych miejsc i obiektów. Na podstawie przeczytanego tekstu popełniając dość liczne błędy uzupełnia luki w tekście, wybiera poprawną	Uczeń z trudnością określa cel napisania tekstu i jego odbiorcę oraz główną myśl tekstu, układa informacje w określonym porządku oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących miast i miasteczek oraz ich położenia różnych miejsc i obiektów. Na podstawie przeczytanego tekstu popełniając liczne błędy, uzupełnia luki w tekście, wybiera poprawną

	łatwością uzupełnić luki w tekście, wybrać poprawną odpowiedź oraz odpowiedzieć na pytania dotyczące tekstu. Bezbłędnie dobiera zdania do tekstów, zaznacza zdania prawdziwe i fałszywe.	wybrać poprawną odpowiedź oraz odpowiedzieć na pytania dotyczące tekstu. Poprawnie dobiera zdania do tekstów, zaznacza zdania prawdziwe i fałszywe.	odpowiedź oraz odpowiada na pytania dotyczące tekstu. Na ogół poprawnie dobiera zdania do tekstów, zaznacza zdania prawdziwe i fałszywe.	odpowiedź oraz odpowiada na pytania dotyczące tekstu. Z pewną trudnością dobiera zdania do tekstów, zaznacza zdania prawdziwe i fałszywe.	odpowiedź oraz odpowiada na pytania dotyczące tekstu. Z trudnością dobiera zdania do tekstów, zaznacza zdania prawdziwe i fałszywe.
Rozumienie wypowiedzi ze słuchu	Uczeń z łatwością i bezbłędnie reaguje na polecenia, określa myśl główną wypowiedzi oraz intencje nadawcy wypowiedzi, a także znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące położenia różnych miejsc w mieście, pytań o drogę i udzielania odpowiedzi na te pytania. Na podstawie wysłuchanych nagrań z łatwością i poprawnie wskazuje miejsce na planie miasta, dobiera ilustracje lub zdania do wypowiedzi, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń poprawnie reaguje na polecenia, określa myśl główną wypowiedzi oraz intencje nadawcy wypowiedzi, a także znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące położenia różnych miejsc w mieście, pytań o drogę i udzielania odpowiedzi na te pytania. Na podstawie wysłuchanych nagrań z poprawnie wskazuje miejsce na planie miasta, dobiera ilustracje lub zdania do wypowiedzi, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.	Uczeń na ogół poprawnie reaguje na polecenia, określa myśl główną wypowiedzi oraz intencje nadawcy wypowiedzi, a także znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące położenia różnych miejsc w mieście, pytań o drogę i udzielania odpowiedzi na te pytania. Na podstawie wysłuchanych nagrań, popełniając nieliczne błędy wskazuje miejsce na planie miasta, dobiera ilustracje lub zdania do wypowiedzi, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.	Uczeń z pewną trudnością reaguje na polecenia, określa myśl główną wypowiedzi oraz intencje nadawcy wypowiedzi, a także znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące położenia różnych miejsc w mieście, pytań o drogę i udzielania odpowiedzi na te pytania. Na podstawie wysłuchanych nagrań popełniając dość liczne błędy wskazuje miejsce na planie miasta, dobiera ilustracje lub zdania do wypowiedzi, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.	Uczeń z trudnością reaguje na polecenia, określa myśl główną wypowiedzi oraz intencje nadawcy wypowiedzi, a także znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące położenia różnych miejsc w mieście, pytań o drogę i udzielania odpowiedzi na te pytania. Na podstawie wysłuchanych nagrań z trudem i popełniając liczne błędy, wskazuje miejsce na planie miasta, dobiera ilustracje lub zdania do wypowiedzi, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.

Pisanie i reagowanie w formie pisemnej	Uczeń z dużą swobodą i bezbłędnie opisuje miasta i miasteczka, miejsca i obiekty oraz ich położenie, formułuje pytania i odpowiada na pytania odnośnie lokalizacji obiektów. Bezbłędnie parafrazuje zdania i przekazuje w języku angielskim informacje sformułowane w języku polskim. W oparciu o model tworzy ulotkę turystyczną na temat wybranego miasta. Praca zawiera bardzo szeroki zakres środków językowych	Uczeń swobodnie i poprawnie opisuje miasta i miasteczka, miejsca i obiekty oraz ich położenie, formułuje pytania i odpowiada na pytania odnośnie lokalizacji obiektów. Poprawnie parafrazuje zdania i przekazuje w języku angielskim informacje sformułowane w języku polskim. W oparciu o model tworzy ulotkę turystyczną na temat wybranego miasta. Praca zawiera szeroki zakres środków językowych, ewentualne błędy nie zaburzają komunikacji.	Uczeń dość swobodnie i na ogół poprawnie opisuje miasta i miasteczka, miejsca i obiekty oraz ich położenie, formułuje pytania i odpowiada na pytania odnośnie lokalizacji obiektów. Na ogół poprawnie parafrazuje zdania i przekazuje w języku angielskim informacje sformułowane w języku polskim. W oparciu o model tworzy ulotkę turystyczną na temat wybranego miasta. Praca zawiera dość szeroki zakres środków językowych, nieliczne błędy na ogół nie zaburzają komunikacji.	Uczeń z pewną trudnością opisuje miasta i miasteczka, miejsca i obiekty oraz ich położenie, formułuje niektóre pytania i odpowiada na pytania odnośnie lokalizacji obiektów. Z pewnym trudem parafrazuje zdania i przekazuje w języku angielskim informacje sformułowane w języku polskim. W oparciu o model tworzy ulotkę turystyczną na temat wybranego miasta. Praca zawiera ograniczony zakres środków językowych, dość liczne błędy częściowo zaburzają komunikację.	Uczeń z trudnością opisuje ludzi, miasta i miasteczka, miejsca i obiekty oraz ich położenie, nieporadnie formułuje pytania i odpowiada na pytania odnośnie lokalizacji obiektów. Z trudem parafrazuje zdania i przekazuje w języku angielskim informacje sformułowane w języku polskim. W oparciu o model tworzy ulotkę turystyczną na temat wybranego miasta. Praca zawiera bardzo ograniczony zakres środków językowych; liczne błędy znacznie zaburzają komunikację.
Mówienie i reagowanie w formie ustnej	Uczeń z dużą swobodą i bezbłędnie prowadzi rozmowę na temat miast i miasteczek, opisuje położenie miejsc i obiektów, przedstawia fakty, opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia swoje opinie odnośnie ciekawych miejsc. Bardzo chętnie uczestniczy w dialogach, poprawnie przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach; z dużą swobodą zadaje pytania i udziela odpowiedzi na temat opisu miejsc, pyta o drogę, udziela odpowiedzi na pytanie o drogę	Uczeń swobodnie i poprawnie prowadzi rozmowę na temat miast i miasteczek, opisuje położenie miejsc i obiektów, przedstawia fakty, opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia swoje opinie odnośnie ciekawych miejsc. Chętnie uczestniczy w dialogach, poprawnie przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach; swobodnie zadaje pytania i udziela odpowiedzi na temat opisu miejsc, pyta o drogę, udziela odpowiedzi na pytanie o	Uczeń dość swobodnie i na ogół poprawnie prowadzi rozmowę na temat miast i miasteczek, opisuje położenie miejsc i obiektów, przedstawia fakty, opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia swoje opinie odnośnie ciekawych miejsc. Uczestniczy w dialogach, na ogół poprawnie przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach; zadaje pytania i udziela odpowiedzi na temat opisu miejsc, pyta o drogę, udziela odpowiedzi na pytanie o drogę; nieliczne błędy w zasadzie nie zaburzają komunikacji.	Uczeń z pewną trudnością prowadzi rozmowę na temat miast i miasteczek, opisuje położenie miejsc i obiektów, przedstawia fakty, opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia swoje opinie odnośnie ciekawych miejsc. Z pewną trudnością uczestniczy w dialogach, przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach; zadaje pytania i udziela odpowiedzi na temat opisu miejsc, pyta o drogę, udziela odpowiedzi na pytanie o drogę; dość liczne błędy w pewnym stopniu zaburzają komunikację.	Uczeń z trudnością prowadzi rozmowę na temat miast i miasteczek, opisuje położenie miejsc i obiektów, przedstawia fakty, opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia swoje opinie odnośnie ciekawych miejsc. Z trudnością uczestniczy w dialogach, przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach; zadaje pytania i udziela odpowiedzi na temat opisu miejsc, pyta o drogę, udziela odpowiedzi na pytanie o drogę; liczne błędy znacznie zaburzają komunikację.

		drogę; ewentualne błędy nie zaburzają komunikacji.			
UNIT 7					
Znajomość środków językowych Gramatyka i słownictwo	Uczeń bezbłędnie stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 7; poprawnie mówi i zapisuje nazwy sportów, sprzętu sportowego i miejsc, gdzie uprawia się sporty oraz części ciała i urazów. Tworzy bezbłędnie zdania oznajmujące, pytające i przeczące w czasie *Present perfect* z czasownikami regularnymi i nieregularnymi.	Uczeń poprawnie stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 7; poprawnie lub niemal poprawnie mówi i zapisuje nazwy sportów, sprzętu sportowego i miejsc, gdzie uprawia się sporty oraz części ciała i urazów. Tworzy niemal bezbłędnie zdania oznajmujące, pytające i przeczące w czasie *Present perfect* z czasownikami regularnymi i nieregularnymi.	Uczeń na ogół poprawnie stosuje poznany zakres słownictwa z rozdziału 7; popełniając nieliczne błędy, mówi i zapisuje nazwy sportów, sprzętu sportowego i miejsc, gdzie uprawia się sporty oraz części ciała i urazów. Tworzy zdania oznajmujące, pytające i przeczące w czasie *Present perfect* z czasownikami regularnymi i nieregularnymi, popełniając nieliczne błędy.	Uczeń z pewną trudnością stosuje poznany zakres słownictwa z rozdziału 7; popełniając dość liczne błędy mówi i zapisuje nazwy sportów, sprzętu sportowego i miejsc, gdzie uprawia się sporty oraz części ciała i urazów. Z pewną trudnością tworzy zdania oznajmujące, pytające i przeczące w czasie *Present perfect* z czasownikami regularnymi i nieregularnymi, popełniając dość liczne błędy.	Uczeń z trudnością posługuje się ograniczonym słownictwem z rozdziału 7; popełniając liczne błędy, mówi i zapisuje nazwy sportów, sprzętu sportowego i miejsc, gdzie uprawia się sporty oraz części ciała i urazów. Z trudnością tworzy zdania oznajmujące, pytające i przeczące w czasie *Present perfect* z czasownikami regularnymi i nieregularnymi, popełniając liczne błędy.
Rozumienie wypowiedzi pisemnej	Uczeń z łatwością i bezbłędnie odgaduje znaczenie niektórych wyrazów z kontekstu, określa główną myśl tekstu, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu, układa informacje w określonym porządku oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących sportów, osiągnięć sportowych oraz obyczajów zwierząt np. gekona. Na podstawie przeczytanego tekstu, nie popełniając żadnych błędów, potrafi z łatwością uzupełnić luki w tekście, dobierać	Uczeń z łatwością i poprawnie odgaduje znaczenie niektórych wyrazów z kontekstu, określa główną myśl tekstu, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu, układa informacje w określonym porządku oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących sportów, osiągnięć sportowych oraz obyczajów zwierząt np. gekona. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi z łatwością uzupełnić luki w tekście, dobierać zdania, wybrać poprawną odpowiedź	Uczeń na ogół poprawnie odgaduje znaczenie niektórych wyrazów z kontekstu, określa główną myśl tekstu, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu, układa informacje w określonym porządku oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących sportów, osiągnięć sportowych oraz obyczajów zwierząt np. gekona. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi uzupełnić luki w tekście, dobierać zdania, wybrać poprawną odpowiedź oraz	Uczeń z pewną trudnością i popełniając dość liczne błędy odgaduje znaczenie niektórych wyrazów z kontekstu, określa główną myśl tekstu, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu, układa informacje w określonym porządku oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących sportów, osiągnięć sportowych oraz obyczajów zwierząt np. gekona. Na podstawie przeczytanego tekstu uzupełnia luki w tekście, dobiera zdania, wybiera	Uczeń z trudnością i popełniając liczne błędy, odgaduje znaczenie niektórych wyrazów z kontekstu, określa główną myśl tekstu, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu, układa informacje w określonym porządku oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących sportów, osiągnięć sportowych oraz obyczajów zwierząt np. gekona. Na podstawie przeczytanego tekstu uzupełnia luki w tekście, dobiera zdania, wybiera

	zdania, wybrać poprawną odpowiedź oraz odpowiedzieć na pytania dotyczące tekstu.	oraz odpowiedzieć na pytania dotyczące tekstu.	odpowiedzieć na pytania dotyczące tekstu, popełniając nieliczne błędy.	poprawną odpowiedź oraz odpowiada na pytania dotyczące tekstu, popełniając dość liczne błędy.	poprawną odpowiedź oraz odpowiada na pytania dotyczące tekstu, popełniając liczne błędy.
Rozumienie wypowiedzi ze słuchu	Uczeń z łatwością i bezbłędnie reaguje na polecenia oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące uprawiania sportów, możliwych urazów oraz zachowań w przypadku wystąpienia urazów. Na podstawie wysłuchanych nagrań z łatwością i poprawnie wybiera ilustracje, dobiera zdania do wypowiedzi, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń poprawnie reaguje na polecenia oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące uprawiania sportów, możliwych urazów oraz zachowań w przypadku wystąpienia urazów. Na podstawie wysłuchanych nagrań z poprawnie wybiera ilustracje, dobiera zdania do wypowiedzi, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.	Uczeń na ogół poprawnie reaguje na polecenia oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące uprawiania sportów, możliwych urazów oraz zachowań w przypadku wystąpienia urazów. Na podstawie wysłuchanych nagrań, popełniając nieliczne błędy, wybiera ilustracje, dobiera zdania do wypowiedzi, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.	Uczeń z pewną trudnością reaguje na polecenia oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące uprawiania sportów, możliwych urazów oraz zachowań w przypadku wystąpienia urazów. Na podstawie wysłuchanych nagrań popełniając dość liczne błędy, wybiera ilustracje, dobiera zdania do wypowiedzi, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.	Uczeń z trudnością reaguje na polecenia oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące uprawiania sportów, możliwych urazów oraz zachowań w przypadku wystąpienia urazów. Na podstawie wysłuchanych nagrań popełniając liczne błędy, wybiera ilustracje, dobiera zdania do wypowiedzi, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.
Pisanie i reagowanie w formie pisemnej	Uczeń z dużą swobodą i bezbłędnie opisuje sporty, miejsca, gdzie się je uprawia, sprzęt oraz urazy, poprawnie formułuje pytania i odpowiada na pytania odnośnie zajęć sportowych, możliwych kontuzji i zachowań w przypadku kontuzji. W oparciu o model tworzy wpis na blogu na temat zmian i postanowień na przyszłość. Praca zawiera bardzo szeroki zakres środków językowych.	Uczeń swobodnie i poprawnie opisuje sporty, miejsca, gdzie się je uprawia, sprzęt oraz urazy, poprawnie formułuje pytania i odpowiada na pytania odnośnie zajęć sportowych, możliwych kontuzji i zachowań w przypadku kontuzji. W oparciu o model tworzy wpis na blogu na temat zmian i postanowień na przyszłość. Praca zawiera szeroki zakres środków językowych, ewentualne błędy nie zaburzają komunikacji.	Uczeń zazwyczaj poprawnie opisuje sporty, miejsca, gdzie się je uprawia, sprzęt oraz urazy, popełniając nieliczne błędy, formułuje pytania i odpowiada na pytania odnośnie zajęć sportowych, możliwych kontuzji i zachowań w przypadku kontuzji. W oparciu o model wpis na blogu na temat zmian i postanowień na przyszłość. Praca zawiera dość szeroki zakres środków językowych, a nieliczne błędy na ogół nie zaburzają komunikacji.	Uczeń z pewną trudnością i popełniając dość liczne błędy opisuje sporty, miejsca, gdzie się je uprawia, sprzęt oraz urazy, popełniając dość liczne błędy formułuje pytania i odpowiada na pytania odnośnie zajęć sportowych, możliwych kontuzji i zachowań w przypadku kontuzji. W oparciu o model tworzy wpis na blogu na temat zmian i postanowień na przyszłość. Praca zawiera ograniczony zakres środków językowych, a dość liczne błędy	Uczeń z trudnością i popełniając liczne błędy opisuje sporty, miejsca, gdzie się je uprawia, sprzęt oraz urazy, popełniając liczne błędy formułuje pytania i odpowiada na pytania odnośnie zajęć sportowych, możliwych kontuzji i zachowań w przypadku kontuzji. W oparciu o model tworzy wpis na blogu na temat zmian i postanowień na przyszłość. Praca zawiera bardzo ograniczony zakres środków językowych, a

				częściowo zaburzają komunikację.	liczne błędy znacznie zaburzają komunikację.
Mówienie i reagowanie w formie ustnej	Uczeń z dużą swobodą i bezbłędnie prowadzi rozmowę na temat sportów, możliwych urazów w trakcie uprawiania sportów oraz sposobu postępowania w takich przypadkach. Bardzo chętnie uczestniczy w dialogach, poprawnie przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach; z dużą swobodą zadaje pytania i udziela odpowiedzi odnośnie sportów, podaje fakty, upewnia się, co do ich zrozumienia i potwierdza prawdziwość informacji.	Uczeń swobodnie i poprawnie prowadzi rozmowę na temat sportów, możliwych urazów w trakcie uprawiania sportów oraz sposobu postępowania w takich przypadkach. Chętnie uczestniczy w dialogach, poprawnie przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach; swobodnie zadaje pytania i udziela odpowiedzi odnośnie sportów, podaje fakty, upewnia się, co do ich zrozumienia i potwierdza prawdziwość informacji; ewentualne błędy nie zaburzają komunikacji.	Uczeń dość swobodnie i na ogół poprawnie prowadzi rozmowę na temat sportów, możliwych urazów w trakcie uprawiania sportów oraz sposobu postępowania w takich przypadkach. Uczestniczy w dialogach, na ogół poprawnie przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach; dość swobodnie zadaje pytania i udziela odpowiedzi odnośnie sportów, podaje fakty, upewnia się, co do ich zrozumienia i potwierdza prawdziwość informacji; nieliczne błędy na ogół nie zaburzają komunikacji.	Uczeń z pewnym trudem i popełniając dość liczne błędy prowadzi rozmowę na temat sportów, możliwych urazów w trakcie uprawiania sportów oraz sposobu postępowania w takich przypadkach. Uczestniczy w dialogach, z pewną trudnością przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach, zadaje pytania i udziela odpowiedzi odnośnie sportów, podaje fakty, upewnia się, co do ich zrozumienia i potwierdza prawdziwość informacji; dość liczne błędy częściowo zaburzają komunikację.	Uczeń z trudem i popełniając liczne błędy, prowadzi rozmowę na temat sportów, możliwych urazów w trakcie uprawiania sportów oraz sposobu postępowania w takich przypadkach. Nieudolnie uczestniczy w dialogach, z trudnością przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach, zadaje pytania i udziela odpowiedzi odnośnie sportów, podaje fakty, upewnia się, co do ich zrozumienia i potwierdza prawdziwość informacji; liczne błędy znacznie zaburzają komunikację.
UNIT 8					
Znajomość środków językowych Gramatyka i słownictwo	Uczeń bezbłędnie stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 8; poprawnie mówi i zapisuje wyrażenia związane z zagrożeniami i bezpieczeństwem oraz zasadami zachowania. Tworzy bezbłędnie zdania z formami *should/ shouldn't, must mustn't* oraz *have to/ don't have to.* .	Uczeń poprawnie stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 8; poprawnie lub niemal poprawniemówi i zapisuje wyrażenia związane z zagrożeniami i bezpieczeństwem oraz zasadami zachowania. Tworzy niemal bezbłędnie zdania z formami *should/ shouldn't, must mustn't* oraz *have to/ don't have to.*	Uczeń zazwyczaj poprawnie stosuje poznany zakres słownictwa z rozdziału 8; popełniając drobne błędy mówi i zapisuje wyrażenia związane z zagrożeniami i bezpieczeństwem oraz zasadami zachowania. Tworzy zdania z formami *should/ shouldn't, must mustn't* oraz *have to/ don't have to,* popełniając nieliczne błędy.	Uczeń, popełniając dość liczne błędy, stosuje poznany zakres słownictwa z rozdziału 8; popełniając dość liczne błędy mówi i zapisuje wyrażenia związane z zagrożeniami i bezpieczeństwem oraz zasadami zachowania. Tworzy zdania z formami *should/ shouldn't, must mustn't* oraz *have to/ don't have to,* popełniając dość liczne błędy.	Uczeń, popełniając liczne błędy, stosuje ograniczony zakres słownictwa z rozdziału 8; popełniając liczne błędy mówi i zapisuje wyrażenia związane z zagrożeniami i bezpieczeństwem oraz zasadami zachowania. Tworzy zdania z formami *should/ shouldn't, must mustn't* oraz *have to/ don't have to,* popełniając liczne błędy.

Rozumienie wypowiedzi pisemnej	Uczeń z łatwością i bezbłędnie rozróżnia styl formalny i nieformalny tekstu, określa główną myśl tekstu i intencje autora, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu, układa informacje w określonym porządku oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących bezpieczeństwa i zasad zachowania w różnych miejscach i sytuacjach oraz na temat kraju np. Australii. Na podstawie przeczytanego tekstu , nie popełniając żadnych błędów, potrafi z łatwością uzupełnić luki, dobierać ilustracje i zdania, wybrać poprawną odpowiedź oraz odpowiedzieć na pytania dotyczące tekstu.	Uczeń z łatwością i poprawnie rozróżnia styl formalny i nieformalny tekstu, określa główną myśl tekstu i intencje autora, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu, układa informacje w określonym porządku oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących bezpieczeństwa i zasad zachowania w różnych miejscach i sytuacjach oraz na temat kraju np. Australii. Na podstawie przeczytanego tekstu, popełniając bardzo nieliczne błędy, potrafi uzupełnić luki, dobierać ilustracje i zdania, wybrać poprawną odpowiedź oraz odpowiedzieć na pytania dotyczące tekstu.	Uczeń na ogół poprawnie rozróżnia styl formalny i nieformalny tekstu, określa główną myśl tekstu i intencje autora, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu, układa informacje w określonym porządku oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących bezpieczeństwa i zasad zachowania w różnych miejscach i sytuacjach na temat kraju np. Australii. Na podstawie przeczytanego tekstu, popełniając nieliczne błędy, potrafi uzupełnić luki, dobierać ilustracje i zdania, wybrać poprawną odpowiedź oraz odpowiedzieć na pytania dotyczące tekstu.	Uczeń z pewną trudnością i popełniając dość liczne błędy rozróżnia styl formalny i nieformalny tekstu, określa główną myśl tekstu i intencje autora, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu, układa informacje w określonym porządku oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących bezpieczeństwa i zasad zachowania w różnych miejscach i sytuacjach na temat kraju np. Australii. Na podstawie przeczytanego tekstu, popełniając dość liczne błędy, uzupełnia luki, dobiera ilustracje i zdania, wybiera poprawną odpowiedź oraz odpowiada na pytania dotyczące tekstu.	Uczeń z trudnością i popełniając liczne błędy, rozróżnia styl formalny i nieformalny tekstu, określa główną myśl tekstu i intencje autora, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu, układa informacje w określonym porządku oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących bezpieczeństwa i zasad zachowania w różnych miejscach i sytuacjach na temat kraju np. Australii. Na podstawie przeczytanego tekstu, popełniając liczne błędy, uzupełnia luki, dobiera ilustracje i zdania, wybiera poprawną odpowiedź oraz odpowiada na pytania dotyczące tekstu.
Rozumienie wypowiedzi ze słuchu	Uczeń z łatwością i bezbłędnie reaguje na polecenia, określa myśl główną wypowiedzi oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące bezpieczeństwa, zapobiegania wypadkom i zasad zachowania w różnych sytuacjach. Na podstawie wysłuchanych nagrań z łatwością i poprawnie wybiera ilustracje, dobiera zdania i ilustracje do wypowiedzi, wybiera	Uczeń poprawnie reaguje na polecenia, określa myśl główną wypowiedzi oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące bezpieczeństwa, zapobiegania wypadkom i zasad zachowania w różnych sytuacjach. Na podstawie wysłuchanych nagrań poprawnie wybiera ilustracje, dobiera zdania i ilustracje do wypowiedzi, wybiera odpowiedź, odpowiada na	Uczeń na ogół poprawnie reaguje na polecenia, określa myśl główną wypowiedzi oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące bezpieczeństwa, zapobiegania wypadkom i zasad zachowania w różnych sytuacjach. Na podstawie wysłuchanych nagrań, popełniając nieliczne błędy, wybiera ilustracje, dobiera zdania i ilustracje do wypowiedzi, wybiera odpowiedź, odpowiada na	Uczeń z pewną trudnością i popełniając dość liczne błędy, reaguje na polecenia, określa myśl główną wypowiedzi oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące bezpieczeństwa, zapobiegania wypadkom i zasad zachowania w różnych sytuacjach. Na podstawie wysłuchanych nagrań popełniając dość liczne błędy wybiera ilustracje, dobiera zdania i ilustracje do	Uczeń z trudnością i popełniając liczne błędy, reaguje na polecenia, określa myśl główną wypowiedzi oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące bezpieczeństwa, zapobiegania wypadkom i zasad zachowania w różnych sytuacjach. Na podstawie wysłuchanych nagrań popełniając liczne błędy wybiera ilustracje, dobiera zdania i ilustracje do wypowiedzi, wybiera

	odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach, nie popełniając żadnych błędów.	pytania i uzupełnia luki w zdaniach.	pytania i uzupełnia luki w zdaniach.	wypowiedzi, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.	odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.
Pisanie i reagowanie w formie pisemnej	Uczeń z dużą swobodą i bezbłędnie opisuje zagrożenia, zapisuje zasady zachowania w różnych i udziela rad i sugestii. Bezbłędnie formułuje informacje o zagrożeniach i odpowiada na sygnały o niebezpieczeństwie udzielając informacji. W oparciu o model opracowuje pisemnie zestaw zasad poprawnego i bezpiecznego zachowania w różnych sytuacjach np. w klubie, parku, na wycieczce. Praca zawiera bardzo szeroki zakres środków językowych.	Uczeń swobodnie i poprawnie opisuje zagrożenia, zapisuje zasady zachowania w różnych i udziela rad i sugestii. Poprawnie formułuje informacje o zagrożeniach i odpowiada na sygnały o niebezpieczeństwie udzielając informacji. W oparciu o model opracowuje pisemnie zestaw zasad poprawnego i bezpiecznego zachowania w różnych sytuacjach np. w klubie, parku, na wycieczce. Praca zawiera szeroki zakres środków językowych, ewentualne błędy nie zaburzają komunikacji.	Uczeń dość swobodnie i na ogół poprawnie opisuje zagrożenia, zapisuje zasady zachowania w różnych i udziela rad i sugestii. Popełniając nieliczne błędy, formułuje informacje o zagrożeniach i odpowiada na sygnały o niebezpieczeństwie udzielając informacji. W oparciu o model opracowuje pisemnie zestaw zasad poprawnego i bezpiecznego zachowania w różnych sytuacjach np. w klubie, parku, na wycieczce. Praca zawiera dość szeroki zakres środków językowych, nieliczne błędy na ogół nie zaburzają komunikacji.	Uczeń z pewnym trudem i popełniając dość liczne błędy opisuje zagrożenia, zapisuje zasady zachowania w różnych i udziela rad i sugestii. Popełniając dość liczne błędy formułuje informacje o zagrożeniach i odpowiada na sygnały o niebezpieczeństwie udzielając informacji. W oparciu o model opracowuje pisemnie zestaw zasad poprawnego i bezpiecznego zachowania w różnych sytuacjach np. w klubie, parku, na wycieczce. Praca zawiera ograniczony zakres środków językowych, a dość liczne błędy częściowo zaburzają komunikację.	Uczeń z trudem i popełniając liczne błędy, opisuje zagrożenia, zapisuje zasady zachowania w różnych i udziela rad i sugestii. Popełniając liczne błędy, formułuje informacje o zagrożeniach i odpowiada na sygnały o niebezpieczeństwie udzielając informacji. W oparciu o model opracowuje pisemnie zestaw zasad poprawnego i bezpiecznego zachowania w różnych sytuacjach np. w klubie, parku, na wycieczce. Praca zawiera bardzo ograniczony zakres środków językowych, a liczne błędy znacznie zaburzają komunikację.
Mówienie i reagowanie w formie ustnej	Uczeń z dużą swobodą i bezbłędnie prowadzi rozmowę na temat zachowania bezpieczeństwa w różnych sytuacjach i postępowania w razie wypadku. Bardzo chętnie uczestniczy w dialogach; bezbłędnie formułuje zasady poprawnego zachowania i zachowania bezpieczeństwa i przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach, a także	Uczeń swobodnie i poprawnie prowadzi rozmowę na temat zachowania bezpieczeństwa w różnych sytuacjach i postępowania w razie wypadku. Chętnie uczestniczy w dialogach; poprawnie formułuje zasady poprawnego zachowania i zachowania bezpieczeństwa i przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach a także swobodnie	Uczeń dość swobodnie i na ogół poprawnie prowadzi rozmowę na temat zachowania bezpieczeństwa w różnych sytuacjach i postępowania w razie wypadku. Uczestniczy w dialogach; zazwyczaj poprawnie formułuje zasady poprawnego zachowania i zachowania bezpieczeństwa i przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach; dość swobodnie	Uczeń z pewnym trudem i popełniając dość liczne błędy prowadzi rozmowę na temat zachowania bezpieczeństwa w różnych sytuacjach i postępowania w razie wypadku. Uczestniczy w dialogach; popełniając dość liczne błędy formułuje zasady poprawnego zachowania i zachowania bezpieczeństwa przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach; z pewnym	Uczeń z trudem i popełniając liczne błędy prowadzi rozmowę na temat zachowania bezpieczeństwa w różnych sytuacjach i postępowania w razie wypadku. Nieudolnie uczestniczy w dialogach; popełniając liczne błędy, formułuje zasady poprawnego zachowania i zachowania bezpieczeństwa i przekazuje informacje przedstawione na

	przekonuje i zachęca do niektórych zachowań.	przekonuje i zachęca do niektórych zachowań; ewentualne błędy nie zaburzają komunikacji.	przekonuje i zachęca do niektórych zachowań; nieliczne błędy na ogół nie zaburzają komunikacji.	trudem zadaje przekonuje i zachęca do niektórych zachowań; dość liczne błędy czasami zaburzają komunikację.	ilustracjach; z trudem zadaje przekonuje i zachęca do niektórych zachowań; liczne błędy znacznie zaburzają komunikację.

Klasa 7

Cel kształcenia wg nowej podstawy programowej	**Ocena**				
	Celująca	**Bardzo dobra**	**Dobra**	**Dostateczna**	**Dopuszczająca**
WELCOME					
Zachowania społeczne i interakcja	Uczeń prowadzi rozmowę z kolegami w szkole i opisuje ludzi, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń prowadzi rozmowę z kolegami w szkole i opisuje ludzi, nie popełniając większych błędów.	Uczeń prowadzi rozmowę z kolegami w szkole i opisuje ludzi popełniając niewielkie błędy językowe, niewpływające na zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń prowadzi rozmowę z kolegami w szkole i opisuje ludzi popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń prowadzi rozmowę z kolegami w szkole i opisuje ludzi popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.
Rozumienie wypowiedzi	Uczeń rozumie proste, typowe wypowiedzi pisemne w postaci wiadomości tekstowych dotyczących życia szkolnego i wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych tekstów, nie popełniając błędów.	Uczeń rozumie proste, typowe wypowiedzi pisemne w postaci wiadomości tekstowych dotyczących życia szkolnego i wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych tekstów, nie popełniając większych błędów.	Uczeń rozumie proste, typowe wypowiedzi pisemne w postaci wiadomości tekstowych dotyczących życia szkolnego i wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych tekstów, popełniając niewielkie błędy.	Uczeń na ogół rozumie proste, typowe wypowiedzi pisemne w postaci wiadomości tekstowych dotyczących życia szkolnego i wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych tekstów, popełniając liczne błędy.	Uczeń rozumie część prostych wypowiedzi pisemnych w postaci wiadomości tekstowych dotyczących życia szkolnego i wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych tekstów, popełniając bardzo liczne błędy.

Uzyskiwanie informacji	Uczeń w sposób bardzo płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z czynnościami wykonywanymi w teraźniejszości i przeszłości, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń w sposób płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z czynnościami wykonywanymi w teraźniejszości i przeszłości, nie popełniając większych błędów.	Uczeń w sposób dosć płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z czynnościami wykonywanymi w teraźniejszości i przeszłości popełniając drobne błędy językowe, niewpływające na zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń uzyskuje i przekazuje informacje związane z czynnościami wykonywanymi w teraźniejszości i przeszłości, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń z trudem uzyskuje i przekazuje informacje związane z czynnościami wykonywanymi w teraźniejszości i przeszłości, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.
Słownictwo i gramatyka	Uczeń bezbłędnie stosuje poznane słownictwo z rozdziału *Welcome* (w tym, m.in., przymiotniki używane do opisu osobowości, czas *present simple i present coontinuous, past simple i past continuous*	Uczeń poprawnie lub niemal poprawnie stosuje poznane słownictwo z rozdziału *Welcome* (w tym, m.in., przymiotniki używane do opisu osobowości, czas *present simple i present coontinuous, past simple i past continuous*	Uczeń na ogół poprawnie stosuje poznane słownictwo z rozdziału *Welcome* (w tym, m.in., przymiotniki używane do opisu osobowości, czas *present simple i present coontinuous, past simple i past continuous.*	Uczeń stosuje poznane słownictwo z rozdziału *Welcome* (w tym, m.in., przymiotniki używane do opisu osobowości, czas *present simple i present coontinuous, past simple i past continuous* popełniając liczne błędy.	Uczeń stosuje poznane słownictwo z rozdziału *Welcome* (w tym, m.in., przymiotniki używane do opisu osobowości, czas *present simple i present coontinuous, past simple i past continuous* popełniając bardzo liczne błędy.
UNIT 1					
Zachowania społeczne i interakcja	Uczeń prowadzi rozmowę opisując swoje odczucia w różnych sytuacjach, składa propozycje i reaguje na propozycje, stosując właściwe formy grzecznościowe, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń prowadzi rozmowę opisując swoje odczucia w różnych sytuacjach, składa propozycje i reaguje na propozycje, stosując właściwe formy grzecznościowe, nie popełniając większych błędów.	Uczeń prowadzi rozmowę opisując swoje odczucia w różnych sytuacjach, składa propozycje i reaguje na propozycje stosując właściwe formy grzecznościowe, popełniając niewielkie błędy językowe, niewpływające na zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń prowadzi rozmowę opisując swoje odczucia w różnych sytuacjach, składa propozycje i reaguje na propozycje stosując właściwe formy grzecznościowe, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń prowadzi rozmowę opisując swoje odczucia w różnych sytuacjach, składa propozycje i reaguje na propozycje stosując właściwe formy grzecznościowe, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.

Rozumienie wypowiedzi	Uczeń z łatwością rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 1 m.in. zachowania społeczne, atrakcje, obawy i fobie oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń bez trudu rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 1 m.in. zachowania społeczne, atrakcje, obawy i fobie oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, nie popełniając większych błędów.	Uczeń rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 1 m.in. zachowania społeczne, atrakcje, obawy i fobie oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając niewielkie i nieliczne błędy.	Uczeń z pewnym trudem rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 1 m.in. zachowania społeczne, atrakcje, obawy i fobie oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając liczne błędy.	Uczeń z trudem rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 1 m.in. zachowania społeczne, atrakcje, obawy i fobie oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając bardzo liczne błędy.
Uzyskiwanie informacji	Uczeń w sposób bardzo płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z zachowaniami społecznymi, atrakcjami oferowanymi przez centrum rozrywkowe oraz strachami i obawami, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń w sposób płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z zachowaniami społecznymi, atrakcjami oferowanymi przez centrum rozrywkowe oraz strachami i obawami, nie popełniając większych błędów.	Uczeń w sposób dość płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z zachowaniami społecznymi, atrakcjami oferowanymi przez centrum rozrywkowe oraz strachami i obawami, popełniając drobne błędy językowe, niewpływające na zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń uzyskuje i przekazuje informacje związane z zachowaniami społecznymi, atrakcjami oferowanymi przez centrum rozrywkowe oraz strachami i obawami, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń z trudem uzyskuje i przekazuje informacje związane z zachowaniami społecznymi, atrakcjami oferowanymi przez centrum rozrywkowe oraz strachami i obawami, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.
Gramatyka i słownictwo	Uczeń bezbłędnie stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 1 (w tym, m.in., przymiotniki występujące z określonymi przyimkami, wyrażenia odnoszące się do opisu doświadczeń obaw i strachów), czasy *present perfect* i *past simple* oraz formy pytań.	Uczeń poprawnie lub niemal poprawnie stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 1 (w tym, m.in., przymiotniki występujące z określonymi przyimkami, wyrażenia odnoszące się do opisu doświadczeń obaw i strachów), czasy *present perfect* i *past simple* oraz formy pytań.	Uczeń stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 1 (w tym, m.in., przymiotniki występujące z określonymi przyimkami, wyrażenia odnoszące się do opisu doświadczeń obaw i strachów), czasy present perfect i past simple oraz formy pytań.	Uczeń stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 1 (w tym, m.in., przymiotniki występujące z określonymi przyimkami, wyrażenia odnoszące się do opisu doświadczeń obaw i strachów), czasy *present perfect* i *past simple* oraz formy pytań popełniając liczne błędy.	Uczeń stosuje niektóre poznane struktury i słownictwo z rozdziału 1 (w tym, m.in., przymiotniki występujące z określonymi przyimkami, wyrażenia odnoszące się do opisu doświadczeń obaw i strachów), czasy *present perfect* i *past simple* oraz formy pytań popełniając bardzo liczne błędy.

Tworzenie tekstu pisemnego	Uczeń pisze kwestionariusz, w którym zadaje pytania o sposób spędzenia wakacji, uczestniczy w pisemnej dyskusji na temat fobii i obaw, nie popełniając żadnych błędów i stosując właściwą formę i styl wypowiedzi oraz bardzo bogate środki językowe.	Uczeń pisze kwestionariusz, w którym zadaje pytania o sposób spędzenia wakacji, uczestniczy w pisemnej dyskusji na temat fobii i obaw, nie popełniając większych błędów i stosując właściwą formę i styl wypowiedzi oraz bogate środki językowe.	Uczeń pisze kwestionariusz, w którym zadaje pytania o sposób spędzenia wakacji, uczestniczy w pisemnej dyskusji na temat fobii i obaw, popełniając niewielkie błędy językowe, nie wpływające na zrozumienie wypowiedzi, stosując w miarę właściwą formę i styl oraz w miarę bogate środki językowe.	Uczeń pisze kwestionariusz, w którym zadaje pytania o sposób spędzenia wakacji, uczestniczy w pisemnej dyskusji na temat fobii i obaw, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi, stosując częściowo właściwą formę i styl oraz raczej ubogie środki językowe.	Uczeń pisze kwestionariusz, w którym zadaje pytania o sposób spędzenia wakacji, uczestniczy w pisemnej dyskusji na temat fobii i obaw, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi, nie zachowując właściwej formy i stylu oraz bardzo ubogie środki językowe.
UNIT 2					
Zachowania społeczne i interakcja	Uczeń prowadzi rozmowę o swoich doświadczeniach, podtrzymuje rozmowę, prosi o dodatkowe informacje i reaguje na podane informacje, stosując właściwe formy grzecznościowe i nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń prowadzi rozmowę o swoich doświadczeniach, podtrzymuje rozmowę, prosi o dodatkowe informacje i reaguje na podane informacje, stosując właściwe formy grzecznościowe i nie popełniając większych błędów.	Uczeń prowadzi rozmowę o swoich doświadczeniach, podtrzymuje rozmowę, prosi o dodatkowe informacje i reaguje na podane informacje, stosując właściwe formy grzecznościowe, popełniając niewielkie błędy językowe, niewpływające na zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń prowadzi rozmowę o swoich doświadczeniach, podtrzymuje rozmowę, prosi o dodatkowe informacje i reaguje na podane informacje, stosując właściwe formy grzecznościowe, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń prowadzi rozmowę o swoich doświadczeniach, podtrzymuje rozmowę, prosi o dodatkowe informacje i reaguje na podane informacje, stosując właściwe formy grzecznościowe, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.

Rozumienie wypowiedzi	Uczeń z łatwością rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 2 m.in. ważne wydarzenia w życiu, zmianę miejsca zamieszkania, biografie i programy treningowe oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń bez trudu rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 2 m.in. ważne wydarzenia w życiu, zmianę miejsca zamieszkania, biografie i programy treningowe oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, nie popełniając większych błędów.	Uczeń rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 2 m.in. ważne wydarzenia w życiu, zmianę miejsca zamieszkania, biografie i programy treningowe oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając niewielkie i nieliczne błędy.	Uczeń z pewnym trudem rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 2 m.in. ważne wydarzenia w życiu, zmianę miejsca zamieszkania, biografie i programy treningowe oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając liczne błędy.	Uczeń z dużym trudem rozumie niektóre proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 2 m.in. ważne wydarzenia w życiu, zmianę miejsca zamieszkania, biografie i programy treningowe oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając bardzo liczne błędy.
Uzyskiwanie informacji	Uczeń w sposób bardzo płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z ważnymi wydarzeniami w życiu, zmianami i doświadczeniami, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń w sposób płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z ważnymi wydarzeniami w życiu, zmianami i doświadczeniami, nie popełniając większych błędów.	Uczeń dosć płynnie uzyskuje i przekazuje informacje związane z ważnymi wydarzeniami w życiu, zmianami i doświadczeniami, popełniając drobne błędy językowe, niewpływające na zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń uzyskuje i przekazuje informacje związane z ważnymi wydarzeniami w życiu, zmianami i doświadczeniami, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń z trudem uzyskuje i przekazuje informacje związane z ważnymi wydarzeniami w życiu, zmianami i doświadczeniami,, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.
Gramatyka i słownictwo	Uczeń bezbłędnie stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 2 (w tym, m.in. ważne wydarzenia w życiu, wyrażanie uczuć, wyrażenia odnoszące się do czasu przeszłego), czas *present perfect* oraz wyrażenia *already, yet, since* i *for*.	Uczeń poprawnie lub niemal poprawnie stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 2 (w tym, m.in. ważne wydarzenia w życiu, wyrażanie uczuć, wyrażenia odnoszące się do czasu przeszłego), czas *present perfect* oraz wyrażenia *already, yet, since* i *for*.	Uczeń stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 2 (w tym, m.in. ważne wydarzenia w życiu, wyrażanie uczuć, wyrażenia odnoszące się do czasu przeszłego), czas *present perfect* oraz wyrażenia *already, yet, since* i *for* popełniając nieliczne błędy.	Uczeń stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 2 (w tym, m.in. ważne wydarzenia w życiu, wyrażanie uczuć, wyrażenia odnoszące się do czasu przeszłego), czas *present perfect* oraz wyrażenia *already, yet, since* i *for* popełniając liczne błędy.	Uczeń stosuje niektóre poznane struktury i słownictwo z rozdziału 2 (w tym, m.in. ważne wydarzenia w życiu, wyrażanie uczuć, wyrażenia odnoszące się do czasu przeszłego), czas *present perfect* oraz wyrażenia *already, yet, since* i *for* popełniając bardzo liczne błędy.

Tworzenie tekstu pisemnego	Uczeń pisze wiadomość e-mail przekazując wiadomości oraz notatkę biograficzną , nie popełniając żadnych błędów i stosując właściwą formę i styl wypowiedzi oraz bardzo bogate środki językowe.	Uczeń pisze wiadomość e-mail przekazując wiadomości oraz notatkę biograficzną , nie popełniając większych błędów i stosując właściwą formę i styl wypowiedzi oraz bogate środki językowe.	Uczeń pisze wiadomość e-mail przekazując wiadomości oraz notatkę biograficzną, popełniając niewielkie błędy językowe, nie wpływające na zrozumienie wypowiedzi, stosując w miarę właściwą formę i styl oraz w miarę bogate środki językowe.	Uczeń pisze wiadomość e-mail przekazując wiadomości oraz notatkę biograficzną, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi, stosując częściowo właściwą formę i styl oraz raczej ubogie środki językowe.	Uczeń pisze wiadomość e-mail przekazując wiadomości oraz notatkę biograficzną, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi, nie zachowując właściwej formy i stylu oraz bardzo ubogie środki językowe.
UNIT 3					
Zachowania społeczne i interakcja	Uczeń prowadzi rozmowę o możliwych zmianach w przyszłości, wyraża życzenia, intencje, decyzje i plany nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń prowadzi rozmowę o możliwych zmianach w przyszłości, wyraża życzenia, intencje, decyzje i plany nie popełniając większych błędów.	Uczeń prowadzi rozmowę o możliwych zmianach w przyszłości, wyraża życzenia, intencje, decyzje i plany, popełniając niewielkie błędy językowe, niewpływające na zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń prowadzi rozmowę o możliwych zmianach w przyszłości, wyraża życzenia, intencje, decyzje i plany, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń prowadzi rozmowę o możliwych zmianach w przyszłości, wyraża życzenia, intencje, decyzje i plany, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.
Rozumienie wypowiedzi	Uczeń z łatwością rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 3 m.in. wakacje w przyszłości, materiały informacyjne na temat wakacji, miejsca pobytu na wakacjach i festiwale oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń bez trudu rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 3 m.in. wakacje w przyszłości, materiały informacyjne na temat wakacji, miejsca pobytu na wakacjach i festiwale oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, nie popełniając większychbłędów.	Uczeń rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 3 m.in. wakacje w przyszłości, materiały informacyjne na temat wakacji, miejsca pobytu na wakacjach i festiwale oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając niewielkie i nieliczne błędy.	Uczeń z pewnym trudem rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 3 m.in. wakacje w przyszłości, materiały informacyjne na temat wakacji, miejsca pobytu na wakacjach i festiwale oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając liczne błędy.	Uczeń z dużym trudem rozumie niektóre proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 3 m.in. wakacje w przyszłości, materiały informacyjne na temat wakacji, miejsca pobytu na wakacjach i festiwale oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów,

					popełniając bardzo liczne błędy.
Uzyskiwanie informacji	Uczeń w sposób bardzo płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z wakacjami, festiwalami i wakacjami w przyszłości, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń w sposób płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z wakacjami, festiwalami i wakacjami w przyszłości, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń w sposób dość płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z wakacjami, festiwalami i wakacjami w przyszłości, popełniając drobne błędy językowe, niewpływające na zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń uzyskuje i przekazuje informacje związane z wakacjami, festiwalami i wakacjami w przyszłości, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń z trudem uzyskuje i przekazuje niektóre informacje związane z wakacjami, festiwalami i wakacjami w przyszłości, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.
Gramatyka i słownictwo	Uczeń bezbłędnie stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 3 (w tym, m.in. rodzaje zakwaterowania na wakacjach, typy wakacji, festiwale, wyrażenia odnoszące się do czasu przyszłego), czasowniki *will, may* i *might*.	Uczeń poprawnie lub niemal poprawnie stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 3 (w tym, m.in. rodzaje zakwaterowania na wakacjach, typy wakacji, festiwale, wyrażenia odnoszące się do czasu przyszłego), czasowniki *will, may* i *might*.	Uczeń stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 3 (w tym, m.in. rodzaje zakwaterowania na wakacjach, typy wakacji, festiwale, wyrażenia odnoszące się do czasu przyszłego), czasowniki *will, may* i *might* popełniając nieliczne błędy.	Uczeń stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 3 (w tym, m.in. rodzaje zakwaterowania na wakacjach, typy wakacji, festiwale, wyrażenia odnoszące się do czasu przyszłego), czasowniki *will, may* i *might* popełniając liczne błędy.	Uczeń stosuje niektóre poznane struktury i słownictwo z rozdziału 3 (w tym, m.in. rodzaje zakwaterowania na wakacjach, typy wakacji, festiwale, wyrażenia odnoszące się do czasu przyszłego), czasowniki *will, may* i *might* popełniając bardzo liczne błędy.
Tworzenie tekstu pisemnego	Uczeń tworzy ogłoszenie reklamowe atrakcyjnego miejsca na wakacje i wpis na blogu dotyczący przekonań na temat zmian w przyszłości nie popełniając żadnych błędów i stosując właściwą formę i styl wypowiedzi oraz bardzo bogate środki językowe.	Uczeń tworzy ogłoszenie reklamowe atrakcyjnego miejsca na wakacje i wpis na blogu dotyczący przekonań na temat zmian w przyszłości nie popełniając większych błędów i stosując właściwą formę i styl wypowiedzi oraz bogate środki językowe.	Uczeń tworzy ogłoszenie reklamowe atrakcyjnego miejsca na wakacje i wpis na blogu dotyczący przekonań na temat zmian w przyszłości, popełniając niewielkie błędy językowe, nie wpływające na zrozumienie wypowiedzi, stosując w miarę właściwą formę i styl oraz w miarę bogate środki językowe.	Uczeń tworzy ogłoszenie reklamowe atrakcyjnego miejsca na wakacje i wpis na blogu dotyczący przekonań na temat zmian w przyszłości, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi, stosując częściowo właściwą formę i styl oraz raczej ubogie środki językowe.	Uczeń tworzy ogłoszenie reklamowe atrakcyjnego miejsca na wakacje i wpis na blogu dotyczący przekonań na temat zmian w przyszłości, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi, nie zachowując właściwej formy i stylu oraz bardzo ubogie środki językowe.

UNIT 4					
Zachowania społeczne i interakcja	Uczeń prowadzi rozmowę o rzeczach, które lubi i których nie lubi wyraża i reaguje na prośby, stosując właściwe formy grzecznościowe i nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń prowadzi rozmowę o rzeczach, które lubi i których nie lubi wyraża i reaguje na prośby, stosując właściwe formy grzecznościowe i nie popełniając większych błędów.	Uczeń prowadzi rozmowę o rzeczach, które lubi i których nie lubi wyraża i reaguje na prośby, stosując właściwe formy grzecznościowe i popełniając niewielkie błędy językowe, niewpływające na zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń prowadzi rozmowę o rzeczach, które lubi i których nie lubi wyraża i reaguje na prośby, stosując właściwe formy grzecznościowe i popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń prowadzi rozmowę o rzeczach, które lubi i których nie lubi wyraża i reaguje na prośby, stosując właściwe formy grzecznościowe i popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.
Rozumienie wypowiedzi	Uczeń z łatwością rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 4 m.in. styl życia nastolatków, podanie o pracę sezonową, marzenia i ambicje oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń bez trudu rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 4 m.in. styl życia nastolatków, podanie o pracę sezonową, marzenia i ambicje oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, nie popełniając większych błędów.	Uczeń rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 4 m.in. styl życia nastolatków, podanie o pracę sezonową, marzenia i ambicje oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając niewielkie i nieliczne błędy.	Uczeń z pewnym trudem rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 4 m.in. styl życia nastolatków, podanie o pracę sezonową, marzenia i ambicje oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając liczne błędy.	Uczeń z dużym trudem rozumie niektóre proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 4 m.in. styl życia nastolatków, podanie o pracę sezonową, marzenia i ambicje oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając bardzo liczne błędy.
Uzyskiwanie informacji	Uczeń w sposób bardzo płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z umiejętnościami, planami stylem życia, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń w sposób płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z umiejętnościami, planami stylem życia, nie popełniając większych błędów.	Uczeń w sposób dość płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z umiejętnościami, planami stylem życia, popełniając drobne błędy językowe, niewpływające na zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń uzyskuje i przekazuje informacje związane z umiejętnościami, planami stylem życia, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń z trudem uzyskuje i przekazuje niektóre informacje związane z umiejętnościami, planami stylem życia,. popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.

Gramatyka i słownictwo	Uczeń bezbłędnie stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 4 (w tym, m.in. nazwy czynności wykonywanych w czasie wolnym, rzeczowniki przymiotniki opisujące pozytywne cechy), czasowniki z formami *–ing* i *to + infinitive*	Uczeń poprawnie lub niemal poprawnie stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 4 (w tym, m.in. nazwy czynności wykonywanych w czasie wolnym, rzeczowniki przymiotniki opisujące pozytywne cechy), czasowniki z formami *–ing* i *to + infinitive*	Uczeń stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 4 (w tym, m.in. nazwy czynności wykonywanych w czasie wolnym, rzeczowniki przymiotniki opisujące pozytywne cechy), czasowniki z formami *–ing* i *to + infinitive* popełniając nieliczne błędy.	Uczeń stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 4 (w tym, m.in. nazwy czynności wykonywanych w czasie wolnym, rzeczowniki przymiotniki opisujące pozytywne cechy), czasowniki z formami *–ing* i *to + infinitive* popełniając liczne błędy.	Uczeń stosuje niektóre poznane struktury i słownictwo z rozdziału 4 (w tym, m.in. nazwy czynności wykonywanych w czasie wolnym, rzeczowniki przymiotniki opisujące pozytywne cechy), czasowniki z formami *–ing* i *to + infinitive* popełniając bardzo liczne błędy.
Tworzenie tekstu pisemnego	Uczeń tworzy podanie o pracę sezonową i opracowuje swój profil na mediach społecznosciowych opisując swoje marzenia i ambicje, nie popełniając żadnych błędów i stosując właściwą formę i styl wypowiedzi oraz bardzo bogate środki językowe.	Uczeń tworzy podanie o pracę sezonową i opracowuje swój profil na mediach społecznosciowych opisując swoje marzenia i ambicje, nie popełniając większych błędów i stosując właściwą formę i styl wypowiedzi oraz bogate środki językowe.	Uczeń tworzy podanie o pracę sezonową i opracowuje swój profil na mediach społecznosciowych opisując swoje marzenia i ambicje, popełniając niewielkie błędy językowe, nie wpływające na zrozumienie wypowiedzi, stosując w miarę właściwą formę i styl oraz w miarę bogate środki językowe.	Uczeń tworzy podanie o pracę sezonową i opracowuje swój profil na mediach społecznosciowych opisując swoje marzenia i ambicje, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi, stosując częściowo właściwą formę i styl oraz raczej dość ubogie środki językowe.	Uczeń tworzy podanie o pracę sezonową i opracowuje swój profil na mediach społecznosciowych opisując swoje marzenia i ambicje, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi, nie zachowując właściwej formy i stylu oraz bardzo ubogie środki językowe.
UNIT 5					
Zachowania społeczne i interakcja	Uczeń prowadzi rozmowę o regułach i zasadach panujących w domach, oferuje pomoc i reaguje na propozycję pomocy, stosując właściwe formy grzecznościowe i nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń prowadzi rozmowę o regułach i zasadach panujących w domach, oferuje pomoc i reaguje na propozycję pomocy, stosując właściwe formy grzecznościowe i nie popełniając większych błędów.	Uczeń prowadzi rozmowę o regułach i zasadach panujących w domach, oferuje pomoc i reaguje na propozycję pomocy, stosując właściwe formy grzecznościowe i popełniając niewielkie błędy językowe, niewpływające na zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń prowadzi rozmowę o regułach i zasadach panujących w domach, oferuje pomoc i reaguje na propozycję pomocy stosując właściwe formy grzecznościowe i popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu	Uczeń prowadzi rozmowę o regułach i zasadach panujących w domach, oferuje pomoc i reaguje na propozycję pomocy stosując właściwe formy grzecznościowe i popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu

				wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.	wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.
Rozumienie wypowiedzi	Uczeń z łatwością rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 5 m.in. obowiązki domowe, dzielenie obowiązków, relacje rodziców i dzieci, problemy nastolatków oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń z trudem rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 5 m.in. obowiązki domowe, dzielenie obowiązków, relacje rodziców i dzieci, problemy nastolatków oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, nie popełniając większych błędów.	Uczeń rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 5 m.in. obowiązki domowe, dzielenie obowiązków, relacje rodziców i dzieci, problemy nastolatków oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając niewielkie i nieliczne błędy.	Uczeń z pewnym trudem rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 5 m.in. obowiązki domowe, dzielenie obowiązków, relacje rodziców i dzieci, problemy nastolatków oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając liczne błędy.	Uczeń z dużym trudem rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 5 m.in. obowiązki domowe, dzielenie obowiązków, relacje rodziców i dzieci, problemy nastolatków oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając bardzo liczne błędy.
Uzyskiwanie informacji	Uczeń w sposób bardzo płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z obowiązkami domowymi, dzieleniem obowiązków, relacji pomiędzy dziećmi a rodzicami, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń w sposób płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z obowiązkami domowymi, dzieleniem obowiązków, relacji pomiędzy dziećmi a rodzicami, nie popełniając więkkszych błędów.	Uczeń w sposób dość płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z obowiązkami domowymi, dzieleniem obowiązków, relacji pomiędzy dziećmi a rodzicami, popełniając drobne błędy językowe, niewpływające na zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń uzyskuje i przekazuje informacje związane z obowiązkami domowymi, dzieleniem obowiązków, relacji pomiędzy dziećmi a rodzicami, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń z trudem uzyskuje i przekazuje informacje związane z obowiązkami domowymi, dzieleniem obowiązków, relacji pomiędzy dziećmi a rodzicami popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.

Gramatyka i słownictwo	Uczeń bezbłędnie stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 5 (w tym, m.in. nazwy prac i obowiązków domowych, wyrażenia związane z wolnością osobistą i różnicą pokoleń), czasowniki służące do wyrażania pozwolenia, zakazu i obowiązku: *must, mustn't, have to, don't have to*	Uczeń poprawnie lub niemal poprawnie stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 5 (w tym, m.in. nazwy prac i obowiązków domowych, wyrażenia związane z wolnością osobistą i różnicą pokoleń), czasowniki służące do wyrażania pozwolenia, zakazu i obowiązku: *must, mustn't, have to, don't have to*	Uczeń stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 5 (w tym, m.in. nazwy prac i obowiązków domowych, wyrażenia związane z wolnością osobistą i różnicą pokoleń), czasowniki służące do wyrażania pozwolenia, zakazu i obowiązku: *must, mustn't, have to, don't have to,* popełniając nieliczne błędy.	Uczeń stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 5 (w tym, m.in. nazwy prac i obowiązków domowych, wyrażenia związane z wolnością osobistą i różnicą pokoleń), czasowniki służące do wyrażania pozwolenia, zakazu i obowiązku: *must, mustn't, have to, don't have to* popełniając liczne błędy.	Uczeń stosuje niektóre poznane struktury i słownictwo z rozdziału 5 (w tym, m.in. nazwy prac i obowiązków domowych, wyrażenia związane z wolnością osobistą i różnicą pokoleń), czasowniki służące do wyrażania pozwolenia, zakazu i obowiązku: *must, mustn't, have to, don't have to* popełniając bardzo liczne błędy.
Tworzenie tekstu pisemnego	Uczeń pisze email o problemach z rodzicami i odpowiedź na wpis na blogu dotyczący zasad i zachowań w domu, nie popełniając żadnych błędów i stosując właściwą formę i styl wypowiedzi oraz bardzo bogate środki językowe.	Uczeń pisze email o problemach z rodzicami i odpowiedź na wpis na blogu dotyczący zasad i zachowań w domu, nie popełniając większych błędów i stosując właściwą formę i styl wypowiedzi oraz bogate środki językowe.	Uczeń pisze email o problemach z rodzicami i odpowiedź na wpis na blogu dotyczący zasad i zachowań w domu, popełniając niewielkie błędy językowe, nie wpływające na zrozumienie wypowiedzi, stosując w miarę właściwą formę i styl oraz w miarę bogate środki językowe.	Uczeń pisze email o problemach z rodzicami i odpowiedź na wpis na blogu dotyczący zasad i zachowań w domu, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi, stosując częściowo właściwą formę i styl oraz raczej ubogie środki językowe.	Uczeń pisze email o problemach z rodzicami i odpowiedź na wpis na blogu dotyczący zasad i zachowań w domu, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi, nie zachowując właściwej formy i stylu oraz bardzo ubogie środki językowe.
UNIT 6					
Zachowania społeczne i interakcja	Uczeń prowadzi rozmowę używając zaimków nieokreślonych, przeprasza, usprawiedliwia się i reaguje na przeprosiny i usprawiedliwienia, stosując właściwe formy grzecznościowe i nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń prowadzi rozmowę używając zaimków nieokreślonych, przeprasza, usprawiedliwia się i reaguje na przeprosiny i usprawiedliwienia, stosując właściwe formy grzecznościowe i nie popełniając większych błędów.	Uczeń prowadzi rozmowę używając zaimków nieokreślonych, przeprasza, usprawiedliwia się i reaguje na przeprosiny i usprawiedliwienia, stosując właściwe formy grzecznościowe i popełniając niewielkie błędy językowe, niewpływające na zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń prowadzi rozmowę używając zaimków nieokreślonych, przeprasza, usprawiedliwia się i reaguje na przeprosiny i usprawiedliwienia stosując w większości właściwe formy grzecznościowe i popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń prowadzi rozmowę używając zaimków nieokreślonych, przeprasza, usprawiedliwia się i reaguje na przeprosiny i usprawiedliwienia stosując formy grzecznościowe i popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.

Rozumienie wypowiedzi	Uczeń z łatwością rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 6 m.in. jedzenie w restauracji, zakupy, sklepy, wydawanie pieniędzy oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń bez trudu rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 6 m.in. jedzenie w restauracji, zakupy, sklepy, wydawanie pieniędzy oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, nie popełniając większych błędów.	Uczeń rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 6 m.in. jedzenie w restauracji, zakupy, sklepy, wydawanie pieniędzy oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając niewielkie i nieliczne błędy.	Uczeń z pewnym trudem rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 6 m.in. jedzenie w restauracji, zakupy, sklepy, wydawanie pieniędzy oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając liczne błędy.	Uczeń z dużym trudem rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 6 m.in. jedzenie w restauracji, zakupy, sklepy, wydawanie pieniędzy oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając bardzo liczne błędy.
Uzyskiwanie informacji	Uczeń w sposób bardzo płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z zakupami, korzystaniem z informacji o restauracjach i sklepach, i gospodarowaniem pieniędzmi, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń w sposób płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z zakupami, korzystaniem z informacji o restauracjach i sklepach, i gospodarowaniem pieniędzmi, nie popełniając większych błędów.	Uczeń w sposób dość płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z zakupami, korzystaniem z informacji o restauracjach i sklepach, i gospodarowaniem pieniędzmi, popełniając drobne błędy językowe, niewpływające na zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń uzyskuje i przekazuje informacje związane z zakupami, korzystaniem z informacji o restauracjach i sklepach, i gospodarowaniem pieniędzmi, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń z trudem uzyskuje i przekazuje niektóre informacje związane z zakupami, korzystaniem z informacji o restauracjach i sklepach, i gospodarowaniem pieniędzmi popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.
Gramatyka i słownictwo	Uczeń bezbłędnie stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 6 (w tym, m.in. przymiotniki o silnym zabarwieniu, wyrażenia związane z pieniędzmi i robieniem zakupów), zaimki nieokreślone *some-*, *any-*, *no-* oraz przysłówki stopnia: *really, very* etc.	Uczeń poprawnie lub niemal poprawnie stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 6 (w tym, m.in. przymiotniki o silnym zabarwieniu, wyrażenia związane z pieniędzmi i robieniem zakupów), zaimki nieokreślone *some-*, *any-*, *no-* oraz przysłówki stopnia: *really, very* etc.	Uczeń stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 6 (w tym, m.in. przymiotniki o silnym zabarwieniu, wyrażenia związane z pieniędzmi i robieniem zakupów), zaimki nieokreślone *some-*, *any-*, *no-* oraz przysłówki stopnia: *really, very* etc. popełniając nieliczne błędy.	Uczeń stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 6 (w tym, m.in. przymiotniki o silnym zabarwieniu, wyrażenia związane z pieniędzmi i robieniem zakupów), zaimki nieokreślone *some-*, *any-*, *no-* oraz przysłówki stopnia: *really, very* etc. popełniając liczne błędy.	Uczeń stosuje niektóre poznane struktury i słownictwo z rozdziału 6 (w tym, m.in. przymiotniki o silnym zabarwieniu, wyrażenia związane z pieniędzmi i robieniem zakupów), zaimki nieokreślone *some-*, *any-*, *no-* oraz przysłówki stopnia: *really, very* etc. popełniając bardzo liczne błędy.

Tworzenie tekstu pisemnego	Uczeń tworzy wpis na blogu na temat miejsc, gdzie można zrobić zakupy i tworzy opis osoby na podstawie fotografii, nie popełniając żadnych błędów i stosując właściwą formę i styl wypowiedzi oraz bardzo bogate środki językowe.	Uczeń tworzy wpis na blogu na temat miejsc, gdzie można zrobić zakupy i tworzy opis osoby na podstawie fotografii, nie popełniając większych błędów i stosując właściwą formę i styl wypowiedzi oraz bogate środki językowe.	Uczeń tworzy wpis na blogu na temat miejsc, gdzie można zrobić zakupy i tworzy opis osoby na podstawie fotografii, popełniając niewielkie błędy językowe, niewpływające na zrozumienie wypowiedzi, stosując w miarę właściwą formę i styl oraz w miarę bogate środki językowe.	Uczeń tworzy wpis na blogu na temat miejsc, gdzie można zrobić zakupy i tworzy opis osoby na podstawie fotografii, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi, stosując częściowo właściwą formę i styl oraz raczej ubogie środki językowe.	Uczeń tworzy wpis na blogu na temat miejsc, gdzie można zrobić zakupy i tworzy opis osoby na podstawie fotografii, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi, nie zachowując właściwej formy i stylu oraz bardzo ubogie środki językowe.
UNIT 7					
Zachowania społeczne i interakcja	Uczeń prowadzi rozmowę o zachowaniach na rzecz środowiska naturalnego, prosi o radę, udziela rad i reaguje na udzielone rady, stosując właściwe formy grzecznościowe i nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń prowadzi rozmowę o zachowaniach na rzecz środowiska naturalnego, prosi o radę, udziela rad i reaguje na udzielone rady, stosując właściwe formy grzecznościowe i nie popełniając większych błędów.	Uczeń prowadzi rozmowę o zachowaniach na rzecz środowiska naturalnego, prosi o radę, udziela rad i reaguje na udzielone rady, stosując właściwe formy grzecznościowe i popełniając niewielkie błędy językowe, niewpływające na zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń prowadzi rozmowę o zachowaniach na rzecz środowiska naturalnego, prosi o radę, udziela rad i reaguje na udzielone rady, stosując w większości właściwe formy grzecznościowe i popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń prowadzi rozmowę o zachowaniach na rzecz środowiska naturalnego, prosi o radę, udziela rad i reaguje na udzielone rady, stosując formy grzecznościowe i popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.
Rozumienie wypowiedzi	Uczeń z łatwością rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 7 m.in. zagrożone gatunki, pozyskiwanie funduszy, akcje charytatywne, sytuacje hipotetyczne oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych	Uczeń bez trudu rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 7 m.in. zagrożone gatunki, pozyskiwanie funduszy, akcje charytatywne, sytuacje hipotetyczne oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych	Uczeń rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 7 m.in. zagrożone gatunki, pozyskiwanie funduszy, akcje charytatywne, sytuacje hipotetyczne oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych	Uczeń z pewnym trudem rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 7 m.in. zagrożone gatunki, pozyskiwanie funduszy, akcje charytatywne, sytuacje hipotetyczne oraz wykonuje zadania sprawdzające	Uczeń z dużym trudem rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 7 m.in. zagrożone gatunki, pozyskiwanie funduszy, akcje charytatywne, sytuacje hipotetyczne oraz wykonuje zadania sprawdzające

	wypowiedzi i tekstów, nie popełniając żadnych błędów.	wypowiedzi i tekstów, nie popełniając większych błędów.	wypowiedzi i tekstów, popełniając niewielkie i nieliczne błędy.	zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając liczne błędy.	zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając bardzo liczne błędy.
Uzyskiwanie informacji	Uczeń w sposób bardzo płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z gatunkami zwierząt zagrożonymi wyginięciem, zagrożeniami dla środowiska i ich konsekwencjami, działaniami społecznymi na rzecz środowiska, i pozyskiwaniem funduszy, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń w sposób płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z gatunkami zwierząt zagrożonymi wyginięciem, zagrożeniami dla środowiska i ich konsekwencjami, działaniami społecznymi na rzecz środowiska, i pozyskiwaniem funduszy, nie popełniając większych błędów.	Uczeń w sposób dość płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z gatunkami zwierząt zagrożonymi wyginięciem, zagrożeniami dla środowiska i ich konsekwencjami, działaniami społecznymi na rzecz środowiska, i pozyskiwaniem funduszy, popełniając drobne błędy językowe, niewpływające na zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń uzyskuje i przekazuje informacje związane z gatunkami zwierząt zagrożonymi wyginięciem, zagrożeniami dla środowiska i ich konsekwencjami, działaniami społecznymi na rzecz środowiska, i pozyskiwaniem funduszy, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń z trudem uzyskuje i przekazuje niektóre informacje związane z gatunkami zwierząt zagrożonymi wyginięciem, zagrożeniami dla środowiska i ich konsekwencjami , działaniami społecznymi na rzecz środowiska, i pozyskiwaniem funduszy, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.
Gramatyka i słownictwo	Uczeń bezbłędnie stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 7 (w tym, m.in. wyrażenia związane z ochroną środowiska, organizacjami charytatywnymi pozyskiwaniem funduszy), rozumie i tworzy zdania używając zerowego, pierwszego i drugiego trybu warunkowego.	Uczeń poprawnie lub niemal poprawnie stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 7 (w tym, m.in. wyrażenia związane z ochroną środowiska, organizacjami charytatywnymi pozyskiwaniem funduszy), rozumie i tworzy zdania używając zerowego, pierwszego i drugiego trybu warunkowego.	Uczeń stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 7 (w tym, m.in. wyrażenia związane z ochroną środowiska, organizacjami charytatywnymi pozyskiwaniem funduszy), rozumie i tworzy zdania używając zerowego, pierwszego i drugiego trybu warunkowego, popełniając nieliczne błędy.	Uczeń stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 7 (w tym, m.in. wyrażenia związane z ochroną środowiska, organizacjami charytatywnymi pozyskiwaniem funduszy), rozumie i tworzy zdania używając zerowego, pierwszego i drugiego trybu warunkowego, popełniając liczne błędy.	Uczeń stosuje niektóre poznane struktury i słownictwo z rozdziału 7 (w tym, m.in. wyrażenia związane z ochroną środowiska, organizacjami charytatywnymi pozyskiwaniem funduszy), rozumie i tworzy zdania używając zerowego, pierwszego i drugiego trybu warunkowego, popełniając bardzo liczne błędy.

Tworzenie tekstu pisemnego	Uczeń tworzy dialog na temat możliwych zachowań w opisanych sytuacjach, opisuje problemy dzikich zwierząt i pisze list e-mail z prośbą o wsparcie działań na rzecz środowiska, nie popełniając żadnych błędów i stosując właściwą formę i styl wypowiedzi oraz bardzo bogate środki językowe.	Uczeń tworzy dialog na temat możliwych zachowań w opisanych sytuacjach, opisuje problemy dzikich zwierząt i pisze list e-mail z prośbą o wsparcie działań na rzecz środowiska, nie popełniając większych błędów i stosując właściwą formę i styl wypowiedzi oraz bogate środki językowe.	Uczeń tworzy dialog na temat możliwych zachowań w opisanych sytuacjach, opisuje problemy dzikich zwierząt i pisze list e-mail z prośbą o wsparcie działań na rzecz środowiska, popełniając niewielkie błędy językowe, nie wpływające na zrozumienie wypowiedzi, stosując w miarę właściwą formę i styl oraz dość bogate środki językowe.	Uczeń tworzy dialog na temat możliwych zachowań w opisanych sytuacjach, opisuje problemy dzikich zwierząt i pisze list e-mail z prośbą o wsparcie działań na rzecz środowiska, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi, stosując częściowo właściwą formę i styl oraz raczej ubogie środki językowe.	Uczeń tworzy dialog na temat możliwych zachowań w opisanych sytuacjach, opisuje problemy dzikich zwierząt i pisze list e-mail z prośbą o wsparcie działań na rzecz środowiska, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi, nie zachowując właściwej formy i stylu oraz bardzo ubogie środki językowe.
UNIT 8					
Zachowania społeczne i interakcja	Uczeń prowadzi rozmowę o planowaniu idealnego budynku, reaguje na informacje, wyraża niedowierzanie i ulgę, stosując właściwe formy grzecznościowe i nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń prowadzi rozmowę o planowaniu idealnego budynku, reaguje na informacje, wyraża niedowierzanie i ulgę, stosując właściwe formy grzecznościowe i nie popełniając większych błędów.	Uczeń prowadzi rozmowę o planowaniu idealnego budynku, reaguje na informacje, wyraża niedowierzanie i ulgę, stosując właściwe formy grzecznościowe i popełniając niewielkie błędy językowe, niewpływające na zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń prowadzi rozmowę o planowaniu idealnego budynku, reaguje na informacje, wyraża niedowierzanie i ulgę, stosując w większości właściwe formy grzecznościowe i popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń prowadzi rozmowę o planowaniu idealnego budynku, reaguje na informacje, wyraża niedowierzanie i ulgę, stosując formy grzecznościowe i popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.
Rozumienie wypowiedzi	Uczeń z łatwością rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 8 m.in. proces budowania, projekty budynków, tradycyjnych budowli, innowacji, szlak	Uczeń bez trudu rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 8 m.in. proces budowania, projekty budynków, tradycyjnych budowli, innowacji, szlak	Uczeń rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 8 m.in. proces budowania, projekty budynków, tradycyjnych budowli, innowacji, szlak	Uczeń z pewnym trudem rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 8 m.in. proces budowania, projekty budynków, tradycyjnych budowli, innowacji, szlak	Uczeń z dużym trudem rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 8 m.in. proces budowania, projekty budynków, tradycyjnych budowli, innowacji, szlak

	bursztynowy i produkcja biżuterii oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, nie popełniając żadnych błędów.	bursztynowy i produkcja biżuterii oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, nie popełniając większych błędów.	bursztynowy i produkcja biżuterii oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając niewielkie i nieliczne błędy.	bursztynowy i produkcja biżuterii oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając liczne błędy.	bursztynowy i produkcja biżuterii oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając bardzo liczne błędy.
Uzyskiwanie informacji	Uczeń w sposób bardzo płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z budowaniem, opisywaniem budowli i przedmiotów oraz materiałów, z których są wykonane, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń w sposób płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z budowaniem, opisywaniem budowli i przedmiotów oraz materiałów, z których są wykonane, nie popełniając więszych błędów.	Uczeń w sposób dość płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z budowaniem, opisywaniem budowli i przedmiotów oraz materiałów, z których są wykonane, popełniając drobne błędy językowe, niewpływające na zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń uzyskuje i przekazuje informacje związane z budowaniem, opisywaniem budowli i przedmiotów oraz materiałów, z których są wykonane, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń z trudem uzyskuje i przekazuje niektóre informacje związane z budowaniem, opisywaniem budowli i przedmiotów oraz materiałów, z których są wykonane, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.
Gramatyka i słownictwo	Uczeń bezbłędnie stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 8 (w tym, m.in. wyrażenia związane z budowlami, materiały budowlane i ich struktura i wygląd, czasowniki służące do opisu procesu budowania), rozumie i tworzy zdania w stronie biernej czasu *present simple* i *past simple*.	Uczeń poprawnie lub niemal poprawnie stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 8 (w tym, m.in. wyrażenia związane z budowlami, materiały budowlane i ich struktura i wygląd, czasowniki służące do opisu procesu budowania), rozumie i tworzy zdania w stronie biernej czasu *present simple* i *past simple*.	Uczeń stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 8 (w tym, m.in. wyrażenia związane z budowlami, materiały budowlane i ich struktura i wygląd, czasowniki służące do opisu procesu budowania), rozumie i tworzy zdania w stronie biernej czasu *present simple* i *past simple,* popełniając nieliczne błędy.	Uczeń stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 8 (w tym, m.in. wyrażenia związane z budowlami, materiały budowlane i ich struktura i wygląd, czasowniki służące do opisu procesu budowania) , rozumie i tworzy zdania w stronie biernej czasu *present simple* i *past simple,* popełniając liczne błędy.	Uczeń stosuje niektóre poznane struktury i słownictwo z rozdziału 8 (w tym, m.in. wyrażenia związane z budowlami, materiały budowlane i ich struktura i wygląd, czasowniki służące do opisu procesu budowania) , rozumie i tworzy zdania w stronie biernej czasu *present simple* i *past simple,* popełniając bardzo liczne błędy.
Tworzenie tekstu pisemnego	Uczeń opisuje budynek i przygotowuje punkty do prezentacji reklamującej produkt, nie popełniając żadnych błędów i stosując właściwą formę i styl	Uczeń opisuje budynek i przygotowuje punkty do prezentacji reklamującej produkt, nie popełniając większych błędów i stosując właściwą formę i styl	Uczeń opisuje budynek i przygotowuje punkty do prezentacji reklamującej produkt, popełniając niewielkie błędy językowe, niewpływające na	Uczeń opisuje budynek i przygotowuje punkty do prezentacji reklamującej produkt, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu	Uczeń opisuje budynek i przygotowuje punkty do prezentacji reklamującej produkt, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na

	wypowiedzi oraz bardzo bogate środki językowe.	wypowiedzi oraz bogate środki językowe.	zrozumienie wypowiedzi, stosując w miarę właściwą formę i styl oraz dość bogate środki językowe.	wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi, stosując częściowo właściwą formę i styl orazraczej ubogie środki językowe.	właściwe zrozumienie wypowiedzi, nie zachowując właściwej formy i stylu oraz bardzo ubogie środki językowe.
UNIT 9					
Zachowania społeczne i interakcja	Uczeń prowadzi rozmowę na temat umiejętności, planów na weekend, spekuluje i domyśla się tego, co mogło wydarzyć lub się wydarzyło, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń prowadzi rozmowę na temat umiejętności, planów na weekend, spekuluje i domyśla się tego, co mogło wydarzyć lub się wydarzyło, nie popełniając większych błędów.	Uczeń prowadzi rozmowę na temat umiejętności, planów na weekend, spekuluje i domyśla się tego, co mogło wydarzyć lub się wydarzyło, popełniając niewielkie błędy językowe, niewpływające na zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń prowadzi rozmowę na temat umiejętności planów na weekend, spekuluje i domyśla się tego, co mogło wydarzyć lub się wydarzyło, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń prowadzi rozmowę na temat umiejętności, planów na weekend, spekuluje i domyśla się tego, co mogło wydarzyć lub się wydarzyło, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.
Rozumienie wypowiedzi	Uczeń z łatwością rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 9 m.in. styl życia, diety, powody ich stosowania, utrzymanie formy i odczuć oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń bez trudu rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 9 m.in. styl życia, diety, powody ich stosowania, utrzymanie formy i odczuć oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, nie popełniając większych błędów.	Uczeń rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 9 m.in. styl życia, diety, powody ich stosowania, utrzymanie formy i odczuć oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając niewielkie i nieliczne błędy.	Uczeń z pewnym trudem rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 9 m.in. styl życia, diety, powody ich stosowania, utrzymanie formy i odczuć oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając liczne błędy.	Uczeń z dużym trudem rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 9 m.in. styl życia, diety, powody ich stosowania, utrzymanie formy i odczuć oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając bardzo liczne błędy.
Uzyskiwanie informacji	Uczeń w sposób bardzo płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z planami na przyszłość, zdrowemu odżywianiu i zachowaniu dobrej formy	Uczeń w sposób płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z planami na przyszłość, zdrowemu odżywianiu i zachowaniu dobrej formy	Uczeń w sposób dość płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z planami na przyszłość, zdrowemu odżywianiu i zachowaniu dobrej formy fizycznej, popełniając	Uczeń uzyskuje i przekazuje informacje związane z planami na przyszłość, zdrowemu odżywianiu i zachowaniu dobrej formy fizycznej, popełniając błędy językowe, które w	Uczeń uzyskuje i przekazuje niektóre informacje związane z planami na przyszłość, zdrowemu odżywianiu i zachowaniu dobrej formy fizycznej, popełniając błędy językowe,

	fizycznej, nie popełniając żadnych błędów.	fizycznej, nie popełniając wększych błędów.	drobne błędy językowe, niewpływające na zrozumienie wypowiedzi.	niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.	które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.
Gramatyka i słownictwo	Uczeń bezbłędnie stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 9 (w tym, m.in. wyrażenia związane z trybem życia , żywieniem), rozumie i tworzy zdania z czasownikami z przymkiem (*Phrasal verbs*) oraz zdania z formami *be going to, will, can, could* i *be able to.*	Uczeń poprawnie lub niemal poprawnie stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 9 (w tym, m.in. wyrażenia związane z trybem życia , żywieniem), rozumie i tworzy zdania z czasownikami z przymkiem (*Phrasal verbs*) oraz zdania z formami *be going to, will, can, could* i *be able to.*	Uczeń stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 9 (w tym, m.in. wyrażenia związane z trybem życia , żywieniem), rozumie i tworzy zdania z czasownikami z przymkiem (*Phrasal verbs*) oraz zdania z formami *be going to, will, can, could* i *be able to simple* popełniając nieliczne błędy.	Uczeń stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 9 (w tym, m.in. wyrażenia związane z trybem życia , żywieniem), rozumie i tworzy zdania z czasownikami z przymkiem (*Phrasal verbs*) oraz zdania z formami *be going to, will, can, could* i *be able to,* popełniając liczne błędy.	Uczeń stosuje niektóre poznane struktury i słownictwo z rozdziału 9 (w tym, m.in. wyrażenia związane z trybem życia , żywieniem), rozumie i tworzy zdania z czasownikami z przymkiem (*Phrasal verbs*) oraz zdania z formami *be going to, will, can, could* i *be able to,* popełniając bardzo liczne błędy.
Tworzenie tekstu pisemnego	Uczeń tworzy plan działań nastawionych na osiągnięcie celu oraz wpis w dzienniku na temat zmiany stylu życia, nie popełniając żadnych błędów i stosując właściwą formę i styl wypowiedzi oraz bardzo bogate środki językowe.	Uczeń tworzy plan działań nastawionych na osiągnięcie celu oraz wpis w dzienniku na temat zmiany stylu życia, nie popełniając większych błędów i stosując właściwą formę i styl wypowiedzi oraz bogate środki językowe.	Uczeń tworzy plan działań nastawionych na osiągnięcie celu oraz wpis w dzienniku na temat zmiany stylu życia, popełniając niewielkie błędy językowe, niewpływające na zrozumienie wypowiedzi, stosując w miarę właściwą formę i styl oraz dość bogate środki językowe.	Uczeń tworzy plan działań nastawionych na osiągnięcie celu oraz wpis w dzienniku na temat zmiany stylu życia, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi, stosując częściowo właściwą formę i styl oraz raczej ubogie środki językowe.	Uczeń tworzy plan działań nastawionych na osiągnięcie celu oraz wpis w dzienniku na temat zmiany stylu życia, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi, nie zachowując właściwej formy i stylu oraz bardzo ubogie środki językowe.

Klasa 8

Cel kształcenia wg podstawy programowej	Ocena				
	Celująca	**Bardzo dobra**	**Dobra**	**Dostateczna**	**Dopuszczająca**
WELCOME					
Zachowania społeczne i interakcja	Uczeń prowadzi rozmowę z na temat aklimatyzowania się w szkole, zawierania przyjaźni i opisuje ludzi, nie popełniając żanych błędów.	Uczeń prowadzi rozmowę z na temat aklimatyzowania się w szkole, zawierania przyjaźni i opisuje ludzi, nie popełniając większych błędów.	Uczeń prowadzi rozmowę na temat aklimatyzowania się w szkole, zawierania przyjaźni i opisuje ludzi, popełniając niewielkie błędy językowe, niewpływające na zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń prowadzi rozmowę na temat aklimatyzowania się w szkole, zawierania przyjaźni i opisuje ludzi, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń prowadzi rozmowę na temat aklimatyzowania się w szkole, zawierania przyjaźni i opisuje ludzi, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.
Rozumienie wypowiedzi	Uczeń bez trudu rozumie proste, typowe wypowiedzi pisemne w postaci wiadomości tekstowych dotyczących uczestnictwa w kulturze i wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych tekstów, nie popełniając błędów.	Uczeń rozumie proste, typowe wypowiedzi pisemne w postaci wiadomości tekstowych dotyczących uczestnictwa w kulturze i wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych tekstów, nie popełniając większych błędów.	Uczeń bez większego trudu rozumie proste, typowe wypowiedzi pisemne w postaci wiadomości tekstowych dotyczących uczestnictwa w kulturze i wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych tekstów, popełniając niewielkie błędy.	Uczeń na ogół na ogół rozumie proste, typowe wypowiedzi pisemne w postaci wiadomości tekstowych dotyczących uczestnictwa w kulturze i wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych tekstów, popełniając liczne błędy.	Uczeńz trudem rozumie część prostych wypowiedzi pisemnych w postaci wiadomości tekstowych dotyczących uczestnictwa w kulturze i wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych tekstów, popełniając bardzo liczne błędy.
Uzyskiwanie informacji	Uczeń w sposób bardzo płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z relacjami i przyjaźnią,	Uczeń w sposób płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z relacjami i przyjaźnią, filmami oraz literaturą i	Uczeń w sposób dość płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z relacjami i przyjaźnią, filmami oraz	Uczeń uzyskuje i przekazuje informacje związane z relacjami i przyjaźnią, filmami oraz literaturą i bohaterami	Uczeń z trudem uzyskuje i przekazuje informacje związane z relacjami i przyjaźnią, filmami oraz literaturą i bohaterami

	filmami oraz literaturą i bohaterami filmów i książek.	bohaterami filmów i książek.	literaturą i bohaterami filmów i książek, popełniając drobne błędy językowe, niewpływające na zrozumienie wypowiedzi.	filmów i książek, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.	filmów i książek, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.
Tworzenie tekstu pisemnego	Uczeń pisze notatkę na temat wybranego filmu oraz uczestniczy w pisemnej dyskusji na temat zawierania przyjaźni, nie popełniając żadnych błędów i stosując właściwą formę i styl wypowiedzi oraz bardzo bogaty zasób środków językowych.	Uczeń pisze notatkę na temat wybranego filmu oraz uczestniczy w pisemnej dyskusji na temat zawierania przyjaźni, nie popełniając większych błędów i stosując właściwą formę i styl wypowiedzi oraz bogaty zasób środków językowych.	Uczeń pisze notatkę na temat wybranego filmu oraz uczestniczy w pisemnej dyskusji na temat zawierania przyjaźni, popełniając niewielkie błędy językowe, nie wpływające na zrozumienie wypowiedzi, stosując w miarę właściwą formę i styl oraz dość bogaty zasób środków językowych.	Uczeń pisze notatkę na temat wybranego filmu oraz uczestniczy w pisemnej dyskusji na temat zawierania przyjaźni, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi, stosując częściowo właściwą formę i styl oraz niezbyt bogaty zasób środków językowych.	Uczeń pisze notatkę na temat wybranego filmu oraz uczestniczy w pisemnej dyskusji na temat zawierania przyjaźni, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi, nie zachowując właściwej formy i stylu oraz stosując ubogi zasób środków językowych.
Przetwarzanie tekstu	Uczeń tłumaczy wyrażenia na język polski oraz przekształca zdania używając podanych słów, nie popełniając błędów.	Uczeń tłumaczy wyrażenia na język polski oraz przekształca zdania używając podanych słów, nie popełniając większych błędów.	Uczeń tłumaczy wyrażenia na język polski oraz przekształca zdania używając podanych słów, popełniając niewielkie błędy.	Uczeń tłumaczy wyrażenia na język polski oraz przekształca zdania używając podanych słów, popełniając liczne błędy.	Uczeń tłumaczy wyrażenia na język polski oraz przekształca zdania używając podanych słów, popełniając bardzo liczne błędy.
Słownictwo i gramatyka	Uczeń bezbłędnie stosuje poznane słownictwo z rozdziału Welcome (w tym, m.in., czasowniki z przyimkiem opisujące relacje, nazwy gatunków literackich i filmowych, dopełniacz	Uczeń poprawnie lub niemal poprawnie stosuje poznane słownictwo z rozdziału Welcome (w tym, m.in., czasowniki z przyimkiem opisujące relacje, nazwy gatunków literackich i	Uczeń stosuje poznane słownictwo z rozdziału Welcome (w tym, m.in., czasowniki z przyimkiem opisujące relacje, nazwy gatunków literackic i filmowych, dopełniacz saksoński, przymiotniki i	Uczeń poprawnie stosuje poznane słownictwo z rozdziału Welcome (w tym, m.in., czasowniki z przyimkiem opisujące relacje, nazwy gatunków literackic i filmowych, dopełniacz saksoński,	Uczeń poprawnie stosuje poznane słownictwo z rozdziału Welcome (w tym, m.in., czasowniki z przyimkiem opisujące relacje, nazwy gatunków literackic i filmowych, dopełniacz saksoński,

	saksoński, przymiotniki i zaimki dzierżawcze oraz czas present simple i present coontinuous.	filmowych, dopełniacz saksoński, przymiotniki i zaimki dzierżawcze oraz czas present simple i present coontinuous.	zaimki dzierżawcze oraz czas present simple i present coontinuous, popełniając nieliczne błędy.	przymiotniki i zaimki dzierżawcze oraz czas present simple i present coontinuous, popełniając liczne błędy.	przymiotniki i zaimki dzierżawcze oraz czas present simple i present coontinuous, popełniając bardzo liczne błędy.
UNIT 1					
Zachowania społeczne i interakcja	Uczeń prowadzi rozmowę opisując osoby, udziela rad i odpowiada na rady, opowiada o problemach innych osób i przedstawia rozwiązania problemów, prowadzi rozmowę na temat czynności wykonywanych w czasie wolnym, relacji z rodziną i znajomymi oraz nawiązywania znajomości, wyraża swoją opinię na temat znaczenia relacji i oglądania telewizji, zaprasza i odpowiada na zaproszenie nie popełniając żanych błędów.	Uczeń prowadzi rozmowę opisując osoby, udziela rad i odpowiada na rady, opowiada o problemach innych osób i przedstawia rozwiązania problemów, prowadzi rozmowę na temat czynności wykonywanych w czasie wolnym, relacji z rodziną i znajomymi oraz nawiązywania znajomości, wyraża swoją opinię na temat znaczenia relacji i oglądania telewizji, zaprasza i odpowiada na zaproszenie nie popełniając większych błędów.	Uczeń prowadzi rozmowę opisując osoby, udziela rad i odpowiada na rady, opowiada o problemach innych osób i przedstawia rozwiązania problemów, prowadzi rozmowę na temat czynności wykonywanych w czasie wolnym, relacji z rodziną i znajomymi oraz nawiązywania znajomości, wyraża swoją opinię na temat znaczenia relacji i oglądania telewizji, zaprasza i odpowiada na zaproszenie, popełniając niewielkie błędy językowe, niewpływające na zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń prowadzi rozmowę opisując osoby, udziela rad i odpowiada na rady, opowiada o problemach innych osób i przedstawia rozwiązania problemów, prowadzi rozmowę na temat czynności wykonywanych w czasie wolnym, relacji z rodziną i znajomymi oraz nawiązywania znajomości, wyraża swoją opinię na temat znaczenia relacji i oglądania telewizji, zaprasza i odpowiada na zaproszenie, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń prowadzi rozmowę opisując osoby, udziela rad i odpowiada na rady, opowiada o problemach innych osób i przedstawia rozwiązania problemów, prowadzi rozmowę na temat czynności wykonywanych w czasie wolnym, relacji z rodziną i znajomymi oraz nawiązywania znajomości, wyraża swoją opinię na temat znaczenia relacji i oglądania telewizji, zaprasza i odpowiada na zaproszenie, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.
Rozumienie wypowiedzi	Uczeń bez trudu rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 1 m.in. związki	Uczeń rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 1 m.in. związki	Uczeń bez większego trudu rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale	Uczeń na ogół rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 1 m.in. związki	Uczeń z trudem rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 1 m.in. związki

	międzyludzkie, relacje, planowanie wycieczki, oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, nie popełniając błędów.	międzyludzkie, relacje, planowanie wycieczki, oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, nie popełniając większych błędów.	1m.in. związki międzyludzkie, relacje, planowanie wycieczki oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając niewielkie i nieliczne błędy.	międzyludzkie, relacje, planowanie wycieczki oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając liczne błędy.	międzyludzkie, relacje, planowanie wycieczki oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając bardzo liczne błędy.
Uzyskiwanie informacji	Uczeń w sposób bardzo płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane ze związkami międzyludzkimi, nawiązywaniem znajomości oraz umawianiem się, nie popełniając błędów.	Uczeń w sposób płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane ze związkami międzyludzkimi, nawiązywaniem znajomości oraz umawianiem się, nie popełniając większych błędów.	Uczeń w sposób dość płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane ze związkami międzyludzkimi, nawiązywaniem znajomości oraz umawianiem się, popełniając drobne błędy językowe, niewpływające na zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń uzyskuje i przekazuje informacje związane ze związkami międzyludzkimi, nawiązywaniem znajomości oraz umawianiem się, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń z trudem uzyskuje i przekazuje informacje związane ze związkami międzyludzkimi, nawiązywaniem znajomości oraz umawianiem się, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.
Przetwarzanie tekstu	Uczeń tłumaczy wyrażenia związane z zapraszaniem i tytuły programów na język polski, tłumaczy nazwy polskich programów na angielski oraz przekształca zdania używając podanych słów, nie popełniając błędów.	Uczeń tłumaczy wyrażenia związane z zapraszaniem i tytuły programów na język polski, tłumaczy nazwy polskich programów na angielski oraz przekształca zdania używając podanych słów, nie popełniając większych błędów.	Uczeń tłumaczy wyrażenia związane z zapraszaniem i tytuły programów na język polski, tłumaczy nazwy polskich programów na angielski oraz przekształca zdania używając podanych słów, popełniając niewielkie błędy.	Uczeń tłumaczy wyrażenia związane z zapraszaniem i tytuły programów na język polski, tłumaczy nazwy polskich programów na angielski oraz przekształca zdania używając podanych słów, popełniając liczne błędy.	Uczeń tłumaczy wyrażenia związane z zapraszaniem i tytuły programów na język polski, tłumaczy nazwy polskich programów na angielski oraz przekształca zdania używając podanych słów popełniając bardzo liczne błędy.

Gramatyka i słownictwo	Uczeń bezbłędnie stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 1 (w tym, m.in., cechy charakteru, wyrazy z przedrostkiem *self-*, przymiotniki o przeciwnym znaczeniu tworzone za pomocą przedrostków *dis-*, *im* i *un-*, określenia czasu: *just, ever, never, already, how long, since, for,* Zaimek zwrotny *each other, c*zasowniki określające relacje, spójniki, zwroty wyrażające zaproszenie i odpowiadające na zaproszenie), czasy *present perfect* oraz *present simple* .	Uczeń poprawnie lub niemal poprawnie stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 1 (w tym, m.in., cechy charakteru, wyrazy z przedrostkiem *self-*, przymiotniki o przeciwnym znaczeniu tworzone za pomocą przedrostków *dis-*, *im-* i *un-*, określenia czasu: *just, ever, never, already, how long, since, for,* Zaimek zwrotny *each other, c*zasowniki określające relacje, spójniki, zwroty wyrażające zaproszenie i odpowiadające na zaproszenie), czasy *present perfect* oraz *present simple* .	Uczeń stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 1 (w tym, m.in., cechy charakteru, wyrazy z przedrostkiem *self-*, przymiotniki o przeciwnym znaczeniu tworzone za pomocą przedrostków *dis-*, *im-* i *un-*, określenia czasu: *just, ever, never, already, how long, since, for,* Zaimek zwrotny *each other, c*zasowniki określające relacje, spójniki, zwroty wyrażające zaproszenie i odpowiadające na zaproszenie), czasy *present perfect* oraz *present simple,* popełniając nieliczne błędy.	Uczeń stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 1 (w tym, m.in., cechy charakteru, wyrazy z przedrostkiem *self-*, przymiotniki o przeciwnym znaczeniu tworzone za pomocą przedrostków *dis-*, *im-* i *un-*, określenia czasu: *just, ever, never, already, how long, since, for,* Zaimek zwrotny *each other, c*zasowniki określające relacje, spójniki, zwroty wyrażające zaproszenie i odpowiadające na zaproszenie), czasy *present perfect* oraz *present simple,* popełniając liczne błędy.	Uczeń stosuje niektóre poznane struktury i słownictwo z rozdziału 1 (w tym, m.in., cechy charakteru, wyrazy z przedrostkiem *self-*, przymiotniki o przeciwnym znaczeniu tworzone za pomocą przedrostków *dis-*, *im-* i *un-*, określenia czasu: *just, ever, never, already, how long, since, for,* Zaimek zwrotny *each other, c*zasowniki określające relacje, spójniki, zwroty wyrażające zaproszenie i odpowiadające na zaproszenie), czasy *present perfect* oraz *present simple,* popełniając bardzo liczne błędy.
Tworzenie tekstu pisemnego	Uczeń pisze notatkę na temat spędzania czasu wolnego, negatywnego doświadczenia, zabawnego zdarzenia oraz zadania domowego, wpis na blogu na temat swoich zainteresowań, uczestniczy w pisemnej dyskusji na temat organizacji pomagających osobom samotnym, nie popełniając błędów i stosując właściwą formę i styl	Uczeń pisze notatkę na temat spędzania czasu wolnego, negatywnego doświadczenia, zabawnego zdarzenia oraz zadania domowego, wpis na blogu na temat swoich zainteresowań, uczestniczy w pisemnej dyskusji na temat organizacji pomagających osobom samotnym, nie popełniając większych błędów i stosując właściwą formę i styl wypowiedzi oraz bogaty	Uczeń pisze notatkę na temat spędzania czasu wolnego, negatywnego doświadczenia, zabawnego zdarzenia oraz zadania domowego, wpis na blogu na temat swoich zainteresowań, uczestniczy w pisemnej dyskusji na temat organizacji pomagających osobom samotnym, popełniając niewielkie błędy językowe, nie wpływające na	Uczeń pisze notatkę na temat spędzania czasu wolnego, negatywnego doświadczenia, zabawnego zdarzenia oraz zadania domowego, wpis na blogu na temat swoich zainteresowań, uczestniczy w pisemnej dyskusji na temat organizacji pomagających osobom samotnym, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu	Uczeń pisze notatkę na temat spędzania czasu wolnego, negatywnego doświadczenia, zabawnego zdarzenia oraz zadania domowego, wpis na blogu na temat swoich zainteresowań, uczestniczy w pisemnej dyskusji na temat organizacji pomagających osobom samotnym, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na

	wypowiedzi oraz bardzo bogaty zasób środków językowych.	zasób środków językowych	zrozumienie wypowiedzi, stosując w miarę właściwą formę i styl oraz w miarę bogaty zasób środków językowych.	wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi, stosując częściowo właściwą formę i styl oraz niezbyt bogaty zasób środków językowych.	właściwe zrozumienie wypowiedzi, nie zachowując właściwej formy i stylu oraz stosując ubogi zasób środków językowych.
Mediacja	Uczeń przekształca fragmenty ulotki na bardziej zwięzłe, nie popełniając błędów i stosując właściwą formę i styl wypowiedzi.	Uczeń przekształca fragmenty ulotki na bardziej zwięzłe, nie popełniając większych błędów i stosując przeważanie właściwą formę i styl wypowiedzi.	Uczeń przekształca fragmenty ulotki na bardziej zwięzłe, popełniając niewielkie błędy językowe, niewpływające na zrozumienie wypowiedzi, stosując w miarę właściwą formę i styl.	Uczeń przekształca fragmenty ulotki na bardziej zwięzłe, nie popełniając większych błędów, stosując częściowo właściwą formę i styl.	Uczeń przekształca fragmenty ulotki na bardziej zwięzłe, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi, nie zachowując właściwej formy i stylu.
UNIT 2					
Zachowania społeczne i interakcja	Uczeń prowadzi rozmowę na temat przychodzenia chorych uczniów do szkoły, stanu zdrowia, nagłego problemu zdrowotnego, udziela rad, podtrzymuje rozmowę, prosi o dodatkowe informacje i reaguje na podane informacje, stosując właściwe formy grzecznościowe i nie popełniając żanych błędów.	Uczeń prowadzi rozmowę na temat przychodzenia chorych uczniów do szkoły, stanu zdrowia, nagłego problemu zdrowotnego, udziela rad, podtrzymuje rozmowę, prosi o dodatkowe informacje i reaguje na podane informacje, stosując właściwe formy grzecznościowe i nie popełniając większych błędów.	Uczeń prowadzi rozmowę na temat przychodzenia chorych uczniów do szkoły, stanu zdrowia, nagłego problemu zdrowotnego, udziela rad, podtrzymuje rozmowę, prosi o dodatkowe informacje i reaguje na podane informacje, popełniając niewielkie błędy językowe, niewpływające na zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń prowadzi rozmowę na temat przychodzenia chorych uczniów do szkoły, stanu zdrowia, nagłego problemu zdrowotnego, udziela rad, prosi o dodatkowe informacje i reaguje na podane informacje, podtrzymuje rozmowę, prosi o dodatkowe informacje i reaguje na podane informacje, stosując właściwe formy grzecznościowe, popełniając błędy językowe, które w	Uczeń prowadzi rozmowę na temat przychodzenia chorych uczniów do szkoły, stanu zdrowia, nagłego problemu zdrowotnego, udziela rad, podtrzymuje rozmowę, prosi o dodatkowe informacje i reaguje na podane informacje, stosując właściwe formy grzecznościowe, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.

				niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.	
Rozumienie wypowiedzi	Uczeń bez trudu rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 2 m.in. choroby i ich objawy, nagłe problemy zdrowotne, dbanie o zdrowie i aplikacje zdrowotne oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, nie popełniając błędów.	Uczeń rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 2 m.in. choroby i ich objawy, nagłe problemy zdrowotne, dbanie o zdrowie i aplikacje zdrowotne oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, nie popełniając większych błędów.	Uczeń bez wiekszego trudu rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 2 m.in. choroby i ich objawy, nagłe problemy zdrowotne, dbanie o zdrowie i aplikacje zdrowotne oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając niewielkie i nieliczne błędy.	Uczeń na ogół rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 2 m.in. choroby i ich objawy, nagłe problemy zdrowotne, dbanie o zdrowie i aplikacje zdrowotne oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając liczne błędy.	Uczeń z trudem rozumie niektóre proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 2 m.in. choroby i ich objawy, nagłe problemy zdrowotne, dbanie o zdrowie i aplikacje zdrowotne oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając bardzo liczne błędy.
Uzyskiwanie informacji	Uczeń w sposób bardzo płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane ze stanem zdrowia, chronieniem się przed zarażeniem i korzystaniem z pomocy lekarza.	Uczeń w sposób płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane ze stanem zdrowia, chronieniem się przed zarażeniem i korzystaniem z pomocy lekarza.	Uczeń w sposób dość płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane ze stanem zdrowia, chronieniem się przed zarażeniem i korzystaniem z pomocy lekarza, popełniając drobne błędy językowe, niewpływające na zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń uzyskuje i przekazuje informacje związane ze stanem zdrowia, chronieniem się przed zarażeniem i korzystaniem z pomocy lekarza, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń z trudem uzyskuje i przekazuje informacje związane ze stanem zdrowia, chronieniem się przed zarażeniem i korzystaniem z pomocy lekarza, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.

Gramatyka i słownictwo	Uczeń bezbłędnie stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 2 (w tym, m.in. czasowniki, rzeczowniki i przymiotniki opisujące problemy zdrowotne, słownictwo związane z chorobami, spójniki *as, because, but*, czasowniki z przyimkiem i wyrażenia określające samopoczucie, czasowniki *be / feel / get*, wyrażenia związane z pozyskiwaniem informacji i udzielaniem wyjaśnień oraz leczeniem), czas *present simple, past perfect* oraz wyrażenia *already, yet, for, since* i *just.*	Uczeń poprawnie lub niemal poprawnie stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 2 (w tym, m.in. czasowniki, rzeczowniki i przymiotniki opisujące problemy zdrowotne, słownictwo związane z chorobami, spójniki *as, because, but*, czasowniki z przyimkiem i wyrażenia określające samopoczucie, czasowniki *be / feel / get*, wyrażenia związane z pozyskiwaniem informacji i udzielaniem wyjaśnień oraz leczeniem), czas *present simple, past perfect* oraz wyrażenia *already, yet, for, since* i *just.*	Uczeń stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 2 (w tym, m.in. czasowniki, rzeczowniki i przymiotniki opisujące problemy zdrowotne, słownictwo związane z chorobami, spójniki *as, because, but*, czasowniki z przyimkiem i wyrażenia określające samopoczucie, czasowniki *be / feel / get*, wyrażenia związane z pozyskiwaniem informacji i udzielaniem wyjaśnień oraz leczeniem), czas *present simple, past perfect* oraz wyrażenia *already, yet, for, since* i *just,* popełniając nieliczne błędy.	Uczeń stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 2 (w tym, m.in. czasowniki, rzeczowniki i przymiotniki opisujące problemy zdrowotne, słownictwo związane z chorobami, spójniki *as, because, but*, czasowniki z przyimkiem i wyrażenia określające samopoczucie, czasowniki *be / feel / get*, wyrażenia związane z pozyskiwaniem informacji i udzielaniem wyjaśnień oraz leczeniem), czas *present simple, past perfect* oraz wyrażenia *already, yet, for, since* i *just,* popełniając liczne błędy.	Uczeń stosuje niektóre poznane struktury i słownictwo z rozdziału 2 (w tym, m.in. czasowniki, rzeczowniki i przymiotniki opisujące problemy zdrowotne, słownictwo związane z chorobami, spójniki *as, because, but*, czasowniki z przyimkiem i wyrażenia określające samopoczucie, czasowniki *be / feel / get*, wyrażenia związane z pozyskiwaniem informacji i udzielaniem wyjaśnień oraz leczeniem), czas *present simple, past perfect* oraz wyrażenia *already, yet, for, since* i *just,* popełniając bardzo liczne błędy.
Tworzenie tekstu pisemnego	Uczeń pisze notatkę na temat swojego samopoczucia w czasie choroby i wydarzeń z dzieciństwa, wpis na blogu związany ze zdrowiem, zaproszenie na spotkanie z lekarzem oraz zakończenie rozprawki, na forum klasowym prowadzi dyskusję na temat zmysłów, aplikacji pro zdrowotnych oraz sposobów zapobiegania rozprzestrzeniania się	Uczeń pisze notatkę na temat swojego samopoczucia w czasie choroby i wydarzeń z dzieciństwa, wpis na blogu związany ze zdrowiem, zaproszenie na spotkanie z lekarzem oraz zakończenie rozprawki, na forum klasowym prowadzi dyskusję na temat zmysłów, aplikacji pro-zdrowotnych oraz sposobów zapobiegania rozprzestrzeniania się	Uczeń pisze notatkę na temat swojego samopoczucia w czasie choroby i wydarzeń z dzieciństwa, wpis na blogu związany ze zdrowiem, zaproszenie na spotkanie z lekarzem oraz zakończenie rozprawki, na forum klasowym prowadzi dyskusję na temat zmysłów, aplikacji pro zdrowotnych oraz sposobów zapobiegania rozprzestrzeniania się	Uczeń pisze notatkę na temat swojego samopoczucia w czasie choroby i wydarzeń z dzieciństwa, wpis na blogu związany ze zdrowiem, zaproszenie na spotkanie z lekarzem oraz zakończenie rozprawki, na forum klasowym prowadzi dyskusję na temat zmysłów, aplikacji pro zdrowotnych oraz sposobów zapobiegania rozprzestrzeniania się	Uczeń pisze notatkę na temat swojego samopoczucia w czasie choroby i wydarzeń z dzieciństwa, wpis na blogu związany ze zdrowiem, zaproszenie na spotkanie z lekarzem oraz zakończenie rozprawki, na forum klasowym prowadzi dyskusję na temat zmysłów, aplikacji pro-zdrowotnych oraz sposobów zapobiegania rozprzestrzeniania się

	chorób, nie popełniając błędów i stosując właściwą formę i styl wypowiedzi oraz bardzo bogaty zasób środków językowych.	chorób, nie popełniając większych błędów i stosując właściwą formę i styl wypowiedzi oraz bogaty zasób środków językowych.	chorób, popełniając niewielkie błędy językowe, nie wpływające na zrozumienie wypowiedzi, stosując w miarę właściwą formę i styl oraz dość bogaty zasób środków językowych.	chorób, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi, stosując częściowo właściwą formę i styl oraz niezbyt bogaty zasób środków językowych.	chorób, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi, nie zachowując właściwej formy i stylu oraz stosując ubogi zasób środków językowych.
Mediacja	Uczeń uzupełnia luki w mailu w języku polskim na podstawie przeczytanego angielskiego tekstu, nie popełniając błędów i stosując właściwą formę i styl wypowiedzi.	Uczeń uzupełnia luki w mailu w języku polskim na podstawie przeczytanego angielskiego tekstu, nie popełniając większych błędów i stosując przeważanie właściwą formę i styl wypowiedzi.	Uczeń uzupełnia luki w mailu w języku polskim na podstawie przeczytanego angielskiego tekstu, popełniając niewielkie błędy językowe, nie wpływające na zrozumienie wypowiedzi, stosując w miarę właściwą formę i styl.	Uczeń uzupełnia luki w mailu w języku polskim na podstawie przeczytanego angielskiego tekstu, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi, stosując częściowo właściwą formę i styl.	Uczeń uzupełnia luki w mailu w języku polskim na podstawie przeczytanego angielskiego tekstu, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi, nie zachowując właściwej formy i stylu.
Przetwarzanie tekstu	Uczeń tłumaczy wyrażenia związane z samopoczuciem na polski oraz przekształca zdania używając podanych słów oraz czasu past perfect, nie popełniając błędów.	Uczeń tłumaczy wyrażenia związane z samopoczuciem na polski oraz przekształca zdania używając podanych słów oraz czasu past perfect, nie popełniając większych błędów.	Uczeń tłumaczy wyrażenia związane z samopoczuciem na polski oraz przekształca zdania używając podanych słów oraz czasu past perfect, popełniając niewielkie błędy.	Uczeń tłumaczy wyrażenia związane z samopoczuciem na polski oraz przekształca zdania używając podanych słów oraz czasu past perfect, popełniając liczne błędy.	Uczeń tłumaczy wyrażenia związane z samopoczuciem na polski oraz przekształca zdania używając podanych słów oraz czasu past perfect, popełniając liczne błędy.
UNIT 3					
Zachowania społeczne i interakcja	Uczeń prowadzi rozmowę na temat przesądów w Polsce, wyboru jednej z atrakcji	Uczeń prowadzi rozmowę na temat przesądów w Polsce, wyboru jednej z atrakcji kulturalnych,	Uczeń prowadzi rozmowę na temat przesądów w Polsce, wyboru jednej z atrakcji kulturalnych,	Uczeń prowadzi rozmowę na temat przesądów w Polsce, wyboru jednej z atrakcji kulturalnych,	Uczeń prowadzi na temat przesądów w Polsce, wyboru jednej z atrakcji kulturalnych, polskich i

	kulturalnych, polskich i angielskich tytułów dzieł sztuki, wskazanego dzieła sztuki, umiejętności różnych twórców, wyraża pewność i wątpliwości oraz stosuje formy grzecznościowe, nie popełniając żadnych błędów.	polskich i angielskich tytułów dzieł sztuki, wskazanego dzieła sztuki, umiejętności różnych twórców, wyraża pewność i wątpliwości oraz stosuje formy grzecznościowe, nie popełniając większych błędów.	polskich i angielskich tytułów dzieł sztuki, wskazanego dzieła sztuki, umiejętności różnych twórców, wyraża pewność i wątpliwości oraz stosuje formy grzecznościowe, popełniając niewielkie błędy językowe, niewpływające na zrozumienie wypowiedzi.	polskich i angielskich tytułów dzieł sztuki, wskazanego dzieła sztuki, umiejętności różnych twórców, wyraża pewność i wątpliwości oraz stosuje formy grzecznościowe, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.	angielskich tytułów dzieł sztuki, wskazanego dzieła sztuki, umiejętności różnych twórców, wyraża pewność i wątpliwości oraz stosuje formy grzecznościowe, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.
Rozumienie wypowiedzi	Uczeń bez trudu rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 3 m.in. przesądy, wydarzenia kulturalne, odwiedzanie muzeów, rozwijanie kreatywności oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, nie popełniając błędów.	Uczeń rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 3 m.in. przesądy, wydarzenia kulturalne, odwiedzanie muzeów, rozwijanie kreatywności oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, nie popełniając większych błędów.	Uczeń bez większego trudu rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 3 m.in. przesądy, wydarzenia kulturalne, odwiedzanie muzeów, rozwijanie kreatywności oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając niewielkie i nieliczne błędy.	Uczeń na ogół rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 3 m.in. przesądy, wydarzenia kulturalne, odwiedzanie muzeów, rozwijanie kreatywności oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając liczne błędy.	Uczeń z trudem rozumie niektóre proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 3 m.in. przesądy, wydarzenia kulturalne, odwiedzanie muzeów, rozwijanie kreatywności oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając bardzo liczne błędy.
Uzyskiwanie informacji	Uczeń w sposób bardzo płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z przesądami, wydarzeniami kulturalnymi i dziełami sztuki.	Uczeń w sposób płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z przesądami, wydarzeniami kulturalnymi i dziełami sztuki.	Uczeń w sposób dość płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z przesądami, wydarzeniami kulturalnymi i dziełami sztuki, popełniając drobne błędy językowe, niewpływające	Uczeń uzyskuje i przekazuje informacje związane z przesądami, wydarzeniami kulturalnymi i dziełami sztuki, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu	Uczeń z trudem uzyskuje i przekazuje niektóre informacje związane z przesądami, wydarzeniami kulturalnymi i dziełami sztuki, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu

			na zrozumienie wypowiedzi.	wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.	wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.
Gramatyka i słownictwo	Uczeń bezbłędnie stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 3 (w tym, m.in. wyrażenia związane z kulturą i sztuką, uczestnictwem w kulturze, rzeczowniki z przyrostkiem –*scape,* przyrostki – nazwy twórców, wyrażenia odnoszące się do określania pewności oraz wątpliwości), pytania pośrednie, zdania z dopełnieniem bliższym i dalszym.	Uczeń poprawnie lub niemal poprawnie stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 3 (w tym, m.in. wyrażenia związane z kulturą i sztuką, uczestnictwem w kulturze, rzeczowniki z przyrostkiem – *scape,* przyrostki – nazwy twórców, wyrażenia odnoszące się do określania pewności oraz wątpliwości), pytania pośrednie, zdania z dopełnieniem bliższym i dalszym.	Uczeń stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 3 (w tym, m.in. wyrażenia związane z kulturą i sztuką, uczestnictwem w kulturze, rzeczowniki z przyrostkiem –*scape,* przyrostki – nazwy twórców, wyrażenia odnoszące się do określania pewności oraz wątpliwości), pytania pośrednie, zdania z dopełnieniem bliższym i dalszym, popełniając nieliczne błędy.	Uczeń stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 3 (w tym, m.in. wyrażenia związane z kulturą i sztuką, uczestnictwem w kulturze, rzeczowniki z przyrostkiem –*scape,* przyrostki – nazwy twórców, wyrażenia odnoszące się do określania pewności oraz wątpliwości), pytania pośrednie, zdania z dopełnieniem bliższym i dalszym, popełniając liczne błędy.	Uczeń stosuje niektóre poznane struktury i słownictwo z rozdziału 3 (w tym, m.in. wyrażenia związane z kulturą i sztuką, uczestnictwem w kulturze, rzeczowniki z przyrostkiem – *scape,* przyrostki – nazwy twórców, wyrażenia odnoszące się do określania pewności oraz wątpliwości), pytania pośrednie, zdania z dopełnieniem bliższym i dalszym, popełniając bardzo liczne błędy.
Tworzenie tekstu pisemnego	Uczeń tworzy notatkę o jedzeniu, które stało się popularne w Polsce, ulotkę na temat kursu, wiadomość email z zaproszeniem oraz na temat atrakcji turystycznych, pisze opis miejsca lub sytuacji, odnosząc się do postrzegania różnymi zmysłami, opisuje niedawno oglądany film i przedstawiony obraz, na forum klasowym dyskutuje na temat udziału w kulturze i form kreatywności, nie popełniając większych i stosując właściwą	Uczeń tworzy notatkę o jedzeniu, które stało się popularne w Polsce, ulotkę na temat kursu, wiadomość email z zaproszeniem oraz na temat atrakcji turystycznych, pisze opis miejsca lub sytuacji, odnosząc się do postrzegania różnymi zmysłami, opisuje niedawno oglądany film i przedstawiony obraz, na forum klasowym dyskutuje na temat udziału w kulturze i form kreatywności, nie popełniając większych błędów i stosując właściwą	Uczeń tworzy notatkę o jedzeniu, które stało się popularne w Polsce, ulotkę na temat kursu, wiadomość email z zaproszeniem oraz na temat atrakcji turystycznych, pisze opis miejsca lub sytuacji, odnosząc się do postrzegania różnymi zmysłami, opisuje niedawno oglądany film i przedstawiony obraz, na forum klasowym dyskutuje na temat udziału w kulturze i form kreatywności, popełniając	Uczeń tworzy notatkę o jedzeniu, które stało się popularne w Polsce, ulotkę na temat kursu, wiadomość email z zaproszeniem oraz na temat atrakcji turystycznych, pisze opis miejsca lub sytuacji, odnosząc się do postrzegania różnymi zmysłami, opisuje niedawno oglądany film i przedstawiony obraz, na forum klasowym dyskutuje na temat udziału w kulturze i form kreatywności, popełniając błędy językowe, które w	Uczeń tworzy notatkę o jedzeniu, które stało się popularne w Polsce, ulotkę na temat kursu, wiadomość email z zaproszeniem oraz na temat atrakcji turystycznych, pisze opis miejsca lub sytuacji, odnosząc się do postrzegania różnymi zmysłami, opisuje niedawno oglądany film i przedstawiony obraz, na forum klasowym dyskutuje na temat udziału w kulturze i form kreatywności, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu

	formę i styl wypowiedzi oraz bardzo bogaty zasób środków językowych.	formę i styl wypowiedz oraz bogaty zasób środków językowych.	niewielkie błędy językowe, nie wpływające na zrozumienie wypowiedzi, stosując w miarę właściwą formę i styl oraz dość bogaty zasób środków językowych.	niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi, stosując częściowo właściwą formę i styl oraz niezbyt bogaty zasób środków językowych.	wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi, nie zachowując właściwej formy i stylu oraz stosując ubogi zasób środków językowych.
Mediacja	Uczeń uzupełnia luki w mailu w języku polskim oraz angielskim na podstawie przeczytanego angielskiego tekstu, nie popełniając błędów i stosując właściwą formę i styl wypowiedzi.	Uczeń uzupełnia luki w mailu w języku polskim oraz angielskim na podstawie przeczytanego angielskiego tekstu, nie popełniając większych błędów i stosując przeważanie właściwą formę i styl wypowiedzi.	Uczeń uzupełnia luki w mailu w języku polskim oraz angielskim na podstawie przeczytanego angielskiego tekstu, popełniając niewielkie błędy językowe, nie wpływające na zrozumienie wypowiedzi, stosując w miarę właściwą formę i styl.	Uczeń uzupełnia luki w mailu w języku polskim oraz angielskim na podstawie przeczytanego angielskiego tekstu, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi, stosując częściowo właściwą formę i styl.	Uczeń uzupełnia luki w mailu w języku polskim oraz angielskim na podstawie przeczytanego angielskiego tekstu, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi, nie zachowując właściwej formy i stylu.
Przetwarzanie tekstu	Uczeń tłumaczy wyrażenia potoczne na polski oraz przekształca zdania używając podanych słów oraz tworząc pytania pośrednie, tłumaczy fragmenty zdań na angielski, nie popełniając błędów.	Uczeń tłumaczy wyrażenia potoczne na polski oraz przekształca zdania używając podanych słów oraz tworząc pytania pośrednie, tłumaczy fragmenty zdań na angielski, nie popełniając błędów.	Uczeń tłumaczy wyrażenia potoczne na polski oraz przekształca zdania używając podanych słów oraz tworząc pytania pośrednie, tłumaczy fragmenty zdań na angielski, popełniając niewielkie błędy.	Uczeń tłumaczy wyrażenia potoczne na polski oraz przekształca zdania używając podanych słów oraz tworząc pytania pośrednie, tłumaczy fragmenty zdań na angielski, popełniając liczne błędy.	Uczeń tłumaczy wyrażenia potoczne na polski oraz przekształca zdania używając podanych słów oraz tworząc pytania pośrednie, tłumaczy fragmenty zdań na angielski, popełniając bardzo liczne błędy.
UNIT 4					
Zachowania społeczne i interakcja	Uczeń prowadzi rozmowę na temat mediów społecznościowych, udzielania się w Internecie, prawdziwości przeczytanych informacji,	Uczeń prowadzi rozmowę na temat mediów społecznościowych, udzielania się w Internecie, prawdziwości przeczytanych informacji,	Uczeń prowadzi rozmowę na temat mediów społecznościowych, udzielania się w Internecie, prawdziwości przeczytanych informacji,	Uczeń prowadzi rozmowę na temat mediów społecznościowych, udzielania się w Internecie, prawdziwości przeczytanych informacji,	Uczeń prowadzi rozmowę na temat mediów społecznościowych, udzielania się w Internecie, prawdziwości przeczytanych informacji,

	wyjaśnia sposób wykonania czegoś, co ułatwia życie, udziela rad związanych z zakupami online, stosując właściwe formy grzecznościowe, nie popełniając żanych błędów.	wyjaśnia sposób wykonania czegoś, co ułatwia życie, udziela rad związanych z zakupami online, stosując właściwe formy grzecznościowe, nie popełniając większych błędów.	wyjaśnia sposób wykonania czegoś, co ułatwia życie, udziela rad związanych z zakupami online, stosując właściwe formy grzecznościowe, popełniając niewielkie błędy językowe, niewpływające na zrozumienie wypowiedzi.	wyjaśnia sposób wykonania czegoś, co ułatwia życie, udziela rad związanych z zakupami online, stosując właściwe formy grzecznościowe, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.	wyjaśnia sposób wykonania czegoś, co ułatwia życie, udziela rad związanych z zakupami online, stosując właściwe formy grzecznościowe, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.
Rozumienie wypowiedzi	Uczeń bez trudu rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 4 m.in. media społecznościowe i zakupy online oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, nie popełniając błędów.	Uczeń rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 4 m.in. media społecznościowe i zakupy online oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, nie popełniając większych błędów.	Uczeń bez wiekszego trudu rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 4 m.in. media społecznościowe i zakupy online oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając niewielkie i nieliczne błędy.	Uczeń na ogół rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 4 m.in. media społecznościowe i zakupy online oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając liczne błędy.	Uczeń z trudem rozumie niektóre proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 4 m.in. media społecznościowe i zakupy online oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając bardzo liczne błędy.
Zachowania społeczne i interakcja	Uczeń prowadzi rozmowę na temat sposobu wykorzystania przedmiotów, ochrony swoich danych, stereotypów, stosując właściwe formy grzecznościowe i nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń prowadzi rozmowę na temat sposobu wykorzystania przedmiotów, ochrony swoich danych, stereotypów, stosując właściwe formy grzecznościowe i nie popełniając większych błędów.	Uczeń prowadzi rozmowę na temat sposobu wykorzystania przedmiotów, ochrony swoich danych, stereotypów, stosując właściwe formy grzecznościowe i popełniając niewielkie błędy językowe, niewpływające na	Uczeń prowadzi rozmowę na temat sposobu wykorzystania przedmiotów, ochrony swoich danych, stereotypów, stosując właściwe formy grzecznościowe i popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu	Uczeń prowadzi rozmowę na temat sposobu wykorzystania przedmiotów, ochrony swoich danych, stereotypów, stosując właściwe formy grzecznościowe i popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe

			zrozumienie wypowiedzi.	wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.	zrozumienie wypowiedzi.
Rozumienie wypowiedzi	Uczeń bez trudu rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 5 m.in. wynalazki, współczesne życie, globalizacja i turystyka oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 5 m.in. wynalazki, współczesne życie, globalizacja i turystyka oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, nie popełniając większych błędów.	Uczeń bez wiekszego trudu rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 5 m.in. wynalazki, współczesne życie, globalizacja i turystyka oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając niewielkie i nieliczne błędy.	Uczeń na ogół rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 5 m.in. wynalazki, współczesne życie, globalizacja i turystyka oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając liczne błędy.	Uczeń z trudem rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 5 m.in. wynalazki, współczesne życie, globalizacja i turystyka oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając bardzo liczne błędy.
Uzyskiwanie informacji	Uczeń w sposób bardzo płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z wynalazkami, sposobem wykorzystania przedmiotów, współczesnym światem, globalizacją.	Uczeń w sposób płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z wynalazkami, sposobem wykorzystania przedmiotów, współczesnym światem, globalizacją.	Uczeń w sposób dość płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z wynalazkami, sposobem wykorzystania przedmiotów, współczesnym światem, globalizacją, popełniając drobne błędy językowe, niewpływające na zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń uzyskuje i przekazuje informacje związane z wynalazkami, sposobem wykorzystania przedmiotów, współczesnym światem, globalizacją, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń z trudem uzyskuje i przekazuje informacje związane z wynalazkami, sposobem wykorzystania przedmiotów, współczesnym światem, globalizacją, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.
UNIT 5					
Gramatyka i słownictwo	Uczeń bezbłędnie stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 5 (w tym, m.in. czasowniki z przyimkami, słownictwo	Uczeń poprawnie lub niemal poprawnie stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 5 (w tym, m.in. czasowniki z przyimkami,	Uczeń stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 5 (w tym, m.in. czasowniki z przyimkami, słownictwo związane ze	Uczeń stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 5 (w tym, m.in. czasowniki z przyimkami, słownictwo związane ze	Uczeń stosuje niektóre poznane struktury i słownictwo z rozdziału 5 (w tym, m.in. czasowniki z przyimkami, słownictwo

	związane ze współczesnym światem, Zwroty wyrażające zgodę, brak zgody oraz opinię, rzeczowniki złożone, przymiotniki opisujące przedmioty), czas *present simple*, stronę bierną w czasie teraźniejszym i przeszłym, zdania w stronie biernej z przyimkiem *by*, zdania podrzędnie złożone przydawkowe ograniczające i opisujące oraz zaimki *who, that, which, where, when, whose.*	słownictwo związane ze współczesnym światem, Zwroty wyrażające zgodę, brak zgody oraz opinię, rzeczowniki złożone, przymiotniki opisujące przedmioty), czas *present simple*, stronę bierną w czasie teraźniejszym i przeszłym, zdania w stronie biernej z przyimkiem *by*, zdania podrzędnie złożone przydawkowe ograniczające i opisujące oraz zaimki *who, that, which, where, when, whose.*	współczesnym światem, Zwroty wyrażające zgodę, brak zgody oraz opinię, rzeczowniki złożone, przymiotniki opisujące przedmioty), czas *present simple*, stronę bierną w czasie teraźniejszym i przeszłym, zdania w stronie biernej z przyimkiem *by*, zdania podrzędnie złożone przydawkowe ograniczające i opisujące oraz zaimki *who, that, which, where, when, whose,* popełniając nieliczne błędy.	współczesnym światem, Zwroty wyrażające zgodę, brak zgody oraz opinię, rzeczowniki złożone, przymiotniki opisujące przedmioty), czas *present simple*, stronę bierną w czasie teraźniejszym i przeszłym, zdania w stronie biernej z przyimkiem *by*, zdania podrzędnie złożone przydawkowe ograniczające i opisujące oraz zaimki *who, that, which, where, when, whose,* popełniając liczne błędy.	związane ze współczesnym światem, Zwroty wyrażające zgodę, brak zgody oraz opinię, rzeczowniki złożone, przymiotniki opisujące przedmioty), czas *present simple*, stronę bierną w czasie teraźniejszym i przeszłym, zdania w stronie biernej z przyimkiem *by*, zdania podrzędnie złożone przydawkowe ograniczające i opisujące oraz zaimki *who, that, which, where, when, whose,* popełniając bardzo liczne błędy.
Tworzenie tekstu pisemnego	Uczeń opisuje przedmioty w swoim domu, pisze ogłoszenie na wybrany przez siebie temat, wiadomość email udzielając wskazówek, streszczenie opowiadania związanego z Polską, tworzy wpis na blogu, opisując wybrane przedmioty, wpis na forum na temat turystyki, na forum klasowym prowadzi dyskusję na temat przydatności przedmiotów oraz temat globalizacji lub mediów, nie popełniając błędów i stosując właściwą	Uczeń opisuje przedmioty w swoim domu, pisze ogłoszenie na wybrany przez siebie temat, wiadomość email udzielając wskazówek, streszczenie opowiadania związanego z Polską, tworzy wpis na blogu, opisując wybrane przedmioty, wpis na forum na temat turystyki, na forum klasowym prowadzi dyskusję na temat przydatności przedmiotów oraz temat globalizacji lub mediów, nie popełniając większych błędów i stosując właściwą formę i styl wypowiedzi oraz bogaty	Uczeń opisuje przedmioty w swoim domu, pisze ogłoszenie na wybrany przez siebie temat, wiadomość email udzielając wskazówek, streszczenie opowiadania związanego z Polską, tworzy wpis na blogu, opisując wybrane przedmioty, wpis na forum na temat turystyki, na forum klasowym prowadzi dyskusję na temat przydatności przedmiotów oraz temat globalizacji lub mediów, popełniając niewielkie błędy językowe, niewpływające na	Uczeń opisuje przedmioty w swoim domu, pisze ogłoszenie na wybrany przez siebie temat, wiadomość email udzielając wskazówek, streszczenie opowiadania związanego z Polską, tworzy wpis na blogu, opisując wybrane przedmioty, wpis na forum na temat turystyki, na forum klasowym prowadzi dyskusję na temat przydatności przedmiotów oraz temat globalizacji lub mediów, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu	Uczeń opisuje przedmioty w swoim domu, pisze ogłoszenie na wybrany przez siebie temat, wiadomość email udzielając wskazówek, streszczenie opowiadania związanego z Polską, tworzy wpis na blogu, opisując wybrane przedmioty, wpis na forum na temat turystyki, na forum klasowym prowadzi dyskusję na temat przydatności przedmiotów oraz temat globalizacji lub mediów, popełniając błędy językowe, które w znacznym

	formę i styl wypowiedzi oraz bardzo bogaty zasób środków językowych.	zasób środków językowych.	zrozumienie wypowiedzi, stosując w miarę właściwą formę i styl oraz w miarę bogaty zasób środków językowych.	wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi, stosując częściowo właściwą formę i styl oraz niezbyt bogaty zasób środków językowych.	stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi, nie zachowując właściwej formy i stylu oraz stosując ubogi zasób środków językowych.
Mediacja	Uczeń wyjaśnia po polsku informacje zawarte w poście internetowym, nie popełniając błędów i stosując właściwą formę i styl wypowiedzi.	Uczeń wyjaśnia po polsku informacje zawarte w poście internetowym, nie popełniając większych błędów i stosując przeważanie właściwą formę i styl wypowiedzi.	Uczeń wyjaśnia po polsku informacje zawarte w poście internetowym, popełniając niewielkie błędy językowe, niewpływające na zrozumienie wypowiedzi, stosując w miarę właściwą formę i styl.	Uczeń wyjaśnia po polsku informacje zawarte w poście internetowym, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi, stosując częściowo właściwą formę i styl.	Uczeń wyjaśnia po polsku informacje zawarte w poście internetowym, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi, nie zachowując właściwej formy i stylu.
Przetwarzanie tekstu	Uczeń tłumaczy wyrażenia potoczne na polski oraz przekształca zdania używając podanych słów oraz stosując stronę bierną, tłumaczy fragmenty zdań na angielski, nie popełniając błędów.	Uczeń tłumaczy wyrażenia potoczne na polski oraz przekształca zdania używając podanych słów oraz stosując stronę bierną, tłumaczy fragmenty zdań na angielski, nie popełniając większych błędów.	Uczeń tłumaczy wyrażenia potoczne na polski oraz przekształca zdania używając podanych słów oraz stosując stronę bierną, tłumaczy fragmenty zdań na angielski, popełniając niewielkie błędy.	Uczeń tłumaczy wyrażenia potoczne na polski oraz przekształca zdania używając podanych słów oraz stosując stronę bierną, tłumaczy fragmenty zdań na angielski, popełniając liczne błędy.	Uczeń tłumaczy wyrażenia potoczne na polski oraz przekształca zdania używając podanych słów oraz stosując stronę bierną, tłumaczy fragmenty zdań na angielski, popełniając bardzo liczne błędy.
UNIT 6					
Zachowania społeczne i interakcja	Uczeń prowadzi rozmowę na temat atrakcji turystycznych, atrakcji turystycznych w swojej okolicy, miejsc, które chciałby odwiedzić, sposobów spędzania wakacji,	Uczeń prowadzi rozmowę na temat atrakcji turystycznych, atrakcji turystycznych w swojej okolicy, miejsc, które chciałby odwiedzić, sposobów spędzania wakacji, wybranego	Uczeń prowadzi rozmowę na temat atrakcji turystycznych, atrakcji turystycznych w swojej okolicy, miejsc, które chciałby odwiedzić, sposobów spędzania wakacji, wybranego	Uczeń prowadzi rozmowę na temat atrakcji turystycznych, atrakcji turystycznych w swojej okolicy, miejsc, które chciałby odwiedzić, sposobów spędzania wakacji, wybranego	Uczeń prowadzi rozmowę na temat atrakcji turystycznych, atrakcji turystycznych w swojej okolicy, miejsc, które chciałby odwiedzić, sposobów spędzania wakacji, wybranego

	wybranego sposobu spędzania czasu, stosując właściwe formy grzecznościowe i nie popełniając żadnych błędów	sposobu spędzania czasu, stosując właściwe formy grzecznościowe i nie popełniając większych błędów.	sposobu spędzania czasu, stosując właściwe formy grzecznościowe i popełniając niewielkie błędy językowe, niewpływające na zrozumienie wypowiedzi	sposobu spędzania czasu, stosując w większości właściwe formy grzecznościowe i popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.	sposobu spędzania czasu, stosując formy grzecznościowe i popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.
Rozumienie wypowiedzi	Uczeń baez trudu rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 6 m.in. planowanie jednodniowej wycieczki, wyprawy do ciekawych miejsc, ciekawe budynki, alternatywne sposoby spędzania wakacji oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 6 m.in. planowanie jednodniowej wycieczki, wyprawy do ciekawych miejsc, ciekawe budynki, alternatywne sposoby spędzania wakacji oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, nie popełniając większych błędów.	Uczeń bez większego trudu rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 6 m.in. planowanie jednodniowej wycieczki, wyprawy do ciekawych miejsc, ciekawe budynki, alternatywne sposoby spędzania wakacji oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając niewielkie i nieliczne błędy.	Uczeń na ogół rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 6 m.in. planowanie jednodniowej wycieczki, wyprawy do ciekawych miejsc, ciekawe budynki, alternatywne sposoby spędzania wakacji oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając liczne błędy.	Uczeń z trudem rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 6 m.in. planowanie jednodniowej wycieczki, wyprawy do ciekawych miejsc, ciekawe budynki, alternatywne sposoby spędzania wakacji oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając bardzo liczne błędy.
Uzyskiwanie informacji	Uczeń w sposób bardzo płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z planowaniem jednodniowej wycieczki, wyprawami do ciekawych miejsc, ciekawymi budynkami oraz sposobami spędzania wakacji.	Uczeń w sposób płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z planowaniem jednodniowej wycieczki, wyprawami do ciekawych miejsc, ciekawymi budynkami oraz sposobami spędzania wakacji.	Uczeń w sposób dość płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z planowaniem jednodniowej wycieczki, wyprawami do ciekawych miejsc, ciekawymi budynkami oraz sposobami spędzania wakacji, popełniając	Uczeń uzyskuje i przekazuje informacje związane z planowaniem jednodniowej wycieczki, wyprawami do ciekawych miejsc, ciekawymi budynkami oraz sposobami spędzania wakacji, popełniając błędy językowe, które w	Uczeń z trudem uzyskuje i przekazuje niektóre informacje związane z planowaniem jednodniowej wycieczki, wyprawami do ciekawych miejsc, ciekawymi budynkami oraz sposobami spędzania wakacji, popełniając błędy językowe,

			drobne błędy językowe, niewpływające na zrozumienie wypowiedzi.	niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.	które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.
Gramatyka i słownictwo	Uczeń bezbłędnie stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 6 (w tym, m.in. słownictwo związane z atrakcjami turystycznymi, zwroty wyrażające preferencje, przymiotniki opisujące miejsca), czas *future continuous*, pierwszy i drugi okres warunkowy, zdania z *if* oraz *unless*.	Uczeń poprawnie lub niemal poprawnie stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 6 (w tym, m.in. słownictwo związane z atrakcjami turystycznymi, zwroty wyrażające preferencje, przymiotniki opisujące miejsca), czas *future continuous*, pierwszy i drugi okres warunkowy, zdania z *if* oraz *unless*.	Uczeń stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 6 (w tym, m.in. słownictwo związane z atrakcjami turystycznymi, zwroty wyrażające preferencje, przymiotniki opisujące miejsca), czas *future continuous*, pierwszy i drugi okres warunkowy, zdania z *if* oraz *unless*, popełniając nieliczne błędy.	Uczeń stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 6 (w tym, m.in. słownictwo związane z atrakcjami turystycznymi, zwroty wyrażające preferencje, przymiotniki opisujące miejsca), czas *future continuous*, pierwszy i drugi okres warunkowy, zdania z *if* oraz *unless*, popełniając liczne błędy.	Uczeń stosuje niektóre poznane struktury i słownictwo z rozdziału 6 (w tym, m.in. słownictwo związane z atrakcjami turystycznymi, zwroty wyrażające preferencje, przymiotniki opisujące miejsca), czas *future continuous*, pierwszy i drugi okres warunkowy, zdania z *if* oraz *unless*, popełniając bardzo liczne błędy.
Tworzenie tekstu pisemnego	Uczeń pisze notatkę na temat wyboru atrakcji turystycznych, notatkę o wybranym miejscu w Polsce, maila do kolegi na temat jego przyjazdu, maila na temat ciekawego miejsca, wpis na blogu na temat sytuacji ekstremalnych, opisuje znany polski budynek, pisze rady dla osoby odwiedzającej Warszawę, na forum klasowym prowadzi dyskusję na temat zwiedzania oraz sportów ekstremalnych, nie popełniając błędów i stosując właściwą formę i	Uczeń pisze notatkę na temat wyboru atrakcji turystycznych, notatkę o wybranym miejscu w Polsce, maila do kolegi na temat jego przyjazdu, maila na temat ciekawego miejsca, wpis na blogu na temat sytuacji ekstremalnych, opisuje znany polski budynek, pisze rady dla osoby odwiedzającej Warszawę, na forum klasowym prowadzi dyskusję na temat zwiedzania oraz sportów ekstremalnych, nie popełniając większych błędów i stosując właściwą	Uczeń pisze notatkę na temat wyboru atrakcji turystycznych, notatkę o wybranym miejscu w Polsce, maila do kolegi na temat jego przyjazdu, maila na temat ciekawego miejsca, wpis na blogu na temat sytuacji ekstremalnych, opisuje znany polski budynek, pisze rady dla osoby odwiedzającej Warszawę, na forum klasowym prowadzi dyskusję na temat zwiedzania oraz sportów ekstremalnych, popełniając niewielkie błędy językowe, nie wpływające na	Uczeń pisze notatkę na temat wyboru atrakcji turystycznych, notatkę o wybranym miejscu w Polsce, maila do kolegi na temat jego przyjazdu, maila na temat ciekawego miejsca, wpis na blogu na temat sytuacji ekstremalnych, opisuje znany polski budynek, pisze rady dla osoby odwiedzającej Warszawę, na forum klasowym prowadzi dyskusję na temat zwiedzania oraz sportów ekstremalnych, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu	Uczeń pisze notatkę na temat wyboru atrakcji turystycznych, notatkę o wybranym miejscu w Polsce, maila do kolegi na temat jego przyjazdu, maila na temat ciekawego miejsca, wpis na blogu na temat sytuacji ekstremalnych, opisuje znany polski budynek, pisze rady dla osoby odwiedzającej Warszawę, na forum klasowym prowadzi dyskusję na temat zwiedzania oraz sportów ekstremalnych, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu

	styl wypowiedzi oraz bardzo bogaty zasób środków językowych.	formę i styl wypowiedzi bogaty zasób środków językowych.	zrozumienie wypowiedzi, stosując w miarę właściwą formę i styl dość bogaty zasób środków językowych.	wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi, stosując częściowo właściwą formę i styl oraz niezbyt bogaty zasób środków językowych.	wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi, nie zachowując właściwej formy i stylu oraz stosując ubogi zasób środków językowych.
Mediacja	Uczeń uzupełnia luki w mailu w języku polskim na podstawie przeczytanego tekstu angielskiego, nie popełniając błędów i stosując właściwą formę i styl wypowiedzi.	Uczeń uzupełnia luki w mailu w języku polskim na podstawie przeczytanego tekstu angielskiego, nie popełniając większych błędów i stosując przeważanie właściwą formę i styl wypowiedzi.	Uczeń uzupełnia luki w mailu w języku polskim na podstawie przeczytanego tekstu angielskiego, popełniając niewielkie błędy językowe, nie wpływające na zrozumienie wypowiedzi, stosując w miarę właściwą formę i styl.	Uczeń uzupełnia luki w mailu w języku polskim na podstawie przeczytanego tekstu angielskiego, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi, stosując częściowo właściwą formę i styl.	Uczeń uzupełnia luki w mailu w języku polskim na podstawie przeczytanego tekstu angielskiego, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi, nie zachowując właściwej formy i stylu.
Przetwarzanie tekstu	Uczeń tłumaczy wyrażenia potoczne na polski oraz przekształca zdania, używając podanych słów kluczy, nie popełniając błędów.	Uczeń tłumaczy wyrażenia potoczne na polski oraz przekształca zdania, używając podanych słów kluczy, nie popełniając większych błędów.	Uczeń tłumaczy wyrażenia potoczne na polski oraz przekształca zdania, używając podanych słów kluczy, popełniając niewielkie błędy.	Uczeń tłumaczy wyrażenia potoczne na polski oraz przekształca zdania, używając podanych słów kluczy, popełniając liczne błędy.	Uczeń tłumaczy wyrażenia potoczne na polski oraz przekształca zdania, używając podanych słów kluczy, popełniając bardzo liczne błędy.
UNIT 7					
Zachowania społeczne i interakcja	Uczeń prowadzi rozmowę na temat oglądanego eksperymentu, powodów zainteresowania lub braku zainteresowania ofertami pracy, opinii naukowców, wyraża opinię na temat udziału w eksperymencie naukowym, mediów społecznościowych, udziela	Uczeń prowadzi rozmowę na temat oglądanego eksperymentu, powodów zainteresowania lub braku zainteresowania ofertami pracy, opinii naukowców, wyraża opinię na temat udziału w eksperymencie naukowym, mediów społecznościowych, udziela	Uczeń prowadzi rozmowę na temat oglądanego eksperymentu, powodów zainteresowania lub braku zainteresowania ofertami pracy, opinii naukowców, wyraża opinię na temat udziału w eksperymencie naukowym, mediów społecznościowych,	Uczeń prowadzi na temat oglądanego eksperymentu, powodów zainteresowania lub braku zainteresowania ofertami pracy, opinii naukowców, wyraża opinię na temat udziału w eksperymencie naukowym, mediów połecznościowych, udziela rad we wskazanych	Uczeń prowadzi rozmowę na temat oglądanego eksperymentu, powodów zainteresowania lub braku zainteresowania ofertami pracy, opinii naukowców, wyraża opinię na temat udziału w eksperymencie naukowym, mediów społecznościowych, udziela

	rad we wskazanych sytuacjach, stosując właściwe formy grzecznościowe i nie popełniając żadnych błędów.	rad we wskazanych sytuacjach, stosując właściwe formy grzecznościowe i nie popełniając większych błędów.	udziela rad we wskazanych sytuacjach, stosując właściwe formy grzecznościowe i popełniając niewielkie błędy językowe, niewpływające na zrozumienie wypowiedzi.	sytuacjach, stosując w większości właściwe formy grzecznościowe i popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.	rad we wskazanych sytuacjach, stosując formy grzecznościowe i popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.
Rozumienie wypowiedzi	Uczeń bez trudu rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 7 m.in. eksperymenty, praca eksperta sądowego, metody naukowej, pochodzenie ludzkości oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 7 m.in. eksperymenty, praca eksperta sądowego, metody naukowej, pochodzenie ludzkości oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, nie popełniając większych błędów.	Uczeń bez wiekszego trudu rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 7 m.in. eksperymenty, praca eksperta sądowego, metody naukowej, pochodzenie ludzkości oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając niewielkie i nieliczne błędy.	Uczeń na ogoł rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 7 m.in. eksperymenty, praca eksperta sądowego, metody naukowej, pochodzenie ludzkości oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając liczne błędy.	Uczeń z trudem rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 7 m.in. eksperymenty, praca eksperta sądowego, metody naukowej, pochodzenie ludzkości oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając bardzo liczne błędy.
Uzyskiwanie informacji	Uczeń w sposób bardzo płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z eksperymentami, przeprowadzaniem eksperymentu, pracą eksperta sądowego, zasad panujących w laboratorium oraz pochodzenia ludzkości	Uczeń w sposób płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z eksperymentami, przeprowadzaniem eksperymentu, pracą eksperta sądowego, zasad panujących w laboratorium oraz pochodzenia ludzkości	Uczeń w sposób dość płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z eksperymentami, przeprowadzaniem eksperymentu, pracą eksperta sądowego, zasad panujących w laboratorium oraz pochodzenia ludzkości, popełniając drobne błędy językowe,	Uczeń uzyskuje i przekazuje informacje związane z eksperymentami, przeprowadzaniem eksperymentu, pracą eksperta sądowego, zasad panujących w laboratorium oraz pochodzenia ludzkości, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu	Uczeń z trudem uzyskuje i przekazuje niektóre informacje związane z eksperymentami, przeprowadzaniem eksperymentu, pracą eksperta sądowego, zasad panujących w laboratorium oraz pochodzenia ludzkości, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe

			niewpływające na zrozumienie wypowiedzi.	wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.	zrozumienie wypowiedzi
Gramatyka i słownictwo	Uczeń bezbłędnie stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 7 (w tym, m.in. rzeczowniki związane z badaniami naukowymi, nazwy zawodów, słownictwo związane z naukami ścisłymi i początkami ludzkości, wyrażenia związane z pytaniem o opinię, zgadzaniem się i brakiem zgody z opiniami), zadaje pytania oraz rozumie i tworzy zdania używając czasowników modalnych *must, mustn't don't have to, should, shouldn't* oraz zdania w pierwszym okresie warunkowym.	Uczeń poprawnie lub niemal poprawnie stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 7 (w tym, m.in. rzeczowniki związane z badaniami naukowymi, nazwy zawodów, słownictwo związane z naukami ścisłymi i początkami ludzkości, wyrażenia związane z pytaniem o opinię, zgadzaniem się i brakiem zgody z opiniami), zadaje pytania oraz rozumie i tworzy zdania używając czasowników modalnych *must, mustn't don't have to, should, shouldn't* oraz zdania w pierwszym okresie warunkowym.	Uczeń stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 7 (w tym, m.in. rzeczowniki związane z badaniami naukowymi, nazwy zawodów, słownictwo związane z naukami ścisłymi i początkami ludzkości, wyrażenia związane z pytaniem o opinię, zgadzaniem się i brakiem zgody z opiniami), zadaje pytania oraz rozumie i tworzy zdania używając czasowników modalnych *must, mustn't don't have to, should, shouldn't* oraz zdania w pierwszym okresie warunkowym, popełniając nieliczne błędy.	Uczeń stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 7 (w tym, m.in. rzeczowniki związane z badaniami naukowymi, nazwy zawodów, słownictwo związane z naukami ścisłymi i początkami ludzkości, wyrażenia związane z pytaniem o opinię, zgadzaniem się i brakiem zgody z opiniami), zadaje pytania oraz rozumie i tworzy zdania używając czasowników modalnych *must, mustn't don't have to, should, shouldn't* oraz zdania w pierwszym okresie warunkowym, popełniając liczne błędy.	Uczeń stosuje niektóre poznane struktury i słownictwo z rozdziału 7 (w tym, m.in. rzeczowniki związane z badaniami naukowymi, nazwy zawodów, słownictwo związane z naukami ścisłymi i początkami ludzkości, wyrażenia związane z pytaniem o opinię, zgadzaniem się i brakiem zgody z opiniami), zadaje pytania oraz rozumie i tworzy zdania używając czasowników modalnych *must, mustn't don't have to, should, shouldn't* oraz zdania w pierwszym okresie warunkowym, popełniając bardzo liczne błędy.
Tworzenie tekstu pisemnego	Uczeń tworzy raport na temat przeprowadzonego eksperymentu, formułuje kontrakt do korzystania z mediów społecznościowych, pisze notatkę o wydarzeniach możliwych przez wpisy w mediach społecznościowych, wpis na blogu na temat swojego pochodzenia oraz zaproszenie na spotkanie z	Uczeń tworzy raport na temat przeprowadzonego eksperymentu, formułuje kontrakt do korzystania z mediów społecznościowych, pisze notatkę o wydarzeniach możliwych przez wpisy w mediach społecznościowych, wpis na blogu na temat swojego pochodzenia oraz zaproszenie na spotkanie z	Uczeń tworzy raport na temat przeprowadzonego eksperymentu, formułuje kontrakt do korzystania z mediów społecznościowych, pisze notatkę o wydarzeniach możliwych przez wpisy w mediach społecznościowych, wpis na blogu na temat swojego pochodzenia oraz zaproszenie na spotkanie z	Uczeń tworzy raport na temat przeprowadzonego eksperymentu, formułuje kontrakt do korzystania z mediów społecznościowych, pisze notatkę o wydarzeniach możliwych przez wpisy w mediach społecznościowych, wpis na blogu na temat swojego pochodzenia oraz zaproszenie na spotkanie z	Uczeń tworzy raport na temat przeprowadzonego eksperymentu, formułuje kontrakt do korzystania z mediów społecznościowych, pisze notatkę o wydarzeniach możliwych przez wpisy w mediach społecznościowych, wpis na blogu na temat swojego pochodzenia oraz zaproszenie na spotkanie z

	naukowcem, na forum klasowym prowadzi dyskusję o systemie sądowniczym oraz na temat testów DNA, nie popełniając błędów i stosując właściwą formę i styl wypowiedzi oraz bardzo bogaty zasób środków językowych.	naukowcem, na forum klasowym prowadzi dyskusję o systemie sądowniczym oraz na temat testów DNA, nie popełniając większych błędów i stosując właściwą formę i styl wypowiedzi oraz bogaty zasób środków językowych.	naukowcem, na forum klasowym prowadzi dyskusję o systemie sądowniczym oraz na temat testów DNA, popełniając niewielkie błędy językowe, niewpływające na zrozumienie wypowiedzi, stosując w miarę właściwą formę i styl oraz dość bogaty zasób środków językowych	naukowcem, na forum klasowym prowadzi dyskusję o systemie sądowniczym oraz na temat testów DNA, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi, stosując częściowo właściwą formę i styl oraz niezbyt bogaty zasób środków językowych	naukowcem, na forum klasowym prowadzi dyskusję o systemie sądowniczym oraz na temat testów DNA, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi, nie zachowując właściwej formy i stylu oraz stosując ubogi zasób środków językowych.
Mediacja	Uczeń uzupełnia luki w mailu w języku polskim na podstawie przeczytanego tekstu angielskiego, nie popełniając błędów i stosując właściwą formę i styl wypowiedzi.	Uczeń uzupełnia luki w mailu w języku polskim na podstawie przeczytanego tekstu angielskiego, nie popełniając większych błędów i stosując przeważanie właściwą formę i styl wypowiedzi.	Uczeń uzupełnia luki w mailu w języku polskim na podstawie przeczytanego tekstu angielskiego, popełniając niewielkie błędy językowe, niewpływające na zrozumienie wypowiedzi, stosując w miarę właściwą formę i styl.	Uczeń uzupełnia luki w mailu w języku polskim na podstawie przeczytanego tekstu angielskiego, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi, stosując częściowo właściwą formę i styl.	Uczeń uzupełnia luki w mailu w języku polskim na podstawie przeczytanego tekstu angielskiego, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi, nie zachowując właściwej formy i stylu.
Przetwarzanie tekstu	Uczeń tłumaczy wyrażenia potoczne na polski oraz przekształca zdania, używając podanych słów kluczy oraz czasowników modalnych, nie popełniając błędów.	Uczeń tłumaczy wyrażenia potoczne na polski oraz przekształca zdania, używając podanych słów kluczy oraz czasowników modalnych, nie popełniając błędów.	Uczeń tłumaczy wyrażenia potoczne na polski oraz przekształca zdania, używając podanych słów kluczy oraz czasowników modalnych, popełniając niewielkie błędy.	Uczeń tłumaczy wyrażenia potoczne na polski oraz przekształca zdania, używając podanych słów kluczy oraz czasowników modalnych, popełniając liczne błędy.	Uczeń tłumaczy wyrażenia potoczne na polski oraz przekształca zdania, używając podanych słów kluczy oraz czasowników modalnych, popełniając bardzo liczne błędy.

UNIT 8					
Zachowania społeczne i interakcja	Uczeń prowadzi rozmowę na temat szkolnych doświadczeń, swoich planów na weekend, planów dotyczących projektu, wyraża opinię na temat stylów uczenia się, rozmawia o tym, które z problemów dotyczą uczniów i nauczycieli, stosując właściwe formy grzecznościowe i nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń prowadzi rozmowę na temat szkolnych doświadczeń, swoich planów na weekend, planów dotyczących projektu, wyraża opinię na temat stylów uczenia się, rozmawia o tym, które z problemów dotyczą uczniów i nauczycieli, stosując właściwe formy grzecznościowe i nie popełniając większych błędów.	Uczeń prowadzi rozmowę na temat szkolnych doświadczeń, swoich planów na weekend, planów dotyczących projektu, wyraża opinię na temat stylów uczenia się, rozmawia o tym, które z problemów dotyczą uczniów i nauczycieli, stosując właściwe formy grzecznościowe i popełniając niewielkie błędy językowe, niewpływające na zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń prowadzi rozmowę na temat szkolnych doświadczeń, swoich planów na weekend, planów dotyczących projektu, wyraża opinię na temat stylów uczenia się, rozmawia o tym, które z problemów dotyczą uczniów i nauczycieli, stosując w większości właściwe formy grzecznościowe i popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń prowadzi rozmowę na temat szkolnych doświadczeń, swoich planów na weekend, planów dotyczących projektu, wyraża opinię na temat stylów uczenia się, rozmawia o tym, które z problemów dotyczą uczniów i nauczycieli, stosując formy grzecznościowe i popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.
Rozumienie wypowiedzi	Uczeń bez trudu rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 8 m.in. systemy edukacji, egzaminy i dalsza nauka, różne sposoby uczenia się, trudności związane ze szkołą oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 8 m.in. systemy edukacji, egzaminy i dalsza nauka, różne sposoby uczenia się, trudności związane ze szkołą oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, nie popełniając większych błędów.	Uczeń bez większego trudu rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 8 m.in. systemy edukacji, egzaminy i dalsza nauka, różne sposoby uczenia się, trudności związane ze szkołą oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając niewielkie i nieliczne błędy.	Uczeń na ogół rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 8 m.in. systemy edukacji, egzaminy i dalsza nauka, różne sposoby uczenia się, trudności związane ze szkołą oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając liczne błędy.	Uczeń z trudem rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 8 m.in. systemy edukacji, egzaminy i dalsza nauka, różne sposoby uczenia się, trudności związane ze szkołą oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając bardzo liczne błędy.

Uzyskiwanie informacji	Uczeń w sposób bardzo płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z systemem edukacji, egzaminami i dalszą nauką różnymi sposobami ucznia się, działaniami projektowymi i trudnościami związanymi ze szkołą.	Uczeń w sposób płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z systemem edukacji, egzaminami i dalszą nauką różnymi sposobami ucznia się, działaniami projektowymi i trudnościami związanymi ze szkołą.	Uczeń w sposób dość płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z systemem edukacji, egzaminami i dalszą nauką różnymi sposobami ucznia się, działaniami projektowymi i trudnościami związanymi ze szkołą, popełniając drobne błędy językowe, niewpływające na zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń uzyskuje i przekazuje informacje związane z systemem edukacji, egzaminami i dalszą nauką różnymi sposobami ucznia się, działaniami projektowymi i trudnościami związanymi ze szkołą, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń z trudem uzyskuje i przekazuje niektóre informacje związane z systemem edukacji, egzaminami i dalszą nauką różnymi sposobami ucznia się, działaniami projektowymi i trudnościami związanymi ze szkołą, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.
Gramatyka i słownictwo	Uczeń bezbłędnie stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 8 (w tym, m.in. słownictwo związane z edukacją, związki frazeologiczne związane z uczeniem się, wyrażenia przedstawiające zalety i wady oraz pytające o powód, rzeczowniki złożone i słownictwo związane z trudnościami), wyraża przyszłość w czasach *present simple i present continuous,* stosuje zdania przydawkowe opisujące i ograniczające oraz zaimki względne *who / which / that*.	Uczeń poprawnie lub niemal poprawnie stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 8 (w tym, m.in. słownictwo związane z edukacją, związki frazeologiczne związane z uczeniem się, wyrażenia przedstawiające zalety i wady oraz pytające o powód, rzeczowniki złożone i słownictwo związane z trudnościami), wyraża przyszłość w czasach *present simple i present continuous,* stosuje zdania przydawkowe opisujące i ograniczające oraz zaimki względne *who / which / that*.	Uczeń stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 8 (w tym, m.in. słownictwo związane z edukacją, związki frazeologiczne związane z uczeniem się, wyrażenia przedstawiające zalety i wady oraz pytające o powód, rzeczowniki złożone i słownictwo związane z trudnościami), wyraża przyszłość w czasach *present simple i present continuous,* stosuje zdania przydawkowe opisujące i ograniczające oraz zaimki względne *who / which / that,* popełniając nieliczne błędy.	Uczeń stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 8 (w tym, m.in. słownictwo związane z edukacją, związki frazeologiczne związane z uczeniem się, wyrażenia przedstawiające zalety i wady oraz pytające o powód, rzeczowniki złożone i słownictwo związane z trudnościami), wyraża przyszłość w czasach *present simple i present continuous,* stosuje zdania przydawkowe opisujące i ograniczające oraz zaimki względne *who / which / that,* popełniając liczne błędy	Uczeń stosuje niektóre poznane struktury i słownictwo z rozdziału 8 (w tym, m.in. słownictwo związane z edukacją, związki frazeologiczne związane z uczeniem się, wyrażenia przedstawiające zalety i wady oraz pytające o powód, rzeczowniki złożone i słownictwo związane z trudnościami), wyraża przyszłość w czasach *present simple i present continuous,* stosuje zdania przydawkowe opisujące i ograniczające oraz zaimki względne *who / which / that,* popełniając bardzo liczne błędy.

Tworzenie tekstu pisemnego	Uczeń pisze notatkę na temat swojego najlepszego roku w szkole, swoich trudności związanych ze szkołą, wad i zalet systemu edukacji w Polsce i UK, opisuje swój styl uczenia się, pisze scenariusz poradnika jak coś zrobić, pisze wpis na blogu na temat szkolnej debaty i na temat złego dnia, na forum klasowym prowadzi dyskusję na temat systemów edukacji w Polsce i UK oraz trudności z nauką, nie popełniając błędów i stosując właściwą formę i styl wypowiedzi oraz bardzo bogaty zasób środków językowych.	Uczeń pisze notatkę na temat swojego najlepszego roku w szkole, swoich trudności związanych ze szkołą, wad i zalet systemu edukacji w Polsce i UK, opisuje swój styl uczenia się, pisze scenariusz poradnika jak coś zrobić, pisze wpis na blogu na temat szkolnej debaty i na temat złego dnia, na forum klasowym prowadzi dyskusję na temat systemów edukacji w Polsce i UK oraz trudności z nauką, nie popełniając większych błędów i stosując właściwą formę i styl wypowiedzi oraz bogaty zasób środków językowych.	Uczeń pisze notatkę na temat swojego najlepszego roku w szkole, swoich trudności związanych ze szkołą, wad i zalet systemu edukacji w Polsce i UK, opisuje swój styl uczenia się, pisze scenariusz poradnika jak coś zrobić, pisze wpis na blogu na temat szkolnej debaty i na temat złego dnia, na forum klasowym prowadzi dyskusję na temat systemów edukacji w Polsce i UK oraz trudności z nauką, popełniając niewielkie błędy językowe, nie wpływające na zrozumienie wypowiedzi, stosując w miarę właściwą formę i styl oraz dość bogaty zasób środków językowych.	Uczeń pisze notatkę na temat swojego najlepszego roku w szkole, swoich trudności związanych ze szkołą, wad i zalet systemu edukacji w Polsce i UK, opisuje swój styl uczenia się, pisze scenariusz poradnika jak coś zrobić, pisze wpis na blogu na temat szkolnej debaty i na temat złego dnia, na forum klasowym prowadzi dyskusję na temat systemów edukacji w Polsce i UK oraz trudności z nauką, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi, stosując częściowo właściwą formę i styl oraz niezbyt bogaty zasób środków językowych.	Uczeń pisze notatkę na temat swojego najlepszego roku w szkole, swoich trudności związanych ze szkołą, wad i zalet systemu edukacji w Polsce i UK, opisuje swój styl uczenia się, pisze scenariusz poradnika jak coś zrobić, pisze wpis na blogu na temat szkolnej debaty i na temat złego dnia, na forum klasowym prowadzi dyskusję na temat systemów edukacji w Polsce i UK oraz trudności z nauką, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi, nie zachowując właściwej formy i stylu oraz stosując ubogi zasób środków językowych.
Przetwarzanie tekstu	Uczeń tłumaczy wyrażenia potoczne na polski oraz przekształca zdania, używając podanych słów kluczy oraz zdań złożonych, nie popełniając błędów.	Uczeń tłumaczy wyrażenia potoczne na polski oraz przekształca zdania, używając podanych słów kluczy oraz zdań złożonych, nie popełniając większych błędów.	Uczeń tłumaczy wyrażenia potoczne na polski oraz przekształca zdania, używając podanych słów kluczy oraz zdań złożonych, popełniając niewielkie błędy.	Uczeń tłumaczy wyrażenia potoczne na polski oraz przekształca zdania, używając podanych słów kluczy oraz zdań złożonych, popełniając liczne błędy.	Uczeń tłumaczy wyrażenia potoczne na polski oraz przekształca zdania, używając podanych słów kluczy oraz zdań złożonych, popełniając bardzo liczne błędy.

UNIT 9					
Zachowania społeczne i interakcja	Uczeń prowadzi rozmowę na temat wyjazdów, czynności rutynowych, udziela wskazówek jak dojść do określonych miejsc, prosi o zgodę na wyjazd, stosując właściwe formy grzecznościowe i nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń prowadzi rozmowę na temat wyjazdów, czynności rutynowych, udziela wskazówek jak dojść do określonych miejsc, prosi o zgodę na wyjazd, stosując właściwe formy grzecznościowe i nie popełniając większych błędów.	Uczeń prowadzi rozmowę na temat wyjazdów, czynności rutynowych, udziela wskazówek jak dojść do określonych miejsc, prosi o zgodę na wyjazd, stosując właściwe formy grzecznościowe i popełniając niewielkie błędy językowe, niewpływające na zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń prowadzi rozmowę na temat wyjazdów, czynności rutynowych, udziela wskazówek jak dojść do określonych miejsc, prosi o zgodę na wyjazd, stosując właściwe formy grzecznościowe i popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń prowadzi rozmowę na temat wyjazdów, czynności rutynowych, udziela wskazówek jak dojść do określonych miejsc, prosi o zgodę na wyjazd, stosując właściwe formy grzecznościowe i popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.
Rozumienie wypowiedzi	Uczeń bez trudu rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 9 m.in. podróżowanie, wyprawy ekstremalne, udzielanie wskazówek oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 9 m.in. podróżowanie, wyprawy ekstremalne, udzielanie wskazówek oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, nie popełniając większych błędów.	Uczeń bez większego trudu rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 9 m.in podróżowanie, wyprawy ekstremalne, udzielanie wskazówek oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając niewielkie i nieliczne błędy.	Uczeń na ogół rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 9 m.in. podróżowanie, wyprawy ekstremalne, udzielanie wskazówek oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając liczne błędy.	Uczeń z trudem rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 9 m.in. podróżowanie, wyprawy ekstremalne, udzielanie wskazówek oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając bardzo liczne błędy.
Uzyskiwanie informacji	Uczeń w sposób bardzo płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z podróżowaniem, ekstremalnymi wyprawami	Uczeń w sposób płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z podróżowaniem, ekstremalnymi wyprawami oraz docieraniem do	Uczeń w sposób dość płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z podróżowaniem, ekstremalnymi wyprawami oraz docieraniem do	Uczeń uzyskuje i przekazuje informacje związane z podróżowaniem, ekstremalnymi wyprawami oraz docieraniem do wybranego miejsca,	Uczeń z trudem uzyskuje i przekazuje niektóre informacje związane z podróżowaniem, ekstremalnymi wyprawami oraz docieraniem do

	oraz docieraniem do wybranego miejsca.	wybranego miejsca.	wybranego miejsca popełniając drobne błędy językowe, niewpływające na zrozumienie wypowiedzi.	popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.	wybranego miejsca, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.
Gramatyka i słownictwo	Uczeń bezbłędnie stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 9 (w tym, m.in. czasowniki z przyimkiem związane z podróżowaniem, przysłówki częstotliwości, sposobu, miejsca i czasu, czasowniki i zwroty związane ze wskazywaniem drogi, wyrażenia związane określaniem pewności oraz niepewności, słownictwo związane z organizowaniem podróży), rozumie i tworzy zdania w czasach *simple,* czasach *continuous, c*zasach *perfect, c*zasach wyrażających przyszłość *(will, going to, present simple, present continuous) oraz c*zasie *future continuous.*	Uczeń poprawnie lub niemal poprawnie stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 9 (w tym, m.in. czasowniki z przyimkiem związane z podróżowaniem, przysłówki częstotliwości, sposobu, miejsca i czasu, czasowniki i zwroty związane ze wskazywaniem drogi, wyrażenia związane określaniem pewności oraz niepewności, słownictwo związane z organizowaniem podróży), rozumie i tworzy zdania w czasach *simple,* czasach *continuous, c*zasach *perfect, c*zasach wyrażających przyszłość *(will, going to, present simple, present continuous) oraz c*zasie *future continuous.*	Uczeń stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 9 (w tym, m.in. czasowniki z przyimkiem związane z podróżowaniem, przysłówki częstotliwości, sposobu, miejsca i czasu, czasowniki i zwroty związane ze wskazywaniem drogi, wyrażenia związane określaniem pewności oraz niepewności, słownictwo związane z organizowaniem podróży), rozumie i tworzy zdania w czasach *simple,* czasach *continuous, c*zasach *perfect, c*zasach wyrażających przyszłość *(will, going to, present simple, present continuous) oraz c*zasie *future continuous,* popełniając nieliczne błędy.	Uczeń stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 9 (w tym, m.in. czasowniki z przyimkiem związane z podróżowaniem, przysłówki częstotliwości, sposobu, miejsca i czasu, czasowniki i zwroty związane ze wskazywaniem drogi, wyrażenia związane określaniem pewności oraz niepewności, słownictwo związane z organizowaniem podróży), rozumie i tworzy zdania w czasach *simple,* czasach *continuous, c*zasach *perfect, c*zasach wyrażających przyszłość *(will, going to, present simple, present continuous) oraz c*zasie *future continuous,* popełniając liczne błędy.	Uczeń stosuje niektóre poznane struktury i słownictwo z rozdziału 9 (w tym, m.in. czasowniki z przyimkiem związane z podróżowaniem, przysłówki częstotliwości, sposobu, miejsca i czasu, czasowniki i zwroty związane ze wskazywaniem drogi, wyrażenia związane określaniem pewności oraz niepewności, słownictwo związane z organizowaniem podróży), rozumie i tworzy zdania w czasach *simple,* czasach *continuous, c*zasach *perfect, c*zasach wyrażających przyszłość *(will, going to, present simple, present continuous) oraz c*zasie *future continuous*, popełniając bardzo liczne błędy.
Tworzenie tekstu pisemnego	Uczeń opisuje charakter osoby podróżującej samotnie, pisze notatkę na temat wykonywanych przez siebie czynności, opracowuje wpis w dzienniku z podróży,	Uczeń opisuje charakter osoby podróżującej samotnie, pisze notatkę na temat wykonywanych przez siebie czynności, opracowuje wpis w dzienniku z podróży, pisze	Uczeń opisuje charakter osoby podróżującej samotnie, pisze notatkę na temat wykonywanych przez siebie czynności, opracowuje wpis w dzienniku z podróży, pisze	opisuje charakter osoby podróżującej samotnie, pisze notatkę na temat wykonywanych przez siebie czynności, opracowuje wpis w dzienniku z podróży, pisze	Uczeń opisuje charakter osoby podróżującej samotnie, pisze notatkę na temat wykonywanych przez siebie czynności, opracowuje wpis w dzienniku z podróży, pisze

	pisze mail na temat podróży i wiadomość na temat związany z kulturą, na forum klasowym prowadzi dyskusję na temat podróżowania oraz problemów związanych z podróżowaniem, nie popełniając błędów i stosując właściwą formę i styl wypowiedzi oraz bardzo bogaty zasób środków językowych.	mail na temat podróży i wiadomość na temat związany z kulturą, na forum klasowym prowadzi dyskusję na temat podróżowania oraz problemów związanych z podróżowaniem, nie popełniając większych błędów i stosując właściwą formę i styl wypowiedzi oraz bogaty zasób środków językowych.	mail na temat podróży i wiadomość na temat związany z kulturą, na forum klasowym prowadzi dyskusję na temat podróżowania oraz problemów związanych z podróżowaniem, popełniając niewielkie błędy językowe, nie wpływające na zrozumienie wypowiedzi, stosując w miarę właściwą formę i styl oraz dość obogaty zasób środków językowych.	mail na temat podróży i wiadomość na temat związany z kulturą, na forum klasowym prowadzi dyskusję na temat podróżowania oraz problemów związanych z podróżowaniem, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi, stosując częściowo właściwą formę i styl oraz niezbyt bogaty zasób środków językowych.	mail na temat podróży i wiadomość na temat związany z kulturą, na forum klasowym prowadzi dyskusję na temat podróżowania oraz problemów związanych z podróżowaniem, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi, nie zachowując właściwej formy i stylu oraz stosując ubogi zasób środków językowych.
Mediacja	Uczeń przekształca usłyszany dialog, nie popełniając błędów i stosując właściwą formę i styl wypowiedzi.	Uczeń przekształca usłyszany dialog, nie popełniając większych błędów i stosując przeważanie właściwą formę i styl wypowiedzi.	Uczeń przekształca usłyszany dialog, popełniając niewielkie błędy językowe, nie wpływające na zrozumienie wypowiedzi, stosując w miarę właściwą formę i styl.	Uczeń przekształca usłyszany dialog, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi, stosując częściowo właściwą formę i styl.	Uczeń przekształca usłyszany dialog, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi, nie zachowując właściwej formy i stylu.
Przetwarzanie tekstu	Uczeń tłumaczy wyrażenia potoczne na polski oraz przekształca zdania, używając podanych słów kluczy oraz tłumaczy fragmenty zdań na angielski, nie popełniając błędów.	Uczeń tłumaczy wyrażenia potoczne na polski oraz przekształca zdania, używając podanych słów kluczy oraz tłumaczy fragmenty zdań na angielski, nie popełniając większych błędów.	Uczeń tłumaczy wyrażenia potoczne na polski oraz przekształca zdania, używając podanych słów kluczy oraz tłumaczy fragmenty zdań na angielski, popełniając niewielkie błędy.	Uczeń tłumaczy wyrażenia potoczne na polski oraz przekształca zdania, używając podanych słów kluczy oraz tłumaczy fragmenty zdań na angielski, popełniając liczne błędy.	Uczeń tłumaczy wyrażenia potoczne na polski oraz przekształca zdania, używając podanych słów kluczy oraz tłumaczy fragmenty zdań na angielski, popełniając bardzo liczne błędy.

Język niemiecki

Klasa 7

Wymagania na poszczególne oceny				
Ocena				
Dopuszczająca **Uczeń:**	**Dostateczna** **Uczeń:**	**Dobra** **Uczeń:**	**Bardzo dobra** **Uczeń:**	**Celująca** **Uczeń:**
-dysponuje podstawowym zakresem słownictwa wymaganego w danym Semestrze, może podać najprostsze przykłady z każdego zakresu tematycznego (kraje niemieckiego obszaru językowego, rodzina – dane osobowe, powitania i pożegnania, członkowie rodziny, zainteresowania, internacjonalizmy, zawody, upodobania, liczby; szkoła - pomieszczenia szkolne i czynności w nich wykonywane, dni tygodnia, przedmioty szkolne, system szkolnictwa i oceniania w Niemczech i Polsce, imprezy szkolne, kółka zainteresowań, wybrane kolory; liczby; codzienność - pory dnia, czynności dnia powszedniego, czas zegarowy, wybrane kontynenty i państwa, czas wolny, miejsca w mieście,	-zazwyczaj używa dość wąskiego zakresu wymaganego słownictwa (kraje niemieckiego obszaru językowego, rodzina – dane osobowe, powitania i pożegnania, członkowie rodziny, zainteresowania, internacjonalizmy, zawody, upodobania, liczby; szkoła - pomieszczenia szkolne i czynności w nich wykonywane, dni tygodnia, przedmioty szkolne, system szkolnictwa i oceniania w Niemczech i Polsce, imprezy szkolne, kółka zainteresowań, wybrane kolory; liczby; codzienność - pory dnia, czynności dnia powszedniego, czas zegarowy, wybrane kontynenty i państwa, czas wolny, miejsca w mieście, atrakcje turystyczne; jedzenie - artykuły spożywcze, posiłki,	-zazwyczaj używa zakresu słownictwa wymaganego w danej klasie (kraje niemieckiego obszaru językowego, rodzina – dane osobowe, powitania i pożegnania, członkowie rodziny, zainteresowania, internacjonalizmy, zawody, upodobania, liczby; szkoła - pomieszczenia szkolne i czynności w nich wykonywane, dni tygodnia, przedmioty szkolne, system szkolnictwa i oceniania w Niemczech i Polsce, imprezy szkolne, kółka zainteresowań, wybrane kolory; liczby; codzienność - pory dnia, czynności dnia powszedniego, czas zegarowy, wybrane kontynenty i państwa, czas wolny, miejsca w mieście, atrakcje turystyczne; jedzenie - artykuły spożywcze, posiłki,	-stosuje szeroki zakres słownictwa wymaganego w danej klasie (kraje niemieckiego obszaru językowego, rodzina – dane osobowe, powitania i pożegnania, członkowie rodziny, zainteresowania, internacjonalizmy, zawody, upodobania, liczby; szkoła - pomieszczenia szkolne i czynności w nich wykonywane, dni tygodnia, przedmioty szkolne, system szkolnictwa i oceniania w Niemczech i Polsce, imprezy szkolne, kółka zainteresowań, wybrane kolory; liczby; codzienność - pory dnia, czynności dnia powszedniego, czas zegarowy, wybrane kontynenty i państwa, czas wolny, miejsca w mieście, atrakcje turystyczne; jedzenie - artykuły spożywcze, posiłki,	-spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą; -wykazuje się bardzo dobrą znajomością słownictwa i konstrukcji gramatycznych, także w zadaniach o zwiększonym stopniu trudności i w nowym kontekście; -mówi płynnie nie tylko na tematy omawiane wcześniej na lekcji; -poprawnie wymawia i akcentuje wyrazy; praktycznie nie popełnia błędów; -wykonuje dodatkowe zadania zlecone przez nauczyciela

atrakcje turystyczne; jedzenie - artykuły spożywcze, posiłki, napoje, potrawy wybranych krajów, lokale gastronomiczne, czynności związane z wykonywaniem posiłków, przyzwyczajenia żywieniowe; sport – dyscypliny, uprawianie, osiągnięcia, rekordy, nazwy sprzętów sportowych; natura - miesiące i pory roku, pogoda, daty, zwierzęta domowe, wybrane rasy psów, nazwy zwierząt żyjących w zoo, język młodzieżowy); (uczniowie z udokumentowaną dysleksja mogą mieć, większe od innych uczniów z oceną dopuszczającą, kłopoty z poprawną wymową poznanych wyrazów oraz z zapamiętaniem słownictwa – wymagają więcej ćwiczeń wspomagających zapamiętanie) -jego wypowiedzi ustne są krótkie, ubogie; może popełniać błędy uniemożliwiające komunikację; rzadko zabiera głos; trudno mu się spontanicznie porozumieć z nauczycielem i kolegami w języku obcym; -potrzebuje pomocy nauczyciela w rozumieniu poleceń w języku obcym; słuchając płyty często tylko przy pomocy nauczyciela potrafi wydobyć kluczowe informacje z tekstu; -czyta bardzo wolno, może popełniać wiele błędów w wymowie, z trudem czyta	napoje, potrawy wybranych krajów, lokale gastronomiczne, czynności związane z wykonywaniem posiłków, przyzwyczajenia żywieniowe; sport – dyscypliny, uprawianie, osiągnięcia, rekordy, nazwy sprzętów sportowych; natura - miesiące i pory roku, pogoda, daty, zwierzęta domowe, wybrane rasy psów, nazwy zwierząt żyjących w zoo, język młodzieżowy); może popełniać błędy w wymowie i w pisowni (zwłaszcza uczniowie z udokumentowaną dysleksją lub dysortografią popełniają charakterystyczne błędy typu: zamiana kolejności liter, mylenie: p-b, m-n, k-g, itp.; mogą mieć również kłopoty z zapamiętaniem nowych słówek, a także z ich wymową, co nie wpływa na obniżenie oceny) -jego wypowiedzi ustne są czasem mało poprawne i krótkie; potrafi jednak odpowiadać na proste pytania oraz wypowiadać się na przećwiczone wcześniej tematy; z trudnością spontanicznie porozumiewa się z nauczycielem i kolegami w klasie w języku obcym; -zazwyczaj rozumie polecenia nauczyciela, ale może mieć kłopoty ze zrozumieniem ogólnego sensu dłuższych tekstów i rozmów; słuchając	napoje, potrawy wybranych krajów, lokale gastronomiczne, czynności związane z wykonywaniem posiłków, przyzwyczajenia żywieniowe; sport – dyscypliny, uprawianie, osiągnięcia, rekordy, nazwy sprzętów sportowych; natura - miesiące i pory roku, pogoda, daty, zwierzęta domowe, wybrane rasy psów, nazwy zwierząt żyjących w zoo, język młodzieżowy) , także słownictwo o charakterze abstrakcyjnym; -popełnia niewiele błędów w wymowie i w pisowni (może popełniać więcej błędów, jeśli stwierdzono u niego dysleksję lub dysortografię, są to jednak charakterystyczne błędy typu: zamiana kolejności liter, mylenie: p-b, m-n, k-g, itp.; może mieć również kłopoty z zapamiętaniem nowych słówek – wymaga więcej ćwiczeń - a także z ich wymową, co nie wpływa na obniżenie oceny, jeśli uczeń ma opinię z poradni) -jego wypowiedzi ustne są w miarę poprawne, dość rozbudowane, a słownictwo zazwyczaj dość bogate (u osób ze stwierdzoną dysleksją słownictwo może byś nieco uboższe); potrafi wyrażać swe poglądy, mówi spójnie (osoby ze	napoje, potrawy wybranych krajów, lokale gastronomiczne, czynności związane z wykonywaniem posiłków, przyzwyczajenia żywieniowe; sport – dyscypliny, uprawianie, osiągnięcia, rekordy, nazwy sprzętów sportowych; natura - miesiące i pory roku, pogoda, daty, zwierzęta domowe, wybrane rasy psów, nazwy zwierząt żyjących w zoo, język młodzieżowy), także słownictwo o charakterze abstrakcyjnym; -nie popełnia błędów w wymowie ani w pisowni (dozwolone sporadyczne, drobne błędy – może popełniać więcej błędów, jeśli stwierdzono u niego dysleksję lub dysortografię, są to jednak charakterystyczne błędy typu: zamiana kolejności liter, mylenie: p-b, m-n, k-g, itp.; może mieć również kłopoty z zapamiętaniem nowych słówek - wymaga więcej ćwiczeń - a także z ich wymową, co nie wpływa na obniżenie oceny, jeśli uczeń ma opinię z poradni) -jego wypowiedzi ustne są poprawne, rozbudowane, a słownictwo bogate; potrafi wyrażać swe poglądy, mówi spójnie i zabiera głos w rozmowie na każdy z omówionych na lekcjach	

dłuższe wypowiedzenia; -z trudem rozumie pisemne polecenia w języku obcym oraz dłuższe teksty; potrzebuje wydatnej pomocy nauczyciela przy wyszukiwaniu w tekście informacji oraz ich interpretacji; -próbuje pisać zdania zawierające proste struktury i słownictwo, może popełniać błędy w pisowni; tekst jest często bardzo krótki i może być niespójny; (uczniowie ze stwierdzona dysleksją lub dysortografią mogą mieć dodatkowo mało czytelne pismo oraz popełniać charakterystyczne błędy typu: zamiana kolejności liter, mylenie: p-b, m-n, k-g, itp.) -z pomocą nauczyciela zazwyczaj rozpoznaje poznane wcześniej struktury gramatyczne (czasowniki rozdzielnie złożone, rzeczowniki złożone, przyimki „am, um, von ... bis", czasowniki modalne „können, müssen", spójnik „denn", stopniowanie przysłówka „gern", liczebniki porządkowe, zdania z przyimkami „an, in, auf"), ale nie zawsze potrafi je w pełni prawidłowo zastosować -przygotowuje się do zajęć; -prowadzi zeszyt oraz ćwiczenia (przepisuje wszystko z tablicy, stara się uzupełniać ćwiczenia na bieżąco) -czynnie uczestniczy w zajęciach (skupia uwagę na poleceniach	kasety potrafi wydobyć przynajmniej część kluczowych informacji z tekstu, chociaż musi wysłuchać płyty przynajmniej dwa razy, a czasem potrzebuje naprowadzenia przez nauczyciela; -czyta stosunkowo wolno, potrzebuje pomocy nauczyciela przy wymowie trudniejszych wyrazów, popełnia błędy w ich wymowie (niektóre osoby z udokumentowaną dysleksją mogą mieć większe od pozostałych uczniów z oceną dostateczną kłopoty z płynnością czytania oraz poprawnością wymowy, zwłaszcza nowych wyrazów); -rozumie pisemne polecenia i ogólny sens tekstu pisemnego; z trudem jednak wyszukuje informacje szczegółowe i czasem nie potrafi ich zinterpretować; -potrafi pisać proste zdania; jego wypowiedzi są jednak dość krótkie, a słownictwo podstawowe (uczniowie ze stwierdzona dysleksją lub dysortografią mogą mieć dodatkowo mało czytelne pismo oraz popełniać charakterystyczne błędy typu: zamiana kolejności liter, mylenie: p-b, m-n, k-g, itp.); -potrafi zastosować tylko proste struktury gramatyczne	stwierdzoną dysleksją mogą mieć kłopoty ze spójnością oraz płynnością swych wypowiedzi), zabiera głos w rozmowie na większość z omówionych na lekcjach tematów; można go zrozumieć bez trudności; potrafi się porozumieć z nauczycielem i kolegami w klasie w nauczanym języku (osoby z udokumentowaną dysleksją mogą w tym miejscu wymagać życzliwego naprowadzenia przez nauczyciela) -rozumie polecenia nauczyciela oraz ogólny sens różnorodnych tekstów i rozmów; słuchając kasety potrafi wydobyć większość kluczowych informacji z wysłuchanego tekstu (niektóre osoby ze stwierdzoną dysleksją mogą mieć pewne kłopoty zwłaszcza ze zrozumieniem tekstów z kasety) -dość płynnie czyta teksty z podręcznika, ale może mieć pewne kłopoty z tekstami pochodzącymi z innych źródeł; popełnia nieliczne błędy w wymowie wyrazów (niektóre osoby z udokumentowaną dysleksją mogą mieć pewne kłopoty z płynnością czytania oraz poprawnością wymowy, zwłaszcza nowych wyrazów) -rozumie pisemne polecenia	tematów; mówi płynnie, można go z łatwością zrozumieć; swobodnie, w języku obcym, porozumiewa się z nauczycielem i kolegami w klasie; (osoby z udokumentowaną dysleksją mogą w tym miejscu wymagać niewielkie trudności z płynnością wypowiedzi w języku obcym) -w pełni rozumie polecenia nauczyciela oraz ogólny sens różnorodnych tekstów i rozmów; słuchając kasety z łatwością uzyskuje kluczowe informacje z wysłuchanego tekstu; (niektóre osoby ze stwierdzoną dysleksją mogą mieć pewne kłopoty ze zrozumieniem tekstów z płyty) -potrafi płynnie czytać teksty z podręcznika oraz inne teksty o podobnym stopniu trudności (niektóre osoby z udokumentowaną dysleksją mogą mieć pewne kłopoty z płynnością czytania oraz poprawnością wymowy, zwłaszcza nowych wyrazów) -zawsze rozumie pisemne polecenia ćwiczeń oraz ogólny sens tekstu pisanego; bez trudu wyszukuje w tekście informacje kluczowe oraz szczegółowe i potrafi je zinterpretować; swobodnie rozpoznaje struktury gramatyczne w tekście;	

nauczyciela i próbuje je wykonać).	(czasowniki rozdzielnie złożone, rzeczowniki złożone, przyimki „am, um, von ... bis”, czasowniki modalne „können, müssen”, spójnik „denn”, stopniowanie przysłówka „gern”, liczebniki porządkowe, zdania z przyimkami „an, in, auf”); może popełniać błędy w pisowni i interpunkcji; -przygotowuje się do zajęć; -prowadzi zeszyt i ćwiczenia; -czynnie uczestniczy w zajęciach wypełniając wszystkie polecenia nauczyciela.	ćwiczeń; rozumie ogólny sens tekstu pisemnego; wyszukuje w tekście większość kluczowych informacji i potrafi je zinterpretować; rozpoznaje struktury gramatyczne w tekście; -pisze teksty na ogół dobrze zorganizowane i spójne, ale dość schematyczne; stara się stosować urozmaicone słownictwo i złożone struktury gramatyczne, popełniając niewiele błędów w pisowni i interpunkcji (osoby ze stwierdzoną dysleksją mogą mieć większe kłopoty od innych uczniów ze spójnością tekstu) -potrafi poprawnie zastosować większość poznanych struktur gramatycznych w mowie i piśmie (czasowniki rozdzielnie złożone, rzeczowniki złożone, przyimki „am,um, von ... bis”, czasowniki modalne „können, müssen”, spójnik „denn”, stopniowanie przysłówka „gern”, liczebniki porządkowe, zdania z przyimkami „an, in, auf”); (niektóre osoby ze stwierdzoną dysleksją mogą mieć większe od innych uczniów kłopoty z zastosowaniem poprawnych struktur gramatycznych, zwłaszcza w mowie) -zawsze przygotowuje się do zajęć; -systematycznie i starannie prowadzi zeszyt i ćwiczenia (niektóre osoby ze	-pisze teksty dobrze zorganizowane i spójne, zawierające wszystkie istotne punkty; jego wypowiedzi są obszerne i wykazują bogatą znajomość poznanego na lekcjach słownictwa oraz umiejętność zastosowania złożonych struktur gramatycznych; pisownia jest poprawna, zastosowane zasady interpunkcji; (osoby ze stwierdzoną dysleksją mogą mieć większe kłopoty od innych uczniów ze spójnością tekstu) -potrafi poprawnie stosować wszystkie poznane struktury gramatyczne w mowie i piśmie (czasowniki rozdzielnie złożone, rzeczowniki złożone, przyimki „am, um, von ... bis”, czasowniki modalne „können, müssen”, spójnik „denn”, stopniowanie przysłówka „gern”, liczebniki porządkowe, zdania z przyimkami „an, in, auf”); (niektóre osoby ze stwierdzoną dysleksją mogą mieć pewne kłopoty z zastosowaniem poprawnych struktur gramatycznych, zwłaszcza w mowie) -zawsze przygotowuje się do zajęć; -starannie prowadzi zeszyt i ćwiczenia; -czynnie uczestniczy w zajęciach, wypełniając wszystkie	

		stwierdzoną dysleksją lub dysortografią mogą mieć dość niestaranne lub mało czytelne pismo, pomimo włożonych starań) -czynnie uczestniczy w zajęciach wypełniając wszystkie polecenia nauczyciela.	polecenia nauczyciela oraz wykazując się spontaniczną aktywnością.	

Klasa 8

Wymagania na poszczególne oceny				
Ocena				
Dopuszczająca **Uczeń:**	**Dostateczna** **Uczeń:**	**Dobra** **Uczeń:**	**Bardzo dobra** **Uczeń:**	**Celująca** **Uczeń:**
-dysponuje podstawowym zakresem słownictwa wymaganego w danym semestrze (może podać najprostsze przykłady z każdego zakresu tematycznego (zdrowie - części ciała, wizyta u lekarza; domy – typy domów, pomieszczenia w domu, czynności w nich wykonywane, nazywanie mebli, wybranych sprzętów, opis pokoju i położenia rzeczy, informowanie o miejscu zamieszkania, niemieccy wynalazcy i odkrywcy; święta i uroczystości - daty ich	-zazwyczaj używa dość wąskiego zakresu wymaganego słownictwa (zdrowie - części ciała, wizyta u lekarza; domy – typy domów, pomieszczenia w domu, czynności w nich wykonywane, nazywanie mebli, wybranych sprzętów, opis pokoju i położenia rzeczy, informowanie o miejscu zamieszkania, niemieccy wynalazcy i odkrywcy; święta i uroczystości - daty ich obchodzenia, opowiadanie o nich, np. rozkład dnia, obowiązki	zazwyczaj używa zakresu słownictwa wymaganego w danej klasie (zdrowie - części ciała, wizyta u lekarza; domy – typy domów, pomieszczenia w domu, czynności w nich wykonywane, nazywanie mebli, wybranych sprzętów, opis pokoju i położenia rzeczy, informowanie o miejscu zamieszkania, niemieccy wynalazcy i odkrywcy; święta i uroczystości - daty ich obchodzenia, opowiadanie o nich, np. rozkład dnia, obowiązki	-stosuje szeroki zakres słownictwa wymaganego w danej klasie (zdrowie - części ciała, wizyta u lekarza; domy – typy domów, pomieszczenia w domu, czynności w nich wykonywane, nazywanie mebli, wybranych sprzętów, opis pokoju i położenia rzeczy, informowanie o miejscu zamieszkania, niemieccy wynalazcy i odkrywcy; święta i uroczystości - daty ich obchodzenia, opowiadanie o nich, np. rozkład dnia, obowiązki	--spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą; -wykazuje się bardzo dobrą znajomością słownictwa i konstrukcji gramatycznych, także w zadaniach o zwiększonym stopniu trudności i w nowym kontekście; -mówi płynnie nie tylko na tematy omawiane wcześniej na lekcji; -poprawnie wymawia i akcentuje wyrazy; praktycznie nie popełnia błędów. -wykonuje dodatkowe zadania

obchodzenia, opowiadanie o nich, np. rozkład dnia, obowiązki domowe, przyjęcie urodzinowe, informowanie i opowiadanie o świętach, zwyczajach i prezentach bożonarodzeniowych; miasto i wieś - budynki, środki transportu, opis zdjęcia, droga – opisywanie jej, pytanie o nią, życie poza miastem/wsią, ciekawe miejsca i środki transportu w wybranych miastach niemieckich; świat mody - części garderoby, wyrażanie opinii, kupowanie odzieży; nauka, praca i czas wolny w Niemczech – wydarzenia kulturalne, zainteresowania z dzieciństwa, programy telewizyjne, zawody, miejsca pracy i czynności tam wykonywane); (uczniowie z udokumentowaną dysleksja mogą mieć, większe od innych uczniów z oceną dopuszczającą, kłopoty z poprawną wymową poznanych wyrazów oraz z zapamiętaniem słownictwa - wymagają więcej ćwiczeń wspomagających zapamiętanie) -jego wypowiedzi ustne są krótkie, ubogie; może popełniać błędy uniemożliwiające komunikację; rzadko zabiera głos; trudno mu się spontanicznie porozumieć z nauczycielem i kolegami w języku obcym potrzebuje pomocy nauczyciela w rozumieniu poleceń w języku obcym; słuchając płyty	domowe, przyjęcie urodzinowe, informowanie i opowiadanie o świętach, zwyczajach i prezentach bożonarodzeniowych; miasto i wieś - budynki, środki transportu, opis zdjęcia, droga – opisywanie jej, pytanie o nią, życie poza miastem/wsią, ciekawe miejsca i środki transportu w wybranych miastach niemieckich; świat mody - części garderoby, wyrażanie opinii, kupowanie odzieży; nauka, praca i czas wolny w Niemczech – wydarzenia kulturalne, zainteresowania z dzieciństwa, programy telewizyjne, zawody, miejsca pracy i czynności tam wykonywane); może popełniać błędy w wymowie i w pisowni (zwłaszcza uczniowie z udokumentowaną dysleksją lub dysortografią popełniają charakterystyczne błędy typu: zamiana kolejności liter, mylenie: p-b, m-n, k-g, itp.; mogą mieć również kłopoty z zapamiętaniem nowych słówek, a także z ich wymową, co nie wpływa na obniżenie oceny) -jego wypowiedzi ustne są czasem mało poprawne i krótkie; potrafi jednak odpowiadać na proste pytania oraz wypowiadać się na przećwiczone wcześniej tematy; z trudnością spontanicznie porozumiewa się z	domowe, przyjęcie urodzinowe, informowanie i opowiadanie o świętach, zwyczajach i prezentach bożonarodzeniowych; miasto i wieś - budynki, środki transportu, opis zdjęcia, droga – opisywanie jej, pytanie o nią, życie poza miastem/wsią, ciekawe miejcsa i środki transportu w wybranych miastach niemieckich; świat mody - części garderoby, wyrażanie opinii, kupowanie odzieży; nauka, praca i czas wolny w Niemczech – wydarzenia kulturalne, zainteresowania z dzieciństwa, programy telewizyjne, zawody, miejsca pracy i czynności tam wykonywane), także słownictwo o charakterze abstrakcyjnym; popełnia niewiele błędów w wymowie i w pisowni (może popełniać więcej błędów, jeśli stwierdzono u niego dysleksję lub dysortografię, są to jednak charakterystyczne błędy typu: zamiana kolejności liter, mylenie: p-b, m n, k-g, itp.; może mieć również kłopoty z zapamiętaniem nowych słówek - wymaga więcej ćwiczeń - a także z ich wymową, co nie wpływa na obniżenie oceny, jeśli uczeń ma opinię z poradni) -jego wypowiedzi ustne są w miarę poprawne, dość rozbudowane, a słownictwo	domowe, przyjęcie urodzinowe, informowanie i opowiadanie o świętach, zwyczajach i prezentach bożonarodzeniowych; miasto i wieś - budynki, środki transportu, opis zdjęcia, droga – opisywanie jej, pytanie o nią, życie poza miastem/wsią, ciekawe miejsca i środki transportu w wybranych miastach niemieckich; świat mody - części garderoby, wyrażanie opinii, kupowanie odzieży; nauka, praca i czas wolny w Niemczech – wydarzenia kulturalne, zainteresowania z dzieciństwa, programy telewizyjne, zawody, miejsca pracy i czynności tam wykonywane), także słownictwo o charakterze abstrakcyjnym; nie popełnia błędów w wymowie ani w pisowni (dozwolone sporadyczne, drobne błędy – może popełniać więcej błędów, jeśli stwierdzono u niego dysleksję lub dysortografię, są to jednak charakterystyczne błędy typu: zamiana kolejności liter, mylenie: p-b, m-n, k-g, itp.; może mieć również kłopoty z zapamiętaniem nowych słówek - wymaga więcej ćwiczeń - a także z ich wymową, co nie wpływa na obniżenie oceny, jeśli uczeń ma opinię z poradni); -jego wypowiedzi ustne są	zlecone przez nauczyciela.

często tylko przy pomocy nauczyciela potrafi wydobyć kluczowe informacje z tekstu; -czyta bardzo wolno, może popełniać wiele błędów w wymowie, z trudem czyta dłuższe wypowiedzenia; -z trudem rozumie pisemne polecenia w języku obcym oraz dłuższe teksty; potrzebuje wydatnej pomocy nauczyciela przy wyszukiwaniu w tekście informacji oraz ich interpretacji; -próbuje pisać zdania zawierające proste struktury i słownictwo, może popełniać błędy w pisowni; tekst jest często bardzo krótki i może być niespójny; (uczniowie ze stwierdzona dysleksją lub dysortografią mogą mieć dodatkowo mało czytelne pismo oraz popełniać charakterystyczne błędy typu: zamiana kolejności liter, mylenie: p-b, m-n, k-g, itp.) -z pomocą nauczyciela zazwyczaj rozpoznaje poznane wcześniej struktury gramatyczne (dopełniacz, przyimki określające położenie użyte z celownikiem, przyimki określające kierunek użyte z biernikiem, zaimek zwrotny w celowniku, czas przyszły Futur I), ale nie zawsze potrafi je w pełni prawidłowo zastosować -przygotowuje się do zajęć;	nauczycielem i kolegami w klasie w języku obcym -zazwyczaj rozumie polecenia nauczyciela, ale może mieć kłopoty ze zrozumieniem ogólnego sensu dłuższych tekstów i rozmów; słuchając kasety potrafi wydobyć przynajmniej część kluczowych informacji z tekstu, chociaż musi wysłuchać płyty przynajmniej dwa razy, a czasem potrzebuje naprowadzenia przez nauczyciela -czyta stosunkowo wolno, potrzebuje pomocy nauczyciela przy wymowie trudniejszych wyrazów, popełnia błędy w ich wymowie (niektóre osoby z udokumentowaną dysleksją mogą mieć większe od pozostałych uczniów z oceną dostateczną kłopoty z płynnością czytania oraz poprawnością wymowy, zwłaszcza nowych wyrazów) -rozumie pisemne polecenia i ogólny sens tekstu pisemnego; z trudem jednak wyszukuje informacje szczegółowe i czasem nie potrafi ich zinterpretować - potrafi pisać proste zdania; jego wypowiedzi są jednak dość krótkie, a słownictwo podstawowe (uczniowie ze stwierdzona dysleksją lub dysortografią mogą mieć dodatkowo mało czytelne pismo oraz popełniać charakterystyczne	zazwyczaj dość bogate (u osób ze stwierdzoną dysleksją słownictwo może byś nieco uboższe); potrafi wyrażać swe poglądy, mówi spójnie (osoby ze stwierdzoną dysleksją mogą mieć kłopoty ze spójnością oraz płynnością swych wypowiedzi), zabiera głos w rozmowie na większość z omówionych na lekcjach tematów; można go zrozumieć bez trudności; potrafi się porozumieć z nauczycielem i kolegami w klasie w nauczanym języku (osoby z udokumentowaną dysleksją mogą w tym miejscu wymagać życzliwego naprowadzenia przez nauczyciela) -rozumie polecenia nauczyciela oraz ogólny sens różnorodnych tekstów i rozmów; słuchając kasety potrafi wydobyć większość kluczowych informacji z wysłuchanego tekstu (niektóre osoby ze stwierdzoną dysleksją mogą mieć pewne kłopoty zwłaszcza ze zrozumieniem tekstów z kasety) -dość płynnie czyta teksty z podręcznika, ale może mieć pewne kłopoty z tekstami pochodzącymi z innych źródeł; popełnia nieliczne błędy w wymowie wyrazów (niektóre osoby z udokumentowaną	poprawne, rozbudowane, a słownictwo bogate; potrafi wyrażać swe poglądy, mówi spójnie i zabiera głos w rozmowie na każdy z omówionych na lekcjach tematów; mówi płynnie, można go z łatwością zrozumieć; swobodnie, w języku obcym, porozumiewa się z nauczycielem i kolegami w klasie; (osoby z udokumentowaną dysleksją mogą w tym miejscu wymagać niewielkie trudności z płynnością wypowiedzi w języku obcym); - w pełni rozumie polecenia nauczyciela oraz ogólny sens różnorodnych tekstów i rozmów; słuchając kasety z łatwością uzyskuje kluczowe informacje z wysłuchanego tekstu; (niektóre osoby ze stwierdzoną dysleksją mogą mieć pewne kłopoty ze zrozumieniem tekstów z płyty); -potrafi płynnie czytać teksty z podręcznika oraz inne teksty o podobnym stopniu trudności (niektóre osoby z udokumentowaną dysleksją mogą mieć pewne kłopoty z płynnością czytania oraz poprawnością wymowy, zwłaszcza nowych wyrazów); -zawsze rozumie pisemne polecenia ćwiczeń oraz ogólny sens tekstu pisanego; bez trudu wyszukuje w tekście	

-prowadzi zeszyt oraz ćwiczenia (przepisuje wszystko z tablicy, stara się uzupełniać ćwiczenia na bieżąco); -czynnie uczestniczy w zajęciach (skupia uwagę na poleceniach nauczyciela i próbuje je wykonać)	błędy typu: zamiana kolejności liter, mylenie: p-b, m-n, k-g, itp.) -potrafi zastosować tylko proste struktury gramatyczne (dopełniacz, przyimki określające położenie użyte z celownikiem, przyimki określające kierunek użyte z biernikiem, zaimek zwrotny w celowniku, czas przyszły Futur I); może popełniać błędy w pisowni i interpunkcji -przygotowuje się do zajęć; -prowadzi zeszyt i ćwiczenia; -czynnie uczestniczy w zajęciach wypełniając wszystkie polecenia nauczyciela;	dysleksją mogą mieć pewne kłopoty z płynnością czytania oraz poprawnością wymowy, zwłaszcza nowych wyrazów) -rozumie pisemne polecenia ćwiczeń; rozumie ogólny sens tekstu pisemnego; wyszukuje w tekście większość kluczowych informacji i potrafi je zinterpretować; rozpoznaje struktury gramatyczne w tekście; -pisze teksty na ogół dobrze zorganizowane i spójne, ale dość schematyczne; stara się stosować urozmaicone słownictwo i złożone struktury gramatyczne, popełniając niewiele błędów w pisowni i interpunkcji (osoby ze stwierdzoną dysleksją mogą mieć większe kłopoty od innych uczniów ze spójnością tekstu); -potrafi poprawnie zastosować większość poznanych struktur gramatycznych w mowie i piśmie (dopełniacz, przyimki określające położenie użyte z celownikiem, przyimki określające kierunek użyte z biernikiem, zaimek zwrotny w celowniku, czas przyszły Futur I); (niektóre osoby ze stwierdzoną dysleksją mogą mieć większe od innych uczniów kłopoty z zastosowaniem poprawnych struktur gramatycznych, zwłaszcza w	informacje kluczowe oraz szczegółowe i potrafi je zinterpretować; swobodnie rozpoznaje struktury gramatyczne w tekście; -pisze teksty dobrze zorganizowane i spójne, zawierające wszystkie istotne punkty; jego wypowiedzi są obszerne i wykazują bogatą znajomość poznanego na lekcjach słownictwa oraz umiejętność zastosowania złożonych struktur gramatycznych; pisownia jest poprawna, zastosowane zasady interpunkcji; (osoby ze stwierdzoną dysleksją mogą mieć większe kłopoty od innych uczniów ze spójnością tekstu) -potrafi poprawnie stosować wszystkie poznane struktury gramatyczne w mowie i piśmie (dopełniacz, przyimki określające położenie użyte z celownikiem, przyimki określające kierunek użyte z biernikiem, zaimek zwrotny w celowniku, czas przyszły Futur I); (niektóre osoby ze stwierdzoną dysleksją mogą mieć pewne kłopoty z zastosowaniem poprawnych struktur gramatycznych, zwłaszcza w mowie) -zawsze przygotowuje się do zajęć;	

		mowie) -zawsze przygotowuje się do zajęć; -systematycznie i starannie prowadzi zeszyt i ćwiczenia (niektóre osoby ze stwierdzoną dysleksją lub dysortografią mogą mieć dość niestaranne lub mało czytelne pismo, pomimo włożonych starań) - czynnie uczestniczy w zajęciach wypełniając wszystkie polecenia nauczyciela.	-starannie prowadzi zeszyt i ćwiczenia; -czynnie uczestniczy w zajęciach, wypełniając wszystkie polecenia nauczyciela oraz wykazując się spontaniczną aktywnością.	

Plastyka

Klasa 4

Wymagania na poszczególne oceny				
Dopuszczająca **Uczeń:**	**Dostateczna** **Uczeń:**	**Dobra** **Uczeń:**	**Bardzo dobra** **Uczeń:**	**Celująca** **Uczeń:**
- w niewielkim stopniu opanował podstawowe wiadomości o plamie, barwie, walorze, fakturze i technikach plastycznych; - zadania plastyczne o niewielkim stopniu trudności wykonuje z pomocą nauczyciela; - rzadko angażuje się w wykonywane zadanie; - rzadko jest przygotowany do zajęć; - niechętnie podejmuje działania plastyczne na lekcji; - prace plastyczne są realizowane przy licznych podpowiedziach nauczyciela; - nie kończy rozpoczętej pracy.	- opanował w stopniu średnim materiał o plamie, barwie, walorze, fakturze i technikach plastycznych; - samodzielnie rozwiązuje zadania plastyczne o niewielkim stopniu trudności; - samodzielne prace przejawiają brak pomysłowości i wyobraźni oraz zaangażowania, często naśladują prace innych uczniów; - poprawnie posługując się różnymi przyborami i narzędziami pracy; - nie zawsze jest przygotowany do lekcji i pracuje wykorzystując materiały zastępcze lub pożyczone; - nie zawsze angażuje się w wykonywaną pracę; - nie zawsze dba o estetykę wykonywanej pracy; - w pracach mogą być błędy w rozwiązywaniu problemów plastycznych omawianych w toku lekcji.	- stosuje w praktyce elementy wiedzy teoretycznej o plamie, barwie, walorze, fakturze i technikach plastycznych; - zna podstawowe środki wyrazu plastycznego i w miarę poprawnie wykorzystuje je w pracach plastycznych; - zwykle jest przygotowany do lekcji; - odpowiednio posługuje się przyborami i narzędziami plastycznymi; - wykonuje prace plastyczne poprawne pod względem technicznym i estetycznym; - wykazuje zaangażowanie podczas pracy; - formułuje proste wypowiedzi na temat dzieł sztuki, swojej pracy oraz prac innych uczniów. -	- opanował wszystkie wiadomości o plamie, barwie, walorze, fakturze i technikach plastycznych - wykorzystuje zdobytą wiedzę w praktycznych działaniach plastycznych; - z dużą łatwością dobiera techniki i środki wyrazu plastycznego; - przygotowuje się do lekcji i posiada wszystkie potrzebne materiały do pracy twórczej; - w trakcie wykonywania ćwiczeń samodzielnie potrafi zastosować środki wyrazu plastycznego z zastosowaniem odpowiedniej techniki plastycznej; - wykazuje duże zaangażowanie w wykonywaną pracę; - prace plastyczne wykonuje estetycznie, zgodnie z tematem, wykazuje się umiejętnością celowego stosowania środków wyrazu plastycznego; - potrafi wypowiadać się na temat dzieł sztuki, swojej pracy	- posiada wiedzę o linii, plamie, barwie, walorze , fakturze i technikach plastycznych; - wie czym jest sztuka i gdzie można ją oglądać; - przygotowuje się do lekcji i posiada wszystkie potrzebne materiały do pracy twórczej; - przejawia duże zaangażowanie w działalność plastyczną; - prace plastyczne wykonuje estetycznie, zgodnie z tematem, biegle posługuje się różnorodnymi technikami plastycznymi; - prace plastyczne ucznia cechują ciekawe, oryginalne rozwiązania; - z szacunkiem odnosi się do działalności twórczej kolegów, dzieli się swoimi doświadczeniami przemyśleniami posługując się językiem plastycznym; - potrafi wypowiadać się na temat dzieł sztuki oraz wydarzeń kulturalnych; - bierze aktywny udział w życiu kulturalnym klasy i szkoły np.:

			plastycznej lub prac plastycznych innych uczniów, posługując się słownictwem plastycznym; - chętnie uczestniczy w różnorodnych działaniach plastycznych na terenie szkoły i poza nią.	prezentuje swoją twórczość w formie wystaw.

Klasa 5

Wymagania na poszczególne oceny				
Dopuszczająca **Uczeń:**	**Dostateczna** **Uczeń:**	**Dobra** **Uczeń:**	**Bardzo dobra** **Uczeń:**	**Celująca** **Uczeń:**
- w niewielkim stopniu opanował podstawowe wiadomości o kontraście, kompozycji, bryle, światłocieniu i technikach plastycznych; - potrafi wskazać dzieła sztuki ludowej; - zadania plastyczne o niewielkim stopniu trudności wykonuje z pomocą nauczyciela; - rzadko angażuje się w wykonywane zadanie; - rzadko jest przygotowany do zajęć; - niechętnie podejmuje działania plastyczne na lekcji; - prace plastyczne są realizowane przy licznych podpowiedziach nauczyciela;	- opanował w stopniu średnim materiał o kontraście kompozycji, bryle, światłocieniu i technikach plastycznych; - potrafi podać przykłady sztuki ludowej; - samodzielnie rozwiązuje zadania plastyczne o niewielkim stopniu trudności; - samodzielne prace przejawiają brak pomysłowości i wyobraźni oraz zaangażowania, często naśladują prace innych uczniów; - poprawnie posługując się różnymi przyborami i narzędziami pracy; - nie zawsze jest przygotowany do lekcji i pracuje wykorzystując materiały zastępcze lub pożyczone;	- stosuje w praktyce elementy wiedzy teoretycznej o kontraście, kompozycji, bryle, światłocieniu i technikach plastycznych; - potrafi określić czym jest sztuka ludowa; - zna podstawowe środki wyrazu plastycznego i w miarę poprawnie wykorzystuje je w pracach plastycznych; - zwykle jest przygotowany do lekcji; - odpowiednio posługuje się przyborami i narzędziami plastycznymi; - wykonuje prace plastyczne poprawne pod względem technicznym i estetycznym;	- opanował wiadomości o kontraście, kompozycji, bryle, światłocieniu i technikach plastycznych; - wie czym charakteryzuje się sztuka ludowa; - wykorzystuje zdobytą wiedzę w praktycznych działaniach plastycznych; - z dużą łatwością dobiera techniki i środki wyrazu plastycznego; - przygotowuje się do lekcji i posiada wszystkie potrzebne materiały do pracy twórczej; - w trakcie wykonywania ćwiczeń samodzielnie potrafi zastosować środki wyrazu	- posiada wiedzę o kontraście, kompozycji, bryle, światłocieniu i technikach plastycznych; - wie czym charakteryzuje się sztuka ludowa; - przygotowuje się do lekcji i posiada wszystkie potrzebne materiały do pracy twórczej; - przejawia duże zaangażowanie w działalność plastyczną; - prace plastyczne wykonuje estetycznie, zgodnie z tematem, biegle posługuje się różnorodnymi technikami plastycznymi; - prace plastyczne ucznia cechują ciekawe, oryginalne rozwiązania; - z szacunkiem odnosi się do działalności twórczej kolegów, dzieli się swoimi doświadczeniami

- nie kończy rozpoczętej pracy.	- nie zawsze angażuje się w wykonywaną pracę; - nie zawsze dba o estetykę wykonywanej pracy; - w pracach mogą być błędy w rozwiązywaniu problemów plastycznych omawianych w toku lekcji.	- wykazuje zaangażowanie podczas pracy; - formułuje proste wypowiedzi na temat dzieł sztuki, swojej pracy oraz prac innych uczniów.	plastycznego z zastosowaniem odpowiedniej techniki plastycznej; - wykazuje duże zaangażowanie w wykonywaną pracę; - prace plastyczne wykonuje estetycznie, zgodnie z tematem, wykazuje się umiejętnością celowego stosowania środków wyrazu plastycznego; - potrafi wypowiadać się na temat dzieł sztuki, swojej pracy plastycznej lub prac plastycznych innych uczniów, posługując się słownictwem plastycznym; - chętnie uczestniczy w różnorodnych działaniach plastycznych na terenie szkoły i poza nią.	przemyśleniami posługując się językiem plastycznym; - potrafi wypowiadać się na temat dzieł sztuki oraz wydarzeń kulturalnych; - bierze aktywny udział w życiu kulturalnym klasy i szkoły np.: prezentuje swoją twórczość w formie wystaw.

Klasa 6

Wymagania na poszczególne oceny				
Dopuszczająca **Uczeń:**	**Dostateczna** **Uczeń:**	**Dobra** **Uczeń:**	**Bardzo dobra** **Uczeń:**	**Celująca** **Uczeń:**
- w niewielkim stopniu opanował podstawowe wiadomości o perspektywie, rysunku, malarstwie, rzeźbie i architekturze; - rozróżnia rysunek od malarstwa i rzeźby;	- opanował w stopniu średnim materiał o perspektywie, rysunku, malarstwie, rzeźbie i architekturze; - definiuje pojęcie rysunku, malarstwa i rzeźby; - samodzielnie rozwiązuje zadania plastyczne o niewielkim stopniu trudności;	- stosuje w praktyce elementy wiedzy teoretycznej o perspektywie, rysunku, malarstwie, rzeźbie i architekturze; - rozróżnia na obrazach techniki rysunkowe, malarskie i rzeźbę; - zna podstawowe środki wyrazu plastycznego i w miarę poprawnie	- opanował wiadomości o perspektywie, rysunku, malarstwie, rzeźbie i architekturze; - analizuje dzieła rysunkowe, malarskie i rzeźbę stosując język sztuki;	- posiada wiedzę na temat perspektywy, rysunku, malarstwa, rzeźby i architektury; - analizuje rozwój rysunku, malarstwa i rzeźby na tle epok; - przygotowuje się do lekcji i posiada wszystkie potrzebne materiały do pracy twórczej;

- zadania plastyczne o niewielkim stopniu trudności wykonuje z pomocą nauczyciela; - rzadko angażuje się w wykonywane zadanie; - rzadko jest przygotowany do zajęć; - niechętnie podejmuje działania plastyczne na lekcji; - prace plastyczne są realizowane przy licznych podpowiedziach nauczyciela; - nie kończy rozpoczętej pracy.	- samodzielne prace przejawiają brak pomysłowości i wyobraźni oraz zaangażowania, często naśladują prace innych uczniów; - poprawnie posługując się różnymi przyborami i narzędziami pracy; - nie zawsze jest przygotowany do lekcji i pracuje wykorzystując materiały zastępcze lub pożyczone; - nie zawsze angażuje się w wykonywaną pracę; - nie zawsze dba o estetykę wykonywanej pracy; - w pracach mogą być błędy w rozwiązywaniu problemów plastycznych omawianych w toku lekcji.	wykorzystuje je w pracach plastycznych; - zwykle jest przygotowany do lekcji; - odpowiednio posługuje się przyborami i narzędziami plastycznymi; - wykonuje prace plastyczne poprawne pod względem technicznym i estetycznym; - wykazuje zaangażowanie podczas pracy; - formułuje proste wypowiedzi na temat dzieł sztuki, swojej pracy oraz prac innych uczniów.	- wykorzystuje zdobytą wiedzę w praktycznych działaniach plastycznych; - z dużą łatwością dobiera techniki i środki wyrazu plastycznego; - przygotowuje się do lekcji i posiada wszystkie potrzebne materiały do pracy twórczej; - w trakcie wykonywania ćwiczeń samodzielnie potrafi zastosować środki wyrazu plastycznego z zastosowaniem odpowiedniej techniki plastycznej; - wykazuje duże zaangażowanie w wykonywaną pracę; - prace plastyczne wykonuje estetycznie, zgodnie z tematem, wykazuje się umiejętnością celowego stosowania środków wyrazu plastycznego; - potrafi wypowiadać się na temat dzieł sztuki, swojej pracy plastycznej lub prac plastycznych innych uczniów, posługując się słownictwem plastycznym; - chętnie uczestniczy w różnorodnych działaniach plastycznych na terenie szkoły i poza nią.	- przejawia duże zaangażowanie w działalność plastyczną; - prace plastyczne wykonuje estetycznie, zgodnie z tematem, biegle posługuje się różnorodnymi technikami plastycznymi; - prace plastyczne ucznia cechują ciekawe, oryginalne rozwiązania; - z szacunkiem odnosi się do działalności twórczej kolegów, dzieli się swoimi doświadczeniami przemyśleniami posługując się językiem plastycznym; - potrafi wypowiadać się na temat dzieł sztuki oraz wydarzeń kulturalnych; - bierze aktywny udział w życiu kulturalnym klasy i szkoły np.: prezentuje swoją twórczość w formie wystaw.

Klasa 7

Wymagania na poszczególne oceny				
Dopuszczająca **Uczeń:**	**Dostateczna** **Uczeń:**	**Dobra** **Uczeń:**	**Bardzo dobra** **Uczeń:**	**Celująca** **Uczeń:**
- w niewielkim stopniu opanował podstawowe wiadomości o grafice, fotografii, filmie i sztuce użytkowej; - rozróżnia sztukę ulicy i sztukę nowych mediów; - zadania plastyczne o niewielkim stopniu trudności wykonuje z pomocą nauczyciela; - rzadko angażuje się w wykonywane zadanie; - rzadko jest przygotowany do zajęć; - niechętnie podejmuje działania plastyczne na lekcji; - prace plastyczne są realizowane przy licznych podpowiedziach nauczyciela; - nie kończy rozpoczętej pracy. -	- opanował w stopniu średnim materiał o grafice, fotografii, filmie i sztuce użytkowej; - rozróżnia na ilustracjach sztukę ulicy i sztukę nowych mediów; - samodzielnie rozwiązuje zadania plastyczne o niewielkim stopniu trudności; - samodzielne prace przejawiają brak pomysłowości i wyobraźni oraz zaangażowania, często naśladują prace innych uczniów; - poprawnie posługując się różnymi przyborami i narzędziami pracy; - nie zawsze jest przygotowany do lekcji i pracuje wykorzystując materiały zastępcze lub pożyczone; - nie zawsze angażuje się w wykonywaną pracę; - nie zawsze dba o estetykę wykonywanej pracy; - w pracach mogą być błędy w rozwiązywaniu problemów plastycznych omawianych w toku lekcji.	- stosuje w praktyce elementy wiedzy teoretycznej o grafice, fotografii, filmie i sztuce użytkowej; - definiuje pojęcie sztuki ulicy i sztuki nowych mediów; - zna podstawowe środki wyrazu plastycznego i w miarę poprawnie wykorzystuje je w pracach plastycznych; - zwykle jest przygotowany do lekcji; - odpowiednio posługuje się przyborami i narzędziami plastycznymi; - wykonuje prace plastyczne poprawne pod względem technicznym i estetycznym; - wykazuje zaangażowanie podczas pracy; - formułuje proste wypowiedzi na temat dzieł sztuki, swojej pracy oraz prac innych uczniów.	- opanował wszystkie wiadomości o grafice, fotografii, filmie i sztuce użytkowej; - wyjaśnia pojęcie sztuki ulicy i sztuki nowych mediów; - wykorzystuje zdobytą wiedzę w praktycznych działaniach plastycznych; - z dużą łatwością dobiera techniki i środki wyrazu plastycznego; - przygotowuje się do lekcji i posiada wszystkie potrzebne materiały do pracy twórczej; - w trakcie wykonywania ćwiczeń samodzielnie potrafi zastosować środki wyrazu plastycznego z zastosowaniem odpowiedniej techniki plastycznej; - wykazuje duże zaangażowanie w wykonywaną pracę; - prace plastyczne wykonuje estetycznie, zgodnie z tematem, wykazuje się umiejętnością celowego stosowania środków wyrazu plastycznego; - potrafi wypowiadać się na temat dzieł sztuki, swojej pracy plastycznej lub prac plastycznych	- posiada wiedzę na temat grafiki, fotografii, filmu i sztuki użytkowej; - wie na czym polega i czym się charakteryzuje sztuka ulicy i sztuka nowych mediów; - przygotowuje się do lekcji i posiada wszystkie potrzebne materiały do pracy twórczej; - przejawia duże zaangażowanie w działalność plastyczną; - prace plastyczne wykonuje estetycznie, zgodnie z tematem, biegle posługuje się różnorodnymi technikami plastycznymi; - prace plastyczne ucznia cechują ciekawe, oryginalne rozwiązania; - z szacunkiem odnosi się do działalności twórczej kolegów, dzieli się swoimi doświadczeniami przemyśleniami posługując się językiem plastycznym; - potrafi wypowiadać się na temat dzieł sztuki oraz wydarzeń kulturalnych; - bierze aktywny udział w życiu kulturalnym klasy i szkoły np.: prezentuje swoją twórczość w formie wystaw.

			innych uczniów, posługując się słownictwem plastycznym; - chętnie uczestniczy w różnorodnych działaniach plastycznych na terenie szkoły i poza nią.	

Historia

Klasa 4

Temat lekcji	Zagadnienia	Wymagania na poszczególne oceny				
		Ocena				
		Dopuszczająca **Uczeń:**	**Dostateczna** **Uczeń:**	**Dobra** **Uczeń:**	**Bardzo dobra** **Uczeń:**	**Celująca** **Uczeń:**
Rozdział 1. Z historią na Ty						
1. Historia – nauka o przeszłości	– historia jako nauka o przeszłości; – historia a baśnie i legendy; – efekty pracy historyków i archeologów; – źródła historyczne, ich przykłady oraz podział.	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *współczesność*, *przeszłość*, *historia*, *legenda*, *baśń;* – rozróżnia przeszłość od współczesności; – potrafi krótko scharakteryzować, czym zajmują się historycy.	– poprawnie posługuje się terminami: *archeologia*, *źródła historyczne;* – rozróżnia pracę historyków i archeologów; – potrafi podać przykłady postaci legendarnych i historycznych; – wyjaśnia, czym są przyczyny i skutki; – dokonuje podstawowego podziału źródeł historycznych	– wskazuje różne przykłady materialnych źródeł pisanych i niepisanych.	– omawia rolę źródeł historycznych w procesie poznawania dziejów.	– potrafi zaproponować podział źródeł pisanych bądź niepisanych na podkategorie; – ocenia wiarygodność różnego rodzaju źródeł pisanych.
2. Historia wokół nas	– znaczenie pamiątek rodzinnych; – drzewo genealogiczne – sposób przedstawienia historii rodziny; – „wielka” i „mała” ojczyzna; – patriotyzm jako miłość do ojczyzny; – sposoby wyrażania patriotyzmu;	– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: *ojczyzna*, *patriotyzm;* – podaje przykłady pamiątek rodzinnych.	– poprawnie posługuje się terminami: *ród, drzewo genealogiczne*; – przygotowuje drzewo genealogiczne najbliższej rodziny; – podaje przykłady postaw i zachowań patriotycznych.	– poprawnie posługuje się terminem *tradycja*; – podaje przykłady regionalnych tradycji.	– poprawnie posługuje się terminem *„mała ojczyzna”;* – tworzy przewodnik po własnej miejscowości.	– wskazuje wybitne postaci w dziejach regionu.

	– „małe ojczyzny” i ich tradycje; – znaczenie terminów: *tradycja, drzewo genealogiczne*, *ojczyzna*, *mała ojczyzna*, *patriotyzm.*					
3. Mieszkamy w Polsce	– państwo polskie i jego krainy historyczne; – mój region częścią Polski; – naród polski jako zbiorowość posługująca się tym samym językiem, mająca wspólną przeszłość i zamieszkująca to samo terytorium; – dziedzictwo narodowe; – polskie symbole narodowe; – polskie święta państwowe – znaczenie terminów: *kraina historyczna*, *naród*, *symbole narodowe*, *Polonia.*	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminem *symbole narodowe;* – wskazuje na mapie państwo polskie i jego granice.	– poprawnie posługuje się terminem *naród;* – przedstawia polskie symbole narodowe; – przedstawia najważniejsze święta państwowe; – wskazuje na mapie stolicę państwa.	– poprawnie posługuje się terminem *region;* – wskazuje na mapie główne krainy historyczne Polski oraz największe miasta; – przedstawia genezę najważniejszych świąt państwowych.	– poprawnie posługuje się terminem *Polonia;* – podaje przykłady dziedzictwa narodowego Polaków.	– omawia genezę polskich symboli narodowych; – tworzy przewodnik po własnym regionie.
4. Czas w historii	– chronologia i przedmiot jej badań; – oś czasu i sposób umieszczania na niej dat; – podstawowe określenia czasu historycznego (*data*, *okres p.n.e. i n.e.*, *tysiąclecie*, *wiek*); – cyfry rzymskie oraz ich arabskie odpowiedniki; – epoki historyczne: starożytność, średniowiecze, nowożytność,	– przy pomocy nauczyciela używa terminów chronologicznych: *tysiąclecie*, *wiek*; – umieszcza daty na osi czasu.	– poprawnie posługuje się terminami: *chronologia*, *okres p.n.e. i n.e* – zamienia cyfry arabskie na rzymskie; – porządkuje fakty i epoki historyczne oraz umieszcza je w czasie.	– poprawnie posługuje się terminami: *era*, *epoka historyczna;* – podaje cezury czasowe epok historycznych.	– wyjaśnia okoliczności ustanowienia roku 1 i podziału na dwie ery; – podaje przykłady innych rachub mierzenia czasu.	– charakteryzuje główne epoki historyczne.

	współczesność oraz ich daty graniczne.					
5. Obliczanie czasu w historii	– obliczanie upływu czasu między poszczególnymi wydarzeniami; – określanie, w którym wieku doszło do danego wydarzenia; – podział czasu na wieki i półwiecza.	– przy pomocy nauczyciela określa, w którym wieku miało miejsce dane wydarzenie; – oblicza upływ czasu między wydarzeniami w ramach jednej ery.	– poprawnie wskazuje wydarzenie wcześniejsze w czasach p.n.e; – oblicza upływ czasu między wydarzeniami w ramach obu er.	– określa początek i koniec wieku; – poprawnie umiejscawia wydarzenia z obu er na osi czasu.	– oblicza upływ czasu między wydarzeniami, w tym na przełomie obu er.	– przyporządkowuje wydarzenia do epok historycznych.
6. Czytamy mapę i plan	– podobieństwa i różnice między mapą a planem; – znaczenie mapy w pracy historyka; – odczytywanie informacji z planu i mapy historycznej; – najstarsze mapy świata.	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *mapa*, *plan;* – dostrzega różnice między mapą a planem.	– poprawnie posługuje się terminami: *legenda*, *symbol*; – objaśnia symbole legendy mapy; – odczytuje z mapy podstawowe informacje.	– wyjaśnia, czym jest kartografia; – przygotowuje proste plany miejscowe.	– rozróżnia mapę geograficzną, polityczną, historyczną.	– wyjaśnia zasadę działania i rolę GPS-u we współczesnej lokalizacji przestrzennej.
Rozdział 2. Od Piastów do Jagiellonów						
1. Mieszko I i chrzest Polski	– słowiańskie pochodzenie Polaków; – książę Mieszko I pierwszym historycznym władcą Polski; – małżeństwo Mieszka I z Dobrawą; – chrzest Mieszka I i jego znaczenie – znaczenie terminów: plemię, Słowianie, Piastowie.	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *plemię, dynastia;* – wie, kto był pierwszym historycznym władcą Polski.	– poprawnie posługuje się terminem *Piastowie;* – wyjaśnia pochodzenie nazwy „Polska”.	– poprawnie posługuje się terminami: *Słowianie, poganin;* – zna wydarzenia związane z data 966.	– wyjaśnia okoliczności zawarcia małżeństwa z Dobrawą oraz przyjęcia chrztu przez Mieszka; – przedstawia najważniejsze konsekwencje przyjęcia chrztu.	– wskazuje na mapie rozmieszczenie plemion słowiańskich na ziemiach polskich; – charakteryzuje znaczenie przyjęcia chrześcijaństwa dla państwa polskiego.

2. Bolesław Chrobry – pierwszy król Polski	– misja świętego Wojciecha u Prusów; – zjazd gnieźnieński i pielgrzymka cesarza Ottona III; – wojny Bolesława Chrobrego z sąsiadami i przyłączenie nowych ziem; – koronacja Bolesława Chrobrego na króla Polski; – znaczenie terminów: *misja, relikwie, cesarz, arcybiskupstwo, biskupstwo, koronacja, gród, drużyna, wojowie.*	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *cesarz, koronacja, wojowie;* – wie, kto był pierwszym królem Polski.	– poprawnie posługuje się terminami: *relikwie, gród, drużyna;* – zna wydarzenia związane z datami: 1000, 1025; – charakteryzuje misję św. Wojciecha.	– poprawnie posługuje się terminami: *biskupstwo, arcybiskupstwo;* – przedstawia przyczyny i skutki zjazdu gnieźnieńskiego.	– zna wydarzenia związane z datami: 1002–1018; – wskazuje na mapie terytoria podbite przez Bolesława Chrobrego; – wyjaśnia znaczenie koronacji Bolesława Chrobrego.	– ocenia skutki polityki wewnętrznej i zagranicznej Bolesława dla państwa polskiego.
*W średniowiecznym klasztorze	– zakony chrześcijańskie; – życie w klasztorze; – wpływ zakonów na rozwój średniowiecznego rolnictwa; – rola zakonów w rozwoju wiedzy i średniowiecznego piśmiennictwa; – najstarsze zakony na ziemiach polskich i ich znaczenie; – znaczenie terminów: *duchowieństwo, zakon, mnich, klasztor.*	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *duchowieństwo, zakon, mnich, klasztor;* – opisuje podstawowe zajęcia duchowieństwa zakonnego w średniowieczu.	– podaje przykłady średniowiecznych zakonów; – opisuje życie wewnątrz klasztoru.	– wyjaśnia, w jaki sposób zakony przyczyniły się do rozwoju rolnictwa na ziemiach polskich.	– poprawnie posługuje się terminami: *reguła zakonna, skryptorium;* – charakteryzuje wkład duchowieństwa w średniowieczną kulturę.	– podaje przykłady współczesnych zakonów chrześcijańskich.
3. Polska Kazimierza Wielkiego	– Kazimierz Wielki ostatnim królem z dynastii Piastów; – reformy Kazimierza Wielkiego; – zjazd monarchów w Krakowie – uczta u Wierzynka;	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminem: *uniwersytet, żak;* – wyjaśnia, dlaczego historycy nadali królowi Kazimierzowi przydomek „Wielki”.	– zna wydarzenia związane z datami: 1364, 1370; – wyjaśnia powiedzenie: *Zastał Polskę drewnianą, a zostawił murowaną.*	– wymienia główne reformy Kazimierza Wielkiego; – wyjaśnia cele założenia oraz znaczenie utworzenia Akademii Krakowskiej; – wskazuje na mapie ziemie przyłączone do	– poprawnie posługuje się terminem u*czta u Wierzynka;* – opisuje zjazd monarchów w Krakowie.	– porównuje politykę prowadzoną przez Bolesława Chrobrego i Kazimierza Wielkiego.

	– umocnienie granic państwa (*Zastał Polskę drewnianą, a zostawił murowaną*); – utworzenie Akademii Krakowskiej; – znaczenie terminu: *żak, uniwersytet.*			Polski za panowania Kazimierza Wielkiego.		
*Rycerze i zamki	– średniowieczni rycerze i ich rola; – funkcje i wygląd zamków; – od pazia do rycerza; – uzbrojenie rycerskie; – turnieje rycerskie; – kodeks rycerski; – znaczenie terminów: *rycerz, zamek, paź, giermek, pasowanie, herb, kopia, fosa.*	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *rycerz*, *fosa*, *kopia*, *zamek;* – opisuje wygląd średniowiecznego rycerza i zamku.	– poprawnie posługuje się terminami: *pasowanie, paź*, *giermek*; – wyjaśnia, kto i w jaki sposób mógł zostać rycerzem.	– poprawnie posługuje się terminami: *herb*, *dziedziniec*, *zbrojownia*, *baszta;* – charakteryzuje kodeks rycerski.	– podaje przykłady zachowanych zamków średniowiecznych w Polsce i w regionie.	– przedstawia przykłady wzorców rycerskich utrwalonych w literaturze i legendach.
4. Jadwiga i Jagiełło – unia polsko-litewska	– objęcie władzy przez Jadwigę; – zasługi Jadwigi dla polskiej kultury, nauki i sztuki; – przyczyny zawarcia unii polsko-litewskiej w Krewie; – okoliczności objęcia władzy w Polsce przez Władysława Jagiełłę; – skutki zawarcia unii polsko-litewskiej; – zagrożenie ze strony Krzyżaków; – znaczenie terminów: *unia, Jagiellonowie.*	– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem *Jagiellonowie;* – charakteryzuje postać *Jadwigi* i *Władysława Jagiełły.*	– poprawnie posługuje się terminem *unia;* – zna wydarzenia związane z datą 1385; – wskazuje na mapie Królestwo Polskie oraz obszar Wielkiego Księstwa Litewskiego.	– przedstawia okoliczności zawiązania unii polsko-litewskiej; – wymienia postanowienia unii w Krewie.	– opisuje sytuację związaną z objęciem tronu polskiego po wygaśnięciu dynastii Piastów.	– poprawnie posługuje się terminem *Andegawenowie;* – omawia zagrożenie ze strony zakonu krzyżackiego dla Polski i Litwy.

5. Bitwa pod Grunwaldem	– bitwa pod Grunwaldem i biorący w niej udział rycerze.		– zna wydarzenia związane z datą 1410;	– przedstawia przyczyny wielkiej wojny z zakonem krzyżackim; – opisuje przebieg bitwy pod Grunwaldem.	– charakteryzuje postać Ulricha von Jungingena.	– przedstawia skutki bitwy pod Grunwaldem oraz postanowienie pokoju toruńskiego.
6. Mikołaj Kopernik – wielki astronom	– Mikołaj Kopernik i jego życie; – odkrycie Mikołaja Kopernika i powiedzenie *Wstrzymał Słońce i ruszył Ziemię;* – dokonania Kopernika spoza dziedziny astronomii; – znaczenie terminu: *astronomia.*	– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem *astronom*ia; – wie, kim był Mikołaj Kopernik.	– wyjaśnia powiedzenie: *wstrzymał Słońce i ruszył Ziemię;*	– wie, gdzie urodził się Mikołaj Kopernik oraz gdzie znajduje się jego grób; – przedstawia poglądy na temat Ziemi i Układu Słonecznego przed odkryciem Kopernika.	– poprawnie posługuje się terminem: *teoria heliocentryczna;* – przedstawia inne dokonania i zainteresowania Mikołaja Kopernika;	– wyjaśnia, dlaczego najważniejsze dzieło Kopernika zostało potępione przez Kościół.
Rozdział 3. Wojny i upadek Rzeczypospolitej						
1. Jan Zamoyski i złoty wiek Polski	– złoty wiek Polski; – kariera polityczna i wojskowa Jana Zamoyskiego; – Zamość – miasto renesansowe; – znaczenie terminów: *szlachta, kanclerz, hetman.*	– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem: *szlachta;* – zna królów Polski: *Zygmunta I Starego*, *Zygmunta II Augusta* i *Stefana Batorego.*	– poprawnie posługuje się terminami: *kanclerz*, *hetman*; – charakteryzuje postać i dokonania Jana Zamoyskiego.	– poprawnie posługuje się terminem *złoty wiek;* – charakteryzuje zabudowę i układ Zamościa; – wskazuje na mapie Zamość.	– wyjaśnia słowa Zamoyskiego: *Takie będą Rzeczypospolite, jakie ich młodzieży chowanie;*	– charakteryzuje Zamość, jako przykład miasta renesansowego.
2. XVII wiek – stulecie wojen	– potop szwedzki, rola Stefana Czarnieckiego; – obrona Jasnej Góry i rola przeora Augustyna Kordeckiego; – król Jan III Sobieski i jego zwycięstwa nad Turkami; – rola husarii w polskich sukcesach militarnych; – znaczenie terminów: potop szwedzki, husaria, wielki wezyr, odsiecz	– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem *potop szwedzki*; – wskazuje na mapie granice Rzeczypospolitej.	– wskazuje na mapie sąsiadów Rzeczypospolitej; – zna wydarzenia związane z datami: 1655–1660, 1683;	– poprawnie posługuje się terminem: wojna podjazdowa, odsiecz wiedeńska; – opisuje wygląd i uzbrojenie husarii; – zna postaci: Augustyn Kordecki, Stefan Czarniecki, Jan III Sobieski, oraz ich dokonania.	– poprawnie posługuje się terminami: *husaria, wielki wezyr*; – przedstawia przebieg potopu szwedzkiego i przełomowej obrony Jasnej Góry; – przedstawia przebieg odsieczy wiedeńskiej.	– wymienia skutki wojen Rzeczypospolitej w XVII w.

*Czasy stanisławowskie	– ideały epoki oświecenia; – dokonania króla Stanisława Augusta Poniatowskiego; – ustanowienie Komisji Edukacji Narodowej i jej znaczenie; – kultura doby stanisławowskiej oraz jej przedstawiciele; – zabytki budownictwa i architektury polskiej 2 poł. XVIII w.; – znaczenie terminów: *Szkoła Rycerska*, *kadet*, *mecenas*, *obiady czwartkowe;*	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *obiady czwartkowe, Szkoła Rycerska*, *kadet.*	– poprawnie posługuje się terminem *mecenas*; – wyjaśnia, dlaczego Dzień Edukacji Narodowej jest współcześnie obchodzony 14 października.	– wymienia zasługi króla Stanisława Augusta Poniatowskiego; – wyjaśnia, dlaczego oświecenie było nazywane „wiekiem rozumu”.	– przedstawia najwybitniejszych twórców doby stanisławowskiej oraz ich dokonania;	– wyjaśnia kontrowersje w ocenie panowania króla Stanisława Augusta Poniatowskiego.
3. Tadeusz Kościuszko na czele powstania	– sytuacja Rzeczypospolitej w XVIII w.; – Konstytucja 3 maja; – rozbiory Rzeczypospolitej dokonane przez Rosję, Prusy i Austrię; – dowództwo Tadeusza Kościuszki w powstaniu w 1794 r.; – bitwa pod Racławicami i rola kosynierów; – klęska powstania i III rozbiór Rzeczypospolitej; – znaczenie terminów: *rozbiory*, *konstytucja*, *powstanie*, *kosynierzy*	– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: *zaborcy*, *powstanie;* – wymienia państwa, które dokonały rozbiorów; – przedstawia cel powstania kościuszkowskiego.	– poprawnie posługuje się terminami: *konstytucja*, *kosynierzy;* – zna wydarzenia związane z datami: 1772, 3 maja 1791 r., 1794, 1795;	– przedstawia znaczenie uchwalenia Konstytucji 3 Maja; – charakteryzuje postać i dokonania Tadeusza Kościuszki. – opisuje przebieg powstania kościuszkowskiego.	– przedstawia znaczenie uchwalenia Konstytucji 3 Maja;	– wyjaśnia czym był Uniwersał Połaniecki; – wskazuje na mapie rozbiory Polski; – wyjaśnia przyczyny kryzysu Rzeczypospolitej szlacheckiej;

4. Legiony Polskie i hymn narodowy	– losy Polaków po upadku Rzeczypospolitej; – Legiony Polskie we Włoszech i panujące w nich zasady; – generał Jan Henryk Dąbrowski i jego rola w stworzeniu Legionów Polskich; – Józef Wybicki – autor *Mazurka Dąbrowskiego;* – znaczenie słów *Mazurka Dąbrowskiego;* – *Mazurek Dąbrowskiego* hymnem Polski; – znaczenie terminów: *emigracja*, *hymn państwowy.*	– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem *hymn państwowy;* – zna imię i nazwisko autora hymnu państwowego; – zna słowa hymnu Polski.	– poprawnie posługuje się terminem *emigracja*; – przedstawia sytuację narodu polskiego po III rozbiorze; – zna wydarzenia związane z datą: 1797; – charakteryzuje postaci gen. Jana Henryka Dąbrowskiego i Józefa Wybickiego.	– opisuje Legiony Polskie we Włoszech oraz panujące w nich zasady.	– wie, kiedy *Mazurek Dąbrowskiego* został polskim hymnem narodowym; – wyjaśnia, dlaczego Polacy zaczęli tworzyć legiony polskie u boku Napoleona.	– charakteryzuje postać Napoleona Bonaparte; – wie, o jakich wydarzeniach mówią słowa Mazurka Dąbrowskiego.
5. Romuald Traugutt i powstanie styczniowe	– branka i wybuch powstania styczniowego; – wojna partyzancka; – Romuald Traugutt dyktatorem powstania; – represje po upadku powstania styczniowego; – znaczenie terminów*: zabór rosyjski*, *działalność konspiracyjna*, *branka*, *wojna partyzancka*, *dyktator*, *Syberia.*	– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: *zabór rosyjski, Syberia;* – wyjaśnia, dlaczego Polacy zorganizowali powstanie.	– poprawnie posługuje się terminami: *branka*, *dyktator*; – charakteryzuje postać Romualda Traugutta; – zna wydarzenia związane z datami: 1863–1864.	– poprawnie posługuje się terminem *działalność konspiracyjna;* – wyjaśnia, dlaczego Polacy prowadzili działalność konspiracyjną.	– poprawnie posługuje się terminami: *wojna partyzancka;* – opisuje charakter, przebieg i skutki powstania styczniowego.	– wyjaśnia, dlaczego powstanie styczniowe upadło.
6. Maria Skłodowska-Curie – polska noblistka	– edukacja Marii Skłodowskiej-Curie na ziemiach polskich; – tajne nauczanie i Latający Uniwersytet; – kariera naukowa Marii Skłodowskiej-Curie;	– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: *tajne nauczanie*, *laureat;* – wyjaśnia, dlaczego Maria Skłodowska-Curie musiała wyjechać do Francji	– charakteryzuje postać Marii Skłodowskiej-Curie; – wymienia, za jakie dokonania Maria Skłodowska-Curie otrzymała Nagrodę Nobla.	– przedstawia dokonania M. Skłodowskiej-Curie i wyjaśnia, za co została uhonorowana Nagrodą Nobla .	– poprawnie posługuje się terminami: *Nagroda Nobla, Uniwersytet Latający;* – wymienia innych polskich laureatów Nagrody Nobla.	– opisuje działalność Marii Skłodowskiej-Curie podczas I wojny światowej.

	– Nagrody Nobla przyznane Marii Skłodowskiej-Curie; – polscy nobliści; – znaczenie terminów: *tajne nauczanie*, *Nagroda Nobla, laureat.*					
Rozdział 4. Ku współczesnej Polsce						
1. Józef Piłsudski i niepodległa Polska	– wybuch I wojny światowej; – udział Legionów Polskich i Józefa Piłsudskiego w działaniach zbrojnych podczas I wojny światowej; – odzyskanie niepodległości przez Polskę; – Józef Piłsudski Naczelnikiem Państwa; – walki o ustalenie granic II Rzeczypospolitej i Bitwa Warszawska; – Narodowe Święto Niepodległości; – znaczenie terminów: *I wojna światowa, II Rzeczpospolita, Naczelnik Państwa, orlęta lwowskie.*	– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem: *I wojna światowa*, *II Rzeczpospolita;* – wskazuje na mapie obszar II RP; – wyjaśnia, dlaczego dzień 11 listopada został ogłoszony świętem państwowym.	– poprawnie posługuje się terminem *Naczelnik Państwa;* – zna wydarzenia związane z datami: 1914–1918; 11 listopada 1918 r.	– przedstawia udział Legionów Polskich w działaniach zbrojnych podczas I wojny światowej; – wyjaśnia rolę Józefa Piłsudskiego w odzyskaniu niepodległości i budowie państwa polskiego.	– poprawnie posługuje się terminem *orlęta lwowskie;* – wymienia obszary, o które Polacy toczyli walki w latach 1918- 1921 r.	– opisuje przebieg walk o granice II Rzeczpospolitej.
*Bitwa Warszawska	– Rosja Sowiecka i komunizm; – wojna polsko-bolszewicka; – Bitwa Warszawska i jej legenda; – 15 sierpnia – Święto Wojska Polskiego.	– zna wydarzenie związane z datą: 15 sierpnia 1920 r.; – odpowiada, jaki był wynik Bitwy Warszawskiej; – wskazuje na mapie miejsce Bitwy Warszawskiej.	– poprawnie posługuje się terminami*: front, komunizm, bolszewicy*; – wyjaśnia, dlaczego 15 sierpnia obchodzone jest Święto Wojska Polskiego.	– omawia przebieg wojny polsko-bolszewickiej.	– wyjaśnia, jakie czynniki złożyły się na sukces wojsk polskich w wojnie z Rosją Sowiecką.	– poprawnie posługuje się terminem *„cud nad Wisłą”;* – charakteryzuje mit *„cudu nad Wisłą”.*

2. Eugeniusz Kwiatkowski i budowa Gdyni	– problemy odrodzonej Polski; – zasługi Eugeniusza Kwiatkowskiego na polu gospodarczym – budowa portu w Gdyni, Centralny Okręg Przemysłowy; – Gdynia polskim oknem na świat; – znaczenie terminów: *Wolne Miasto Gdańsk, bezrobocie, import, eksport, minister*.	– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: *Wolne Miasto Gdańsk, bezrobocie;* – wskazuje na mapie Polski Gdynię.	– wyjaśnia, dlaczego Gdynia stała się polskim „oknem na świat".	– opisuje trudności gospodarcze i ustrojowe w odbudowie państwa polskiego.	– charakteryzuje i wskazuje na mapie obszar Centralnego Okręgu Przemysłowego.	– poprawnie posługuje się terminami: *minister, eksport, import.*
3. Zośka, Alek i Rudy – bohaterscy harcerze	– wybuch II wojny światowej; – sytuacja społeczeństwa polskiego pod niemiecką okupacją; – Szare Szeregi (Zośka, Alek, Rudy); – akcja pod Arsenałem; – powstanie warszawskie jako wyraz patriotyzmu młodego pokolenia; – znaczenie terminów: *okupacja*, *Armia Krajowa*, *Szare Szeregi.*	– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem: *okupacja;* – zna wydarzenia związane z datą 1 września 1939 r.; – opisuje sytuację narodu polskiego pod niemiecką okupacją.	– poprawnie posługuje się terminami: *Armia Krajowa*, *Szare Szeregi;* – zna wydarzenia związane z datą 1 sierpnia 1944 r.; – charakteryzuje postaci Zośki, Alka i Rudego.	– wie, dlaczego wybuchło powstanie warszawskie; – opisuje najważniejsze akcje Szarych Szeregów, w tym akcję pod Arsenałem.	– poprawnie posługuje się terminami: *Związek Sowiecki, powstanie warszawskie;* – charakteryzuje działalność Polskiego Państwa Podziemnego.	– przedstawia przebieg powstania warszawskiego.
4. „Żołnierze niezłomni"	– przejęcie władzy w powojennej Polsce przez komunistów; – polityka komunistów wobec polskiego podziemia; – działalność wojenna i powojenna Witolda Pileckiego; – postawa Danuty Siedzikówny, ps. Inka	– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem: *„żołnierze niezłomni";* – opisuje politykę komunistów wobec ludności polskiej.	– poprawnie posługuje się terminem: *„żołnierze niezłomni";* – rozwija skrót PRL;	– wyjaśnia, kto objął rządy w państwie polskim po zakończeniu II wojny światowej; – opisuje represje komunistów wobec zwolenników prawowitych władz polskich.	– charakteryzuje postaci *Witolda Pileckiego* i *Danuty Siedzikówny*.	– wie, kiedy obchodzony jest Narodowy Dzień Pamięci „Żołnierzy Wyklętych".

	– znaczenie terminów: *opozycja antykomunistyczna, „żołnierze niezłomni”.*					
5. Jan Paweł II – papież pielgrzym	– dzieciństwo i początek kapłaństwa Karola Wojtyły; – opozycyjna rola Kościoła w czasach komunizmu; – wybór Karola Wojtyły na papieża; – pielgrzymki papieża do ojczyzny (*Niech zstąpi Duch Twój i odnowi oblicze ziemi. Tej ziemi!*); – wsparcie Kościoła dla opozycji; – Jan Paweł II jako papież pielgrzym; – znaczenie terminów: *papież, teologia, pielgrzymka, konklawe, kardynał, prymas, pontyfikat.*	– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem: *papież* – wie, kim był Karol Wojtyła; – podaje miasto, w którym urodził się Karol Wojtyła.	– poprawnie posługuje się terminami: *papież, teologia, pielgrzymka;* – wymienia nazwy kontynentów, które odwiedził Jan Paweł II.	– charakteryzuje rolę Kościoła katolickiego w czasach komunizmu; – charakteryzuje rolę papieża jako przywódcy Kościoła katolickiego oraz jako autorytetu moralnego dla chrześcijan.	– wyjaśnia znaczenie słów Jana Pawła II: *Niech zstąpi Duch Twój i odnowi oblicze ziemi. Tej ziemi!;* – wyjaśnia znaczenie pierwszej pielgrzymki Jana Pawła II do kraju dla społeczeństwa polskiego.	– poprawnie posługuje się terminami: *konklawe, kardynał, pontyfikat;* – wie, dlaczego Stefan Wyszyński nazywany jest Prymasem Tysiąclecia; – charakteryzuje krótką biografię Jana Pawła II.
6. „Solidarność” i jej bohaterowie	– życie codzienne w okresie PRL.; – działalność opozycyjna; – strajki robotnicze i powstanie NSZZ „Solidarność”; – bohaterowie „Solidarności”: *Lech Wałęsa* i *Anna Walentynowicz*; – wprowadzenie stanu wojennego i represje przeciwko opozycji; – przełom 1989 r. i upadek komunizmu;	– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: *demokracja, strajk, solidarność, związek zawodowy;* – wie, jak się nazywał pierwszy przywódca związku zawodowego „Solidarność” i późniejszy prezydent.	– wyjaśnia, dlaczego w 1980 r. doszło do masowych strajków robotniczych; – opisuje okoliczności zawiązania związku zawodowego „Solidarność”.	– zna wydarzenia związane z datami: sierpień 1980, 1989; – zna głównych bohaterów „Solidarności” – Lecha Wałęsę i Annę Walentynowicz.	– poprawnie posługuje się terminami: *stan wojenny, Okrągły Stół;* – wymienia ograniczenia, z jakimi wiązało się wprowadzenie stanu wojennego; – wyjaśnia skutki rozmów Okrągłego Stołu.	– wskazuje różnice polityczne między czasami komunizmu a wolną Polską.

	– znaczenie terminów: *strajk, związek zawodowy, solidarność, stan wojenny, Okrągły Stół.*					

Klasa 5

Temat lekcji	Zagadnienia	Wymagania na poszczególne oceny				
		Dopuszczająca **Uczeń:**	**Dostateczna** **Uczeń:**	**Dobra** **Uczeń:**	**Bardzo dobra** **Uczeń:**	**Celująca** **Uczeń:**
Rozdział 1. Pierwsze cywilizacje						
1. Życie pierwszych ludzi	· pochodzenie człowieka · różnice między koczowniczym a osiadłym trybem życia · życie człowieka pierwotnego · epoka kamienia, epoka brązu, epoka żelaza · początki rolnictwa i udomowienie zwierząt · dawne i współczesne sposoby wytapiania żelaza · terminy: *pięściak, hodowla, koczowniczy tryb życia, osiadły tryb życia, rewolucja neolityczna, epoka kamienia, epoka brązu, epoka żelaza*	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *koczowniczy i osiadły tryb życia*, *pięściak* – opisuje różnice między człowiekiem pierwotnym a współczesnym – potrafi wyjaśnić, jakie korzyści daje człowiekowi umiejętność uprawy ziemi i hodowli zwierząt – wyjaśnia, dlaczego narzędzia metalowe są lepsze od kamiennych	– poprawnie posługuje się terminami: *pięściak, hodowla, koczowniczy tryb życia*, *osiadły tryb życia, rewolucja neolityczna, epoka kamienia, epoka brązu, epoka żelaza* – przedstawia, skąd wywodzą się praludzie – opisuje życie ludzi pierwotnych – charakteryzuje epoki kamienia, brązu i żelaza – wyjaśnia znaczenie nabycia umiejętności wskrzeszania ognia przez człowieka	– porównuje koczowniczy tryb życia z osiadłym – wyjaśnia, na czym polegała rewolucja neolityczna – przedstawia dawne i współczesne sposoby wytapiania żelaza	– wskazuje umiejętności, których nabycie umożliwiło ludziom przejście na osiadły tryb życia – wyjaśnia skutki rewolucji neolitycznej – wskazuje szlaki, którymi ludność zasiedliła różne kontynenty	– wyjaśnia pojęcie ewolucji – charakteryzuje kierunki ewolucji człowieka – porównuje poziom cywilizacyjny ludzi w różnych epokach

2. Miasta-państwa Mezopotamii	· Mezopotamia jako kolebka cywilizacji · znaczenie wielkich rzek dla rozwoju najstarszych cywilizacji · osiągnięcia cywilizacyjne mieszkańców Mezopotamii · powstanie pierwszych państw · zajęcia różnych grup społecznych · Kodeks Hammurabiego · terminy: *cywilizacja*, *Mezopotamia*, *Bliski Wschód*, *Babilonia*, *Sumerowie*, *kanał nawadniający*, *kodeks*, *pismo klinowe*, *zikkurat*, *podatki*	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *cywilizacja*, *kanał nawadniający*, *kodeks* – wyjaśnia, jaką funkcję mogą pełnić rzeki w życiu człowieka – wskazuje na mapie: obszar Mezopotamii – wyjaśnia zasadę *oko za oko, ząb za ząb*	– poprawnie posługuje się terminami: *cywilizacja*, *Mezopotamia*, *Bliski Wschód*, *Babilonia*, *Sumerowie*, *kanał nawadniający*, *kodeks*, *pismo klinowe*, *zikkurat*, *podatki* – samodzielnie wskazuje na mapie: obszar Mezopotamii, Tygrys, Eufrat, Ur, Babilon – wymienia najważniejsze osiągnięcia cywilizacyjne ludów starożytnej Mezopotamii	– opisuje rolę wielkich rzek w rozwoju rolnictwa, handlu i komunikacji – charakteryzuje i podaje przykłady państw-miast z terenu Mezopotamii – wyjaśnia znaczenie kodyfikacji prawa w życiu społecznym	– objaśnia różnicę między prawem zwyczajowym a skodyfikowanym – tłumaczy, w jaki sposób powstawały pierwsze państwa	– przedstawia kraje leżące obecnie na obszarze dawnej Mezopotamii – wymienia współczesne przedmioty, których powstanie było możliwe dzięki osiągnięciom ludów Mezopotamii
3. W Egipcie faraonów	· Egipt jako przykład starożytnej cywilizacji · Egipt darem Nilu · osiągnięcia cywilizacji egipskiej · struktura społeczna · wierzenia Egipcjan jako przykład religii politeistycznej · terminy: *faraon*, *politeizm*, *piramidy*, *hieroglify*, *mumifikacja*, *sarkofag*	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *piramida*, *faraon* – wskazuje na mapie: Egipt oraz Nil – opisuje wygląd piramid – porównuje wygląd hieroglifów i pisma współczesnego	– poprawnie posługuje się terminami: *faraon*, *politeizm*, *piramidy*, *hieroglify*, *mumifikacja*, *sarkofag* – wymienia najważniejsze osiągnięcia cywilizacji egipskiej – opisuje zakres władzy faraona	– wyjaśnia rolę Nilu w rozwoju cywilizacji egipskiej – przedstawia strukturę społeczną Egiptu – podaje przykłady bogów i charakteryzuje wierzenia Egipcjan	– wyjaśnia powiązania między wierzeniami Egipcjan a ich osiągnięciami w dziedzinie budownictwa i medycyny – opisuje, w jaki sposób wznoszono piramidy	– opisuje etapy pochówku faraonów – charakteryzuje najbardziej znane przykłady sztuki egipskiej (Sfinks, Dolina Królów, grobowiec Tutenchamona, popiersie Neferetiti), piramidy w Gizie, świątynia Abu Simbel
4. W starożytnym Izraelu	· judaizm jako przykład religii monoteistycznej · biblijne dzieje Izraelitów · Dekalog i Tora	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *Tora*, *Żydzi*, *Dekalog*	– poprawnie posługuje się terminami: *judaizm*, *Tora*, *Jahwe*, *Dekalog*, *Mesjasz*, *synagoga*, *Mesjasz*, *Ziemia Obiecana*, *Arka*	– opisuje główne etapy historii Izraelitów – charakteryzuje judaizm – porównuje wierzenia Egiptu oraz Izraela	– charakteryzuje dokonania najważniejszych przywódców religijnych i politycznych Izraela	– wyjaśnia terminy: *synagoga*, *rabin* – podaje przykład synagogi we współczesnej Polsce

	· postaci biblijne: Abraham, Mojżesz, Dawid, Salomon · terminy: *judaizm*, *Tora*, *Jahwe*, *Dekalog*, *Mesjasz*, *synagoga*, *Mesjasz*, *Ziemia Obiecana*, *Arka Przymierza*, *monoteizm*, *plemię*, *Palestyna*, *prorok*, *Świątynia Jerozolimska*	– wyjaśnia, o czym opowiada Biblia – wymienia najważniejsze postaci biblijne związane z dziejami Żydów	*Przymierza*, *monoteizm*, *plemię*, *Palestyna*, *prorok*, *Świątynia Jerozolimska* – wskazuje na mapie: Palestynę, Jerozolimę – wyjaśnia różnicę pomiędzy politeizmem a monoteizmem		(Abraham, Mojżesz, Dawid, Salomon) – wskazuje na podobieństwa i różnice pomiędzy judaizmem a chrześcijaństwem	
5. Cywilizacje Indii i Chin	· osiągnięcia cywilizacyjne Dalekiego Wschodu · system kastowy w Indiach · cywilizacja Doliny Indusu · terminy: *Daleki Wschód*, *Ariowie*, *kasta*, *hinduizm*, *Wielki Mur Chiński*, *Jedwabny Szlak*	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *Daleki Wschód*, *Wielki Mur Chiński* – wskazuje na mapie: Indie, Chiny – przy pomocy nauczyciele wyjaśnia, dlaczego jedwab i porcelana były towarami poszukiwanymi na Zachodzie	– poprawnie posługuje się terminami: *Daleki Wschód*, *Ariowie*, *kasta*, *hinduizm*, *Wielki Mur Chiński*, *Jedwabny Szlak* – wymienia osiągnięcia cywilizacji doliny Indusu – wymienia osiągnięcia cywilizacji chińskiej – wyjaśnia, kiedy narodziło się cesarstwo chińskie	– opisuje system kastowy w Indiach – charakteryzuje wierzenia hinduistyczne	– charakteryzuje rolę Jedwabnego Szlaku w kontaktach między Wschodem a Zachodem – przedstawia terakotową armię jako zabytek kultury chińskiej – wymienia i wskazuje na mapie: rzeki: Indus, Huang He, Jangcy	– charakteryzuje buddyzm – opowiada o filozofii Konfucjusza
6. Od hieroglifów do alfabetu	· powstanie pisma i jego znaczenie dla rozwoju cywilizacji · pismo a prehistoria i historia · terminy: *papirus*, *tabliczki gliniane*, *pismo obrazkowe*, *pismo klinowe*, *Fenicjanie*, *pismo alfabetyczne*, *alfabet łaciński*	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *pismo obrazkowe*, *hieroglify*, *alfabet*, *pismo alfabetyczne* – wyjaśnia, do czego służy pismo – charakteryzuje polskie pismo jako przykład pisma alfabetycznego	– poprawnie posługuje się terminami: *papirus*, *tabliczki gliniane*, *pismo obrazkowe*, *pismo klinowe*, *Fenicjanie*, *pismo alfabetyczne*, *alfabet łaciński* – wyjaśnia, w jaki sposób umiejętność pisania wpłynęła na dalsze osiągnięcia człowieka – porównuje pismo obrazkowe i alfabetyczne – wyjaśnia związek między wynalezieniem	– wskazuje różne przykłady sposobów porozumiewania się między ludźmi i przekazywania doświadczeń – przyporządkowuje różne rodzaje pisma do cywilizacji, które je stworzyły – wymienia przykłady materiałów pisarskich stosowanych w przeszłości	– wyjaśnia, w jaki sposób pismo obrazkowe przekształciło się w klinowe – przedstawia genezę współczesnego pisma polskiego – wyjaśnia, jakie były trudności z odczytywaniem pisma obrazkowego	– podaje przykłady narodów, które posługują się pismem sięgającym tradycją do pisma greckiego oraz do łaciny – opowiada o przykładach alternatywnych języków umownych (alfabet Morse'a, język migowy)

			pisma a historią i prehistorią – omawia przyczyny wynalezienia pisma.			
Rozdział 2. Starożytna Grecja						
1. Demokratyczne Ateny	· warunki naturalne Grecji · życie w greckiej polis · cechy charakterystyczne demokracji ateńskiej · Perykles – najwybitniejszy przywódca demokratycznych Aten · terminy: *Hellada*, *Hellenowie*, *polis*, *demokracja*, *zgromadzenie ludowe*, *akropol*, *agora* · postaci historyczne: Perykles	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *demokracja*, *zgromadzenie ludowe* – przy pomocy nauczyciela opisuje wygląd greckiego polis i życie w nim na przykładzie Aten	– poprawnie posługuje się terminami: *Hellada*, *Hellenowie*, *polis*, *demokracja*, *zgromadzenie ludowe*, *akropol*, *agora* – wskazuje na mapie: Grecję, Ateny – wyjaśnia znaczenie terminu *demokracja* i charakteryzuje demokrację ateńską	– wyjaśnia wpływ warunków naturalnych Grecji na zajęcia ludności oraz sytuację polityczną (podział na polis) – wyjaśnia, kim był Perykles – opisuje, kto posiadał prawa polityczne w Atenach	– wskazuje podobieństwa i różnice między demokracją ateńską a współczesną demokracją parlamentarną	– wyjaśnia, w jaki sposób kultura grecka rozprzestrzeniła się w basenie Morza Śródziemnego
2. Sparta i wojny z Persami	· powstanie i rozwój imperium perskiego · wojny grecko-perskie · terminy: *Persowie*, *danina*, *sojusz*, *hoplita*, *falanga* · wydarzenia: bitwa pod Maratonem, bitwa pod Termopilami, bitwa pod Salaminą · postaci historyczne: Dariusz, Kserkses, Leonidas	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *danina*, *sojusz*	– poprawnie posługuje się terminami: *danina*, *sojusz*, *hoplita*, *falanga* – wskazuje na mapie: Spartę, Persję – wyjaśnia, kim byli Dariusz, Kserkses i Leonidas	– wyjaśnia przyczyny i opisuje przebieg wojen grecko-perskich – wskazuje na mapie: Maraton, Termopile, Salaminę – zaznacza na osi czasu daty: 490 r. p.n.e., 480 r. p.n.e.	– opisuje, w jaki sposób walczyli starożytni Grecy – wyjaśnia genezę biegów maratońskich	– opisuje przebieg bitwy pod Termopilami i ocenia postać króla Leonidasa

3. Bogowie i mity	· wierzenia starożytnych Greków · mity greckie · najważniejsi greccy bogowie: Zeus, Hera, Posejdon, Afrodyta, Atena, Hades, Hefajstos, Ares, Apollo, Hermes · Homer i jego dzieła – *Iliada* i *Odyseja* · terminy: *Olimp*, *mity*, *heros*, *Partenon*, *Herakles*, *Achilles*, *Odyseusz*, *wojna trojańska*, *koń trojański* · postać historyczna: Homer	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *mity*, *heros* – przy pomocy nauczyciela charakteryzuje najważniejszych bogów greckich	– poprawnie posługuje się terminami: *Olimp*, *mity*, *heros*, *Partenon*, *Herakles*, *Achilles*, *Odyseusz*, *koń trojański* – przedstawia wierzenia starożytnych Greków – wskazuje na mapie: górę Olimp, Troję – wyjaśnia, kim był Homer	– charakteryzuje najważniejszych bogów greckich: opisuje ich atrybuty i dziedziny życia, którym patronowali – omawia różne mity greckie – przedstawia treść *Iliady* i *Odysei* – wyjaśnia współczesne rozumienie wyrażenia: *koń trojański*	– opisuje wybrane miejsca kultu starożytnych Greków – omawia znaczenie wyroczni w życiu starożytnych Greków	– wyjaśnia nawiązujące do mitologii związki frazeologiczne (frazeologizmy mitologiczne): *objęcia Morfeusza*, *stajnia Augiasza*, *syzyfowa praca*, *męki Tantala*, *nić Ariadny* – opisuje archeologiczne poszukiwania mitycznej Troi
4. Kultura starożytnej Grecji	· wspólne elementy w kulturze greckich polis · najważniejsze dokonania sztuki greckiej · narodziny teatru greckiego · znaczenie filozofii w starożytnej Grecji i najwybitniejsi filozofowie · grecka matematyka i medycyna · rola sportu w życiu starożytnych Greków · terminy: *Wielkie Dionizje*, *amfiteatr*, *tragedia*, *komedia*, *filozofia*, *igrzyska*, *olimpiada*, *Olimpia*, *stadion*, *pięciobój olimpijski* · postaci historyczne: Fidiasz, Myron, Ajschylos, Sofokles, Eurypides,	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *amfiteatr*, *igrzyska*, *olimpiada*, *stadion* – opisuje rolę sportu w codziennym życiu – przy pomocy nauczyciela opisuje, jak narodził się teatr grecki i jakie było jego znaczenie dla Hellenów	– poprawnie posługuje się terminami: *Wielkie Dionizje*, *amfiteatr*, *tragedia*, *komedia*, *filozofia*, *igrzyska*, *olimpiada*, *Olimpia*, *stadion*, *pięciobój olimpijski* – wskazuje różne dziedziny kultury i sztuki rozwijane w starożytnej Grecji – opisuje charakter antycznych igrzysk sportowych	– opisuje charakter i cele antycznego teatru – przedstawia dokonania nauki greckiej – objaśnia, czym jest filozofia, i przedstawia jej najwybitniejszych przedstawicieli – wyjaśnia, kim byli: Fidiasz, Myron, Sofokles, Pitagoras, Tales z Miletu, Sokrates, Platon, Arystoteles – zaznacza na osi czasu datę: 776 r. p.n.e.	– przedstawia współczesną tradycję igrzysk olimpijskich – porównuje igrzyska antyczne ze współczesnymi	– charakteryzuje rolę kultury w życiu społecznym – przybliża postać i dokonania Archimedesa – podaje przykłady wpływu dokonań starożytnych Greków na współczesną kulturę i naukę

	Arystofanes, Sokrates, Platon, Arystoteles, Hipokrates, Pitagoras, Tales z Miletu					
5. Imperium Aleksandra Wielkiego	· podboje Aleksandra Wielkiego · wojna z Persją (bitwy nad rzeczką Granik, pod Issos i pod Gaugamelą) · wyprawa Aleksandra do Indii · kulturowe skutki podbojów Aleksandra Wielkiego · terminy: *imperium*, *falanga macedońska*, *węzeł gordyjski*, *hellenizacja*, *kultura hellenistyczna* · postaci historyczne: Filip II, Aleksander Macedoński (Wielki)	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminem: *imperium* – uzasadnia, dlaczego Aleksandra nazwano „Wielkim” – określa, na jakim obszarze toczyły się opisywane wydarzenia	– poprawnie posługuje się terminami: *imperium*, *węzeł gordyjski*, *hellenizacja* – wskazuje na mapie: Macedonię, Persję, Indie i Aleksandrię w Egipcie – opisuje przebieg kampanii perskiej Aleksandra Macedońskiego – opisuje dokonania Filipa II i Aleksandra Macedońskiego (Wielkiego)	– wyjaśnia charakter kultury hellenistycznej – przedstawia skutki podbojów Aleksandra – zaznacza na osi czasu daty: 333 r. p.n.e., 331 r. p.n.e. – posługuje się terminami: *falanga macedońska*, *kultura hellenistyczna*	– omawia znaczenie Biblioteki Aleksandryjskiej – charakteryzuje sposób walki wojsk Aleksandra Macedońskiego	– przedstawia siedem cudów świata – wymienia państwa, które leżą dziś na terenach podbitych przez Aleksandra Wielkiego
Rozdział 3. Starożytny Rzym						
1. Ustrój starożytnego Rzymu	· legendarne początki państwa rzymskiego · zasady ustrojowe republiki rzymskiej · społeczeństwo starożytnego Rzymu · dokonania Gajusza Juliusza Cezara · upadek republiki · powstanie cesarstwa rzymskiego · terminy: *Italia*, *monarchia*, *republika*, *senat*, *patrycjusze*,	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *dyktator*, *cesarz* – wskazuje na mapie: Rzym – przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, dlaczego symbolem Rzymu została wilczyca	– poprawnie posługuje się terminami: *Italia*, *monarchia*, *republika*, *senat*, *patrycjusze*, *plebejusze*, *konsulowie*, *pretorzy*, *kwestorzy*, *trybun ludowy*, *dyktator*, *cesarz* – przedstawia legendarne początki Rzymu – wskazuje na mapie: Półwysep Apeniński – omawia dokonania Gajusza Juliusza Cezara i Oktawiana Augusta	– charakteryzuje ustrój republiki rzymskiej i jej główne organy władzy – przedstawia kompetencje najważniejszych urzędów republikańskich – opisuje konflikt społeczny między patrycjuszami a plebejuszami – zaznacza na osi czasu daty: 753 r. p.n.e., 44 r. p.n.e.	– omawia przyczyny oraz okoliczności upadku republiki rzymskiej – porównuje ustroje demokracji ateńskiej i republiki rzymskiej	– wyjaśnia różnice w rozumieniu terminu *republika* przez Rzymian i współcześnie – przedstawia funkcje pełnione przez senat w ustroju współczesnej Polski

	plebejusze, *konsulowie*, *pretorzy*, *kwestorzy*, *trybun ludowy*, *dyktator*, *cesarz* · postaci legendarne i historyczne: Romulus i Remus, Gajusz Juliusz Cezar, Oktawian August					
2. Imperium Rzymskie	· podboje rzymskie · Imperium Rzymskie i jego prowincje · organizacja armii rzymskiej · podział cesarstwa · upadek cesarstwa zachodniorzymskiego · terminy: *Kartagina*, *prowincja*, *limes*, *legiony*, *legioniści*, *Imperium Rzymskie*, *pax Romana*, *romanizacja*, *barbarzyńcy*, *Germanie*, *Konstantynopol*, *Hunowie*, *wielka wędrówka ludów*	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *prowincja*, *legiony*, *plemiona barbarzyńskie*, *wielka wędrówka ludów* – przedstawia wygląd i uzbrojenie rzymskiego legionisty	– poprawnie posługuje się terminami: *prowincja*, *legiony*, *romanizacja*, *plemiona barbarzyńskie*, *Germanie*, *Hunowie*, *wielka wędrówka ludów* – wymienia główne prowincje Imperium Rzymskiego – wskazuje na mapie: Kartaginę, granice Imperium Rzymskiego w II w. n.e., Konstantynopol – omawia etapy powstawania Imperium Rzymskiego	– opisuje przyczyny podziału cesarstwa na wschodnie i zachodnie – opisuje okoliczności upadku cesarstwa zachodniego – zaznacza na osi czasu daty: 395 r. n.e., 476 r. n.e. – zna postać cesarza Konstantyna Wielkiego	– wymienia korzyści oraz zagrożenia funkcjonowania państwa o rozległym terytorium – wyjaśnia wpływ kultury rzymskiej na podbite ludy	– przedstawia postać Hannibala i wojny punickie – pokazuje przykłady romanizacji we współczesnej Europie – przybliża postaci wodzów barbarzyńskich Attyli oraz Odoakera
3. Życie w Wiecznym Mieście	· Rzym jako stolica imperium i Wieczne Miasto · życie codzienne i rozrywki w Rzymie · podział społeczeństwa rzymskiego · wierzenia religijne Rzymian i najważniejsze bóstwa · terminy: *bazylika*, *Forum Romanum*, *termy*, *amfiteatr*, *gladiatorzy*, *patrycjusze*, *plebs*, *niewolnicy*, *westalki*	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *amfiteatr*, *gladiatorzy*, *niewolnicy* – przy pomocy nauczyciela przedstawia warunki życia oraz rozrywki dawnych mieszkańców Rzymu – omawia wierzenia Rzymian i wpływ, jaki wywarła na nie religia Greków	– poprawnie posługuje się terminami: *bazylika*, *Forum Romanum*, *termy*, *amfiteatr*, *gladiatorzy*, *patrycjusze*, *plebs*, *niewolnicy*, *westalki* – wymienia najważniejsze bóstwa czczone przez Rzymian i określa, jakimi dziedzinami życia się opiekowały – charakteryzuje różne grupy społeczeństwa rzymskiego	– wyjaśnia, dlaczego Rzym był nazywany Wiecznym Miastem – opisuje, jakie funkcje pełniło Forum Romanum – wymienia greckie odpowiedniki najważniejszych rzymskich bóstw	– wyjaśnia, dlaczego cesarze rzymscy starali się kierować zawołaniem ludu: *chleba i igrzysk!*	– przedstawia pozostałości Pompejów i Herkulanum jako źródła wiedzy o życiu codziennym w starożytności

4. Dokonania starożytnych Rzymian	· Rzymianie jako wielcy budowniczowie · kultura i sztuka starożytnego Rzymu jako kontynuacja dokonań antycznych Greków · prawo rzymskie i jego znaczenie dla funkcjonowania państwa · najważniejsze budowle w starożytnym Rzymie · terminy: *kopuła*, *akwedukt*, *łuk triumfalny*, *Circus Maximus*, *Koloseum*, *Panteon*, *kodeks*, *Prawo XII tablic*, *Kodeks Justyniana* · postaci historyczne: Wergiliusz, Horacy	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *łuk triumfalny*, *Circus Maximus*, *Koloseum*, *kodeks*	– poprawnie posługuje się terminami: *kopuła*, *akwedukt*, *łuk triumfalny*, *Circus Maximus*, *Koloseum*, *Panteon*, *kodeks*, *Prawo XII tablic*, *Kodeks Justyniana* – wyjaśnia powiedzenie: *Wszystkie drogi prowadzą do Rzymu*	– uzasadnia i ocenia twierdzenie, że Rzymianie potrafili czerpać z dorobku kulturowego podbitych ludów – omawia najwybitniejsze dzieła sztuki i architektury rzymskiej – wyjaśnia rolę praw i przepisów w funkcjonowaniu państwa na przykładzie Rzymu – omawia dokonania Wergiliusza i Horacego	– wyjaśnia, dlaczego dobra sieć drogowa jest ważna dla funkcjonowania każdego państwa	– opisuje wpływ prawa rzymskiego na współczesne prawo europejskie – ocenia, które z dokonań Rzymian uważa za najwybitniejsze, i uzasadnia swoją odpowiedź
5. Początki chrześcijaństwa	· Jezus z Nazaretu jako twórca nowej religii monoteistycznej · przyczyny prześladowania chrześcijan w starożytnym Rzymie · rola świętych Pawła i Piotra w rozwoju chrześcijaństwa · Edykt mediolański i zakończenie prześladowań chrześcijan w cesarstwie · terminy: *Mesjasz*, *chrześcijaństwo*, *apostołowie*, *biskupi*, *papież*, *Biblia − Stary i Nowy Testament*, *Edykt mediolański*	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *apostołowie*, *Jezus z Nazaretu*, *biskupi*, *papież*, *Biblia − Stary i Nowy Testament*	– poprawnie posługuje się terminami: *Mesjasz*, *chrześcijaństwo*, *apostołowie*, *biskupi*, *papież*, *Biblia − Stary i Nowy Testament*, *Edykt mediolański* – charakteryzuje działalność apostołów po ukrzyżowaniu Jezusa – wskazuje na mapie: Palestynę, Jerozolimę, Mediolan – omawia nauki Jezusa z Nazaretu oraz dokonania świętego Piotra, świętego Pawła z Tarsu i Konstantyna Wielkiego	– wyjaśnia, czym różni się chrześcijaństwo od judaizmu – wyjaśnia, dlaczego władze rzymskie odnosiły się wrogo do chrześcijaństwa – wyjaśnia znaczenie Edyktu mediolańskiego dla rozwoju chrześcijaństwa – zaznacza na osi czasu daty: 33 r. n.e., 313 r. n.e.	– opisuje najstarsze symbole chrześcijańskie – wyjaśnia związki między judaizmem a chrześcijaństwem	– przedstawia dzieje wybranego świętego (na przykład swojego patrona)

	· postaci historyczne: Jezus z Nazaretu, święty Piotr, święty Paweł z Tarsu, Konstantyn Wielki					
Rozdział 4. Początki średniowiecza						
l. Bizancjum w czasach świetności	· cesarstwo bizantyjskie pod panowaniem Justyniana I Wielkiego · dokonania Justyniana I Wielkiego · Konstantynopol jako Nowy Rzym · tradycja grecka w Bizancjum · osiągnięcia naukowe Bizantyjczyków · upadek Konstantynopola, jego przyczyny i skutki · terminy: *Bizancjum*, *Hagia Sofia*, *ikona*, *freski*, *mozaika* · postaci historyczne: Justynian I Wielki	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *ikona*, *freski*, *mozaika*	– poprawnie posługuje się terminami: *Bizancjum*, *Hagia Sofia*, *ikona*, *freski*, *mozaika* – wskazuje na mapie: Konstantynopol, granice cesarstwa bizantyjskiego w czasach Justyniana I Wielkiego – tłumaczy, dlaczego Konstantynopol zaczęto określać Nowym Rzymem – wyjaśnia znaczenie wyrażenia *bizantyjski przepych*	– wskazuje, jaką rolę w periodyzacji dziejów odegrał upadek cesarstwa zachodniorzymskiego oraz wschodniorzymskiego – charakteryzuje styl bizantyjski w sztuce – podaje przyczyny i skutki upadku cesarstwa bizantyjskiego – zaznacza na osi czasu datę upadku Konstantynopola – 1453 r. – zna postać Justyniana I Wielkiego – omawia dokonania Justyniana I Wielkiego	– wyjaśnia, w jaki sposób położenie geograficzne wpłynęło na bogactwo Konstantynopola – uzasadnia twierdzenie, że Bizancjum połączyło w nauce tradycję zachodniorzymską i grecką – wyjaśnia, jakie znaczenie dla państwa ma kodyfikacja praw	– wyjaśnia, jaki wpływ na chrześcijaństwo miał podział Rzymu na część zachodnią i wschodnią – opisuje, jakie zmiany w bazylice Hagia Sofia zostały dokonane przez muzułmanów
2. Arabowie i początki islamu	· pochodzenie Arabów · działalność Mahometa i narodziny islamu · religia muzułmańska i jej zasady · dżihad i podboje Arabów · kultura i nauka arabska · terminy: *oaza*, *Czarny Kamień*, *Mekka*, *Medyna*, *islam*, *Allach*, *Koran*, *meczet*, *minaret*, *mihrab*, *minbar*, *dżihad*, *kalifowie*, *cyfry arabskie*, *stal damasceńska*, *arabeski*	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *oaza*, *islam*, *Allach*, *Koran*, *meczet* – przy pomocy nauczyciela wskazuje podstawowe różnice między chrześcijaństwem a islamem	– poprawnie posługuje się terminami: *oaza*, *Czarny Kamień*, *Mekka*, *Medyna*, *islam*, *Allach*, *Koran*, *meczet*, *minaret*, *mihrab*, *minbar*, *dżihad*, *kalifowie*, *cyfry arabskie*, *stal damasceńska*, *arabeski* – omawia najważniejsze zasady wiary muzułmanów – wskazuje na mapie: Półwysep Arabski, Mekkę, Medynę oraz imperium	– przedstawia postać i działalność Mahometa – omawia osiągnięcia Arabów w dziedzinie kultury i nauki w średniowieczu – charakteryzuje i ocenia stosunek Arabów do ludów podbitych w średniowieczu – zaznacza na osi czasu datę: 622 r.	– wskazuje na podobieństwa i różnice pomiędzy chrześcijaństwem a islamem – podaje przykłady wpływu kultury, nauki i języka arabskiego na Europejczyków	– wyjaśnia, jak zmieniało się nastawienie części muzułmanów do innych kultur w średniowieczu i współcześnie – ocenia potrzebę tolerancji religijnej – wskazuje na podobieństwa i różnice w sposobie postrzegania dziejów i odmierzania czasu między chrześcijaństwem a islamem

	· postaci historyczne: Mahomet		arabskie w okresie świetności			
3. Nowe państwa w Europie	· powstanie państwa Franków · cesarstwo Karola Wielkiego · rozwój kultury i nauki w państwie Karola Wielkiego · traktat w Verdun i jego skutki – nowe państwa w Europie · Rzesza Niemiecka · terminy: *Frankowie, dynastia, majordom, Karolingowie, układ w Verdun, cesarstwo, margrabia, marchia, możnowładca, Rzesza Niemiecka* · postaci historyczne: Chlodwig, Karol Młot, Pepin Mały, Karol Wielki, Otton I	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *dynastia, cesarstwo, możnowładca* – przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, dlaczego Karol otrzymał przydomek „Wielki”	– poprawnie posługuje się terminami: *Frankowie, dynastia, majordom, Karolingowie, układ w Verdun, cesarstwo, margrabia, marchia, możnowładca, Rzesza Niemiecka*	– wyjaśnia, w jaki sposób władzę w państwie Franków przejęła dynastia Karolingów – charakteryzuje rozwój kultury i nauki w czasach Karola Wielkiego – przedstawia postanowienia traktatu w Verdun oraz jego skutki – zaznacza na osi czasu daty: 800 r., 843 r., 962 r. – omawia dokonania: Chlodwiga, Karola Młota, Pepina Małego, Karola Wielkiego i Ottona I	– wyjaśnia, w jaki sposób doszło do utworzenia Rzeszy Niemieckiej – tłumaczy, dlaczego Karol Wielki jest jednym z patronów zjednoczonej Europy	– wyjaśnia skąd pochodzi polskie słowo „król”
4. Konflikt papiestwa z cesarstwem	· wielka schizma wschodnia i jej skutki · spór o inwestyturę między cesarzem a papieżem w XI w. · Canossa jako miejsce pokuty cesarza Henryka IV · konkordat wormacki i jego postanowienia · terminy: *dogmaty, schizma, patriarcha, prawosławie, ekskomunika, inwestytura, synod, konkordat*	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *prawosławie, ekskomunika*	– poprawnie posługuje się terminami: *dogmaty, schizma, patriarcha, prawosławie, ekskomunika, inwestytura, synod, konkordat* – wyjaśnia konsekwencje ekskomuniki cesarza i opisuje ukorzenie się cesarza Henryka IV w Canossie – przedstawia postaci: papieża Grzegorza VI, cesarza Henryka IV	– wyjaśnia przyczyny i skutki wielkiej schizmy wschodniej – wyjaśnia, czym są religie, a czym wyznania religijne – przedstawia przebieg sporu pomiędzy cesarzem a papieżem w XI w. – przedstawia postanowienia konkordatu w Wormacji – zaznacza na osi czasu daty: 1054 r., 1077 r., 1122 r.	– wyjaśnia, na czym polegał spór o inwestyturę – omawia przykładowe różnice pomiędzy Kościołem katolickim a prawosławnym	– przedstawia okoliczności utworzenia Państwa Kościelnego

	· postaci historyczne: papież Grzegorz VII, cesarz Henryk IV					
5. Wyprawy krzyżowe	· powstanie zakonu Krzyżaków			– przedstawia zakon Krzyżaków		
Rozdział 5. Społeczeństwo średniowiecza						
l. System feudalny	· podział na seniorów i wasali · społeczna drabina feudalna · podział społeczeństwa średniowiecznego na stany · terminy: *feudalizm*, *senior*, *wasal*, *lenno*, *hołd lenny*, *stan*, *przywilej*, *suzeren*, *duchowieństwo*, *chłopi*, *szlachta*, *mieszczaństwo*	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *senior*, *wasal*, *hołd lenny*, *przywilej* – przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, na czym polegała drabina feudalna	– poprawnie posługuje się terminami: *feudalizm*, *senior*, *wasal*, *lenno*, *hołd lenny*, *stan*, *przywilej*, *suzeren*, *duchowieństwo*, *chłopi*, *szlachta*, *mieszczaństwo* – przedstawia, jak wyglądał hołd lenny – wymienia i charakteryzuje poszczególne stany w społeczeństwie średniowiecznym	– omawia różnice pomiędzy społeczeństwem stanowym a współczesnym – opisuje zależność między seniorem a wasalem	– wyjaśnia, które stany były uprzywilejowane	– wyjaśnia, kim byli w Europie Zachodniej hrabiowie i baronowie
2. Epoka rycerzy	· ideał rycerza i jego obowiązki · od pazia do rycerza · życie codzienne rycerzy · elementy wyposażenia średniowiecznego rycerza · kultura rycerska · elementy wyposażenia średniowiecznego rycerza · terminy: *rycerz*, *kodeks honorowy*, *paź*, *giermek*, *pasowanie*, *herb*, *kopia*, *ostrogi*	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *rycerz*, *herb*, *kopia*, *ostrogi* – opisuje uzbrojenie rycerzy	– poprawnie posługuje się terminami: *rycerz*, *kodeks honorowy*, *paź*, *giermek*, *pasowanie*, *herb*, *kopia*, *ostrogi* – charakteryzuje ideał rycerza średniowiecznego – wyjaśnia, kto mógł zostać rycerzem – opisuje uzbrojenie rycerskie	– opisuje życie codzienne rycerstwa – przedstawia poszczególne etapy wychowania rycerskiego – opisuje ceremonię pasowania na rycerza	– przedstawia historię najsłynniejszego polskiego rycerza Zawiszy Czarnego z Garbowa	– przedstawia literackie ideały rycerskie: hrabiego Rolanda, króla Artura i rycerzy Okrągłego Stołu

3. Średniowieczne miasto i wieś	· powstanie osad rzemieślniczych i kupieckich · lokacje miast i wsi · samorząd miejski i jego organy · społeczeństwo miejskie · organa samorządu wiejskiego · wygląd średniowiecznego miasta · zajęcia ludności wiejskiej · terminy: *gród*, *osada targowa*, *lokacja*, *zasadźca*, *kupcy*, *rzemieślnicy*, *rynek*, *targi*, *wójt*, *burmistrz*, *rada miejska*, *ława miejska*, *ratusz*, *cech*, *sołtys*, *ława wiejska*, *trójpolówka*, *pług*, *radło*, *brona*	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *kupcy*, *rzemieślnicy*, *rynek*, *targi*, *ratusz*, *pług*, *radło*, *brona* – porównuje życie codzienne mieszkańców średniowiecznych miast i wsi	– poprawnie posługuje się terminami: *gród*, *osada targowa*, *lokacja*, *zasadźca*, *kupcy*, *rzemieślnicy*, *rynek*, *targi*, *wójt*, *burmistrz*, *rada miejska*, *ława miejska*, *ratusz*, *cech*, *sołtys*, *ława wiejska*, *trójpolówka*, *pług*, *radło*, *brona* – opisuje, gdzie i w jaki sposób tworzyły się miasta – charakteryzuje główne zajęcia mieszkańców miast – opisuje życie i obowiązki ludności wiejskiej	– wyjaśnia, na czym polegały lokacje miast i wsi – przedstawia organy samorządu miejskiego – charakteryzuje różne grupy społeczne mieszczan – wyjaśnia, na czym polegała trójpolówka	– opisuje wybrany średniowieczny zabytek mieszczański w Polsce – znajduje i przedstawia informacje o założeniu własnej miejscowości	– przedstawia historie i okoliczności założenia najstarszych miast w regionie
4. Kościół w średniowieczu	· duchowni w średniowieczu, ich przywileje i obowiązki · religijność doby średniowiecza · średniowieczne zakony: benedyktyni, cystersi, franciszkanie, dominikanie · życie w średniowiecznym klasztorze · średniowieczne szkolnictwo · terminy: *zakon*, *klasztor*, *opat*, *reguła zakonna*, *benedyktyni*, *cystersi*, *skryptoria*, *kopiści*, *franciszkanie*,	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *zakon*, *klasztor*, *uniwersytet* – przy pomocy nauczyciela omawia życie w średniowiecznym klasztorze i jego organizację – wyjaśnia, czym zajmowali się kopiści	– poprawnie posługuje się terminami: *zakon*, *klasztor*, *opat*, *reguła zakonna*, *benedyktyni*, *cystersi*, *skryptoria*, *kopiści*, *franciszkanie*, *dominikanie*, *asceza*, *benedyktyńska praca*, *uniwersytet* – charakteryzuje stan duchowny w średniowieczu – opisuje różne role, jakie odgrywali duchowni w społeczeństwie średniowiecznym	– przedstawia najważniejsze zakony średniowieczne – wyjaśnia określenie *benedyktyńska praca* – charakteryzuje średniowieczne szkolnictwo – porównuje szkolnictwo średniowieczne i współczesne – przedstawia dokonania świętego Franciszka z Asyżu	– porównuje zakony kontemplacyjne i zakony żebracze – wyjaśnia, jaką funkcję w klasztorze spełniają: refektarz, wirydarz, dormitorium i kapitularz	– znajduje i przedstawia informacje o najstarszych polskich kronikarzach: Gallu Anonimie i Wincentym Kadłubku – opisuje jeden z klasztorów działających w Polsce, wyjaśnia, jakiego zgromadzenia jest siedzibą, i przedstawia w skrócie dzieje tego zgromadzenia

	dominikanie, *asceza*, *benedyktyńska praca*, *uniwersytet* · postać historyczna: święty Franciszek z Asyżu					
5. Sztuka średniowiecza	· rola sztuki w średniowieczu · znaczenie *biblii pauperum* · styl romański i jego cechy · styl gotycki i jego charakterystyczne elementy · rzeźba i malarstwo średniowieczne · pismo i miniatury w rękopisach · zabytki średniowieczne w Polsce · terminy: *biblia pauperum*, *styl romański*, *styl gotycki*, *katedra*, *portal*, *sklepienie*, *witraże*, *łuki oporowe*, *apsyda*, *rozeta*, *przypory*, *miniatura*, *inicjał*	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami*: katedra*, *witraże*, *miniatura* – przy pomocy nauczyciela omawia zabytki sztuki średniowiecznej w Polsce – wymienia różne dziedziny sztuki średniowiecznej	– poprawnie posługuje się terminami: *biblia pauperum*, *katedra*, *styl romański*, *styl gotycki*, *portal*, *sklepienie*, *witraże*, *łuki oporowe*, *apsyda*, *rozeta*, *przypory*, *miniatura*, *inicjał* – wyjaśnia, czym była i jakie zadania spełniała *biblia pauperum*	– charakteryzuje styl romański – omawia cechy stylu gotyckiego	– porównuje styl gotycki i romański – przedstawia przykłady rzeźby i malarstwa średniowiecznego	– znajduje i przedstawia informacje o średniowiecznych świątyniach w swoim regionie oraz elementach ich wystroju
Rozdział 6. Polska pierwszych Piastów						
l. Zanim powstała Polska	· najstarsze osadnictwo na ziemiach polskich w świetle wykopalisk archeologicznych · gród w Biskupinie · Słowianie w Europie i ich kultura · wierzenia dawnych Słowian	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *wielka wędrówka ludów*, *plemię* – przy pomocy nauczyciela opisuje wygląd osady w Biskupinie	– poprawnie posługuje się terminami: *kurhan*, *kamienne kręgi*, *Biskupin*, *wielka wędrówka ludów*, *Słowianie*, *Swaróg*, *Perun*, *Świętowit*, *plemię*, *Państwo Wielkomorawskie*, *Wiślanie*, *Polanie*	– przedstawia najstarsze państwa słowiańskie – wymienia państwa słowiańskie, które przyjęły chrześcijaństwo w obrządku łacińskim, oraz te, które przyjęły je w obrządku greckim	– podaje przykłady tradycji pogańskich zachowanych do czasów współczesnych – wyjaśnia, w jaki sposób powstał alfabet słowiański	– wymienia pozostałości bytowania ludów przedsłowiańskich na ziemiach polskich – przedstawia współczesne konsekwencje wynikające dla krajów słowiańskich z przyjęcia chrześcijaństwa

	· pierwsze państwa słowiańskie · plemiona słowiańskie na ziemiach polskich · terminy: *kurhan*, *kamienne kręgi*, *Biskupin*, *wielka wędrówka ludów*, *Słowianie*, *Swaróg*, *Perun*, *Świętowit*, *plemię*, *Państwo Wielkomorawskie*, *Wiślanie*, *Polanie* · postaci historyczne: święty Cyryl i święty Metody		– przedstawia okoliczności pojawienia się Słowian na ziemiach polskich – charakteryzuje wierzenia Słowian – wskazuje na mapie: rozmieszczenie plemion słowiańskich na ziemiach polskich	– wyjaśnia rolę, jaką w rozwoju państw słowiańskich odegrali święci Cyryl i Metody		w obrządku greckim lub łacińskim
2. Mieszko I i początki Polski	· rozwój państwa Polan · dynastia Piastów · panowanie Mieszka I · małżeństwo Mieszka z Dobrawą · chrzest Polski i jego skutki · konflikt z margrabią Hodonem i bitwa pod Cedynią · terminy: *książę*, *dynastia*, *Piastowie*, *biskupstwo*, *dyplomacja*, *poganin*, *Dagome iudex* · postaci historyczne: Mieszko I, Dobrawa	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *książę*, *dynastia* – przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, skąd pochodzi nazwa „Polska”	– poprawnie posługuje się terminami: *książę*, *dynastia*, *Piastowie*, *biskupstwo*, *dyplomacja*, *poganin*, *Dagome iudex* – wyjaśnia, dlaczego w przeciwieństwie do legendarnych przodków Mieszko I jest uznawany za pierwszego historycznego władcę Polski – opisuje zasługi Mieszka I i Dobrawy – zaznacza na osi czasu daty: 966 r., 972 r. – wskazuje na mapie: Gniezno, Poznań, Wielkopolskę, granice państwa Mieszka I	– przedstawia okoliczności przyjęcia chrztu przez Mieszka I – wyjaśnia skutki chrztu Mieszka I – opisuje stosunki Mieszka I z sąsiadami	– uzasadnia twierdzenie, że przyjęcie chrztu przez Mieszka I należało do najważniejszych wydarzeń w dziejach Polski	– omawia dokument *Dagome iudex* i jego wartość jako źródła historycznego – przedstawia bilans korzyści, jakie mogło przynieść Mieszkowi I przyjęcie chrztu lub pozostanie przy wierzeniach pogańskich
3. Polska Bolesława Chrobrego	· misja biskupa Wojciecha i jej skutki · zjazd gnieźnieński i jego konsekwencje	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *arcybiskupstwo*, *koronacja*	– poprawnie posługuje się terminami: *relikwie*, *zjazd gnieźnieński*, *arcybiskupstwo*, *Milsko*,	– przedstawia przebieg i znaczenie zjazdu w Gnieźnie	– wyjaśnia znaczenie utworzenia niezależnego Kościoła w państwie polskim	– wskazuje pozytywne i negatywne skutki polityki prowadzonej przez Bolesława Chrobrego

	· powstanie niezależnej organizacji na ziemiach polskich · stosunki Bolesława Chrobrego z sąsiadami · koronacja Bolesława Chrobrego na króla Polski i jej znaczenie · terminy: *relikwie*, *zjazd gnieźnieński*, *arcybiskupstwo*, *Milsko*, *Łużyce*, *Grody Czerwieńskie*, *koronacja* · postaci historyczne: Bolesław Chrobry, biskup Wojciech, cesarz Otton III	– przy pomocy nauczyciela wyjaśnia znaczenie koronacji Bolesława Chrobrego	*Łużyce*, *Grody Czerwieńskie*, *koronacja* – opisuje misję świętego Wojciecha do pogańskich Prusów – wskazuje na mapie: granice państwa Bolesława Chrobrego na początku jego panowania oraz ziemie przez niego podbite – omawia rolę, jaką w dziejach Polski odegrali: Bolesław Chrobry, biskup Wojciech, cesarz Otton III – zaznacza na osi czasu daty: 1000 r., 1025 r.	– opisuje wojny prowadzone przez Chrobrego z sąsiadami	– opisuje Drzwi Gnieźnieńskie jako przykład źródła ikonograficznego z najstarszych dziejów Polski	
4. Kryzys i odbudowa państwa polskiego	· kryzys państwa polskiego po śmierci Bolesława Chrobrego · panowanie Mieszka II · reformy Kazimierza Odnowiciela · Kraków stolicą państwa · polityka zagraniczna Bolesława Śmiałego · koronacja Bolesława Śmiałego · konflikt króla z biskupem Stanisławem i jego skutki · terminy: *insygnia królewskie* · postaci historyczne: Mieszko II, Kazimierz Odnowiciel, Bolesław Śmiały, biskup Stanisław	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminem: *insygnia królewskie* – przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, dlaczego księcia Kazimierza nazwano „Odnowicielem”	– poprawnie posługuje się terminem: *insygnia królewskie* – wyjaśnia, dlaczego księcia Kazimierza nazwano „Odnowicielem” – wskazuje na mapie: ziemie polskie pod panowaniem Kazimierza Odnowiciela – omawia działalność: Mieszka II, Bezpryma, Kazimierza Odnowiciela, Bolesława Śmiałego i biskupa Stanisława – zaznacza na osi czasu datę: 1076 r.	– opisuje sytuację państwa polskiego po śmierci Bolesława Chrobrego – ocenia postawę Bezpryma – przedstawia skutki kryzysu państwa polskiego – charakteryzuje rządy Bolesława Śmiałego	– opisuje sytuację międzynarodową w okresie rządów Bolesława Śmiałego – wyjaśnia przyczyny i skutki sporu króla z biskupem Stanisławem	– wyjaśnia przyczyny kryzysu państwa wczesnopiastowskiego – ocenia dokonania Mieszka II, Kazimierza Odnowiciela i Bolesława Śmiałego
5. Rządy Bolesława Krzywoustego	· testament Krzywoustego i jego założenia	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *senior i juniorzy*, *zasada senioratu*	– poprawnie posługuje się terminami: *testament*, *zasada senioratu*, *senior i juniorzy*	– omawia przyczyny ogłoszenia testamentu Krzywoustego	– wyjaśnia zasadę senioratu	– ocenia szanse i zagrożenia wynikające z wprowadzenia zasady senioratu

	· terminy: *testament*, *zasada senioratu*, *senior i juniorzy* · postać historyczna: Bolesław Krzywousty		– wskazuje na mapie: państwo Bolesława Krzywoustego – opisuje postać Bolesława Krzywoustego – zaznacza na osi czasu datę 1138 r.		– wyjaśnia, jakie skutki dla państwa mogą mieć wewnętrzne spory o tron	
6. Społeczeństwo w czasach pierwszych Piastów	· grody i ich funkcje · życie w grodzie i na podgrodziu · sposoby uprawy roli na ziemiach polskich · podział społeczeństwa w państwie pierwszych Piastów · zakres władzy panującego · powinności poddanych wobec władcy · powstanie rycerstwa w Polsce · terminy: *metoda żarowa*, *gród*, *podgrodzie*, *prawo książęce*, *danina*, *posługi*, *osada służebna*, *wojowie*, *drużyna książęca*	– posługuje się terminami: *gród*, *podgrodzie*, *danina*, *posługi* – przedstawia wygląd i budowę średniowiecznego grodu – opisuje sposoby pozyskiwania ziemi uprawnej i jej uprawiania	– poprawnie posługuje się terminami: *gród*, *podgrodzie*, *prawo książęce*, *danina*, *posługi*, *osada służebna* – charakteryzuje grupy ludności w państwie wczesnopiastowskim – omawia zakres władzy panującego w państwie pierwszych Piastów	– przedstawia charakter drużyny książęcej – wyjaśnia powinności ludności względem władcy	– wyjaśnia, czym się różnił wojownik drużyny od rycerza	– wskazuje przykłady nazw miejscowości, które mogły w średniowieczu pełnić funkcję osad służebnych
Rozdział 7. Polska w XIII–XV wieku						
l. Rozbicie dzielnicowe	· walki wewnętrzne między książętami piastowskimi o prymat w Polsce · utrwalenie rozbicia dzielnicowego · osłabienie Polski na arenie międzynarodowej · sprowadzenie Krzyżaków do Polski	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *rozbicie dzielnicowe*, *dzielnica senioralna*, *Tatarzy* – przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, jakie były przyczyny wewnętrznych walk między książętami piastowskimi	– poprawnie posługuje się terminami: rozbicie *dzielnicowe*, *dzielnica senioralna*, *Tatarzy*, *osadnictwo*, *kolonizacja*, *trójpolówka* – charakteryzuje państwo polskie podczas rozbicia dzielnicowego – wskazuje na mapie: podział państwa na różne	– opisuje okoliczności sprowadzenia zakonu krzyżackiego do Polski oraz konsekwencje tego wydarzenia – omawia skutki rozbicia dzielnicowego – opisuje kolonizację na ziemiach polskich	– przedstawia historię zakonu krzyżackiego – wyjaśnia, dlaczego książęta dzielnicowi często nadawali przywileje oraz ziemię rycerstwu i duchowieństwu	– charakteryzuje sposób walki Mongołów – przedstawia dynastię panującą na Pomorzu Gdańskim w okresie rozbicia dzielnicowego

	· najazdy Mongołów i bitwa pod Legnicą · przemiany społeczne i gospodarcze w okresie rozbicia dzielnicowego · terminy: *rozbicie dzielnicowe*, *dzielnica senioralna*, *Tatarzy*, *osadnictwo*, *kolonizacja*, *trójpolówka* *p0o*staci historyczne: Władysław Wygnaniec, Leszek Biały, Konrad Mazowiecki, Henryk Pobożny		dzielnice oraz ziemie utracone w okresie rozbicia dzielnicowego – omawia postaci: Władysława Wygnańca, Leszka Białego, Konrada Mazowieckiego, Henryka Pobożnego – zaznacza na osi czasu daty: 1226 r., 1227 r., 1241 r.			
2.Zjednoczenie Polski	· koronacja i śmierć Przemysła II · panowanie Wacława II · rola arcybiskupów gnieźnieńskich i jednolitej organizacji kościelnej w zjednoczeniu dzielnic polskich · przejęcie władzy przez Władysława Łokietka i jego koronacja · rządy Władysława Łokietka · konflikt Łokietka z Krzyżakami i bitwa pod Płowcami · terminy: *starosta*, *Szczerbiec* · postaci historyczne: Przemysł II, arcybiskup Jakub Świnka, Wacław II, Władysław Łokietek	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *starosta*, *Szczerbiec*	– poprawnie posługuje się terminami: *starosta*, *Szczerbiec* – wskazuje na mapie: granice państwa polskiego za panowania Władysława Łokietka, ziemie utracone na rzecz Krzyżaków – omawia postaci: Przemysła II, arcybiskupa Jakuba Świnki, Wacława II, Władysława Łokietka – zaznacza na osi czasu daty: 1295 r., 1309 r., 1320 r., 1331 r.	– przedstawia próby zjednoczenia Polski przez książąt śląskich oraz Przemysła II – opisuje, w jakich okolicznościach Władysław Łokietek utracił Pomorze Gdańskie – przedstawia działania Władysława Łokietka na rzecz zjednoczenia kraju – opisuje przebieg konfliktu Władysława Łokietka z Krzyżakami	– wyjaśnia, jaką rolę w zjednoczeniu kraju odegrał Kościół katolicki	– przedstawia wyobrażenie na temat świętego Stanisława jako patrona zjednoczenia kraju

3. Czasy Kazimierza Wielkiego	· polityka dyplomacji Kazimierza Wielkiego · pokój z zakonem krzyżackim w Kaliszu · przyłączenie nowych ziem do państwa polskiego · reformy Kazimierza Wielkiego · umocnienie granic polskiego państwa · utworzenie Akademii Krakowskiej i skutki tej decyzji · zjazd monarchów w Krakowie · uczta u Wierzynka · terminy: *uniwersytet, Orle Gniazda, Akademia Krakowska* · postać historyczna: Kazimierz Wielki	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami*: uniwersytet, Orle Gniazda, Akademia Krakowska* – przy pomocy nauczyciela tłumaczy, co zdecydowało o przyznaniu Kazimierzowi przydomka „Wielki” – wyjaśnia znaczenie słów, że Kazimierz Wielki: *zastał Polskę drewnianą, a zostawił murowaną*	– poprawnie posługuje się terminami: *uniwersytet, Orle Gniazda, Akademia Krakowska* – wskazuje na mapie: granice monarchii Kazimierza Wielkiego i ziemie włączone do Polski przez tego władcę – zaznacza na osi czasu daty: 1333 r., 1343 r., 1364 r.	– przedstawia i ocenia postanowienia pokoju w Kaliszu – charakteryzuje reformy Kazimierza Wielkiego – wyjaśnia, w jaki sposób Kazimierz dbał o obronność państwa	– wyjaśnia, dlaczego Kazimierz Wielki za najważniejsze uznał reformy wewnętrzne państwa – tłumaczy, jakie znaczenie miało założenie Akademii Krakowskiej – wyjaśnia znaczenie uczty u Wierzynka	– przedstawia cele oraz konsekwencje układu dynastycznego zawartego przez Kazimierza Wielkiego z Węgrami – wyjaśnia, dlaczego sól należała niegdyś do najdroższych towarów – przedstawia wybrany zamek wzniesiony w czasach Kazimierza Wielkiego
4. Unia polsko-litewska	· koniec dynastii Piastów na polskim tronie · rządy Andegawenów w Polsce · unia polsko-litewska w Krewie · wielka wojna z zakonem krzyżackim i bitwa pod Grunwaldem · I pokój w Toruniu · unia w Horodle · terminy: *Andegawenowie, unia personalna, sobór, Wielkie Księstwo Litewskie, Jagiellonowie*	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminem: *unia personalna* – przedstawia dynastię zapoczątkowaną przez Władysława Jagiełłę – przy pomocy nauczyciela opisuje przyczyny i przebieg wielkiej wojny z zakonem krzyżackim	– poprawnie posługuje się terminami: *Andegawenowie, unia personalna, sobór, Wielkie Księstwo Litewskie, Jagiellonowie* – wyjaśnia przyczyny zawarcia unii polsko-litewskiej – opisuje przebieg bitwy pod Grunwaldem – wskazuje na mapie: granice Wielkiego Księstwa Litewskiego, Krewo, Horodło, Grunwald, Toruń	– przedstawia okoliczności objęcia tronu polskiego przez Jadwigę – wymienia postanowienia unii w Krewie – przedstawia postanowienia pokoju w Toruniu – wyjaśnia zasady współpracy między Polską a Litwą ustalone w zapisach unii w Horodle	– charakteryzuje stanowisko polskiej delegacji na soborze w Konstancji – wyjaśnia, dlaczego Akademia Krakowska została przemianowana na Uniwersytet Jagielloński	– uzasadnia twierdzenie, że poglądy Pawła Włodkowica na temat wojen religijnych są aktualne także dzisiaj

	· postaci historyczne: Ludwik Węgierski, Jadwiga, Władysław Jagiełło, wielki książę Witold, Paweł Włodkowic, Ulrich von Jungingen		– opisuje postaci: Ludwika Węgierskiego, Jadwigi, Władysława Jagiełły, wielkiego księcia Witolda, Pawła Włodkowica, Ulricha von Jungingena – zaznacza na osi czasu daty: 1385 r., lata 1409–1411, 1410 r., 1413 r.			
5. Czasy świetności dynastii Jagiellonów	· wojna trzynastoletnia · II pokój toruński i jego postanowienia · terminy: *Związek Pruski*, *wojna trzynastoletnia*, *Prusy Królewskie*, *Prusy Zakonne*, *wojska zaciężne*, *żołd* · postać historyczna: Kazimierz Jagiellończyk	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *wojska zaciężne*, *żołd* – przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, dlaczego dla Polski ważne stało się odzyskanie dostępu do morza	– poprawnie posługuje się terminami: *Związek Pruski*, *wojna trzynastoletnia*, *Prusy Królewskie*, *Prusy Zakonne*, *wojska zaciężne*, *żołd* – wskazuje na mapie: Prusy Królewskie, Prusy Zakonne – omawia dokonania Kazimierza Jagiellończyka – zaznacza na osi czasu daty: 1454 r., 1466 r.	– opisuje przebieg wojny trzynastoletniej – przedstawia postanowienia II pokoju toruńskiego	– wyjaśnia, dlaczego doszło do zawiązania Związku Pruskiego – porównuje postanowienia I i II pokoju toruńskiego – uzasadnia twierdzenie, że odzyskanie dostępu do morza miało przełomowe znaczenie dla rozwoju polskiej gospodarki	– wyjaśnia, dlaczego wojska zaciężne pod koniec średniowiecza zastąpiły w bitwach tradycyjne rycerstwo
6. Monarchia stanowa w Polsce	· monarchia patrymonialna i stanowa · wpływ przywilejów nadawanych przez władcę na osłabienie władzy królewskiej · przekształcenie się rycerstwa w szlachtę · przywileje szlacheckie i ich konsekwencje dla władzy królewskiej · ukształtowanie się sejmu walnego · konstytucja *Nihil novi* i jej znaczenie dla ustroju Rzeczypospolitej	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *szlachta*, *sejm walny*, *izba poselska*, *senat*	– poprawnie posługuje się terminami: *monarchia patrymonialna*, *monarchia stanowa*, *przywileje*, *szlachta*, *pańszczyzna*, *konstytucja sejmowa*, *sejm walny*, *izba poselska*, *senat* – przedstawia sejm walny oraz jego skład – zaznacza na osi czasu daty: 1374 r., 1505 r.	– wyjaśnia, w jaki sposób rycerstwo przekształciło się w szlachtę – wyjaśnia, w jaki sposób szlachta uzyskała wpływ na sprawowanie rządów w Polsce – przedstawia najważniejsze przywileje szlacheckie – wyjaśnia znaczenie konstytucji *Nihil novi*	– przedstawia, kiedy i w jaki sposób doszło do utworzenia stanów w Polsce – tłumaczy różnice między monarchią patrymonialną a stanową – wyjaśnia, jaka jest geneza nazw obu izb sejmu walnego: izby poselskiej oraz senatu	– ocenia, jakie szanse i jakie zagrożenie niosło za sobą zwiększenie wpływu szlachty na władzę

	· terminy: *monarchia patrymonialna, monarchia stanowa, przywileje, szlachta, pańszczyzna, konstytucja sejmowa, sejm walny, izba poselska, senat*					

Klasa 6

Temat lekcji	Zagadnienia	Wymagania na poszczególne oceny				
		Ocena dopuszczająca **Uczeń:**	**Ocena dostateczna** **Uczeń:**	**Ocena dobra** **Uczeń:**	**Ocena bardzo dobra** **Uczeń:**	**Ocena celująca** **Uczeń:**
Rozdział 1. Narodziny nowożytnego świata						
1. Wielkie odkrycia geograficzne	– średniowieczne wyobrażenia o Ziemi – przyczyny wypraw żeglarskich na przełomie XV i XVI w. – najważniejsze wyprawy przełomu XV i XVI w. oraz ich dowódcy	– wskazuje na mapie Indie, Amerykę – podaje przykłady towarów sprowadzanych z Indii (przyprawy, jedwab) – wymienia Krzysztofa Kolumba jako odkrywcę Ameryki – podaje rok odkrycia Ameryki (1492 r.) i określa, w którym wieku doszło do tego wydarzenia	– wymienia nowości w technice żeglarskiej, które umożliwiły dalekomorskie wyprawy – poprawnie posługuje się terminami: *karawela, kompas* – podaje lata pierwszej wyprawy dookoła Ziemi (1519–1522 r.) i określa, w którym wieku doszło do tego wydarzenia – wskazuje Ferdynanda Magellana jako dowódcę wyprawy dookoła świata i przedstawia jej znaczenie	– podaje przyczyny wielkich odkryć geograficznych – wskazuje na mapie trasy najważniejszych wypraw przełomu XV i XVI w. oraz wymienia ich dowódców (Krzysztof Kolumb, Ferdynand Magellan, Vasco da Gama, Bartłomiej Diaz) – poprawnie posługuje się terminem: *tubylec* – wyjaśnia, dlaczego ludność tubylczą Ameryki nazwano Indianami	– wyjaśnia przyczyny poszukiwania morskiej drogi do Indii – podaje i zaznacza na osi czasu daty wypraw Bartłomieja Diaza i Vasco da Gamy – poprawnie posługuje się terminem: *astrolabium* – wyjaśnia, dlaczego Krzysztof Kolumb i Ferdynand Magellan skierowali swoje wyprawy drogą na zachód	– tłumaczy pochodzenie nazwy Ameryka – wskazuje związek między wynalazkami z dziedziny żeglugi a podejmowaniem dalekich wypraw morskich

2. Skutki odkryć geograficznych	– cywilizacje prekolumbijskie i ich dokonania – podbój Ameryki przez Hiszpanów i Portugalczyków oraz jego następstwa – zmiany w życiu ludzi w wyniku odkryć geograficznych	– wymienia nazwy rdzennych ludów Ameryki (Majowie, Aztekowie i Inkowie) – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *Stary Świat*, *Nowy Świat* – podaje przykłady towarów, które przewożono między Ameryką a Europą	– poprawnie posługuje się terminem: *cywilizacje prekolumbijskie* – wskazuje na mapie tereny zamieszkałe przez Majów, Azteków i Inków – wymienia dokonania rdzennych ludów Ameryki – przedstawia po jednym pozytywnym i negatywnym skutku wielkich odkryć geograficznych – wskazuje odkrycie Ameryki jako początek epoki nowożytnej	– poprawnie posługuje się terminami: *kolonia, niewolnik, plantacja* – przedstawia politykę Hiszpanów i Portugalczyków w Nowym Świecie – tłumaczy przyczyny przewagi Europejczyków nad tubylczą ludnością Ameryki – opowiada o sytuacji niewolników na plantacjach w Ameryce – wyjaśnia, w jaki sposób w Ameryce pojawiła się ludność afrykańska	– przedstawia pozytywne i negatywne skutki wielkich odkryć geograficznych – poprawnie posługuje się terminem: *konkwistador* – opisuje działalność konkwistadorów i wymienia najbardziej znanych konkwistadorów (Hernán Cortez, Francisco Pizarro) – wskazuje na mapie tereny skolonizowane przez Hiszpanów i Portugalczyków	– przedstawia zmiany w życiu ludzi w wyniku odkryć geograficznych – wymienia na podstawie mapy nazwy współczesnych państw położonych na obszarach dawniej zamieszkiwanych przez cywilizacje prekolumbijskie
3. Renesans – narodziny nowej epoki	– renesans – cechy charakterystyczne epoki – humaniści i ich poglądy – ideał człowieka w dobie renesansu – wynalezienie druku i jego znaczenie	– zaznacza na osi czasu epokę renesansu – wymienia Jana Gutenberga jako wynalazcę druku – wskazuje Leonarda da Vinci jako człowieka renesansu i określa dwie–trzy dziedziny jego zainteresowań	– poprawnie posługuje się terminem: *renesans*, – podaje czas trwania epoki renesansu – przedstawia ideał człowieka w epoce odrodzenia i wyjaśnia termin: *człowiek renesansu* – opisuje dokonania Leonarda da Vinci i uzasadnia słuszność twierdzenia, że był on człowiekiem renesansu	– poprawnie posługuje się terminami: *antyk, humanizm* – charakteryzuje epokę renesansu – wyjaśnia nazwę nowej epoki	– wyjaśnia wpływ wynalezienia druku na rozprzestrzenianie się idei renesansu – przedstawia poglądy humanistów	– wskazuje Erazma z Rotterdamu jako wybitnego humanistę i przedstawia jego poglądy – porównuje pracę kopisty z pracą w średniowiecznej drukarni
4. Kultura renesansu w Europie	– renesansowa radość życia – architektura renesansu – wybitni twórcy odrodzenia i ich dzieła	– wskazuje Włochy jako kolebkę renesansu, – wymienia Leonarda da Vinci i Michała Anioła jako wybitnych twórców włoskiego odrodzenia	– wyjaśnia, w czym przejawiała się renesansowa radość życia – poprawnie posługuje się terminem: *mecenat* – wymienia wybitnych twórców epoki odrodzenia i podaje przykłady ich dzieł	– charakteryzuje sztukę renesansową, wskazując główne motywy podejmowane przez twórców, – poprawnie posługuje się terminem: *fresk*, podaje przykład dzieła wykonanego tą techniką	– poprawnie posługuje się terminami: *attyka, arkada, kopuła* do opisu budowli renesansowych	– poprawnie posługuje się terminem: *perspektywa* – podaje przykłady dzieł, w których zastosowano perspektywę

5. Reformacja – czas wielkich zmian	– kryzys Kościoła katolickiego – Marcin Luter i jego poglądy – reformacja i jej następstwa	– wskazuje wystąpienie Marcina Lutra jako początek reformacji – poprawnie posługuje się terminem: *odpust* – wymienia wyznania protestanckie	– poprawnie posługuje się terminami: *reformacja, protestanci* – określa początek reformacji (1517 r.) i zaznacza tę datę na osi czasu – wskazuje sprzedaż odpustów jako jedną z przyczyn reformacji – charakteryzuje wyznania protestanckie i podaje ich założycieli	– poprawnie posługuje się terminami: *pastor, celibat, zbór* – wskazuje objawy kryzysu w Kościele katolickim jako przyczynę reformacji – przedstawia skutki reformacji	– charakteryzuje poglądy Marcina Lutra – opisuje postanowienia pokoju w Augsburgu (1555 r.) i wyjaśnia zasadę *czyj kraj, tego religia* – przedstawia na mapie podział religijny Europy	– charakteryzuje poglądy głoszone przez Jana Kalwina – wskazuje zmiany wprowadzone w liturgii protestanckiej
6. Kontrreformacja	– postanowienia soboru trydenckiego – działalność jezuitów – wojna trzydziestoletnia i jej następstwa	– poprawnie posługuje się terminem: *sobór* – przy pomocy nauczyciela przedstawia przyczyny zwołania soboru w Trydencie – wskazuje zakon jezuitów jako instytucję powołaną do walki z reformacją – oblicza, jak długo obradował sobór trydencki i zaznacza to na osi czasu (daty powinny być podane przez nauczyciela)	– poprawnie posługuje się terminami: *kontrreformacja, seminarium duchowne* – przedstawia zadania seminariów duchownych w dobie kontrreformacji – wyjaśnia cel założenia zakonu jezuitów – wymienia Ignacego Loyolę jako założyciela zakonu jezuitów	– przedstawia postanowienia soboru trydenckiego – poprawnie posługuje się terminami: *heretyk, inkwizycja, indeks ksiąg zakazanych* – wyjaśnia cel utworzenia inkwizycji i indeksu ksiąg zakazanych	– charakteryzuje działalność zakonu jezuitów – przedstawia zasady obowiązujące jezuitów	– przedstawia przyczyny wybuchu wojny trzydziestoletniej – podaje datę podpisania pokoju westfalskiego (1648 r.) i jego najważniejsze postanowienia
Rozdział 2. W Rzeczypospolitej szlacheckiej						
1. Demokracja szlachecka	– szlachta i jej zajęcia – prawa i obowiązki szlachty – sejm walny i sejmiki ziemskie	– poprawnie posługuje się terminami: *szlachta, herb, szabla* – przedstawia prawa szlachty odziedziczone po rycerskich przodkach – wymienia zajęcia szlachty – wskazuje na ilustracji postać szlachcica	– poprawnie posługuje się terminami: *demokracja szlachecka, przywilej, magnateria, szlachta średnia, szlachta zagrodowa, gołota* – wymienia izby sejmu walnego	– przedstawia prawa i obowiązki szlachty, – poprawnie posługuje się terminem: *pospolite ruszenie* – wskazuje wpływ przywilejów szlacheckich na pozycję tego stanu – podaje i zaznacza na osi czasu datę uchwalenia	– poprawnie posługuje się terminami: *sejm walny, sejmiki ziemskie* – przedstawia decyzje podejmowane na sejmie walnym – charakteryzuje rolę sejmików ziemskich i zakres ich uprawnień – przedstawia skład izb	– wyjaśnia, w jaki sposób doszło do ukształtowania się demokracji szlacheckiej – porównuje parlamentaryzm Rzeczypospolitej XVI–XVII w. z parlamentaryzmem współczesnej Polski – wyjaśnia, kto sprawował

			– przedstawia zróżnicowanie stanu szlacheckiego – wyjaśnia funkcjonowanie zasady *liberum veto*	konstytucji *Nihil novi* (1505 r.), określa wiek, w którym doszło do tego wydarzenia – przedstawia prawa otrzymane przez szlachtę na mocy konstytucji *Nihil novi*	sejmu walnego	władzę w Rzeczypospolitej
2. W folwarku szlacheckim	– folwark szlachecki – gospodarcza działalność szlachty – spław wiślany – statuty piotrkowskie	– poprawnie posługuje się terminami: *folwark*, *dwór* – na podstawie ilustracji z podręcznika wymienia elementy wchodzące w skład folwarku szlacheckiego – opisuje zajęcia chłopów i mieszczan	– poprawnie posługuje się terminami: *spław wiślany*, *szkuta*, *spichlerz*, *pańszczyzna* – przedstawia gospodarczą działalność szlachty – wskazuje na mapie Pomorze Gdańskie i najważniejsze porty położone nad Wisłą – wymienia towary wywożone z Polski i sprowadzane do kraju	– wymienia najważniejsze zabudowania folwarku i wskazuje ich funkcje – wyjaśnia przyczyny i sposoby powiększania się majątków szlacheckich – tłumaczy, dlaczego szlachta uchwaliła ustawy antychłopskie i antymieszczańskie	– wyjaśnia znaczenie odzyskania przez Polskę Pomorza Gdańskiego dla rozwoju gospodarki – wymienia najważniejsze ustawy wymierzone przeciw chłopom i mieszczanom – wyjaśnia następstwa ożywienia gospodarczego	– wyjaśnia wpływ ustaw antychłopskich i antymieszczańskich na położenie tych grup społecznych i rozwój polskiej gospodarki
3. W czasach ostatnich Jagiellonów	– ostatni Jagiellonowie na tronie Polski – wojna z zakonem krzyżackim 1519–1521 – hołd pruski i jego postanowienia	– wymienia ostatnich władców z dynastii Jagiellonów: Zygmunta I Starego i Zygmunta Augusta – podaje i zaznacza na osi czasu datę hołdu pruskiego (1525 r.), określa wiek, w którym doszło do tego wydarzenia – wskazuje na obrazie Jana Matejki *Hołd pruski* postaci Zygmunta Starego i Albrechta Hohenzollerna	– wskazuje na mapie Prusy Książęce, Prusy Królewskie – opisuje zależność Prus Książęcych od Polski	– przedstawia przyczyny wojny Polski z zakonem krzyżackim (1519–1521 r.)	– poprawnie posługuje się terminem: *hołd lenny* – przedstawia postanowienia hołdu pruskiego (1525 r.) i jego skutki	– opisuje korzyści i zagrożenia wynikające z postanowień hołdu pruskiego
4. Odrodzenie na ziemiach polskich	– idee renesansowe w Polsce – literatura polskiego renesansu i jej twórcy	– wymienia Mikołaja Kopernika jako twórcę teorii heliocentrycznej	– wymienia Mikołaja Reja i Jana Kochanowskiego jako twórców literatury renesansowej w Polsce	– poprawnie posługuje się terminami: *arras*, *krużganki*, *mecenat*	– poprawnie posługuje się terminami: *teoria geocentryczna*, *teoria heliocentryczna*	– wyjaśnia, dlaczego XVI stulecie nazwano złotym wiekiem w historii Polski

	– renesansowy Wawel Jagiellonów – odkrycie Mikołaja Kopernika	– wskazuje Wawel jako przykład budowli renesansowej w Polsce – poprawnie posługuje się terminem: *włoszczyzna* i wskazuje jego pochodzenie	– wyjaśnia przyczyny twórczości literackiej w języku polskim – charakteryzuje odkrycie Mikołaja Kopernika i pokazuje różnice między teorią polskiego astronoma a dotychczas obowiązującą koncepcją budowy wszechświata	– charakteryzuje krótko twórczość Mikołaja Reja i Jana Kochanowskiego – opisuje Wawel jako przykład architektury renesansu w Polsce – uzasadnia tezę, że Mikołaj Kopernik był człowiekiem renesansu – przywołuje Galileusza jako zwolennika teorii Kopernika	– wyjaśnia przyczyny rozwoju kultury renesansowej w Polsce – przedstawia zasługi ostatnich Jagiellonów dla rozwoju renesansu – przedstawia poglądy Andrzeja Frycza Modrzewskiego jako pisarza politycznego doby renesansu	– opisuje wybraną budowlę renesansową w swoim regionie
5. Rzeczpospolita Obojga Narodów	– geneza unii lubelskiej – postanowienia unii lubelskiej – struktura narodowa i wyznaniowa I Rzeczpospolitej	– wskazuje na mapie Lublin i Rzeczpospolitą Obojga Narodów – wskazuje na obrazie Jana Matejki *Unia lubelska* postać Zygmunta II Augusta jako autora i pomysłodawcę unii – podaje i zaznacza na osi czasu datę podpisania unii lubelskiej (1569 r.), określa wiek, w którym doszło do tego wydarzenia	– poprawnie posługuje się terminami: *unia personalna*, *unia realna* – wyjaśnia nazwę Rzeczpospolita Obojga Narodów – wskazuje na mapie Królestwo Polskie i Wielkie Księstwo Litewskie	– przedstawia postanowienia unii lubelskiej – charakteryzuje strukturę narodową i wyznaniową I Rzeczypospolitej – analizuje wygląd herbu I Rzeczypospolitej i porównuje go z herbem Królestwa Polskiego	– opisuje skutki utworzenia Rzeczypospolitej Obojga Narodów – wyjaśnia korzyści płynące z wielokulturowości – wskazuje na mapie Wołyń, Podole i Ukrainę	– wymienia korzyści i zagrożenia wynikające z utworzenia Rzeczypospolitej Obojga Narodów
6. „Państwo bez stosów”	– Rzeczpospolita państwem wielowyznaniowym – *Akt konfederacji warszawskiej* – reformacja w Polsce	– wskazuje wielowyznaniowość I Rzeczypospolitej – poprawnie posługuje się terminem: *tolerancja* – zauważa potrzebę poszanowania odmienności religijnej i kulturowej	– wymienia wyznania zamieszkujące Rzeczpospolitą Obojga Narodów – wskazuje cel podpisania konfederacji warszawskiej – podaje i zaznacza na osi czasu datę podpisania konfederacji warszawskiej (1573 r.), określa wiek, w którym doszło do tego wydarzenia	– przedstawia postanowienia konfederacji warszawskiej – poprawnie posługuje się terminem: *innowierca* – nazywa świątynie różnych wyznań – wskazuje na mapie Raków i Pińczów jako ważne ośrodki reformacji w Polsce – omawia wkład innych wyznań w rozwój szkolnictwa I Rzeczypospolitej	– poprawnie posługuje się terminami: *katolicyzm*, *judaizm*, *luteranizm*, *prawosławie* – charakteryzuje strukturę wyznaniową I Rzeczypospolitej – wyjaśnia, kim byli arianie i przedstawia zasady ich religii – tłumaczy przyczyny niechęci szlachty polskiej wobec arian	– nazywa i wskazuje na mapie ziemie zamieszkałe przez przedstawicieli poszczególnych wyznań – wyjaśnia związek między narodowością a wyznawaną religią wśród mieszkańców I Rzeczypospolitej

			– wyjaśnia, co oznacza, że Polska była nazywana „państwem bez stosów”			
7. Pierwsza wolna elekcja	– przyczyny elekcyjności tronu polskiego – przebieg pierwszej wolnej elekcji – *Artykuły henrykowskie* i *pacta conventa* – następstwa wolnych elekcji	– poprawnie posługuje się terminem: *elekcja* – krótko opisuje, dlaczego polskich władców zaczęto wybierać drogą wolnej elekcji – wskazuje Henryka Walezego jako pierwszego króla elekcyjnego	– poprawnie posługuje się terminami: *wolna elekcja*, *bezkrólewie* – podaje i zaznacza na osi czasu datę pierwszej wolnej elekcji – opisuje przebieg pierwszego bezkrólewia i wyjaśnia, kim był interrex	– przedstawia zasady wyboru monarchy – na podstawie obrazu Canaletta opisuje miejsce i przebieg wolnej elekcji – wyjaśnia skutki wolnych elekcji	– wymienia warunki, które musieli spełnić królowie elekcyjni – poprawnie posługuje się terminami: *Artykuły henrykowskie*, *pacta conventa*	– wyjaśnia wpływ *Artykułów henrykowskich* i *pacta conventa* na pozycję monarchy w Rzeczypospolitej
Rozdział 3. W obronie granic Rzeczypospolitej						
1. Wojny z Rosją	– wojny Stefana Batorego o Inflanty – dymitriada i polska interwencja w Rosji – pokój w Polanowie	– wskazuje na mapie Inflanty i Carstwo Rosyjskie – wymienia Stefana Batorego jako kolejnego po Henryku Walezym władcę Polski – poprawnie posługuje się terminem: *hetman*	– opisuje, w jakim celu została utworzona piechota wybraniecka – przedstawia, jak zakończyły się wojny o Inflanty prowadzone przez Stefana Batorego – podaje i zaznacza na osi czasu datę bitwy pod Kłuszynem (1610 r.), określa wiek, w którym doszło do tego wydarzenia – opowiada o znaczeniu bitwy pod Kłuszynem – przywołuje Stanisława Żółkiewskiego jako dowódcę bitwy pod Kłuszynem – wskazuje na mapie Moskwę i Kłuszyn	– przedstawia przyczyny najazdu Iwana Groźnego na Inflanty – poprawnie posługuje się terminami: *piechota wybraniecka*, *dymitriada*, *Kreml*, *bojar* – opisuje następstwa dymitriady – wskazuje na mapie tereny przyłączone przez Polskę w wyniku interwencji w Rosji (po pokoju w Polanowie i Jamie Zapolskim)	– opisuje przyczyny poparcia Dymitra Samozwańca przez magnatów i duchowieństwo – wskazuje przyczyny obalenia Dymitra Samozwańca – wyjaśnia cel polskiej interwencji w Rosji – podaje datę podpisania pokoju w Polanowie (1634 r.)	– ocenia politykę Zygmunta III wobec Rosji – przedstawia postanowienia pokoju w Polanowie

2. Początek wojen ze Szwecją	– Wazowie na tronie Polski – przyczyny wojen ze Szwecją – wojna o Inflanty – walka o ujście Wisły – skutki wojen polsko-szwedzkich w I poł. XVII w. – Warszawa stolicą Polski	– wymienia elementy uzbrojenia husarza i pokazuje je na ilustracji – wskazuje na mapie Szwecję, Inflanty i Wisłę – wymienia stolice Polski (Gniezno, Kraków, Warszawa)	– wskazuje na mapie Kircholm i Pomorze Gdańskie – podaje datę bitwy pod Kircholmem (1605 r.) i nazwisko dowódcy polskich wojsk (Jan Karol Chodkiewicz) – wyjaśnia, dlaczego przeniesiono stolicę z Krakowa do Warszawy	– charakteryzuje przyczyny wojen polsko-szwedzkich w XVII w. – poprawnie posługuje się terminem: *cło* – opowiada przebieg wojny o Inflanty – wskazuje na mapie Oliwę – podaje datę bitwy pod Oliwą (1627 r.) i wyjaśnia znaczenie tego starcia	– wyjaśnia, dlaczego Zygmunt III Waza utracił tron Szwecji – przedstawia przyczyny zablokowania ujścia Wisły przez Szwedów – tłumaczy, dlaczego Polska często nie wykorzystywała swoich sukcesów militarnych	– przedstawia postanowienia i podaje daty podpisania rozejmu w Starym Targu (1629 r.) i Sztumskiej Wsi (1635 r.)
3. Powstanie Chmielnickiego	– sytuacja Kozaków zaporoskich – powstanie Kozaków na Ukrainie – ugoda w Perejasławiu	– wskazuje Bohdana Chmielnickiego jako przywódcę powstania Kozaków na Ukrainie – wymienia elementy uzbrojenia Kozaków i pokazuje je na ilustracji – rozpoznaje na ilustracji Kozaka wśród przedstawicieli innych grup społecznych	– wyjaśnia, kim byli Kozacy – poprawnie posługuje się terminem: *Zaporoże* – wskazuje na mapie Ukrainę, Zaporoże i Dzikie Pola – podaje i zaznacza na osi czasu datę wybuchu powstania kozackiego (1648 r.)	– wyjaśnia, kim byli Kozacy rejestrowi – przedstawia zajęcia i sytuację Kozaków – wskazuje na mapie najważniejsze bitwy powstania (Żółte Wody, Korsuń, Beresteczko) – uzasadnia tezę, że powstanie Chmielnickiego było wojną domową	– przedstawia przyczyny wybuchu powstania na Ukrainie – omawia główne etapy powstania – wyjaśnia, dlaczego powstanie Chmielnickiego przerodziło się w wojnę polsko-rosyjską – wskazuje na mapie Perejasław – podaje i zaznacza na osi czasu datę ugody w Perejasławiu (1654 r.)	– przedstawia skutki powstania Chmielnickiego – wskazuje rozejm w Andruszowie jako moment zakończenia powstania i wojny polsko-rosyjskiej (1667 r.) – ocenia politykę szlachty wobec Kozaków
4. Potop szwedzki	– przyczyny wojen Rzeczypospolitej ze Szwecją – najazd Szwedów na Polskę w latach 1655–1660 – postawa społeczeństwa polskiego wobec najeźdźcy – skutki potopu	– poprawnie posługuje się terminem: potop szwedzki – wskazuje Stefana Czarnieckiego jako bohatera walk ze Szwedami – wymienia obronę Jasnej Góry jako przełomowy moment potopu szwedzkiego – wskazuje na mapie Częstochowę i Inflanty – wyjaśnia, dlaczego najazd Szwedów nazwano potopem	– charakteryzuje postaci Stefana Czarnieckiego i Augustyna Kordeckiego – uzasadnia znaczenie bohaterskiej obrony Częstochowy dla prowadzenia dalszej walki z najeźdźcą – podaje i zaznacza na osi czasu daty potopu szwedzkiego (1655–1660 r.) oraz pokoju w Oliwie (1660 r.)	– poprawnie posługuje się terminem: wojna podjazdowa – wyjaśnia przyczyny prowadzenia wojny podjazdowej przez Polskę – wskazuje na mapie Lwów i Prusy Książęce – przedstawia zobowiązania Jana Kazimierza złożone podczas ślubów lwowskich	– wymienia przyczyny wojen polsko-szwedzkich – wyjaśnia przyczyny początkowych niepowodzeń Rzeczypospolitej w czasie potopu szwedzkiego – wymienia postanowienia pokoju w Oliwie	– przedstawia skutki potopu szwedzkiego – wskazuje zagrożenie płynące dla Rzeczypospolitej z powodu utraty lenna pruskiego

		– przedstawia na ilustracji uzbrojenie piechoty szwedzkiej	– charakteryzuje postępowanie Szwedów wobec ludności polskiej			
5. Wojny z Turcją	– imperium osmańskie – przyczyny wojen Rzeczypospolitej z Turcją w XVII w. – wojna o Mołdawię – najazd Turków na Polskę w II poł. XVIII w. i jego skutki – odsiecz wiedeńska Jana III Sobieskiego	– poprawnie posługuje się terminami: *sułtan*, *husarz*, *janczar* – podaje przyczyny wyprawy Jana III Sobieskiego pod Wiedeń – wskazuje na mapie Wiedeń	– poprawnie posługuje się terminami: *islam*, *wezyr* – charakteryzuje postaci Jana III Sobieskiego i Kara Mustafy – podaje i zaznacza na osi czasu daty bitwy pod Chocimiem (1673 r.) oraz odsieczy wiedeńskiej (1683 r.) – wymienia skutki wojen z Turcją – wskazuje na mapie Podole, Chocim i Kamieniec Podolski	– poprawnie posługuje się terminami: *haracz*, *ekspansja* – podaje i zaznacza na osi czasu daty najazdu tureckiego i oblężenia Kamieńca Podolskiego (1672 r.) – wskazuje na mapie tereny, na których toczyła się wojna (Podole) oraz miejsca najważniejszych wydarzeń (Cecora Kamieniec Podolski, Chocim) – wymienia przyczyny początkowych niepowodzeń wojsk polskich w walce z Turkami w II poł. XVII w.	– omawia przyczyny wojen polsko-tureckich w XVII w. – przedstawia walkę Rzeczypospolitej o Mołdawię – wymienia hetmanów Stanisława Żółkiewskiego i Jana Karola Chodkiewicza oraz bitwy z Turcją, w których dowodzili (Cecora 1620 r., obrona Chocimia 1621 r.)	– opisuje postanowienia traktatu w Buczaczu – przedstawia następstwa wojen polsko-tureckich w XVII w.
6. Kryzys Rzeczypospolitej	– skutki wojen prowadzonych przez Rzeczpospolitą w XVII w. – sytuacja polityczno-gospodarcza kraju na przełomie XVII i XVIII w.	– charakteryzuje XVII stulecie jako czas wielu konfliktów wojennych prowadzonych przez Rzeczpospolitą – wskazuje na mapie państwa, z którymi Rzeczpospolita prowadziła wojny w XVII w.	– wymienia skutki wojen toczonych przez Rzeczpospolitą w XVII w., w tym m.in. wyniszczenie kraju i straty terytorialne	– poprawnie posługuje się terminem: *liberum veto* – wskazuje na mapie tereny utracone przez Rzeczpospolitą (Inflanty, Podole, Prusy Książęce, część Ukrainy) – wymienia przyczyny uzależnienia Polski od obcych państw	– charakteryzuje funkcjonowanie aparatu władzy na przełomie XVII i XVIII w., zwracając uwagę na słabość władzy królewskiej, zrywanie sejmów i wzrost znaczenia magnaterii – wskazuje objawy kryzysu państwa – podaje przyczyny i objawy kryzysu gospodarczego	– przedstawia przyczyny rokoszu Lubomirskiego – wyjaśnia, dlaczego w Rzeczypospolitej coraz większą rolę zaczynali odgrywać magnaci – wskazuje postać Władysława Sicińskiego, który w 1652 r. doprowadził do pierwszego w historii zerwania sejmu
7. Barok i sarmatyzm	– barok – epoka kontrastów – cechy charakterystyczne stylu barokowego	– opowiada o sposobach spędzania czasu wolnego	– poprawnie posługuje się terminem: *barok* – zaznacza na osi czasu	– charakteryzuje malarstwo i rzeźbę epoki baroku	– poprawnie posługuje się terminami: *putto*, *ornament*	– wyjaśnia, na czym polega związek kultury barokowej

	– architektura i sztuka barokowa – Sarmaci i ich obyczaje	przez szlachtę na przełomie XVII i XVIII w. – wskazuje pozytywne i negatywne cechy szlachty polskiej tego okresu – wymienia najwybitniejsze dzieła sztuki barokowej w Polsce i Europie (np. Wersal, pałac w Wilanowie)	epokę baroku – wymienia dwie–trzy cechy charakterystyczne architektury barokowej – z ilustracji przedstawiających zabytki wybiera te, które zostały zbudowane w stylu barokowym – wyjaśnia, czym były kalwarie	– charakteryzuje ideologię sarmatyzmu – wyjaśnia pochodzenie terminu *sarmatyzm* – wyjaśnia znaczenie określenia „złota wolność szlachecka” – opisuje strój sarmacki na podstawie ilustracji	– wyjaśnia genezę epoki baroku – wskazuje wpływ rosnącej pobożności na architekturę i sztukę epoki – wskazuje następstwa bezkrytycznego stosunku szlachty do ustroju państwa	z ruchem kontrreformacyjnym – charakteryzuje barok jako epokę kontrastów
Rozdział 4. Od absolutyzmu do republiki						
1. Monarchia absolutna we Francji	– Edykt nantejski i jego skutki – umacnianie władzy monarchy we Francji – rządy absolutne Ludwika XIV – Francja potęgą militarną i gospodarczą	– krótko opisuje zakres władzy króla w monarchii absolutnej – przywołuje postać Ludwika XIV jako władcy absolutnego – wskazuje na mapie Francję	– poprawnie posługuje się terminem: *monarchia absolutna* – wymienia uprawnienia monarchy absolutnego – wyjaśnia, dlaczego Ludwika XIV określano mianem Króla Słońce – wskazuje czas panowania Ludwika XIV (XVII w.) – opisuje życiu w Wersalu w czasach Ludwika XIV	– poprawnie posługuje się terminami: *manufaktura, cło, import, eksport* – wyjaśnia, dlaczego Francja była europejską potęgą – przedstawia, w jaki sposób doszło do wzmocnienia władzy królewskiej we Francji	– poprawnie posługuje się terminem: *hugenoci* – opisuje, jak zakończyły się wojny religijne we Francji (przywołuje Edykt nantejski) – omawia politykę gospodarczą ministra Colberta – opowiada o twórczości Moliera	– przedstawia działania kardynała Richelieu zmierzające do wzmocnienia pozycji monarchy – wskazuje pozytywne i negatywne strony panowania Ludwika XIV
2. Monarchia parlamentarna w Anglii	– absolutyzm angielski – konflikt Karola I z parlamentem – dyktatura Olivera Cromwella – ukształtowanie się monarchii parlamentarnej	– wskazuje na mapie Anglię i Londyn – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminem: *parlament* – wskazuje organy władzy w monarchii parlamentarnej	– poprawnie posługuje się terminem: *monarchia parlamentarna* – wskazuje Anglię jako kraj o ustroju monarchii parlamentarnej – wymienia i krótko charakteryzuje postaci Karola I Stuarta, Olivera Cromwella i Wilhelma Orańskiego – przedstawia zakres władzy dyktatora	– wyjaśnia przyczyny konfliktu Karola I z parlamentem – przedstawia Deklarację praw narodu angielskiego – charakteryzuje ustrój monarchii parlamentarnej	– poprawnie posługuje się terminami: *purytanie, nowa szlachta, rojaliści* – przedstawia postać Olivera Cromwella i jego dokonania – wskazuje 1689 r. jako czas ukształtowania się monarchii parlamentarnej w Anglii	– wymienia główne etapy kształtowania się monarchii parlamentarnej w Anglii – porównuje ustrój monarchii parlamentarnej i monarchii absolutnej

3. Oświecenie w Europie	– ideologia oświecenia – wybitni myśliciele doby oświecenia – trójpodział władzy według Monteskiusza – najważniejsze dokonania naukowe oświecenia – architektura oświeceniowa	– poprawnie posługuje się terminem: *oświecenie* – zaznacza na osi czasu epokę oświecenia – podaje przykład dokonania naukowego lub technicznego epoki oświecenia (np. termometr lekarski, maszyna parowa)	– poprawnie posługuje się terminem: *klasycyzm* – wymienia przykłady budowli klasycystycznych w Polsce i Europie – charakteryzuje styl klasycystyczny – z ilustracji przedstawiających zabytki wybiera te, które zostały zbudowane w stylu klasycystycznym – wymienia najważniejsze dokonania naukowe i techniczne epoki oświecenia – tłumaczy, dlaczego nowa epoka w kulturze europejskiej została nazwana oświeceniem	– charakteryzuje ideologię oświecenia – przedstawia postać Monteskiusza i wyjaśnia, na czym polegała opracowana przez niego koncepcja trójpodziału władzy	– przedstawia postaci Woltera i Jana Jakuba Rousseau – poprawnie posługuje się terminem: *ateizm* – omawia koncepcję umowy społecznej zaproponowaną przez Jana Jakuba Rousseau – wyjaśnia przyczyny krytyki absolutyzmu i Kościoła przez filozofów doby oświecenia	– wskazuje wpływ dokonań naukowych i technicznych na zmiany w życiu ludzi – przedstawia zasługi Denisa Diderota dla powstania *Wielkiej encyklopedii francuskiej*
4. Nowe potęgi europejskie	– absolutyzm oświecony – narodziny potęgi Prus – monarchia austriackich Habsburgów – Cesarstwo Rosyjskie w XVIII w.	– wskazuje na mapie Rosję, Austrię i Prusy w XVIII w. – wymienia Marię Teresę, Józefa II, Piotra I i Fryderyka Wielkiego jako władców Austrii, Rosji i Prus – wskazuje Rosję, Austrię i Prusy jako potęgi europejskie XVIII stulecia	– poprawnie posługuje się terminami: *absolutyzm, absolutyzm oświecony* – podaje przykłady reform w monarchiach absolutyzmu oświeconego – wskazuje wpływ ideologii oświecenia na reformy w krajach absolutyzmu oświeconego – wskazuje na mapie Petersburg jako nową stolicę Rosji	– wymienia reformy przeprowadzone w Rosji, Austrii i Prusach – wyjaśnia, dlaczego monarchowie absolutyzmu oświeconego nazywali siebie „sługami ludu” – wyjaśnia związki między pojawieniem się nowych potęg w Europie Środkowej a sytuacją w Rzeczypospolitej	– charakteryzuje reformy przeprowadzone w Rosji, Austrii i Prusach – wyjaśnia wpływ reform na wzrost znaczenia tych państw – opisuje skutki uzyskania przez Rosję dostępu do Bałtyku	– porównuje monarchię absolutną z monarchią absolutyzmu oświeconego – podaje daty powstania Królestwa Pruskiego (1701 r.) i Cesarstwa Rosyjskiego (1721 r.)
5. Stany Zjednoczone Ameryki	– kolonie brytyjskie w Ameryce Północnej – konflikt kolonistów z rządem brytyjskim – wojna o niepodległość Stanów Zjednoczonych	– wskazuje na mapie Stany Zjednoczone – określa czas powstania Stanów Zjednoczonych – wymienia Tadeusza Kościuszkę i Kazimierza	– poprawnie posługuje się terminami: *kolonia, konstytucja* – wskazuje na mapie kolonie brytyjskie w Ameryce Północnej	– przedstawia przyczyny wybuchu wojny między kolonistami a rządem brytyjskim	– przedstawia najważniejsze etapy walki o niepodległość USA – wskazuje na mapie Boston, Filadelfię i Yorktown	– poprawnie posługuje się terminami: *Kongres, Izba Reprezentantów* – charakteryzuje ustrój polityczny USA

	– ustrój polityczny USA	Pułaskiego jako polskich bohaterów walki o niepodległość USA – przywołuje postać Jerzego Waszyngtona jako pierwszego prezydenta USA	– wymienia strony konfliktu w wojnie o niepodległość Stanów – podaje i zaznacza na osi czasu datę uchwalenia konstytucji USA – pierwszej takiej ustawy na świecie (1787 r.) – wyjaśnia, dlaczego Amerykanie mówią w języku angielskim – porównuje pierwszą flagę USA z flagą współczesną, wskazując zauważone podobieństwa i różnice	– opisuje wydarzenie zwane bostońskim piciem herbaty – poprawnie posługuje się terminem: *bojkot* – podaje i zaznacza na osi czasu datę powstania Stanów Zjednoczonych (4 lipca 1776 r.) – charakteryzuje znaczenie Deklaracji niepodległości – przedstawia udział Polaków w walce o niepodległość USA	– omawia zasługi Jerzego Waszyngtona dla powstania USA – opisuje idee oświeceniowe zapisane w konstytucji USA – wymienia miejsca związane z udziałem Polaków w wojnie o niepodległość USA	
Rozdział 5. Upadek Rzeczypospolitej						
1. Rzeczpospolita pod rządami Wettinów	– unia personalna z Saksonią – początek ingerencji Rosji w sprawy Polski – podwójna elekcja w 1733 r. – rządy Augusta III – projekty reform Rzeczypospolitej	– wymienia Augusta II Mocnego i Augusta III Sasa jako monarchów sprawujących władzę w Polsce na początku XVIII w. – opisuje konsekwencje wyboru dwóch władców jednocześnie	– poprawnie posługuje się terminami: *unia personalna*, *anarchia* – wskazuje na mapie Saksonię – wymienia przyczyny anarchii w Polsce – przedstawia Stanisława Konarskiego jako reformatora Rzeczypospolitej i krótko opisuje propozycje jego reform	– poprawnie posługuje się terminami: *konfederacja, liberum veto, wolna elekcja, przywileje, złota wolność szlachecka* – wyjaśnia sens powiedzeń: *Od Sasa do Lasa* i *Za króla Sasa jedz, pij i popuszczaj pasa* – przedstawia postać Stanisława Leszczyńskiego – charakteryzuje projekty reform w I poł. XVIII w.	– przedstawia genezę i postanowienia sejmu niemego – podaje i zaznacza na osi czasu datę obrad sejmu niemego (1717 r.) – wyjaśnia przyczynę ingerencji Rosji w sprawy Polski – opisuje pozytywne i negatywne skutki rządów Augusta III	– charakteryzuje okres rządów Augusta II Mocnego – wskazuje reformy niezbędne dla wzmocnienia Rzeczypospolitej
2. Pierwszy rozbiór Polski	– Stanisław August Poniatowski królem Polski – pierwsze reformy nowego władcy – konfederacja barska – I rozbiór Polski	– poprawnie posługuje się terminem: *rozbiory Polski* – podaje i zaznacza na osi czasu datę pierwszego rozbioru Polski (1772 r.) – wymienia państwa, które dokonały pierwszego rozbioru Polski i wskazuje je na mapie	– charakteryzuje postać Stanisława Augusta Poniatowskiego – wskazuje na mapie ziemie utracone przez Polskę podczas pierwszego rozbioru – przedstawia przyczyny pierwszego rozbioru Polski	– opisuje okoliczności wyboru Stanisława Augusta na króla Polski – wymienia reformy Stanisława Augusta w celu naprawy oświaty i gospodarki w II poł. XVIII w.	– poprawnie posługuje się terminem: *prawa kardynalne* – podaje datę zawiązania konfederacji barskiej (1768 r.) – przedstawia cel walki konfederatów barskich	– przedstawia przyczyny zawiązania konfederacji barskiej

		– przywołuje postać Stanisława Augusta Poniatowskiego jako ostatniego króla Polski	– ocenia postawę Tadeusza Rejtana – poprawnie posługuje się terminami: *ambasador*, *emigracja*	– wskazuje następstwa konfederacji barskiej – porównuje postawy rodaków wobec rozbioru państwa na podstawie analizy obrazu Jana Matejki *Rejtan – Upadek Polski*	– opowiada o przebiegu i decyzjach sejmu rozbiorowego	
3. Kultura polskiego oświecenia	– literatura okresu oświecenia – Teatr Narodowego i jego zadania – mecenat Stanisława Augusta Poniatowskiego – architektura i sztuka klasycystyczna w Polsce – reforma szkolnictwa w Polsce	– wskazuje Stanisława Augusta jako oświeceniowego mecenasa sztuki – podaje przykład zasług ostatniego króla dla rozwoju kultury polskiej – poprawnie posługuje się terminem: *szkoła parafialna* – podaje przykłady przedmiotów nauczanych w szkołach parafialnych	– poprawnie posługuje się terminem: *obiady czwartkowe* – przedstawia przyczyny powołania Komisji Edukacji Narodowej – wskazuje cel wychowania i edukacji młodzieży w XVIII w.	– charakteryzuje architekturę i sztukę klasycystyczną – podaje przykłady budowli klasycystycznych – charakteryzuje twórczość Ignacego Krasickiego – przedstawia zadania Teatru Narodowego i czasopisma „Monitor” – omawia zmiany wprowadzone w polskim szkolnictwie przez KEN	– wymienia pisarzy politycznych II poł. XVIII w. (Hugo Kołłątaj, Stanisław Staszic) oraz ich propozycje reform – przedstawia zasługi Stanisława Augusta dla rozwoju kultury i sztuki oświecenia – wymienia malarzy tworzących w Polsce (Canaletto, Marcello Bacciarelli) – wyjaśnia, dlaczego obrazy Canaletta są ważnym źródłem wiedzy historycznej	– charakteryzuje twórczość Juliana Ursyna Niemcewicza i Wojciecha Bogusławskiego – podaje przykłady budowli klasycystycznych w swoim regionie
4. Sejm Wielki i Konstytucja 3 Maja	– reformy Sejmu Wielkiego – Konstytucja 3 Maja – wojna polsko-rosyjska w 1792 r. – drugi rozbiór Polski	– poprawnie posługuje się terminem: *konstytucja* – podaje i zaznacza na osi czasu datę uchwalenia Konstytucji 3 maja (1791 r.) – wymienia państwa, które dokonały drugiego rozbioru Polski – na obrazie Jana Matejki *Konstytucja 3 maja 1791 roku* wskazuje współtwórców konstytucji: Stanisława Augusta	– podaje i zaznacza na osi czasu daty obrad Sejmu Wielkiego (1788–1792 r.) i drugiego rozbioru (1793 r.) – wymienia najważniejsze reformy Sejmu Czteroletniego – wymienia najważniejsze postanowienia Konstytucji 3 maja (zniesienie *liberum veto* i wolnej elekcji) – wskazuje na mapie ziemie utracone przez	– charakteryzuje postać Stanisława Małachowskiego – opisuje sytuację w Polsce po pierwszym rozbiorze – podaje cel obrad Sejmu Wielkiego – przedstawia okoliczności zawiązania konfederacji targowickiej i podaje jej datę (1792 r.) – wskazuje na mapie Targowicę, Dubienkę i Zieleńce	– opisuje najważniejsze reformy Sejmu Czteroletniego – charakteryzuje ustrój polityczny wprowadzony przez Konstytucję 3 maja – przedstawia genezę ustanowienia Orderu Virtuti Militari – opisuje przebieg wojny polsko-rosyjskiej (1792 r.), – przedstawia postanowienia sejmu w Grodnie	– charakteryzuje zmiany wprowadzone przez Konstytucję 3 maja i wskazuje ich skutki

		Poniatowskiego i Stanisława Małachowskiego	Polskę podczas drugiego rozbioru			
5. Powstanie kościuszkowskie i trzeci rozbiór Polski	– wybuch powstania kościuszkowskiego – Uniwersał połaniecki – przebieg powstania – trzeci rozbiór Polski	– poprawnie posługuje się terminami: *naczelnik*, *kosynierzy*, *zaborcy* – wskazuje Tadeusza Kościuszkę jako naczelnika powstania – wymienia państwa, które dokonały trzeciego rozbioru Polski	– charakteryzuje postać Tadeusza Kościuszki – poprawnie posługuje się terminem: *insurekcja* – podaje i zaznacza na osi czasu daty insurekcji kościuszkowskiej (1794 r.) oraz trzeciego rozbioru Polski (1795 r.) – wymienia przyczyny wybuchu i upadku powstania kościuszkowskiego – wskazuje na mapie Kraków i tereny utracone przez Polskę podczas trzeciego rozbioru	– charakteryzuje postać Wojciecha Bartosa – opowiada o bitwie pod Racławicami i przedstawia jej znaczenie – wskazuje na mapie Racławice i Połaniec – wyjaśnia, dlaczego Kościuszko zdecydował się wydać Uniwersał połaniecki – wskazuje następstwa upadku powstania kościuszkowskiego	– poprawnie posługuje się terminem: *uniwersał* – przedstawia zapisy Uniwersału połanieckiego – opisuje przebieg powstania kościuszkowskiego i podaje jego najważniejsze wydarzenia w kolejności chronologicznej – wskazuje na mapie Maciejowice i przedstawia znaczenie tej bitwy dla losów powstania	– wymienia najważniejsze przyczyny upadku Rzeczypospolitej w XVIII w.
Rozdział 6. Rewolucja francuska i okres napoleoński						
1. Rewolucja francuska	– sytuacja we Francji przed wybuchem rewolucji burżuazyjnej – stany społeczne we Francji – wybuch rewolucji francuskiej – uchwalenie Deklaracji praw człowieka i obywatela – Francja monarchią konstytucyjną	– wskazuje na mapie Francję i Paryż – poprawnie posługuje się terminami: *konstytucja*, *rewolucja*, *Bastylia* – podaje wydarzenie, które rozpoczęło rewolucję francuską – wyjaśnia, dlaczego Francuzi obchodzą swoje święto narodowe 14 lipca	– poprawnie posługuje się terminami: *burżuazja*, *Stany Generalne* – wymienia i charakteryzuje stany społeczne we Francji – podaje i zaznacza na osi czasu datę wybuchu rewolucji burżuazyjnej we Francji (14 lipca 1789 r.) – charakteryzuje postać Ludwika XVI	– przedstawia przyczyny wybuchu rewolucji burżuazyjnej – opisuje położenie stanów społecznych we Francji – wyjaśnia zadania Konstytuanty – przedstawia najważniejsze zapisy Deklaracji praw człowieka i obywatela – poprawnie posługuje się terminem: *monarchia konstytucyjna*	– przedstawia sytuację we Francji przez wybuchem rewolucji – opisuje decyzje Konstytuanty podjęte po wybuchu rewolucji i wskazuje ich przyczyny – podaje datę uchwalenia konstytucji francuskiej (1791 r.) – charakteryzuje ustrój Francji po wprowadzeniu konstytucji	– przedstawia okoliczności i cel powstania Zgromadzenia Narodowego – wyjaśnia ponadczasowe znaczenie Deklaracji praw człowieka i obywatela

2. Republika Francuska	– Francja republiką – terror jakobinów – upadek rządów jakobinów	– poprawnie posługuje się terminami: *gilotyna, terror* – przedstawia okoliczności stracenia Ludwika XVI	– przedstawia przyczyny obalenia władzy Ludwika XVI – poprawnie posługuje się terminem: *republika* – charakteryzuje postać Maksymiliana Robespierre'a – wskazuje na mapie państwa, z którymi walczyła rewolucyjna Francja	– poprawnie posługuje się terminami: *jakobini, dyrektoriat* – opisuje rządy jakobinów – wyjaśnia, dlaczego rządy jakobinów nazwano Wielkim Terrorem – przedstawia, w jaki sposób jakobinów odsunięto od władzy – charakteryzuje rządy dyrektoriatu	– poprawnie posługuje się terminem: *radykalizm* – wyjaśnia na przykładzie postaci Maksymiliana Robespierre'a sens powiedzenia: *Rewolucja pożera własne dzieci* – przedstawia skutki rządów jakobinów – wyjaśnia przyczyny upadku rządów jakobinów	– wyjaśnia, dlaczego jakobini przejęli rządy we Francji – ocenia terror jako narzędzie walki politycznej
3. Epoka Napoleona Bonapartego	– obalenie rządów dyrektoriatu – Napoleon Bonaparte cesarzem Francuzów – Kodeks Napoleona – Napoleon u szczytu potęgi	– charakteryzuje krótko postać Napoleona Bonapartego jako cesarza Francuzów i wybitnego dowódcę – określa I poł. XIX w. jako epokę napoleońską – przedstawia na infografice uzbrojenie żołnierzy epoki napoleońskiej	– wskazuje na mapie państwa, z którymi toczyła wojny napoleońska Francja – podaje datę decydującej bitwy pod Austerlitz i wskazuje tę miejscowość na mapie – poprawnie posługuje się terminem: *zamach stanu* – przedstawia okoliczności przejęcia władzy przez Napoleona – wskazuje na mapie tereny zależne od Francji	– przedstawia położenie Francji w Europie podczas rządów dyrektoriatu – poprawnie posługuje się terminem: *blokada kontynentalna* – wyjaśnia przyczyny wprowadzenia blokady kontynentalnej przeciw Anglii – charakteryzuje Kodeks Napoleona i podaje datę jego uchwalenia (1804 r.) – wymienia reformy wprowadzone przez Napoleona	– wyjaśnia przyczyny niezadowolenia społecznego podczas rządów dyrektoriatu – przedstawia etapy kariery Napoleona – podaje datę koronacji cesarskiej Napoleona (1804 r.) – wyjaśnia, dlaczego Napoleon koronował się na cesarza Francuzów – podaje datę pokoju w Tylży (1807 r.) i przedstawia jego postanowienia	– opisuje okoliczności powstania i charakter Związku Reńskiego
4. Upadek Napoleona	– wyprawa na Rosję – odwrót Wielkiej Armii – bitwa pod Lipskiem i klęska cesarza	– poprawnie posługuje się terminem: *Wielka Armia* – wskazuje na mapie Rosję i Moskwę – opisuje, jak zakończyła się wyprawa Napoleona na Rosję	– przedstawia przyczyny wyprawy Napoleona na Rosję – opisuje, w jakich warunkach atmosferycznych wycofywała się Wielka Armia – wyjaśnia, dlaczego bitwa pod Lipskiem została nazwana „bitwą narodów"	– poprawnie posługuje się terminami: *taktyka spalonej ziemi, wojna podjazdowa, abdykacja* – przedstawia strategię obronną Rosji – opisuje skutki wyprawy Napoleona na Rosję – podaje datę bitwy pod Lipskiem (1813 r.)	– omawia przebieg kampanii rosyjskiej Napoleona – podaje datę bitwy pod Borodino (1812 r.) – wskazuje na mapie Borodino – omawia, jak przebiegał odwrót Wielkiej Armii	– przedstawia przyczyny klęski Napoleona

			– wskazuje na mapie państwa koalicji antyfrancuskiej, Elbę i Lipsk	– przedstawia skutki klęski Napoleona pod Lipskiem		
5. Legiony Polskie we Włoszech	– Polacy po utracie niepodległości – utworzenie Legionów Polskich we Włoszech – organizacja i zasady życia legionowego – udział legionistów w wojnach napoleońskich	– wymienia państwa zaborcze – wyjaśnia, kim byli Jan Henryk Dąbrowski i Józef Wybicki – podaje nazwę hymnu Polski i wskazuje jego związek z Legionami Polskimi we Włoszech	– poprawnie posługuje się terminami: *legiony*, *emigracja* – podaje i zaznacza na osi czasu datę utworzenia Legionów Polskich we Włoszech (1797 r.) – wskazuje na mapie Włochy, Francję i San Domingo – przedstawia cel utworzenia Legionów Polskich i opisuje walki z ich udziałem	– wyjaśnia, dlaczego Polacy wiązali nadzieję na niepodległość z Napoleonem – opisuje udział legionistów w wojnach napoleońskich – przedstawia powody wysłania legionistów na San Domingo	– opisuje położenie ludności polskiej po utracie niepodległości – charakteryzuje zasady obowiązujące w Legionach Polskich – wyjaśnia, dlaczego Legiony były szkołą patriotyzmu i demokracji	– wskazuje, w jaki sposób i skąd rekrutowano żołnierzy do polskich oddziałów wojskowych
6. Księstwo Warszawskie	– utworzenie Księstwa Warszawskiego – konstytucja Księstwa Warszawskiego – Polacy pod rozkazami Napoleona – upadek Księstwa Warszawskiego	– wskazuje na mapie Księstwo Warszawskie – podaje przyczyny likwidacji Księstwa Warszawskiego	– przedstawia okoliczności utworzenia Księstwa Warszawskiego, – wskazuje na mapie Tylżę – podaje i zaznacza na osi czasu daty utworzenia i likwidacji Księstwa Warszawskiego (1807 r., 1815 r.)	– charakteryzuje postać księcia Józefa Poniatowskiego – przedstawia okoliczności powiększenia terytorium Księstwa Warszawskiego – wskazuje na mapie Raszyn – wyjaśnia znaczenie mitu napoleońskiego dla podtrzymania pamięci o Legionach	– omawia zapisy konstytucji Księstwa Warszawskiego – wskazuje związek między zapisami konstytucji Księstwa Warszawskiego a ideami rewolucji francuskiej – wskazuje na mapie Somosierrę – opowiada o szarży polskich szwoleżerów pod Somosierrą i wskazuje jej znaczenie dla toczonych walk	– wymienia bitwy stoczone przez napoleońską Francję z udziałem Polaków – podaje datę bitwy pod Raszynem (1809 r.)

Klasa 7

Temat lekcji	Materiał nauczania	Ocena dopuszczająca Uczeń:	Ocena dostateczna Uczeń:	Ocena dobra Uczeń:	Ocena bardzo dobra Uczeń:	Ocena celująca Uczeń:
Rozdział 1						
1. Kongres wiedeński	– okoliczności zwołania kongresu wiedeńskiego – uczestnicy kongresu wiedeńskiego i ich rola w podejmowaniu decyzji – „sto dni” Napoleona, jego klęska pod Waterloo i ostateczny upadek cesarza Francuzów – postanowienia kongresu wiedeńskiego – zmiany ustrojowe i terytorialne – Święte Przymierze – jego cele i uczestnicy – znaczenie terminów: *restauracja*, *legitymizm*, *równowaga europejska*	– wyjaśnia znaczenie terminów: *restauracja*, *legitymizm*, *równowaga europejska*; – zna daty obrad kongresu wiedeńskiego (1814–1815); – wskazuje na mapie państwa decydujące na kongresie wiedeńskim; – podaje przyczyny zwołania kongresu wiedeńskiego.	– wyjaśnia znaczenie terminów: abdykacja, Święte Przymierze; – zna daty: bitwy pod Waterloo (18 VI 1815), podpisania aktu Świętego Przymierza (IX 1815); – prezentuje główne założenia ładu wiedeńskiego; – przedstawia decyzje kongresu dotyczące ziem polskich.	– wyjaśnia znaczenie terminu Związek Niemiecki; – zna datę „stu dni” Napoleona (III–VI 1815); – identyfikuje postać Aleksandra I; − przedstawia i wskazuje na mapie zmiany terytorialne w Europie po kongresie wiedeńskim.	– wyjaśnia znaczenie terminu „sto dni”; – identyfikuje postacie: Franciszka I, Fryderyka Wilhelma III, Aleksandra I; – omawia przebieg „stu dni” Napoleona; − ocenia zasady, na których podstawie stworzono ład wiedeński; – przedstawia działalność Świętego Przymierza.	– ocenia postawę Napoleona i Francuzów w okresie jego powrotu do kraju; – ocenia zasady, w oparciu o które stworzono ład wiedeński; – ocenia działalność Świętego Przymierza; - wyjaśnia, dlaczego Turcja nie przystąpiła do Świętego Przymierza.
2. Rewolucja przemysłowa	– przyczyny rewolucji przemysłowej – uwarunkowania i kierunki rozwoju przemysłu w Europie – pierwsze wielkie ośrodki przemysłowe w Europie – rozwój transportu – skutki gospodarcze rewolucji przemysłowej – wynalazki XIX w. – elektryczność i początki telekomunikacji	– wyjaśnia znaczenie terminów: *rewolucja przemysłowa*, *maszyna parowa*, *manufaktura*; – zna datę udoskonalenia maszyny parowej (1763); – identyfikuje postać Jamesa Watta; – wymienia przyczyny rewolucji przemysłowej.	– wyjaśnia znaczenie terminów: industrializacja, urbanizacja, kapitalizm; – identyfikuje postacie: Samuela Morse’a; – wymienia gałęzie przemysłu, które rozwinęły się dzięki zastosowaniu maszyny parowej; – omawia wpływ zastosowania maszyny	– zna daty: skonstruowania telegrafu (1837); – identyfikuje postać Michaela Faradaya jako konstruktora silnika elektrycznego; – zna zasady kapitalizmu; – wskazuje na mapie państwa, na których terenie rozwinęły się w XIX w. najważniejsze zagłębia przemysłowe Europy;	– wyjaśnia znaczenie terminów: cywilizacja przemysłowa, metropolia; – przedstawia gospodarcze i społeczne skutki industrializacji; – wyjaśnia znaczenie wynalezienia elektryczności dla rozwoju przemysłu i komunikacji; – opisuje sposób działania maszyny parowej.	– wyjaśnia okoliczności narodzin przemysłu w XIX w.; – ocenia gospodarcze i społeczne skutki rozwoju przemysłu w XIX w.

	– znaczenie terminów: *fabryka, industrializacja, urbanizacja, kapitaliści, kapitalizm* – postacie historyczne: James Watt, Michael Faraday, Samuel Morse		parowej na rozwój komunikacji.	– przedstawia konsekwencje zastosowania maszyny parowej dla rozwoju przemysłu.		
3. Nowe idee polityczne	– nowe ideologie: liberalizm, konserwatyzm, socjalizm i komunizm – teoretycy nowych ideologii – aspekty gospodarcze i społeczno-polityczne nowych ideologii – narodziny ruchu robotniczego – związki zawodowe – znaczenie terminów: *ideologia, wolna konkurencja, strajk, związek zawodowy* – postacie historyczne: Adam Smith, Edmund Burke, Robert Owen, Karol Marks	– wyjaśnia znaczenie terminów: *ideologia*, *proletariat*, *strajk*, *fabrykanci*; – wymienia ideologie społeczno- polityczne w XIX wieku.	− wyjaśnia znaczenie terminów: *liberalizm*, *konserwatyzm*, *socjalizm*, *komunizm*, *związek zawodowy*; – identyfikuje postacie: Edmunda Burke'a, Karola Marksa, Adama Smitha; – charakteryzuje założenia liberalizmu, konserwatyzmu, socjalizmu i komunizmu.	– identyfikuje postacie: Henriego de Saint-Simona, Roberta Owena, Fryderyka Engelsa; – przedstawia warunki pracy dzieci w XIX wiecznych fabrykach; – przedstawia okoliczności narodzin liberalizmu, konserwatyzmu i ruchu robotniczego.	− wyjaśnia znaczenie terminów: wolna konkurencja, liberalizm ekonomiczny, *manifest komunistyczny*; – zna datę wydania *Manifestu komunistycznego* (1848); – wyjaśnia różnice między socjalistami i komunistami; – wyjaśnia rolę związków zawodowych w rozwoju ruchu robotniczego.	– ocenia wpływ nowych ideologii na życie społeczne i polityczne w pierwszej połowie XIX w.;
Rozdział 2						
1. Po upadku Księstwa Warszawskiego	– podział ziem polskich po kongresie wiedeńskim – podstawowe zasady ustrojowe w Królestwie Polskim, Wielkim Księstwie Poznańskim i Rzeczypospolitej Krakowskiej – sytuacja społeczno-gospodarcza Polaków w zaborach pruskim,	– wyjaśnia znaczenie terminu *uwłaszczenie*; – zna datę powstania Królestwa Polskiego, Wielkiego Księstwa Poznańskiego i Wolnego Miasta Krakowa (1815); – wymienia ustalenia kongresu wiedeńskiego w sprawie ziem polskich.	− wyjaśnia znaczenie terminów: *autonomia*, *Galicja*, *unia personalna*; – charakteryzuje ustrój Królestwa Polskiego; – wymienia organy władzy określone w konstytucji Królestwa Polskiego;	– wyjaśnia znaczenie terminów: namiestnik, protektorat; − identyfikuje postacie: Aleksandra I, Wielkiego księcia Konstantego; – charakteryzuje ustrój Wielkiego Księstwa Poznańskiego;	− zna daty: nadania wolności osobistej chłopom w zaborze pruskim (1807), zniesienia pańszczyzny w zaborze austriackim (1848); – wskazuje na mapie najważniejsze okręgi przemysłowe w Królestwie Polskim;	– ocenia skutki reformy uwłaszczeniowej w zaborze pruskim; – ocenia rozwój gospodarczy Królestwa Polskiego; − wymienia wady i zalety ustroju Królestwa Polskiego.

	austriackim i w Królestwie Polskim – reformy Franciszka Ksawerego Druckiego-Lubeckiego w Królestwie Polskim – reformy uwłaszczeniowe w zaborze pruskim i austriackim – znaczenie terminu: *autonomia, protektorat* – znaczenie terminu: *ziemie zabrane*		– wymienia reformy Franciszka Ksawerego Druckiego- Lubeckiego; – wymienia ośrodki przemysłowe w Królestwie Polskim; – wskazuje na mapie podział ziem polskich po kongresie wiedeńskim.	– opisuje ustrój Rzeczypospolitej Krakowskiej; – charakteryzuje rozwój gospodarczy zaboru pruskiego i zaboru austriackiego oraz Królestwa Polskiego; – omawia proces uwłaszczania chłopów w zaborze pruskim i austriackim.	– porównuje sytuację gospodarczą ziem polskich pod zaborami.	
2. Powstanie listopadowe	– znaczenie terminów: *cenzura, konspiracja, kaliszanie* – przyczyny wybuchu powstania listopadowego – przebieg powstania i charakterystyka władz powstańczych – wojna polsko-rosyjska – wielkie bitwy powstania listopadowego – walki powstańcze poza Królestwem Polskim – przyczyny klęski powstania listopadowego – znaczenie terminów: *noc listopadowa, detronizacja, dyktator* – postacie historyczne: Piotr Wysocki, Emilia Plater, Józef Sowiński, car Mikołaj I	– wyjaśnia znaczenie terminu noc listopadowa; – zna daty: wybuchu powstania listopadowego (29/30 XI 1830); – identyfikuje postać Piotra Wysockiego; – wymienia przyczyny powstania listopadowego.	– wyjaśnia znaczenie terminów: *cenzura*, *kaliszanie*, *konspiracja*, *dyktator*; – identyfikuje postacie: Aleksandra I, Józefa Chłopickiego, Mikołaja I; – wymieni miejsca najważniejszych bitew powstania listopadowego; – omawia przyczyny klęski powstania listopadowego.	– zna daty: bitwy pod Olszynką Grochowską (II 1831), wojny polsko-rosyjskiej (II–X 1831), bitwy pod Ostrołęką (V 1831), bitwy o Warszawę (6–7 IX 1831); – identyfikuje postacie: Ignacego Prądzyńskiego, Emilii Plater; – wskazuje na mapie miejsca najważniejszych bitew powstania listopadowego; – wyjaśnia, jakie znaczenie dla powstania listopadowego miała detronizacja cara Mikołaja I; – opisuje przebieg nocy listopadowej – charakteryzuje poczynania władz powstańczych do wybuchy wojny polsko-rosyjskiej;	– zna daty: bitwy pod Stoczkiem (II 1831), bitew pod Wawrem i Dębem Wielkim (III 1831), bitew pod Iganiami i Boremlem (IV 1831); − identyfikuje postacie: Józefa Sowińskiego, Jana Skrzyneckiego, Jana Krukowieckiego; – wyjaśnia, jaką rolę w życiu Królestwa Polskiego pełnił wielki książę Konstanty; – opisuje przebieg wojny polsko-rosyjskiej; – przedstawia okoliczności powstania opozycji legalnej i cele jej działalności; – przedstawia przebieg walk powstańczych poza Królestwem Polskim.	– ocenia stosunek władz carskich do opozycji legalnej i nielegalnej; – ocenia, czy powstanie listopadowe miało szanse powodzenia.

3. Polacy po powstaniu listopadowym	– rozmiary i znaczenie Wielkiej Emigracji – skutki powstania listopadowego w Królestwie Polskim i na ziemiach zabranych – represje popowstaniowe – zmiany ustrojowe w Królestwie Polskim – początki rusyfikacji – represje w zaborze pruskim – znaczenie terminów: *Statut organiczny, kontrybucja, Kościół greckokatolicki, rusyfikacja, katorga*	– wyjaśnia znaczenie terminów: *rusyfikacja*, *Wielka Emigracja*; – identyfikuje postacie: Fryderyka Chopina, Adama Mickiewicza, Juliusza Słowackiego; – wymienia przyczyny Wielkiej Emigracji; – wymienia główne kraje, do których emigrowali Polacy po upadku powstania listopadowego; – wskazuje przykłady polityki rusyfikacji w Królestwie Polskim po upadku powstania listopadowego.	– wyjaśnia znaczenie terminów: *zsyłka*, *represja*; – identyfikuje postać Zygmunta Krasińskiego; – wymienia formy działalności Polaków na emigracji; – omawia przykłady polityki władz rosyjskich wobec Królestwa Polskiego.	– wyjaśnia znaczenie terminów: *Statut organiczny*, *kontrybucja*;	– zna datę wprowadzenia Statutu organicznego (1832); – omawia represje popowstaniowe w zaborze pruskim;	– zna daty: wprowadzenia rosyjskiego kodeksu karnego w Królestwie Polskim (1847); – opisuje działalność kulturalną Polaków na emigracji; – ocenia politykę władz zaborczych wobec Polaków po upadku powstania listopadowego.
4. [5.] Kultura polska pod zaborami	– kultura polska i oświata w zaborach pruskim, austriackim i w Rzeczypospolitej Krakowskiej – kultura polska po rozbiorach – idee romantyzmu – osiągnięcia kultury polskiej doby romantyzmu – polski mesjanizm – początki badań historii Polski – znaczenie terminów: *racjonalizm*, *romantyzm*, *mesjanizm* – postacie historyczne: Fryderyk Chopin, Adam Mickiewicz, Juliusz Słowacki, Andrzej	– wyjaśnia znaczenie terminu romantyzm; – identyfikuje postacie: Adama Mickiewicza, Juliusza Słowackiego, Fryderyka Chopina; – wymienia poglądy romantyków.	– wyjaśnia znaczenie terminu: *racjonalizm*, *mesjanizm*; − identyfikuje postacie: Joachima Lelewela, Adama Jerzego Czartoryskiego; – wymienia przykłady dzieł polskich romantyków; – wymienia przykłady szkół działających w Królestwie Polskim.	– identyfikuje postać: Joachima Lelewela, Artura Grottgera; – charakteryzuje warunki, w jakich ukształtował się polski romantyzm; – wyjaśnia, na czym polegał konflikt romantyków z klasykami.	− identyfikuje postacie: Andrzeja Towiańskiego, Artura Grottgera, Antoniego Malczewskiego; – przedstawia sytuację kultury polskiej po utracie niepodległości.	– zna datę: otwarcia Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Lwowie (1817), otwarcia Uniwersytetu Warszawskiego (1816); – ocenia wpływ romantyzmu na niepodległościowe postawy Polaków

	Towiański, Artur Grottger, Joachim Lelewel					
Rozdział 3						
1. Stany Zjednoczone w XIX wieku	– rozwój terytorialny Stanów Zjednoczonych – rozwój demograficzny, napływ imigrantów, osadnictwo i los rdzennych mieszkańców Ameryki Północnej – dualizm gospodarczy i polityczny Stanów Zjednoczonych w połowie XIX w. – problem niewolnictwa i ruch abolicjonistyczny – przyczyny i przebieg wojny secesyjnej – skutki wojny domowej – znaczenie terminów: *abolicjonizm, secesja, Unia, Konfederacja, dyskryminacja* – postać historyczna: Abraham Lincoln	– wyjaśnia znaczenie terminów: *secesja*, *Północ*, *Południe*, *dyskryminacja*; – zna datę wojny secesyjnej (1861–1865); – identyfikuje postać Abrahama Lincolna; – wymienia przyczyny i skutki wojny secesyjnej.	– wyjaśnia znaczenie terminów: *wojna secesyjna*, *Konfederacja*, *Unia*; – zna datę wydania dekretu o zniesieniu niewolnictwa (1863); – identyfikuje postacie: Roberta Lee, Ulyssesa Granta; – charakteryzuje sytuację gospodarczą, społeczną i polityczną Północy i Południa; – wymienia skutki wojny secesyjnej.	– wyjaśnia znaczenie terminów: *taktyka spalonej ziemi*, *abolicjonizm*, *demokraci*, *republikanie*; – zna daty: wyboru Abrahama Lincolna na prezydenta USA (1860), secesji Karoliny Południowej (1860), powstania Skonfederowanych Stanów Ameryki (1861); – opisuje przebieg wojny secesyjnej; – wyjaśnia, jakie konsekwencje dla dalszego przebiegu wojny miał dekret o zniesieniu niewolnictwa; – dzieli skutki wojny secesyjnej na: społeczne, polityczne i gospodarcze.	– zna daty: bitwy pod Gettysburgiem (VII 1863), kapitulacji wojsk Konfederacji (VI 1865), ataku na Fort Sumter (IV 1861); – wskazuje na mapie etapy rozwoju terytorialnego Stanów Zjednoczonych w XIX w.; – porównuje sytuację gospodarczą, społeczną i polityczną Północy i Południa.	– ocenia znaczenie zniesienia niewolnictwa w Stanach Zjednoczonych.
2. Zjednoczenie Włoch i Niemiec	– rola Piemontu w procesie jednoczenia Włoch – przebieg wojny z Austrią i rola Francji w procesie jednoczenia Włoch – wyprawa „tysiąca czerwonych koszul” – zjednoczenie Włoch i powstanie Królestwa Włoch – koncepcje zjednoczenia Niemiec	– zna daty: powstania Królestwa Włoch (1861), ogłoszenia powstania II Rzeszy Niemieckiej (18 I 1871); – identyfikuje postać Giuseppe Garibaldiego; – wymienia, jakie wojny stoczono podczas jednoczenia Niemiec;	– wyjaśnia znaczenie terminu *wyprawa „tysiąca czerwonych koszul”*; – zna daty: wojny Prus z Austrią (1866), wojny francusko-pruskiej (1870-1871); – identyfikuje postacie:, Wilhelma I, Wiktora Emanuela II, Ottona von Bismarcka; – wyjaśnia, jaką rolę w jednoczeniu Włoch	– zna daty: bitew pod Magentą i Solferino (1859), wojny Prus i Austrii z Danią (1864), bitwy pod Sadową (1866), bitwy pod Sedanem (1870); – przedstawia skutki zjednoczenia Włoch i Niemiec dla Europy; – opisuje przebieg procesu jednoczenia Niemiec;	– zna daty: wojny Piemontu z Austrią (1859), wybuchu powstania w Królestwie Obojga Sycylii (1860), zajęcia Wenecji przez Królestwo Włoch (1866), zajęcia Państwa Kościelnego przez Królestwo Włoskie (1870); − identyfikuje postacie: Henriego Dunant’a;	– ocenia metody stosowane przez Ottona Bismarcka i Giuseppe Garibaldiego w procesie jednoczenia swoich państw.

	– rola Prus w procesie jednoczenia Niemiec – polityka Ottona von Bismarcka – wojny Prus z Danią, Austrią i Francją oraz ich znaczenie dla poszerzania wpływów pruskich w Niemczech – proklamacja Cesarstwa Niemieckiego – znaczenie terminów: *„czerwone koszule”* – postacie historyczne: Wiktor Emanuel II, Giuseppe Garibaldi, Otto von Bismarck, Wilhelm I	– wymienia wydarzenia, które doprowadziły do zjednoczenia Włoch.	odegrał Giuseppe Garibaldi; – wyjaśnia, jaką rolę w jednoczeniu Niemiec odegrał Otto von Bismarck.	– wyjaśnia, dlaczego Piemont stał się ośrodkiem jednoczenia Włoch; – omawia skutki wojen Prus z Danią i Austrią dla procesu jednoczenia Niemiec; – przedstawia przyczyny, przebieg i skutki wojny francusko-pruskiej.	– wskazuje na mapie etapy jednoczenia Włoch i Niemiec.	
3. Kolonializm w XIX wieku	– przyczyny ekspansji kolonialnej w XIX w. – kolonizacja Afryki – polityka kolonialna w Azji – gospodarcza i społeczna rola kolonii w XIX w. – konflikty kolonialne – imperium kolonialne Wielkiej Brytanii – znaczenie terminu *kolonializm*, *wojny burskie* – postacie historyczne: królowa Wiktoria	– wyjaśnia znaczenie terminu *kolonializm*, *metropolia*; – identyfikuje postać królowej Wiktorii; – wymienia państwa, które uczestniczyły w kolonizacji Afryki i Azji.	– wyjaśnia znaczenie terminu *kompania handlowa* – wskazuje państwa, które posiadały najwięcej kolonii; – wymienia przyczyny i skutki ekspansji kolonialnej.	– wyjaśnia znaczenie terminów: *ekspansja*, *eksterminacja*, *Kompania Wschodnioindyjska*; – wskazuje na mapie tereny świata, które podlegały kolonizacji pod koniec XIX w.; – wymienia przyczyny konfliktów kolonialnych; – przedstawia skutki ekspansji kolonialnej dla państw europejskich i mieszkańców terenów podbitych; – przedstawia proces kolonizacji Afryki i Azji; – wskazuje przykłady konfliktów kolonialnych.	– wyjaśnia znaczenie terminów: *powstanie sipajów*, *wojny opiumowe*, *wojny burskie*, *powstanie bokserów*; – porównuje proces kolonizacji Afryki i Azji.	– ocenia politykę mocarstw kolonialnych wobec podbitych ludów i państw.
4. Przemiany polityczno-	– demokratyzacja życia politycznego	– wyjaśnia znaczenie terminów: *system republikański*, *monarchia*	– wyjaśnia znaczenie terminów: *socjaldemokracja*,	– wyjaśnia znaczenie terminów: *nacjonalizm*, *szowinizm*, *syjonizm*;	– wyjaśnia znaczenie terminów: *solidaryzm społeczny*, *społeczeństwo*	– zna datę ustanowienia 1 maja Świętem Pracy (1889);

społeczne w Europie	– rozwój ruchu robotniczego – narodziny nurtu socjaldemokratycznego – ideologia anarchistyczna – początki chrześcijańskiej demokracji – rozwój ideologii nacjonalistycznych – wpływ przemian cywilizacyjnych na proces emancypacji kobiet – znaczenie terminów: *społeczeństwo industrialne, anarchizm, nacjonalizm, syjonizm, emancypacja, sufrażystki* – postać historyczna: papież Leon XIII	*parlamentarna*, *demokratyzacja*; – wyjaśnia, na czym polegał proces demokratyzacji; – wymienia nowe ruchy polityczne w Europie drugiej połowie XIX w.	*chrześcijańska demokracja* (*chadecja*), *emancypantki*, *sufrażystki*; – identyfikuje postacie: Karola Marksa, Leona XIII; – wymienia postulaty emancypantek i sufrażystek.	– przedstawia założenia programowe socjalistów; – charakteryzuje założenia programowe chrześcijańskiej demokracji; – przedstawia cele i metody działania anarchistów; – omawia różnice między zwolennikami socjaldemokracji a komunistami; – wyjaśnia, jakie okoliczności wpłynęły na narodziny ruchu emancypacji kobiet.	*industrialne*, *Międzynarodówka*, *encyklika*; – zna datę ogłoszenia encykliki *Rerum novarum* (1891); – przedstawia wpływ ideologii nacjonalizmu na kształtowanie się rożnych postaw wobec narodu i mniejszości narodowych; – przedstawia okoliczności kształtowania się syjonizmu i jego założenia.	– porównuje systemy ustrojowe w XIX–wiecznej Europie.
5. Postęp techniczny i kultura przełomu XIX i XX wieku	– teoria ewolucji i jej znaczenie dla rozwoju nauki – rozwój nauk przyrodniczych oraz medycyny i higieny w drugiej połowie XIX w. – odkrycia z dziedziny fizyki – promieniotwórczość pierwiastków – rozwój komunikacji i środków transportu – budowa wielkich kanałów morskich i ich znaczenie (Kanał Sueski i Panamski) – nowe nurty w literaturze, malarstwie, muzyce i architekturze drugiej	– wyjaśnia znaczenie terminów: *teoria ewolucji*, *promieniowanie X*, *kultura masowa*; – identyfikuje postacie: Karola Darwina, Marii Skłodowskiej-Curie; – wymienia odkrycia naukowe, przełomu XIX i XX wieku; – przedstawia cechy charakterystyczne kultury masowej; – wymienia nowe kierunki w sztuce i architekturze.	− wyjaśnia znaczenie terminu *pasteryzacja*; − zna datę ogłoszenia teorii ewolucji przez Karola Darwina (1859), − identyfikuje postacie: Karola Darwina, Marii Skłodowskiej-Curie, Ludwika Pasteura, Auguste'a i Louisa Lumière, Claude Moneta, Rudolfa Diesela; – przedstawia założenia teorii ewolucji; – wskazuje wynalazki, które miały wpływ na życie codzienne; – wymienia wynalazki, które miały wpływ na	– wyjaśnia znaczenie terminów: *secesja*, *realizm*, *impresjonizm*, *naturalizm*, *kubizm*; − identyfikuje postacie: Dmitrija Mendelejewa, Wilhelma Roentgena, Charelsa Dickensa, Pierre'a Curie; – charakteryzuje rozwój komunikacji i transportu; – charakteryzuje nowe kierunki w sztuce i architekturze; – wyjaśnia, czym charakteryzowało się malarstwo impresjonistów;	− wyjaśnia znaczenie terminu: *historyzm*, *symbolizm*, *futuryzm*, *ekspresjonizm*; − zna datę pierwszych igrzysk olimpijskich (1896); – identyfikuje postacie: Émile'a Zoli, Roberta Kocha, Karla Benza, Gottlieba Daimlera, – wyjaśnia, jakie czynniki miały wpływ na spadek liczby zachorowań i śmiertelności w XIX w.;	– ocenia znaczenie rozpowszechnienia nowych środków transportu; – ocenia znaczenie budowy Kanału Sueskiego i Kanału Panamskiego dla rozwoju komunikacji; – wyjaśnia, w jaki sposób podglądy pozytywistów wpłynęły na literaturę i sztukę przełomu XIX i XX w.

	połowy XIX w. (impresjonizm, secesja) – postacie historyczne: Karol Darwin, Maria Skłodowska-Curie, Ludwik Pasteur, bracia Wright, bracia Lumière – narodziny kultury masowej (radio, kino) – upowszechnienie sportu i kultury fizycznej – znaczenie terminów: *realizm, naturalizm, impresjonizm, historyzm, secesja*		rozwój medycyny i higieny.	– wyjaśnia, w jaki sposób wynalazki zmieniły życie codzienne w XIX w.; – przedstawia okoliczności upowszechnienia sportu w drugiej połowie XIX w.		
Rozdział 4						
1. Powstanie styczniowe	– początki idei pracy organicznej na ziemiach polskich – odwilż posewastopolska w Rosji i Królestwie Polskim – manifestacje patriotyczne i „rewolucja moralna” – wzrost aktywności politycznej polskiego społeczeństwa – stronnictwa polityczne w Królestwie Polskim – „biali” i „czerwoni” – polityka A. Wielopolskiego i jego reformy – bezpośrednie przyczyny i okoliczności wybuchu powstania styczniowego	– wyjaśnia znaczenie terminów: *praca organiczna*, *branka*, *dyktator*; – zna daty: wybuchu powstania (22 I 1863), ukazu o uwłaszczeniu w Królestwie Polskim (III 1864); – identyfikuje postać Romualda Traugutta; – wymienia założenia pracy organicznej; – określa przyczyny powstania styczniowego; – wskazuje przyczyny upadku powstania styczniowego.	– wyjaśnia znaczenie terminów: „*czerwoni*”, „*biali*”, *wojna partyzancka*, *ukaz*; – identyfikuje postacie: Aleksandra Wielopolskiego Ludwika Mierosławskiego, Mariana Langiewicza; – wymienia przykłady realizacji programu pracy organicznej; – przedstawia programy polityczne „białych” i „czerwonych”; – przedstawia reformy Aleksandra Wielopolskiego; – wskaże na mapie miejsca walk powstańczych; – omawia okoliczności i skutki wprowadzenia	– wyjaśnia znaczenie terminu *odwilż* (*wiosna*) *posewastopolska*; − identyfikuje postacie: Jarosława Dąbrowskiego, Leopolda Kronenberga; – zna datę ogłoszenia manifestu Tymczasowego Rządu Narodowego (22 I 1863); – charakteryzuje odwilż posewastopolską w Królestwie Polskim; – wskazuje różnicę w stosunku do powstania zbrojnego między „czerwonymi” i „białymi”; – omawia cele manifestu Tymczasowego Rządu Narodowego;	– wyjaśnia znaczenie terminu „*rewolucja moralna*”; − zna daty: aresztowania Romualda Traugutta (IV 1864), objęcia dyktatury przez Mariana Langiewicza (III 1863); − identyfikuje postacie: Andrzeja Zamoyskiego, Józefa Hauke- Bosaka; – wyjaśnia, jaką rolę pełniły manifestacje patriotyczne w przededniu wybuchu powstania; – porównuje programy polityczne „czerwonych” i „białych”.	– ocenia politykę Aleksandra Wielopolskiego; – ocenia postawy dyktatorów powstania styczniowego.

	– wymowa i znaczenie manifestu Tymczasowego Rządu Narodowego – przebieg i charakter walk powstańczych w Królestwie Polskim i na Litwie – rola dyktatorów i Rządu Narodowego – kwestia chłopska podczas powstania styczniowego – dekret cara o uwłaszczeniu – znaczenie terminów: *„rewolucja moralna”, biali, czerwoni, branka, dyktator, państwo podziemne, wojna partyzancka* – postacie historyczne: Aleksander Wielopolski, Romuald Traugutt, Ludwik Mierosławski		dekretu o uwłaszczeniu w Królestwie Polskim.	– wyjaśnia, jaką rolę w upadku powstania odegrała kwestia chłopska.		
2. Po powstaniu styczniowym	– represje wobec uczestników powstania styczniowego – likwidacja odrębności Królestwa Polskiego i polityka Rosji na ziemiach zabranych – polityka rusyfikacji urzędów i szkolnictwa – represje wobec Kościoła katolickiego i unickiego – sposoby oporu Polaków przed polityką rusyfikacji – znaczenie terminów: *rusyfikacja*, *Uniwersytet*	– wyjaśnia znaczenie terminów: *rusyfikacja*, *germanizacja*; – identyfikuje postać Michała Drzymały; – wymienia bezpośrednie represje wobec uczestników powstania styczniowego; – charakteryzuje politykę germanizacji.	– wyjaśnia znaczenie terminów: *trójlojalizm*, *Kraj Przywiślański*, *autonomia, strajk szkolny*, *rugi pruskie*; – zna datę protestu dzieci we Wrześni (1901); – identyfikuje postać Marii Konopnickiej; – wymienia postawy Polaków wobec rusyfikacji i germanizacji; – przedstawia przykłady rusyfikacji i germanizacji ziem zabranych;	– wyjaśnia znaczenie terminów: *kibitka*, *tajne komplety*, *Komisja Kolonizacyjna*, *Hakata*; – identyfikuje postacie: Ottona von Bismarcka, Piotra Wawrzyniaka; − zna daty: rozpoczęcia rugów pruskich (1885), powstania Komisji Kolonizacyjnej (1886); – omawia walkę władz carskich z polskim Kościołem;	– wyjaśnia znaczenie terminów: *Uniwersytet Latający*, *Towarzystwo Czytelni Oświatowych*, *nowela osadnicza, ustawa kagańcowa*; – zna datę ogłoszenia tzw. noweli osadniczej (1904), – przedstawia okoliczności nadania Galicji autonomii przez władze austriackie;	– ocenia politykę caratu wobec ludności polskiej na ziemiach zabranych; – ocenia postawy Polaków w Królestwie Polskim wobec rusyfikacji i germanizacji; – ocenia znaczenie autonomii galicyjskiej dla rozwoju polskiego życia narodowego.

	Latający, tajne komplety, kibitka, trójlojalizm – polityka germanizacji w zaborze pruskim – rugi pruskie – autonomia Galicji i jej przejawy – polonizacja oświaty i rozwój kultury – postawy Polaków wobec polityki zaborców w zaborze pruskim i austriackim – świadomość narodowa Polaków pod zaborami i proces powstawania nowoczesnego narodu polskiego – znaczenie terminów: *rugi pruskie, Komisja Kolonizacyjna, Kulturkampf, ustawa kagańcowa, strajk szkolny, germanizacja, rusyfikacja* – postać historyczna: Michał Drzymała		– wymienia instytucje autonomiczne w Galicji.	– omawia postawę Polaków wobec rusyfikacji i germanizacji;		
3. Zmiany społeczno-gospodarcze na ziemiach polskich	– przemiany gospodarcze i społeczne na ziemiach polskich w drugiej połowie XIX w. – specyfika sytuacji gospodarczej poszczególnych zaborów. – inne narodowości na ziemiach dawnej Rzeczypospolitej – postęp cywilizacyjny na ziemiach polskich w drugiej połowie XIX w.	– wyjaśnia znaczenie terminu: *emigracja zarobkowa*, *robotnicy*; – identyfikuje postać Hipolita Cegielskiego; – wyjaśnia przyczyny i wskazuje kierunki emigracji zarobkowej Polaków pod koniec XIX w.; – wymienia grupy społeczne, które wykształciły się	– wyjaśnia znaczenie terminów: *burżuazja*, *inteligencja*, *ziemiaństwo*; – zna datę uwłaszczenia chłopów w zaborze rosyjskim (1864); – wymienia przykłady przedsiębiorczości Polaków w zaborze pruskim i wymienia jej przykłady; – charakteryzuje rozwój gospodarczy Galicji;	– wyjaśnia znaczenie terminów: *asymilacja*, *spółdzielnie oszczędnościowo-pożyczkowe*; – zna datę zniesienia granicy celnej z Rosją (1851); – identyfikuje postać Franciszka Stefczyka; – przedstawia rozwój i rolnictwa w zaborze rosyjskim;	– porównuje rozwój gospodarczy ziem polskich trzech zaborów; – zna datę zakończenia budowy kolei warszawsko- wiedeńskiej (1848); – wyjaśnia, na czym polegał proces asymilacji Żydów i jakie były jego skutki; – opisuje przykłady przedsiębiorczości w	– ocenia postawy Polaków wobec różnych problemów związanych z rozwojem gospodarczym ziem polskich pod zaborami;

	– znaczenie terminów: *emigracja zarobkowa*, *ziemiaństwo* – postacie historyczne: Hipolit Cegielski, Ignacy Łukasiewicz, Franciszek Stefczyk	w społeczeństwie polskim w XIX w.	– omawia przykłady przemian cywilizacyjnych na ziemiach polskich w XIX w.	– omawia rozwój Łodzi jako miasta przemysłowego; – omawia rozwój spółdzielczości w Galicji; – charakteryzuje przemiany społeczne na ziemiach polskich.	zaborze rosyjskim, pruskim i austriackim;	
4. Działalność polityczna na ziemiach polskich	– okoliczności narodzin nowych ruchów politycznych na ziemiach polskich – założenia programowe i działalność partii socjalistycznych, nacjonalistycznych i ludowych, – podziały na polskiej scenie politycznej na przełomie XIX i XX w. – przyczyny rewolucji 1905–1907 na ziemiach polskich oraz jej kontekst narodowy i społeczny – przebieg rewolucji lat 1905–1907 – powstanie organizacji niepodległościowych (Związek Walki Czynnej, Związek Strzelecki) – znaczenie terminów: *solidaryzm narodowy*, *antysemityzm* – postacie historyczne: Ludwik Waryński, Józef Piłsudski, Roman Dmowski – znaczenie terminu: *organizacja paramilitarna*	– zna datę rewolucji 1905–1907; – rozwinie skrót: SDKP , SDKPiL, PPS, PSL; – identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego, Wincentego Witosa; – wskazuje partie należące do ruchu socjalistycznego, narodowego i ludowego;	– wyjaśnia znaczenie terminów: *orientacja prorosyjska*, *orientacja proaustriacka*, *krwawa niedziela*, *solidaryzm narodowy*; – zna datę krwawej niedzieli (22 I 1905); − identyfikuje postacie: Ludwika Waryńskiego, Róży Luksemburg, Ignacego Daszyńskiego; – wymienia skutki rewolucji 1905–1907 na ziemiach polskich; – wymienia przyczyny i przebieg rewolucji 1905–1907 w Rosji i Królestwie Polskim; – wymienia polskie organizacje niepodległościowe działające pod zaborami.	– wyjaśnia znaczenie terminu *endecja*; − zna daty: powstania Wielkiego Proletariatu (1882), Polskiej Partii Socjalistycznej (1892), Stronnictwa Narodowo-Demokratycznego (1897), Polskiego Stronnictwa Ludowego (1903); – wymienia założenia programowe SDKPiL i PPS; – przedstawia założenia ruchu robotniczego i ruchu narodowego; – przedstawia okoliczności ukształtowania się orientacji politycznych Polaków na początki XX w.	− wyjaśnia znaczenie terminów: *Duma Państwowa*, *Macierz Szkolna*; − zna daty: powstania Socjaldemokracji Królestwa Polskiego (1893), Socjaldemokracji Królestwa i Polskiego i Litwy (1900), Stronnictwa Ludowego (1895), Polskiej Partii Socjaldemokratycznej Galicji i Śląska (1897); − identyfikuje postacie: Stanisława Wojciechowskiego, Stanisława Stojałowskiego, Franciszka Stefczyka, Marii i Bolesława Wysłouchów; – omawia okoliczności narodzin ruchu robotniczego na ziemiach polskich; – wyjaśnia, dlaczego polski ruch ludowy powstał i rozwinął się w Galicji;	– wyjaśnia, jaki wpływ miała działalność partii politycznych na postawy Polaków pod zaborami; – ocenia skalę realizacji haseł polskich partii politycznych w XIX i na początku XX w.

	– postacie historyczne: Józef Mirecki, Stefan Okrzeja				– porównuje założenia programowe PPS i SDKPiL; – porównuje założenia programowe orientacji niepodległościowych do 1914 r.	
5. Kultura polska na przełomie XIX i XX wieku	– program polskiego pozytywizmu i jego teoretycy – znaczenie pracy organicznej i pracy u podstaw dla społeczeństwa polskiego – wzrost popularności powieści i malarstwa historycznego – Młoda Polska i jej wkład w rozwój kultury polskiej przełomu wieków – początki kultury masowej na ziemiach polskich – znaczenie terminów: *modernizm, Młoda Polska, realizm*, – postacie historyczne: Bolesław Prus, Henryk Sienkiewicz, Maria Konopnicka, Jan Matejko, Stanisław Wyspiański, Helena Modrzejewska	– wyjaśnia znaczenie terminów: *pozytywizm*, *praca organiczna*, *praca u podstaw*, *Młoda Polska*; − identyfikuje postacie: Henryka Sienkiewicza, Bolesława Prusa, Władysława Reymonta, Elizy Orzeszkowej, Jana Matejki, Marii Konopnickiej, Stanisława Wyspiańskiego, Stefana Żeromskiego; – wyjaśnia, na czym polegała literatura i malarstwo tworzone ku pokrzepieniu serc; – podaje przykłady literatury i malarstwa tworzonego ku pokrzepieniu serc.	– wyjaśnia znaczenie terminu *modernizm*; – wyjaśnia, dlaczego Galicja stała się centrum polskiej nauki i kultury; – charakteryzuje kulturę Młodej Polski; – wymienia cechy kultury masowej na ziemiach polskich przełomu XIX i XX w.	– wyjaśnia znaczenie terminów: *literatura postyczniowa*, *skauting*; – wyjaśnia wpływ poglądów pozytywistycznych na rozwój literatury; – wyjaśnia, jaką rolę miało popularyzowanie historii wśród Polaków pod zaborami.	– wyjaśnia znaczenie terminu *ogródki jordanowskie*, − identyfikuje postacie: Henryka Jordana, Heleny Modrzejewskiej, Andrzeja Małkowskiego, Kazimierza Prószyńskiego; – wyjaśnia, jaki wpływ na przemiany światopoglądowe miała klęska powstania styczniowego; – charakteryzuje sztukę polską przełomu XIX i XX w.	– ocenia skuteczność tworzenia literatury i malarstwa ku pokrzepieniu serc.
Rozdział 5						
1. Świat na drodze ku wojnie	– rola nowych mocarstw (Stany Zjednoczone, Niemcy i Japonia) w zmianie układu sił na świecie	– wyjaśnia znaczenie terminów: *trójprzymierze*/*państwa centralne*, *trójporozumienie*/*ententa*;	– zna daty: zawarcia trójprzymierza (1882), powstania trójporozumienia (1907);	– wyjaśnia, jaki wpływ na ład światowy miało powstanie nowych mocarstw		

	– wojna rosyjsko-japońska i jej znaczenie – wyścig zbrojeń – nowe rozwiązania techniczne w służbie armii – narastanie konfliktów politycznych, gospodarczych i militarnych między mocarstwami europejskimi – powstanie trójprzymierza i trójporozumienia – znaczenie terminów: *trójprzymierze*, *trójporozumienie*	– wskazuje na mapie państwa należące do trójprzymierza i trójporozumienia; – wskazuje cele trójprzymierza i trójporozumienia; – wyjaśnia, na czym polegał wyścig zbrojeń.	– wymienia przyczyny narastania konfliktów między europejskimi mocarstwami; – przedstawia przykłady rywalizacji mocarstw na morzach i oceanach;	w drugiej połowie XIX i na początku XX w.; – opisuje okoliczności powstania trójprzymierza i trójporozumienia;		
2. Na frontach I wojny światowej	– rola zamachu w Sarajewie dla losów Europy – działania na froncie zachodnim (bitwy nad Marną, pod Verdun) – przebieg walk na froncie wschodnim (bitwy pod Tannenbergiem i Gorlicami) – działania wojenne na morzach i ich znaczenie dla przebiegu wojny – okoliczności przystąpienia Stanów Zjednoczonych do wojny – zakończenie działań wojennych – traktat brzeski, rozejm w Compiègne – znaczenie terminów: *wojna błyskawiczna,*	– wyjaśnia znaczenie terminów: *Wielka Wojna*, *front*; – identyfikuje postać Franciszka Ferdynanda Habsburga; – zna daty: zamachu w Sarajewie (28 VI 1914), wypowiedzenia wojny Serbii przez Austro-Węgry (28 VII 1914), I wojny światowej (1914–1918), podpisania kapitulacji przez Niemcy w Compiègne (11 XI 1918); – wymienia przyczynę bezpośrednią wybuchu Wielkiej Wojny; – wymienia cechy charakterystyczne prowadzenia i przebiegu działań	− wyjaśnia znaczenie terminów: *ultimatum*, *wojna błyskawiczna*, *wojna pozycyjna*, *wojna manewrowa*, *nieograniczona wojna podwodna*; – zna daty: wypowiedzenia wojny Niemcom przez Stany Zjednoczone (IV 1917), podpisania traktatu brzeskiego (3 III 1918); – wskazuje na mapie państwa europejskie walczące w Wielkiej Wojnie po stronie ententy i państw centralnych; – wymienia przyczyny pośrednie wybuchu Wielkiej Wojny; – wyjaśnia, jaki wpływ na przebieg wojny miało	– wyjaśnia znaczenie terminu *U– boot*, *ofensywa*; − identyfikuje postacie: Karola I Habsburga, Wilhelma II, Gawriło Principa; – przedstawia proces kształtowania się bloku państw centralnych i państw ententy; – przedstawia okoliczności kapitulacji państw centralnych.	− zna daty: przyłączenia się Włoch do ententy (1915), bitwy nad Marną (IX 1914), bitwy pod Verdun (1916), bitwy pod Ypres (1915), bitwy nad Sommą (1916), bitwy pod Tannenbergiem (VIII 1914), ogłoszenia nieograniczonej wojny podwodnej (1917); – wyjaśnia, jaki wpływ na losy wojny miała sytuacja wewnętrzna w Niemczech i Austro- Węgrzech; – opisuje przebieg walk na froncie zachodnim i wschodnim; – przedstawia przebieg walk na Bałkanach i we Włoszech.	− ocenia skutki ogłoszenia przez Niemcy nieograniczonej wojny podwodnej; − ocenia skutki zastosowania nowych rodzajów broni; − porównuje taktykę prowadzenia działań na froncie wschodnim i zachodnim.

	wojna pozycyjna, państwa centralne – postać historyczna: arcyksiążę Franciszek Ferdynand Habsburg	wojennych w czasie I wojny światowej.	wprowadzenie nowych rodzajów broni; – wskazuje przyczyny klęski państw centralnych.			
3. Rewolucje w Rosji	– przyczyny, przebieg i skutki rewolucji lutowej w Rosji – konflikt wewnętrzny w okresie dwuwładzy (działalność Lenina, ogłoszenie tzw. tez kwietniowych) – rewolucja październikowa i jej skutki – wojna domowa i interwencje sił ententy – następstwa polityczne i międzynarodowe rewolucji bolszewickiej i wojny domowej – znaczenie terminów: *mienszewicy*, *bolszewicy*, *Biała Gwardia, Armia Czerwona, Czeka* – postacie historyczne: Aleksander Kiereński, Włodzimierz Lenin, Feliks Dzierżyński	– wyjaśnia znaczenie terminów: *bolszewicy*, *Armia Czerwona*, *łagry*; – zna daty: wybuchu rewolucji lutowej (III 1917), wybuchu rewolucji październikowej (XI 1917); – identyfikuje postać Włodzimierza Lenina; – rozwinie skrót ZSRS.	– wyjaśnia znaczenie terminów: *rewolucja lutowa*, *rewolucja październikowa*; – zna daty: wojny domowej w Rosji (1919–1922), powstania ZSRS (XII 1922); – identyfikuje postać Mikołaja II; − wskazuje na mapie miejsce wybuchu rewolucji lutowej oraz rewolucji październikowej; – wymienia przyczyny i skutki rewolucji lutowej i październikowej; – wymienia, kto sprawuje władzę w Rosji po rewolucji październikowej.	– wyjaśnia znaczenie terminów: *Rada Komisarzy Ludowych*, *dwuwładza*, *Rząd Tymczasowy*, *biała gwardia*, *Czeka*, *tezy kwietniowe*; − zna datę obalenia caratu przez Rząd Tymczasowy (15 III 1917); − identyfikuje postacie: Lwa Trockiego, Feliksa Dzierżyńskiego; – omawia sytuację wewnętrzną w Rosji w czasie I wojny światowej; – określa przyczyny, omawia przebieg i skutki wojny domowej w Rosji.	– wyjaśnia znaczenie terminów: *eserowcy*, *mienszewicy*; − zna datę powstania Rady Komisarzy Ludowych (XI 1917); − identyfikuje postacie: Aleksandra Kiereńskiego, Grigorij Rasputin; – wymienia założenia programowe rosyjskich stronnictw politycznych; – omawia przebieg rewolucji lutowej; – charakteryzuje okres dwuwładzy w Rosji.	– ocenia skutki przewrotu bolszewickiego dla Rosji i Europy.
4. Sprawa polska podczas I wojny światowej	– postawy Polaków w sytuacji nadchodzącej wojny – działania Kompanii Kadrowej i Legionów Polskich – kryzys przysięgowy i jego znaczenie	– wyjaśnia znaczenie terminu *Legiony Polskie*; – zna datę sformowania Legionów Polskich (1914), podpisania traktatu wersalskiego (28 VI 1919); – identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego,	– wyjaśnia znaczenie terminów: *kryzys przysięgowy*, *Błękitna Armia*; − zna datę kryzysu przysięgowego (VII 1917); – omawia udział polskich formacji zbrojnych u boku państw centralnych i u boku ententy.	− wyjaśnia znaczenie terminów: *Akt 5 listopada* (*manifest dwóch cesarzy*), *Rada Regencyjna*; − zna daty: wydania manifestu dwóch cesarzy (5 XI 1916), programu pokojowego prezydenta Wilsona (8 I 1918);	− wyjaśnia znaczenie terminu: *Kompania Kadrowa*, *Legion Puławski*, *I II Brygada Legionów Polskich*; − zna daty: odezwy cara Mikołaja II (1916), powstania Rady Regencyjnej (1917), wkroczenia Kompanii	– porównuje taktykę prowadzenia działań na froncie wschodnim i zachodnim; – ocenia wkład Legionów Polskich w odzyskanie niepodległości przez Polaków.

	– działalność polskich formacji zbrojnych u boku Rosji – powstanie Błękitnej Armii – postawa państw zaborczych wobec sprawy polskiej – Akt 5 listopada i jego znaczenie dla sprawy polskiej – stanowisko państw ententy w sprawie polskiej – znaczenie orędzie prezydenta T.W. Wilsona dla sprawy polskiej – udział Polaków w obradach konferencji pokojowej w Paryżu i jej decyzje w kwestii ziem polskich – znaczenie terminów: *Legiony Polskie*, *kryzys przysięgowy, Akt 5 listopada*, *Rada Regencyjna*, *linia Curzona* – postacie historyczne: Józef Haller, Ignacy Jan Paderewski, Thomas Woodrow Wilson, Roman Dmowski, Władysław Grabski	Ignacego Jana Paderewskiego; − wymienia postanowienia konferencji wersalskiej w sprawie polskiej.		– wskazuje na mapie podział ziem polskich w 1915 r.; – przedstawia okoliczności, w jakich powstały Legiony Polskie i wskazuje cele ich działalności.	Kadrowej do Królestwa Polskiego (6 VIII 1914), powstania Legionu Puławskiego (1914); – przedstawia okoliczności utworzenia wojska polskiego we Francji.	
Rozdział 6						
1. Świat po I wojnie światowej	– skutki społeczne, ekonomiczne i polityczne I wojny światowej – traktat wersalski i traktaty pokojowe z	– wyjaśnia znaczenie terminów: *Liga Narodów*, *wielki kryzys gospodarczy*;	– wyjaśnia znaczenie terminów: *Wielka Czwórka*, *demilitaryzacja*, *ład wersalski*, *czarny czwartek*, *New Deal*;	– wyjaśnia znaczenie terminów: *plebiscyt*, *wolne miasto*, *mały traktat wersalski*;	− zna daty: wstąpienia Niemiec do Ligi Narodów (1926), wstąpienia ZSRS do Ligi Narodów (1934)	– ocenia skuteczność funkcjonowania ładu wersalskiego; – ocenia wpływ wielkiego kryzysu gospodarczego na

	państwami centralnymi oraz ich postanowienia – powstanie Ligi Narodów i jej znaczenie w okresie międzywojennym – powstanie nowych lub odzyskanie niepodległości przez narody europejskie (Polska, Czechosłowacja, Królestwo SHS, Litwa, Łotwa, Estonia, Finlandia, Irlandia) – konferencja w Locarno i jej postanowienia – wielki kryzys gospodarczy – przyczyny i jego skutki polityczne – znaczenie terminów: *ład wersalski, mały traktat wersalski, demilitaryzacja, państwo monoetniczne, Liga Narodów, czarny czwartek, New Deal* – postacie historyczne: Franklin Delano Roosevelt	– zna daty: podpisania traktatu wersalskiego (28 VI 1919); – wymienia państwa europejskie decydujące o ładzie wersalskim; – wymienia postanowienia traktatu wersalskiego − przedstawia zniszczenia i straty po I wojnie światowej;	− zna daty: obrad konferencji paryskiej (XI 1918–VI 1919), powstania Ligi Narodów (1920), układu w Locarno (1925), czarnego czwartku (24 X 1929), wprowadzenia *New Deal* (1933); – identyfikuje postać Franklina Delano Roosevelta; – wskazuje na mapie państwa powstałe po I wojnie światowej; – wyjaśnia cel powstania Ligi Narodów.	– charakteryzuje postanowienia małego traktatu wersalskiego; – charakteryzuje działalność Ligi Narodów; – charakteryzuje przejawy wielkiego kryzysu gospodarczego i sposoby radzenia sobie z nim; − charakteryzuje postanowienia konferencji w Locarno.	− identyfikuje postacie: Davida Lloyd George'a, Thomasa Wilsona, Vittorio Orlando; – omawia postanowienia pokojów podpisanych z dawnymi sojusznikami Niemiec;	sytuację polityczną w Europie; – wyjaśnia, jaką rolę w podważeniu ładu wersalskiego odegrał układ w Locarno.
2. Narodziny faszyzmu	– przyczyny powojennego kryzysu demokracji – powstanie i rozwój niemieckiego narodowego socjalizmu (ideologia, działalność partii narodowosocjalistycznej) – okoliczności przejęcia władzy przez A. Hitlera, budowa państwa i społeczeństwa totalitarnego w Niemczech – represje i zbrodnie nazistów w pierwszych	– wyjaśnia znaczenie terminów: *faszyzm*, *narodowy socjalizm (nazizm)*, *obóz koncentracyjny*, *führer*; – zna daty: marszu na Rzym (1922), przejęcia przez Adolfa Hitlera funkcji kanclerza (I 1933); – identyfikuje postać Adolfa Hitlera; – wymienia cechy charakterystyczne nazizmu.	– wyjaśnia znaczenie terminów: *marsz na Rzym*, *antysemityzm*, *ustawy norymberskie*, *totalitaryzm*, *Gestapo*; – zna datę przyjęcia ustaw norymberskich (1935), nocy kryształowej (1938); – identyfikuje postać Josefa Goebbelsa, Heinricha Himmlera; – opisuje okoliczności przejęcia władzy przez Adolfa Hitlera;	− wyjaśnia znaczenie terminów: *noc długich noży*, *ustawy norymberskie*, *noc kryształowa*, *totalitaryzm*; – zna daty: przejęcia przez Benita Mussoliniego funkcji premiera (1922), funkcjonowania Republiki Weimarskiej (1919–1933), przejęcia pełnej władzy w Niemczech przez Adolfa Hitlera (VIII 1934);	– wyjaśnia znaczenie terminów: *korporacja*, *pucz*, *indoktrynacja*; – zna daty: puczu monachijskiego (1923), podpalenia Reichstagu (II 1933); – przedstawia sytuację Niemiec po zakończeniu I wojny światowej; – omawia przyczyny popularności nazistów w Niemczech.	– wyjaśnia, dlaczego w Europie zyskały popularność rządy totalitarne; – ocenia zbrodniczą politykę nazistów do 1939 r.; – ocenia wpływ polityki prowadzonej przez Adolfa Hitlera na życie obywateli.

	latach sprawowania władzy w Niemczech – znaczenie terminów: *faszyzm, narodowy socjalizm (nazizm), system monopartyjny, propaganda, totalitaryzm, autorytaryzm, antysemityzm, ustawy norymberskie, „noc długich noży", obóz koncentracyjny, „noc kryształowa", hitlerjugend* – postacie historyczne: Adolf Hitler, Josef Goebbels, Heinrich Himmler		– charakteryzuje politykę nazistów wobec Żydów.	– wyjaśnia, w jaki sposób naziści kontrolowali życie obywateli.		
3. ZSRS – imperium komunistyczne	– ekspansja terytorialna Rosji Radzieckiej – utworzenie ZSRS – okoliczności przejęcia władzy przez J. Stalina i metody jej sprawowania – funkcjonowanie gospodarki w ZSRS w okresie międzywojennym – terror komunistyczny i wielka czystka – propaganda komunistyczna – stosunki sowiecko-niemieckie w okresie międzywojennym i znaczenie współpracy tych państw – powstanie, cele i działalność Kominternu – znaczenie terminów: *stalinizm, NKWD, kult*	– wyjaśnia znaczenie terminów: *stalinizm*, *kult jednostki*, *łagier*; – zna daty: utworzenia ZSRS (30 XII 1922), paktu Ribbentrop- Mołotow (23 VIII 1939); - rozwinie skrót NEP; – identyfikuje postać Józefa Stalina; – wymienia cechy charakterystyczne państwa stalinowskiego.	– wyjaśnia znaczenie terminów: *Nowa Ekonomiczna Polityka*, *wielka czystka*, *NKWD*, *Gułag*; – zna datę układu w Rapallo (1922; – wyjaśnia, w jaki sposób w ZSRS realizowano kult jednostki; - rozwinie skrót NKWD; – wymienia metody stosowane przez Józefa Stalina w celu umocnienia swoich wpływów.	– wyjaśnia znaczenie terminów: *kołchoz*, *kolektywizacja rolnictwa*, *gospodarka planowa*, *czystka*; – zna daty: ogłoszenia NEP (1921), wielkiej czystki (1936–1938), kolektywizacji rolnictwa (1928), głodu na Ukrainie (1932–1933); - rozwinie skróty: WKP(b); – identyfikuje postacie: Wiaczesława Mołotowa, Joachima Ribbentropa; – omawia relacje między ZSRS a Niemcami do 1939 r.	– wyjaśnia znaczenie terminów: *komunizm wojenny*; – wskazuje na mapie największe skupiska łagrów; – wyjaśnia, dlaczego system komunistyczny w ZSRS jest oceniany jako zbrodniczy; – charakteryzuje reformy gospodarcze Józefa Stalina.	– ocenia politykę Stalina wobec przeciwników; – ocenia skutki reform gospodarczych wprowadzonych w ZSRS przez Stalina.

	jednostki, wielka czystka, komunizm wojenny, Nowa Ekonomiczna Polityka, kolektywizacja, gospodarka planowa, Gułag, łagry – postać historyczna: Józef Stalin					
4. Kultura i zmiany społeczne w okresie międzywojennym	– przemiany społeczne i obyczajowe po I wojnie światowej – przemiany w modzie i życiu codziennym – rozwój nauki i techniki (wynalazki, środki transportu publicznego, motoryzacja, kino, radio, telewizja) – kultura masowa i jej wpływ na społeczeństwo – nowe kierunki w architekturze i sztuce – znaczenie terminów: *emancypacja, kultura masowa, mass media, produkcja taśmowa, indoktrynacja, funkcjonalizm* – postacie historyczne: Orson Wells, Charlie Chaplin	− wyjaśnia znaczenie terminów: *mass media*, *emancypacja*, *prawa wyborcze*; − identyfikuje postać Charliego Chaplina; – wymienia rodzaje mass mediów; − wymienia nowe nurty w architekturze i sztuce; – przedstawia społeczne skutki I wojny światowej.	– przedstawia rozwój środków komunikacji i mass mediów w okresie międzywojennym; − charakteryzuje zmiany społeczne w dwudziestoleciu międzywojennym.	– wyjaśnia znaczenie terminów: *modernizm*, *dadaizm*, *surrealizm*, *futuryzm*; − identyfikuje postać Orsona Wellesa; – wyjaśnia, jakie cele przyświecały nowym trendom w architekturze i sztuce.	− wyjaśnia znaczenie terminów: *funkcjonalizm*, *socrealizm*, *indoktrynacja*; − identyfikuje postać Rudolfa Valentino ; − zna datę przyznania prawa wyborczego kobietom w Polsce (1918); – wyjaśnia i ocenia wpływ mass mediów na społeczeństwo w dwudziestoleciu międzywojennym.	– ocenia zmiany, jakie zaszły w społeczeństwie po zakończeniu I wojny światowej.
5. Świat na drodze ku II wojnie światowej	– militaryzacja Niemiec i jej konsekwencje – znaczenie zbliżenia politycznego Włoch, Niemiec i Japonii – okoliczności *Anschlussu* Austrii – polityka ustępstw Zachodu wobec Niemiec –	– wyjaśnia znaczenie terminu: *aneksja*, *Anschluss*, *oś Berlin-Rzym-Tokio* (*państwa osi*); – identyfikuje postacie: Benita Mussoliniego, Adolfa Hitlera;	– wyjaśnia znaczenie terminu *appeasement*; − zna daty: *Anschlussu* Austrii (III 1938), konferencji w Monachium (29–30 IX 1938);	– wyjaśnia znaczenie terminu *remilitaryzacja*; − zna daty: remilitaryzacji Nadrenii (1936), aneksji Czech i Moraw przez III Rzeszę (III 1939); – przedstawia przyczyny *Anschlussu* Austrii;	− zna daty: proklamowania niepodległości Słowacji (III 1939), zajęcia przez Niemcy Okręgu Kłajpedy (III 1939); – przedstawia skutki decyzji podjętych	– ocenia postawę polityków państw zachodnich na konferencji w Monachium; – ocenia skutki polityki *appeasementu* dla Europy.

	konferencja w Monachium i jej następstwa – Europa w przededniu wojny – aneksja Czechosłowacji, zajęcie Kłajpedy przez III Rzeszę – znaczenie terminów: *remilitaryzacja, Anschluss, państwa osi, polityka ustępstw* – postać historyczna: Neville Chamberlain	– wskazuje na mapie państwa europejskie, które padły ofiarą agresji Niemiec i Włoch; – podaje przykłady łamania postanowień traktatu wersalskiego przez Hitlera.	– wymienia postanowienia konferencji w Monachium.	– identyfikuje postać Neville'a Chamberlaina; – przedstawia proces militaryzacji Niemiec; – omawia okoliczności zwołania konferencji monachijskiej.	na konferencji monachijskiej.	
Rozdział 7						
1. Odrodzenie Rzeczypospolitej	– sytuacja ziem polskich pod koniec I wojny światowej – powstanie lokalnych ośrodków polskiej władzy: Polskiej Komisji Likwidacyjnej w Krakowie, Rady Narodowej Księstwa Cieszyńskiego, Naczelnej Rady Ludowej w Poznaniu i Tymczasowego Rządu Ludowego Republiki Polskiej w Lublinie – powrót J. Piłsudskiego z Magdeburga i przejęcie władzy – powołanie i pierwsze reformy rządów J. Moraczewskiego i I.J. Paderewskiego – znaczenie terminów: *Naczelnik Państwa*	– zna daty: przekazania władzy wojskowej Józefowi Piłsudskiemu przez Radę Regencyjną (11 XI 1918); – identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego; – wymienia pierwsze ośrodki władzy na ziemiach polskich; – wie, dlaczego 11 listopada stał się symboliczna datą odzyskania przez Polskę niepodległości.	– wyjaśnia znaczenie terminu *Tymczasowy Naczelnik Państwa*; − identyfikuje postacie: Ignacego Daszyńskiego, Jędrzeja Moraczewskiego, Ignacego Jana Paderewskiego; – omawia okoliczności przejęcia władzy przez Józefa Piłsudskiego.	– wyjaśnia znaczenie terminu *nacjonalizacja*; – umiejscawia w czasie powołanie rządu Moraczewskiego (18 XI 1918) oraz rządu Ignacego Jana Paderewskiego (I 1919); – wyjaśnia, w jaki sposób sytuacja międzynarodowa, która zaistniała pod koniec 1918 r., wpłynęła na odzyskanie niepodległości przez Polskę.	– przedstawia założenia programowe tymczasowych ośrodków władzy; – przedstawia założenia programowe rządu Jędrzeja Moraczewskiego.	– charakteryzuje sytuację polityczną na ziemiach polskich w pierwszym roku niepodległości; − ocenia polityczne starania Polaków w przededniu odzyskania niepodległości; − ocenia rolę, jaką odegrał Józef Piłsudski w momencie odzyskania niepodległości.

	– postacie historyczne: Ignacy Daszyński, Jędrzej Moraczewski					
2.Kształtowanie się granic odrodzonej Polski	– spór o kształt odrodzonej Polski – koncepcje granic i koncepcje państwa R. Dmowskiego i J. Piłsudskiego – konflikt polsko-ukraiński o Galicję Wschodnią – przebieg i skutki powstania wielkopolskiego – zaślubiny z morzem i odzyskanie Pomorza przez Polskę – wyniki plebiscytów na Warmii, Mazurach i Powiślu – wojna polsko-bolszewicka (wyprawa na Kijów, Bitwa Warszawska, pokój w Rydze i jego postanowienia) – problem Litwy Środkowej, „bunt" gen. L. Żeligowskiego i jego skutki – przyczyny wybuchu III powstania śląskiego oraz jego skutki – konflikt z Czechosłowacją o Śląsk Cieszyński – znaczenie terminów: *koncepcja inkorporacyjna, koncepcja federacyjna, Orlęta Lwowskie, „cud nad Wisłą", linia Curzona,*	– wyjaśnia znaczenie terminu *plebiscyt*; – zna daty: Bitwy Warszawskiej (15 VIII 1920), pokoju w Rydze (18 III 1921); – identyfikuje postacie: Romana Dmowskiego, Józefa Piłsudskiego; – wymienia postanowienia pokoju ryskiego; – wymienia wydarzenia, które miały wpływ na kształt granic państwa polskiego.	− wyjaśnia znaczenie terminu *Orlęta lwowskie*; − zna daty: wybuchu powstania wielkopolskiego (27 XII 1918), plebiscytu na Górnym Śląsku (20 III 1921), pierwszego powstania śląskiego (1919), drugiego powstania śląskiego (1920),trzeciego powstania śląskiego (1921); – identyfikuje postacie: Lucjana Żeligowskiego, Wincentego Witosa, Ignacego Jana Paderewskiego; – wskazuje na mapie obszar Wolnego Miasta Gdańska, obszar powstania wielkopolskiego; – omawia koncepcje polskiej granicy wschodniej; – przedstawia, w jaki sposób Polska przyłączyła ziemię wileńską; – omawia przebieg i skutki powstania wielkopolskiego; – omawia okoliczności plebiscytów Warmii, Mazurach i Powiślu oraz na Górnym Śląsku.	– wyjaśnia znaczenie terminów: *linia Curzona*, „*cud nad Wisłą*", *koncepcja inkorporacyjna*, *koncepcja federacyjna*, „*bunt*" *Żeligowskiego*; − zna daty: włączenia Litwy Środkowej do Polski (III 1922), plebiscytu na Warmii, Mazurach i Powiślu (11 VII 1920), – identyfikuje postacie: Wojciecha Korfantego, Symona Petlury, Tadeusza Rozwadowskiego; – wskazuje na mapie granicę wschodnią ustaloną w pokoju ryskim; – porównuje koncepcję inkorporacyjną i federacyjną; – charakteryzuje przebieg wojny polsko-bolszewickiej; – wskazuje na mapie obszary plebiscytowe, zasięg powstań śląskich, – przedstawia przyczyny i skutki powstań śląskich.	− zna daty: zaślubin Polski z morzem (10 II 1920), podziału Śląska Cieszyńskiego (VII 1920); – identyfikuje postać Józefa Hallera; – charakteryzuje kształtowanie się granic odrodzonej Polski z wykorzystaniem mapy; – przedstawia przyczyny i przebieg konfliktu polsko-ukraińskiego pod koniec 1918 i 1 1919 r.; – omawia okoliczności podjęcia przez wojska polskie wyprawy kijowskiej i jej skutki; – opisuje konflikt polsko-czechosłowacki i jego skutki.	– ocenia postawę Polaków wobec ekspansji ukraińskiej w Galicji Wschodniej; – ocenia przyczyny klęski Polski w plebiscycie na Warmii, Mazurach i Powiślu; – ocenia postawę Polaków wobec walki o polskość Śląska; – omawia okoliczności zaślubin Polski z morzem.

	bunt Żeligowskiego, plebiscyt – postacie historyczne: Symon Petlura, Lucjan Żeligowski, Wojciech Korfanty					
3. Rządy parlamentarne	– początki odbudowy państwowości polskiej – trudności w unifikacji państwa – postanowienia małej konstytucji z 1919 r. – ustrój II Rzeczypospolitej w świetle konstytucji marcowej z 1921 r. – sytuacja międzynarodowa odrodzonego państwa na początku lat dwudziestych – sojusze z Francją i Rumunią – elekcja G. Narutowicza na prezydenta i jego zabójstwo – rząd W. Grabskiego i jego reformy – charakterystyka rządów parlamentarnych w latach 1919–1926 – znaczenie terminów: *mała konstytucja, konstytucja marcowa, kontrasygnata, Kresy Wschodnie, dywersja, Korpus Ochrony Pogranicza* – postacie historyczne: Wincenty Witos, Wojciech	– wyjaśnia znaczenie terminu *Naczelnik Państwa*; – zna daty: uchwalenia konstytucji marcowej (17 III 1921), wyboru Gabriela Narutowicza na prezydenta (XII 1922), układu polsko-francuskiego (II 1921),; – identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego, Gabriela Narutowicza, Stanisława Wojciechowskiego; – wymienia partie polityczne II Rzeczypospolitej; – wymienia państwa , z którymi II Rzeczypospolita zawarła sojusze.	− wyjaśnia znaczenie terminów: *mała konstytucja*, *konstytucja marcowa*, *hiperinflacja*; − zna daty: pierwszych wyborów do sejmu ustawodawczego (I 1919), uchwalenia małej konstytucji (20 II 1919), zabójstwa prezydenta Gabriela Narutowicza (16 XII 1922); – wymienia postanowienia konstytucji marcowej; – wymienia postanowienia sojuszy Polski z Francją i Rumunią; − identyfikuje postacie: Wincentego Witosa, Wojciecha Korfantego, Władysława Grabskiego.	– wyjaśnia znaczenie terminów: *wojna celna*, *system parlamentarny*, *Kresy Wschodnie*; – wymienia postanowienia małej konstytucji; – omawia okoliczności i skutki zamachu na prezydenta Gabriela Narutowicza; – charakteryzuje rządy parlamentarne w Polsce w latach 1919–1926.	– wyjaśnia znaczenie terminów: *sejm ustawodawczy*, *Zgromadzenie Narodowe*, *kontrasygnata*, *dywersja*; − identyfikuje postacie: Romana Rybarskiego, Ignacego Daszyńskiego, Maurycego Zamoyskiego, Jana Baudouin de Courtenaya; – charakteryzuje scenę polityczną II Rzeczypospolitej;	– ocenia rządy parlamentarne w Polsce w latach 1919–1926; – charakteryzuje wpływ słabości politycznej rządów parlamentarnych na pozycję międzynarodową II Rzeczypospolitej.

	Korfanty, Roman Rybarski, Gabriel Narutowicz, Stanisław Wojciechowski					
4. Zamach majowy i rządy sanacji	– przyczyny i przejawy kryzysu rządów parlamentarnych w II Rzeczypospolitej – przebieg i skutki zamachu majowego – wybór I. Mościckiego na prezydenta – wzmocnienie władzy wykonawczej poprzez wprowadzenie noweli sierpniowej i konstytucji kwietniowej z 1935 r. – stosunek rządów sanacyjnych do opozycji politycznej (proces brzeski, wybory brzeskie) – stosunki międzynarodowe władz sanacyjnych – koncepcja Międzymorza, polityka równowagi – relacje Polski z Niemcami i ZSRR (traktat o nieagresji z ZSRR, deklaracja o niestosowaniu przemocy z Niemcami) – śmierć J. Piłsudskiego i rywalizacja o władzę w obozie sanacji – polski autorytaryzm na tle europejskim – znaczenie terminów: *przewrót majowy, piłsudczycy, sanacja,*	– wyjaśnia znaczenie terminów: *zamach majowy*, *sanacja*; – zna daty: początku zamachu majowego (12 V 1926), uchwalenia konstytucji kwietniowej (23 IV 1935); – identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Ignacego Mościckiego, Stanisława Wojciechowskiego; – wymienia nazwy traktatu z ZSRS i układu z Niemcami z okresu polityki równowagi;	– zna daty: traktatu polsko-radzieckiego o nieagresji (1932), polsko-niemieckiej deklaracji o niestosowaniu przemocy (1934); − wyjaśnia znaczenie terminów: nowela sierpniowa, autorytaryzm, konstytucja kwietniowa, polityka równowagi; − identyfikuje postać Józefa Becka; – wymienia przyczyny zamachu majowego; – charakteryzuje przebieg zamachu majowego; – przedstawia postanowienia konstytucji kwietniowej.	− wyjaśnia znaczenie terminów: *Bezpartyjny Blok Współpracy z Rządem*, *Centrolew*, *wybory brzeskie*; − zna datę dymisji rządu i prezydenta Stanisława Wojciechowskiego (14 V 1926), wyborów brzeskich (XI 1930); − identyfikuje postacie: Macieja Rataja, Walerego Sławka, Edwarda Rydza-Śmigłego; – opisuje skutki polityczne i ustrojowe zamachu majowego;	− zna datę procesu brzeskiego (1932); – wyjaśnia znaczenie terminów: *partyjniactwo* „*cuda nad urną*”, *grupa pułkowników*; – porównuje pozycję prezydenta w konstytucjach marcowej i kwietniowej; – charakteryzuje rządy sanacyjne; – przedstawia politykę sanacji wobec opozycji; – omawia rządy sanacyjne po śmierci Józefa Piłsudskiego.	– charakteryzuje polski autorytaryzm na tle przemian politycznych w Europie; – ocenia zamach majowy i jego wpływ na losy II Rzeczypospolitej i jej obywateli.

	autorytaryzm, nowela sierpniowa, BBWR, Centrolew, wybory brzeskie, proces brzeski, konstytucja kwietniowa, Bereza Kartuska – postacie historyczne: Ignacy Mościcki, Walery Sławek, Józef Beck, Edward Rydz-Śmigły					
5. Osiągnięcia II Rzeczypospolitej	– problemy gospodarki II RP (różnice w rozwoju gospodarczym ziem polskich, trudności w ich integracji, podział na Polskę A i B) – reformy gospodarcze dwudziestolecia międzywojennego – reformy W. Grabskiego (walutowa) i E. Kwiatkowskiego (budowa Gdyni oraz COP) – wielki kryzys gospodarczy w Polsce – struktura społeczna, narodowościowa i wyznaniowa II Rzeczypospolitej – polityka II Rzeczypospolitej wobec mniejszości narodowych – znaczenie terminów: *magistrala węglowa, reforma walutowa, Centralny Okręg Przemysłowy,* asymilacja narodowa, getto ławkowe, *numerus clausus*	– wyjaśnia znaczenie terminów: *Polska A i Polska B, Centralny Okręg Przemysłowy*; – wskazuje na mapie obszar Polski A i Polski B, obszar COP-u, Gdynię; – wymienia różnice między Polską A i Polską B; - rozwinie skrót COP; – charakteryzuje społeczeństwo II Rzeczypospolitej pod względem narodowościowym; − przedstawia strukturę społeczną II Rzeczypospolitej.	− wyjaśnia znaczenie terminów: *reforma rolna*, *reforma walutowa*, *hiperinflacja*, *magistrala węglowa*; – identyfikuje postacie: Eugeniusza Kwiatkowskiego, Władysława Grabskiego; – na podstawie mapy wymienia okręgi przemysłowe II Rzeczypospolitej; − omawia strukturę narodowościową i wyznaniową II Rzeczypospolitej; – wymienia reformy rządu Władysława Grabskiego; – przedstawia przyczyny budowy portu w Gdyni;	– wyjaśnia znaczenie terminów: *asymilacja narodowa*, *getto ławkowe*, *hiperinflacja*; − zna daty: reformy walutowej Władysława Grabskiego (1924), rozpoczęcia budowy Gdyni (1921), rozpoczęcia budowy COP-u (1937); – wskazuje na mapie przebieg magistrali węglowej; – przedstawia problemy gospodarcze, z jakimi borykała się Polska po odzyskaniu niepodległości; – omawia założenia i realizację reformy rolnej; – omawia stosunki polsko–żydowskie; – wyjaśnia, na czym polegać miała asymilacja narodowa i państwowa;	− zna daty: ustawy o reformie rolnej (1920 i 1925), przeprowadzenia spisów powszechnych w II Rzeczypospolitej (1921 i 1931); – opisuje sposoby przezwyciężania trudności gospodarczych przez władze II Rzeczypospolitej; – charakteryzuje politykę władz II Rzeczypospolitej wobec Ukraińców.	– ocenia wpływ reform Władysława Grabskiego na sytuacje gospodarczą II Rzeczypospolitej; – ocenia znaczenie portu gdyńskiego dla gospodarki II Rzeczypospolitej; – ocenia gospodarczą działalność Eugeniusza Kwiatkowskiego; – ocenia politykę władz II Rzeczypospolitej wobec mniejszości narodowych.

	– postać historyczna: Eugeniusz Kwiatkowski, Władysław Grabski					
6. Kultura i nauka II RP	– rozwój szkolnictwa w II Rzeczypospolitej – osiągnięcia polskiej nauki (filozofia, matematyka, chemia) – dorobek i twórcy polskiej kultury w dwudziestoleciu międzywojennym (literatura, poezja, malarstwo, architektura) – rozwój polskiej kinematografii – postacie historyczne: Stefan Banach, Władysław Reymont, Stefan Żeromski, Witold Gombrowicz, Bruno Schulz, Stanisław Ignacy Witkiewicz, Julian Tuwim, Zofia Nałkowska, Maria Dąbrowska, Franciszek Żwirko, Stanisław Wigura – znaczenie terminów: *analfabetyzm, awangarda, Enigma, Luxtorpeda*	– wyjaśnia znaczenie terminu *analfabetyzm*; − identyfikuje postacie: Władysława Reymonta, Stefana Żeromskiego; – wymienia przedstawicieli polskiej literatury w dwudziestoleciu międzywojennym i ich dzieła; – wymienia nurty, które powstały w malarstwie i architekturze.	– wyjaśnia znaczenie terminów: *ekspresjonizm*, *impresjonizm*; − identyfikuje postacie: Zofii Nałkowskiej, Marii Dąbrowskiej, Witolda Gombrowicza, Juliana Tuwima; – omawia rozwój edukacji w II Rzeczypospolitej – wymienia osiągnięcia polskich naukowców w dziedzinie nauk matematycznych.	– wyjaśnia znaczenie terminów: *formizm*, *modernizm*, *funkcjonalizm*; − identyfikuje postacie: Franciszka Żwirki, Stanisława Wigury; – wymienia przykłady wyższych uczelni funkcjonujących w II RP; – wymienia przedstawicieli nauk matematycznych, twórców filmu i sztuki w Polsce międzywojennej;	− wyjaśnia znaczenie terminów: *skamandryci*, *awangarda*; − zna datę reformy szkolnictwa (1932); − identyfikuje postacie: Brunona Schulza, Tadeusza Dołęgi-Mostowicza, Hanki Ordonówny; – wymienia architektów tworzących w okresie II Rzeczypospolitej i ich osiągnięcia; – charakteryzuje kierunki w sztuce i architekturze i literaturze II Rzeczypospolitej.	– ocenia dorobek kultury i nauki polskiej w okresie międzywojennym.
7. Schyłek niepodległości	– postawa Polski wobec decyzji konferencji monachijskiej – zajęcie Zaolzia przez Polskę – niemieckie żądania wobec Polski – stanowisko władz polskich wobec roszczeń Hitlera	– zna datę paktu Ribbentrop-Mołotow (23 VIII 1939); – wymienia sojusze, jakie zawarła Polska w dwudziestoleciu międzywojennym; – przedstawia żądania, jakie III Rzesza wysunęła wobec Polski w 1938 r.;	− wyjaśnia znaczenie terminu: *Zaolzie*, *eksterytorialność*; – zna datę zajęcia Zaolzia przez Polskę (2 X 1938); − identyfikuje postacie: Joachima von Ribbentropa, Wiaczesława Mołotowa, Józefa Becka;	– charakteryzuje stosunki polsko-radzieckie i polsko-niemieckie w dwudziestoleciu międzywojennym; – wyjaśnia, w jakich okolicznościach nastąpiło włączenie Zaolzia do II Rzeczypospolitej;	− zna datę przemówienia sejmowego Józefa Becka (5 V 1939); – przedstawia przyczyny konfliktu polsko-czechosłowackiego o Zaolzie; − charakteryzuje relacje polsko-brytyjskie i polsko-	– ocenia pozycję II Rzeczypospolitej na arenie międzynarodowej; – ocenia postawę rządu polskiego wobec problemu Zaolzia.

	– zacieśnienie współpracy Polski z Francją i Wielką Brytanią – pakt Ribbentrop–Mołotow i jego konsekwencje – postawa społeczeństwa polskiego wobec zagrożenia wybuchem wojny – postacie historyczne: Joachim von Ribbentrop, Wiaczesław Mołotow	– wymienia postanowienia paktu Ribbentrop-Mołotow.	− wskazuje na mapie: Zaolzie, obszary, które na mocy paktu Ribbentrop–Mołotow miały przypaść III Rzeszy i ZSRS; – omawia postawę władz II Rzeczypospolitej wobec żądań niemieckich; – wyjaśnia, jakie znaczenie dla Polski miało zawarcie paktu Ribbentrop–Mołotow.	– wyjaśnia, jakie cele przyświecały polityce zagranicznej Wielkiej Brytanii i Francji wobec Polski w 1939 r.	francuskie w przededniu II wojny światowej; − wyjaśnia, jaki wpływ miały brytyjskie i francuskie gwarancje dla Polski na politykę Adolfa Hitlera; − wyjaśnia, jakie znaczenie dla Polski miało zawarcie paktu Ribbentrop-Mołotow.	

Klasa 8

Temat lekcji	Materiał nauczania	Ocena dopuszczająca Uczeń:	Ocena dostateczna Uczeń:	Ocena dobra Uczeń:	Ocena bardzo dobra Uczeń:	Ocena celująca Uczeń:
Rozdział 1						
1. Napaść na Polskę	Przygotowania Niemiec do wojny Polski plan obrony Wybuch II wojny światowej Wojna obronna w 1939 r. Napaść sowiecka Ewakuacja polskich władz Bilans wojny obronnej	– wyjaśnia znaczenie terminów: wojna błyskawiczna (Blitzkrieg), „dziwna wojna”, internowanie – zna daty: agresji Niemiec na Polskę (1 IX 1939), wkroczenia Armii Czerwonej do Polski (17 IX 1939) – identyfikuje postacie: Adolfa Hitlera, Józefa Stalina	– identyfikuje postacie: Henryka Sucharskiego, Edwarda Rydza-Śmigłego, Stefana Starzyńskiego – wskazuje na mapie kierunki uderzeń armii niemieckiej i sowieckiej – podaje przykłady szczególnego bohaterstwa Polaków, np. obrona poczty w Gdańsku, walki o Westerplatte, obrona wieży spadochronowej w Katowicach, bitwy pod	– wyjaśnia przyczyny klęski Polski we wrześniu 1939 r. – wyjaśnia znaczenie terminów: prowokacja gliwicka, bitwa graniczna, „polskie Termopile” – zna daty: bitwy o Westerplatte (1–7 IX 1939), wypowiedzenia wojny Niemcom przez Francję i Wielką Brytanię (3 IX 1939), internowania władz	– identyfikuje postacie: Władysława Raginisa, Franciszka Kleeberga, Tadeusza Kutrzeby – przedstawia polityczne i militarne założenia planu obrony Polski w 1939 r. – omawia okoliczności wkroczenia wojsk sowieckich na terytorium Polski w kontekście paktu Ribbentrop–Mołotow	– ocenia postawę aliantów zachodnich wobec Polski we wrześniu 1939 r. – ocenia postawę władz polskich we wrześniu 1939 r.

			Mokrą i Wizną, bitwa nad Bzurą, obrona Warszawy, obrona Grodna, bitwa pod Kockiem, obrona Helu	polskich w Rumunii (17/18 IX 1939), kapitulacja Warszawy (28 IX 1939), kapitulacji pod Kockiem (6 X 1939) – przedstawia stosunek sił ZSRS, Niemiec i Polski – wymienia miejsca kluczowych bitew wojny obronnej Polski stoczonych z wojskami niemieckimi i sowieckimi	– wymienia i charakteryzuje etapy wojny obronnej Polski	
2. Podbój Europy przez Hitlera i Stalina (1939–1941)	Wojna zimowa Agresja Niemiec na Danię i Norwegię Atak III Rzeszy na Francję Państwo Vichy Bitwa o Anglię Wojna na Bałkanach	– wyjaśnia znaczenie terminów: alianci, bitwa o Anglię – identyfikuje postacie: Winstona Churchilla, Charles'a de Gaulle'a – wskazuje na mapie obszary zagarnięte przez ZSRS i III Rzeszę do 1941 r.	– wyjaśnia znaczenie terminów: linia Maginota, kolaboracja – zna daty: napaści niemieckiej na Danię i Norwegię (IV 1940), ataku III Rzeszy na Francję (V–VI 1940), bitwy o Anglię (VII–X 1940) – wymienia państwa, które padły ofiarą agresji sowieckiej oraz niemieckiej do 1941 r.	– identyfikuje postacie: Vidkuna Quislinga, Philippe'a Pétaina – wyjaśnia znaczenie terminów: wojna zimowa, państwo marionetkowe, państwo Vichy, Komitet Wolnej Francji – opisuje skutki bitwy o Anglię oraz omawia jej polityczne i militarne znaczenie	– zna daty: wojny sowiecko-fińskiej (XI 1939 – III 1940), zajęcia republik bałtyckich przez ZSRS (VI 1940), ataku Niemiec na Jugosławię i Grecję (IV 1941) – przedstawia cele polityki Hitlera i Stalina w Europie w latach 1939–1941 – przedstawia ekspansję ZSRS w latach 1939–1940	– opisuje kolejne etapy agresji Niemiec w latach 1940–1941
TSW – Dlaczego Niemcy nie zdobyli Anglii?	Jak pokonać flotę brytyjską? Bitwa o Anglię Pierwsza porażka Hitlera	– wyjaśnia znaczenie terminu Enigma – zna datę: bitwy o Anglię (lato–jesień 1940) – identyfikuje postacie: Adolfa Hitlera, Winstona Churchilla	– wyjaśnia znaczenie terminu operacja „Lew morski" – wymienia cele niemieckich ataków lotniczych na Wielką Brytanię	– zna datę największego nalotu niemieckiego na Wielką Brytanię (15 IX 1940) – wskazuje wynalazki techniczne, które pomogły Brytyjczykom w walce z Niemcami – przedstawia militarny wkład Polaków w obronę Wielkiej Brytanii	– zna datę nalotu na Coventry (XI 1940) – identyfikuje postacie: Mariana Rejewskiego, Jerzego Różyckiego, Henryka Zygalskiego – omawia założenia niemieckiego planu inwazji na Wielką Brytanię – porównuje potencjał militarny wojsk niemieckich i brytyjskich w czasie bitwy o Anglię	– wyjaśnia, jakie były przyczyny klęski Niemiec w bitwie o Anglię – ocenia wkład polskich lotników w walki o Wielką Brytanię

3. Wojna III Rzeszy z ZSRS	Atak niemiecki na ZSRS Wielka Wojna Ojczyźniana Bitwa o Moskwę Przełomowe wydarzenia na froncie wschodnim Losy jeńców sowieckich	– wyjaśnia znaczenie terminów: plan „Barbarossa”, Wielka Wojna Ojczyźniana – zna datę agresji Niemiec na ZSRS (22 VI 1941) – omawia przełomowe znaczenie bitwy stalingradzkiej dla przebiegu II wojny światowej	– wskazuje na mapie przełomowe bitwy wojny Niemiec i ZSRS: pod Moskwą i pod Stalingradem – wyjaśnia przyczyny ataku III Rzeszy na Związek Sowiecki	– wyjaśnia znaczenie terminu blokada Leningradu – identyfikuje postać Gieorgija Żukowa – wyjaśnia, jakie czynniki spowodowały klęskę ofensywy niemieckiej na Moskwę w 1941 r. – przedstawia etapy wojny niemiecko-sowieckiej	– zna daty: blokady Leningradu (1941–1944), bitwy o Moskwę (XI–XII 1941), bitwy pod Stalingradem (VIII 1942 – II 1943), bitwy na Łuku Kurskim (VII 1943) – przedstawia przebieg działań wojennych na froncie wschodnim w latach 1941–1943 – przedstawia, w jaki sposób Niemcy traktowali jeńców sowieckich	– wyjaśnia przyczyny i okoliczności zdobycia przewagi militarnej przez ZSRS – wskazuje powody zbliżenia Wielkiej Brytanii i USA do ZSRS
4. Polityka okupacyjna III Rzeszy	Polityka niemiecka wobec ziem okupowanych Ruch oporu w okupowanej Europie Polityka niemiecka wobec Żydów Holokaust Niemieckie obozy koncentracyjne i obozy zagłady Postawy wobec Holokaustu	– wyjaśnia znaczenie terminów: ruch oporu, getto, Holokaust, obóz koncentracyjny, pacyfikacja, gwiazda Dawida, obóz zagłady – identyfikuje postacie: Adolfa Eichmanna, Ireny Sendlerowej	– przedstawia założenia polityki rasowej hitlerowców oraz metody jej realizacji, szczególnie wobec Żydów – omawia bilans Holokaustu	– wyjaśnia znaczenie terminów: „przestrzeń życiowa” (Lebensraum), Generalny Plan Wschodni, „ostateczne rozwiązanie kwestii żydowskiej”, Szoa, „Żegota” – charakteryzuje politykę okupacyjną Niemiec – wymienia kraje, w których powstały rządy kolaborujące z Niemcami, oraz kraje, gdzie rozwinął się ruch oporu – wyjaśnia, jakimi sposobami ludność obszarów okupowanych przez Niemców niosła pomoc Żydom	– wyjaśnia znaczenie terminów: szmalcownicy, Babi Jar, Ponary – zna datę konferencji w Wannsee (I 1942) – identyfikuje postacie: Heinricha Himmlera, Josipa Broza-Tity – wskazuje na mapie obozy koncentracyjne i obozy zagłady w Europie – porównuje sytuację ludności na terytoriach okupowanych przez Niemców – przedstawia przebieg zagłady europejskich Żydów	– omawia postawy ludności ziem okupowanych wobec Holokaustu i niemieckich agresorów – ocenia postawy wobec Holokaustu
5. Wojna poza Europą	Walki w Afryce Północnej Wojna na Atlantyku Przystąpienie Japonii i USA do wojny Ofensywa japońska w Azji	– wyjaśnia znaczenie terminów: U-Boot, konwój, Enigma, lotniskowiec, pancernik – zna datę ataku Japonii na USA (7 XII 1941)	– wyjaśnia znaczenie terminów: bitwa o Atlantyk, wilcze stada – identyfikuje postacie: Franklina Delano	– wymienia główne strony konfliktu w Afryce i w rejonie Pacyfiku oraz ich najważniejsze cele strategiczne	– zna daty: bitwy pod El Alamein (X–XI 1942), bitwy o Midway (VI 1942), walk o Guadalcanal (VIII 1942 – II 1943)	– omawia działania wojenne na morzach i oceanach – ocenia konsekwencje włączenia się USA do wojny

			Roosevelta, Erwina Rommla	– wyjaśnia, na czym polegało strategiczne znaczenie bitew pod El Alamein i pod Midway, oraz lokalizuje je na mapie – wyjaśnia znaczenie bitwy o Atlantyk dla losów II wojny światowej	– identyfikuje postacie: Bernarda Montgomery'ego, Dwighta Eisenhowera – wskazuje na mapie obszary opanowane przez Japończyków do końca 1942 r. – przedstawia przebieg walk w Afryce – charakteryzuje ekspansję japońską w Azji	– przedstawia rozwiązania militarne, które obie strony stosowały podczas zmagań na morzach i oceanach
6. Droga do zwycięstwa	Początek Wielkiej Koalicji Walki na Sycylii i we Włoszech Konferencja Wielkiej Trójki Otwarcie drugiego frontu w Europie Koniec wojny w Europie Walki na Dalekim Wschodzie	– wyjaśnia znaczenie terminów: izolacjonizm, Karta atlantycka, Wielka Koalicja, Wielka Trójka, konferencja w Teheranie – zna daty: konferencji w Teheranie (XI–XII 1943), desantu aliantów w Normandii (VI 1944), konferencji jałtańskiej (II 1945), bezwarunkowej kapitulacji III Rzeszy (8/9 V 1945), zrzucenia bomb atomowych na Hiroszimę i Nagasaki (VIII 1945), bezwarunkowej kapitulacji Japonii (2 IX 1945) – identyfikuje postacie: Józefa Stalina, Franklina Delano Roosevelta, Winstona Churchilla, Harry'ego Trumana	– wyjaśnia genezę i cele Wielkiej Koalicji	– przedstawia decyzje podjęte podczas obrad Wielkiej Trójki w Teheranie i Jałcie	– wyjaśnia znaczenie terminów: *Lend-Lease Act*, operacja „Market Garden", operacja „Bagration", taktyka żabich skoków, kamikadze – zna daty: podpisania Karty atlantyckiej (VIII 1941 r.), lądowania wojsk alianckich na Sycylii (VII 1943), ofensywy Armii Czerwonej na froncie wschodnim (VI 1944 i I 1945), zdobycia Berlina (2 V 1945) – identyfikuje postacie: Dwighta Eisenhowera, Douglasa MacArthura, Bernarda Montgomery'ego – charakteryzuje założenia polityki zagranicznej wielkich mocarstw w czasie II wojny światowej – charakteryzuje działania na frontach w latach 1944–1945	– przedstawia etapy formowania się Wielkiej Koalicji antyhitlerowskiej – ocenia decyzję Amerykanów o użyciu bomby atomowej przeciwko Japonii

Rozdział 2						
1. Dwie okupacje	Podział ziem polskich Okupacja niemiecka Terror hitlerowski Okupacja sowiecka Deportacje w głąb ZSRS Zbrodnia katyńska	– wyjaśnia znaczenie terminów: Generalne Gubernatorstwo, sowietyzacja, łapanka, wysiedlenia, deportacja, akcja „AB” – zna datę zbrodni katyńskiej (IV–V 1940)	– wskazuje na mapie tereny pod okupacją niemiecką i sowiecką, miejsca masowych egzekucji Polaków pod okupacją niemiecką oraz zsyłek i kaźni ludności polskiej w ZSRS – charakteryzuje główne cele niemieckiej i sowieckiej polityki okupacyjnej	– zna datę podpisania traktatu o granicach i przyjaźni (28 IX 1939) – podaje przykłady terroru niemieckiego i sowieckiego (Palmiry, kaźń profesorów krakowskich i lwowskich, Katyń) – omawia okoliczności i przebieg zbrodni katyńskiej	– wyjaśnia znaczenie terminów: volksdeutsch, volkslista, gadzinówka, Akcja Specjalna „Kraków”, „granatowa” policja, Pawiak – identyfikuje postać Hansa Franka – przedstawia zmiany terytorialne na ziemiach polskich pod okupacją – przedstawia i porównuje politykę okupanta niemieckiego na ziemiach wcielonych do III Rzeszy i w Generalnym Gubernatorstwie – przedstawia cele deportacji Polaków w głąb ZSRS	– porównuje i ocenia okupacyjną politykę władz niemieckich i sowieckich wobec społeczeństwa polskiego
2. Władze polskie na uchodźstwie	Powstanie polskiego rządu na emigracji Armia Polska na Zachodzie Polacy na frontach II wojny światowej Relacje polsko-sowieckie Armia Andersa w ZSRS Sprawa katyńska Śmierć generała Sikorskiego	– wyjaśnia znaczenie terminów: rząd emigracyjny, układ Sikorski–Majski, armia Andersa, sprawa katyńska – zna daty: powstania rządu emigracyjnego (IX 1939), układu Sikorski–Majski (VII 1941) – identyfikuje postacie: Władysława Sikorskiego, Władysława Andersa – przedstawia okoliczności powstania polskiego rządu emigracyjnego	– wyjaśnia znaczenie terminów: Polskie Siły Zbrojne na Zachodzie, katastrofa gibraltarska – wymienia polskie formacje wojskowe uczestniczące w najważniejszych bitwach II wojny światowej – wyjaśnia przyczyny zerwania przez ZSRS stosunków dyplomatycznych z polskim rządem na uchodźstwie	– omawia postanowienia układu Sikorski–Majski – wymienia i wskazuje na mapie miejsca najważniejszych bitew II wojny światowej z udziałem Polaków (walki o Narwik, Monte Cassino, Falaise, Arnhem, Berlin, bitwa o Anglię, oblężenie Tobruku)	– zna daty: walk o Narwik (1940), walk o Tobruk (1941), zerwania stosunków rządu emigracyjnego z ZSRS (IV 1943), katastrofy gibraltarskiej (VII 1943) – identyfikuje postacie: Władysława Raczkiewicza, Stanisława Mikołajczyka, Kazimierza Sosnkowskiego, Stanisława Maczka, Stanisława Sosabowskiego, Zygmunta Berlinga	– omawia polityczne skutki katastrofy gibraltarskiej – omawia losy polskich żołnierzy internowanych po klęsce wrześniowej – przedstawia tworzące się w ZSRS i w kraju pod okupacją ośrodki przyszłych polskich władz komunistycznych

					– wyjaśnia, jakie znaczenie miała działalność rządu emigracyjnego dla Polaków w kraju i na uchodźstwie - omawia okoliczności powstania układu Sikorski–Majski – opisuje okoliczności wyjścia z ZSRS armii Andersa – wymienia polskie formacje wojskowe uczestniczące w najważniejszych bitwach II wojny światowej	
TSW – Kim był kapral Wojtek?	Jak Wojtek został żołnierzem? Niedźwiedzie zadania bojowe Niedźwiedź cywil	– wyjaśnia znaczenie terminu żołd – identyfikuje postacie: gen. Władysława Andersa, kaprala Wojtka	– przedstawia okoliczności przygarnięcia niedźwiadka przez polskich żołnierzy – opisuje prace, które pomagał wykonywać niedźwiedź Wojtek	– opisuje trasę, którą przemierzyła armia Andersa	– omawia powojenne losy niedźwiedzia Wojtka – tłumaczy, dlaczego niedźwiedź Wojtek nie trafił po wojnie do Polski	
3. Polskie Państwo Podziemne	Początki działalności konspiracyjnej Powstanie Armii Krajowej Działalność polskiego podziemia Polskie Państwo Podziemne	– wyjaśnia znaczenie terminów: Polskie Państwo Podziemne, Związek Walki Zbrojnej (ZWZ), Armia Krajowa (AK), Szare Szeregi – zna datę powstania AK (II 1942) – identyfikuje postacie: Stefana Roweckiego „Grota”, Tadeusza Komorowskiego „Bora”	– wskazuje na mapie rejony najintensywniejszej działalności polskiej partyzantki – przedstawia struktury Polskiego Państwa Podziemnego	– wyjaśnia znaczenie terminów: partyzantka Hubala, Służba Zwycięstwu Polski (SZP), Delegatura Rządu RP na Kraj, sabotaż – wymienia sfery działalności Polskiego Państwa Podziemnego – wyjaśnia, jaką rolę odgrywała Armia Krajowa	– wyjaśnia znaczenie terminów: cichociemni, dywersja, Bataliony Chłopskie, Narodowe Siły Zbrojne, Gwardia Ludowa, Armia Ludowa – zna daty: powstania SZP (IX 1939), ZWZ (XI 1939), akcji pod Arsenałem (1943), zamachu na F. Kutscherę (II 1944) – identyfikuje postacie: Henryka Dobrzańskiego „Hubala”, Jana Bytnara „Rudego”, Jana Karskiego,	– charakteryzuje działalność partyzantki majora Hubala – wyjaśnia, w jaki sposób rząd emigracyjny utrzymywał kontakty z krajem pod okupacją

					Jana Nowaka- -Jeziorańskiego – wyjaśnia, na czym polegała działalność Delegata Rządu na Kraj – wymienia najważniejsze akcje zbrojne ZWZ/AK	
TSW – Akcje polskiego ruchu oporu	Kedyw Akcja pod Arsenałem Akcja „Główki”	– wyjaśnia znaczenie terminów: sabotaż, dywersja – identyfikuje postacie: Jana Bytnara „Rudego”, Tadeusza Zawadzkiego „Zośki”, Franza Kutschery	– wyjaśnia znaczenie terminów: akcja pod Arsenałem, zamach na F. Kutscherę, Kedyw – zna daty: akcji pod Arsenałem (III 1943), zamachu na F. Kutscherę (II 1944)	– przedstawia przyczyny i skutki zamachu na F. Kutscherę – podaje przyczyny i skutki akcji pod Arsenałem – przedstawia metody działania Kedywu	– wyjaśnia znaczenie terminów: akcja pod Arsenałem („Meksyk II”), akcja „Główki” – zna daty: decyzji AK o przejściu od biernego oporu do ograniczonej walki z okupantem (1942) – identyfikuje postać Emila Fieldorfa „Nila”	– omawia przebieg akcji pod Arsenałem oraz zamachu na F. Kutscherę – wyjaśnia, jakie represje spotkały Polaków za przeprowadzenie akcji pod Arsenałem – ocenia zaangażowanie młodych ludzi w walce z okupantem
4. Społeczeństwo polskie pod okupacją	Postawa Polaków wobec okupantów Zagłada polskich Żydów Powstanie w getcie warszawskim Polacy wobec Holokaustu Rzeź wołyńska	– wyjaśnia znaczenie terminów: Rada Pomocy Żydom „Żegota”, Sprawiedliwy wśród Narodów Świata, rzeź wołyńska – zna daty: wybuchu powstania w getcie warszawskim (IV 1943), rzezi wołyńskiej (1943)	– identyfikuje postacie: Ireny Sendlerowej, Józefa i Wiktorii Ulmów, Witolda Pileckiego – wymienia postawy Polaków wobec polityki okupanta niemieckiego	– wymienia znaczenie terminów: szmalcownik, Ukraińska Powstańcza Armia (UPA), czystki etniczne – identyfikuje postacie: Jana Karskiego, Stepana Bandery – omawia wysiedlenia na Zamojszczyźnie i ich skutki	– wyjaśnia przyczyny i opisuje przebieg konfliktu polsko-ukraińskiego (rzeź wołyńska) na Kresach Wschodnich – charakteryzuje życie codzienne w kraju pod okupacją niemiecką na przykładzie Warszawy – opisuje postawy Polaków wobec Holokaustu – opisuje przebieg powstania w getcie warszawskim	– przedstawia stosunek państw zachodnich do Holokaustu – ocenia postawy Polaków wobec polityki okupantów
5. Akcja „Burza” i powstanie warszawskie	Akcja „Burza” i jej przebieg Przyczyny wybuchu powstania warszawskiego Wybuch powstania	– wyjaśnia znaczenie terminów: godzina „W”, plan „Burza”, zrzuty – zna daty wybuchu i upadku powstania	– identyfikuje postacie: Tadeusza Komorowskiego „Bora” – przedstawia założenia planu „Burza”	– przedstawia przyczyny i opisuje skutki powstania warszawskiego	– wyjaśnia znaczenie terminu operacja „Ostra Brama” – zna datę operacji „Ostra Brama” (VII 1944)	– opisuje realizację planu „Burza” na Kresach Wschodnich

	Powstanie warszawskie Skutki powstania	warszawskiego (1 VIII–2 X 1944)			– omawia okoliczności polityczne i militarne, które wpłynęły na podjęcie decyzji o wybuchu powstania w Warszawie – charakteryzuje etapy przebiegu powstania warszawskiego	– omawia postawę wielkich mocarstw wobec powstania warszawskiego – ocenia decyzję władz polskiego podziemia dotyczącą wybuchu powstania, uwzględniając sytuację międzynarodową i wewnętrzną – ocenia postawę aliantów zachodnich i ZSRS wobec powstania warszawskiego
6. Sprawa polska pod koniec wojny	Polska Lubelska Wielka Trójka a sprawa polska Represje wobec Polskiego Państwa Podziemnego Tymczasowy Rząd Jedności Narodowej	– wyjaśnia znaczenie terminów: Krajowa Rada Narodowa, Manifest PKWN, Polska Lubelska, Tymczasowy Rząd Jedności Narodowej (TRJN) – zna daty: ogłoszenia Manifestu PKWN (VII 1944), konferencji w Jałcie (II 1945)	– wyjaśnia znaczenie terminu proces szesnastu – identyfikuje postacie: Stanisława Mikołajczyka, Leopolda Okulickiego – wymienia postanowienia konferencji w Teheranie oraz w Jałcie dotyczące Polski	– zna daty: rozwiązania AK (I 1945), procesu szesnastu (VI 1945), powstania TRJN (VI 1945) – omawia okoliczności i skutki powstania TRJN	– wyjaśnia znaczenie terminu Niepodległość („NIE”) – identyfikuje postać Edwarda Osóbki-Morawskiego – przedstawia najważniejsze etapy procesu przejmowania władzy w Polsce przez komunistów – podaje przejawy zależności Polski od ZSRS po wojnie – opisuje metody represji zastosowane przez komunistów wobec Polskiego Państwa Podziemnego	– ocenia stosunek wielkich mocarstw do sprawy polskiej
Rozdział 3						
1. Początek zimnej wojny	Skutki II wojny światowej Konferencja w Poczdamie i procesy norymberskie Powstanie ONZ	– wyjaśnia znaczenie terminów: Organizacja Narodów Zjednoczonych, układ dwubiegunowy, Powszechna deklaracja	– wyjaśnia znaczenie terminów: procesy norymberskie, plan Marshalla, doktryna Trumana	– identyfikuje postacie: George’a Marshalla – wymienia postanowienia konferencji w Poczdamie	– opisuje okoliczności budowy muru berlińskiego – wyjaśnia znaczenie terminów: Karta Narodów Zjednoczonych, Rada	– wyjaśnia przyczyny dominacji USA i ZSRS w powojennym świecie – ocenia znaczenie powstania ONZ

	Ekspansja komunizmu w Europie Zimna wojna i doktryna Trumana Kryzys berliński Powstanie dwóch państw niemieckich Powstanie NATO	praw człowieka, strefa okupacyjna, żelazna kurtyna, blokada Berlina Zachodniego, NATO, reparacje wojenne – identyfikuje postacie: Józefa Stalina, Harry'ego Trumana – wskazuje na mapie podział Europy na blok zachodni i wschodni	– zna daty: konferencji założycielskiej ONZ (IV 1945), konferencji poczdamskiej (VII–VIII 1945), uchwalenia Powszechnej deklaracji praw człowieka (1948), powstania RFN i NRD (1949), powstania NATO (1949) – przedstawia bilans II wojny światowej dotyczący strat ludności i zniszczeń – wyjaśnia, czym była zimna wojna	– przedstawia przyczyny powstania dwóch państw niemieckich – wskazuje okoliczności powstania NATO	Bezpieczeństwa ONZ, Zgromadzenie Ogólne ONZ, sekretarz generalny ONZ, powstanie berlińskie, cztery D: denazyfikacja, demilitaryzacja, dekartelizacja, demokratyzacja – zna daty: podpisania Karty Narodów Zjednoczonych (VI 1945), ogłoszenia planu Marshalla (1947), przemówienia W. Churchilla w Fulton (1946), ogłoszenia doktryny Trumana (1947), blokady Berlina Zachodniego (1948-1949) – przedstawia polityczne skutki II wojny światowej – wyjaśnia genezę blokady Berlina Zachodniego	– ocenia politykę państw okupacyjnych wobec Niemiec
TSW – Mur berliński	Miasto podzielone żelazną kurtyną Ucieczka do lepszego świata Solidarni z berlińczykami Upadek muru	– wyjaśnia znaczenie terminu mur berliński – zna daty: rozpoczęcia budowy muru berlińskiego (VIII 1961), zjednoczenia Niemiec (1990)	– identyfikuje postać Helmuta Kohla – wymienia przyczyny zbudowania muru berlińskiego	– wyjaśnia, dlaczego ludzie uciekali do Berlina Zachodniego	– omawia okoliczności upadku muru berlińskiego – wyjaśnia znaczenie terminu Checkpoint Charlie – zna datę wydarzeń przy Checkpoint Charlie (1961) – identyfikuje postacie: Johna Fitzgeralda Kennedy'ego, Ronalda Reagana, Michaiła Gorbaczowa – opisuje, jak budowano mur berliński	– wyjaśnia, jaką rolę w komunistycznej propagandzie odgrywał mur berliński – wyjaśnia, w jaki sposób międzynarodowa opinia publiczna zareagowała na budowę muru berlińskiego – ocenia znaczenie, jakie dla podzielonego Berlina miały wizyty prezydentów USA – J.F. Kennedy'ego i R. Reagana

2. Za żelazną kurtyną	ZSRS po II wojnie światowej Kraje demokracji ludowej Odwilż w bloku wschodnim Układ Warszawski Powstanie węgierskie w 1956 r.	– wyjaśnia znaczenie terminów: supermocarstwo, kraje demokracji ludowej, odwilż, tajny referat Chruszczowa, destalinizacja, Układ Warszawski – zna datę śmierci J. Stalina (1953)	– wyjaśnia znaczenie terminu powstanie węgierskie – zna datę powstania węgierskiego (X 1956) – identyfikuje postać Nikity Chruszczowa – omawia cechy charakterystyczne państw demokracji ludowej	– wyjaśnia znaczenie terminu Rada Wzajemnej Pomocy Gospodarczej (RWPG) – wyjaśnia znaczenie śmierci Stalina dla przemian w ZSRS i krajach demokracji ludowej – omawia okoliczności powstania i znaczenie Układu Warszawskiego	– zna daty: powstania RWPG (1949), powstania Układu Warszawskiego (1955), XX Zjazdu KPZR (1956) – identyfikuje postać Imre Nagya – przedstawia najważniejsze tezy referatu N. Chruszczowa na XX Zjeździe KPZR i konsekwencje wygłoszenia tego przemówienia – wymienia przyczyny i skutki powstania węgierskiego w 1956 r. – przedstawia przebieg powstania węgierskiego z 1956 r.	– charakteryzuje i porównuje sytuację społeczno-polityczną w ZSRS po zakończeniu II wojny światowej i po śmierci Stalina – charakteryzuje sposób sprawowania władzy i politykę prowadzoną przez N. Chruszczowa
3. Rozpad systemu kolonialnego	Wojna domowa w Chinach Polityka wewnętrzna Mao Zedonga Wojna w Korei Rozpad systemu kolonialnego Klęska Francji w Indochinach Powstanie Indii i Pakistanu Upadek kolonializmu w Afryce Kraje Trzeciego Świata	– wyjaśnia znaczenie terminów: Wielki Skok, rewolucja kulturalna, dekolonizacja, Trzeci Świat, Rok Afryki – zna daty: wojny w Korei (1950–1953), Roku Afryki (1960) – wskazuje przyczyny rozpadu systemu kolonialnego	– wyjaśnia znaczenie terminu metoda biernego oporu – identyfikuje postacie: Mao Zedonga, Kim Ir Sena, Mahatmy Gandhiego – wskazuje na mapie Koreę, Wietnam, Chiny, Indie, Pakistan – przedstawia najważniejsze skutki polityczne i gospodarcze procesu dekolonizacji	– omawia sposoby realizacji i skutki Wielkiego Skoku w Chinach – wyjaśnia, w jaki sposób przebiegała rewolucja kulturalna w Chinach	– zna datę powstania Chińskiej Republiki Ludowej (1949) – wyjaśnia znaczenie terminów: czerwona książeczka, neokolonializm – przedstawia przyczyny i skutki wojny domowej w Chinach po II wojnie światowej – opisuje komunistyczne reżimy w Chinach i Korei Północnej, szczególnie uwzględniając stosunek władzy do jednostki – opisuje skutki polityki gospodarczej i kulturalnej Mao Zedonga	– przedstawia rywalizację USA i ZSRS podczas wojny w Korei – opisuje proces dekolonizacji Indochin – charakteryzuje konflikty zbrojne w Afryce – charakteryzuje problemy państw Trzeciego Świata po uzyskaniu niepodległości – omawia przyczyny i skutki konfliktów w Azji w czasie zimnej wojny – ocenia rolę Mahatmy Gandhiego w procesie dekolonizacji Indii

					– podaje przyczyny konfliktu indyjsko-pakistańskiego – przedstawia skutki rozpadu brytyjskiego imperium kolonialnego w Indiach	
4. Konflikt na Bliskim Wschodzie	Powstanie państwa Izrael Rewolucja islamska w Iranie I wojna w Zatoce Perskiej	– wyjaśnia znaczenie terminów: Bliski Wschód, syjonizm – zna daty: powstania Izraela (1948), rewolucji islamskiej w Iranie (1979), I wojny w Zatoce Perskiej (1990)	– wyjaśnia znaczenie terminu konflikt żydowsko-palestyński – identyfikuje postacie: Dawida Ben Guriona, Jasira Arafata, Ruhollaha Chomejniego – wskazuje na mapie rejon Bliskiego Wschodu i Zatoki Perskiej	– wyjaśnia znaczenie terminu „Pustynna burza” – wymienia przyczyny konfliktów izraelsko-arabskich – przedstawia okoliczności, w jakich powstało państwo Izrael	– zna datę wojny o niepodległość Izraela (1948–1949) – identyfikuje postać Saddama Husajna – omawia proces powstawania państwa Izrael i jego funkcjonowanie w pierwszych latach niepodległości – opisuje charakter konfliktu bliskowschodniego – omawia konflikt w rejonie Zatoki Perskiej – przedstawia przyczyny i skutki rewolucji islamskiej w Iranie	– ocenia znaczenie rozpowszechnienia nowych środków transportu – ocenia rolę mocarstw światowych w konflikcie bliskowschodnim
5. Zimna wojna i wyścig zbrojeń	Rywalizacja Wschód–Zachód Kryzys kubański Wojna w Wietnamie Rywalizacja w kosmosie Rządy Breżniewa Praska Wiosna 1968 r.	– wyjaśnia znaczenie terminów: wyścig zbrojeń – identyfikuje postacie: Nikity Chruszczowa, Fidela Castro, Johna F. Kennedy’ego	– wyjaśnia znaczenie terminów: kryzys kubański, Praska Wiosna – zna daty: wysłania pierwszego człowieka w kosmos (1961), ogłoszenia blokady morskiej Kuby (1962), Praskiej Wiosny (1968) – wyjaśnia, na czym polegała rywalizacja (zimna wojna) między USA i ZSRS	– zna daty: umieszczenia pierwszego sztucznego satelity w kosmosie (1957), lądowania na Księżycu (1969) – przedstawia przyczyny i skutki konfliktu kubańskiego – omawia przyczyny i skutki Praskiej Wiosny	– identyfikuje postacie: Dwighta Eisenhowera, Jurija Gagarina, Neila Armstronga, Aleksandra Dubčeka – omawia główne założenia polityki zagranicznej ZSRS i USA w latach 60. I 70. XX w. – przedstawia przyczyny i skutki amerykańskiej interwencji w Wietnamie	– omawia wpływy ZSRS na świecie i ocenia ich polityczne konsekwencje

			w dziedzinach: wojskowości i podboju kosmosu		– wyjaśnia okoliczności interwencji sił Układu Warszawskiego w Czechosłowacji	
6. Droga ku wspólnej Europie	Demokratyzacja Europy Zachodniej Upadek europejskich dyktatur Początek integracji europejskiej Powstanie EWG i Euratomu Powstanie Unii Europejskiej	– wyjaśnia znaczenie terminów: Unia Europejska, euro – zna datę powstania Unii Europejskiej w wyniku zawarcia traktatu z Maastricht (1992) – podaje przyczyny integracji europejskiej – identyfikuje postać Roberta Schumana	– wyjaśnia znaczenie terminów: traktaty rzymskie, Europejska Wspólnota Węgla i Stali (EWWiS), Europejska Wspólnota Gospodarcza (EWG), Euratom, układ z Schengen, traktat z Maastricht – zna daty: powstania EWWiS (1952), podpisania traktatów rzymskich (1957)	– zna daty: ogłoszenia planu Schumana (1950), podpisania układu w Schengen (1985) – identyfikuje postacie: Konrada Adenauera, Alcida de Gasperiego – wskazuje na mapie państwa założycielskie EWG oraz państwa należące do UE – wymienia zjawiska, które wpłynęły na umocnienie się demokracji w Europie Zachodniej po II wojnie światowej	– wyjaśnia znaczenie terminów: plan Schumana, Komisja Europejska, Parlament Europejski, Rada Europejska, Beneluks, unia celna – przedstawia etapy tworzenia Unii Europejskiej – wyjaśnia, w jaki sposób doszło do demokratycznych przemian w krajach Europy Zachodniej i Południowej	– wskazuje na mapie etapy rozszerzania EWG – omawia wpływ integracji europejskiej na rozwój gospodarczy i demokratyzację państw Europy Zachodniej – ocenia gospodarcze i polityczne skutki integracji europejskiej
7. Przemiany społeczne i kulturowe w drugiej połowie XX w.	Rewolucja obyczajowa Ruchy kontestatorskie Bunty studenckie Prawa kobiet Terroryzm polityczny Walka z segregacją rasową w USA Sobór watykański II	– wyjaśnia znaczenie terminów: rewolucja obyczajowa, ruch kontestatorski, hipisi, pacyfizm, feminizm, segregacja rasowa	– zna datę obrad soboru watykańskiego II (1962–1965) – identyfikuje postacie: Martina Luthera Kinga, Jana XXIII, Pawła VI	– zna datę buntów studenckich we Francji (1968) – przedstawia przyczyny przemian społecznych i kulturowych w drugiej połowie XX w. – omawia cechy charakterystyczne rewolucji obyczajowej i jej skutki	– przedstawia cele buntów studenckich w krajach zachodnich w latach 60. – wymienia hasła ruchów kontestatorskich – wyjaśnia, na czym polegała walka z segregacją rasową w USA – wymienia skutki obrad soboru watykańskiego II – prezentuje poglądy ruchów walczących o prawa kobiet w XX w. – omawia przyczyny, przejawy i skutki buntów studenckich	– wyjaśnia znaczenie terminów: kontrkultura, laicyzacja, Greenpeace, Woodstock, terroryzm polityczny – omawia cechy charakterystyczne ruchów kontestatorskich i pacyfistycznych – wymienia przejawy terroryzmu politycznego – ocenia skutki społeczne, kulturalne i polityczne przemian obyczajowych lat 60. XX w. – ocenia znaczenie reform soboru watykańskiego II

					– opisuje walkę o równouprawnienie rasowe – wymienia przykłady zespołów rockowych, które miały wpływ na kształtowanie się kultury młodzieżowej lat 60. i 70.	
Rozdział 4						
1. Początki władzy komunistów w Polsce	Nowa Polska Polacy wobec komunistów Referendum ludowe w 1946 r. Sfałszowane wybory w 1947 r. Podziemie antykomunistyczne Przemiany gospodarcze	– wyjaśnia znaczenie terminów: Ziemie Odzyskane, przesiedlenia ludności, Polska Partia Robotnicza, Polskie Stronnictwo Ludowe (PSL), żołnierze niezłomni (wyklęci)	– wyjaśnia znaczenie terminów: akcja „Wisła”, referendum ludowe, demokracja ludowa, reforma rolna, nacjonalizacja przemysłu – zna daty: referendum ludowego (1946), pierwszych powojennych wyborów parlamentarnych (1947) – identyfikuje postacie: Stanisława Mikołajczyka, Witolda Pileckiego, Danuty Siedzikówny „Inki” – wskazuje na mapie granice Polski po II wojnie światowej, kierunki powojennych przesiedleń ludności na ziemiach polskich	– wyjaśnia znaczenie terminów: Urząd Bezpieczeństwa (UB), cenzura prewencyjna, Zrzeszenie „Wolność i Niezawisłość” (WiN), bitwa o handel – identyfikuje postać Józefa Franczaka „Lalusia” – przedstawia przyczyny i skutki migracji ludności na ziemiach polskich po II wojnie światowej – opisuje metody, dzięki którym komuniści zdobyli władzę w Polsce	– charakteryzuje międzynarodowe uwarunkowania ukształtowania polskiej granicy państwowej po II wojnie światowej – przedstawia okoliczności i skutki przeprowadzenia referendum ludowego – przedstawia realia funkcjonowania podziemia niepodległościowego – przedstawia etapy przejmowania władzy w Polsce przez komunistów – przytacza metody terroru stosowane przez komunistów	– ocenia postawę żołnierzy wyklętych – ocenia postawy Polaków wobec nowego reżimu – podaje przejawy zależności Polski od ZSRS po wojnie – omawia przebieg odbudowy Warszawy – określa społeczne i polityczne konsekwencje wprowadzenia dekretów o reformie rolnej oraz nacjonalizacji przemysłu
TSW – Jak Polacy zasiedlali Ziemie Odzyskane?	Przejmowanie kontroli Napływ osadników Zagospodarowywanie Ziem Odzyskanych Sami swoi	– wyjaśnia znaczenie terminów: Ziemie Odzyskane, szabrownictwo – zna daty: początku napływu osadników na	– omawia proces przejmowania kontroli nad Ziemiami Odzyskanymi przez Polaków – wymienia, skąd pochodzili osadnicy,	– omawia przyczyny napływu osadników na Ziemie Odzyskane – przedstawia postawy Polaków, którzy znaleźli się na Ziemiach Odzyskanych	– wyjaśnia, jak propaganda komunistyczna propagowała ideę Ziem Odzyskanych – wyjaśnia, jak władze polskie traktowały	– ocenia politykę władz komunistycznych wobec Ziem Odzyskanych

		Ziemie Odzyskane (1945), akcji „Wisła” (1947)	którzy znaleźli się na Ziemiach Odzyskanych		Niemców zamieszkujących Ziemie Odzyskane – przedstawia rolę Kościoła katolickiego w integracji Ziem Odzyskanych z Polską – wymienia przykłady filmów o losach Ziem Odzyskanych i ich mieszkańcach	
2. Polska w czasach stalinizmu	Powstanie PZPR Przemiany gospodarczo-społeczne Próba kolektywizacji rolnictwa Okres stalinizmu w Polsce (1948–1956) Socrealizm Konstytucja stalinowska 1952 r. Walka z Kościołem katolickim	– wyjaśnia znaczenie terminów: Polska Zjednoczona Partia Robotnicza (PZPR), system monopartyjny, Polska Rzeczpospolita Ludowa (PRL), system centralnego sterowania gospodarką, Państwowe Gospodarstwa Rolne – identyfikuje postacie: Władysława Gomułki, Bolesława Bieruta	– wyjaśnia znaczenie terminów: plan sześcioletni, kolektywizacja, stalinizm, socrealizm – zna daty: powstania PZPR (1948), przyjęcia Konstytucji PRL (1952) – podaje założenia planu sześcioletniego	– zna datę planu sześcioletniego (1950–1955) – wyjaśnia znaczenie terminów: „wyścig pracy”, przodownik pracy, kułak – podaje główne cechy ustroju politycznego Polski w okresie stalinowskim – wskazuje cechy charakterystyczne socrealizmu w kulturze polskiej	– przedstawia okoliczności powstania PZPR – przedstawia konsekwencje społeczne i ekonomiczne planu sześcioletniego – omawia cele propagandy komunistycznej w czasach stalinizmu – przedstawia założenia Konstytucji PRL z 1952 r. – opisuje system represji władz komunistycznych wobec Kościoła	– ocenia kult jednostki w Polsce w okresie stalinizmu
3. Czasy Gomułki (1956–1970)	PRL po śmierci Stalina Poznański Czerwiec Rządy Gomułki – mała stabilizacja Spór z Kościołem Marzec 1968 r. Grudzień 1970 r.	– wyjaśnia znaczenie terminów: Służba Bezpieczeństwa (SB), odwilż październikowa, mała stabilizacja, obchody Tysiąclecia Chrztu Polski – zna daty: śmierci J. Stalina (1953), obchodów Tysiąclecia Chrztu Polski (1966) – identyfikuje postacie: Władysława Gomułki, kardynała Stefana Wyszyńskiego	– wyjaśnia znaczenie terminów: poznański Czerwiec, „polska droga do socjalizmu”, Marzec 1968 r., Grudzień 1970 r. – zna daty: wydarzeń poznańskich (VI 1956), polskiego Października (X 1956), wydarzeń marcowych (III 1968), wydarzeń grudniowych na Wybrzeżu (XII 1970) – charakteryzuje okres rządów W. Gomułki, w	– wyjaśnia przyczyny i skutki oraz opisuje przebieg wydarzeń poznańskiego Czerwca i polskiego Października w 1956 r. – omawia przejawy odwilży październikowej w Polsce – przedstawia przebieg obchodów milenijnych	– zna datę wystosowania listu episkopatu polskiego do episkopatu niemieckiego (1965) – identyfikuje postać Romka Strzałkowskiego – omawia proces odwilży – charakteryzuje przyczyny i narastanie konfliktu władz z Kościołem katolickim – wyjaśnia przyczyny i skutki kampanii	– ocenia postawę W. Gomułki wobec wydarzeń poznańskich – ocenia zachowanie władz PRL w obliczu wydarzeń na Wybrzeżu w 1970 r. – ocenia rolę Kościoła katolickiego i środowisk studenckich w kształtowaniu opozycji wobec władz PRL

		– prezentuje okoliczności dojścia W. Gomułki do władzy	tym politykę zagraniczną PRL		antysemickiej w Polsce w 1968 r. – wyjaśnia znaczenie terminów: *List 34*, Zmotoryzowane Odwody Milicji Obywatelskiej (ZOMO) – wyjaśnia przyczyny i skutki wydarzeń z Marca 1968 r. i Grudnia 1970 r.	– wymienia przedstawicieli polskiej szkoły filmowej – opisuje normalizację stosunków między Polską a Republiką Federalną Niemiec
4. Polska w czasach Gierka	„Druga Polska” Edwarda Gierka Życie na kredyt Życie codzienne w PRL Propaganda sukcesu Nowelizacja konstytucji	– wyjaśnia znaczenie terminów: „druga Polska”, propaganda sukcesu – identyfikuje postać Edwarda Gierka – przedstawia przemiany w życiu codziennym Polaków za rządów E. Gierka	– wymienia cechy charakterystyczne rządów E. Gierka – opisuje życie codzienne w czasach PRL	– zna datę nowelizacji Konstytucji PRL (1976) – omawia wpływ zagranicznych kredytów na rozwój przemysłu ciężkiego i górnictwa – wyjaśnia, na czym polegała propaganda sukcesu w czasie rządów E. Gierka	– wyjaśnia znaczenie terminów: ukryte bezrobocie, kino moralnego niepokoju – identyfikuje postacie: Andrzeja Wajdy, Krzysztofa Zanussiego, Kazimierza Górskiego, Huberta Wagnera – wyjaśnia, dlaczego polityka gospodarcza E. Gierka nie przyniosła spodziewanych rezultatów – przedstawia okoliczności i skutki nowelizacji konstytucji w 1976 r. – przedstawia wpływ kina moralnego niepokoju na kształtowanie postaw Polaków	– ocenia okres rządów E. Gierka
Rozdział 5						
1. Początki opozycji demokratycznej w Polsce	Czerwiec 1976 r. Powstanie opozycji antykomunistycznej Rozwój opozycji Papież Polak	– wyjaśnia znaczenie terminu Komitet Obrony Robotników (KOR) – identyfikuje postacie: Jana Pawła II, Jacka Kuronia	– wyjaśnia znaczenie terminu Czerwiec 1976 r. – zna daty: wydarzeń czerwcowych (1976), powstania KOR (1976), wyboru Karola Wojtyły na	– opisuje genezę, przebieg i skutki wydarzeń czerwcowych w 1976 r. – określa cele i opisuje działalność KOR-u	– wyjaśnia znaczenie terminów: drugi obieg, Wolne Związki Zawodowe (WZZ) – identyfikuje postacie: Stanisława Pyjasa, Jana	– wyjaśnia, dlaczego władze komunistyczne w mniejszym stopniu niż dotąd represjonowały ugrupowania opozycyjne

			papieża (16 X 1978), pierwszej pielgrzymki Jana Pawła II do Polski (1979)	– wyjaśnia wpływ wyboru Karola Wojtyły na papieża na sytuację w Polsce	Józefa Lipskiego, Antoniego Macierewicza, Zbigniewa i Zofii Romaszewskich, Leszka Moczulskiego – przedstawia okoliczności narodzin opozycji demokratycznej w Polsce – charakteryzuje rozwój organizacji opozycyjnych w latach 70. XX w.	
2. Powstanie „Solidarności”	Strajki sierpniowe w 1980 r. Utworzenie NSZZ „Solidarność” Na drodze do konfrontacji	– wyjaśnia znaczenie terminów: strajk okupacyjny, 21 postulatów „Solidarności”, NSZZ „Solidarność” – zna datę strajków sierpniowych (VIII 1980), porozumień sierpniowych z Gdańska (31 VIII 1980) – identyfikuje postacie: Lecha Wałęsy, Anny Walentynowicz	– wyjaśnia znaczenie terminów: wydarzenia sierpniowe, porozumienia sierpniowe – przedstawia przyczyny i skutki strajków sierpniowych w 1980 r.	– wyjaśnia znaczenie terminów: Międzyzakładowy Komitet Strajkowy (MKS), karnawał „Solidarności” – omawia przebieg wydarzeń sierpniowych	– zna daty: powstania NSZZ „Solidarność” (IX 1980), zamachu na Jana Pawła II (V 1981) – identyfikuje postacie: Bogdana Borusewicza, Andrzeja Gwiazdy, Mehmeta Alego Ağcy – omawia działalność NSZZ „Solidarność” w okresie tzw. karnawału „Solidarności” – przedstawia reakcję ZSRS na wydarzenia w Polsce w 1980 r.	– wyjaśnia, w jaki sposób władze komunistyczne w Polsce przygotowywały się do konfrontacji siłowej z opozycją
3. Stan wojenny w Polsce	Wprowadzenie stanu wojennego Internowanie opozycjonistów Reakcja społeczeństwa Ostatnie lata PRL	– wyjaśnia znaczenie terminów: stan wojenny, Wojskowa Rada Ocalenia Narodowego (WRON), internowanie – zna datę wprowadzenia stanu wojennego (13 XII 1981) – identyfikuje postacie: Wojciecha Jaruzelskiego, Lecha Wałęsy, Jerzego Popiełuszki	– przedstawia okoliczności wprowadzenia stanu wojennego w Polsce	– charakteryzuje przebieg stanu wojennego w Polsce	– zna daty: pacyfikacji kopalni „Wujek” (XII 1981), zamordowania ks. J. Popiełuszki (1984) – przedstawia reakcję świata na sytuację w Polsce w okresie stanu wojennego, w tym przyznanie Pokojowej Nagrody Nobla Lechowi Wałęsie	– ocenia postawy społeczeństwa wobec stanu wojennego

					– charakteryzuje sytuację PRL po zniesieniu stanu wojennego – przedstawia reakcję społeczeństwa na stan wojenny – wskazuje wydarzenia, które doprowadziły do upadku komunizmu w Polsce	
TSW – Jak Pomarańczowa Alternatywa walczyła z komunizmem?	Początki Pomarańczowej Alternatywy Pomarańczowa Alternatywa w akcji Działalność po Okrągłym Stole	– wyjaśnia znaczenie terminu Pomarańczowa Alternatywa	– zna daty: szczytu aktywności ulicznej Pomarańczowej Alternatywy (1987–1988), końca działalności Pomarańczowej Alternatywy (1990) – identyfikuje postać Waldemara Fydrycha	– wyjaśnia, jakie idee przyświecały Pomarańczowej Alternatywie – wymienia przykłady akcji Pomarańczowej Alternatywy	– identyfikuje postać Krzysztofa Skiby – zna daty pierwszych akcji ulicznych Pomarańczowej Alternatywy (1981) – przedstawia okoliczności powstania Pomarańczowej Alternatywy – wyjaśnia, jak władze reagowały na akcje Pomarańczowej Alternatywy – omawia działalność Pomarańczowej Alternatywy po Okrągłym Stole	– ocenia wpływ Pomarańczowej Alternatywy na kształtowanie postaw antykomunistycznych i obalenie komunizmu
4. Rozpad bloku wschodniego	Kryzys ZSRS Ronald Reagan prezydentem USA Próby reform w ZSRS Jesień Ludów Rozpad ZSRS -	– wyjaśnia znaczenie terminu Jesień Ludów – identyfikuje postacie: Ronalda Reagana, Michaiła Gorbaczowa, Václava Havla	– wyjaśnia znaczenie terminów: aksamitna rewolucja, *pierestrojka*, *głasnost* – zna daty: obalenia komunizmu w europejskich państwach bloku wschodniego (1989–1990), zjednoczenia Niemiec (1990), rozpadu ZSRS (1991)	– wyjaśnia znaczenie terminu pucz Janajewa – identyfikuje postacie: Borysa Jelcyna, Giennadija Janajewa – przedstawia przejawy kryzysu ZSRS w latach 80. XX w. – wyjaśnia okoliczności rozpadu ZSRS	– zna daty: interwencji zbrojnej ZSRS w Afganistanie (1979–1989), przejęcia władzy przez Gorbaczowa (1985), puczu Janajewa (1991), rozwiązania RWPG i Układu Warszawskiego (1991), rozwiązania ZSRS (XII 1991) – charakteryzuje politykę R. Reagana i jej wpływ na	– ocenia rolę M. Gorbaczowa i R. Reagana w zmianie układu sił w polityce międzynarodowej – przedstawia rolę Gorbaczowa w upadku komunizmu w państwach bloku wschodniego – wymienia próby reform w ZSRS i określa ich skutki polityczne

					zmianę sytuacji międzynarodowej – charakteryzuje wydarzenia Jesieni Ludów w państwach bloku wschodniego – omawia proces rozpadu ZSRS, uwzględniając powstanie niepodległych państw w Europie – wyjaśnia, jakie były przyczyny rozwiązania RWPG i Układu Warszawskiego	
5. Początek III Rzeczypospolitej	Obrady Okrągłego Stołu Wybory czerwcowe w 1989 r. „Wasz prezydent, nasz premier” Budowa III Rzeczypospolitej	– wyjaśnia znaczenie terminów: obrady Okrągłego Stołu, wybory czerwcowe – zna daty: obrad Okrągłego Stołu (II–IV 1989), wyborów czerwcowych (4 VI 1989) – identyfikuje postacie: Lecha Wałęsy, Wojciecha Jaruzelskiego, Tadeusza Mazowieckiego	– wyjaśnia znaczenie terminów: Obywatelski Klub Parlamentarny (OKP), sejm kontraktowy – zna datę powołania rządu T. Mazowieckiego (1989)	– podaje postanowienia i skutki obrad Okrągłego Stołu – przedstawia następstwa wyborów czerwcowych	– wyjaśnia znaczenie terminów: „gruba linia”/„gruba kreska”, ustalenia z Magdalenki – zna daty: wyboru W. Jaruzelskiego na prezydenta (VII 1989) – identyfikuje postacie: Czesława Kiszczaka, Leszka Balcerowicza, Bronisława Geremka, Krzysztofa Skubiszewskiego – omawia okoliczności zwołania Okrągłego Stołu – przedstawia reformy rządu T. Mazowieckiego	– ocenia znaczenie obrad Okrągłego Stołu dla przemian politycznych w Polsce
TSW – Terroryzm czeczeński	Pierwsze zamachy Śmierć w teatrze Atak na szkołę	– wyjaśnia znaczenie terminu terroryzm – zna datę zamachu na szkołę w Biesłanie (2004)	– wyjaśnia przyczyny narodzin terroryzmu czeczeńskiego	– wymienia przykłady zamachów terrorystycznych organizowanych przez bojowników czeczeńskich	– zna daty: pierwszego ataku terrorystycznego w Rosji przeprowadzonego przez bojowników czeczeńskich (1995), zamachu w teatrze na Dubrowce (2002)	– ocenia postawy bojowników czeczeńskich i władz rosyjskich wobec problemu czeczeńskiego – omawia skutki społeczne i polityczne zamachów bojowników czeczeńskich

					– identyfikuje postać Szamila Basajewa – omawia przebieg i skutki zamachu na szpital w Budionnowsku – opisuje przebieg zamachu na teatr na Dubrowce – przedstawia przyczyny, przebieg i skutki zamachu na szkołę w Biesłanie – opisuje działania władz rosyjskich skierowane przeciwko terrorystom czeczeńskim	
Rozdział 6						
1. [3.] Polska w latach 90. XX w.	Reformy gospodarcze Społeczne koszty przemian ustrojowych Rozpad obozu solidarnościowego Sytuacja wewnętrzna Polski Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej Plan Balcerowicza i jego skutki	– wyjaśnia znaczenie terminów: hiperinflacja, gospodarka wolnorynkowa, prywatyzacja, bezrobocie – identyfikuje postacie: Tadeusza Mazowieckiego, Lecha Wałęsy, Leszka Balcerowicza, Jacka Kuronia, Aleksandra Kwaśniewskiego, Lecha Kaczyńskiego	– wyjaśnia znaczenie terminów: plan Balcerowicza, pluralizm polityczny – zna daty: wdrożenia planu Balcerowicza (1990), wyboru L. Wałęsy na prezydenta (XII 1990), pierwszych w pełni demokratycznych wyborów do parlamentu (1991), wyboru A. Kwaśniewskiego na prezydenta (1995), uchwalenia Konstytucji RP (1997), wyboru L. Kaczyńskiego na prezydenta (2005)	– omawia założenia, realizację i skutki gospodarcze planu Balcerowicza	– wyjaśnia znaczenie terminu „wojna na górze” – zna daty: rozwiązania PZPR (1990), uchwalenia małej konstytucji (X 1992), reformy administracyjnej (1999) – identyfikuje postacie: Jana Olszewskiego, Jarosława Kaczyńskiego, Ryszarda Kaczorowskiego – omawia koszty społeczne reform gospodarczych – charakteryzuje scenę polityczną pierwszych lat demokratycznej Polski – przedstawia proces budowania podstaw	– ocenia przemiany polityczne i gospodarcze w Polsce po 1989 r. – omawia podstawy ustrojowe III Rzeczypospolitej w świetle konstytucji z 1997 r.

			– wymienia reformy przeprowadzone w 1999 r. – wymienia najistotniejsze przemiany ustrojowe i ekonomiczne III Rzeczypospolitej		prawnych III Rzeczypospolitej – wyjaśnia przyczyny rozpadu obozu solidarnościowego	
2. [4.] Polska w NATO i UE	Polska polityka zagraniczna Polska w strukturach NATO Polska droga do UE Polskie społeczeństwo wobec Unii Polska w walce z terroryzmem	– wyjaśnia znaczenie terminów: NATO, referendum akcesyjne, Unia Europejska – zna daty: przyjęcia Polski do NATO (1999), wejścia Polski do UE (2004)	– wyjaśnia znaczenie terminu referendum akcesyjne – przedstawia przyczyny i skutki przystąpienia Polski do NATO i UE – omawia konsekwencje członkostwa Polski w NATO	– wymienia i omawia etapy integracji Polski z UE – przedstawia postawy Polaków wobec problemu integracji Polski z UE	– wyjaśnia znaczenie terminów: Trójkąt Weimarski, Grupa Wyszehradzka – zna daty: wyjścia ostatnich wojsk rosyjskich z Polski (1993), obecności polskich żołnierzy na wojnach w Afganistanie (od 2002) i Iraku (2003–2008) – określa główne kierunki polskiej polityki zagranicznej – wymienia i omawia etapy polskiej akcesji do NATO	– ocenia rezultaty polskiego członkostwa w NATO i UE – opisuje udział Polski w wojnie z terroryzmem – wymienia korzyści, jakie przyniosły Polsce integracja z UE oraz wejście do NATO

Wiedza o społeczeństwie

Temat	Wymagania na poszczególne oceny				
	Dopuszczająca **Uczeń:**	**Dostateczna** **Uczeń:**	**Dobra** **Uczeń:**	**Bardzo dobra** **Uczeń:**	**Celująca** **Uczeń:**
Dział 1. Życie społeczne					
1. Człowiek w społeczeństwie	- wyjaśnia, czym jest społeczeństwo, - podaje przykłady potrzeb człowieka, - przytacza przykłady ról społecznych, - wymienia osoby, podmioty oraz instytucje, które mają wpływ na rozwój młodego człowieka i zaspokajanie jego potrzeb, - podaje przykłady norm społecznych, - przytacza przykłady pozytywnych i negatywnych wzorców zachowań funkcjonujących w swoim środowisku rówieśniczym, - wyjaśnia, czym są zdrowie psychiczne i depresja.	- podaje przykłady potrzeb człowieka z podziałem na kategorie (bezpieczeństwa, przynależności, uznania, samorealizacji i duchowych), - wskazuje różnice między potrzebami naturalnymi a społecznymi, - wymienia podstawowe społeczne oczekiwania wynikające z pełnienia roli dziecka i ucznia, - wylicza przykłady oddziaływania rodziny, szkoły i rówieśników na postawy i zachowania jednostki, - przedstawia czynniki mające wpływ na samoocenę człowieka, - podaje przykłady norm społecznych obowiązujących w wybranych społecznościach, np. w rodzinie, szkole, - wymienia zdrowe nawyki	- uzasadnia, że człowiek jest istotą społeczną, - wyjaśnia, na czym polega proces socjalizacji, - określa, jaką rolę w procesie socjalizacji odgrywa rodzina, - wymienia kategorie norm społecznych, - określa, które spośród podanych zachowań są oceniane z zastosowaniem norm prawnych i uzasadnia swój wybór, - wskazuje zależności pomiędzy zdrowiem psychicznym a funkcjonowaniem jednostki w społeczeństwie.	- wskazuje zależności pomiędzy procesem zaspokajania potrzeb a rozwojem człowieka, - tłumaczy, czym jest osobowość, i jakie ma związki z socjalizacją, - porównuje społeczne oczekiwania dotyczące pełnienia roli dziecka i rodzica oraz ucznia i nauczyciela, - podaje przykłady konfliktu ról społecznych, - wskazuje przyczyny i skutki nieprzestrzegania przez jednostkę norm społecznych, - aktywnie uczestniczy w dyskusji na temat teorii Abrahama Maslowa, - aktywnie uczestniczy w dyskusji na temat kondycji psychicznej młodych ludzi w Polsce.	- omawia zależności między zaspokojeniem potrzeb i wywiązywaniem się z ról społecznych a samorealizacją i samooceną jednostki, - podaje konsekwencje braku zaspokojenia poszczególnych potrzeb człowieka, - przytacza przykłady konfliktu ról społecznych, wskazuje przyczyny, konsekwencje, sposoby rozwiązania problemu, - przedstawia problem przestrzegania norm społecznych w swoim środowisku (ocena zjawiska, przyczyny i konsekwencje).

		służące utrzymaniu higieny psychicznej, - wymienia czynniki, które mogą wywołać kryzys psychiczny.			
2. Grupy społeczne	- podaje rodzaje grup społecznych, - wymienia grupy społeczne, do których należy, - przytacza przykłady korzyści wynikających z bycia w grupie, - wymienia typowe konflikty występujące w szkole i grupie rówieśniczej, - określa, jakie zachowania prowadzą do sporów, - wymienia podstawowe sposoby rozwiązywania konfliktów w grupie rówieśniczej i w szkole, - podaje przykłady autorytetów.	- wyjaśnia, czym jest grupa społeczna, i wymienia jej cechy, - wylicza główne zasady współpracy w grupie, - podaje przykłady postaw jednostek wobec konfliktu, - wskazuje dobre i złe strony poszczególnych postaw wobec konfliktu, - proponuje sposoby rozwiązywania konfliktów w grupie rówieśniczej, szkole i społeczeństwie, - porównuje grupę nieformalną, koleżeńską z grupą zadaniową, - wskazuje różnicę między idolem a autorytetem, - uczestniczy w przygotowaniu projektu dotyczącego uczuć, jakie towarzyszą ludziom podczas konfliktu.	- omawia podział grup społecznych, - omawia różne sposoby rozwiązywania konfliktów: rozmowę, negocjacje, mediacje i arbitraż, wskazuje ich dobre i złe strony, - wymienia warunki prowadzenia skutecznych negocjacji.	- wskazuje wady i zalety różnych metod podejmowania decyzji w grupie, - określa, które metody są najwłaściwsze dla zespołowego wykonania określonych zadań, - podaje przykłady sytuacji konfliktowych z codziennego życia, proponuje metody rozwiązania sporu w każdej z nich i uzasadnia swój wybór, - przytacza przykłady autorytetów, określa, co odróżnia te osoby od idoli, i uzasadnia swoje zdanie, - redaguje w punktach przebieg negocjacji w przypadku zaczerpniętym ze swojego codziennego życia.	- charakteryzuje strategie przyjmowane w czasie konfliktu, - porównuje konsekwencje przyjęcia określonych postaw wobec sytuacji konfliktowej dla jednostki i społeczeństwa, - przygotowuje poradnik unikania konfliktów i ich skutecznego rozwiązywania, - przyjmuje rolę lidera w prowadzeniu projektu dotyczącego uczuć, jakie towarzyszą ludziom podczas konfliktu.
3. Komunikacja i autoprezentacja	- tłumaczy, czym są dyskusja i debata, - podaje przykłady sytuacji, w których młody człowiek powinien zachować się asertywnie, - gromadzi argumenty o szkodliwości używek.	- przytacza przykłady zachowań asertywnych, - określa różnice między asertywnością a agresją.	- podaje reguły obowiązujące uczestników dyskusji i debaty, - przedstawia warunki asertywności, - buduje asertywną wypowiedź na temat szkodliwości używek.	- tłumaczy, czym jest asertywność i jakie ma znaczenie dla funkcjonowania jednostki w społeczeństwie.	- dokonuje samooceny pod kątem asertywności.

4. Życie rodzinne	- tłumaczy, czym jest rodzina, - wylicza podstawowe wartości kształtujące życie rodzinne, - opowiada o roli rodziców, dzieci i osób starszych w rodzinie, - przedstawia wartości ważne dla jego rodziny.	- wymienia cechy rodziny jako grupy społecznej, - podaje funkcje rodziny i przykłady ich realizacji, - wskazuje czynniki sprzyjające zacieśnianiu więzi rodzinnych, - wylicza główne prawa i obowiązki dzieci w rodzinie, - podaje podstawowe problemy zagrażające prawidłowemu funkcjonowaniu współczesnych rodzin, - uczestniczy w przygotowaniu projektu dotyczącego tego, jak w przeszłości obchodzono święta narodowe i religijne.	- przedstawia argumenty na poparcie twierdzenia, że rodzina jest podstawową grupą społeczną, - omawia najważniejsze funkcje rodziny, - wylicza typy rodziny, - tłumaczy, czym jest władza rodzicielska, - omawia prawa i obowiązki dzieci w rodzinie, - podaje nazwy instytucji wspierających rodziny.	- porównuje cechy różnych typów rodzin, - wskazuje przykłady realizacji poszczególnych funkcji rodziny, - rozpoznaje przypadki nieprawidłowego realizowania przez rodzinę swoich funkcji, - wyjaśnia znaczenie szczęścia rodzinnego i jego wpływ na człowieka, - wskazuje zależności między systemem wartości a zasadami funkcjonowania rodziny.	- omawia funkcjonowanie współczesnej rodziny, - przeprowadza ankietę dotyczącą wartości ważnych w jego rodzinie i prezentuje jej wyniki, - wyjaśnia, jak na poszczególnych etapach życia jednostki, zmienia się rola rodziny w procesie socjalizacji, - charakteryzuje przyczyny problemów współczesnych rodzin i omawia ich skutki dla ich członków oraz dla społeczeństwa, - przyjmuje rolę lidera w prowadzeniu projektu dotyczącego tego, jak w przeszłości obchodzono święta narodowe i religijne.
5. Edukacja i praca	- wylicza podstawowe funkcje szkoły, - podaje podstawowe prawa i obowiązki ucznia, - określa, kto tworzy samorząd uczniowski, - znajduje potrzebne informacje w statucie swojej szkoły, - rozpoznaje przypadki naruszania praw ucznia, - wskazuje osoby, u których może szukać pomocy w przypadku naruszania praw ucznia.	- wymienia działania, za pomocą których szkoła realizuje poszczególne funkcje, - przytacza przykłady działań samorządu uczniowskiego, - podaje formy organizacji życia społeczności szkolnej, - wyjaśnia, jak należy reagować w sytuacji naruszenia praw ucznia lub pracownika szkoły.	- omawia prawa i obowiązki ucznia, - charakteryzuje poszczególne instytucje życia szkolnego (organizacja, zadania, formy działania), - na podstawie *Konstytucji RP* i statutu swojej szkoły wyjaśnia, jak należy reagować w przypadkach naruszania praw uczniów lub pracowników szkoły.	- wyjaśnia sposób funkcjonowania samorządu uczniowskiego.	- wypowiada się na temat najczęściej i najrzadziej wykorzystywanych praw ucznia zapisanych w statucie jego szkoły.

6. Ekonomia na co dzień	- wyjaśnia, czym jest gospodarstwo domowe, - tłumaczy pojęcie budżetu, - odróżnia dochody rodziny od wydatków, - wymienia podstawowe zasady konstruowania budżetu domowego, - wyjaśnia, kim jest konsument, - wylicza podstawowe prawa przysługujące konsumentowi, - wypełnia typowy formularz reklamacyjny, - oblicza podstawowe dochody i wydatki gospodarstwa domowego.	- opisuje strukturę typowego budżetu domowego, - podaje przykłady łamania praw konsumenta, - ocenia, czy przykładowy budżet domowy został prawidłowo skonstruowany.	- tłumaczy podstawowe zasady ekonomii kierujące budżetem gospodarstwa domowego, - proponuje, jak uzyskać nadwyżkę budżetową oraz jak uniknąć „dziury” w budżecie, - wylicza przyczyny powstawania deficytu w budżecie domowym, - przedstawia zasady świadomych, bezpiecznych zakupów, - wskazuje, w jakich przypadkach konsument ma prawo do zwrotu towaru, - wymienia instytucje chroniące prawa konsumenta.	- omawia poszczególne typy dochodów i wydatków składających się na strukturę budżetu domowego, - pisze reklamację.	- wyjaśnia, jak bycie świadomym konsumentem wpływa na funkcjonowanie gospodarstwa domowego.
Dział 2. Prawo i prawa człowieka					
1. Prawa człowieka	- tłumaczy, czym są prawa człowieka, - wyjaśnia, czym jest *Powszechna deklaracja praw człowieka*, - przedstawia podstawowe prawa zawarte w *Konwencji o prawach dziecka*, - podaje przykłady łamania praw dziecka.	- określa funkcje praw człowieka, - wymienia cechy praw człowieka, - wyjaśnia, na czym polega szczególne znaczenie *Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka*, - tłumaczy sformułowania preambuły *Powszechnej deklaracji praw człowieka*, - uczestniczy w dyskusji na temat możliwości ograniczania praw człowieka w różnych sytuacjach.	- podaje okoliczności uchwalenia i postanowienia *Powszechnej deklaracji praw człowieka*, - wyjaśnia znaczenie poszczególnych cech praw człowieka, - omawia genezę i treść *Konwencji o prawach dziecka*, - aktywnie uczestniczy w dyskusji na temat możliwości ograniczania praw człowieka w różnych sytuacjach.	- proponuje hierarchię funkcji praw człowieka i uzasadnia swoje zdanie, - uzasadnia potrzebę istnienia międzynarodowego systemu ochrony praw człowieka, - przedstawia historię praw człowieka, - na podstawie preambuły *Powszechnej deklaracji praw człowieka* wykazuje konieczność ochrony praw człowieka, - aktywnie uczestniczy w dyskusji na temat możliwości ograniczania praw człowieka w	- na wybranych przykładach wykazuje, że godność człowieka jest podstawą różnych systemów moralnych.

				różnych sytuacjach i przytacza trafne argumenty.	
2. Katalog praw człowieka	- podaje przykładowe prawa i wolności, - wylicza kategorie praw człowieka.	- podaje przykłady wolności i praw człowieka i obywatela zagwarantowanych w *Konstytucji RP*, - wskazuje przykłady praw pierwszej, drugiej i trzeciej generacji, - odszukuje w *Konstytucji RP* fragmenty dotyczące wolności i praw politycznych, - bierze udział w dyskusji na temat prawa do wypoczynku.	- wyjaśnia różnicę między prawami a wolnościami, - wskazuje ograniczenia praw i wolności, - omawia poszczególne kategorie praw człowieka, - aktywnie uczestniczy w dyskusji na temat prawa do wypoczynku.	- charakteryzuje kategorie wolności oraz praw człowieka i obywatela zagwarantowane w *Konstytucji RP*, - określa źródła generacji praw człowieka, - tłumaczy, na czym polega różnica między prawami pierwszej, drugiej i trzeciej generacji, - wyjaśnia, w jaki sposób każdy człowiek może wpływać na życie publiczne dzięki wolnościom i prawom politycznym zagwarantowanym w *Konstytucji RP*.	- uzasadnia, że wolności i prawa polityczne są konieczne dla funkcjonowania demokracji, - prezentuje życiorys i działalność Malali Yousafzai.
3. Ochrona praw człowieka	- podaje przykłady łamania praw człowieka, - wylicza przykłady spraw, z którymi można zwrócić się do Rzecznika Praw Obywatelskich, - przytacza przykłady spraw, które należy zgłosić do Rzecznika Praw Dziecka.	- wymienia nazwy przykładowych organizacji pozarządowych zajmujących się ochroną praw człowieka, - wyszukuje wiadomości o interwencjach Rzecznika Praw Obywatelskich, - analizuje informacje umieszczone na stronie internetowej Rzecznika Praw Dziecka, - uczestniczy w przygotowaniu projektu dotyczącego ochrony praw człowieka.	- wyjaśnia przyczyny łamania praw człowieka, - wskazuje zagrożenia wynikające z łamania praw człowieka, - przedstawia sposób wyboru, metody działania oraz uprawnienia Rzecznika Praw Obywatelskich, - wyjaśnia, jaką rolę w systemie ochrony praw człowieka odgrywa Rzecznik Praw Obywatelskich, - prezentuje sposób powoływania, metody działania oraz kompetencje Rzecznika Praw Dziecka.	- omawia kategorie spraw kierowanych do Rzecznika Praw Dziecka, - charakteryzuje działalność wybranych organizacji pozarządowych działających na rzecz ochrony praw człowieka, - wyjaśnia, jaką rolę w państwie demokratycznym odgrywa system ochrony praw człowieka.	- przygotowuje prezentację na temat działalności wybranej organizacji pozarządowej zajmującej się ochroną praw człowieka, - przyjmuje rolę lidera w prowadzeniu projektu dotyczącego ochrony praw człowieka.

4. Bezpieczeństwo nieletnich	- wyjaśnia, czym jest przemoc i kogo dotyczy, - podaje przykłady przemocy, - wskazuje przykładowe osoby i instytucje, do których można się zwrócić w sytuacji doświadczania przemocy, - wymienia główne zalety i wady korzystania z internetu.	- tłumaczy, czym są społeczności internetowe, - opowiada o zagrożeniach obecnych w środowisku sieciowym (cyberprzemoc), - wymienia rodzaje cyberprzemocy, - wylicza skutki przemocy, - podaje zasady bezpiecznego korzystania z sieci, - analizuje własne zwyczaje związane z wykorzystywaniem internetu, - uczestniczy w przygotowaniu plakatu przestrzegającego przed zagrożeniami w sieci, - wyszukuje informacje o *Niebieskich kartach* i sporządza notatkę na temat praw ofiar przemocy domowej.	- tłumaczy, czym są przemoc fizyczna, psychiczna, dręczenie, - proponuje, jak na przemoc powinni reagować jej świadkowie, - opowiada o różnych sposobach szukania pomocy w sytuacji doświadczania przemocy, - wskazuje instytucje, do których należy się zwrócić w przypadku wystąpienia przemocy domowej, - podaje przykłady społeczności internetowych, analizuje własną przynależność do nich, - przedstawia korzyści, jakie zyskują użytkownicy internetu, - aktywnie uczestniczy w przygotowaniu plakatu przestrzegającego przed zagrożeniami w sieci.	- omawia konsekwencje przemocy dla osób, które jej doświadczyły, - charakteryzuje rodzaje cyberprzemocy oraz podaje metody przeciwdziałania tym zjawiskom, - charakteryzuje zjawisko uzależnienia od internetu, - projektuje ciekawą formę plakatu przestrzegającego przed zagrożeniami w sieci, - uzasadnia konieczność reagowania w przypadkach doświadczania przemocy domowej lub bycia jej świadkiem.	- przygotowuje poradnik bezpiecznego korzystania z internetu.
5. Nieletni wobec prawa	- tłumaczy, kim są niepełnoletni i nieletni, - przytacza przykłady spraw, którymi zajmuje się policja, - wylicza podstawowe uprawnienia policji, - podaje główne prawa przysługujące obywatelom w kontaktach z policją.	- wymienia główne zasady odpowiedzialności prawnej nieletnich, - wyjaśnia, dlaczego prawo inaczej traktuje niepełnoletnich i dorosłych, - przytacza przykłady spraw, którymi zajmuje się straż miejska (gminna), - podaje podstawowe uprawnienia straży miejskiej (gminnej),	- wskazuje, w jakich przypadkach odpowiedzialność ponosi sprawca, a w jakich jego rodzice lub opiekunowie, - wyjaśnia, na jakich zasadach nieletni odpowiadają za popełnienie wykroczeń i przestępstw, - omawia uprawnienia i zadania policji, - przedstawia prawa przysługujące obywatelom	- wyjaśnia, jakie są cele postępowania sądowego wobec niepełnoletnich, - określa czynniki brane pod uwagę przez organy państwowe przy rozstrzyganiu spraw dotyczących nieletnich, - wskazuje rodzaje przestępstw, za których popełnienie prawo dopuszcza odpowiedzialność karną nieletnich po ukończeniu 15 roku życia,	- wymienia inne niż policja i straż miejska (gminna) służby porządkowe i określa ich uprawnienia, - przyjmuje rolę lidera w prowadzeniu projektu dotyczącego bezpiecznego korzystania z sieci oraz unikania zagrożeń związanych z przestępczością.

		- wskazuje uprawnienia przysługujące służbom porządkowym, - uczestniczy w przygotowaniu projektu dotyczącego bezpiecznego korzystania z sieci oraz unikania zagrożeń związanych z przestępczością.	(zwłaszcza niepełnoletnim) w kontaktach z policją, - charakteryzuje kompetencje i działania straży miejskiej (gminnej), - przedstawia zadania Centralnego Biura Śledczego Policji.	- uzasadnia konieczność znajomości praw przysługujących obywatelom w kontaktach ze służbami mundurowymi i porządkowymi, - podaje przykłady akcji przeprowadzonych przez Centralne Biuro Śledcze Policji.	
Dział 3. Społeczność lokalna i regionalna					
1. Czym jest samorząd?	- wyjaśnia, czym jest samorząd, - wymienia rodzaje samorządów działających w Polsce, - wymienia zasady działania samorządu terytorialnego, - podaje przykłady zadań samorządów, - wymienia jednostki podziału terytorialnego w Polsce, - podaje nazwy gminy, powiatu i województwa, w których mieszka, oraz nazwy województw sąsiednich, - odczytuje dane z wykresu.	- opisuje funkcjonowanie samorządu terytorialnego, - wyjaśnia znaczenie zasad, na których opiera się funkcjonowanie samorządu terytorialnego, - wylicza organy samorządu terytorialnego, - wskazuje podobieństwa i różnice między państwem a samorządem terytorialnym, - bierze udział w przygotowaniu prezentacji na temat swojego województwa oraz wydarzeniach i postaciach z jego dziejów (znajduje informacje na odpowiednich stronach internetowych).	- wymienia zadania samorządów terytorialnych, zawodowych, uczniowskich i porównuje te jednostki, - tłumaczy, czym się różni gmina wiejska od gminy miejsko-wiejskiej i miejskiej, - określa, jaki charakter ma gmina, w której mieszka, - aktywnie uczestniczy w przygotowaniu prezentacji na temat swojego województwa oraz wydarzeniach i postaciach z jego dziejów.	- wyjaśnia, jaką rolę w państwie demokratycznym odgrywa samorząd terytorialny, - wykazuje, że zasady, na których opiera się funkcjonowanie samorządu terytorialnego, obowiązują w codziennym życiu swojej gminy / swojego miasta, - odczytuje i analizuje dane z wykresu oraz uzasadnia wyciągnięte przez siebie wnioski.	- podaje, w jakich przypadkach zostaje wprowadzony zarząd komisaryczny, - ocenia, czy system władz samorządowych sprzyja zaangażowaniu mieszkańców w życie społeczności lokalnej, i przytacza argumenty na poparcie swojego stanowiska, - przygotowuje w ciekawej i wyczerpującej formie prezentację na temat swojego województwa oraz wydarzeniach i postaciach z jego dziejów.
2. Samorząd gminny	- wymienia organy władzy w gminie, - wskazuje, jakich organów dotyczą wybory samorządowe,	- odróżnia organy uchwałodawcze od organów wykonawczych gminy,	- omawia zadania poszczególnych organów władzy w gminie, - podaje przykłady zadań własnych i zleconych gminy,	- wyjaśnia zasady referendum lokalnego i wskazuje sprawy, których może ono dotyczyć, - wyjaśnia, jak działają młodzieżowe rady gminy,	- przygotowuje w ciekawej i wyczerpującej formie prezentację na temat gminy lub miasta, w których mieszka

	wylicza podstawowe zadania gminy, - wyjaśnia, czym jest budżet obywatelski, - bierze udział w przygotowaniu prezentacji na temat swoje gminy / swojego miasta.	- określa sposób wyłaniania władz gminy oraz ich odwołania, - bierze udział w dyskusji o zadaniach gminy, - przytacza przykłady wpływu mieszkańców na życie gminy, - odszukuje na stronach urzędu swojej gminy informacje o działalności młodzieżowej rady gminy, inwestycjach ze środków unijnych, budżecie obywatelskim, - bierze udział w dyskusji o bieżących problemach społeczności lokalnej, - uczestniczy w przygotowaniu projektu dotyczącego strategii rozwiązania określonego problemu społeczności lokalnej.	- aktywnie uczestniczy w dyskusji o zadaniach gminy, wskazuje, które spośród zadań gminy są najpilniejsze i uzasadnia swoje zdanie, - przedstawia, jak jest uchwalany budżet obywatelski, - wskazuje korzyści wynikające z funkcjonowania budżetu obywatelskiego, - aktywnie uczestniczy w przygotowaniu prezentacji na temat swoje gminy / swojego miasta.	- aktywnie uczestniczy w dyskusji o bieżących problemach społeczności lokalnej i przytacza trafne argumenty, - uzasadnia konieczność angażowania się mieszkańców w życie gminy i rozwiązywanie jej problemów.	(zasłużone postacie i wydarzenia z dziejów gminy), - redaguje petycję do władz w sprawie budżetu obywatelskiego, - gromadzi wiadomości na temat funkcjonowania budżetów obywatelskich w różnych miastach Polski i wyciąga wnioski z analizy zebranego materiału, - przyjmuje rolę lidera w prowadzeniu projektu dotyczącego strategii rozwiązania określonego problemu społeczności lokalnej, - przygotowuje w ciekawej i wyczerpującej formie prezentację na temat swojej gminy / swojego miasta.
3. Powiat i województwo	- wymienia przykładowe zadania powiatu, - wylicza organy powiatu, - podaje organy województwa, - wymienia przykładowe zadania samorządu wojewódzkiego, - wskazuje, gdzie znajdują się siedziby władz powiatu i województwa, w których mieszka.	- wyjaśnia sposób wyboru i odwołania organów powiatu, - tłumaczy, jak są wyłaniane i odwoływane organy wojewódzkie, - uczestniczy w przygotowaniu prezentacji dotyczącej działań podjętych przez władze swojego powiatu i województwa (znajduje informacje na odpowiednich stronach internetowych), - uczestniczy w dyskusji na temat znaczenia współpracy między władzami samorządowymi a	- rozróżnia zadania rady powiatu i zarządu powiatu, - odróżnia organy uchwałodawcze od organów wykonawczych powiatu i województwa, - bierze aktywny udział w przygotowaniu prezentacji na temat wybranych tradycji i zwyczajów swojej społeczności regionalnej, - bierze aktywny udział w dyskusji na temat znaczenia współpracy między władzami samorządowymi a państwowymi dla	- porównuje strukturę władz samorządu powiatowego i wojewódzkiego, - określa, które z organów samorządu powiatowego i wojewódzkiego mogą zostać odwołane przez mieszkańców, - wskazuje zadania wykonywane przez samorząd gminny, powiatowy i wojewódzki.	- przygotowuje w ciekawej i wyczerpującej formie prezentację dotyczącą działań podjętych przez władze swojego powiatu i województwa, - przyjmuje rolę lidera w przygotowaniu prezentacji na temat wybranych tradycji i zwyczajów swojej społeczności regionalnej, - przyjmuje rolę lidera w prowadzeniu projektu dotyczącego koncepcji akcji promującej region za granicą.

		państwowymi dla funkcjonowania województwa, - uczestniczy w przygotowaniu prezentacji na temat wybranych tradycji i zwyczajów swojej społeczności regionalnej, - uczestniczy w przygotowaniu projektu dotyczącego koncepcji akcji promującej region za granicą.	funkcjonowania województwa i przytacza trafne argumenty.		
4. Obywatele a organy samorządu	- odszukuje stronę internetową własnego urzędu gminy, starostwa powiatowego, urzędu marszałkowskiego, - tłumaczy, czym jest korupcja, - przytacza przykłady aktywności obywatelskiej, - wskazuje problemy społeczne występujące w jego społeczności lokalnej.	- wyjaśnia, czym jest Biuletyn Informacji Publicznej, - podaje prawa obywatela w kontaktach z urzędami, - odnajduje informacje o projektach zrealizowanych w gminie w ramach budżetu obywatelskiego, - przygotowuje notatkę na temat struktury urzędu swojej gminy lub swojego miasta, - wyjaśnia, czemu przestrzeganie zasad etycznych jest ważne w życiu publicznym.	- odszukuje informacje zamieszczane w Biuletynie Informacji Publicznej, - omawia zasady etycznego postępowania urzędników, - tłumaczy konsekwencje łamania zasad etycznych w życiu publicznym, - podaje możliwe skutki łamania zasad etycznych w życiu publicznym.	- analizuje zawartość Biuletynu Informacji Publicznej urzędu swojego miasta, powiatu lub województwa, - wyjaśnia znaczenie aktywności obywatelskiej dla funkcjonowania społeczeństwa.	- proponuje inicjatywy, które warto by zrealizować w okolicy, i wskazuje sposoby ich realizacji.
Dział 4. Wspólnota narodowa					
1. Naród i ojczyzna	- wskazuje, jakie więzi łączą jednostkę z ojczyzną i małą ojczyzną, - wymienia i opisuje symbole RP, - podaje sytuacje, w jakich najczęściej wykorzystuje się symbole narodowe,	- wyjaśnia, czym są naród i wspólnota etniczna, - określa, czym jest tożsamość narodowa, - wylicza przykładowe elementy i wartości składające się na polskie dziedzictwo narodowe,	- wyjaśnia, na czym polega różnica między wspólnotą narodową a etniczną, - analizuje czynniki kształtujące poczucie wspólnoty narodowej i etnicznej, - tłumaczy znaczenie dziedzictwa narodowego,	- wyjaśnia sens bycia Polakiem lub członkiem innej wspólnoty narodowej albo etnicznej, - przytacza historię symboli RP, - ocenia, w jakim stopniu znajomość historii wpływa na rozumienie współczesnej sytuacji narodu polskiego,	- wyjaśnia, dlaczego polskie godło w czasach komunizmu wyglądało inaczej niż obecnie, - prezentuje wybrany element polskiego dziedzictwa narodowego i wyjaśnia, na czym polega jego wyjątkowość, - przygotowuje w ciekawej i wyczerpującej formie

	- wylicza wybrane święta narodowe, - przedstawia zasady właściwego zachowania w trakcie uroczystości państwowych, świąt narodowych, wobec symboli narodowych, - odczytuje dane z wykresu.	- wyszukuje informacje o polskich zabytkach i miejscach wpisanych na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO, - bierze udział w grupowym opracowaniu zagadnienia ochrony polskiego dziedzictwa i pamięci o przeszłości narodu, - uczestniczy w dyskusji o problemie znieważania symboli narodowych.	- charakteryzuje elementy i wartości budujące polskie dziedzictwo narodowe, - wylicza najważniejsze polskie święta narodowe i wskazuje wydarzenia historyczne, które są podczas nich upamiętniane.	- wyczerpująco opracowuje zagadnienie ochrony polskiego dziedzictwa i pamięci o przeszłości narodu, - aktywnie uczestniczy w dyskusji o problemie znieważania symboli narodowych i przytacza trafne argumenty.	prezentację na temat polskich zabytków i miejsc wpisanych na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO.
2. Obywatelstwo i narodowość	- wyjaśnia, czym jest obywatelstwo, - tłumaczy, do czego służy paszport, - wymienia podstawowe prawa i obowiązki obywatela RP, - podaje przykłady wartości obywatelskich.	- określa, czym jest tożsamość europejska, - podaje definicję narodowości, - podaje przykłady Polek i Polaków, których postępowanie było realizacją wartości obywatelskich, - bierze udział w dyskusji na temat różnych tożsamości społeczno-kulturowych.	- charakteryzuje więzi łączące obywatela i państwo, - omawia konstytucyjne prawa i obowiązki obywatela RP, - wyjaśnia zagadnienie tożsamości zbiorowej, - wskazuje różnice między obywatelstwem a narodowością, - charakteryzuje wartości obywatelskie i wyjaśnia ich wartość dla społeczeństwa, - aktywnie uczestniczy w dyskusji na temat różnych tożsamości społeczno-kulturowych.	- tłumaczy zależności między różnymi tożsamościami, - aktywnie uczestniczy w dyskusji na temat różnych tożsamości społeczno-kulturowych i przytacza trafne argumenty, - uzasadnia konieczność popularyzowania wartości obywatelskich we współczesnym państwie demokratycznym.	- prezentuje sylwetki wybranych wybitnych Polaków i ocenia znaczenie ich dorobku dla pożytku publicznego.
3. Postawa patriotyczna	- wyjaśnia, czym są patriotyzm i patriotyzm lokalny, - wymienia przejawy patriotyzmu, - określa, jakie zachowania	- podaje przykłady działań patriotycznych w gospodarce.	- omawia różnice w rozumieniu patriotyzmu dawniej i współcześnie, - określa, w jaki sposób	- analizuje wyniki badań dotyczących rozumienia patriotyzmu, - wyjaśnia znaczenie	- przedstawia rolę patriotyzmu we współczesnym świecie.

	składają się na postawę patriotyczną, - wylicza sposoby wyrażania patriotyzmu na co dzień przez uczniów.		zachowanie młodych ludzi wpływa na los ich ojczyzny.	poszczególnych działań dla polskiej gospodarki.	
4. Mniejszości i migranci	- określa różnicę między obywatelami RP a cudzoziemcami, - odczytuje z mapy, gdzie znajdują się największe skupiska mniejszości narodowych i etnicznych w Polsce, - wyjaśnia, czym jest Polonia, - znajduje na mapie państwa, w których występuje najliczniejsza Polonia.	- wyjaśnia, czym są mniejszość narodowa i etniczna, - podaje nazwę języka regionalnego uznanego w polskim prawie, - rozróżnia imigrantów, emigrantów i uchodźców, - tłumaczy, czym jest azyl, - wymienia mniejszości narodowe i etniczne we współczesnej Polsce, - gromadzi informacje na temat inicjatyw kulturalnych podejmowanych przez środowiska mniejszości narodowych i etnicznych w Polsce, - uczestniczy w przygotowaniu projektu dotyczącego koncepcji kampanii informacyjnej popularyzującej dorobek wybranych mniejszości narodowych lub etnicznych mieszkających w Polsce.	- wyjaśnia, na czym polega różnica między mniejszością narodową a etniczną, - tłumaczy, dlaczego uchodźcom przysługują szczególne prawa, - wymienia podstawowe prawa mniejszości w Polsce, - podaje korzyści, jakie niesie dla Polaków poznawanie kultury mniejszości zamieszkujących Polskę.	- przedstawia strukturę ludności zamieszkującej terytorium Polski, - tłumaczy, jakie cechy języka kaszubskiego zadecydowały o uznaniu go za język regionalny, - omawia czynniki przyciągające i wypychające wpływające na migrację, - na podstawie tekstu ustawy podaje kryteria, które decydują w Polsce o uznaniu danej społeczności za mniejszość narodową lub etniczną, - uzasadnia konieczność ochrony prawnej mniejszości narodowych i etnicznych.	- wyjaśnia, co wpłynęło na rozlokowanie skupisk poszczególnych mniejszości narodowych w Polsce, - określa czynniki, które miały wpływ na rozmieszczenie Polonii na świecie, - przygotowuje wystąpienie dotyczące kryzysów uchodźczych na świecie, - opracowuje w ciekawej i wyczerpującej formie prezentację na temat kultury mniejszości narodowych i etnicznych w Polsce, - przyjmuje rolę lidera w prowadzeniu projektu dotyczącego koncepcji kampanii informacyjnej popularyzującej dorobek wybranych mniejszości narodowych lub etnicznych mieszkających w Polsce.
5. Tolerancja i	- tłumaczy, czym jest tolerancja,	- wyjaśnia, czym są stereotypy, - podaje definicję nietolerancji, - określa, czym jest ksenofobia,	- omawia cechy stereotypu, - przytacza argumenty obalające wybrane stereotypy,	- wskazuje ograniczenia postawy tolerancyjnej i tłumaczy ich przyczyny,	- omawia wpływ skrajnych postaw na historię XX w.

przejawy ksenofobii	- rozpoznaje przejawy ksenofobii, w tym rasizmu, szowinizmu i antysemityzmu, - wyjaśnia, czym są hejt i mowa nienawiści.	- objaśnia, czym są szowinizm, rasizm i antysemityzm, - wskazuje skutki szowinizmu, rasizmu i antysemityzmu, - tłumaczy, czym jest kosmopolityzm, - podaje definicję Holokaustu, - opracowuje sposoby przeciwdziałania nietolerancji, - bierze udział w dyskusji o granicach tolerancji, - opowiada o swoich wrażeniach po przeczytaniu tekstu źródłowego.	- przedstawia konsekwencje braku tolerancji w społeczeństwie, - charakteryzuje przyczyny i skutki ksenofobii, - określa różnice między ksenofobią a kosmopolityzmem, - analizuje tekst źródłowy.	- omawia różnice między szowinizmem a nacjonalizmem, - prezentuje konsekwencje upowszechniania się ksenofobii, w tym rasizmu, szowinizmu i antysemityzmu, - formułuje argumenty na poparcie tezy, że walka z brakiem tolerancji jest ważna dla funkcjonowania społeczeństwa, - formułuje argumenty na poparcie tezy, że pogodzenie różnych tożsamości społeczno-kulturowych jest możliwe, - analizuje tekst źródłowy, omawia problemy w nim poruszone i formułuje swoje stanowisko wobec nich.	
Dział 5. Polska państwem demokratycznym					
1. Państwo i demokracja	- określa, czym jest państwo, - podaje cechy państwa, - wymienia nazwy współczesnych ustrojów politycznych (demokracja, autorytaryzm, totalitaryzm).	- wylicza podstawowe funkcje państwa, - rozróżnia funkcje wewnętrzne i zewnętrzne państwa, - wskazuje różnicę między monarchią a republiką, - podaje główne różnice między demokracją, autorytaryzmem a totalitaryzmem, - wymienia zasady, na których opiera się funkcjonowanie demokracji,	- wskazuje różnice między narodem a państwem, - omawia znaczenie suwerenności i przymusowości państwa, - charakteryzuje poszczególne funkcje wewnętrzne i zewnętrzne państwa, - tłumaczy, czym jest demokracja konstytucyjna,	- uzasadnia potrzebę realizowania przez państwo funkcji zewnętrznych, - analizuje różnice między demokracją, autorytaryzmem a totalitaryzmem w obszarach władzy, praw obywateli, wolności słowa i mediów oraz ideologii państwowej, - aktywnie uczestniczy w dyskusji na temat możliwości życia	- ocenia stan demokracji w państwie i uzasadnia swoje zdanie, - określa, jak zmieniła się liczba monarchii i republik w Europie w ciągu ostatnich 200 lat, - wyjaśnia, dlaczego większość państw demokratycznych rzadko wykorzystuje model bezpośredni,

		- wyjaśnia, czym się różni demokracja bezpośrednia od pośredniej, - wymienia podstawowe formy demokracji bezpośredniej, - wskazuje na mapie Europy monarchie i republiki, - określa korzyści, jakie daje obywatelom ustrój demokratyczny, - bierze udział w dyskusji na temat możliwości życia w Polsce bez władzy państwowej.	- wyjaśnia i omawia zasady, na których opiera się funkcjonowanie demokracji, - wyjaśnia zasadę suwerenności narodu, - podaje przykłady spraw, które mogą zostać poddane pod referendum lub stać się przedmiotem konsultacji społecznych, - wskazuje wady i zalety demokracji bezpośredniej i pośredniej, - aktywnie uczestniczy w dyskusji na temat możliwości życia w Polsce bez władzy państwowej.	w Polsce bez władzy państwowej, prezentuje stanowisko swojej grupy i przytacza trafne argumenty.	- ocenia, która historyczna forma demokracji jest najbardziej zbliżona do dzisiejszego ustroju demokratycznego.
2. Ustrój Rzeczypospolitej Polskiej	- określa znaczenie konstytucji w państwie, - wymienia główne rodzaje władzy państwowej, - opisuje konstrukcję tekstu *Konstytucji RP*.	- wyjaśnia, czym jest państwo prawa, - tłumaczy, czym są akty prawne, i podaje ich główne rodzaje, - wskazuje główne aspekty określone w konstytucji, - podaje, jaką funkcję pełni Trybunał Konstytucyjny, - wylicza podstawowe zasady ustroju Polski zawarte w *Konstytucji RP*, - wymienia wartości, do których odwołuje się preambuła *Konstytucji RP,* - odnajduje w *Konstytucji RP* rozdziały, w których zostały opisane wolności, prawa i obowiązki obywateli,	- tłumaczy zasadę konstytucjonalizmu, - określa znaczenie zasady trójpodziału władzy i równowagi władz dla funkcjonowania demokracji, - wyjaśnia, dlaczego w republikach obowiązuje zakaz sprawowania dziedzicznej i dożywotniej władzy, - wymienia rozdziały *Konstytucji RP*, - charakteryzuje poszczególne zasady ustroju RP zawarte w *Konstytucji RP*.	- omawia hierarchię aktów prawnych w Polsce, - opisuje procedurę zmiany konstytucji i wyjaśnia, z jakiego powodu jest ona szczególna, - interpretuje artykuły *Konstytucji RP* dotyczące referendum ogólnokrajowego, - wskazuje, które opisane w *Konstytucji RP* wolności, prawa i obowiązki obywateli uważa za najważniejsze, i uzasadnia swoje zdanie.	- przygotowuje w ciekawej i wyczerpującej formie prezentację na temat historii polskich konstytucji.

		- znajduje potrzebne informacje we fragmencie ustawy o referendum ogólnokrajowym, - wymienia sprawy, które mogą być poddane pod referendum ogólnokrajowe, - uczestniczy w przygotowaniu prezentacji na temat historii polskich konstytucji.			
3. Sejm i Senat RP	- określa, jakie organy pełnią w Polsce władzę ustawodawczą, - podaje skład polskiego parlamentu, - wymienia podstawowe kompetencje Sejmu i Senatu RP, - odczytuje dane z wykresu dotyczącego aktywności ustawodawczej sejmu.	- wyjaśnia, jak Sejm i Senat RP podejmują decyzje, kto kieruje pracami obu izb oraz ile trwa kadencja posłów i senatorów, - tłumaczy, czym jest immunitet, - wylicza główne zasady wyborów do Sejmu i Senatu RP, - wymienia główne etapy procesu ustawodawczego, - określa, kto w Polsce może wystąpić z inicjatywą ustawodawczą, - wyjaśnia, jakie uprawnienia w trakcie prac nad ustawą posiada prezydent, - wyszukuje informacje o ugrupowaniach politycznych, które mają swoje kluby lub koła w sejmie, przyporządkowuje je do koalicji i opozycji.	- tłumaczy, jak w pracy parlamentu przejawia się zasada przedstawicielstwa, - wskazuje, czym wyróżnia się Zgromadzenie Narodowe, - omawia kompetencje Sejmu i Senatu RP, - charakteryzuje poszczególne zasady wyborów do Sejmu i Senatu RP, - analizuje wykres dotyczący aktywności ustawodawczej Sejmu RP i dokonuje potrzebnych obliczeń, - na podstawie odpowiednich artykułów *Konstytucji RP* odpowiada, w jakich sytuacjach obraduje Zgromadzenie Narodowe, - wyjaśnia, jakie znaczenie w państwie demokratycznym ma aktywność wyborcza obywateli.	- opisuje funkcjonowanie Sejmu i Senatu RP z uwzględnieniem działalności klubów i kół poselskich tworzących koalicję i opozycję, - wyjaśnia znaczenie immunitetu dla funkcjonowania władzy ustawodawczej, - wskazuje różnice w organizacji wyborów do Sejmu i Senatu RP, - omawia proces ustawodawczy,- porównuje role Sejmu i Senatu RP w procesie ustawodawczym, - wyjaśnia rolę Trybunału Konstytucyjnego w procesie ustawodawczym, - bierze udział w dyskusji na temat ograniczania prawa do głosowania i kandydowania w wyborach parlamentarnych, - wymienia skutki, jakie niesie dla państwa i społeczeństwa niska frekwencja wyborcza.	- wyjaśnia, czym zajmują się komisje sejmowe, Prezydium Sejmu RP i Konwent Seniorów, - aktywnie uczestniczy w dyskusji na temat ograniczania prawa do głosowania i kandydowania w wyborach parlamentarnych i przedstawia trafne argumenty. - przygotowuje w ciekawej formie prezentację na temat historii polskiego parlamentu.

4. Prezydent RP i Rada Ministrów	- określa, jakie organy pełnią w Polsce władzę wykonawczą, - wymienia podstawowe kompetencje Prezydenta RP, - wyjaśnia, kim jest premier i czym jest Rada Ministrów, - podaje, czym zajmuje się rząd, - odczytuje dane z tabel dotyczących frekwencji w wyborach parlamentarnych i prezydenckich, - gromadzi informacje o składzie osobowym urzędującej Rady Ministrów (imię i nazwisko premiera i ministra odpowiedzialnego za sprawy edukacji).	- przedstawia główne zasady wyboru Prezydenta RP, - omawia kompetencje Prezydenta RP, - wyjaśnia, jak są powoływani premier i Rada Ministrów, - omawia kompetencje rządu, - wylicza Prezydentów RP po 1989 r., - określa, za kadencji którego prezydenta uchwalono *Konstytucję RP*, - odszukuje w internecie wiadomości na temat decyzji obecnego rządu, które wpłynęły na życie jego rodziny, - bierze udział w ćwiczeniu dotyczącym przygotowywania reform przez ministrów, - znajduje informacje o działaniach obecnego Prezydenta RP związanych z polityką wewnętrzną i zagraniczną kraju.	- omawia poszczególne kompetencje Prezydenta RP z podziałem na politykę wewnętrzną i zagraniczną, - opisuje procedurę tworzenia rządu, - charakteryzuje poszczególne kompetencje rządu, - określa, w jaki sposób współdziałają rząd i prezydent, - analizuje dane zebrane w tabelach dotyczących frekwencji w wyborach parlamentarnych i prezydenckich, - aktywnie uczestniczy w ćwiczeniu dotyczącym przygotowywania reform przez ministrów.	- wyjaśnia związek funkcjonowania urzędu Prezydenta RP z republikańską formą rządów, - tłumaczy, na jakich zasadach działają wotum zaufania i wotum nieufności, - określa, na czym polega zasada kontrasygnaty, - tłumaczy, czym jest Rada Gabinetowa, - wyjaśnia, dlaczego jest potrzebne poparcie większości sejmowej dla Rady Ministrów i premiera, - omawia trzy kroki w procedurze powoływania Rady Ministrów (na podstawie artykułów *Konstytucji RP*), - aktywnie uczestniczy w ćwiczeniu dotyczącym przygotowywania reform przez ministrów, przyjmuje rolę lidera grupy.	- omawia okoliczności przywrócenia urzędu prezydenta w Polsce, - aktywnie uczestniczy w ćwiczeniu dotyczącym przygotowywania reform przez ministrów, przyjmuje rolę lidera grupy i jako minister wygłasza przemówienie oraz przytacza trafne argumenty.
5. Sądy i trybunały	- określa, jakie organy pełnią w Polsce władzę sądowniczą, - wyjaśnia, co nazywamy wymiarem sprawiedliwości, - przedstawia rolę sędziów, - tłumaczy, kim są prokurator, obrońca i obrońca z urzędu.	- podaje zasady działania sądów, - wymienia zadania trybunałów, - na podstawie tekstu źródłowego przytacza przykłady spraw, którymi zajmują się współczesne sądy, - wyjaśnia, jakie znaczenie ma dla obywateli dwuinstancyjność postępowania sądowego,	- przedstawia zasady działania sądów, - wyjaśnia znaczenie zasad bezstronności i niezawisłości sędziów oraz ich immunitetu i nieusuwalności, - tłumaczy, kim jest ławnik, - analizuje tekst źródłowy, na jego podstawie wyjaśnia określenie *rządy sędziów*, - wskazuje różnice między wymiarem sprawiedliwości a władzą sądowniczą,	- opisuje salę rozpraw w procesie karnym, - charakteryzuje działania Trybunału Konstytucyjnego i Trybunału Stanu, - wyjaśnia rolę Trybunału Konstytucyjnego w państwie demokratycznym, - odszukuje informacje na temat sporu o reformę sądownictwa i ustala, jakich kwestii on dotyczył,	- objaśnia, czego dotyczyło ostatnie orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego.

		- odszukuje informacje na temat ostatniego orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego, - bierze udział w dyskusji na temat immunitetów sędziowskich.	- aktywnie uczestniczy w dyskusji na temat immunitetów sędziowskich i przytacza trafne argumenty.	- analizuje tekst źródłowy, na jego podstawie omawia wpływ sędziów na sferę polityki i życia społecznego.	
6. Partie polityczne	- wyjaśnia, czym są partie polityczne, - wymienia rodzaje partii politycznych, - podaje elementy kampanii wyborczej partii, - wylicza systemy partyjne.	- przedstawia zawartość programu politycznego partii, - określa, w jaki sposób partie dążą do osiągnięcia swoich celów, - przedstawia systemy partyjne, - tłumaczy, czym są koalicja i opozycja w parlamencie, - wymienia nazwy największych polskich partii politycznych, - wyjaśnia, czym jest statut partii, - wyszukuje potrzebne informacje w tekście ustawy o partiach politycznych.	- omawia funkcje partii politycznych, - opisuje partie prawicowe, centrowe i lewicowe, - tłumaczy znaczenie kampanii wyborczej dla funkcjonowania partii, - charakteryzuje systemy partyjne, wskazuje wady i zalety każdego z nich, - tłumaczy, jak utworzyć partię polityczną, - analizuje tekst ustawy o partiach politycznych, - podaje nazwy partii politycznych, których przedstawiciele zasiadają w izbie niższej obecnej kadencji, - przygotowuje notatkę na temat jednej z partii politycznych reprezentowanych w Sejmie RP.	- opisuje działalność partii w państwie demokratycznym, - podaje przykłady działań podejmowanych przez wybraną partię polityczną reprezentowaną w Sejmie RP.	- charakteryzuje polską scenę polityczną.
7. Organizacje obywatelskie	- tłumaczy, czym są organizacje pozarządowe, i podaje ich główne rodzaje, - określa, czym jest wolontariat, i przytacza przykłady działań wolontariuszy,	- wyjaśnia, co oznacza prawo do swobodnego zrzeszania się, - przytacza przykłady działań organizacji pozarządowych, - wymienia cele działalności ogólnopolskich organizacji młodzieżowych,	- wyjaśnia, jaką rolę w państwie demokratycznym odgrywa zasada swobodnego zrzeszania się, - tłumaczy, czym jest społeczeństwo obywatelskie, - charakteryzuje działalność organizacji pozarządowych,	- omawia poszczególne obszary działalności organizacji pozarządowych, - wyjaśnia, czym jest organizacja pożytku publicznego i w jaki sposób można wspomóc jej działalność,	- omawia rolę NSZZ „Solidarność” w najnowszej historii, - odpowiada, czy międzynarodowe organizacje pozarządowe powinny wpływać na władze danego

	- wymienia korzyści wynikające z pracy w wolontariacie, - podaje przykłady ogólnopolskich organizacji młodzieżowych, - odczytuje dane statystyczne z wykresu.	- wylicza przykładowe działania podejmowane przez związki zawodowe, - odszukuje informacje o organizacjach pozarządowych, które funkcjonują w najbliższej okolicy, - uczestniczy w przygotowaniu projektu dotyczącego założenia stowarzyszenia, - uczestniczy w przygotowaniu projektu dotyczącego akcji wolontariackiej.	- wskazuje różnice między stowarzyszeniem a fundacją, - charakteryzuje rodzaje wolontariatu, - określa, jakie działania trzeba podjąć, aby zostać wolontariuszem.	- uzasadnia konieczność angażowania się w działania organizacji pozarządowych, - na podstawie analizy danych statystycznych z wykresu wskazuje obszar, w którym organizacje pozarządowe powinny być bardziej aktywne, i uzasadnia swoje zdanie, - wyjaśnia, jak rozumie słowa Tadeusza Kotarbińskiego.	kraju, i przytacza trafne argumenty, - opowiada o swoich doświadczeniach z pracy wolontariackiej, - przygotowuje w ciekawej i wyczerpującej formie prezentację o organizacjach pozarządowych, które funkcjonują w najbliższej okolicy, - przyjmuje rolę lidera w prowadzeniu projektu dotyczącego założenia stowarzyszenia, - przyjmuje rolę lidera w prowadzeniu projektu dotyczącego akcji wolontariackiej.
8. Media i opinia publiczna	- wyjaśnia, czym jest opinia publiczna, - wymienia rodzaje mass mediów, - wskazuje różnice między mediami komercyjnymi a publicznymi, - objaśnia, czym są fake newsy i bańki informacyjne, - odróżnia fakty od opinii i komentarzy.	- określa, do czego służą sondaże, - tłumaczy, czym jest wolność słowa, - wylicza funkcje mediów, - podaje zalety i wady mediów społecznościowych, - wymienia główne zasady etyki dziennikarskiej, - określa, czym jest kampania społeczna, - podaje definicję spotu wyborczego, - wskazuje pozytywne i negatywne skutki rozwoju środków masowego przekazu dla społeczeństwa,	- wyjaśnia znaczenie środków masowego przekazu dla wolności słowa, - omawia funkcje sondaży, - opisuje specyfikę mediów jednokierunkowych i interaktywnych, - opowiada o poszczególnych funkcjach mediów, - przedstawia rolę mediów społecznościowych w demokracji, - podaje przykłady fake newsów i uzasadnia swój wybór, - omawia zasady pracy i postępowania dziennikarzy,	- przytacza argumenty na poparcie tezy, że wolność słowa i wolne media są fundamentem demokracji, - charakteryzuje misję mediów publicznych, - omawia przykłady pozytywnego i negatywnego wpływu mediów społecznościowych na demokrację, - uzasadnia konieczność przestrzegania zasad etyki dziennikarskiej, - wyjaśnia rolę opinii i komentarzy w demokratycznych mediach,	- ocenia, jak często na jego poglądy, decyzje i wybory mają wpływ media społecznościowe, - przygotowuje w ciekawej i wyczerpującej formie prezentację na temat wybranej kampanii społecznej, dokonuje analizy zastosowanych w niej środków.

		- porównuje sposób przedstawienia jednego wydarzenia w artykułach z kilku źródeł i oddziela fakty od opinii, - gromadzi materiały dotyczące wybranej kampanii społecznej, - wskazuje funkcje mediów przejawiające się w stronach internetowych, które odwiedza, - znajduje informacje na temat wyników wybranego badania opinii publicznej.	- opisuje obszary tematyczne kampanii społecznych, - sporządza notatkę z wybranego badania opinii publicznej.	- bada sposób ukazania jednego wydarzenia w artykułach z kilku źródeł, oddziela fakty od opinii i przedstawia wnioski, - uzasadnia konieczność oddzielania faktów od opinii.	
Dział 6. Sprawy międzynarodowe					
1. Współpraca międzynarodowa	- wyjaśnia, czym są polityka zagraniczna i współpraca międzynarodowa, - rozwija skrót ONZ, - przytacza przykłady inicjatyw ONZ, - podaje pełną nazwę NATO, - wymienia przykłady działań NATO, - odczytuje z mapy nazwy państw członkowskich NATO, - odczytuje dane z wykresu prezentującego wyniki badań opinii publicznej.	- wskazuje przejawy realizacji przez państwo polityki zagranicznej, - wymienia podstawowe zadania ambasadora i konsula, - wylicza główne cele i działania ONZ, - tłumaczy, czemu służą misje pokojowe ONZ, - określa najważniejsze cele NATO, - przytacza przykłady aktywności Polski w ONZ i NATO, - odszukuje informacje o przypadku zastosowania weta w czasie obrad Rady Bezpieczeństwa ONZ, - ocenia, czy ONZ odgrywa ważną rolę we współczesnym	- omawia znaczenie współpracy międzynarodowej dla pokoju na świecie, - charakteryzuje rolę ambasadora i konsula w polityce zagranicznej, - podaje czas i okoliczności powstania ONZ, - określa, ilu członków liczy ONZ, - wymienia główne organy ONZ, - opisuje genezę NATO, - podaje nazwę głównego organu NATO, - wskazuje na mapie państwa członkowskie NATO z uwzględnieniem kolejnych etapów powiększania się organizacji	- określa rolę organizacji międzynarodowych na arenie światowej, - wyjaśnia, jaką rolę odgrywa NATO w polityce obronnej państwa polskiego, - omawia wybrane ugrupowania międzynarodowe, do których należy Polska, - opracowuje notatkę o trzech operacjach NATO przeprowadzonych po 2000 r. z uwzględnieniem ich celów i uczestników.	- analizuje wyniki badań opinii publicznej, formułuje wnioski, określa przyczyny zaobserwowanych zjawisk, wyraża własną opinię na wskazany temat i uzasadnia odpowiedź, - znajduje informacje o protestach przed ambasadami różnych krajów, omawia to zjawisko i przedstawia swoje zdanie na ten temat, - ocenia, jaki wpływ ma prawo weta w Radzie Bezpieczeństwa ONZ na skuteczność działań tego organu, - przygotowuje w ciekawej i wyczerpującej formie prezentację na temat

		świecie, i uzasadnia swoje zdanie, - znajduje wiadomości o trzech operacjach NATO przeprowadzonych po 2000 r.	- wylicza wybrane ugrupowania międzynarodowe, do których należy Polska.		najważniejszych działań Polski w strukturach ONZ i NATO.
2. Unia Europejska	- podaje datę i miejsce utworzenia Unii Europejskiej, - wylicza najważniejsze zadania UE, - odpowiada, czym jest euro, - odczytuje z mapy nazwy państw członkowskich UE.	- wymienia główne przyczyny integracji europejskiej, - na podstawie mapy podaje nazwę państwa, które przystąpiło do UE później niż Polska, - wylicza nazwy głównych organów Unii Europejskiej, - odszukuje w Deklaracji Schumana potrzebne informacje, - bierze udział w pracy zespołu rozważającego dwie koncepcje rozwoju Unii Europejskiej, - uczestniczy w przygotowaniu projektu dotyczącego obchodów Dnia Europejskiego, - gromadzi materiały dotyczące brexitu, - bierze udział w dyskusji na temat skutków brexitu.	- omawia główne etapy integracji europejskiej, - opisuje okoliczności powstania Unii Europejskiej, - wskazuje na mapie państwa członkowskie UE, uwzględniając kolejne etapy rozszerzania organizacji, - wymienia podstawowe uprawnienia głównych organów Unii Europejskiej, - analizuje tekst Deklaracji Schumana, - podaje praktyczne przykłady realizacji celów UE, - analizuje materiały dotyczące brexitu.	- wskazuje wady i zalety procesu integracji europejskiej, - podaje nazwy trzech wspólnot europejskich, - omawia uprawnienia głównych organów Unii Europejskiej, - analizuje tekst Deklaracji Schumana i określa, jak zmieniła się sytuacja w Europie od czasów autora, - aktywnie uczestniczy w pracy zespołu rozważającego dwie koncepcje rozwoju Unii Europejskiej, przedstawia trafne argumenty, uzasadnia swoje stanowisko, - aktywnie uczestniczy w dyskusji na temat brexitu i przytacza trafne argumenty.	- omawia główne zagadnienia i problemy funkcjonowania UE, - aktywnie uczestniczy w pracy zespołu rozważającego dwie koncepcje rozwoju Unii Europejskiej, organizuje głosowanie i podsumowuje jego wyniki, - przyjmuje rolę lidera w prowadzeniu projektu dotyczącego obchodów Dnia Europejskiego.
3. Polska w Unii Europejskiej	- podaje datę wejścia Polski do UE i określa sposób, w jaki Polacy podjęli decyzję, - wskazuje główne korzyści, które wynikły dla Polski, jej obywateli i polskich firm z przystąpienia do UE, - szuka informacji do broszury o sposobach wykorzystywania	- wylicza podstawowe prawa obywatela UE, - wymienia cztery najważniejsze zasady europejskiego rynku wewnętrznego, - przedstawia podstawowe korzyści związane z obecnością Polski w Unii Europejskiej dla	- omawia przygotowania Polski do przystąpienia do UE, - charakteryzuje poszczególne prawa obywatela UE, - przedstawia znaczenie zasad europejskiego rynku wewnętrznego, - tłumaczy, czym jest i jak działa strefa Schengen,	- wskazuje koszty przynależności Polski do UE, - przedstawia negatywne skutki swobodnego przepływu osób, - omawia przeznaczenie poszczególnych rodzajów funduszy unijnych.	- ocenia proces integracji Polski z Unią Europejską, - rozważa, jakie mogą być konsekwencje wychodzenia kolejnych krajów z UE, - przygotowuje w ciekawej i wyczerpującej formie prezentację na temat inicjatyw unijnych skierowanych do młodych ludzi.

	funduszy unijnych w swojej gminie lub swoim mieście.	pracowników i osób podróżujących, - określa źródła funduszy unijnych i główne kierunki ich dysponowania, - gromadzi informacje na temat inicjatyw polskiego rządu zgłoszonych na forum Unii Europejskiej.	- wylicza cele, na które są w Polsce przeznaczane dotacje unijne, - podaje przykłady wykorzystania przez Polskę funduszy unijnych, - redaguje broszurę o sposobach wykorzystywania funduszy unijnych w swojej gminie lub swoim mieście, - sporządza notatkę na temat jednej z inicjatyw polskiego rządu zgłoszonych na forum Unii Europejskiej.		
4. Problemy współczesnego świata	- wyjaśnia, czym jest globalizacja, - przytacza przykłady globalizacji z codziennego życia, - podaje przykłady pomocy dla krajów rozwijających się, - tłumaczy, czym jest zjawisko ocieplania klimatu, - podaje główne różnice między sytuacją w krajach Północy i Południa.	- wylicza główne skutki globalizacji, - określa, z czego wynika podział na kraje rozwinięte i rozwijające się, - wskazuje główny kierunek migracji, - wylicza główne zagrożenia i wyzwania XXI w., - bierze udział w dyskusji o wyzwaniach związanych z migracją, - opracowuje notatkę o wybranej polskiej organizacji pozarządowej, która pomaga mieszkańcom państw rozwijających się, - przygotowuje plakat przestrzegający przed skutkami zmian klimatu,	- charakteryzuje zjawiska globalizacji i amerykanizacji kultury, - tłumaczy, czym jest konsumpcjonizm, - tłumaczy, na czym polegają pomoc rozwojowa i pomoc humanitarna, - charakteryzuje zmiany klimatu i określa ich skutki.	- omawia pozytywne i negatywne skutki globalizacji w różnych dziedzinach, - przedstawia sytuację krajów rozwiniętych i rozwijających się, - uzasadnia konieczność udzielania pomocy humanitarnej, - wyjaśnia, czym jest grupa G7, - omawia problemy związane z migracją, - omawia główne zagrożenia i wyzwania XXI w.	- proponuje, w jaki sposób młodzi ludzie mogą dbać o środowisko, - wyjaśnia, czym jest Młodzieżowy Strajk Klimatyczny, - przedstawia sylwetkę Grety Thunberg, - aktywnie uczestniczy w dyskusji o wyzwaniach związanych z migracją, przytacza trafne argumenty, proponuje sposoby rozwiązania problemu, - znajduje informacje o inicjatywach na rzecz osób potrzebujących z krajów Południa, w które mogą się zaangażować młodzi ludzie, - opracowuje reportaż dotyczący zmian klimatu,

		- uczestniczy w pracach nad prezentacją na temat najbiedniejszych państw świata, - bierze udział w dyskusji dotyczącej wpływu światowych problemów na niego i jego rówieśników.			- przygotowuje w ciekawej i wyczerpującej formie prezentację na temat najbiedniejszych państw świata, - aktywnie uczestniczy w dyskusji na temat wpływu światowych problemów na niego i jego rówieśników oraz przytacza trafne argumenty.
5. Konflikty zbrojne na świecie	- podaje główne przyczyny konfliktów zbrojnych, - wyjaśnia, czym jest ludobójstwo, - przytacza przykłady działań terrorystycznych, - odczytuje z mapy informacje o wybranych współczesnych konfliktach na świecie, - odczytuje wyniki badań opinii publicznej dotyczących zagrożenia terroryzmem w Polsce.	- tłumaczy, na czym polega terroryzm, - wymienia skutki terroryzmu, - określa skutki konfliktów, - odszukuje informacje na temat cyberterroryzmu, - znajduje w internecie wiadomości o zbrodniach ludobójstwa popełnionych w XX w., - bierze udział w pracy zespołu mającej na celu zaproponowanie sposobu zakończenia jednego ze współczesnych konfliktów zbrojnych.	- omawia przyczyny i rodzaje konfliktów, - przedstawia źródła i rodzaje terroryzmu, - na podstawie mapy charakteryzuje wybrane współczesne konflikty na świecie, - analizuje wyniki badań opinii publicznej dotyczących zagrożenia terroryzmem w Polsce i ocenia, jak poglądy Polaków na ten problem kształtują się obecnie, - omawia zagrożenia wynikające z cyberterroryzmu dla współczesnych państw i społeczeństw, - aktywnie uczestniczy w pracy zespołu mającej na celu zaproponowanie sposobu zakończenia jednego ze współczesnych konfliktów zbrojnych.	- wyjaśnia, dlaczego walka ze współczesnym terroryzmem jest trudna, - redaguje notatkę na temat zamachów terrorystycznych przeprowadzonych w Europie w XXI w. - aktywnie uczestniczy w pracy zespołu mającej na celu zaproponowanie sposobu zakończenia jednego ze współczesnych konfliktów zbrojnych, przedstawia trafne argumenty.	- opowiada o zamachu na World Trade Center, - przygotowuje prezentację dotyczącą konfliktu na Ukrainie, - aktywnie uczestniczy w pracy zespołu mającej na celu zaproponowanie sposobu zakończenia jednego ze współczesnych konfliktów zbrojnych, podaje konkretne propozycje i przedstawia trafne argumenty.

Przyroda

Tytuł rozdziału w podręczniku	Numer i temat lekcji	Ocena dopuszczająca Uczeń	Ocena dostateczna Uczeń	Ocena dobra Uczeń	Ocena bardzo dobra Uczeń	Ocena celująca Uczeń
Dział 1. Poznajemy warsztat przyrodnika						
1. Przyroda i jej składniki	1. Poznajemy składniki przyrody	- wymienia dwa elementy przyrody nieożywionej *; - wymienia dwa elementy przyrody ożywionej	- wyjaśnia znaczenie pojęcia przyroda; - wymienia trzy niezbędne do życia składniki przyrody nieożywionej; - podaje trzy przykłady wytworów działalności człowieka	- wymienia cechy ożywionych elementów przyrody; - wskazuje w najbliższym otoczeniu wytwory działalności człowieka	- podaje przykłady powiązań przyrody nieożywionej z przyrodą ożywioną; - klasyfikuje wskazane elementy na: ożywione składniki przyrody, nieożywione składniki przyrody oraz wytwory działalności człowieka	- wyjaśnia, w jaki sposób zmiana jednego elementu przyrody może wpłynąć na jej pozostałe elementy
2. Jak poznawać przyrodę?	2. Jakimi sposobami poznajemy przyrodę?	- wymienia zmysły umożliwiające poznawanie otaczającego świata; - podaje dwa przykłady informacji uzyskanych dzięki wybranym zmysłom; - wyjaśnia, czym jest obserwacja	- omawia na przykładach rolę poszczególnych zmysłów w poznawaniu świata; - wymienia źródła informacji o przyrodzie; - omawia najważniejsze zasady bezpieczeństwa podczas prowadzenia obserwacji i wykonywania doświadczeń	- porównuje liczbę i rodzaj informacji uzyskiwanych za pomocą poszczególnych zmysłów; - wymienia cechy przyrodnika; - określa rolę obserwacji w poznawaniu przyrody; - omawia etapy doświadczenia	- wyjaśnia, w jakim celu prowadzi się doświadczenia i eksperymenty przyrodnicze; - wyjaśnia różnice między eksperymentem a doświadczeniem	- na podstawie obserwacji podejmuje próbę przewidzenia niektórych sytuacji i zjawisk, np. dotyczących pogody, zachowania zwierząt; - przeprowadza dowolne doświadczenie, posługując się instrukcją, zapisuje obserwacje i wyniki; - wyjaśnia, dlaczego do niektórych doświadczeń

						należy używać dwóch zestawów doświadczalnych
3. Przyrządy i pomoce przyrodnika	3. Przyrządy i pomoce ułatwiające prowadzenie obserwacji	- podaje nazwy przyrządów służących do prowadzenia obserwacji w terenie; - przeprowadza obserwację za pomocą lupy lub lornetki; - notuje dwa/trzy spostrzeżenia dotyczące obserwowanych obiektów; - wykonuje schematyczny rysunek obserwowanego obiektu; - dokonuje pomiaru z wykorzystaniem taśmy mierniczej	- przyporządkowuje przyrząd służący do prowadzenia obserwacji do obserwowanego obiektu; - wymienia propozycje przyrządów, które należy przygotować do prowadzenia obserwacji w terenie; - określa charakterystyczne cechy obserwowanych obiektów; - opisuje sposób użycia taśmy mierniczej	- planuje miejsca dwóch/trzech obserwacji; - proponuje przyrząd odpowiedni do obserwacji konkretnego obiektu; - wymienia najważniejsze części mikroskopu	- planuje obserwację dowolnego obiektu lub organizmu w terenie; - uzasadnia celowość zaplanowanej obserwacji; - omawia sposób przygotowania obiektu do obserwacji mikroskopowej	- przygotowuje notatkę na temat innych przyrządów służących do prowadzenia obserwacji, np. odległych obiektów lub głębin
4. Określamy kierunki geograficzne	4. W jaki sposób określamy kierunki geograficzne? 5. Określamy kierunki geograficzne za pomocą kompasu i gnomonu – lekcja w terenie	- podaje nazwy głównych kierunków geograficznych wskazanych przez nauczyciela na widnokręgu; - wyznacza – na podstawie instrukcji słownej – główne kierunki geograficzne za pomocą kompasu; - określa warunki wyznaczania kierunku północnego za pomocą gnomonu, czyli prostego patyka lub pręta, w słoneczny dzień	- podaje nazwy głównych kierunków geograficznych; - przyporządkowuje skróty do nazw głównych kierunków geograficznych; - określa warunki korzystania z kompasu; - posługując się instrukcją, wyznacza główne kierunki geograficzne za pomocą gnomonu	- wyjaśnia, co to jest widnokrąg; - omawia budowę kompasu ; - samodzielnie wyznacza kierunki geograficzne za pomocą kompasu; - wyjaśnia, w jaki sposób wyznacza się kierunki pośrednie	- podaje przykłady wykorzystania w życiu umiejętności wyznaczania kierunków geograficznych; - porównuje dokładność wyznaczania kierunków geograficznych za pomocą kompasu i gnomonu; - wyjaśnia, w jaki sposób tworzy się nazwy kierunków pośrednich	- omawia sposób wyznaczania kierunku północnego na podstawie położenia Gwiazdy Polarnej oraz innych obiektów w otoczeniu

Dział 2. Poznajemy pogodę i inne zjawiska przyrodnicze						
1.Substancje wokół nas	8. Otaczają nas substancje	- wskazuje w najbliższym otoczeniu przykłady ciał stałych, cieczy i gazów - wskazuje w najbliższym otoczeniu po dwa przykłady ciał plastycznych, kruchych i sprężystych; - podaje dwa przykłady występowania zjawiska rozszerzalności cieplnej ciał stałych; - porównuje ciała stałe z cieczami pod względem jednej właściwości, np. kształtu	- wymienia stany skupienia, w których występują substancje; - podaje dwa/trzy przykłady wykorzystania właściwości ciał stałych w życiu codziennym	- wyjaśnia, na czym polega zjawisko rozszerzalności cieplnej; - podaje przykłady występowania zjawiska rozszerzalności cieplnej ciał stałych i cieczy oraz gazów	- klasyfikuje ciała stałe ze względu na właściwości; - wyjaśnia, na czym polega kruchość, plastyczność i sprężystość; - porównuje właściwości ciał stałych, cieczy i gazów; - opisuje zasadę działania termometru cieczowego	- uzasadnia, popierając swoje stanowisko przykładami z życia, dlaczego ważna jest znajomość właściwości ciał)
2. Woda występuje w trzech stanach skupienia	9. Poznajemy stany skupienia wody	- wymienia stany skupienia wody w przyrodzie; - podaje przykłady występowania wody w różnych stanach skupienia; - omawia budowę termometru; - odczytuje wskazania termometru; - wyjaśnia, na czym polega krzepnięcie i topnienie.	- wyjaśnia zasadę działania termometru; przeprowadza, zgodnie z instrukcją, doświadczenia wykazujące: - – wpływ temperatury otoczenia na parowanie wody, - – obecność pary wodnej w powietrzu; - wyjaśnia, na czym polega parowanie i skraplanie wody	- wymienia czynniki wpływające na szybkość parowania ; - formułuje wnioski na podstawie przeprowadzonych doświadczeń; - przyporządkowuje stan skupienia wody do wskazań termometru	- dokumentuje doświadczenia według poznanego schematu; - podaje znane z życia codziennego przykłady zmian stanów skupienia wody; - przedstawia w formie schematu zmiany stanu skupienia wody w przyrodzie	- przedstawia zmiany stanów skupienia wody podczas jej krążenia w przyrodzie, posługując się wykonanym przez siebie rysunkiem

3. Składniki pogody	10. Poznajemy składniki pogody	- wymienia przynajmniej trzy składniki pogody; - rozpoznaje na dowolnej ilustracji rodzaje opadów; - wyjaśnia, dlaczego burze są groźne	- wyjaśnia, co nazywamy pogodą; - wyjaśnia pojęcia: upał, przymrozek, mróz; - podaje nazwy osadów atmosferycznych	- podaje, z czego są zbudowane chmury ; - rozróżnia rodzaje osadów atmosferycznych na ilustracjach; - wyjaśnia, czym jest ciśnienie atmosferyczne; - wyjaśnia, jak powstaje wiatr	- wyjaśnia, jak tworzy się nazwę wiatru; - rozpoznaje na mapie rodzaje wiatrów; - wykazuje związek pomiędzy porą roku a występowaniem określonego rodzaju opadów i osadów	- wyjaśnia różnice między opadami a osadami atmosferycznymi
4. Obserwujemy pogodę	11. Obserwujemy pogodę 12. Obserwacja i pomiar składników pogody – lekcja w terenie	- dobiera odpowiednie przyrządy służące do pomiaru trzech składników pogody; - odczytuje temperaturę powietrza z termometru cieczowego; - na podstawie instrukcji buduje wiatromierz; - odczytuje symbole umieszczone na mapie pogody; - przedstawia stopień zachmurzenia za pomocą symboli; - przedstawia rodzaj opadów za pomocą symboli.	- zapisuje temperaturę dodatnią i ujemną; - omawia sposób pomiaru ilości opadów; - podaje jednostki, w których wyraża się składniki pogody; - buduje deszczomierz na podstawie instrukcji; - prowadzi tygodniowy kalendarz pogody na podstawie obserwacji wybranych składników pogody; - określa aktualny stopień zachmurzenia nieba na podstawie obserwacji; - opisuje tęczę.	- wymienia przyrządy służące do obserwacji meteorologicznych; - dokonuje pomiaru składników pogody – prowadzi kalendarz pogody; - przygotowuje możliwą prognozę pogody dla swojej miejscowości na następny dzień.	- odczytuje prognozę pogody przedstawioną za pomocą znaków graficznych; - określa kierunek wiatru na podstawie obserwacji	- na podstawie opisu przedstawia – w formie mapy – prognozę pogody dla Polski.
5. „Wędrówka” Słońca po niebie	13. „Wędrówka” Słońca po niebie	- wyjaśnia pojęcia: wschód Słońca, zachód Słońca; - rysuje „drogę” Słońca na niebie;	- omawia pozorną wędrówkę Słońca nad widnokręgiem; - omawia zmiany temperatury powietrza w ciągu dnia;	- określa zależność między wysokością Słońca a temperaturą powietrza; - określa zależność między wysokością Słońca a długością cienia;	- omawia zmiany długości cienia w ciągu dnia; - porównuje wysokość Słońca nad widnokręgiem oraz długość cienia podczas górowania	- podaje przykłady praktycznego wykorzystania wiadomości dotyczących zmian temperatury i długości cienia w ciągu dnia, np. wybór ubrania, pielęgnacja roślin, ustawienie budy dla psa.

	14. Jak zmieniają się pogoda i przyroda w ciągu roku? – lekcja w terenie	- podaje daty rozpoczęcia kalendarzowych pór roku; - podaje po trzy przykłady zmian zachodzących w przyrodzie ożywionej w poszczególnych porach roku	- wyjaśnia pojęcia: równonoc, przesilenie; - omawia cechy pogody w poszczególnych porach roku.	- wyjaśnia pojęcie górowanie Słońca; - omawia zmiany w pozornej wędrówce Słońca nad widnokręgiem w poszczególnych porach roku.	w poszczególnych porach roku	
Dział 3. Poznajemy świat organizmów						
1. Organizmy mają wspólne cechy	17. Poznajemy budowę i czynności życiowe organizmów	- wyjaśnia, po czym rozpoznaje się organizm; - wymienia przynajmniej trzy czynności życiowe organizmów; - omawia jedną wybraną przez siebie czynność życiową organizmów; - odróżnia przedstawione na ilustracji organizmy jednokomórkowe od organizmów wielokomórkowych	- wyjaśnia pojęcia: organizm jednokomórkowy, organizm wielokomórkowy; - podaje charakterystyczne cechy organizmów; - wymienia czynności życiowe organizmów; - rozpoznaje na ilustracji wybrane organy/narządy	- omawia hierarchiczną budowę organizmów wielokomórkowych; - charakteryzuje czynności życiowe organizmów; - omawia cechy rozmnażania płciowego i bezpłciowego.	- podaje przykłady różnych sposobów wykonywania tych samych czynności przez organizmy, np. ruch, wzrost; - porównuje rozmnażanie płciowe z rozmnażaniem bezpłciowym	- omawia podział organizmów na pięć królestw.
2. Organizmy różnią się sposobem odżywiania	18. W jaki sposób organizmy zdobywają pokarm?	- określa, czy podany organizm jest samożywny czy cudzożywny; - podaje przykłady organizmów cudzożywnych: mięsożernych, roślinożernych i wszystkożernych;	- dzieli organizmy cudzożywne ze względu na rodzaj pokarmu; - podaje przykłady organizmów roślinożernych; - dzieli mięsożerców na drapieżniki i padlinożerców; wyjaśnia,	- wyjaśnia pojęcia: organizm samożywny, organizm cudzożywny; - wymienia cechy roślinożerców; - wymienia, podając przykłady, sposoby zdobywania pokarmu	- omawia sposób wytwarzania pokarmu przez rośliny; - określa rolę, jaką odgrywają w przyrodzie zwierzęta odżywiające się szczątkami glebowymi; - wyjaśnia, na czym polega pasożytnictwo;	- prezentuje – w dowolnej formie – informacje na temat pasożytnictwa w świecie roślin; podaje przykłady obrony przed wrogami w świecie roślin i zwierząt; - wyjaśnia, co to jest sieć pokarmowa;

	19. Poznajemy zależności pokarmowe między organizmami	- wskazuje na ilustracji charakterystyczne cechy drapieżników - układa łańcuch pokarmowy z podanych organizmów; układa jeden łańcuch pokarmowy na podstawie analizy sieci pokarmowej.	na czym polega wszystkożerność. - wyjaśnia, czym są zależności pokarmowe; podaje nazwy ogniw łańcucha pokarmowego.	przez organizmy cudzożywne; - podaje przykłady zwierząt odżywiających się szczątkami glebowymi; - wymienia przedstawicieli pasożytów; - wyjaśnia nazwy ogniw łańcucha pokarmowego.	- omawia rolę destruentów w łańcuchu pokarmowym.	- uzasadnia, że zniszczenie jednego z ogniw łańcucha pokarmowego może doprowadzić do wyginięcia innych ogniw.
3. Rośliny i zwierzęta wokół nas	20. Obserwujemy rośliny i zwierzęta	- wymienia korzyści wynikające z uprawy roślin w domu i ogrodzie; - podaje przykłady zwierząt hodowanych przez człowieka w domu; - podaje przykład drobnego zwierzęcia żyjącego w domu; - rozpoznaje trzy zwierzęta żyjące w ogrodzie (C)	- podaje trzy przykłady roślin stosowanych jako przyprawy do potraw; - wyjaśnia, dlaczego decyzja o hodowli zwierzęcia powinna być dokładnie przemyślana.; - omawia zasady opieki nad zwierzętami; - podaje przykłady dzikich zwierząt żyjących w mieście; - wykonuje zielnik, w którym umieszcza pięć okazów.	- rozpoznaje wybrane rośliny doniczkowe; - wyjaśnia, jakie znaczenie ma znajomość wymagań życiowych uprawianych roślin; - określa cel hodowania zwierząt w domu; - wyjaśnia, dlaczego nie wszystkie zwierzęta możemy hodować w domu; - wskazuje źródła informacji na temat hodowanych zwierząt; - wyjaśnia, dlaczego coraz więcej dzikich zwierząt przybywa do miast.	- opisuje szkodliwość zwierząt zamieszkujących nasze domy; - formułuje apel do osób mających zamiar hodować zwierzę lub podarować je w prezencie.	- prezentuje jedną egzotyczną roślinę (ozdobną lub przyprawową), omawiając jej wymagania życiowe; - przygotowuje ciekawostki i dodatkowe informacje na temat zwierząt, np. omówienie najszybszych zwierząt.
Dział 4. Odkrywamy tajemnice ciała człowieka						
1. Trawienie i wchłanianie pokarmu	23. Poznajemy składniki pokarmu	- podaje przykłady produktów bogatych w białka, cukry, tłuszcze, witaminy;	- wymienia składniki pokarmowe; - przyporządkowuje podane pokarmy do	- omawia rolę składników pokarmowych w organizmie;	- omawia rolę witamin; - omawia rolę soli mineralnych w organizmie.	- wymienia wybrane objawy niedoboru jednej z poznanych witamin.

		- omawia znaczenie wody dla organizmu.	wskazanej grupy pokarmowej	- wymienia produkty zawierające sole mineralne.		
	24. Jak przebiega trawienie i wchłanianie pokarmu?	- wskazuje na modelu położenie poszczególnych narządów przewodu pokarmowego; - wyjaśnia, dlaczego należy dokładnie żuć pokarm; - uzasadnia konieczność mycia rąk przed każdym posiłkiem	- wymienia narządy budujące przewód pokarmowy; - omawia rolę układu pokarmowego; - podaje zasady higieny układu pokarmowego.	- wyjaśnia pojęcie trawienie; - opisuje drogę pokarmu w organizmie; - omawia, co dzieje się w organizmie po zakończeniu trawienia pokarmu.	- wyjaśnia rolę enzymów trawiennych; - wskazuje narządy, w których zachodzi mechaniczne i chemiczne przekształcanie pokarmu	- omawia rolę narządów wspomagających trawienie.
2. Układ krwionośny transportuje krew	25. Jaką rolę odgrywa układ krwionośny?	- wskazuje na schemacie serce i naczynia krwionośne; - wymienia rodzaje naczyń krwionośnych; - mierzy puls; - podaje dwa przykłady zachowań korzystnie wpływających na pracę układu krążenia	- omawia rolę serca i naczyń krwionośnych; - pokazuje na schemacie poszczególne rodzaje naczyń krwionośnych.	- wymienia funkcje układu krwionośnego; - wyjaśnia, czym jest tętno; - omawia rolę układu krwionośnego w transporcie substancji w organizmie.	- wyjaśnia, jak należy dbać o układ krwionośny; - podaje przykłady produktów żywnościowych korzystnie wpływających na pracę układu krwionośnego.	- proponuje zestaw prostych ćwiczeń poprawiających funkcjonowanie układu krwionośnego.
3. Układ oddechowy zapewnia wymianę gazową	26. Jak oddychamy?	- pokazuje na modelu lub planszy dydaktycznej położenie narządów budujących układ oddechowy; - wymienia zasady higieny układu oddechowego.	- wymienia narządy budujące drogi oddechowe; - wyjaśnia, co dzieje się z powietrzem podczas wędrówki przez drogi oddechowe; - określa rolę układu oddechowego; - opisuje zmiany w wyglądzie części piersiowej tułowia podczas wdechu i wydechu.	- określa cel wymiany gazowej; - omawia rolę poszczególnych narządów układu oddechowego; - wyjaśnia, dlaczego drogi oddechowe są wyścielane przez komórki z rzęskami.	- wyjaśnia, na czym polega współpraca układów pokarmowego, krwionośnego i oddechowego; - wykonuje schematyczny rysunek ilustrujący wymianę gazową zachodzącą w płucach.	- planuje i prezentuje doświadczenie potwierdzające obecność pary wodnej w wydychanym powietrzu.

4. Szkielet i mięśnie umożliwiają ruch	27. Jakie układy narządów umożliwiają organizmowi ruch?	- wskazuje na sobie, modelu lub planszy elementy szkieletu; - wyjaśnia pojęcie stawy; - omawia dwie zasady higieny układu ruchu.	- wymienia elementy budujące układ ruchu; - podaje nazwy i wskazuje główne elementy szkieletu; - wymienia trzy funkcje szkieletu; - wymienia zasady higieny układu ruchu.	- rozróżnia rodzaje połączeń kości; - podaje nazwy głównych stawów u człowieka; - wyjaśnia, w jaki sposób mięśnie są połączone ze szkieletem.	- na modelu lub planszy wskazuje kości o różnych kształtach; - omawia pracę mięśni szkieletowych.	- wyjaśnia, dlaczego w okresie szkolnym należy szczególnie dbać o prawidłową postawę ciała.
5. Układ nerwowy kontroluje pracę organizmu	28. Jak organizm odbiera informacje z otoczenia? Narząd wzroku 29. Jak organizm odbiera informacje z otoczenia? Narządy: węchu, smaku, słuchu i dotyku	- wskazuje na planszy położenie układu nerwowego; - wskazuje na planszy lub modelu położenie narządów zmysłów; - wymienia zadania narządów smaku i powonienia; - wymienia, podając przykłady, rodzaje smaków; - wymienia dwa zachowania wpływające niekorzystnie na układ nerwowy.	- omawia rolę poszczególnych narządów zmysłów; - omawia rolę skóry jako narządu zmysłu; - wymienia zasady higieny oczu i uszu.	- wskazuje na planszy małżowinę uszną, przewód słuchowy i błonę bębenkową; - omawia zasady higieny układu nerwowego.	- wymienia zadania mózgu, rdzenia kręgowego i nerwów; - wyjaśnia, w jaki sposób układ nerwowy odbiera informacje z otoczenia. - podaje wspólną cechę narządów węchu i smaku; - wskazuje na planszy drogę informacji dźwiękowych; - uzasadnia, że układ nerwowy koordynuje pracę wszystkich narządów zmysłów; - na podstawie doświadczenia formułuje wniosek dotyczący zależności między zmysłem smaku a zmysłem powonienia.	- wskazuje na planszy elementy budowy oka: soczewkę, siatkówkę i źrenicę; - omawia, korzystając z planszy, w jaki sposób powstaje obraz oglądanego obiektu.
6. Układ rozrodczy umożliwia wydawanie na świat potomstwa	30. Jak jest zbudowany układ rozrodczy?	- wskazuje na planszy położenie narządów układu rozrodczego; - rozpoznaje komórki rozrodcze: męską i żeńską;	- wymienia narządy tworzące żeński i męski układ rozrodczy; - określa rolę układu rozrodczego;	- omawia rolę poszczególnych narządów układu rozrodczego.	- omawia przebieg rozwoju nowego organizmu. - wskazuje na planszy narządy układu rozrodczego męskiego i	- wyjaśnia przyczyny różnic w budowie układu rozrodczego żeńskiego i męskiego.

		- wyjaśnia pojęcie zapłodnienie.	- omawia zasady higieny układu rozrodczego; - wskazuje na planszy miejsce rozwoju nowego organizmu.		układu rozrodczego żeńskiego.	
7. Dojrzewanie to czas wielkich zmian	31. Dojrzewanie to czas wielkich zmian	- podaje przykłady zmian w organizmie świadczących o rozpoczęciu okresu dojrzewania u własnej płci; - podaje dwa przykłady zmian w funkcjonowaniu skóry w okresie dojrzewania.	- wymienia zmiany fizyczne zachodzące w okresie dojrzewania u dziewcząt i chłopców; - omawia zasady higieny, których należy przestrzegać w okresie dojrzewania.	- opisuje zmiany psychiczne zachodzące w okresie dojrzewania.	- wyjaśnia na przykładach, czym jest odpowiedzialność.	- prezentuje informacje dotyczące zagrożeń, na które mogą być narażone dzieci w okresie dojrzewania.
Dział 5. Odkrywamy tajemnice zdrowia						
1. Zdrowy styl życia	34. Jak dbać o higienę?	- wymienia co najmniej trzy zasady zdrowego stylu życia; - korzystając z piramidy zdrowego żywienia, wskazuje produkty, które należy spożywać w dużych i w małych ilościach; - wyjaśnia, dlaczego ważna jest czystość rąk; - omawia sposoby dbania o zęby; - wymienia dwie zasady bezpieczeństwa podczas zabaw na świeżym powietrzu.	- podaje zasady prawidłowego odżywiania; - wyjaśnia, dlaczego należy dbać o higienę skóry; - opisuje sposób pielęgnacji paznokci; - wyjaśnia, na czym polega właściwy dobór odzieży; - podaje przykłady wypoczynku czynnego i wypoczynku biernego.	- wymienia wszystkie zasady zdrowego stylu życia; - wyjaśnia rolę aktywności fizycznej w zachowaniu zdrowia; - opisuje sposób pielęgnacji skóry – ze szczególnym uwzględnieniem okresu dojrzewania; - wyjaśnia, na czym polega higiena jamy ustnej.	- wyjaśnia, czym jest zdrowy styl życia; - omawia skutki niewłaściwego odżywiania się; - wyjaśnia, na czym polega higiena osobista; - podaje sposoby na uniknięcie zakażenia się grzybicą.	- przygotowuje propozycję prawidłowego jadłospisu na trzy dni, który będzie odpowiedni w okresie dojrzewania.

2. Choroby zakaźne i pasożytnicze	35. Poznajemy choroby zakaźne	- wymienia drogi wnikania do organizmu człowieka drobnoustrojów chorobotwórczych i zwierząt pasożytniczych; - wymienia trzy zasady, których przestrzeganie pozwoli uniknąć chorób przenoszonych drogą oddechową; - wymienia trzy zasady, których przestrzeganie pozwoli uniknąć chorób przenoszonych przez uszkodzoną skórę; - wymienia trzy zasady, których przestrzeganie pozwoli uniknąć chorób przenoszonych drogą pokarmową.	- wymienia przyczyny chorób zakaźnych; - wymienia nazwy chorób przenoszonych drogą oddechową; - omawia objawy wybranej choroby przenoszonej drogą oddechową; - omawia przyczyny zatruć; - określa zachowania zwierzęcia, które mogą świadczyć o tym, że jest ono chore na wściekliznę.	- wymienia sposoby zapobiegania chorobom przenoszonym drogą oddechową; - wymienia szkody, które pasożyty powodują w organizmie; - omawia objawy zatruć.	- porównuje objawy przeziębienia z objawami grypy i anginy; - klasyfikuje pasożyty na wewnętrzne i zewnętrze, podaje ich przykłady; - charakteryzuje pasożyty wewnętrzne człowieka; - opisuje objawy wybranych chorób zakaźnych; - wymienia drobnoustroje mogące wnikać do organizmu przez uszkodzoną skórę.	- wyjaśnia, czym są szczepionki. - przygotowuje informacje na temat objawów boreliozy i sposobów postępowania w przypadku zachorowania na nią.
3. Jak postępować w niebezpiecznych sytuacjach?	36. Jak uniknąć niebezpiecznych sytuacji w naszym otoczeniu?	- wymienia zjawiska pogodowe, które mogą stanowić zagrożenie; - odróżnia muchomora sromotnikowego od innych grzybów; - określa sposób postępowania po użądleniu.	- określa zasady postępowania w czasie burzy, gdy przebywa się w domu lub poza nim; rozpoznaje owady, które - mogą być groźne.	- wymienia charakterystyczne cechy muchomora sromotnikowego; - wymienia objawy zatrucia grzybami.	- omawia sposób postępowania po ukąszeniu przez żmiję; - rozpoznaje dziko rosnące rośliny trujące.	- prezentuje plakat informujący o zagrożeniach w swojej okolicy.
	37.Niebezpieczeństwa i pierwsza pomoc w domu	- omawia zasady postępowania podczas pielęgnacji roślin hodowanych w domu; - podaje przykłady środków czystości, które	- podaje przykłady trujących roślin hodowanych w domu; - przyporządkowuje nazwę zagrożenia do symboli umieszczanych na opakowaniach;	- omawia zasady pierwszej pomocy po kontakcie ze środkami czystości.	- omawia zasady postępowania w przypadku oparzeń.	

		stwarzają zagrożenia dla zdrowia; - wymienia rodzaje urazów skóry.	- omawia sposób postępowania w wypadku otarć i skaleczeń.			
4. Czym jest uzależnienie	38. Uzależnienia i ich skutki	- podaje przynajmniej dwa przykłady negatywnego wpływu dymu tytoniowego i alkoholu na organizm człowieka; - opisuje zachowanie świadczące o mogącym rozwinąć się uzależnieniu od komputera lub telefonu; - prezentuje zachowanie asertywne w wybranej sytuacji.	- podaje przykłady substancji, które mogą uzależniać; - podaje przykłady skutków działania alkoholu na organizm; - podaje przykłady sytuacji, w których należy zachować się asertywnie.	- wyjaśnia, na czym polega palenie bierne; - wymienia skutki przyjmowania narkotyków; - wyjaśnia, czym jest asertywność.	- wyjaśnia, czym jest uzależnienie; - charakteryzuje substancje znajdujące się w dymie papierosowym; - uzasadnia, dlaczego napoje energetyzujące nie są obojętne dla zdrowia.	- uzasadnia konieczność zachowań asertywnych; - przygotowuje informacje na temat pomocy osobom uzależnionym.
Dział 6. Orientujemy się w terenie						
1. Co pokazujemy na planach?	41. Co to jest plan?	- oblicza wymiary biurka w skali 1 : 10; - rysuje plan biurka w skali 1 : 10.	- wyjaśnia, jak powstaje plan; - rysuje plan dowolnego przedmiotu (wymiary przedmiotu podzielne bez reszty przez 10) w skali 1 : 10.	- wyjaśnia pojęcie skala liczbowa; - oblicza wymiary przedmiotu w różnych skalach, np. 1 : 5, 1 : 20, 1 : 50	- rysuje plan pokoju w skali 1 : 50; - dobiera skalę do wykonania planu dowolnego obiektu; - wykonuje szkic terenu szkoły.	- wykonuje szkic okolic szkoły; - wyjaśnia pojęcia: skala mianowana, podziałka liniowa.
2. Jak czytamy plany i mapy?	42. Czytamy plan miasta i mapę turystyczną	- wymienia rodzaje map; - odczytuje informacje zapisane w legendzie planu.	- wyjaśnia pojęcia: mapa i legenda; - rozpoznaje obiekty przedstawione na planie lub mapie za pomocą znaków kartograficznych	- opisuje słowami fragment terenu przedstawiony na planie lub mapie; - określa przeznaczenie planu miasta i mapy turystycznej.	- odszukuje na mapie wskazane obiekty; - przygotowuje zbiór znaków kartograficznych dla planu lub mapy najbliższej okolicy.	- porównuje dokładność planu miasta i mapy turystycznej.

3. Jak się orientować w terenie?	43. Jak się orientować w terenie? 44. Ćwiczymy orientowanie się w terenie – lekcja w terenie	- wskazuje kierunki geograficzne na mapie; - odszukuje na planie okolicy wskazany obiekt, np. kościół, szkołę.	- określa położenie innych obiektów na mapie w stosunku do podanego obiektu; - opowiada, jak zorientować plan lub mapę za pomocą kompasu.	- wyjaśnia, na czym polega orientowanie planu lub mapy; - orientuje plan lub mapę za pomocą kompasu.	- orientuje mapę za pomocą obiektów w terenie.	- dostosowuje sposób orientowania mapy do otaczającego terenu.
Dział 7. Poznajemy krajobraz najbliższej okolicy						
1. Rodzaje krajobrazów	47. Co to jest krajobraz?	- rozpoznaje na zdjęciach rodzaje krajobrazów; - podaje przykłady krajobrazu naturalnego; wymienia nazwy krajobrazów kulturowych; - określa rodzaj krajobrazu najbliższej okolicy.	- wyjaśnia, do czego odnoszą się nazwy krajobrazów; - wymienia rodzaje krajobrazów: naturalny, kulturowy; - wyjaśnia pojęcie krajobraz kulturowy; - wskazuje w krajobrazie najbliższej okolicy składniki, które są wytworami człowieka.	- wyjaśnia pojęcie krajobraz; - wymienia składniki, które należy uwzględnić, opisując krajobraz; - omawia cechy poszczególnych krajobrazów kulturowych; - wskazuje naturalne składniki krajobrazu najbliższej okolicy.	- opisuje krajobraz najbliższej okolicy.	- wskazuje pozytywne i negatywne skutki przekształcenia krajobrazu najbliższej okolicy.
2. Ukształtowanie terenu	48. Poznajemy formy terenu	- rozpoznaje na ilustracji wzniesienia i zagłębienia; - wyjaśnia, czym są równiny; - wykonuje modele wzniesienia i doliny.	- omawia na podstawie ilustracji elementy wzniesienia; - wskazuje formy terenu w krajobrazie najbliższej okolicy.	- opisuje wklęsłe formy terenu; - isuje formy terenu dominujące w krajobrazie najbliższej okolicy.	- klasyfikuje wzniesienia na podstawie ich wysokości; - omawia elementy doliny.	- przygotowuje krótką prezentację o najciekawszych formach terenu w Polsce i na świecie.

3. Czy wszystkie skały są twarde?	49. Czy wszystkie skały są twarde?	- przyporządkowuje jedną/dwie pokazane skały do poszczególnych grup.	- podaje nazwy grup skał; - podaje przykłady skał litych, zwięzłych i luźnych.	- opisuje budowę skał litych, zwięzłych i luźnych; - rozpoznaje co najmniej jedną skałę występującą w najbliższej okolicy	- opisuje skały występujące w najbliższej okolicy; - omawia proces powstawania gleby.	- przygotowuje kolekcję skał z najbliższej okolicy wraz z ich opisem.
4. Wody słodkie i wody słone	50. Wody słodkie i wody słone	- podaje przykłady wód słonych; - wskazuje na mapie przykład wód stojących i płynących w najbliższej okolicy.	- podaje przykłady wód słodkich – w tym wód powierzchniowych; - wskazuje różnice między oceanem a morzem; - na podstawie ilustracji rozróżnia rodzaje wód stojących i płynących ; - wymienia różnice między jeziorem a stawem.	- wyjaśnia pojęcia: wody słodkie, wody słone; - wykonuje schemat podziału wód powierzchniowych; - omawia warunki niezbędne do powstania jeziora; - porównuje rzekę z kanałem śródlądowym.	- charakteryzuje wody słodkie występujące na Ziemi; - omawia, jak powstają bagna; - charakteryzuje wody płynące.	- prezentuje informacje typu „naj” – najdłuższa rzeka, największe jezioro, największa głębia oceaniczna; - wyjaśnia, czym są lodowce i lądolody.
5. Krajobraz wczoraj i dziś	51. Krajobraz wczoraj i dziś	- rozpoznaje na zdjęciach krajobraz kulturowy; - podaje dwa/trzy przykłady zmian w krajobrazie najbliższej okolicy.	- wymienia, podając przykłady, od jakich nazw pochodzą nazwy miejscowości; - podaje przykłady zmian w krajobrazach kulturowych.	- omawia zmiany w krajobrazie wynikające z rozwoju rolnictwa; - omawia zmiany w krajobrazie związane z rozwojem przemysłu; - wyjaśnia pochodzenie nazwy swojej miejscowości.	- podaje przykłady działalności człowieka, które prowadzą do przekształcenia krajobrazu; - wskazuje źródła, z których można uzyskać informacje o historii swojej miejscowości.	- przygotowuje plakat lub prezentację multimedialną na temat zmian krajobrazu na przestrzeni dziejów; przygotuje prezentację - multimedialną lub plakat pt. „Moja miejscowość dawniej i dziś”.
6. Obszary i obiekty chronione	52. Obszary i obiekty chronione	- wymienia dwie/trzy formy ochrony przyrody w Polsce; - podaje dwa/trzy przykłady ograniczeń obowiązujących na obszarach chronionych;	- wyjaśnia, czym są parki narodowe; - podaje przykłady obiektów, które są pomnikami przyrody;	- wyjaśnia cel ochrony przyrody; - wyjaśnia, czym są rezerwaty przyrody; - wyjaśnia różnice między ochroną ścisłą a ochroną czynną;	- wskazuje różnice między parkiem narodowym a parkiem krajobrazowym; - na podstawie mapy w podręczniku lub atlasie podaje przykłady	- prezentuje – w dowolnej formie – informacje na temat ochrony przyrody w najbliższej okolicy: gminie, powiecie lub województwie.

		- wyjaśnia, na czym polega ochrona ścisła.	- omawia sposób zachowania się na obszarach chronionych.	- podaje przykład obszaru chronionego lub pomnika przyrody znajdującego się w najbliższej okolicy.	pomników przyrody ożywionej i nieożywionej na terenie Polski i swojego województwa.	
Dział 8. Odkrywamy tajemnice życia w wodzie i na lądzie						
1. Warunki życia w wodzie	55. Poznajemy warunki życia w wodzie	- podaje trzy przystosowania ryb do życia w wodzie; - wymienia dwa przykłady innych przystosowań organizmów do życia w wodzie.	- omawia na przykładach przystosowania zwierząt do życia w wodzie; - wyjaśnia, dzięki czemu zwierzęta wodne mogą przetrwać zimę.	- omawia na przykładach przystosowania roślin do ruchu wody; - omawia sposób pobierania tlenu przez organizmy wodne.	- wyjaśnia pojęcie plankton; - omawia na przykładach przystosowania zwierząt do ruchu wody.	- prezentuje informacje o największych organizmach żyjących w środowisku wodnym.
2. Z biegiem rzeki	56. Poznajemy rzekę	- wskazuje na ilustracji elementy rzeki: źródło, bieg górny, bieg środkowy, bieg dolny, ujście (C/D)	- podaje dwie/trzy nazwy organizmów żyjących w górnym, środkowym i dolnym biegu rzeki; - omawia warunki panujące w górnym biegu rzeki.	- wymienia cechy, którymi różnią się poszczególne odcinki rzeki; - porównuje warunki życia w poszczególnych biegach rzeki.	- rozpoznaje na ilustracjach organizmy charakterystyczne dla każdego z biegów rzeki; - omawia przystosowania organizmów żyjących w górnym, środkowym i dolnym biegu rzeki.	- porównuje świat roślin oraz zwierząt w górnym, środkowym i dolnym biegu rzeki.
3. Życie w jeziorze	57. Poznajemy warunki życia w jeziorze	- przyporządkowuje na schematycznym rysunku odpowiednie nazwy do stref życia w jeziorze; - odczytuje z ilustracji nazwy dwóch/trzech organizmów żyjących w poszczególnych strefach jeziora.	- podaje nazwy stref życia w jeziorze; - wymienia grupy roślin żyjących w strefie przybrzeżnej; - rozpoznaje na ilustracjach pospolite rośliny wodne przytwierdzone do podłoża.	- charakteryzuje przystosowania roślin do życia w strefie przybrzeżnej; - wymienia czynniki warunkujące życie w poszczególnych strefach jeziora; - wymienia zwierzęta żyjące w strefie przybrzeżnej;	- charakteryzuje poszczególne strefy jeziora; - rozpoznaje na ilustracjach pospolite zwierzęta związane z jeziorami; - układa z poznanych organizmów łańcuch pokarmowy występujący w jeziorze.	- przygotowuje prezentację na temat trzech/czterech organizmów tworzących plankton; - prezentuje informacje „naj” na temat jezior w Polsce i na świecie.

				- charakteryzuje przystosowania ptaków i ssaków strefy przybrzeżnej do życia w wodzie.		
4. Warunki życia na lądzie	58. Warunki życia na lądzie	- wymienia czynniki warunkujące życie na lądzie; - omawia przystosowania zwierząt do zmian temperatury.	- omawia przystosowania roślin do niskiej lub wysokiej temperatury.	- charakteryzuje przystosowania roślin i zwierząt zabezpieczające je przed utratą wody; - wymienia przykłady przystosowań chroniących zwierzęta przed działaniem wiatru;	- omawia negatywną i pozytywną rolę wiatru w życiu roślin; - opisuje sposoby wymiany gazowej u zwierząt lądowych; - wymienia przystosowania roślin do wykorzystania światła.	- prezentuje informacje na temat przystosowań dwóch/trzech gatunków roślin lub zwierząt do życia w ekstremalnych warunkach lądowych.
5. Las ma budowę warstwową	59. Poznajemy budowę lasu i panujące w nim warunki 60. Jakie organizmy spotykamy w lesie? – lekcja w terenie	- wskazuje warstwy lasu na planszy dydaktycznej lub ilustracji; - wymienia po dwa gatunki organizmów żyjących w dwóch wybranych warstwach lasu; - podaje trzy zasady zachowania się w lesie.	- podaje nazwy warstw lasu; - omawia zasady zachowania się w lesie; - rozpoznaje pospolite organizmy żyjące w poszczególnych warstwach lasu.	- charakteryzuje warunki abiotyczne panujące w poszczególnych warstwach lasu; - rozpoznaje pospolite grzyby jadalne.	- charakteryzuje poszczególne warstwy lasu, uwzględniając rośliny i zwierzęta żyjące w tych warstwach.	- omawia wymagania środowiskowe wybranych gatunków zwierząt żyjących w poszczególnych warstwach lasu.
6. Jakie drzewa rosną w lesie?	61. Poznajemy różne drzewa	- podaje po dwa przykłady drzew iglastych i liściastych; - rozpoznaje dwa drzewa iglaste i dwa liściaste.	- porównuje wygląd igieł sosny z igłami świerka; - wymienia cechy budowy roślin iglastych ułatwiające ich rozpoznawanie, np. kształt i liczba igieł, kształt i wielkość szyszek; - wymienia cechy ułatwiające rozpoznawanie drzew liściastych.	- porównuje drzewa liściaste z drzewami iglastymi; - rozpoznaje rosnące w Polsce rośliny iglaste; - rozpoznaje przynajmniej sześć gatunków drzew liściastych; - wymienia typy lasów rosnących w Polsce.	- podaje przykłady drzew rosnących w lasach liściastych, iglastych i mieszanych.	- prezentuje informacje na temat roślin iglastych pochodzących z innych regionów świata, które są uprawiane w polskich ogrodach.

7. Na łące	62. Na łące	- podaje dwa przykłady znaczenia łąki; - wyjaśnia, dlaczego nie wolno wypalać traw.; - rozpoznaje przynajmniej trzy gatunki poznanych roślin łąkowych.	- wymienia cechy łąki; - wymienia zwierzęta mieszkające na łące i żerujące na niej; - przedstawia w formie łańcucha pokarmowego proste zależności pokarmowe między organizmami żyjącymi na łące.	- omawia zmiany zachodzące na łące w różnych porach roku; - rozpoznaje przynajmniej pięć gatunków roślin występujących na łące; - wyjaśnia, w jaki sposób ludzie wykorzystują łąki.	- przyporządkowuje nazwy gatunków roślin do charakterystycznych barw łąki; - uzasadnia, że łąka jest środowiskiem życia wielu zwierząt.	- wykonuje zielnik z poznanych na lekcji roślin łąkowych. lub innych roślin.
8. Na polu uprawnym	63. Na polu uprawnym	- wymienia nazwy zbóż; - rozpoznaje na ilustracjach owies, pszenicę i żyto; - podaje przykłady warzyw uprawianych na polach; - wymienia nazwy dwóch szkodników upraw polowych.	- omawia sposoby wykorzystywania roślin zbożowych; - rozpoznaje nasiona trzech zbóż; - wyjaśnia, które rośliny nazywamy chwastami; - uzupełnia brakujące ogniwa w łańcuchach pokarmowych organizmów żyjących na polu.	- wyjaśnia pojęcia: zboża ozime, zboża jare; - podaje przykłady wykorzystywania uprawianych warzyw.	- podaje przykłady innych upraw niż zboża i warzywa, wskazując sposoby ich wykorzystywania; - przedstawia zależności występujące na polu w formie co najmniej dwóch łańcuchów pokarmowych; - rozpoznaje zboża rosnące w najbliższej okolicy.	- wyjaśnia, w jakiś sposób człowiek może wykorzystać dziko żyjące zwierzęta do ochrony roślin uprawnych przez szkodnikami.

Geografia

Klasa 5

Wymagania na poszczególne oceny				
Ocena				
Dopuszczająca **Uczeń:**	**Dostateczna** **Uczeń:**	**Dobra** **Uczeń:**	**Bardzo dobra** **Uczeń:**	**Celująca** **Uczeń:**
Dział 1. Mapa Polski				
- wyjaśnia znaczenie terminów: mapa, skala, legenda mapy - wymienia elementy mapy - wyjaśnia znaczenie terminów: wysokość bezwzględna, wysokość względna - odczytuje wysokość bezwzględną obiektów na mapie poziomicowej - podaje nazwy barw stosowanych na mapach hipsometrycznych - wymienia różne rodzaje map odczytuje informacje z planu miasta..	- odczytuje za pomocą legendy znaki kartograficzne na mapie - stosuje legendę mapy do odczytania informacji - odczytuje skalę mapy rozróżnia rodzaje skali - oblicza wysokość względną na podstawie wysokości bezwzględnej odczytanej z mapy - odczytuje informacje z mapy poziomicowej i mapy hipsometrycznej wyszukuje w atlasie przykłady map: ogólnogeograficznej, krajobrazowej, turystycznej i planu miasta- wymienia czynniki, które mogą wywołać kryzys psychiczny.	- rozróżnia na mapie znaki punktowe, liniowe i powierzchniowe rysuje podziałkę liniową - wyjaśnia, dlaczego każda mapa ma skalę - oblicza odległość na mapie wzdłuż linii prostej za pomocą skali liczbowej - wyjaśnia, jak powstaje mapa poziomicowa - wyjaśnia różnicę między obszarem nizinnym, wyżynnym a obszarem górskim - wyjaśnia różnicę między mapą ogólnogeograficzną a mapą krajobrazową przedstawia sposoby orientowania mapy w terenie.	- dobiera odpowiednią mapę w celu uzyskania określonych informacji geograficznych - przekształca skalę liczbową na mianowaną i podziałkę liniową - oblicza odległość w terenie za pomocą skali liczbowej - oblicza odległość w terenie za pomocą podziałki liniowej - oblicza długość trasy złożonej z odcinków za pomocą skali liczbowej - rozpoznaje przedstawione na mapach poziomicowych formy terenu - rozpoznaje formy ukształtowania powierzchni na mapie hipsometrycznej - omawia zastosowanie map cyfrowych	- posługuje się planem miasta w terenie - podaje przykłady wykorzystania map o różnej treści - analizuje treść map przedstawiających ukształtowanie powierzchni Polski - czyta treść mapy lub planu najbliższego otoczenia szkoły, odnosząc je do obserwowanych w terenie elementów środowiska geograficznego projektuje i opisuje trasę wycieczki na podstawie mapy turystycznej lub planu miasta.

			podaje różnice między mapą turystyczną a planem miasta.	
Dział 2. Krajobrazy Polski				
- wyjaśnia znaczenie terminu krajobraz - wymienia składniki krajobrazu - wymienia elementy krajobrazu najbliższej okolicy - wymienia pasy rzeźby terenu Polski - wskazuje na mapie Wybrzeże Słowińskie - wymienia elementy krajobrazu nadmorskiego - wymienia główne miasta leżące na Wybrzeżu Słowińskim - wymienia po jednym przykładzie rośliny i zwierzęcia charakterystycznych dla Wybrzeża Słowińskiego - wskazuje na mapie Pojezierze Mazurskie - odczytuje z mapy nazwy największych jezior na Pojezierzu Mazurskim - wskazuje na mapie pas Nizin Środkowopolskich oraz Nizinę Mazowiecką - wskazuje na mapie największe rzeki przecinające Nizinę Mazowiecką - wskazuje na mapie największe miasta Niziny Mazowieckiej - podaje nazwę parku narodowego leżącego w pobliżu Warszawy - określa położenie Warszawy na mapie Polski	- podaje różnicę między krajobrazem naturalnym a krajobrazem kulturowym - określa położenie najbliższej okolicy na mapie Polski - przedstawia główne cechy krajobrazu nadmorskiego na podstawie ilustracji - omawia cechy krajobrazu Pojezierza Mazurskiego - wymienia atrakcje turystyczne Pojezierza Mazurskiego - przedstawia cechy krajobrazu Niziny Mazowieckiej - wymienia atrakcje turystyczne Niziny Mazowieckiej - opisuje cechy krajobrazu wielkomiejskiego - wymienia główne cechy krajobrazu miejsko-przemysłowego Wyżyny Śląskiej - przedstawia cechy krajobrazu rolniczego Wyżyny Lubelskiej - omawia cechy krajobrazu Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej na podstawie ilustracji - wymienia dwa przykłady roślin charakterystycznych dla Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej wskazuje na mapie najwyższe szczyty Tatr - wymienia cechy krajobrazu wysokogórskiego	- charakteryzuje pasy rzeźby terenu w Polsce - opisuje krajobraz najbliższej okolicy w odniesieniu do pasów rzeźby terenu - opisuje wpływ wody i wiatru na nadmorski krajobraz - przedstawia sposoby gospodarowania w krajobrazie nadmorskim - przedstawia wpływ lądolodu na krajobraz pojezierzy - omawia cechy krajobrazu przekształconego przez człowieka na Nizinie Mazowieckiej - przedstawia najważniejsze obiekty dziedzictwa kulturowego w stolicy - omawia znaczenie węgla kamiennego na Wyżynie Śląskiej - omawia na podstawie ilustracji powstawanie wąwozów lessowych - charakteryzuje czynniki wpływające na krajobraz rolniczy Wyżyny Lubelskiej - charakteryzuje na podstawie ilustracji rzeźbę krasową i formy krasowe Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej opisuje na podstawie ilustracji piętra roślinności w Tatrach	- dokonuje oceny krajobrazu najbliższego otoczenia szkoły pod względem jego ładu i estetyki zagospodarowania - porównuje na podstawie mapy Polski i ilustracji rzeźbę terenu w poszczególnych pasach - wyjaśnia na podstawie ilustracji, jak powstaje jezioro przybrzeżne - wymienia obiekty dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego Wybrzeża Słowińskiego oraz wskazuje je na mapie - wyjaśnia znaczenie turystyki na Wybrzeżu Słowińskim - charakteryzuje najważniejsze obiekty dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego na Nizinie Mazowieckiej - opisuje zabudowę i sieć komunikacyjną Warszawy - omawia atrakcje turystyczne na Szlaku Zabytków Techniki - opisuje za pomocą przykładów rolnictwo na Wyżynie Lubelskiej - opisuje najważniejsze obiekty dziedzictwa kulturowego Wyżyny Lubelskiej - charakteryzuje na podstawie mapy atrakcje turystyczne Szlaku Orlich Gniazd - przedstawia argumenty potwierdzające różnicę w	- proponuje zmiany w zagospodarowaniu terenu najbliższej okolicy - prezentuje projekt planu zagospodarowania terenu wokół szkoły - przygotowuje prezentację multimedialną na temat Wybrzeża Słowińskiego z uwzględnieniem elementów krajobrazu naturalnego i kulturowego - przedstawia zróżnicowanie krajobrazu krain geograficznych w pasie pojezierzy na podstawie mapy - analizuje na podstawie dodatkowych źródeł informacji oraz map tematycznych warunki rozwoju rolnictwa na Nizinie Mazowieckiej - planuje na podstawie planu miasta wycieczkę po Warszawie - przedstawia pozytywne i negatywne zmiany w krajobrazie Wyżyny Śląskiej wynikające z działalności człowieka - analizuje na podstawie dodatkowych źródeł informacji oraz map tematycznych warunki sprzyjające rozwojowi rolnictwa na Wyżynie Lubelskiej - przedstawia historię zamków znajdujących się na Szlaku Orlich Gniazd

- wymienia najważniejsze obiekty turystyczne Warszawy - wskazuje na mapie pas Wyżyn Polskich i Wyżynę Śląską - wskazuje na mapie największe miasta na Wyżynie Śląskiej - wskazuje na mapie Polski Wyżynę Lubelską - wymienia gleby i główne uprawy Wyżyny Lubelskiej - określa na podstawie mapy Polski położenie Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej - podaje nazwę parku narodowego leżącego na Wyżynie Krakowsko-częstochowskiej - podaje nazwy zwierząt żyjących w jaskiniach na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej - określa na podstawie mapy położenie Tatr wskazuje na mapie Tatry Wysokie i Tatry Zachodnie	omawia cechy pogody w górach - wymienia atrakcje turystyczne Tatr.		krajobrazie Tatr Wysokich i Tatr Zachodnich opisuje dziedzictwo przyrodnicze Tatr.	- wyjaśnia negatywny wpływ turystyki na środowisko Tatr
Dział 3. Lądy i oceany				
- wskazuje na globusie i mapie świata bieguny, równik, południk zerowy i 180o, półkule, zwrotniki i koła podbiegunowe - wymienia nazwy kontynentów i oceanów oraz wskazuje ich położenie na globusie i mapie - wymienia największych podróżników biorących udział w odkryciach geograficznych.	- wyjaśnia, co to są siatka geograficzna i siatka kartograficzna - wskazuje główne kierunki geograficzne na globusie - porównuje powierzchnię kontynentów i oceanów na podstawie diagramów - wskazuje akweny morskie na trasach pierwszych wypraw geograficznych.	- podaje przyczyny odkryć geograficznych - wskazuje na mapie wielkie formy ukształtowania powierzchni Ziemi i akweny morskie na trasie wyprawy geograficznej Marca Polo - opisuje na podstawie mapy szlaki wypraw Ferdynanda Magellana i Krzysztofa Kolumba.	-określa na globusie i mapie położenie punktów, kontynentów i oceanów na kuli ziemskiej - pisuje podróże odkrywcze w okresie od XVII w. do XX w.	- oblicza różnicę wysokości między najwyższym szczytem na Ziemi a największą głębią w oceanach - przedstawia znaczenie odkryć geograficznych.

Dział 4. Krajobrazy świata				
- wyjaśnia znaczenie terminu pogoda - wymienia składniki pogody - wyjaśnia znaczenie terminu klimat - wymienia na podstawie mapy tematycznej strefy klimatyczne Ziemi - wymienia na podstawie ilustracji strefy krajobrazowe Ziemi - wskazuje na mapie strefy wilgotnych lasów równikowych oraz lasów liściastych i mieszanych strefy umiarkowanej - podaje nazwy warstw wilgotnego lasu równikowego i wskazuje te warstwy na ilustracji - rozpoznaje rośliny i zwierzęta typowe dla lasów równikowych oraz lasów liściastych i mieszanych - wyjaśnia znaczenie terminów: sawanna, step - wskazuje na mapie strefy sawann i stepów - wymienia gatunki roślin i zwierząt charakterystyczne dla sawann i stepów - wyjaśnia znaczenie terminu pustynia - wskazuje na mapie obszary występowania pustyń gorących i pustyń lodowych	- wyjaśnia różnicę między pogodą a klimatem - odczytuje z klimatogramu temperaturę powietrza i wielkość opadów atmosferycznych w danym miesiącu - wymienia typy klimatów w strefie umiarkowanej - omawia na podstawie mapy stref klimatycznych i klimatogramów klimat strefy wilgotnych lasów równikowych oraz klimat strefy lasów liściastych i mieszanych - omawia na podstawie ilustracji warstwową budowę lasów strefy umiarkowanej - wyjaśnia znaczenie terminów: preria, pampa - omawia charakterystyczne cechy klimatu stref sawann i stepów - opisuje na podstawie ilustracji świat roślin i zwierząt pustyń gorących i pustyń lodowych - wymienia cechy charakterystyczne klimatu śródziemnomorskiego - wymienia obiekty turystyczne w basenie Morza Śródziemnego - wymienia charakterystyczne cechy klimatu stref tajgi i tundry - wskazuje na mapie położenie najwyższych łańcuchów górskich innych niż Himalaje - charakteryzuje krajobraz wysokogórski w Himalajach	- wskazuje na mapie klimatycznej obszary o najwyższej oraz najniższej średniej rocznej temperaturze powietrza - wskazuje na mapie klimatycznej obszary o największej i najmniejszej rocznej sumie opadów - porównuje temperaturę powietrza i opady atmosferyczne w klimacie morskim i kontynentalnym - wymienia kryteria wydzielania stref krajobrazowych - przedstawia na podstawie ilustracji układ stref krajobrazowych na półkuli północnej - charakteryzuje warstwy wilgotnego lasu równikowego - charakteryzuje na podstawie ilustracji krajobrazy sawann i stepów - omawia klimat stref pustyń gorących i pustyń lodowych - omawia rzeźbę terenu pustyń gorących - omawia cechy krajobrazu śródziemnomorskiego - charakteryzuje cechy krajobrazu tajgi i tundry - - charakteryzuje na podstawie ilustracji piętra roślinne w Himalajach .	- - oblicza średnią roczną temperaturę powietrza - oblicza różnicę między średnią temperatura powietrza w najcieplejszym miesiącu i najzimniejszym miesiącu roku - oblicza roczną sumę opadów - prezentuje przykłady budownictwa, sposoby gospodarowania i zajęcia mieszkańców stref wilgotnych lasów równikowych oraz lasów liściastych i mieszanych - porównuje cechy krajobrazu sawann i stepów - omawia przykłady budownictwa i sposoby gospodarowania w strefach pustyń gorących i pustyń lodowych - prezentuje przykłady budownictwa i sposoby gospodarowania w strefie śródziemnomorskiej - porównuje budownictwo i życie mieszkańców stref tajgi i tundry - analizuje zmienność warunków klimatycznych w Himalajach i jej wpływ na życie ludności	- przedstawia zróżnicowanie temperatury powietrza i opadów atmosferycznych na Ziemi na podstawie map tematycznych - omawia wpływ człowieka na krajobrazy Ziemi - porównuje wilgotne lasy równikowe z lasami liściastymi i mieszanymi strefy umiarkowanej pod względem klimatu, roślinności i świata zwierząt - analizuje strefy sawann i stepów pod względem położenia, warunków klimatycznych i głównych cech krajobrazu - przedstawia podobieństwa i różnice między krajobrazami pustyń gorących i pustyń lodowych - opisuje na podstawie dodatkowych źródeł informacji zróżnicowanie przyrodnicze i kulturowe strefy śródziemnomorskiej - - porównuje rozmieszczenie stref krajobrazowych na Ziemi i pięter roślinności w górach

- rozpoznaje rośliny i zwierzęta charakterystyczne dla pustyń gorących i pustyń lodowych - wskazuje na mapie położenie strefy krajobrazów śródziemnomorskich - wymienia na podstawie mapy państwa leżące nad Morzem Śródziemnym - rozpoznaje rośliny i zwierzęta charakterystyczne dla strefy śródziemnomorskiej - wymienia gatunki upraw charakterystycznych dla strefy śródziemnomorskiej - wyjaśnia znaczenie terminów: tajga, tundra, wieloletnia zmarzlina - wskazuje na mapie położenie stref tajgi i tundry - rozpoznaje gatunki roślin i zwierząt charakterystyczne dla tajgi i tundry - wskazuje na mapie Himalaje - wymienia charakterystyczne dla Himalajów gatunki roślin i zwierząt	- opisuje świat roślin i zwierząt w Himalajach.			

Klasa 6

Wymagania na poszczególne oceny				
Ocena				
Dopuszczająca **Uczeń:**	**Dostateczna** **Uczeń:**	**Dobra** **Uczeń:**	**Bardzo dobra** **Uczeń:**	**Celująca** **Uczeń:**
Dział 1. Współrzędne geograficzne				
- wskazuje na mapie lub na globusie równik, południki 0° i 180° oraz półkule: południową, północną, wschodnią i zachodnią - podaje symbole oznaczające kierunki geograficzne - wyjaśnia, do czego służą współrzędne geograficzne.	- wymienia cechy południków i równoleżników - podaje wartości południków i równoleżników w miarach kątowych - wyjaśnia znaczenie terminów: długość geograficzna, szerokość geograficzna - wyjaśnia znaczenie terminów: rozciągłość południkowa, rozciągłość równoleżnikowa.	- odczytuje szerokość geograficzną i długość geograficzną wybranych punktów na globusie i mapie - odszukuje obiekty na mapie na podstawie podanych współrzędnych geograficznych.	- określa położenie matematycznogeograficzne punktów i obszarów na mapie świata i mapie Europy - wyznacza współrzędne geograficzne na podstawie mapy drogowej - oblicza rozciągłość południkową i rozciągłość równoleżnikową wybranych obszarów na Ziemi - wyznacza współrzędne geograficzne punktu, w którym się znajduje, za pomocą aplikacji obsługującej mapy w smartfonie lub komputerze.	- wyznacza w terenie współrzędne geograficzne dowolnych punktów za pomocą mapy i odbiornika GPS.
Dział 2. Ruchy Ziemi				
- wymienia rodzaje ciał niebieskich znajdujących się w Układzie Słonecznym - wymienia planety Układu Słonecznego w kolejności od znajdującej się najbliżej Słońca do tej, która jest położona najdalej	- wyjaśnia znaczenie terminów: gwiazda, planeta, planetoida, meteor, meteoryt, kometa - podaje różnicę między gwiazdą a planetą - wymienia cechy ruchu obrotowego Ziemi	- rozpoznaje rodzaje ciał niebieskich przedstawionych na ilustracji - opisuje dzienną wędrówkę Słońca po niebie, posługując się ilustracją lub planszą	- opisuje budowę Układu Słonecznego - wyjaśnia zależność między kątem padania promieni słonecznych a długością cienia gnomonu lub drzewa na podstawie ilustracji	wyjaśnia związek między ruchem obrotowym Ziemi a takimi zjawiskami jak pozorna wędrówka Słońca po niebie, górowanie Słońca, występowanie dnia i nocy, dobowy rytm życia człowieka i

- wyjaśnia, na czym polega ruch obrotowy Ziemi - wyjaśnia znaczenie terminu górowanie Słońca określa czas trwania ruchu obrotowego - demonstruje ruch obrotowy Ziemi przy użyciu modeli - - wyjaśnia, na czym polega ruch obiegowy Ziemi - demonstruje ruch obiegowy Ziemi przy użyciu modeli - wymienia daty rozpoczęcia astronomicznych pór roku - wskazuje na globusie i mapie strefy oświetlenia Ziemi	- - omawia występowanie dnia i nocy jako głównego następstwo ruchu obrotowego - podaje cechy ruchu obiegowego Ziemi - wymienia strefy oświetlenia Ziemi i wskazuje ich granice na mapie lub globusie.	- omawia wędrówkę Słońca po niebie w różnych porach roku na podstawie ilustracji - omawia przebieg linii zmiany daty - przedstawia zmiany w oświetleniu Ziemi w pierwszych dniach astronomicznych pór roku na podstawie ilustracji - wymienia następstwa ruchu obiegowego Ziemi wyjaśnia, na jakiej podstawie wyróżnia się strefy oświetlenia Ziemi.	- określa różnicę między czasem strefowym a czasem słonecznym na kuli ziemskiej - wyjaśnia przyczyny występowania dnia polarnego i nocy polarnej - charakteryzuje strefy oświetlenia Ziemi z uwzględnieniem kąta padania promieni słonecznych, czasu trwania dnia i nocy oraz występowania pór roku.	przyrody, występowanie stref czasowych - określa czas strefowy na podstawie mapy stref czasowych - wykazuje związek między położeniem geograficznym obszaru a wysokością górowania Słońca - wykazuje związek między ruchem obiegowym Ziemi a strefami jej oświetlenia oraz strefowym zróżnicowaniem klimatów i krajobrazów na Ziemi.
Dział 3. Środowisko przyrodnicze i ludność Europy				
- określa położenie Europy na mapie świata - wymienia nazwy większych mórz, zatok, cieśnin i wysp Europy i wskazuje je na mapie - wskazuje przebieg umownej granicy między Europą a Azją - wymienia elementy krajobrazu Islandii na podstawie fotografii wymienia strefy klimatyczne w Europie na podstawie mapy klimatycznej - wskazuje na mapie obszary w Europie o cechach klimatu morskiego i kontynentalnego - podaje liczbę państw Europy - wskazuje na mapie politycznej największe i najmniejsze państwa Europy	- omawia przebieg umownej granicy między Europą a Azją - wymienia czynniki decydujące o długości linii brzegowej Europy - wymienia największe krainy geograficzne Europy i wskazuje je na mapie - opisuje położenie geograficzne Islandii na podstawie mapy ogólnogeograficznej - wyjaśnia znaczenie terminów: wulkan, magma, erupcja, lawa, bazalt - przedstawia kryterium wyróżniania stref klimatycznych - omawia cechy wybranych typów i odmian klimatu Europy na podstawie klimatogramów - wymienia i wskazuje na mapie politycznej Europy państwa	- opisuje ukształtowanie powierzchni Europy na podstawie mapy ogólnogeograficznej - opisuje położenie Islandii względem płyt litosfery na podstawie mapy geologicznej - wymienia przykłady obszarów występowania trzęsień ziemi i wybuchów wulkanów na świecie na podstawie mapy geologicznej i mapy ogólnogeograficznej - omawia czynniki wpływające na zróżnicowanie klimatyczne Europy na podstawie map klimatycznych - podaje różnice między strefami klimatycznymi, które znajdują się w Europie - charakteryzuje zmiany liczby ludności Europy	- porównuje ukształtowanie powierzchni wschodniej i zachodniej oraz północnej i południowej części Europy - wyjaśnia przyczyny występowania gejzerów na Islandii - omawia strefy klimatyczne w Europie i charakterystyczną dla nich roślinność na podstawie klimatogramów i fotografii - omawia wpływ prądów morskich na temperaturę powietrza w Europie - omawia wpływ ukształtowania powierzchni na klimat Europy - porównuje piramidy wieku i płci społeczeństw: młodego i starzejącego się	- wyjaśnia wpływ działalności lądolodu na ukształtowanie północnej części Europy na podstawie mapy i dodatkowych źródeł informacji - wyjaśnia wpływ położenia na granicy płyt litosfery na występowanie wulkanów i trzęsień ziemi na Islandii - wyjaśnia, dlaczego w Europie na tej samej szerokości geograficznej występują różne typy i odmiany klimatu - podaje zależności między strefami oświetlenia Ziemi a strefami klimatycznymi na podstawie ilustracji oraz map klimatycznych - przedstawia rolę Unii Europejskiej w przemianach

- wymienia czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności Europy - wyjaśnia znaczenie terminu gęstość zaludnienia - wskazuje na mapie rozmieszczenia ludności obszary o dużej i małej gęstości zaludnienia - wymienia starzejące się kraje Europy - wskazuje Paryż i Londyn na mapie Europy	powstałe na przełomie lat 80. i 90. XX w. - omawia rozmieszczenie ludności w Europie na podstawie mapy rozmieszczenia ludności - przedstawia liczbę ludności Europy na tle liczby ludności pozostałych kontynentów na podstawie wykresów - wymienia przyczyny migracji Ludności - wymienia kraje imigracyjne i kraje emigracyjne w Europie - wymienia cechy krajobrazu wielkomiejskiego - wymienia i wskazuje na mapie największe miasta Europy i świata - porównuje miasta Europy z miastami świata na podstawie wykresów	- analizuje strukturę wieku i płci ludności na podstawie piramid wieku i płci ludności wybranych krajów Europy - przedstawia zalety i wady życia w wielkim mieście - omawia położenie i układ przestrzenny Londynu i Paryża na podstawie map	- przedstawia korzyści i zagrożenia związane z migracjami ludności - porównuje Paryż i Londyn pod względem ich znaczenia na świecie	społecznych i gospodarczych Europy - analizuje przyczyny i skutki starzenia się społeczeństw Europy - opisuje działania, które można podjąć, aby zmniejszyć tempo starzenia się społeczeństwa Europy - omawia przyczyny nielegalnej imigracji do Europy - ocenia skutki migracji ludności między państwami Europy oraz imigracji ludności z innych kontynentów - ocenia rolę i funkcje Paryża i Londynu jako wielkich metropolii
Dział 4. Gospodarka Europy				
- wymienia zadania i funkcje rolnictwa - wyjaśnia znaczenie terminu *plony* - wymienia zadania i funkcje przemysłu - wymienia znane i cenione na świecie francuskie wyroby przemysłowe - podaje przykłady odnawialnych i nieodnawialnych źródeł energii na podstawie schematu - rozpoznaje typy elektrowni na podstawie fotografii	- wymienia czynniki rozwoju przemysłu we Francji - podaje przykłady działów nowoczesnego przemysłu we Francji - wymienia czynniki wpływające na strukturę produkcji energii w Europie - podaje główne zalety i wady różnych typów elektrowni - omawia walory kulturowe Europy Południowej na podstawie fotografii - wymienia elementy infrastruktury turystycznej na	- wyjaśnia, czym się charakteryzuje nowoczesny przemysł we Francji - omawia zmiany w wykorzystaniu źródeł energii w Europie w XX i XXI w. na podstawie wykresu - omawia znaczenie turystyki w krajach Europy Południowej na podstawie wykresów dotyczących liczby turystów i wpływów z turystyki.	- wyjaśnia znaczenie nowoczesnych usług we Francji na podstawie diagramów przedstawiających strukturę zatrudnienia według sektorów oraz strukturę wytwarzania PKB we Francji - charakteryzuje usługi turystyczne i transportowe we Francji - przedstawia zalety i wady elektrowni jądrowych - omawia skutki wykorzystania różnych źródeł energii dla środowiska geograficznego	- omawia rolę i znaczenie nowoczesnego przemysłu i usług we Francji - analizuje wpływ warunków środowiska przyrodniczego w wybranych krajach Europy na wykorzystanie różnych źródeł energii.

- wymienia walory przyrodnicze Europy Południowej na podstawie mapy ogólnogeograficznej - wymienia atrakcje turystyczne w wybranych krajach Europy Południowej na podstawie mapy tematycznej i fotografii.	podstawie fotografii oraz tekstów źródłowych.		- omawia wpływ rozwoju turystyki na infrastrukturę turystyczną oraz strukturę zatrudnienia w krajach Europy Południowej.	
Dział 5. Sąsiedzi Polski				
- wymienia główne działy przetwórstwa przemysłowego w Niemczech na podstawie diagramu kołowego - wskazuje na mapie Nadrenię Północną-Westfalię - wymienia walory przyrodnicze i kulturowe Czech i Słowacji - wymienia atrakcje turystyczne w Czechach i na Słowacji - wymienia walory przyrodnicze Litwy i Białorusi - przedstawia główne atrakcje turystyczne Litwy i Białorusi - omawia położenie geograficzne Ukrainy na podstawie mapy ogólnogeograficznej - wymienia surowce mineralne Ukrainy na podstawie mapy gospodarczej - wskazuje na mapie największe krainy geograficzne Rosji - wymienia surowce mineralne Rosji - wskazuje na mapie sąsiadów Polski - wymienia przykłady współpracy Polski z sąsiednimi krajami.	- omawia znaczenie przemysłu w niemieckiej gospodarce - wymienia znane i cenione na świecie niemieckie wyroby przemysłowe - rozpoznaje obiekty z Listy światowego dziedzictwa UNESCO w Czechach i na Słowacji na ilustracjach - przedstawia atrakcje turystyczne Litwy i Białorusi na podstawie mapy tematycznej i fotografii - wymienia na podstawie mapy cechy środowiska przyrodniczego Ukrainy sprzyjające rozwojowi gospodarki - wskazuje na mapie obszary, nad którymi Ukraina utraciła kontrolę - podaje nazwy euroregionów na podstawie mapy.	- omawia przyczyny zmian zapoczątkowanych w przemyśle w Niemczech w latach 60. XX w. - analizuje strukturę zatrudnienia w przemyśle w Niemczech na podstawie diagramu kołowego - charakteryzuje środowisko przyrodnicze Czech i Słowacji na podstawie mapy ogólnogeograficznej - omawia środowisko przyrodnicze Litwy i Białorusi na podstawie mapy ogólnogeograficznej - podaje czynniki wpływające na atrakcyjność turystyczną Litwy i Białorusi - podaje przyczyny zmniejszania się liczby ludności Ukrainy na podstawie wykresu i schematu - omawia cechy środowiska przyrodniczego Rosji na podstawie mapy ogólnogeograficznej - charakteryzuje relacje Polski z Rosją podstawie dodatkowych źródeł.	- przedstawia główne kierunki zmian przemysłu w Nadrenii Północnej-Westfalii na podstawie mapy i fotografii - charakteryzuje nowoczesne przetwórstwo przemysłowe w Nadrenii Północnej-Westfalii na podstawie mapy - porównuje cechy środowiska przyrodniczego Czech i Słowacji - opisuje przykłady atrakcji turystycznych Czech i Słowacji na podstawie fotografii - porównuje walory przyrodnicze Litwy i Białorusi na podstawie mapy ogólnogeograficznej i fotografii - podaje przyczyny konfliktów na Ukrainie - opisuje stosunki Polski z sąsiadami na podstawie dodatkowych źródeł.	- omawia wpływ sektora kreatywnego na gospodarkę Nadrenii Północnej-Westfalii - udowadnia, że Niemcy są światową potęgą gospodarczą na podstawie danych statystycznych oraz map gospodarczych - udowadnia, że Czechy i Słowacja to kraje atrakcyjne pod względem turystycznym - analizuje konsekwencje gospodarcze konfliktów na Ukrainie - charakteryzuje atrakcje turystyczne Ukrainy na podstawie dodatkowych źródeł oraz fotografii - uzasadnia potrzebę utrzymywania dobrych relacji z sąsiadami Polski - przygotowuje pracę (np. album, plakat, prezentację multimedialną) na temat inicjatyw zrealizowanych w najbliższym euroregionie na podstawie dodatkowych źródeł informacji.

Klasa 7

Szarym kolorem są oznaczone dodatkowe wymagania edukacyjne

Wymagania na poszczególne oceny				
Ocena				
Dopuszczająca **Uczeń:**	**Dostateczna** **Uczeń:**	**Dobra** **Uczeń:**	**Bardzo dobra** **Uczeń:**	**Celująca** **Uczeń:**
Dział 1. Środowisko przyrodnicze Polski				
- podaje cechy położenia Polski w Europie na podstawie mapy ogólnogeograficznej - podaje całkowitą powierzchnię Polski -wymienia kraje sąsiadujące z Polską i wskazuje je na mapie - wymienia najważniejsze wydarzenia z przeszłości geologicznej Polski - wyjaśnia znaczenie terminów: plejstocen, holocen -wyjaśnia znaczenie terminu rzeźba polodowcowa (glacjalna) -wymienia formy terenu utworzone na obszarze Polski przez lądolód skandynawski - wymienia pasy rzeźby terenu Polski i wskazuje je na mapie - wymienia główne rodzaje skał	- omawia cechy położenia Europy i Polski na podstawie mapy ogólnogeograficznej - opisuje granicę między Europą a Azją na podstawie mapy ogólnogeograficznej Europy - odczytuje szerokość geograficzną i długość geograficzną wybranych punktów na mapie Polski i Europy -wskazuje na mapie przebieg granic Polski - omawia proces powstawania gór - wymienia ruchy górotwórcze, które zachodziły w Europie i w Polsce -wymienia i wskazuje na mapie ogólnogeograficznej góry fałdowe, zrębowe oraz wulkaniczne w Europie i w Polsce -omawia zlodowacenia na obszarze Polski	- oblicza rozciągłość południkową oraz rozciągłość równoleżnikową Europy i Polski - opisuje dzieje Ziemi - wyjaśnia, jak powstał węgiel kamienny - charakteryzuje na podstawie map geologicznych obszar Polski na tle struktur geologicznych Europy - opisuje cechy różnych typów genetycznych gór - przedstawia współczesne obszary występowania lodowców na Ziemi i wskazuje je na mapie ogólnogeograficznej świata - charakteryzuje działalność rzeźbotwórczą lądolodu i lodowców górskich na obszarze Polski - omawia na podstawie mapy ogólnogeograficznej cechy ukształtowania powierzchni Europy i Polski	- rozróżnia konsekwencje położenia geograficznego oraz politycznego Polski -charakteryzuje jednostki geologiczne Polski -wskazuje na mapach Europy i Polski obszary, na których występowały ruchy górotwórcze - przedstawia proces powstawania lodowców - wykazuje pasowość rzeźby terenu Polski - przedstawia czynniki kształtujące rzeźbę powierzchni Polski - rozpoznaje główne skały występujące na terenie Polski - podaje przykłady gospodarczego wykorzystania surowców mineralnych w Polsce - opisuje pogodę kształtowaną przez główne masy powietrza napływające nad teren Polski	- wykazuje konsekwencje rozciągłości południkowej i rozciągłości równoleżnikowej Polski i Europy - wykazuje zależność między występowaniem ruchów górotwórczych w Europie a współczesnym ukształtowaniem powierzchni Polski - wykazuje zależność między występowaniem zlodowaceń w Europie a współczesnym ukształtowaniem powierzchni Polski -opisuje wpływ wydobycia surowców mineralnych na środowisko przyrodnicze -wykazuje wpływ zmienności pogody w Polsce na rolnictwo, transport i turystykę -wyszukuje i prezentuje informacje z zakresu prognozowania pogody

- wyjaśnia znaczenie terminów: ciśnienie atmosferyczne, niż baryczny, wyż baryczny - wymienia cechy klimatu morskiego i klimatu kontynentalnego -podaje nazwy mas powietrza napływających nad terytorium Polski - wymienia elementy klimatu - wyjaśnia znaczenie terminu średnia dobowa temperatura powietrza - wymienia czynniki, które warunkują zróżnicowanie temperatury powietrza i wielkość opadów w Polsce - określa przeważający kierunek wiatrów w Polsce - wyjaśnia znaczenie terminu przepływ - wyjaśnia znaczenie terminów: źródło, rzeka główna, dopływ, system rzeczny, dorzecze, zlewisko, ujście deltowe, ujście lejkowate - wskazuje na mapie główne rzeki Polski . - wyjaśnia znaczenie terminów: powódź, dolina rzeczna, koryto rzeczne, obszar zalewowy, sztuczny zbiornik wodny, retencja naturalna - wymienia przyczyny powodzi w Polsce - określa na podstawie mapy ogólnogeograficznej położenie Morza Bałtyckiego	- opisuje nizinne i górskie formy polodowcowe - porównuje krzywą hipsograficzną Polski i Europy - dokonuje podziału surowców mineralnych - podaje cechy klimatu Polski - podaje zróżnicowanie długości okresu wegetacyjnego w Polsce na podstawie mapy tematycznej -R ozpoznaje typy ujść rzecznych - opisuje zjawisko powodzi - wskazuje na mapie ogólnogeograficznej Polski obszary zagrożone powodzią - wskazuje na mapie Polski rozmieszczenie największych sztucznych zbiorników wodnych - omawia wielkość i głębokość Bałtyku - charakteryzuje temperaturę wód oraz zasolenie Bałtyku na tle innych mórz świata - opisuje świat roślin i zwierząt Bałtyku - opisuje wybrane typy gleb w Polsce - przedstawia na podstawie mapy tematycznej rozmieszczenie gleb na obszarze Polski -omawia strukturę gatunkową lasów w Polsce -podaje przykłady rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych i pomników przyrody na obszarze wybranego regionu charakteryzuje wybrane parki narodowe w Polsce	- opisuje rozmieszczenie surowców mineralnych w Polsce na podstawie mapy tematycznej - omawia warunki klimatyczne w Europie - charakteryzuje czynniki kształtujące klimat w Polsce - omawia wpływ głównych mas powietrza na klimat i pogodę w Polsce - odczytuje wartości temperatury powietrza i wielkość opadów atmosferycznych z klimatogramów - wyjaśnia, jak powstają najważniejsze wiatry lokalne w Polsce - wyjaśnia, na czym polega asymetria dorzeczy Wisły i Odry - opisuje na podstawie mapy cechy oraz walory Wisły i Odry - wymienia czynniki sprzyjające powodziom w Polsce - określa rolę przeciwpowodziową sztucznych zbiorników - charakteryzuje i rozpoznaje typy wybrzeży Bałtyku - omawia powstawanie gleby - wyróżnia najważniejsze cechy wybranych typów gleb na podstawie profili glebowych - omawia funkcje lasów -ocenia rolę parków narodowych w zachowaniu naturalnych walorów środowiska przyrodniczego	- opisuje na podstawie map tematycznych rozkład temperatury powietrza oraz opadów atmosferycznych w Polsce - wyszukuje i prezentuje informacje dotyczące zmian klimatu Polski - omawia ważniejsze typy jezior w Polsce - przedstawia metody ochrony przeciwpowodziowej - omawia największe powodzie w Polsce i ich skutki - omawia niszczącą i budującą działalność Bałtyku - omawia procesy i czynniki glebotwórcze - opisuje typy lasów w Polsce -opisuje unikalne na skalę światową obiekty przyrodnicze objęte ochroną na terenie Polski	-ocenia znaczenie gospodarcze rzek i jezior w Polsce - omawia na wybranych przykładach wpływ wylesiania dorzeczy, regulacji koryt rzecznych, stanu wałów przeciwpowodziowych, zabudowy obszarów zalewowych i tworzenia sztucznych zbiorników wodnych na wezbrania oraz występowanie i skutki powodzi w Polsce - wymienia główne źródła zanieczyszczeń Morza Bałtyckiego - ocenia przydatność rolniczą różnych typów gleb - ocenia przydatność przyrodniczą i gospodarczą lasów w Polsce - podaje argumenty przemawiające za koniecznością zachowania walorów dziedzictwa przyrodniczego - planuje wycieczkę do parku narodowego lub rezerwatu przyrody

- wskazuje na mapie Morza Bałtyckiego jego największe zatoki, wyspy i cieśniny - omawia linię brzegową Bałtyku -podaje główne cechy fizyczne Bałtyku - wyjaśnia znaczenie terminów: gleba, czynniki glebotwórcze, poziomy glebowe - wymienia typy gleb w Polsce - wyjaśnia znaczenie terminu lesistość - wymienia różne rodzaje lasów w Polsce - wskazuje parki narodowe na mapie Polski				
Dział 2. Ludność i urbanizacja w Polsce.				
- wymienia nazwy państw sąsiadujących z Polską - wskazuje na mapie administracyjnej Polski poszczególne województwa i ich stolice - wyjaśnia znaczenie terminów: *przyrost naturalny*, *współczynnik przyrostu naturalnego*, *wyż demograficzny, niż demograficzny* - wymienia na podstawie danych statystycznych państwa o różnym współczynniku przyrostu naturalnego w Europie - wyjaśnia znaczenie terminów: *piramida płci i wieku*, *średnia długość trwania życia* - odczytuje dane dotyczące struktury płci i wieku oraz średniej	- wymienia przykłady terytoriów zależnych należących do państw europejskich - prezentuje na podstawie danych statystycznych zmiany liczby ludności Polski po II wojnie światowej - omawia na podstawie wykresu przyrost naturalny w Polsce w latach 1946–2018 - omawia przestrzenne zróżnicowanie współczynnika przyrostu naturalnego w Polsce - omawia na podstawie danych statystycznych średnią długość trwania życia Polaków na tle europejskich społeczeństw -wyjaśnia, czym są ekonomiczne grupy wieku	- omawia zmiany na mapie politycznej Europy w drugiej połowie XX w. - oblicza współczynnik przyrostu naturalnego - podaje przyczyny zróżnicowania przyrostu naturalnego w Europie i w Polsce - omawia czynniki wpływające na liczbę urodzeń w Polsce - porównuje udział poszczególnych grup wiekowych ludności w Polsce na podstawie piramidy wieku i płci - oblicza wskaźnik gęstości zaludnienia Polski - opisuje na podstawie mapy cechy rozmieszczenia ludności w Polsce - opisuje skutki migracji zagranicznych w Polsce	- omawia podział administracyjny Polski - omawia na podstawie danych statystycznych uwarunkowania przyrostu naturalnego w Polsce na tle Europy - analizuje piramidę wieku i płci ludności Polski - omawia przyrodnicze i pozaprzyrodnicze czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności w wybranych państwach Europy i Polski - oblicza przyrost rzeczywisty i współczynnik przyrostu rzeczywistego w Polsce - charakteryzuje skutki migracji wewnętrznych w Polsce	- analizuje na podstawie dostępnych źródeł ekonomiczne skutki utrzymywania się niskich lub ujemnych wartości współczynnika przyrostu naturalnego w krajach Europy i Polski - analizuje konsekwencje starzenia się społeczeństwa europejskiego - analizuje skutki nierównomiernego rozmieszczenia ludności w Polsce - ocenia skutki migracji zagranicznych w Polsce i w Europie - ukazuje na wybranych przykładach wpływ procesów migracyjnych na strukturę wieku i zmiany zaludnienia obszarów wiejskich

długości trwania życia w Polsce na podstawie danych statystycznych - wyjaśnia znaczenie terminu *gęstość zaludnienia* - wymienia czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności w Polsce - wyjaśnia znaczenie terminów: *migracja*, *emigracja*, *imigracja*, *saldo migracji*, *przyrost rzeczywisty*, *współczynnik przyrostu rzeczywistego* - wyjaśnia znaczenie terminu *migracje wewnętrzne* - wymienia przyczyny migracji wewnętrznych - odczytuje dane dotyczące wielkości i kierunków emigracji z Polski - wymienia główne skupiska Polonii - wymienia mniejszości narodowe w Polsce - wskazuje na mapie Polski regiony zamieszkiwane przez mniejszości narodowe - wyjaśnia znaczenie terminów: *struktura zatrudnienia*, - odczytuje z danych statystycznych wielkość zatrudnienia w poszczególnych sektorach gospodarki - wyjaśnia znaczenie terminów: *miasto*, *wskaźnik urbanizacji*, *aglomeracja monocentryczna*, *aglomeracja policentryczna (konurbacja)*	- wyjaśnia przyczyny zróżnicowania gęstości zaludnienia w Polsce - omawia na podstawie mapy tematycznej przestrzenne zróżnicowanie gęstości zaludnienia w Polsce - podaje najważniejsze cechy migracji wewnętrznych w Polsce - wymienia główne przyczyny migracji zagranicznych w Polsce - określa kierunki napływu imigrantów do Polski - wskazuje na mapie województw podlaskiego i zachodniopomorskiego obszary o dużym wzroście liczby ludności - charakteryzuje mniejszości narodowe, mniejszości etniczne i społeczności etniczne w Polsce - podaje przyczyny rozwoju największych miast w Polsce - podaje przykłady miast o różnych funkcjach w Polsce - wymienia typy zespołów miejskich w Polsce i podaje ich przykłady - wskazuje różnice między aglomeracją monocentryczną a aglomeracją policentryczną • omawia przyczyny migracji do stref podmiejskich.	- porównuje przyrost rzeczywisty ludności w Polsce i w wybranych państwach Europy - omawia przyczyny migracji wewnętrznych w Polsce - wskazuje na mapie województw podlaskiego i zachodniopomorskiego gminy o dużym spadku liczby ludności - analizuje współczynnik salda migracji na przykładzie województw zachodniopomorskiego i podlaskiego - przedstawia strukturę narodowościową ludności Polski na tle struktury narodowościowej ludności w wybranych państwach europejskich - określa na podstawie danych statystycznych różnice między strukturą zatrudnienia ludności w poszczególnych województwach - charakteryzuje funkcje wybranych miast w Polsce - omawia przyczyny rozwoju miast w Polsce - porównuje wskaźnik urbanizacji w Polsce i wybranych krajach Europy - analizuje rozmieszczenie oraz wielkość miast w Polsce - omawia na podstawie map tematycznych zmiany liczby ludności w strefach podmiejskich Krakowa i Warszaw.	- wyjaśnia wpływ migracji na strukturę wieku ludności obszarów wiejskich - omawia przyczyny rozmieszczenia mniejszości narodowych w Polsce - przedstawia strukturę wyznaniową Polaków na tle innych państw Europy - omawia strukturę zatrudnienia wg działów gospodarki w poszczególnych województwach - analizuje wielkość miast w Polsce i ich rozmieszczenie wg grup wielkościowych - omawia pozytywne i negatywne skutki urbanizacji - omawia wpływ migracji do stref podmiejskich na przekształcenie struktury demograficznej okolic Krakowa i Warszawy - określa zmiany w użytkowaniu i zagospodarowaniu stref podmiejskich na przykładzie Krakowa i Warszawy.	- omawia na podstawie dostępnych źródeł problemy mniejszości narodowych w Europie i w Polsce - omawia na podstawie dostępnych źródeł zmiany zachodzące w procesie urbanizacji w Polsce po II wojnie światowej - identyfikuje na wybranych przykładach związki między rozwojem dużych miast a zmianami w użytkowaniu i zagospodarowaniu terenu, w stylu zabudowy oraz w strukturze demograficznej w strefach podmiejskich.

- wymienia największe miasta Polski i wskazuje je na mapie - wymienia funkcje miast - odczytuje z danych statystycznych wskaźnik urbanizacji w Polsce i w wybranych krajach Europy - wymienia przyczyny migracji do stref podmiejskich wymienia przyczyny wyludniania się wsi oddalonych od dużych miast.				
Dział 3. Rolnictwo i przemysł polski.				
- wymienia funkcje rolnictwa -wymienia przyrodnicze i pozaprzyrodnicze warunki rozwoju rolnictwa w Polsce - wymienia na podstawie map tematycznych regiony rolnicze w Polsce - wyjaśnia znaczenie terminów: *plon*, *zbiór, areał* - wymienia główne uprawy w Polsce - wskazuje na mapie główne obszary upraw w Polsce - wyjaśnia znaczenie terminów: *chów*, *pogłowie* - wymienia główne zwierzęta gospodarskie w Polsce - wskazuje na mapie obszary chowu zwierząt gospodarskich - dokonuje podziału przemysłu na sekcje i działy - wymienia funkcje przemysłu	- opisuje warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze rozwoju rolnictwa w Polsce - prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę wielkościową gospodarstw rolnych w Polsce - przedstawia znaczenie gospodarcze głównych upraw w Polsce - prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę upraw w Polsce - wymienia główne rejony warzywnictwa i sadownictwa w Polsce - przedstawia znaczenie gospodarcze produkcji zwierzęcej w Polsce - wymienia czynniki lokalizacji chowu bydła, trzody chlewnej i drobiu w Polsce	- przedstawia rolnictwo jako sektor gospodarki oraz jego rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym kraju charakteryzuje regiony rolnicze o najkorzystniejszych warunkach do produkcji rolnej w Polsce - przedstawia strukturę użytkowania ziemi w Polsce na tle innych krajów Europy - prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę chowu zwierząt gospodarskich w Polsce - przedstawia przemysł jako sektor gospodarki i jego rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym kraju - opisuje rozmieszczenie przemysłu w Polsce - omawia strukturę zatrudnienia w konurbacji katowickiej i aglomeracji łódzkiej przed 1989 rokiem	- omawia poziom mechanizacji i chemizacji rolnictwa w Polsce - charakteryzuje czynniki wpływające na rozmieszczenie upraw w Polsce - porównuje produkcję roślinną w Polsce na tle produkcji w innych krajach Europy - porównuje produkcję zwierzęcą w Polsce na tle produkcji w innych krajach Europy - omawia rozwój przemysłu w Polsce po II wojnie światowej - analizuje przyczyny i skutki restrukturyzacji polskiego przemysłu - opisuje zmiany, które zaszły w strukturze produkcji po 1989 roku w konurbacji katowickiej i aglomeracji łódzkiej - omawia na podstawie dostępnych źródeł zmiany	- przedstawia korzyści dla polskiego rolnictwa wynikające z członkostwa naszego kraju w Unii Europejskiej - dokonuje na podstawie danych statystycznych analizy zmian pogłowia wybranych zwierząt gospodarskich w Polsce po 2000 roku i wyjaśnia ich przyczyny - wykazuje na podstawie dostępnych źródeł wpływ przemian gospodarczych w Polsce po 1998 roku na zmiany struktury zatrudnienia w wybranych regionach kraju - analizuje na wybranych przykładach warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze sprzyjające produkcji energii ze źródeł odnawialnych i nieodnawialnych lub ograniczające tę produkcję oraz

- wymienia podstawowe cechy gospodarki centralnie sterowanej i gospodarki rynkowej - wymienia źródła energii - wymienia typy elektrowni - wskazuje na mapie największe elektrownie w Polsce wymienia główne źródła energii w województwach pomorskim i łódzkim	- omawia cechy polskiego przemysłu - wymienia przyczyny zmian w strukturze przemysłu Polski - omawia cechy gospodarki Polski przed 1989 rokiem i po nim - lokalizuje na mapie Polski elektrownie cieplne, wodne i niekonwencjonalne - opisuje wielkość produkcji energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych - podaje przyczyny rozwoju energetyki wiatrowej i słonecznej w województwach pomorskim i łódzkim	- prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę produkcji energii elektrycznej w Polsce na tle wybranych krajów Europy - wyjaśnia wpływ warunków pozaprzyrodniczych na wykorzystanie OZE w województwach pomorskim i łódzkim.	zachodzące współcześnie w polskiej energetyce - wymienia korzyści płynące z wykorzystania źródeł odnawialnych do produkcji energii analizuje dane statystyczne dotyczące liczby farm wiatrowych w Łódzkiem i Pomorskiem.	określa ich wpływ na rozwój energetyki.
Dział 4 Usługi w Polsce				
- podaje przykłady różnych rodzajów usług w Polsce - wyjaśnia znaczenie terminu *komunikacja* - wyróżnia rodzaje transportu w Polsce - wskazuje na mapie Polski porty morskie oraz lotnicze - wyróżnia rodzaje łączności - wyjaśnia znaczenie terminów: *centra logistyczne, spedycja* - wyjaśnia znaczenie terminów: *eksport, import, bilans handlu zagranicznego* - wymienia państwa będące głównymi partnerami handlowymi Polski - wyjaśnia znaczenie terminów: *turystyka, walory turystyczne, infrastruktura turystyczna*	- omawia zróżnicowanie usług w Polsce - omawia rodzaje transportu lądowego w Polsce - omawia na podstawie map tematycznych gęstość dróg kołowych w Polsce - omawia na podstawie mapy tematycznej gęstość sieci kolejowej w Polsce - omawia na podstawie danych statystycznych stan morskiej floty transportowej w Polsce - wymienia towary, które dominują w polskim handlu zagranicznym - wymienia rodzaje usług, które rozwijają się dzięki wzrostowi ruchu turystycznego	- przedstawia usługi jako sektor gospodarki oraz ich rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym kraju - charakteryzuje udział poszczególnych rodzajów transportu w przewozach pasażerów i ładunków - omawia ruch pasażerski w portach lotniczych Polski - podaje przyczyny nierównomiernego dostępu do środków łączności na terenie Polski - przedstawia przyczyny niskiego salda bilansu handlu zagranicznego w Polsce - charakteryzuje polskie obiekty znajdujące się na *Liście*	- wyjaśnia przyczyny zróżnicowania sieci transportowej w Polsce - prezentuje na podstawie dostępnych źródeł problemy polskiego transportu wodnego i lotniczego - ocenia znaczenie handlu zagranicznego dla polskiej gospodarki - analizuje na podstawie dostępnych źródeł wpływy z turystyki w Polsce i w wybranych krajach Europy - ocenia na podstawie dostępnych źródeł atrakcyjność turystyczną wybranego regionu Polski - analizuje dane statystyczne dotyczące ruchu turystycznego	- identyfikuje związki między transportem morskim a lokalizacją inwestycji przemysłowych i usługowych na przykładzie Trójmiasta - podaje przykłady sukcesów polskich firm na arenie międzynarodowej - ocenia na podstawie dostępnych źródeł poziom rozwoju turystyki zagranicznej w Polsce na tle innych krajów Europy - omawia na podstawie dostępnych źródeł zmiany, które zaszły w geograficznych kierunkach wymiany międzynarodowej Polski.

- wymienia regiony turystyczne Polski i wskazuje je na mapie - wymienia główne atrakcje turystyczne wybrzeża Bałtyku i Małopolski.	- omawia czynniki rozwoju turystyki - wymienia polskie obiekty znajdujące się na *Liście światowego dziedzictwa UNESCO* i wskazuje je na mapie.	*światowego dziedzictwa UNESCO* - charakteryzuje na przykładach walory turystyczne Polski wskazuje na mapie położenie głównych atrakcji wybrzeża Bałtyku i Małopolski.	nad Morzem Bałtyckim i w Krakowie - określa wpływ walorów przyrodniczych wybrzeża Bałtyku oraz dziedzictwa kulturowego Małopolski na rozwój turystyki na tych obszarach.	
Dział 5. Mój region i mała ojczyzna				
- wyjaśnia znaczenie terminu *region* - wskazuje położenie swojego regionu na mapie ogólnogeograficznej Polski - wymienia i wskazuje na mapie ogólnogeograficznej sąsiednie regiony - wymienia najważniejsze walory przyrodnicze regionu - wyjaśnia znaczenie terminu *mała ojczyzna* - wskazuje na mapie ogólnogeograficznej Polski, na mapie topograficznej lub na planie miasta obszar małej ojczyzny - przedstawia źródła informacji o małej ojczyźnie - wymienia walory środowiska geograficznego małej ojczyzny.	- podaje główne cechy środowiska przyrodniczego regionu na podstawie map tematycznych - wyróżnia najważniejsze cechy gospodarki regionu na podstawie danych statystycznych i map tematycznych - określa obszar utożsamiany z własną małą ojczyzną jako symboliczną przestrzenią w wymiarze lokalnym - rozpoznaje w terenie obiekty decydujące o atrakcyjności małej ojczyzny.	- wyjaśnia uwarunkowania zróżnicowania środowiska przyrodniczego w swoim regionie - analizuje genezę rzeźby terenu swojego regionu - prezentuje główne cechy gospodarki regionu - opisuje walory środowiska geograficznego małej ojczyzny - omawia historię małej ojczyzny na podstawie dostępnych źródeł.	- przedstawia w dowolnej formie (np. prezentacji multimedialnej, plakatu, wystawy fotograficznej) przyrodnicze i kulturowe walory swojego regionu - prezentuje na podstawie informacji wyszukanych w różnych źródłach i w dowolnej formie (np. prezentacji multimedialnej, plakatu, wystawy fotograficznej) atrakcyjność osadniczą oraz gospodarczą małej ojczyzny jako miejsca zamieszkania i rozwoju określonej działalności gospodarczej.	- projektuje na podstawie wyszukanych informacji trasę wycieczki krajoznawczej po własnym regionie - wykazuje na podstawie obserwacji terenowych przeprowadzonych w wybranym miejscu własnego regionu zależności między elementami środowiska geograficznego - planuje wycieczkę po swojej małej ojczyźnie - projektuje na podstawie własnych obserwacji terenowych działania służące zachowaniu walorów środowiska geograficznego (przyrodniczego i kulturowego) oraz poprawie warunków życia lokalnej społeczności - podaje przykłady osiągnięć Polaków w różnych dziedzinach życia społeczno- -gospodarczego na arenie międzynarodowej .

Klasa 8

Wymagania na poszczególne oceny				
Ocena				
Dopuszczająca **Uczeń:**	**Dostateczna** **Uczeń:**	**Dobra** **Uczeń:**	**Bardzo dobra** **Uczeń:**	**Celująca** **Uczeń:**
Dział 1. Azja				
- wskazuje na mapie położenie geograficzne Azji - wymienia formy ukształtowania powierzchni Azji - wymienia strefy klimatyczne Azji na podstawie mapy klimatycznej - wymienia największe rzeki Azji - wymienia strefy aktywności sejsmicznej w Azji na podstawie mapy geologicznej - wyjaśnia znaczenie terminu *wulkanizm* - odczytuje z mapy nazwy największych wulkanów w Azji - wskazuje na mapie zasięg Ognistego Pierścienia Pacyfiku - wymienia czynniki przyrodnicze wpływające na rozwój rolnictwa w Azji - wymienia główne uprawy w Azji na podstawie mapy gospodarczej - określa cechy położenia Japonii na podstawie mapy ogólnogeograficznej	- opisuje linię brzegową Azji na podstawie mapy świata - charakteryzuje zróżnicowanie środowiska geograficznego Azji - przedstawia kontrasty w ukształtowaniu powierzchni terenu Azji - omawia czynniki klimatyczne kształtujące klimat Azji - omawia strefy roślinne Azji - omawia budowę wulkanu na podstawie ilustracji - wymienia typy wulkanów i podaje ich główne cechy - wskazuje na mapie obszary Azji o korzystnych i niekorzystnych warunkach do rozwoju rolnictwa - wymienia czołówkę państw azjatyckich w światowych zbiorach roślin uprawnych na podstawie infografiki - charakteryzuje ukształtowanie powierzchni Japonii	- omawia budowę geologiczną Azji na podstawie mapy tematycznej - omawia cyrkulację monsunową i jej wpływ na klimat Azji - charakteryzuje kontrasty klimatyczne i roślinne w Azji na podstawie mapy tematycznej - omawia czynniki wpływające na układ sieci rzecznej w Azji - omawia płytową budowę litosfery na podstawie map tematycznych - wyjaśnia przyczyny występowania trzęsień ziemi i tsunami w Azji - opisuje przebieg trzęsienia ziemi - omawia warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze rozwoju rolnictwa w Azji - opisuje ekstremalne zjawiska klimatyczne i ich skutki w Japonii	- analizuje azjatyckie rekordy dotyczące rzeźby terenu, linii brzegowej i hydrosfery na podstawie infografiki - omawia powstawanie Himalajów i rowów oceanicznych - przedstawia sposoby zabezpieczania ludzi przed skutkami trzęsień ziemi - omawia warunki klimatyczne w Azji wpływające na rytm uprawy ryżu - omawia znaczenie uprawy ryżu dla krajów Azji Południowo-Wschodniej - wykazuje związek między budową geologiczną a występowaniem wulkanów, trzęsień ziemi i tsunami w Japonii - analizuje źródła gospodarczego rozwoju Japonii - charakteryzuje cechy nowoczesnej gospodarki Japonii oraz rodzaje produkcji przemysłowej	- wyjaśnia, dlaczego na wschodnich wybrzeżach Azji występuje wiele wulkanów - udowadnia słuszność stwierdzenia, że Azja to kontynent kontrastów geograficznych - omawia wpływ budowy geologicznej na występowanie rowów tektonicznych, wulkanów, trzęsień ziemi i tsunami - ocenia skutki trzęsień ziemi dla obszarów gęsto zaludnionych - wyjaśnia na podstawie mapy ogólnogeograficznej i analizy danych statystycznych, dlaczego grunty orne mają niewielki udział w strukturze użytkowania ziemi w Azji - wykazuje związki między cechami klimatu monsunowego a rytmem upraw i „kulturą ryżu” w Azji Południowo-Wschodniej - ocenia znaczenie warunków przyrodniczych i czynników społeczno-kulturowych w

- wymienia cechy środowiska przyrodniczego Japonii - wymienia główne uprawy w Japonii - określa cechy położenia Chin na podstawie mapy ogólnogeograficznej - lokalizuje na mapie ośrodki przemysłu zaawansowanych technologii w Chinach - wymienia główne uprawy w Chinach i opisuje ich rozmieszczenie na podstawie mapy gospodarczej - określa położenie geograficzne Indii - porównuje liczbę ludności Chin i Indii oraz odczytuje z wykresu ich prognozę - wymienia największe aglomeracje Indii i wskazuje je na mapie - wyjaśnia znaczenie terminu *slamsy* - wymienia główne rośliny uprawne w Indiach i wskazuje na mapie tematycznej regiony ich występowania - wymienia surowce mineralne w Indiach i wskazuje na mapie regiony ich występowania - określa położenie geograficzne Bliskiego Wschodu - wymienia państwa leżące na Bliskim Wschodzie na podstawie mapy politycznej - wskazuje na mapie miejsca konfliktów zbrojnych na Bliskim Wschodzie.	- omawia strukturę zatrudnienia w Japonii na podstawie analizy danych statystycznych - omawia warunki przyrodnicze rozwoju rolnictwa w Japonii - przedstawia cechy rolnictwa Japonii na podstawie analizy danych statystycznych - określa różnorodność cech środowiska geograficznego Chin na podstawie mapy tematycznej - omawia czynniki przyrodnicze sprzyjające osadnictwu w Chinach - przedstawia nierównomierne rozmieszczenie ludności Chin na podstawie mapy gęstości zaludnienia - omawia główne kierunki produkcji rolnej w Chinach - omawia cechy środowiska geograficznego Półwyspu Indyjskiego - podaje przyczyny powstawania slamsów w Indiach - omawia warunki uprawy roślin w Indiach na podstawie mapy tematycznej - charakteryzuje indyjską Dolinę Krzemową - omawia cechy środowiska przyrodniczego Bliskiego Wschodu - omawia wielkość zasobów ropy naftowej na świecie i na Bliskim Wschodzie na podstawie wykresu i mapy tematycznej przedstawia cele organizacji OPEC.	opisuje skutki występowania tajfunów na obszarze Japonii - omawia bariery utrudniające rozwój gospodarki Japonii - omawia znaczenie i rolę transportu w gospodarce Japonii - omawia cechy gospodarki Chin - analizuje wielkości PKB w Chinach na tle innych krajów świata na podstawie danych statystycznych - charakteryzuje tradycyjne rolnictwo i warunki rozwoju rolnictwa Chin - przedstawia problemy demograficzne Indii - omawia system kastowy w Indiach - przedstawia zróżnicowanie indyjskiej edukacji - analizuje strukturę zatrudnienia i strukturę PKB Indii na podstawie wykresu - charakteryzuje przetwórstwo przemysłowe Indii - omawia zróżnicowanie religijne na Bliskim Wschodzie - omawia wpływ religii na życie muzułmanów - przedstawia znaczenie produkcji wyrobów z ropy naftowej w krajach Bliskiego Wschodu.	- uzasadnia, że gospodarka Japonii należy do najnowocześniejszych na świecie - przedstawia problemy demograficzne i społeczne Chin z uwzględnieniem przyrostu naturalnego na podstawie analizy danych statystycznych - omawia znaczenie nowoczesnych kolei w rozwoju gospodarczym Chin - omawia kontrasty etniczne, językowe i religijne w Indiach - charakteryzuje cechy gospodarki Indii i możliwości ich rozwoju - omawia znaczenie ropy naftowej w rozwoju ekonomicznym państw Bliskiego Wschodu omawia źródła konfliktów zbrojnych i terroryzmu na Bliskim Wschodzie.	tworzeniu nowoczesnej gospodarki Japonii - omawia wpływ gospodarki Chin na gospodarkę światową - opisuje główne problemy indyjskiego społeczeństwa oraz przedstawia ich przyczyny analizuje skutki występowania konfliktów zbrojnych na Bliskim Wschodzie.

Dział 2. Afryka				
- określa położenie matematyczno--geograficzne Afryki na podstawie mapy ogólnogeograficznej - wymienia strefy klimatyczne Afryki - wymienia największe rzeki i jeziora Afryki - wymienia czynniki przyrodnicze wpływające na rozwój rolnictwa w Afryce - wymienia główne uprawy w Afryce - wymienia surowce mineralne Afryki na podstawie mapy gospodarczej - wskazuje obszary występowania surowców mineralnych na terenie Afryki - wymienia atrakcyjne turystycznie państwa Afryki - wyjaśnia różnicę między głodem a niedożywieniem - wymienia państwa w Afryce dotknięte głodem i niedożywieniem - określa położenie geograficzne Kenii wymienia obiekty turystyczne na terenie Kenii.	- omawia cechy ukształtowania powierzchni Afryki - wymienia cechy różnych typów klimatu w Afryce na podstawie klimatogramów - charakteryzuje sieć rzeczną i jeziora Afryki - omawia czynniki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze rozwoju rolnictwa w Afryce - charakteryzuje znaczenie chowu zwierząt w krajach Afryki - przedstawia zróżnicowanie PKB w różnych państwach Afryki na podstawie analizy danych statystycznych - omawia przemysł wydobywczy w Afryce - wskazuje państwa w Afryce dotknięte problemem głodu i niedożywienia na podstawie mapy tematycznej - analizuje niedożywienie ludności w Afryce na podstawie wykresu - przedstawia ruch turystyczny Kenii na podstawie analizy danych statystycznych.	- omawia wpływ czynników klimatotwórczych na klimat Afryki - omawia rozmieszczenie opadów atmosferycznych w Afryce na podstawie mapy klimatycznej - omawia udział rolnictwa w strukturze zatrudnienia w wybranych państwach Afryki na podstawie wykresu - omawia gospodarkę w strefie Sahelu - omawia cechy gospodarki krajów Afryki na podstawie analizy danych statystycznych - przedstawia nowoczesne działy gospodarki Afryki - omawia rozwój i znaczenie usług w Afryce - omawia przyczyny niedożywienia ludności w Afryce - opisuje zmiany w poziomie niedożywienia ludności Afryki - wymienia obiekty w Kenii wpisane na listę dziedzictwa UNESCO - opisuje walory kulturowe Kenii na podstawie wybranych źródeł informacji.	- omawia związek budowy geologicznej Afryki z powstawaniem rowów tektonicznych - wyjaśnia cyrkulację powietrza w strefie międzyzwrotnikowej - omawia przyczyny procesu pustynnienia w strefie Sahelu - przedstawia czynniki ograniczające rozwój gospodarki w Afryce - omawia skutki niedożywienia ludności w Afryce - omawia bariery ograniczające rozwój turystyki w Afryce-omawia walory przyrodnicze Kenii wpływające na rozwój turystyki.	- wyjaśnia istnienie strefowości klimatyczno-roślinno-glebowej w Afryce - wyjaśnia związki między warunkami przyrodniczymi a możliwościami gospodarowania w strefie Sahelu - przedstawia rolę chińskich inwestycji na kontynencie afrykańskim - przedstawia sposoby walki z głodem ludności Afryki - określa związki między warunkami przyrodniczymi i kulturowymi a rozwojem turystyki na przykładzie Kenii.
Dział.3 Ameryka Północna i Ameryka Południowa				
- określa położenie geograficzne Ameryki	- wymienia nazwy państw leżących w Ameryce Północnej i Ameryce Południowej	- charakteryzuje budowę geologiczną Ameryki	- wykazuje związek	- przedstawia cechy ukształtowania powierzchni

- wymienia nazwy mórz i oceanów oblewających Amerykę Północną i Amerykę Południową - wymienia największe rzeki Ameryki i wskazuje je na mapie - wyjaśnia znaczenie terminów: *tornado, cyklon tropikalny* - wskazuje na mapie Aleję Tornad - wymienia nazwy wybranych cyklonów tropikalnych w XXI wieku - określa położenie geograficzne Amazonii - omawia florę i faunę lasów równikowych - podaje liczbę ludności Ameryki Północnej i Ameryki Południowej na podstawie wykresu - wymienia główne odmiany człowieka zamieszkujące Amerykę - wyjaśnia znaczenie terminów: *urbanizacja, wskaźnik urbanizacji, aglomeracja, megalopolis* - wymienia obszary słabo i gęsto zaludnione w Ameryce Północnej i Ameryce Południowej i wskazuje je na mapie - wymienia największe miasta i aglomeracje Ameryki Północnej i Ameryki Południowej i wskazuje na mapie - określa położenie geograficzne Stanów Zjednoczonych - wyjaśnia znaczenie terminów: *produkt światowy brutto, technopolia*	- podaje główne cechy ukształtowania powierzchni Ameryki - wymienia strefy klimatyczne Ameryki - omawia przyczyny powstawania tornad i cyklonów tropikalnych - podaje główne rejony występowania cyklonów tropikalnych i kierunki ich przemieszczania się - podaje cechy środowiska geograficznego Amazonii - omawia cechy klimatu Amazonii - podaje przyczyny zróżnicowania etnicznego i kulturowego Ameryki - przedstawia czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności w Ameryce Północnej i Ameryce Południowej - analizuje liczbę ludności miejskiej w ogólnej liczbie ludności państw Ameryki na podstawie mapy tematycznej - opisuje cechy położenia geograficznego Stanów Zjednoczonych - wymienia czynniki wpływające na rozwój Doliny Krzemowej omawia strukturę użytkowania ziemi w Stanach Zjednoczonych na podstawie wykresu.	- omawia czynniki klimatyczne wpływające na klimat Ameryki - porównuje strefy klimatyczne ze strefami roślinnymi w Ameryce - charakteryzuje wody powierzchniowe Ameryki na podstawie mapy ogólnogeograficznej - omawia mechanizm powstawania tornad i cyklonów tropikalnych - podaje przyczyny wysokich rocznych sum opadów atmosferycznych w Amazonii - opisuje piętrowość wilgotnych lasów równikowych w Amazonii - omawia wielkie migracje w historii zasiedlania Ameryki - omawia zmiany liczby ludności w Ameryce na przestrzeni lat na podstawie wykresu - omawia rozwój miast Ameryki na podstawie wybranych źródeł - podaje przykłady megalopolis w Ameryce i wskazuje je na mapie - podaje przyczyny powstawania slamsów w wielkich miastach na przykładzie Ameryki Południowej - omawia znaczenie przemysłu i jego kluczowe działy w Stanach Zjednoczonych omawia cechy rolnictwa Stanów Zjednoczonych.	ukształtowania powierzchni z budową geologiczną w Ameryce - omawia związek stref klimatycznych ze strefami roślinnymi w Ameryce - przedstawia skutki występowania tornad i cyklonów tropikalnych w Ameryce - omawia ekologiczne następstwa wylesiania Amazonii - podaje kierunki gospodarczego wykorzystania Amazonii - przedstawia sytuację rdzennej ludności w Ameryce - przedstawia negatywne skutki urbanizacji w Ameryce - określa cechy megalopolis w Ameryce Północnej - charakteryzuje wybrane wskaźniki rozwoju gospodarczego Stanów Zjednoczonych omawia znaczenie usług wyspecjalizowanych w gospodarce Stanów Zjednoczonych.	Ameryki Północnej i Ameryki Południowej na podstawie map - przedstawia sposoby ochrony przed nadchodzącym cyklonem na podstawie wybranych źródeł informacji - przedstawia działania człowieka mające na celu ochronę walorów przyrodniczych Amazonii - opisuje problemy ludności mieszkających w slamsach na podstawie materiałów źródłowych - ocenia wpływ przemysłu zaawansowanych technologii na rozwój gospodarki Stanów Zjednoczonych ocenia rolę Stanów Zjednoczonych w gospodarce światowej na podstawie analizy danych statystycznych.

- wymienia główne działy przemysłu w Stanach Zjednoczonych wymienia rodzaje usług wyspecjalizowanych w Stanach Zjednoczonych.				
Dział 4. Australia i Oceania				
- określa położenie geograficzne Australii i Oceanii - wymienia największe pustynie Australii na podstawie mapy - wyjaśnia znaczenie terminu *basen artezyjski* - wymienia endemity w Australii oraz na wyspach Oceanii - przedstawia liczbę ludności i gęstość zaludnienia w Australii na podstawie mapy tematycznej i analizy danych statystycznych wymienia największe miasta Australii oraz wskazuje je na mapie.	- charakteryzuje środowisko przyrodnicze Australii i Oceanii - charakteryzuje ukształtowanie powierzchni Australii - wymienia strefy klimatyczne w Australii - charakteryzuje wody powierzchniowe Australii - omawia czynniki przyrodnicze wpływające na rozmieszczenie ludności w Australii omawia występowanie surowców mineralnych w Australii na podstawie mapy tematycznej.	- wymienia cechy charakterystyczne poszczególnych typów klimatu w Australii na podstawie klimatogramów - omawia strefowość roślinną w Australii na podstawie mapy tematycznej - omawia bariery utrudniające zamieszkanie Australii - charakteryzuje rdzennych mieszkańców Australii - omawia cechy rolnictwa Australii na tle warunków przyrodniczych przedstawia znaczenie turystyki w rozwoju gospodarki Australii i Oceani.	- wyjaśnia wpływ położenia Australii na klimat - omawia zasoby wód artezyjskich i ich rolę w gospodarce Australii - wyjaśnia, dlaczego Australia jest atrakcyjna dla imigrantów omawia znaczenie przetwórstwa przemysłowego i przemysłu zaawansowanych technologii w rozwoju Australii.	- wykazuje zależność między klimatem a zasobami wód powierzchniowych w Australii - wykazuje zależność pomiędzy rozmieszczeniem ludności a warunkami naturalnymi występującymi w Australii określa główne cechy gospodarki Australii na tle warunków przyrodniczych.
Dział 5. Obszary okołobiegunowe				
- określa położenie geograficzne obszarów okołobiegunowych - wyjaśnia znaczenie terminów: *góra lodowa*, *pak lodowy*, *lądolód*, *lodowce szelfowe* - wymienia gatunki roślin i zwierząt na obszarach Arktyki i Antarktyki.	- wymienia cechy środowiska przyrodniczego obszarów okołobiegunowych - charakteryzuje klimat Arktyki i Antarktyki - wymienia zagrożenia środowiska przyrodniczego obszarów polarnych.	- opisuje zjawisko dnia polarnego i nocy polarnej na obszarach okołobiegunowych - charakteryzuje ludy zamieszkujące Arktykę oraz warunki ich życia.	- porównuje środowisko-rzyrodnicze Arktyki i Antarktyki - wyjaśnia, dlaczego Antarktyda jest największą pustynią lodową omawia status prawny Antarktydy.	- omawia skutki zmian klimatu w środowisku geograficznym obszarów polarnych.

Biologia

Klasa 5

Wymagania na poszczególne oceny				
Ocena				
Dopuszczająca **Uczeń:**	**Dostateczna** **Uczeń:**	**Dobra** **Uczeń:**	**Bardzo dobra** **Uczeń:**	**Celująca** **Uczeń:**
Dział 1. Biologia jako nauka				
- wskazuje biologię jako naukę o organizmach - wymienia czynności życiowe organizmów - podaje przykłady dziedzin biologii - wskazuje obserwacje i doświadczenia jako źródła wiedzy biologicznej - wymienia źródła wiedzy biologicznej - z pomocą nauczyciela przeprowadza doświadczenie metodą naukową - pomocą nauczyciela nazywa części mikroskopu optycznego - obserwuje pod mikroskopem preparaty przygotowane przez nauczyciela - wskazuje komórki jako podstawowej jednostki życia - wskazuje komórkę jako	- określa przedmiot badań biologii jako nauki - opisuje wskazane cechy organizmów - wyjaśnia, czym zajmuje się wskazana dziedzina biologii - porównuje obserwację z doświadczeniem jako źródła wiedzy biologicznej - korzysta ze źródeł wiedzy wskazanych przez nauczyciela - z niewielką pomocą nauczyciela przeprowadza doświadczenie metodą naukową - nazywa wskazane przez nauczyciela części mikroskopu optycznego - z pomocą nauczyciela wykonuje proste preparaty mikroskopowe - oblicza powiększenie obrazu mikroskopu spod optycznego	- wykazuje cechy wspólne organizmów - opisuje czynności życiowe organizmów - na podstawie opisu przeprowadza doświadczenie metodą naukową - rozróżnia próbę kontrolną i próbę badawczą - opisuje źródła wiedzy biologicznej - wymienia cechy dobrego badacza - samodzielnie opisuje budowę mikroskopu optycznego - samodzielnie wykonuje preparaty mikroskopowe - z niewielką pomocą nauczyciela nastawia ostrość mikroskopu i wyszukuje obserwowane elementy - wymienia elementy	- charakteryzuje wszystkie czynności życiowe organizmów - wymienia hierarchicznie poziomy budowy organizmu roślinnego i organizmu zwierzęcego - charakteryzuje wybrane dziedziny biologii - wykazuje zalety metody naukowej - samodzielnie przeprowadza doświadczenie metodą naukową - posługuje się właściwymi źródłami wiedzy biologicznej do rozwiązywania wskazanych problemów charakteryzuje cechy dobrego badacza - charakteryzuje funkcje wskazywanych części mikroskopu optycznego w kolejności tworzenia się obrazu	- wykazuje jedność budowy organizmów - porównuje poziomy organizacji organizmów u roślin i zwierząt - wymienia inne niż podane w podręczniku dziedziny biologii - planuje i przeprowadza doświadczenie metodą naukową - krytycznie analizuje informacje pochodzące z różnych źródeł wiedzy biologicznej - analizuje swoją postawę w odniesieniu do cech dobrego badacza - sprawnie posługuje się mikroskopem optycznym, samodzielnie wykonuje preparaty, rysuje dokładny obraz obiektu obserwowanego pod mikroskopem

podstawową jednostkę życia - podaje przykłady organizmów jedno i wielokomórkowych - obserwuje preparat nabłonka przygotowany przez nauczyciela - na podstawie obserwacji preparatów, ilustracji i schematów wnioskuje o komórkowej budowie organizmów - wymienia elementy budowy komórki roślinnej, zwierzęcej, bakteryjnej i *grzybowej* - obserwuje pod mikroskopem preparat moczarki kanadyjskiej przygotowany przez nauczyciela - pod opieką nauczyciela rysuje obraz obiektu obserwowanego pod mikroskopem.	wymienia elementy stopniowego komplikowania się organizmu roślinnego lub zwierzęcego - wyjaśnia, dlaczego komórkę nazywamy podstawową jednostką organizmu - wymienia organelle komórki zwierzęcej - z pomocą nauczyciela wykonuje preparat nabłonka - podaje przykłady komórki bezjądrowej i jądrowej - wymienia funkcje elementów komórki roślinnej, zwierzęcej, bakteryjnej i *grzybowej* - z pomocą nauczyciela wykonuje preparat moczarki kanadyjskiej - obserwuje pod mikroskopem organelle wskazane przez nauczyciela.	stopniowego komplikowania się organizmu roślinnego i zwierzęcego - opisuje kształty komórek zwierzęcych - opisuje budowę komórki zwierzęcej na podstawie ilustracji - z niewielką pomocą nauczyciela wykonuje preparat nabłonka - wyjaśnia, czym są komórki jądrowei bezjądrowe oraz podaje ich przykłady - samodzielnie wykonuje preparat moczarki kanadyjskiej - odróżnia pod mikroskopem elementy budowy komórki - wyjaśnia rolę poszczególnych elementów komórki - z niewielką pomocą nauczyciela rysuje obraz obiektu obserwowanego pod mikroskopem.	obiektu wykonuje preparaty mikroskopowe, nastawia ostrość mikroskopu, rysuje obraz widziany pod mikroskopem omawia na ilustracji stopniowe komplikowania się budowy organizmów zwierzęcych i roślinnych, zwracając uwagę na różnicę organizmu roślinnego i zwierzęcego - rozpoznaje na ilustracji elementy budowy komórki zwierzęcej i omawia ich funkcje - wykonuje preparat nabłonka - rozpoznaje organelle komórki zwierzęcej i rysuje jej obraz mikroskopowy - omawia elementy i funkcje budowy komórki - na podstawie ilustracji analizuje różnice między poszczególnymi typami komórek, wskazuje cechy umożliwiające rozróżnienie komórek - samodzielnie wykonuje preparat moczarki kanadyjskiej, rozpoznaje elementy budowy komórki roślinnej i rysuje jej obraz mikroskopowy.	*wskazuje zalety mikroskopu elektronowego** - analizuje na ilustracji stopniowe komplikowania się budowy organizmów zwierzęcych i roślinnych - z dowolnego materiału tworzy model komórki, zachowując cechy organelli - sprawnie posługuje się mikroskopem - samodzielnie wykonuje preparat nabłonka i rysuje dokładny obraz widziany pod mikroskopem, z zaznaczeniem widocznych elementów komórki - analizuje różnice między poszczególnymi typami komórek i wykazuje ich związek z pełnionymi funkcjami - sprawnie posługuje się mikroskopem, samodzielnie wykonuje preparat nabłonka i rysuje dokładny obraz widziany pod mikroskopem.
Dział 2. Budowa i czynności życiowe organizmów.				
- wyjaśnia, czym jest odżywianie się - wyjaśnia, czym jest samożywność - podaje przykłady organizmów samożywnych	- wskazuje fotosyntezę jako sposób odżywiania się - wskazuje substancje biorące udział w fotosyntezie i wymienia produkty fotosyntezy	- wymienia czynnikiniezbędne do przeprowadzania fotosyntezy - wskazuje substraty i produkty fotosyntezy - omawia sposoby wykorzystania przez roślinę	- wyjaśnia, na czym polega fotosynteza - omawia zależność przebiegu fotosyntezy od obecności wody, dwutlenkuwęgla i światła	- analizuje przystosowanie roślin do przeprowadzania fotosyntezy - planuje i samodzielnie przeprowadza doświadczenie wykazujące wpływ dwutlenku węgla na intensywność

- wyjaśnia, czym jest cudzożywność - podaje przykłady organizmów cudzożywnych - wymienia rodzaje cudzożywności - określa, czym jest oddychanie - wymienia sposoby oddychania - wskazuje drożdże jako organizmy przeprowadzające fermentację.	- z pomocą nauczyciela przeprowadza doświadczenie wykazujące wpływ dwutlenku węgla na intensywność przebiegu fotosyntezy - krótko opisuje różne sposoby odżywiania się zwierząt - wyjaśnia, w jaki sposób wskazany organizm cudzożywny pobiera pokarm - wyróżnia oddychanie tlenowe i fermentację - wskazuje organizmy - uzyskujące energię z oddychania tlenowego i fermentacji - wyjaśnia, że produktem fermentacji drożdży jest dwutlenek węgla - wskazuje mitochondrium jako miejsce, w którym zachodzi utlenianie.	produktów fotosyntezy - z niewielką pomocą nauczyciela przeprowadza doświadczenie wykazujące wpływ dwutlenku węgla na intensywność fotosyntezy - omawia wybrane sposoby cudzożywności podaje przykłady organizmów należących do różnych gruporganizmów cudzożywnych - wyjaśnia znaczenie oddychania komórkowego wskazuje różnice w miejscu przebiegu utleniania i fermentacji w komórce - wymienia narządy wymiany gazowej zwierząt lądowych i wodnych - omawia doświadczenie wykazujące wydzielanie dwutlenku węgla przez drożdże.	- schematycznie zapisuje i omawia przebieg fotosyntezy - na podstawie opisu przeprowadza doświadczenie wykazujące wpływ dwutlenku węgla na intensywność fotosyntezy charakteryzuje rodzaje cudzożywności występujące u różnych grup organizmów - wykazuje przystosowania do pobierania pokarmów występujące u różnych grup organizmów cudzożywnych - zapisuje schematycznie przebieg oddychania - określa warunki przebiegu oddychania i fermentacji - charakteryzuje wymianę gazową u roślin i zwierząt - z pomocą nauczyciela przeprowadza doświadczenie wykazujące wydzielanie dwutlenku węgla przez drożdże.	fotosyntezy - na podstawie zdobytej wcześniej wiedzy wskazuje w różnych warzywach i owocach materiały zapasowe jako produkty fotosyntezy - wyjaśnia znaczenie organizmów odżywiających się martwą substancją organiczną - wyjaśnia, na czym polega cudzożywność roślin pasożytniczych i półpasożytniczych - porównuje zapis przebiegu oddychania tlenowego z zapisem przebiegu fermentacji - analizuje związek budowy narządów wymiany gazowej ze środowiskiem życia organizmów - samodzielnie przeprowadza doświadczenie wykazujące wydzielanie dwutlenku węgla przez drożdże
Dział 3. Wirusy, bakterie, protisty i grzyby				
- wymienia jednostki klasyfikacji biologicznej - wymienia nazwy królestw organizmów - wyjaśnia krótko, dlaczego wirusy nie są organizmami - wymienia miejsca występowania wirusów - wskazuje miejsca występowania bakterii - wymienia czynności życiowe - wymienia środowiska życia grzybów i porostów	- wyjaśnia, czym zajmuje się systematyka - podaje definicję gatunku - wymienia nazwy królestw i podaje przykłady organizmów należących do danego królestwa - opisuje cechy budowy wirusów - wymienia cechy, którymi wirusy różnią sięod organizmów - podaje przykłady chorób wirusowych - opisuje cechy budowy bakterii - wymienia przykłady bakterii	- wykazuje hierarchiczną strukturę jednostek klasyfikacji biologicznej charakteryzuje wskazane królestwo - na podstawie ilustracji przyporządkowuje organizm do królestwa - wykazuje, dlaczego wirusy nie są organizmami - omawia wybrane choroby wirusowe - omawia wybrane czynności	- porównuje wcześniejsze i współczesne zasady klasyfikacji organizmów - wyjaśnia zasady nadawania nazw gatunkom - przedstawia cechy organizmów, na podstawie których można je zaklasyfikować do danego królestwa - wskazuje drogi wnikania wirusów do organizmu - omawia wdrażanie zasad	- uzasadnia konieczność klasyfikacji organizmów - porównuje jednostki klasyfikacji zwierząt z jednostkami klasyfikacji roślin - z pomocą nauczyciela korzysta z różnych kluczy do oznaczania organizmów żyjących - w najbliższej okolicy wyszukuje informacji w materiałach edukacji zdrowotnej o zasadach profilaktyki chorób wywoływanych przez

- podaje przykłady grzybów i porostów - na podstawie okazu naturalnego lub ilustracji opisuje budowę grzybów - wymienia sposoby rozmnażania się grzybów - rozpoznaje porosty wśród innych organizmów - wymienia podstawowe funkcje korzenia - rozpoznaje systemy korzeniowe.	- wymienia cechy pozwalające zaklasyfikować organizmdo grzybów - omawia wskazaną czynność życiową grzybów - podaje przykłady znaczenia grzybów w przyrodzie i dla człowieka - omawia budowę zewnętrzną korzenia - wskazuje poszczególne strefy.	życiowe bakterii - wyjaśnia znaczenie bakterii w przyrodzie i dla człowieka - wykazuje znaczenie grzybów w przyrodzie i dla człowieka - analizuje różnorodność budowy grzybów - wyjaśnia sposoby oddychania i odżywiania się grzybów - wykazuje, że porosty są zbudowane z grzybni i glonu - wykazuje związek korzenia z adaptacją do środowiska zajmowanego przez roślinę - opisuje przyrost korzenia na długość.	profilaktyki chorób wirusowych - omawia wpływ bakterii na organizm człowieka - wskazuje drogi wnikania bakterii do organizmu - prezentuje wszystkie czynności życiowe bakterii - ocenia znaczenie bakterii w przyrodzie i dla człowieka - określa znaczenie poszczególnych komponentów w budowie plechy porostu - rozpoznaje różne formy morfologiczne porostów i podaje ich nazwy - opisuje czynności życiowe grzybów – odżywianie, oddychanie i rozmnażanie się - wykazuje przystosowania korzenia do pobierania wody przez roślin - omawia teoretycznie doświadczenie świadczące o - przewodzeniu wody z korzenia w górę rośliny.	wirusy(grypa, różyczka, świnka, odra, AIDS) - omawia choroby bakteryjne, - wskazuje drogi ich przenoszenia - przedstawia zasady zapobiegania tym chorobom - ocenia znaczenie bakterii w przyrodzie i dla człowieka - analizuje znaczenie grzybów w przyrodzie i dla człowieka - proponuje sposób badania czystości powietrza na podstawie informacji o wrażliwości porostów na zanieczyszczenia - wyjaśnia, dlaczego porosty określa się mianem organizmów pionierskich - projektuje doświadczenie świadczące o przewodzeniu wody z korzenia w górę rośliny.
Dział 4. Tkanki i organy roślinne				
- wymienia nazwy elementów budowy zewnętrznej łodygi - wymienia funkcje łodygi rozpoznaje elementy budowy liścia.	- wyjaśnia różnicę między pędem a łodygą - wskazuje części pędu roślin zielnych - wymienia funkcje liści	- omawia funkcje poszczególnych elementów pędu - rozpoznaje liście pojedyncze i liście złożone	- na żywym okazie lub ilustracji wskazuje i omawia części łodygi - omawia budowę zewnętrzną łodygi różnych form morfologicznych (roślin zielnych, krzewów, drzew) - wykazuje związek budowy z funkcjami liści	- na żywych okazach lub ilustracji wykazuje podobieństwa i różnice przystosowania łodygi różnych form morfologicznych (roślin zielnych, krzewów, drzew) do pełnionych funkcji - na materiale zielnikowym lub ilustracji wykazuje różnorodność budowy liści

Dział 5. Różnorodność i jedność roślin				
-na podstawie ilustracji lub żywych okazów rozpoznaje mchy wśród innych roślin - wymienia miejsca występowania mchów - na podstawie ilustracji lub żywych okazów rozpoznaje paprocie wśród innych roślin - wymienia miejsca występowania roślin nagonasiennych rozpoznaje na podstawie ilustracji lub żywych okazów rośliny nagonasienne wśród innych roślin - wymienia miejsca występowania roślin okrytonasiennych - na podstawie ilustracji lub żywych okazów rozpoznaje rośliny okrytonasienne wśród innych roślin - wymienia rodzaje owoców - przedstawia sposoby rozprzestrzeniania się owoców - wymienia znaczenie roślin okrytonasiennych w przyrodzie - z pomocą nauczyciela klasyfikuje nieznaną roślinę do odpowiedniej grupy.	- wskazuje nazwy elementów budowy mchów - z pomocą nauczyciela przeprowadza doświadczenie wykazujące zdolność wchłaniania wody przez mchy - podaje nazwy organów paproci - wymienia miejsca występowania paprociowych - wyjaśnia funkcje kwiatów i nasion - omawia budowę rośliny nagonasiennej na przykładzie sosny - na podstawie ilustracji, żywego lub zielnikowego okazu roślinnego wykazuje różnorodność form roślin okrytonasiennych - podaje nazwy elementów budowy kwiatu - na ilustracji lub żywym okazie rozpoznaje organy roślinne i wymienia ich funkcje - na podstawie ilustracji lub żywych okazów omawia budowę owoców - wymienia rodzaje owoców - podaje przykłady znaczenia roślin okrytonasiennych dla człowiek - z niewielką pomocą nauczyciela klasyfikuje nieznaną roślinę do odpowiedniej grupy.	- na podstawie ilustracji lub żywych okazów rozpoznaje elementy budowy mchów i wyjaśnia ich funkcje - z niewielką pomocą nauczyciela przeprowadza doświadczenie wykazujące zdolność wchłaniania wody przez mchy - wyjaśnia rolę poszczególnych organów paproci - rozpoznaje na ilustracji w podręczniku jedną paproć - wymienia przystosowania roślin nagonasiennych do warunków życia - rozpoznaje formy roślin okrytonasiennych - odróżnia kwiat od kwiatostan - wykazuje zmiany zachodzące w kwiecie po zapyleniu - określa rolę owocni w klasyfikacji owoców - ocenia znaczenie roślin okrytonasiennych w przyrodzie - klasyfikuje nieznaną roślinę do odpowiedniej grupy.	- wyjaśnia, dlaczego mchy uważane są za najprostsze rośliny lądowe - przeprowadza według opisu doświadczenie wykazujące zdolność wchłaniania wody przez mchy - wyjaśnia znaczenie paprociowych w przyrodzie i dla człowieka - rozpoznaje na ilustracji w podręczniku dwie paprocie - wykazuje przystosowania roślin nagonasiennych do środowiska - omawia znaczenie roślin nagonasiennych w przyrodzie i dla człowieka - omawia funkcje poszczególnych elementów kwiatu - wyjaśnia, dlaczego kwiatostany ułatwiają zapylanie - wykazuje adaptacje budowy owoców do sposobów ich rozprzestrzeniania się - ocenia znaczenie roślin okrytonasiennych dla człowieka - przy pomocy nauczyciela korzysta z prostego klucza lub aplikacji mobilnej do oznaczania organizmów żyjących w najbliższej okolicy.	- samodzielnie planuje i przeprowadza doświadczenie wykazujące zdolność wchłaniania wody przez mchy - wykazuje na podstawie ilustracji lub żywych okazów różnorodność paprociowych - rozpoznaje na ilustracji w podręczniku trzy paprocie - rozpoznaje rodzime gatunki roślin nagonasiennych - określa, z jakiego gatunku drzewa lub krzewu pochodzi wskazana szyszka - wyjaśnia rolę elementów kwiatu w rozmnażaniu roślin - wykazuje związek budowy kwiatu ze sposobem zapylania - wyjaśnia wpływ różnych czynników na kiełkowanie nasion - planuje i przeprowadza - doświadczenie wykazujące wpływ wody na kiełkowanie nasion - sprawnie korzysta z prostego klucza lub aplikacji mobilnej do oznaczania organizmów żyjących w najbliższej okolicy - wykazuje na dowolnych przykładach różnorodność roślin okrytonasiennych i ich znaczenie

Klasa 6

Wymagania na poszczególne oceny				
Ocena				
Dopuszczająca **Uczeń:**	**Dostateczna** **Uczeń:**	**Dobra** **Uczeń:**	**Bardzo dobra** **Uczeń:**	**Celująca** **Uczeń:**
Dział 1. Różnorodność i jedność świata zwierząt				
- wymienia wspólne cechy zwierząt - wyjaśnia, czym różnią się zwierzęta kręgowe od bezkręgowych wyjaśnia, czym jest tkanka - wymienia podstawowe rodzaje tkanek zwierzęcych - przy pomocy nauczyciela przeprowadza obserwację mikroskopową tkanek zwierzęcych i rysuje obrazy widziane pod mikroskopem wymienia rodzaje tkanki łącznej - wymienia składniki krwi - przy pomocy nauczyciela przeprowadza obserwację mikroskopową tkanek zwierzęcych i rozpoznaje elementy tkanki widziane pod mikroskopem.	przedstawia poziomy organizacji ciała zwierząt - podaje przykłady zwierząt kręgowych i bezkręgowych wymienia najważniejsze funkcje wskazanej tkanki zwierzęcej - opisuje budowę wskazanej tkanki - przy niewielkiej pomocy nauczyciela przeprowadza obserwację mikroskopową tkanek zwierzęcych i rysuje obrazy widziane pod mikroskopem - wskazuje rozmieszczenie omawianych tkanek w organizmie - opisuje składniki krwi - przy niewielkiej pomocy nauczyciela przeprowadza obserwację mikroskopową tkanek zwierzęcych i rozpoznaje elementy tkanki widziane pod mikroskopem.	- definiuje pojęcia komórka, tkanka, narząd, układ narządów, organizm - na podstawie podręcznika przyporządkowuje podane zwierzę do odpowiedniej grupy systematycznej na podstawie podręcznika przyporządkowuje podane zwierzę do odpowiedniej grupy systematycznej - wskazuje zróżnicowanie w budowie tkanki łącznej - omawia funkcje składników krwi - samodzielnie przeprowadza obserwację mikroskopową tkanek zwierzęcych i przy niewielkiej pomocy nauczyciela - rozpoznaje charakterystyczne elementy obserwowanej tkanki.	charakteryzuje bezkręgowce i kręgowce - charakteryzuje pokrycie ciała bezkręgowców i kręgowców - podaje przykłady szkieletów bezkręgowców charakteryzuje budowę poszczególnych tkanek zwierzęcych - rozpoznaje na ilustracji rodzaje tkanek zwierzęcych - omawia budowę i sposób funkcjonowania tkanki mięśniowej - samodzielnie przeprowadza obserwację mikroskopową tkanek zwierzęcych i rysuje obrazy widziane pod mikroskopem.	prezentuje stopniowo komplikującą się budowę ciała zwierząt - na podstawie opisu przyporządkowuje zwierzę do odpowiedniej grupy systematycznej - na podstawie ilustracji analizuje budowę tkanek zwierzęcych - wykazuje związek istniejący między budową tkanek zwierzęcych a pełnionymi przez nie funkcjami - samodzielnie przeprowadza obserwację mikroskopową tkanek zwierzęcych - wykonuje z dowolnego materiału model wybranej tkanki zwierzęcej - wykazuje związek istniejący między budową elementów krwi a pełnionymi przez nie funkcjami - samodzielnie przeprowadza obserwację mikroskopową

				tkanek zwierzęcych i na podstawie ilustracji rozpoznaje oraz opisuje elementy tkanki widziane pod mikroskopem.
Dział 2. Od parzydełkowców do pierścienic				
- wskazuje miejsce występowania płazińców - rozpoznaje na ilustracji tasiemca - wskazuje środowisko życia nicieni - rozpoznaje na ilustracji nicienie wśród innych zwierząt rozpoznaje pierścienice wśród innych zwierząt - wskazuje środowisko życia pierścienic.	- wskazuje na ilustracji elementy budowy tasiemca - wskazuje drogi inwazji tasiemca do organizmu - opisuje na podstawie schematu cyklu rozwojowego tasiemca żywiciela pośredniego wskazuje charakterystyczne cechy nicieni - omawia budowę zewnętrzną nicieni - wymienia choroby wywołane przez nicienie - wymienia cechy charakterystyczne budowy zewnętrznej pierścienic - wyjaśnia znaczenie szczecinek.	- omawia przystosowanie tasiemca do pasożytniczego trybu życia - wyjaśnia znaczenie płazińców - wskazuje rolę żywiciela pośredniego i ostatecznego w cyklu rozwojowym tasiemca - wskazuje drogi inwazji nicieni do organizmu - wyjaśnia, na czym polega „choroba brudnych rąk” omawia środowisko i tryb życia pijawki - na żywym okazie dżdżownicy lub na ilustracji wskazuje siodełko i wyjaśnia jego rolę.	- omawia właściwości i funkcje tkanki kostnej, chrzęstnej i tłuszczowej - charakteryzuje rolę poszczególnych składników morfotycznych krwi -samodzielnie przeprowadza obserwację mikroskopową tkanek zwierzęcych i na podstawie ilustracji rozpoznaje charakterystyczne elementy obserwowanej tkanki - charakteryzuje wskazane czynności życiowe płazińców - omawia sposoby zapobiegania zarażeniu się tasiemcem - charakteryzuje objawy chorób wywołanych przez nicienie - omawia znaczenie profilaktyki wskazuje przystosowania pijawki do pasożytniczego trybu życia - charakteryzuje wskazane czynności życiowe pierścienic.	- analizuje możliwości zakażenia się chorobami wywoływanymi przez płazińce - ocenia znaczenie płazińców w przyrodzie i dla człowieka - analizuje możliwości zakażenia się chorobami wywoływanymi przez nicienie - przygotowuje prezentację np. PowerPoint) na temat chorób wywoływanych przez nicienie - charakteryzuje znaczenie nicieni w przyrodzie i dla człowieka - zakłada hodowlę dżdżownic, wskazując, jak zwierzęta te przyczyniają się do poprawy struktury gleby - ocenia znaczenie pierścienic w przyrodzie i dla człowieka.
Dział 3. Stawonogi (skorupiaki, owady i pajęczaki)				
- rozpoznaje stawonogi wśród innych zwierząt - wymienia skorupiaki, owady i pajęczaki jako zwierzęta należące do stawonogów - wymienia główne części ciała	- wymienia miejsca bytowania stawonogów - rozróżnia wśród stawonogów skorupiaki, owady i pajęczaki wymienia miejsca bytowania stawonogów	- wykazuje różnorodność miejsc bytowania stawonogów - przedstawia kryteria podziału stawonogów na skorupiaki, owady i pajęczaki - opisuje funkcje odnóży	- charakteryzuje wskazane czynności życiowe stawonogów - omawia cechy umożliwiające rozpoznanie skorupiaków, owadów i pajęczaków - wymienia cechy adaptacyjne	- zakłada hodowlę dżdżownic, wskazując, jak zwierzęta te przyczyniają się do poprawy struktury gleby - ocenia znaczenie pierścienic w przyrodzie i dla człowieka

poszczególnych grup stawonogów wymienia główne części ciała skorupiaków - rozpoznaje skorupiaki wśród innych stawonogów - wymienia elementy budowy zewnętrznej owadów - wylicza środowiska życia owadów - rozpoznaje owady wśród innych stawonogów - wymienia elementy budowy zewnętrznej owadów - wylicza środowiska życia owadów - rozpoznaje owady wśród innych stawonogów wymienia środowiska występowania pajęczaków - rozpoznaje pajęczaki wśród innych stawonogów wymienia miejsca występowania mięczaków - wskazuje na ilustracji elementy budowy ślimaka.	- rozróżnia wśród stawonogów skorupiaki, owady i pajęczaki wskazuje środowiska występowania skorupiaków - opisuje budowę zewnętrzną skorupiaków wskazuje charakterystyczne cechy budowy wybranych gatunków owadów - na wybranych przykładach omawia znaczenie owadów dla człowieka wskazuje charakterystyczne cechy budowy zewnętrznej pajęczaków - omawia sposób odżywiania się pajęczaków omawia budowę zewnętrzną mięczaków - wskazuje na ilustracjach elementy budowy mięczaków.	stawonogów - nazywa poszczególne części ciała u raka stawowego - omawia wskazane czynności życiowe - na kilku przykładach omawia różnice w budowie owadów oraz ich przystosowania do życia w różnych środowiskach - na wybranych przykładach omawia znaczenie owadów dla człowieka - na podstawie cech budowy zewnętrznej pajęczaków przyporządkowuje konkretne okazy do odpowiednich gatunków przedstawionych w podręczniku - na podstawie obserwacji żywych okazów lub filmu edukacyjnego omawia czynności życiowe pajęczaków - na podstawie obserwacji żywych okazów lub filmu omawia czynności życiowe mięczaków.	wskazanej grupy stawonogów - wyjaśnia, czym jest oko złożone - wykazuje związek między budową skorupiaków a środowiskiem ich życia - wymienia znaczenie skorupiaków w przyrodzie - wykazuje związek istniejący między budową odnóży owadów a środowiskiem ich życia - na wybranych przykładach omawia znaczenie owadów w przyrodzie i dla człowieka omawia sposoby odżywiania się pajęczaków na przykładzie wybranych przedstawicieli - charakteryzuje odnóża pajęczaków - wykazuje różnice w budowie ślimaków, małży i głowonogów - omawia znaczenie mięczaków w przyrodzie i dla człowieka.	- przedstawia różnorodność budowy ciała stawonogów oraz ich trybu życia, wykazując jednocześnie ich cechy wspólne - analizuje cechy adaptacyjne stawonogów, umożliwiające im opanowanie różnych środowisk - charakteryzuje znaczenie skorupiaków w przyrodzie i dla człowieka - analizuje budowę narządów gębowych owadów i wykazuje jej związek z pobieranym pokarmem - ocenia znaczenie pajęczaków w przyrodzie i dla człowieka - analizuje elementy budowy zewnętrznej pajęczaków i wykazuje ich przystosowania do środowiska życia - rozpoznaje na ilustracji gatunki ślimaków - konstruuje tabelę, w której porównuje trzy grupy mięczaków.
Dział 4. Kręgowce zmiennocieplne				
- wskazuje wodę jako środowisko życia ryb - rozpoznaje ryby wśród innych zwierząt kręgowych - wymienia kilka gatunków ryb przedstawionych w podręczniku - nazywa rybę wskazywaną przez nauczyciela - wskazuje środowisko życia płazów - wymienia części ciała płazów	- na podstawie ilustracji omawia budowę zewnętrzną ryb - przyporządkowuje wskazany organizm do ryb na podstawie znajomości ich cech charakterystycznych - podaje przykłady zdobywania pokarmu przez ryby - podaje nazwę ryby dwuśrodowiskowej - na podstawie ilustracji omawia budowę zewnętrzną płaza	- na podstawie obserwacji żywych okazów lub filmu omawia czynności życiowe ryb - nazywa płetwy i wskazuje ich położenie - opisuje proces wymiany gazowej u ryb - kilkoma przykładami ilustruje strategie zdobywania pokarmu przez ryby - wymienia kilka nazw gatunkowych ryb żyjących w	- wyjaśnia, na czym polega zmiennocieplność ryb - omawia sposób rozmnażania ryb, wyjaśniając, czym jest tarło - omawia znaczenie ryb w przyrodzie i dla człowieka - wskazuje zagrożenia i konieczność ochrony ryb - omawia cykl rozwojowy żaby i wykazuje jego związek z życiem w wodzie i na lądzie - rozpoznaje przedstawicieli	- omawia przystosowania ryb w budowie zewnętrznej i czynnościach życiowych do życia w wodzie - wykazuje związek istniejący między budową ryb a miejscem ich bytowania - wyjaśnia, w jaki sposób przebiega wymiana gazowa u płazów, wykazując związek z ich życiem w dwóch środowiskach

- wskazuje na ilustracji płazy ogoniaste, beznogie i bezogonowe - wymienia środowiska życia gadów - omawia budowę zewnętrzną gadów - wskazuje na ilustracji jaszczurki, krokodyle, węże i żółwie.	- wymienia stadia rozwojowe żaby - podaje przykłady płazów żyjących w Polsce - wymienia główne zagrożenia dla płazów - wyjaśnia związek istniejący między występowaniem gadów a ich zmiennocieplnością - rozpoznaje gady wśród innych zwierząt - określa środowiska życia gadów - podaje przyczyny zmniejszania się populacji gadów.	Bałtyku - charakteryzuje przystosowania płazów do życia w wodzie i na lądzie - omawia wybrane czynności życiowe płazów - rozpoznaje na ilustracji przykłady płazów ogoniastych , bezogonowych i beznogich - omawia główne zagrożenia dla płazów - opisuje przystosowania gadów do życia na lądzie - omawia tryb życia gadów - omawia sposoby zdobywania pokarmu przez gady - wskazuje sposoby ochrony gadów.	płazów wśród innych zwierząt, wskazując na ich charakterystyczne cechy - charakteryzuje płazy ogoniaste, bezogonowe i beznogie - wskazuje sposoby ochrony płazów - charakteryzuje rozmnażanie i rozwój gadów - analizuje przebieg wymiany gazowej u gadów - charakteryzuje gady występujące w Polsce - wyjaśnia przyczyny wymierania gadów i podaje sposoby zapobiegania zmniejszaniu się ich populacji.	- wykazuje związek istniejący między trybem życia płazów a ich zmiennocieplnością - ocenia znaczenie płazów w przyrodzie i dla człowieka - wykonuje portfolio lub prezentację multimedialną na temat płazów żyjących w Polsce - analizuje pokrycie ciała gadów w kontekście ochrony przed utratą wody - wykazuje związek między sposobem rozmnażania gadów a środowiskiem ich życia - ocenia znaczenie gadów w przyrodzie i dla człowieka - prezentację (np. PowerPoint) na temat gadów żyjących w Polsce.
Dział 5. Kręgowce stałocieplne				
- wymienia przykłady ptaków żyjących w różnych środowiskach - wskazuje środowiska występowania ssaków - na podstawie ilustracji omawia budowę zewnętrzną ssaków - wymienia przystosowania ssaków do zróżnicowanych środowisk ich bytowania.	- ocenia pozytywne znaczenie ptaków w przyrodzie - wykazuje zróżnicowanie siedlisk zajmowanych przez ssaki - określa ssaki jako zwierzęta stałocieplne - wymienia wytwory skóry ssaków - wykazuje zależność między budową morfologiczną ssaków a zajmowanym przez nie siedliskiem - nazywa wskazane zęby ssaków.	- omawia znaczenie ptaków w przyrodzie i dla człowieka - wskazuje zagrożenia dla ptaków - na ilustracji lub na żywym obiekcie wskazuje cechy charakterystyczne i wspólne dla ssaków - wyjaśnia, że budowa skóry ssaków ma związek z utrzymywaniem przez nie stałocieplności - omawia proces rozmnażania i rozwój ssaków - rozpoznaje zęby ssaków i wyjaśnia ich funkcje - wyjaśnia znaczenie ssaków dla przyrody.	- wykazuje związek istniejący między wielkością i kształtem dziobów ptaków a rodzajem spożywanego przez nie pokarmu - omawia sposoby ochrony ptaków - opisuje przystosowania ssaków do różnych środowisk życia - charakteryzuje opiekę nad potomstwem u ssaków - identyfikuje wytwory skóry ssaków - omawia znaczenie ssaków dla człowieka - wymienia zagrożenia dla ssaków.	- wykazuje związek między stałocieplnością ptaków a środowiskiem i trybem ich życia - korzysta z aplikacji do oznaczania popularnych gatunków ptaków - analizuje związek zachodzący między wymianą gazową ssaków a zróżnicowanymi środowiskami ich występowania i ich życiową aktywnością - analizuje funkcje skóry w aspekcie różnorodności siedlisk zajmowanych przez ssaki - analizuje zagrożenia ssaków i wskazuje sposoby ich ochrony - wykazuje przynależność człowieka do ssaków.

Klasa 7

Wymagania na poszczególne oceny				
Ocena				
Dopuszczająca **Uczeń:**	**Dostateczna** **Uczeń:**	**Dobra** **Uczeń:**	**Bardzo dobra** **Uczeń:**	**Celująca** **Uczeń:**
Dział 1. Organizm człowieka. Skóra – powłoka organizmu				
- wskazuje komórkę jako podstawowy element budowy ciała człowieka - wyjaśnia, czym jest tkanka - wyjaśnia, czym jest narząd - wymienia układy narządów człowieka - wymienia warstwy skóry - przedstawia podstawowe funkcje skóry - wymienia wytwory naskórka - z pomocą nauczyciela omawia wykonane doświadczenie, wykazujące, że skóra jest narządem zmysłu - wymienia choroby skóry - podaje przykłady dolegliwości skóry - omawia zasady pielęgnacji skóry młodzieńczej	- wymienia rodzaje tkanek zwierzęcych - określa najważniejsze funkcje poszczególnych tkanek zwierzęcych - opisuje podstawowe funkcje poszczególnych układów narządów - omawia funkcje skóry i warstwy podskórnej - rozpoznaje warstwy skóry na ilustracji lub schemacie - samodzielnie omawia wykonane doświadczenie, wykazujące, że skóra jest narządem zmysłu - wskazuje konieczność dbania o dobry stan skóry - wymienia przyczyny grzybic skóry - wskazuje metody zapobiegania grzybicom skóry - omawia zasady udzielania pierwszej pomocy w przypadku oparzeń i odmrożeń skóry	- charakteryzuje budowę poszczególnych tkanek zwierzęcych - wyjaśnia funkcje poszczególnych układów narządów - wskazuje rozmieszczenie przykładowych tkanek zwierzęcych w organizmie - wykazuje na konkretnych przykładach związek między budową a funkcjami skóry - z pomocą nauczyciela wykonuje doświadczenie wykazujące, że skóra jest narządem zmysłu - omawia objawy dolegliwości skóry - wyjaśnia zależność między ekspozycją skóry na silne nasłonecznienie a rozwojem czerniaka - uzasadnia konieczność konsultacji lekarskiej w przypadku pojawienia się	- przyporządkowuje tkanki narządom i układom narządów - analizuje hierarchiczną budowę organizmu człowieka - rozpoznaje pod mikroskopem lub na ilustracji rodzaje tkanek zwierzęcych - na podstawie opisu wykonuje doświadczenie wykazujące, że skóra jest narządem zmysłu - opisuje funkcje poszczególnych wytworów naskórka - ocenia wpływ promieni słonecznych na skórę - wyszukuje informacji o środkach kosmetycznych z filtrem UV przeznaczonych dla młodzieży - demonstruje zasady udzielania pierwszej pomocy w przypadku oparzeń skóry	- analizuje związek między budową a funkcją poszczególnych tkanek zwierzęcych - wykazuje zależność między poszczególnymi układami narządów - wyszukuje odpowiednie informacje i planuje doświadczenie wykazujące, że skóra jest narządem zmysłu - przygotowuje pytania i przeprowadza wywiad z lekarzem lub pielęgniarką na temat chorób skóry oraz profilaktyki czerniaka i grzybicy - wyszukuje w różnych źródłach informacje do projektu edukacyjnego na temat chorób, profilaktyki i pielęgnacji skóry młodzieńczej

		zmian na skórze		
Dział 2. Aparat ruchu.				
- podaje nazwy wskazanych elementów budowy szkieletu - wymienia część bierną i czynną - wymienia elementy budowy kości - wymienia nazwy kształtów kości - wymienia elementy szkieletu osiowego - wymienia elementy budujące klatkę piersiową - nazywa odcinki kręgosłupa - wymienia elementy budowy szkieletu kończyn oraz ich obręczy - wymienia rodzaje połączeń kości - rozpoznaje rodzaje stawów - wymienia rodzaje tkanki mięśniowej - wskazuje położenie w organizmie człowieka tkanek: mięśniowej gładkiej i mięśniowej poprzecznie prążkowanej szkieletowej - wymienia naturalne krzywizny kręgosłupa - opisuje przyczyny powstawania wad postawy - wymienia choroby aparatu ruchu	- wskazuje części bierną i czynną aparatu ruchu - omawia na schemacie, rysunku i modelu szkielet osiowy oraz szkielet obręczy i kończyn - podaje funkcje elementów budowy kości - rozpoznaje wśród kości podane przez nauczyciela kształty - wskazuje na modelu lub ilustracji mózgoczaszkę i trzewioczaszkę - wymienia narządy chronione przez klatkę piersiową - wskazuje na schemacie, rysunku i modelu elementy szkieletu osiowego - wskazuje na modelu lub schemacie kości kończyny górnej i kończyny dolnej - opisuje budowę stawu - odróżnia staw zawiasowy od stawu kulistego - określa funkcje wskazanych mięśni szkieletowych - opisuje cechy tkanki mięśniowej - z pomocą nauczyciela wskazuje na ilustracji najważniejsze mięśnie szkieletowe - rozpoznaje przedstawione na ilustracji wady postawy	- wyjaśnia sposób działania części bierneji czynnej aparatu ruchu - wskazuje na związek budowy kości z ich funkcją w organizmie - wskazuje zmiany zachodzące w obrębie kości człowieka wraz z wiekiem - wymienia typy tkanki kostnej - wymienia kości poszczególnych elementów szkieletu osiowego - charakteryzuje funkcje szkieletu osiowego - wyjaśnia związek budowy czaszki z pełnionymi przez nią funkcjami - wymienia kości tworzące obręcze: barkową i miedniczną - porównuje budowę kończyny górnej i dolnej - charakteryzuje połączenia kości - rozpoznaje mięśnie szkieletowe wskazane na ilustracji - opisuje czynności mięśni wskazanych na schemacie - omawia warunki prawidłowej pracy mięśni - rozpoznaje naturalne krzywizny kręgosłupa - wyjaśnia przyczyny powstawania wad postawy - charakteryzuje zmiany	- wyjaśnia związek budowy kości z ich funkcją w organizmie - rozpoznaje różne kształty kości - wyjaśnia związek pomiędzy budową kości a funkcją - opisuje zmiany zachodzące w obrębie szkieletu człowieka wraz z wiekiem - omawia rolę chrząstek w budowie klatki piersiowej - porównuje budowę poszczególnych odcinków kręgosłupa - rozpoznaje elementy budowy mózgoczaszki i trzewioczaszki - wykazuje związek budowy szkieletu kończyn z funkcjami kończyn: górnej i dolnej - wyjaśnia związek budowy stawu z zakresem ruchu kończyny - określa warunki prawidłowej pracy mięśni - charakteryzuje budowę i funkcje mięśni gładkich i poprzecznie prążkowanych - wyjaśnia, na czym polega antagonistyczne działanie mięśni - planuje i demonstruje czynności udzielania pierwszej pomocy w przypadku urazów mechanicznych kończyn - przewiduje skutki przyjmowania nieprawidłowej	- klasyfikuje podane kości pod względem kształtów - na przykładzie własnego organizmu wykazuje związek budowy kości z ich funkcją - charakteryzuje oba typy szpiku kostnego - udowadnia wytrzymałość kości na złamanie - analizuje związek budowy poszczególnych kręgów kręgosłupa z pełnioną przez nie funkcją - wykazuje związek budowy odcinków kręgosłupa z pełnioną przez nie funkcją - charakteryzuje funkcje kończyn: górnej i dolnej oraz wykazuje ich związek z funkcjonowaniem człowieka w środowisku - na przykładzie własnego organizmu analizuje współdziałanie mięśni, ścięgien, kości i stawów w wykonywaniu ruchów - prezentuje prawidłową postawę siedzenia zapobiegającą deformacjom kręgosłupa - uzasadnia konieczność regularnych ćwiczeń gimnastycznych dla prawidłowego funkcjonowania aparatu ruchu

	- opisuje urazy mechaniczne kończyn - omawia zasady udzielania pierwszej pomocy w przypadku urazów mechanicznych kończyn - omawia przyczyny chorób aparatu ruchu	zachodzące wraz z wiekiem w układzie kostnym - określa czynniki wpływające na prawidłowy rozwój muskulatury ciała	postawy ciała	
Dział 3. Układ pokarmowy				
- wymienia podstawowe składniki odżywcze - nazywa produkty spożywcze zawierające białko - podaje przykłady pokarmów, które są źródłem cukrów - wymienia pokarmy zawierające tłuszcze - wymienia przykłady witamin rozpuszczalnych w wodzie i w tłuszczach - wskazuje wodę jako ważny składnik organizmu - wyjaśnia, na czym polega trawienie pokarmów - nazywa rodzaje zębów u człowieka - wymienia odcinki przewodu pokarmowego człowieka - określa zasady zdrowego żywienia i higieny żywności - wymienia przykłady chorób układu pokarmowego - wymienia zasady profilaktyki chorób układu pokarmowego - wymienia przyczyny próchnicy zębów	- klasyfikuje składniki odżywcze na budulcowe i energetyczne - wskazuje pokarmy zawierające te składniki - wskazuje rolę tłuszczów w organizmie - wymienia wszystkie witaminy rozpuszczalne w wodzie i w tłuszczach - omawia znaczenie makroelementów i mikroelementów w organizmie człowieka - opisuje rolę poszczególnych rodzajów zębów - wskazuje odcinki przewodu pokarmowego na planszy lub modelu - rozpoznaje wątrobę i trzustkę na schemacie - lokalizuje położenie wątroby i trzustki we własnym ciele - wskazuje grupy pokarmów w piramidzie zdrowego żywienia i aktywności fizycznej - wskazuje na zależność diety od zmiennych warunków zewnętrznych - układa jadłospis w zależności	- wyjaśnia znaczenie składników odżywczych dla organizmu - określa znaczenie błonnika w prawidłowym funkcjonowaniu układu pokarmowego - uzasadnia konieczność systematycznego spożywania owoców - i warzyw - charakteryzuje rodzaje witamin - przedstawia rolę makroelementów: Mg, Fe, Ca - rozpoznaje poszczególne rodzaje zębów człowieka - lokalizuje odcinki przewodu pokarmowego i wskazuje odpowiednie miejsca na powierzchni swojego ciała - omawia budowę i funkcje gruczołów trawiennych - wyjaśnia znaczenie pojęcia wartość energetyczna pokarmu - wykazuje zależność między dietą a czynnikami, któreją warunkują - przewiduje skutki złego odżywiania się - omawia zasady profilaktyki,	- ilustruje na przykładach źródła składników odżywczych i wyjaśnia ich znaczenie dla organizmu - wyjaśnia związek między spożywaniem produktów białkowych a prawidłowym wzrostem ciała - przewiduje skutki niedoboru wody w organizmie - przedstawia rolę mikro- i makroelementów - porównuje wartość energetyczną węglowodanów i tłuszczów - omawia funkcje poszczególnych odcinków przewodu pokarmowego - wykazuje rolę zębów w mechanicznej obróbce pokarmu - wykazuje zależność między higieną odżywiania się a chorobami układu pokarmowego - wskazuje zasady profilaktyki próchnicy zębów - wyjaśnia, dlaczego należy stosować zróżnicowaną i dostosowaną do potrzeb	- analizuje zależność między rodzajami spożywanych pokarmów a funkcjonowaniem organizmu - wyszukuje informacje dotyczące roli błonnika w prawidłowym - funkcjonowaniu przewodu pokarmowego - wyjaśnia skutki nadmiernego spożywania tłuszczów - analizuje etykiety produktów spożywczych pod kątem zawartości różnych składników odżywczych - omawia znaczenie procesu trawienia - opisuje etapy trawienia pokarmów w poszczególnych odcinkach przewodu pokarmowego - analizuje miejsca wchłaniania strawionego pokarmu i wody - prezentuje wystąpienie w dowolnej formie na temat chorób związanych z zaburzeniami łaknienia i przemiany materii - uzasadnia konieczność badań przesiewowych w celu

	od zmiennych warunków zewnętrznych - wymienia choroby układu pokarmowego	raka jelita grubego oraz WZW A, WZW B i WZW C	organizmu	wykrywania wczesnych stadiów raka jelita grubego - uzasadnia konieczność stosowania zróżnicowanej diety dostosowanej do potrzeb organizmu - uzasadnia konieczność dbania o zęby
Dział 4. Układ krążenia				
- nazywa elementy morfotyczne krwi - wymienia grupy krwi - wymienia narządy układu krwionośnego - z pomocą nauczyciela omawia na podstawie ilustracji mały i duży obieg krwi - lokalizuje położenie serca we własnym ciele - wymienia elementy budowy serca - wyjaśnia, czym jest puls - wymienia choroby układu krwionośnego - omawia pierwszą pomoc w wypadku krwawień i krwotoków - wymienia cechy układu limfatycznego - nazywa narządy tworzące układ - wymienia rodzaje odporności - wyjaśnia rolę szczepionki - wymienia czynniki mogące wywołać alergie - opisuje objawy alergii	- omawia funkcje krwi - wymienia grupy krwi i wyjaśnia, co stanowi - podstawę ich wyodrębnienia - omawia funkcje wybranego naczynia krwionośnego - porównuje budowę i funkcje żył, tętnic oraz naczyń włosowatych - opisuje funkcje zastawek żylnych - rozpoznaje elementy budowy serca i naczynia krwionośnego na schemacie (ilustracji z podręcznika) - podaje prawidłową wartość pulsu i ciśnienia zdrowego człowieka - wymienia przyczyny chorób układu krwionośnego - wymienia czynniki wpływające korzystnie na funkcjonowanie układu - opisuje budowę układu limfatycznego - omawia rolę węzłów chłonnych - wyróżnia odporności wrodzoną i nabytą	- omawia znaczenie krwi - charakteryzuje elementy morfotyczne krwi - omawia rolę hemoglobiny - przedstawia społeczne znaczenie krwiodawstwa - porównuje krwiobiegi: mały i duży - opisuje drogę krwi płynącej w małym i dużym krwiobiegu - opisuje mechanizm pracy serca - omawia fazy cyklu pracy serca - mierzy koledze puls - wyjaśnia różnicę między ciśnieniem skurczowym a ciśnieniem rozkurczowym krwi - analizuje przyczyny chorób układu krwionośnego - charakteryzuje objawy krwotoku żylnego i tętniczego - przedstawia znaczenie aktywności fizycznej i prawidłowej diety dla właściwego funkcjonowania układu krwionośnego - opisuje rolę układu	- wyjaśnia mechanizm krzepnięcia krwi - rozpoznaje elementy morfotyczne krwi na podstawie obserwacji mikroskopowej - rozpoznaje poszczególne naczynia krwionośne na ilustracji - wykazuje związek budowy naczyń krwionośnych z pełnionymi przez nie funkcjami - wykazuje rolę zastawek w funkcjonowaniu serca - omawia doświadczenie wykazujące wpływ wysiłku fizycznego na zmiany tętna i ciśnienia krwi - demonstruje pierwszą pomoc w wypadku krwotoków - wyjaśnia znaczenie badań profilaktycznych chorób układu krwionośnego - rozpoznaje na ilustracji lub schemacie narządy układu limfatycznego - porównuje układ limfatyczny z układem krwionośnym - opisuje rodzaje leukocytów	- odczytuje i interpretuje wyniki laboratoryjnego badania krwi - omawia zasady transfuzji krwi - analizuje związek przepływu krwi w naczyniach z wymianą gazową - planuje i przeprowadza doświadczenie wykazujące wpływ wysiłku fizycznego na zmiany tętna i ciśnienia krwi - porównuje wartości ciśnienia skurczowego i ciśnienia rozkurczowego krwi - wyszukuje i prezentuje w dowolnej formie materiały edukacyjne oświaty zdrowotnej na temat chorób społecznych: miażdżycy, nadciśnienia tętniczegoi zawałów serca - wykazuje, że układy krwionośny i limfatyczny stanowią integralną całość - wyjaśnia mechanizm powstawania chłonki - analizuje wykaz szczepień w swojej książeczce zdrowia - ocenia znaczenie szczepień

	- określa szczepionkę czynnik odpowiadający za odporność nabytą - określa przyczynę choroby AIDS - wyjaśnia, na czym polega transplantacja narządów - podaje przykładynarządów, które można przeszczepiać	limfatycznego - wskazuje przykładową lokalizację węzłów chłonnych - omawia rolę elementów układu odpornościowego - charakteryzuje rodzaje odporności - określa zasadę działania szczepionki - wskazuje drogi zakażeń HIV - wskazuje zasady profilaktyki zakażeń HIV	- uzasadnia konieczność obowiązkowych szczepień - uzasadnia, że alergia jest związana z nadwrażliwością układu odpornościowego - ilustruje przykładami znaczenie transplantologii	- przedstawia znaczenie przeszczepów - ocenia wyrażanie zgody na transplantację narządów po śmierci
Dział 5. Układ oddechowy				
- wymienia odcinki układu oddechowego - rozpoznaje na ilustracji narządy układu oddechowego - wymienia narządy biorące udział w procesie wentylacji płuc - demonstruje na sobie mechanizm wdechu i wydechu - z pomocą nauczyciela omawia doświadczenie wykrywające obecność CO2w wydychanym powietrzu - wymienia choroby układu oddechowego - wymienia czynniki wpływające na prawidłowe funkcjonowanie układu oddechowego	- omawia funkcje elementów układu oddechowego - opisuje rolę nagłośni - na podstawie własnego organizmu przedstawia mechanizm wentylacji płuc - wskazuje różnice w ruchach klatki piersiowej i przepony podczas wdechu i wydechu - przedstawia rolę krwi w transporcie gazów oddechowych - omawia zawartość gazów w powietrzu wdychanym i wydychanym - z pomocą nauczyciela przeprowadza doświadczenie wykrywające obecność CO2 - w wydychanym powietrzu - wskazuje źródła infekcji górnych i dolnych dróg oddechowych - określa sposoby zapobiegania chorobom układu oddechowego - omawia wpływ	- wyróżnia drogi oddechowe i narządy wymiany gazowej - wykazuje związek budowy elementów układu oddechowego z pełnionymi funkcjami - rozróżnia procesy wentylacji płuc i oddychania komórkowego - opisuje dyfuzję O2 i CO2 zachodzącą w pęcherzykach płucnych - na przygotowanym sprzęcie samodzielnie przeprowadza doświadczenie wykrywające obecność CO2 w wydychanym powietrzu - określa znaczenie oddychania komórkowego - opisuje objawy wybranych chorób układu oddechowego - wyjaśnia związek między wdychaniem powietrza przez nos a profilaktyką chorób układu oddechowego - rozróżnia czynne i bierne palenie tytoniu	- odróżnia głośnię i nagłośnię - demonstruje mechanizm modulacji głosu - definiuje płuca jako miejsce zachodzenia wymiany gazowej - wykazuje związek między budową a funkcją płuc - interpretuje wyniki doświadczenia wykrywającego CO2 w wydychanym powietrzu - analizuje proces wymiany gazowej w płucach i tkankach - samodzielnie przygotowuje zestaw laboratoryjny i przeprowadza doświadczenie wykazujące obecność CO2 w wydychanym powietrzu - analizuje wpływ palenia tytoniu na funkcjonowanie układu oddechowego - wyszukuje w dowolnych źródłach informacje na temat przyczyn rozwoju raka płuc	- wykonuje z dowolnych materiałów model układu oddechowego - wyszukuje odpowiednie metody i bada pojemność własnych płuc - definiuje mitochondrium jako miejsce oddychania komórkowego - opisuje zależność między ilością mitochondriów a zapotrzebowaniem narządów na energię - zapisuje za pomocą symboli chemicznych równanie reakcji ilustrujące utlenianie glukozy - przeprowadza wywiad w przychodni zdrowia na temat profilaktyki chorób płuc - wykazuje zależności między skażeniem pyłowym środowiska a zachorowalnością na choroby układu oddechowego

	zanieczyszczeń pyłowych na prawidłowe funkcjonowanie układu oddechowego			
• **Dział 6. Układ wydalniczy**				
- wymienia przykłady substancji, które są wydalane przez organizm człowieka - wymienia narządy układu wydalniczego - wymienia zasady higieny układu wydalniczego - wymienia choroby układu wydalniczego - odczytuje wyniki własnych badań laboratoryjnych	- wyjaśnia pojęcia wydalanie - i defekacja - wymienia drogi wydalania zbędnych produktów przemiany materii - wymienia CO2 i mocznik jako zbędne produkty przemiany materii - wskazuje na zakażenia dróg moczowych i kamicę nerkową jako choroby układu wydalniczego - wymienia badania stosowane w profilaktyce tych chorób - wskazuje we własnych wynikach odchylenia od normy -	- porównuje wydalanie i defekację - omawia na podstawie ilustracji proces powstawania moczu - wskazuje na modelu lub ilustracji miejsce powstawania moczu pierwotnego - omawia przyczyny chorób układu wydalniczego - wyjaśnia znaczenie wykonywania badań kontrolnych moczu - wskazuje na konieczność okresowego wykonywania badań kontrolnych moczu	- omawia rolę układu wydalniczego w prawidłowym funkcjonowaniu całego organizmu - opisuje sposoby wydalania mocznika i CO2 - uzasadnia konieczność picia dużych ilości wody podczas leczenia chorób nerek - uzasadnia konieczność regularnego opróżniania pęcherza moczowego - omawia na ilustracji przebieg dializy - wskazuje we własnych wynikach odchylenia od normy – stwierdza stan zagrożenia zdrowia	- wykonuje z dowolnego materiału model układu moczowego - rozpoznaje na modelu lub materiale świeżym warstwy budujące nerkę - analizuje własne wyniki laboratoryjnego badania moczu i na tej podstawie określa stan zdrowia własnego układu wydalniczego - ocenia rolę dializy w ratowaniu życia -
Dział 7. Regulacja nerwowo-hormonalna				
- wymienia gruczoły dokrewne - wymienia przykłady hormonów - wymienia skutki nadmiaru i niedoboru hormonu wzrostu - wymienia funkcje układu nerwowego - wymienia elementy budowy ośrodkowego i obwodowego układu nerwowego - rozpoznaje na ilustracji ośrodkowy i obwodowy układ nerwowy	- wyjaśnia pojęcie gruczoł dokrewny - wyjaśnia, czym są hormony - wskazuje na ilustracji położenie gruczołów dokrewnych - wyjaśnia pojęcie równowaga hormonalna - podaje przyczyny cukrzycy - opisuje elementy budowy komórki nerwowej - wskazuje na ilustracji neuronu przebieg impulsu nerwowego	- określa cechy hormonów - przyporządkowuje hormony do odpowiednich gruczołów, które je wytwarzają - charakteryzuje działanie insuliny i glukagonu - interpretuje skutki nadmiaru i niedoboru hormonów - opisuje funkcje układu nerwowego - wykazuje związek budowy komórki nerwowej z jej funkcją - omawia działanie	- omawia znaczenie swoistego działania hormonów - wyjaśnia, na czym polega antagonistyczne działanie insuliny i glukagonu - uzasadnia związek niedoboru insuliny z cukrzycą - wyjaśnia sposób działania synapsy - charakteryzuje funkcje somatycznego i autonomicznego układu nerwowego - porównuje funkcje	- przedstawia biologiczną rolę hormonu wzrostu, tyroksyny, insuliny, adrenaliny, testosteronu, estrogenów - uzasadnia, że nie należy bez konsultacji z lekarzem przyjmować preparatów leków hormonalnych - analizuje i wykazuje różnice między cukrzycą typu I a cukrzycą typu II - ocenia rolę regulacji nerwowo-hormonalnej

- wskazuje na ilustracji najważniejsze elementy mózgowia - wymienia mózgowie i rdzeń kręgowy jako narządy ośrodkowego układu nerwowego - wymienia rodzaje nerwów obwodowych - podaje po trzy przykłady odruchów warunkowych i bezwarunkowych - wymienia czynniki wywołujące stres - podaje przykłady używek - wymienia skutki zażywania niektórych substancji psychoaktywnych dla stanu zdrowia	- wyróżnia somatyczny i autonomiczny układ nerwowy - wskazuje elementy budowy rdzenia kręgowego na ilustracji - wyróżnia nerwy czuciowe i ruchowe - omawia na podstawie ilustracji drogę impulsu nerwowego w łuku odruchowym - odróżnia odruchy warunkowe i bezwarunkowe - wymienia sposoby radzenia sobie ze stresem - przedstawia negatywny wpływ na zdrowie człowieka niektórych substancji psychoaktywnych oraz nadużywania kofeiny	ośrodkowego i obwodowego układu nerwowego - opisuje budowę rdzenia kręgowego - objaśnia na ilustracji budowę mózgowia - wyjaśnia różnicę między odruchem warunkowym a bezwarunkowym - przedstawia graficznie drogę impulsu nerwowego w łuku odruchowym - wyjaśnia dodatni i ujemny wpływ stresu na funkcjonowanie organizmu - opisuje wpływ palenia tytoniu na zdrowie - wyjaśnia znaczenie profilaktyki uzależnień	współczulnej i przywspółczulnej części autonomicznego układu nerwowego - określa mózgowie jako jednostkę nadrzędną w stosunku do pozostałych części układu nerwowego - na podstawie rysunku wyjaśnia mechanizm odruchu kolanowego - charakteryzuje odruchy warunkowe i bezwarunkowe - omawia wpływ snu na procesy uczenia się i zapamiętywania oraz na odporność organizmu - wykazuje zależność między przyjmowaniem używek a powstawaniem nałogu - omawia skutki działania alkoholu na funkcjonowanie organizmu	w prawidłowym funkcjonowaniu całego organizmu - uzasadnia nadrzędną funkcję mózgowia w stosunku do pozostałych części układu nerwowego - dowodzi znaczenia odruchów warunkowych i bezwarunkowych w życiu człowieka - przedstawia rolę odruchów warunkowych w procesie uczenia się - analizuje związek między prawidłowym wysypianiem się a funkcjonowaniem organizmu - wskazuje alternatywne zajęcia pomagające uniknąć uzależnień - ocenia wpływ palenia tytoniu na zdrowie
Dział 8. Narządy zmysłów				
- wskazuje znaczenie zmysłów w życiu człowieka - rozróżnia w narządzie wzroku aparat ochronny oka i gałkę oczną - rozpoznaje na ilustracji elementy budowy oka - rozpoznaje na ilustracji elementy budowy ucha - wyróżnia ucho zewnętrzne, środkowe i wewnętrzne - wymienia wady wzroku - omawia zasady higieny oczu - wymienia choroby oczu i uszu - wskazuje rozmieszczenie	- opisuje funkcje elementów aparatu ochronnego oka - wyjaśnia pojęcie akomodacja oka - omawia funkcje elementów budowy oka - wskazuje na ilustracji położenie narządu równowagi - wymienia funkcje poszczególnych elementów ucha - rozpoznaje na ilustracji krótkowzroczność i dalekowzroczność - omawia przyczyny powstawania wad wzroku	- określa funkcję aparatu ochronnego oka - wykazuje związek budowy elementów oka z pełnionymi przez nie funkcjami - wskazuje lokalizację receptorów wzroku - ilustruje w formie prostego rysunku drogę światła w oku - charakteryzuje funkcje poszczególnych elementów ucha - omawia funkcje ucha zewnętrznego, środkowego i wewnętrznego - charakteryzuje wady wzroku	- omawia powstawanie obrazu na siatkówce - planuje i przeprowadza doświadczenie wykazujące reakcję tęczówki na światło o różnym natężeniu - ilustruje za pomocą prostego rysunku drogę światła w oku i powstawanie obrazu na siatkówce oraz wyjaśnia rolę soczewki w tym procesie - wyjaśnia mechanizm odbierania i rozpoznawania dźwięków - wskazuje lokalizację	- przeprowadza doświadczenie wykazujące obecność tarczy nerwu wzrokowego w oku - ilustruje za pomocą prostego rysunku drogę światła w oku oraz tłumaczy powstawaniei odbieranie wrażeń wzrokowych, używając odpowiedniej terminologii - analizuje przebieg bodźca słuchowego, uwzględniając przetwarzanie fal dźwiękowych na impulsy nerwowe - analizuje źródła hałasu w najbliższym otoczeniu

receptorów powonienia, smaku i dotyku - wymienia podstawowe smaki	- wymienia rodzaje kubków smakowych - wskazuje miejsce występowania komórek - węchowych - wymienia bodźce odbierane przez receptory skóry	- omawia sposób korygowania wad wzroku - definiuje hałas jako czynnik powodujący głuchotę - przedstawia rolę zmysłów powonienia, smaku i dotyku - omawia rolę węchu w ocenie pokarmów	receptorów słuchu i równowagi w uchu - wyjaśnia zasadę działania narządu równowagi - rozróżnia rodzaje soczewek korygujących wady wzroku - analizuje, w jaki sposób nadmierny hałas może spowodować uszkodzenie słuchu - uzasadnia, że skóra jest narządem dotyku - analizuje znaczenie wolnych zakończeń nerwowychw skórze	i wskazuje na sposoby jego ograniczenia - wskazuje na przykładach współzależności smaku i węchu
Dział 9. Rozmnażanie i rozwój człowieka				
- wymienia męskie narządy rozrodcze - wskazuje na ilustracji męskie narządy rozrodcze - wymienia żeńskie narządy rozrodcze - wskazuje na ilustracji żeńskie narządy rozrodcze - wymienia żeńskie hormony płciowe - wymienia kolejne fazy cyklu miesiączkowego - wymienia etapy przedurodzeniowe - zygota, zarodek, płód - nazwa błony płodowe - podaje długość trwania rozwoju płodowego - wymienia etapy życia człowieka - nazywa rodzaje dojrzałości człowieka - wymienia choroby układu rozrodczego	- omawia budowę plemnika i wykonuje jego schematyczny rysunek - omawia proces powstawania nasienia - wymienia funkcje męskiego układu rozrodczego - opisuje funkcje żeńskiego układu rozrodczego - wskazuje w cyklu miesiączkowym dni płodne i niepłodne - definiuje jajnik jako miejsce powstawania komórki jajowej - porządkuje etapy rozwoju zarodka od zapłodnienia do zagnieżdżenia - wyjaśnia znaczenie pojęciazapłodnienie - podaje czas trwania ciąży - omawia wpływ różnych czynników na prawidłowy rozwój zarodka i płodu - określa zmiany rozwojowe	- charakteryzuje pierwszo-, drugo- i trzeciorzędowe męskie cechy płciowe - opisuje funkcje poszczególnych elementów męskiego układu rozrodczego - określa funkcję testosteronu - charakteryzuje pierwszo-, drugo- i trzeciorzędowe żeńskie cechy płciowe - opisuje funkcje wewnętrznych narządów rozrodczych - interpretuje ilustracje przebiegu cyklu miesiączkowego - charakteryzuje funkcje błon płodowych - omawia okres rozwoju płodowego - wyjaśnia przyczyny zmian zachodzących w organizmie kobiety podczas ciąży - charakteryzuje etapy porodu	- uzasadnia, że główka plemnika jest właściwą gametą męską - wykazuje zależność między produkcją hormonów płciowych a zmianami zachodzącymi w ciele mężczyzny - wykazuje związek budowy komórki jajowej z pełnioną przez nią funkcją - omawia zmiany hormonalne i zmiany w macicy zachodzące w trakcie cyklu miesiączkowego - analizuje rolę ciałka żółtego - analizuje funkcje łożyska - uzasadnia konieczność przestrzegania zasad higieny przez kobiety w ciąży - omawia mechanizm powstawania ciąży pojedynczej i mnogiej - analizuje różnice między przekwitaniem a starością - przyporządkowuje okresom	- wyjaśnia wspólną funkcjonalność prącia jako narządu wydalania i narządu rozrodczego - analizuje podobieństwa i różnice w budowie - męskich i żeńskich układów narządów: rozrodczego i wydalniczego - wyznacza dni płodne i niepłodne u kobiet w różnych dniach cyklu miesiączkowego z różną długością cyklu - wskazuje zasady higieny zalecane kobietom w ciąży - tworzy w dowolnej formie prezentację na temat dojrzewania - tworzy portfolio ze zdjęciami swojej rodziny, której członkowie znajdują się w różnych okresach rozwoju wyszukuje w różnych źródłach

- wymienia choroby przenoszone drogą płciową -	u swoich rówieśników - opisuje objawy starzenia się organizmu - wskazuje różnice w tempie dojrzewania dziewcząt i chłopców - wskazuje kontakty płciowe jako potencjalne źródło zakażenia układu rozrodczego - przyporządkowuje chorobom źródła zakażenia - wyjaśnia różnicę między nosicielstwem HIVa chorobą AIDS	- charakteryzuje wskazane okresy rozwojowe - przedstawia cechy oraz przebieg fizycznego, psychicznego i społecznego dojrzewania człowieka - wyjaśnia konieczność regularnych wizyt u ginekologa - przyporządkowuje chorobom ich charakterystyczne objawy - przedstawia podstawowe zasady profilaktyki chorób przenoszonych drogą płciową	rozwojowym zmiany zachodzące w organizmiewymienia ryzykowne zachowania seksualne, które mogą prowadzić do zakażenia HIV - uzasadnia konieczność wykonywania badań kontrolnych jako sposobu wczesnego wykrywania raka piersi, raka szyjki macicy i raka prostaty	informacje na temat planowanych szczepień przeciwko wirusowi brodawczaka, wywołującego raka szyjki macicy
Dział 10. Równowaga wewnętrzna organizmu				
- własnymi słowami wyjaśnia, na czym polega homeostaza - wyjaśnia mechanizm termoregulacji u człowieka - wskazuje drogi wydalania wody z organizmu - omawia wpływ trybu życia na stan zdrowia człowieka - podaje przykłady trzech chorób zakaźnych wraz z czynnikami, które - je wywołują - wymienia choroby cywilizacyjne - wymienia najczęstsze przyczyny nowotworów	- wykazuje na podstawie wcześniej zdobytej wiedzy zależność działania układów pokarmowego i krwionośnego - opisuje, które układy narządów mają wpływ na regulację poziomu wody we krwi - opisuje zdrowie fizyczne, psychiczne i społeczne - podaje przykłady wpływu środowiska na życiei zdrowie człowieka - przedstawia znaczenie aktywności fizycznej dla prawidłowego funkcjonowania organizmu człowieka - przedstawia podstawowe zasady profilaktyki chorób nowotworowych	- wyjaśnia, na czym polega homeostaza - na podstawie wcześniej zdobytej wiedzy wykazuje zależność działania układów: nerwowego, pokarmowego i krwionośnego - na podstawie wcześniej zdobytej wiedzy wyjaśnia mechanizm regulacji poziomu glukozy we krwi - charakteryzuje czynniki wpływające na zdrowie człowieka - rozróżnia zdrowie fizyczne, psychiczne i społeczne - podaje kryterium podziału chorób na choroby zakaźne i cywilizacyjne - wskazuje na co należy zwrócić uwagę czytając ulotki dołączane do ogólnodostępnych leków	- na podstawie wcześniej zdobytej wiedzy wykazuje zależność działania poszczególnych układów narządów w organizmie człowieka - na podstawie wcześniej zdobytej wiedzy wyjaśnia, które układy narządów biorą udział w mechanizmie regulacji poziomu glukozy we krwi - wykazuje wpływ środowiska na zdrowie - uzasadnia, że antybiotyki i inne leki należy stosować zgodnie z zaleceniami lekarza - uzasadnia konieczność okresowego wykonywania podstawowych badań kontrolnych - wskazuje metody zapobiegania chorobom cywilizacyjnym	- analizuje i wykazuje rolę regulacji nerwowo- - -hormonalnej w utrzymaniu homeostazy - formułuje argumenty przemawiające za tym, że nie należy bez wyraźnej potrzeby przyjmować ogólnodostępnych leków oraz suplementów - dowodzi, że stres jest przyczyną chorób cywilizacyjnych

Klasa 8

Wymagania na poszczególne oceny				
Ocena				
Dopuszczająca **Uczeń:**	**Dostateczna** **Uczeń:**	**Dobra** **Uczeń:**	**Bardzo dobra** **Uczeń:**	**Celująca** **Uczeń:**
Dział 1. Genetyka				
- określa zakres badań genetyki - wyjaśnia, że podobieństwo dziecka do rodziców jest wynikiem dziedziczenia cech - wskazuje miejsca występowania DNA - wymienia elementy budujące DNA - przedstawia rolę DNA jako nośnika informacji genetycznej wymienia nazwy podziałów komórkowych - podaje liczbę chromosomów w komórkach somatycznych i płciowych człowieka - definiuje pojęcia fenotyp i genotyp - wyjaśnia symbole używane przy zapisywaniu krzyżówek genetycznych - wskazuje u ludzi przykładowe cechy dominującą i recesywną - z pomocą nauczyciela rozwiązuje proste krzyżówki genetyczne	- rozróżnia cechy dziedziczne i niedziedziczne - definiuje pojęcia: genetyka i zmienność organizmów - przedstawia budowę nukleotydu - wymienia nazwy zasad azotowych - omawia budowę chromosomu - definiuje pojęcia: kariotyp, helisa, gen i nukleotyd - wykazuje rolę jądra - definiuje pojęcia: chromosomy homologiczne, komórki haploidalne i komórki diploidalne - wskazuje miejsce zachodzenia mitozy i mejozy w organizmie człowieka - omawia badania Gregora Mendla - zapisuje genotypy homozygoty dominującej i homozygoty recesywnej oraz heterozygoty	- wskazuje cechy indywidualne i gatunkowe podanych organizmów - omawia zastosowanie genetyki w różnych dziedzinach: medycynie, kryminalistyce, rolnictwie i archeologii - wykazuje konieczność związania DNA przez białka i powstania chromatyny w jądrze komórkowym - wyjaśnia, z czego wynika komplementarność zasad azotowych - przedstawia graficznie regułę komplementarności - omawia znaczenie mitozy i mejozy - oblicza liczbę chromosomów w komórce haploidalnej, znając liczbę chromosomów w komórce diploidalnej danego organizmu - identyfikuje allele dominujące i recesywne - omawia prawo czystości gamet	- uzasadnia występowanie zmienności genetycznej wśród ludzi - wskazuje różnice między cechami gatunkowymi a indywidualnymi - wyjaśnia, z czego wynika podobieństwo organizmów potomnych w rozmnażaniu bezpłciowym - wyjaśnia proces replikacji rozpoznaje DNA i RNA* na modelu lub ilustracji - porównuje budowę DNA z budową RNA* - omawia budowę i funkcję RNA* - wykazuje konieczność redukcji ilości materiału genetycznego w komórkach macierzystych gamet wykazuje różnice między mitozą a mejozą - przewiduje cechy osobników potomnych na podstawie prawa czystości gamet	- dowodzi, że cechy organizmu kształtują się dzięki materiałowi genetycznemu oraz są wynikiem wpływu środowiska - wyjaśnia znaczenie rekombinacji genetycznej w kształtowaniu się zmienności organizmów - uzasadnia konieczność zachodzenia procesu replikacji DNA przed podziałem komórki - wykonuje dowolną techniką model DNA - wykazuje rolę replikacji w zachowaniu niezmienionej informacji genetycznej - wyjaśnia znaczenie rekombinacji genetycznej podczas mejozy - wykonuje dowolną techniką model mitozy lub mejozy - zapisuje krzyżówki genetyczne przedstawiające dziedziczenie określonej cechy i przewiduje

- podaje liczbę chromosomów występujących w komórce diploidalnej człowieka wymienia przykłady chorób dziedzicznych sprzężonych z płcią - wymienia cztery główne grupy krwi występujące u człowieka - przedstawia przykłady cech zależnych od wielu genów oraz od środowiska - definiuje pojęcie mutacja - wymienia czynniki mutagenne - podaje przykłady chorób uwarunkowanych mutacjami genowymi i chromosomowymi.	- wykonuje krzyżówki genetyczne przedstawiające dziedziczenie jednego genu - wymienia cechy dominujące i recesywne u człowieka - z niewielką pomocą nauczyciela rozwiązuje proste krzyżówki genetyczne - rozpoznaje kariotyp człowieka - określa cechy chromosomów X i Y - omawia sposób dziedziczenia grup krwi - wyjaśnia sposób dziedziczenia czynnika Rh - rozróżnia mutacje genowe i chromosomowe - omawia przyczyny wybranych chorób genetycznych - wskazuje mechanizm dziedziczenia mukowiscydozy.	- rozpoznaje na schemacie krzyżówki genetycznej genotyp oraz określa fenotyp rodziców i pokolenia potomnego - wyjaśnia, że cechę recesywną determinują allele homozygoty recesywnej - przewiduje na podstawie krzyżówki genetycznej wystąpienie cechy potomstwa - wyjaśnia rolę chromosomów płci i autosomów - omawia zasadę dziedziczenia płci - rozpoznaje grupy krwi na podstawie zapisu genotypów - wykonuje krzyżówkę genetyczną przedstawiającą dziedziczenie grup krwi - wyjaśnia, na czym polegają mutacje genowe i chromosomowe - omawia znaczenie poradnictwa genetycznego - charakteryzuje wybrane choroby i zaburzenia genetyczne - wyjaśnia podłoże zespołu Downa.	- interpretuje krzyżówki genetyczne, używając określeń: homozygota, heterozygota, cecha dominująca i cecha recesywna - wskazuje cechy człowieka, które są zarówno wynikiem działania genów, jak i czynników środowiska - ustala prawdopodobieństwo występowania cechy u potomstwa, jeśli nie są znane genotypy obojga rodziców wyjaśnia mechanizm ujawniania się cech recesywnych - ustala grupy krwi dzieci na podstawie znajomości grup krwi ich rodziców - ustala czynnik Rh dzieci na podstawie znajomości czynnika Rh ich rodziców.	genotypy oraz fenotypy potomstwa - ocenia znaczenie prac Gregora Mendla dla rozwoju genetyki - ocenia wpływ środowiska na kształtowanie się cech na podstawie znajomości cech dominujących i recesywnych - projektuje krzyżówki genetyczne, poprawnie posługując się terminami homozygota i heterozygota - ocenia znaczenie poznania budowy ludzkiego DNA - wykazuje, że dziedziczenie czynnika Rh jest jednogenowe - wyjaśnia wpływ środowiska na rozwój cech osobniczych.
Dział 2. Ewolucja życia				
- definiuje pojęcie ewolucja - wymienia dowody ewolucji - wskazuje przykłady narządów szczątkowych w organizmie człowieka - wyjaśnia znaczenie pojęcia endemit - podaje przykłady doboru	- omawia dowody ewolucji - wymienia przykłady różnych rodzajów skamieniałości - definiuje pojęcie żywa skamieniałość - wymienia przykłady reliktów - wymienia przykłady endemitów - wyjaśnia, na czym polega	- wyjaśnia istotę procesu ewolucji - rozpoznaje żywe skamieniałości - omawia przykłady potwierdzające jedność budowy i funkcjonowania organizmów - wymienia przykłady struktur	- określa warunki powstawania skamieniałości - analizuje formy pośrednie - wskazuje istnienie związku między rozmieszczeniem gatunków a ich pokrewieństwem - wykazuje izolację geograficzną jako drogę	- wykazuje jedność budowy i funkcjonowania organizmów ocenia rolę struktur homologicznych i analogicznych jako dowodów ewolucji - ilustruje przykładami działanie doboru naturalnego i doboru sztucznego

sztucznego - wymienia przykłady organizmów należących do nadrodziny człekokształtnych - omawia cechy człowieka rozumnego - wyjaśnia, czym zajmuje się ekologia - wymienia czynniki ograniczające występowanie gatunków w różnych środowiskach - definiuje pojęcia populacja i gatunek - wylicza cechy populacji - wymienia typy rozmieszczenia osobników w populacji - określa wady i zalety życia organizmów w grupie.	dobór naturalny i dobór sztuczny - omawia ideę walki o byt - wskazuje na mapie miejsce, gdzie rozpoczęła się ewolucja człowieka - wymienia czynniki, które miały wpływ na ewolucję człowieka - identyfikuje siedlisko wybranego gatunku - omawia, czym jest nisza ekologiczna organizmu - wyjaśnia zależność między definicją populacji i gatunku wymienia przykłady zwierząt żyjących w stadzie - określa przyczyny migracji - przedstawia, jakie dane można odczytać z piramidy wiekowej populacji.	homologicznych i analogicznych - wyjaśnia główne założenia teorii ewolucji Karola Darwina - wskazuje różnicę pomiędzy doborem naturalnym a doborem sztucznym - wymienia główne założenia syntetycznej teorii ewolucji* - określa stanowisko systematyczne człowieka - wskazuje na przykładzie szympansa różnice pomiędzy człowiekiem a innymi człekokształtnymi - rozróżnia siedlisko i niszę ekologiczną - określa wpływ wybranych czynników środowiska na funkcjonowanie organizmów - wskazuje populacje różnych gatunków - określa wpływ migracji na liczebność populacji - wyjaśnia wpływ cech populacji na jej liczebność - odczytuje dane z piramidy wiekowej.	do powstawania nowych gatunków - wykazuje rolę endemitów z Galapagos w badaniach Darwina* - uzasadnia, że walka o byt jest formą doboru naturalnego ocenia korzyści doboru naturalnego w przekazywaniu cech potomstwu - omawia współczesne spojrzenie na ewolucję – syntetyczną teorię ewolucji - analizuje przebieg ewolucji człowieka - wykazuje cechy wspólne człowieka z innymi człekokształtnymi - wymienia cechy człowieka pozwalające zaklasyfikować go do poszczególnych jednostek systematycznych - wykazuje zależność między czynnikami środowiska a występującymi w nim organizmami - wykazuje zależność między liczebnością populacji a jej zagęszczeniem - graficznie przedstawia różne typy rozmieszczenia osobników w populacji i podaje ich przykłady - charakteryzuje grupy wiekowe w piramidach.	- ocenia korzyści dla człowieka płynące z zastosowania doboru sztucznego - porównuje różne gatunki człowieka w przebiegu jego ewolucji - wykazuje, że człekokształtne to ewolucyjni krewni człowieka - interpretuje wykres przedstawiający zakres tolerancji ekologicznej danego gatunku - przewiduje losy populacji na podstawie jej piramidy wiekowej - wykazuje zależność między strukturą płciową a liczebnością populacji.

Dział 3. Ekologia i ochrona środowiska				
- nazywa zależności międzygatunkowe - wymienia zasoby, o które konkurują organizmy - wymienia przykłady roślinożerców - wskazuje przykłady drapieżników i ich ofiar - omawia przystosowania organizmów do drapieżnictwa - podaje przykłady roślin drapieżnych - wymienia przykłady pasożytów zewnętrznych i wewnętrznych - wylicza przykłady pasożytnictwa u roślin - wymienia nieantagonistyczne zależności międzygatunkowe - podaje przykłady organizmów, które łączy zależność nieantagonistyczna - wymienia przykładowe ekosystemy - wymienia nazwy ogniw łańcucha pokarmowego - przyporządkowuje znane organizmy poszczególnym ogniwom łańcucha pokarmowego - rysuje schematy prostych łańcuchów pokarmowych w wybranych ekosystemach - omawia na podstawie ilustracji piramidę ekologiczną.	- wyjaśnia, na czym polega konkurencja - wskazuje rodzaje konkurencji - określa znaczenie roślinożerców w przyrodzie - omawia adaptacje roślinożerców do zjadania pokarmu roślinnego - wyjaśnia na wybranych przykładach, na czym polega drapieżnictwo - wymienia charakterystyczne cechy drapieżników i ich ofiar - wyjaśnia, na czym polega pasożytnictwo - klasyfikuje pasożyty na zewnętrzne i wewnętrzne - określa warunki współpracy między gatunkami - rozróżnia pojęcia komensalizm i mutualizm - omawia budowę korzeni roślin motylkowych - wskazuje elementy biotopu i biocenozy wybranego ekosystemu - przedstawia składniki biotopu i biocenozy - wyjaśnia przyczyny istnienia łańcuchów pokarmowych - wskazuje różnice między producentami a konsumentami - rysuje schemat prostej sieci pokarmowej - wykazuje, że materia krąży	- przedstawia graficznie zależności między organizmami, - zaznacza, który gatunek odnosi korzyści, a który – straty - porównuje konkurencję wewnątrzgatunkową z konkurencją międzygatunkową - wyjaśnia, w jaki sposób rośliny i roślinożercy wzajemnie regulują swoją liczebność - omawia różne strategie polowań stosowanych przez drapieżniki - opisuje sposoby obrony organizmów przed drapieżnikami - wykazuje przystosowania rośliny drapieżnej do zdobywania pokarmu - charakteryzuje przystosowania organizmów do pasożytniczego trybu życia - omawia pasożytnictwo u roślin - omawia różnice między komensalizmem a mutualizmem - charakteryzuje role grzyba i glonu w plesze porostu - wymienia przemiany w ekosystemach - omawia, do czego człowiek wykorzystuje ekosystemy - analizuje wybrane powiązania pokarmowe we wskazanym ekosystemie - charakteryzuje role	- wskazuje przyczyny i skutki konkurencji międzygatunkowej i wewnątrzgatunkowej - wykazuje zależność między zasobami środowiska a intensywnością konkurencji - ocenia znaczenie drapieżników i roślinożerców w środowisku - wskazuje adaptacje drapieżników i roślinożerców do zdobywania pokarmu - określa rolę drapieżników w przyrodzie jako regulatorów liczebności ofiar - charakteryzuje sposoby obrony roślin przed zjadaniem - ocenia znaczenie pasożytnictwa w przyrodzie - wskazuje przystosowania roślin do pasożytniczego trybu życia - analizuje wybrane powiązania pokarmowe we wskazanym ekosystemie - charakteryzuje role poszczególnych ogniw łańcucha pokarmowego - charakteryzuje różnicę między sukcesją pierwotną a wtórną* - omawia czynniki, które zakłócają równowagę ekosystemu - interpretuje zależności między poziomem pokarmowym a biomasą i liczebnością populacji	- uzasadnia, wykorzystując wiedzę z ewolucjonizmu, że konkurencja jest czynnikiem doboru naturalnego - wykazuje zależności między liczebnością populacji drapieżników a liczebnością populacji ich ofiar - wyjaśnia przyczyny drapieżnictwa i wskazuje metody zdobywania pokarmu przez rośliny drapieżne - wykazuje korzyści dla roślin płynące z roślinożerności - przedstawia pozytywne i negatywne skutki roślinożerności - wyjaśnia znaczenie pasożytnictwa w regulacji zagęszczenia populacji ofiar - ocenia znaczenie bakterii azotowych występujących w glebie - wyjaśnia, jakie praktyczne znaczenie ma wiedza o mikoryzie - wykazuje zależności między biotopem a biocenozą - wyszukuje w terenie miejsce zachodzenia sukcesji wtórnej* - przewiduje skutki, jakie dla ekosystemu miałoby wyginięcie określonego ogniwa we wskazanym łańcuchu pokarmowym - interpretuje, na czym polega równowaga dynamiczna

	w ekosystemie - omawia na podstawie ilustracji obieg węgla w ekosystemie*.	poszczególnych ogniw łańcucha pokarmowego - wyjaśnia, że energia przepływa przez ekosystem - wykazuje rolę producentów, konsumentów i destruentów w krążeniu materii.	- analizuje informacje przedstawione w formie piramidy ekologicznej.	ekosystemu - analizuje przyczyny zaburzeń w krążeniu materii w ekosystemach - uzasadnia spadek energii w ekosystemie na kolejnych poziomach troficznych.
Dział 4. Zagrożenia różnorodności biologicznej				
- przedstawia poziomy różnorodności biologicznej - wymienia czynniki wpływające na stan ekosystemów - wymienia przykłady działalności człowieka przyczyniającej się do spadku różnorodności biologicznej - podaje przykłady obcych gatunków - wymienia przykłady zasobów przyrody - wyjaśnia znaczenie recyklingu dla racjonalnego gospodarowania zasobami - określa cele ochrony przyrody wymienia sposoby ochrony gatunkowej.	- wyjaśnia, na czym polega różnorodność biologiczna - wyjaśnia różnice pomiędzy dwoma poziomami różnorodności biologicznej - wyszukuje w różnych źródłach informacji na temat skutków spadku różnorodności - wskazuje działalność człowieka jako przyczynę spadku różnorodności biologicznej - wskazuje gatunki wymarłe jako przykład działalności człowieka - wymienia przykłady odnawialnych i nieodnawialnych zasobów przyrody - ilustruje przykładami, jak należy dbać o ochronę zasobów - wymienia formy ochrony przyrody - omawia formy ochrony indywidualnej.	- charakteryzuje poziomy różnorodności biologicznej - omawia wpływ klimatu na kształtowanie się różnorodności biologicznej - wskazuje, w jaki sposób niszczenie siedlisk wpływa na stan gatunkowy ekosystemów - wyjaśnia, skąd się biorą nowe gatunki roślin i zwierząt w ekosystemach naturalnych - klasyfikuje zasoby przyrody na niewyczerpywalne i wyczerpywalne, podaje ich przykłady - omawia racjonale gospodarowanie zasobami przyrody - wyjaśnia, na czym polega ochrona ob. szarowa - wykazuje różnicę między ochroną gatunkową ścisłą a częściową.	- wykazuje zmiany różnorodności biologicznej podczas sukcesji* - porównuje poziomy różnorodności biologicznej - wykazuje, w jaki sposób działalność człowieka wpływa na eliminowanie gatunków - ocenia wpływ wprowadzania obcych gatunków na bioróżnorodność w Polsce - wykazuje skutki niewłaściwej eksploatacji zasobów - wyjaśnia, na czy polega zrównoważony rozwój - charakteryzuje poszczególne formy ochrony przyrody - wyjaśnia, czego dotyczy program Natura 2000 - prezentuje wybrane przykłady czynnej ochrony przyrody w Polsce.	- analizuje przyczyny prowadzące do nagłego wymarcia gatunku - analizuje zależności między działalnością człowieka a zmianą czynników środowiskowych wpływających na spadek różnorodności biologicznej - objaśnia, w jaki sposób odtwarzają się odnawialne zasoby przyrody - wyjaśnia, jak młodzież może się przyczynić do ochrony zasobów przyrody - wskazuje formy ochrony przyrody występujące w najbliższej okolicy - uzasadnia konieczność stosowania form ochrony przyrody dla zachowania gatunków i ekosystemów.

* Zagadnienia spoza podstawy programowej oznaczono gwiazdką

Chemia

Klasa 7

Wymagania na poszczególne oceny				
Ocena				
Dopuszczająca **Uczeń:**	**Dostateczna** **Uczeń:**	**Dobra** **Uczeń:**	**Bardzo dobra** **Uczeń:**	**Celująca** **Uczeń:**
Dział 1 - Substancje i ich przemiany				
– zalicza chemię do nauk przyrodniczych – stosuje zasady Bezpieczeństwa obowiązujące w pracowni chemicznej – nazywa wybrane elementy szkła i sprzętu laboratoryjnego oraz określa ich przeznaczenie zna sposoby opisywania doświadczeń chemicznych – opisuje właściwości substancji będących głównymi składnikami produktów stosowanych na co dzień – definiuje pojęcie gęstość – podaje wzór na gęstość przeprowadza proste obliczenia z	– omawia, czym zajmuje się chemia – wyjaśnia, dlaczego chemia jest nauką przydatną ludziom – wyjaśnia, czym są obserwacje, a czym wnioski z doświadczenia – przelicza jednostki (masy, objętości, gęstości) – wyjaśnia, czym ciało fizyczne różni się od substancji – opisuje właściwości substancji – wymienia i wyjaśnia podstawowe sposoby rozdzielania mieszanin na składniki – sporządza mieszaninę – dobiera metodę rozdzielania mieszaniny na składniki	– podaje zastosowania wybranego szkła i sprzętu laboratoryjnego – identyfikuje substancje na podstawie podanych właściwość – podaje sposób rozdzielenia wskazanej mieszaniny na składniki – wskazuje różnice między właściwościami fizycznymi składników mieszaniny, które umożliwiają jej rozdzielenie – projektuje doświadczenia ilustrujące reakcję chemiczną i formułuje wnioski – wskazuje w podanych przykładach reakcję chemiczną i zjawisko fizyczne	- omawia podział chemii na organiczną i nieorganiczną – projektuje doświadczenie o podanym tytule (rysuje schemat, zapisuje obserwacje i formułuje wnioski) – przeprowadza doświadczenia z działu Substancje i ich przemiany – projektuje i przewiduje wyniki doświadczeń na podstawie posiadanej wiedzy	- wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o korozji i sposobach zabezpieczania produktów zawierających żelazo przed rdzewieniem

wykorzystaniem pojęć masa, gęstość, objętość – wymienia jednostki gęstości – odróżnia właściwości fizyczne od chemicznych – definiuje pojęcie mieszanina substancji – opisuje cechy mieszanin jednorodnych i niejednorodnych – podaje przykłady mieszanin – opisuje proste metody rozdzielania mieszanin na składniki – definiuje pojęcia zjawisko fizyczne i reakcja chemiczna – definiuje pojęcia pierwiastek chemiczny i związek chemiczny – dzieli substancje chemiczne na proste i złożone oraz na pierwiastki i związki chemiczne – podaje przykłady związków chemicznych – dzieli pierwiastki chemiczne na metale i niemetale – podaje przykłady pierwiastków chemicznych (metali i niemetali) – odróżnia metale i niemetale na podstawie ich właściwości – posługuje się symbolami chemicznymi pierwiastków (H, O, N, Cl, S, C, P, Si, Na, K, Ca, Mg, Fe, Zn, Br, Cu, Al, Pb, Ag, Ba, I)	– opisuje i porównuje zjawisko fizyczne i reakcję chemiczną – projektuje doświadczenia ilustrujące zjawisko fizyczne i reakcję chemiczną – definiuje pojęcie stopy metali – podaje przykłady zjawisk fizycznych i reakcji chemicznych zachodzących w otoczeniu człowieka – wyjaśnia potrzebę wprowadzenia symboli chemicznych – rozpoznaje pierwiastki i związki chemiczne – wyjaśnia różnicę między pierwiastkiem, związkiem chemicznym i mieszaniną	– wskazuje wśród różnych substancji mieszaninę i związek chemiczny – wyjaśnia różnicę między mieszaniną a związkiem chemicznym – odszukuje w układzie okresowym pierwiastków podane pierwiastki chemiczne – opisuje doświadczenia wykonywane na lekcji – przeprowadza wybrane doświadczenia		
Dział 2 - Składniki powietrza i rodzaje przemian, jakim ulegają				
– opisuje skład i właściwości powietrza – określa, co to są stałe i zmienne składniki powietrza	– projektuje i przeprowadza doświadczenie potwierdzające, że powietrze jest mieszaniną jednorodną gazów	– określa, które składniki powietrza są stałe, a które zmienne – wykonuje obliczenia dotyczące	– otrzymuje tlenek węgla(IV) w reakcji węglanu wapnia z kwasem chlorowodorowym	- odczytuje informacje o właściwościach tlenu i wodoru i ich zastosowań

– opisuje właściwości fizyczne i chemiczne tlenku węgla(IV) oraz właściwości fizyczne gazów szlachetnych – podaje, że woda jest związkiem chemicznym wodoru i tlenu – tłumaczy, na czym polega zmiana stanu skupienia na przykładzie wody – definiuje pojęcie wodorki – określa znaczenie powietrza – podaje, jak można wykryć tlenek węgla(IV) – określa, jak zachowują się substancje higroskopijne – omawia, na czym polega spalanie – definiuje pojęcia substrat i produkt reakcji chemicznej – wskazuje substraty i produkty reakcji chemicznej – określa, co to są tlenki i zna ich podział – wskazuje różnicę między reakcjami egzo- i endotermiczną – podaje przykłady reakcji egzo- i endotermicznych – wymienia niektóre efekty towarzyszące reakcjom chemicznym	– wymienia stałe i zmienne składniki powietrza – oblicza przybliżoną objętość tlenu i azotu, np. w sali lekcyjnej – opisuje, jak można otrzymać tlen – podaje przykłady wodorków niemetali – podaje sposób otrzymywania tlenku węgla(IV) (na przykładzie reakcji węgla z tlenem) – definiuje pojęcie reakcja charakterystyczna – planuje doświadczenie umożliwiające wykrycie obecności tlenku węgla(IV) w powietrzu wydychanym z płuc – opisuje rolę wody i pary wodnej w przyrodzie – wymienia właściwości wody – wyjaśnia pojęcie higroskopijność – zapisuje słownie przebieg reakcji chemicznej – wskazuje w zapisie słownym przebiegu reakcji chemicznej substraty i produkty, pierwiastki i związki chemiczne – podaje sposób otrzymywania wodoru (w reakcji kwasu chlorowodorowego z metalem) − opisuje sposób identyfikowania gazów: wodoru, tlenu, tlenku węgla(IV) – definiuje pojęcia reakcje egzo- i endotermiczne	zawartości procentowej substancji występujących w powietrzu – wykrywa obecność tlenku węgla(IV) – projektuje doświadczenia, w których otrzyma tlen, tlenek węgla(IV), wodór – projektuje doświadczenia, w których zbada właściwości tlenu, tlenku węgla(IV), wodoru – zapisuje słownie przebieg różnych reakcji chemicznych – wykazuje obecność pary wodnej w powietrzu – omawia sposoby otrzymywania wodoru – podaje przykłady reakcji egzo- i endotermicznych – zalicza przeprowadzone na lekcjach reakcje do egzo- lub endotermicznych	– wymienia różne sposoby otrzymywania tlenu, tlenku węgla(IV), wodoru – projektuje doświadczenia dotyczące powietrza i jego składników – uzasadnia, na podstawie reakcji magnezu z tlenkiem węgla(IV), że tlenek węgla(IV) jest związkiem chemicznym węgla i tlenu – uzasadnia, na podstawie reakcji magnezu z parą wodną, że woda jest związkiem chemicznym tlenu i wodoru – identyfikuje substancje na podstawie schematów reakcji chemicznych	- wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o zastosowaniach gazów szlachetnych - wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o źródłach, rodzajach i skutkach zanieczyszczeń powietrza, oraz o sposobach postępowania pozwalających chronić powietrze przed zanieczyszczeniami - wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o przyczynach i skutkach spadku ozonu w stratosferze ziemskiej oraz sposobach zapobiegania powiększaniu się „dziury ozonowej” - wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o powstawaniu kwaśnych opadów

Dział 3 - Atomy i cząsteczki				
- definiuje pojęcie materia – definiuje pojęcie dyfuzji – opisuje ziarnistą budowę materii – opisuje, czym atom różni się od cząsteczki – definiuje pojęcia: jednostka masy atomowej, masa atomowa, masa cząsteczkowa – opisuje i charakteryzuje skład atomu pierwiastka chemicznego (jądro – protony i neutrony, powłoki elektronowe – elektrony) – wyjaśnia, co to są nukleony – definiuje pojęcie elektrony walencyjne – wyjaśnia, co to są liczba atomowa, liczba masowa – ustala liczbę protonów i neutronów w jądrze atomowym oraz liczbę elektronów w atomie danego pierwiastka chemicznego, gdy znane są liczby atomowa i masowa – podaje, czym jest konfiguracja elektronowa – definiuje pojęcie izotop – opisuje układ okresowy pierwiastków chemicznych – podaje treść prawa okresowości – odczytuje z układu okresowego podstawowe informacje o pierwiastkach chemicznych – określa rodzaj pierwiastków (metal, niemetal) i podobieństwo	– planuje doświadczenie potwierdzające ziarnistość budowy materii – wyjaśnia zjawisko dyfuzji – opisuje pierwiastek chemiczny jako zbiór atomów o danej liczbie atomowej Z – wyjaśnia różnice w budowie atomów izotopów wodoru – korzysta z układu okresowego pierwiastków chemicznych – wykorzystuje informacje odczytane z układu okresowego pierwiastków chemicznych – podaje maksymalną liczbę elektronów na poszczególnych powłokach (K, L, M) – zapisuje konfiguracje elektronowe – rysuje modele atomów pierwiastków chemicznych – określa, jak zmieniają się niektóre właściwości pierwiastków w grupie i okresie	– wyjaśnia różnice między pierwiastkiem a związkiem chemicznym – korzysta z informacji zawartych w układzie okresowym pierwiastków chemicznych – oblicza maksymalną liczbę elektronów w powłokach – zapisuje konfiguracje elektronowe – rysuje uproszczone modele atomów – określa zmianę właściwości pierwiastków w grupie i okresie	– wyjaśnia związek między podobieństwami właściwości pierwiastków chemicznych zapisanych w tej samej grupie układu okresowego a budową ich atomów i liczbą elektronów walencyjnych	- wyszukuje informacje na temat zastosowań izotopów

właściwości pierwiastków w grupie				
Dział 4 - Łączenie się atomów. Równania reakcji chemicznych				
– wymienia typy wiązań chemicznych – podaje definicje: *wiązania kowalencyjnego*, *wiązania jonowego* – definiuje pojęcia: *jon*, *kation*, *anion* – definiuje pojęcie *elektroujemność* – posługuje się symbolami pierwiastków chemicznych – podaje, co występuje we wzorze elektronowym – odróżnia wzór sumaryczny od wzoru strukturalnego -na przykładzie cząsteczek o budowie kowalencyjnej: H_2, Cl_2, N_2, CO_2, H_2O, HCl, NH_3, CH_4, zapisuje wzory sumaryczne i strukturalne tych cząsteczek -wskazuje jony z atomów na przykładach: Na, Mg, Al, O, Cl, S -wskazuje jony w związkach o budowie jonowej (np. NaCl, MgO) – definiuje pojęcie *wartościowość* – podaje wartościowość pierwiastków chemicznych w stanie wolnym – odczytuje z układu okresowego maksymalną wartościowość pierwiastków chemicznych	– opisuje rolę elektronów zewnętrznej powłoki w łączeniu się atomów – odczytuje elektroujemność pierwiastków chemicznych – określa rodzaj wiązania w prostych przykładach cząsteczek − podaje przykłady substancji o wiązaniu kowalencyjnym i substancji o wiązaniu jonowym – określa wartościowość na podstawie układu okresowego pierwiastków – zapisuje wzory związków chemicznych na podstawie podanej wartościowości lub nazwy pierwiastków chemicznych – podaje nazwę związku chemicznego na podstawie wzoru – określa wartościowość pierwiastków w związku chemicznym – zapisuje wzory cząsteczek, korzystając z modeli – wyjaśnia znaczenie współczynnika stechiometrycznego i indeksu stechiometrycznego – wyjaśnia pojęcie *równania reakcji chemicznej* – odczytuje proste równania reakcji chemicznych	– określa typ wiązania chemicznego w podanym przykładzie – wyjaśnia różnice między typami wiązań chemicznych – opisuje, jak wykorzystać elektroujemność do określenia rodzaju wiązania chemicznego w cząsteczce – wykorzystuje pojęcie *wartościowości* – nazywa związki chemiczne na podstawie wzorów sumarycznych i zapisuje wzory na podstawie ich nazw – zapisuje i odczytuje równania reakcji chemicznych – przedstawia modelowy schemat równania reakcji chemicznej	– wykorzystuje pojęcie *elektroujemności* do określania rodzaju wiązania w podanych substancjach – uzasadnia i udowadnia doświadczalnie, że masa substratów jest równa masie produktów – wskazuje podstawowe różnice między wiązaniami kowalencyjnym a jonowym – zapisuje i odczytuje równania reakcji chemicznych o dużym stopniu trudności	– wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o właściwościach związków kowalencyjnych i jonowych (stan skupienia, rozpuszczalność w wodzie, temperatury topnienia i wrzenia, przewodnictwo ciepła i elektryczności)

względem wodoru i tlenu grup 1, 2 i 13−17 – wyznacza wartościowość pierwiastków chemicznych na podstawie wzorów sumarycznych – zapisuje wzory sumaryczny i strukturalny cząsteczki związku dwupierwiastkowego na podstawie wartościowości pierwiastków chemicznych – określa na podstawie wzoru liczbę atomów pierwiastków w związku chemicznym – interpretuje zapisy (odczytuje ilościowo i jakościowo proste zapisy), np.: H_2, 2H, $2H_2$ itp. – ustala na podstawie wzoru sumarycznego nazwę prostych dwupierwiastkowych związków chemicznych – ustala na podstawie nazw wzory sumaryczne prostych dwupierwiastkowych związków chemicznych – wskazuje substraty i produkty reakcji chemicznej – podaje treść prawa zachowania masy	– zapisuje równania reakcji chemicznych − dobiera współczynniki w równaniach reakcji chemicznych			
Dział 5 - Woda i roztwory wodne				
– charakteryzuje rodzaje wód występujących w przyrodzie – wymienia stany skupienia wody – nazywa przemiany stanów skupienia wody – opisuje właściwości wody	– opisuje budowę cząsteczki wody – wyjaśnia, co to jest cząsteczka polarna – wymienia właściwości wody zmieniające się pod wpływem zanieczyszczeń	– wyjaśnia, na czym polega tworzenie wiązania kowalencyjnego spolaryzowanego w cząsteczce wody – wyjaśnia budowę polarną cząsteczki wody	– proponuje doświadczenie udowadniające, że woda jest związkiem wodoru i tlenu – określa wpływ ciśnienia atmosferycznego na wartość temperatury wrzenia wody	– podaje sposoby zmniejszenia lub zwiększenia stężenia roztworu – oblicza stężenie procentowe roztworu powstałego przez zatężenie i rozcieńczenie roztworu

– zapisuje wzory sumaryczny i strukturalny cząsteczki wody – definiuje pojęcie *dipol* – identyfikuje cząsteczkę wody jako dipol – wyjaśnia podział substancji na dobrze, średnio oraz trudno rozpuszczalne w wodzie – podaje przykłady substancji, które rozpuszczają się i nie rozpuszczają się w wodzie – wyjaśnia pojęcia: *rozpuszczalnik* i *substancja rozpuszczana* – projektuje doświadczenie dotyczące rozpuszczalności różnych substancji w wodzie – definiuje pojęcie *rozpuszczalność* – wymienia czynniki, które wpływają na rozpuszczalność substancji – określa, co to jest krzywa rozpuszczalności – odczytuje z wykresu rozpuszczalności rozpuszczalność danej substancji w podanej temperaturze – wymienia czynniki wpływające na szybkość rozpuszczania się substancji stałej w wodzie – definiuje pojęcia: *roztwór właściwy*, *koloid* i *zawiesina* – podaje przykłady substancji tworzących z wodą roztwór właściwy, zawiesinę, koloid – definiuje pojęcia: *roztwór nasycony*, *roztwór nienasycony*,	– planuje doświadczenie udowadniające, że woda: z sieci wodociągowej i naturalnie występująca w przyrodzie są mieszaninami – proponuje sposoby racjonalnego gospodarowania wodą – tłumaczy, na czym polegają procesy mieszania i rozpuszczania – określa, dla jakich substancji woda jest dobrym rozpuszczalnikiem – charakteryzuje substancje ze względu na ich rozpuszczalność w wodzie – planuje doświadczenia wykazujące wpływ różnych czynników na szybkość rozpuszczania substancji stałych w wodzie – porównuje rozpuszczalność różnych substancji w tej samej temperaturze – oblicza ilość substancji, którą można rozpuścić w określonej objętości wody w podanej temperaturze – podaje przykłady substancji, które rozpuszczają się w wodzie, tworząc roztwory właściwe – podaje przykłady substancji, które nie rozpuszczają się w wodzie, tworząc koloidy lub zawiesiny – wskazuje różnice między roztworem właściwym a zawiesiną	– określa właściwości wody wynikające z jej budowy polarnej – przedstawia za pomocą modeli proces rozpuszczania w wodzie substancji o budowie polarnej, np. chlorowodoru – podaje rozmiary cząstek substancji wprowadzonych do wody i znajdujących się w roztworze właściwym, koloidzie, zawiesinie – wykazuje doświadczalnie wpływ różnych czynników na szybkość rozpuszczania substancji stałej w wodzie – posługuje się wykresem rozpuszczalności – wykonuje obliczenia z wykorzystaniem wykresu rozpuszczalności – oblicza masę wody, znając masę roztworu i jego stężenie procentowe – prowadzi obliczenia z wykorzystaniem pojęcia *gęstości* – oblicza stężenie procentowe roztworu nasyconego w danej temperaturze (z wykorzystaniem wykresu rozpuszczalności) – wymienia czynności prowadzące do sporządzenia określonej objętości roztworu o określonym stężeniu procentowym – sporządza roztwór o określonym stężeniu procentowym	– porównuje rozpuszczalność w wodzie związków kowalencyjnych i jonowych – wykazuje doświadczalnie, czy roztwór jest nasycony, czy nienasycony – rozwiązuje z wykorzystaniem gęstości zadania rachunkowe dotyczące stężenia procentowego – oblicza rozpuszczalność substancji w danej temperaturze, znając stężenie procentowe jej roztworu nasyconego w tej temperaturze	– oblicza stężenie roztworu powstałego po zmieszaniu roztworów tej samej substancji o różnych stężeniach – opisuje różnice między roztworami: rozcieńczonym i stężonym

roztwór stężony, *roztwór rozcieńczony* – definiuje pojęcie *krystalizacja* – podaje sposoby otrzymywania roztworu nienasyconego z nasyconego i odwrotnie – definiuje *stężenie procentowe roztworu* – podaje wzór opisujący stężenie procentowe roztworu – prowadzi proste obliczenia z wykorzystaniem pojęć: *stężenie procentowe*, *masa substancji*, *masa rozpuszczalnika*, *masa roztworu*	– opisuje różnice między roztworami: nasyconym i nienasyconym – przekształca wzór na stężenie procentowe roztworu tak, aby obliczyć masę substancji rozpuszczonej lub masę roztworu – oblicza masę substancji rozpuszczonej lub masę roztworu, znając stężenie procentowe roztworu – wyjaśnia, jak sporządzić roztwór o określonym stężeniu procentowym, np. 100 g 20-procentowego roztworu soli kuchennej			
Dział 6 - Tlenki i wodorotlenki				
– definiuje pojęcie *katalizator* – definiuje pojęcie *tlenek* – podaje podział tlenków na tlenki metali i tlenki niemetali – zapisuje równania reakcji otrzymywania tlenków metali i tlenków niemetali – wymienia zasady BHP dotyczące pracy z zasadami – definiuje pojęcia *wodorotlenek* i *zasada* – odczytuje z tabeli rozpuszczalności, rozpuszczalność wodorotlenków w wodzie – opisuje budowę wodorotlenków – zna wartościowość grupy wodorotlenowej	– podaje sposoby otrzymywania tlenków – podaje wzory i nazwy wodorotlenków – wymienia wspólne właściwości zasad i wyjaśnia, z czego one wynikają – wymienia dwie główne metody otrzymywania wodorotlenków – zapisuje równania reakcji otrzymywania wodorotlenku sodu i wapnia – wyjaśnia pojęcia *woda wapienna* – odczytuje proste równania dysocjacji elektrolitycznej (jonowej) zasad – definiuje pojęcie *odczyn zasadowy* – bada odczyn	– wyjaśnia pojęcia *wodorotlenek* i *zasada* – wymienia przykłady wodorotlenków i zasad – wyjaśnia, dlaczego podczas pracy z zasadami należy zachować szczególną ostrożność – wymienia poznane tlenki metali, z których otrzymać zasady – zapisuje równania reakcji otrzymywania wybranego wodorotlenku – planuje doświadczenia, w których wyniku można otrzymać wodorotlenki sodu lub wapnia – planuje sposób otrzymywania wodorotlenków trudno rozpuszczalnych w wodzie	– planuje doświadczenia, w których wyniku można otrzymać różne wodorotlenki, także trudno rozpuszczalne w wodzie – zapisuje równania reakcji otrzymywania różnych wodorotlenków – identyfikuje wodorotlenki na podstawie podanych informacji – odczytuje równania reakcji chemicznych	-wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o właściwościach i wynikających z nich zastosowań wodorotlenków sodu, potasu i wapnia wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o właściwościach fizycznych i zastosowaniach wybranych tlenków

– rozpoznaje wzory wodorotlenków – zapisuje wzory sumaryczne wodorotlenków: NaOH, KOH, $Ca(OH)_2$, $Al(OH)_3$, $Cu(OH)_2$ – definiuje pojęcia: *elektrolit, nieelektrolit* − definiuje pojęcia: *dysocjacja elektrolityczna (jonowa), wskaźnik* – wymienia rodzaje odczynów roztworów – podaje barwy wskaźników w roztworze o podanym odczynie – wyjaśnia, na czym polega dysocjacja elektrolityczna (jonowa) zasad – zapisuje równania dysocjacji elektrolitycznej (jonowej) zasad (proste przykłady) − podaje nazwy jonów powstałych w wyniku dysocjacji elektrolitycznej (jonowej) – odróżnia zasady od innych substancji za pomocą wskaźników – rozróżnia pojęcia *wodorotlenek* i *zasada*	– zapisuje obserwacje do przeprowadzanych na lekcji doświadczeń	– zapisuje i odczytuje równania dysocjacji elektrolitycznej (jonowej) zasad – określa odczyn roztworu zasadowego – opisuje doświadczenia przeprowadzane na lekcjach (schemat, obserwacje, wniosek) – opisuje zastosowania wskaźników – planuje doświadczenie, które umożliwi zbadanie odczynu produktów używanych w życiu codziennym		

Klasa 8

Wymagania na poszczególne oceny				
Ocena				
Dopuszczająca **Uczeń:**	**Dostateczna** **Uczeń:**	**Dobra** **Uczeń:**	**Bardzo dobra** **Uczeń:**	**Celująca** **Uczeń:**
Dział 1. Kwasy				
- wymienia zasady bhp dotyczące obchodzenia się z kwasami - zalicza kwasy do elektrolitów - definiuje pojęcie kwasy - opisuje budowę kwasów - opisuje różnice w budowie kwasów beztlenowych i kwasów tlenowych - zapisuje wzory sumaryczne kwasów: HCl, H2S, H2SO4, H2SO3, HNO3, H2CO3, H3PO4 - podaje nazwy poznanych kwasów - wskazuje wodór i resztę kwasową we wzorze kwasu - wyznacza wartościowość reszty kwasowej - wyjaśnia, jak można otrzymać kwas chlorowodorowy, fosforowy(V) - wyjaśnia, co to jest tlenek kwasowy - stosuje zasadę rozcieńczania kwasów	- udowadnia, dlaczego w nazwie danego kwasu pojawia się wartościowość - wymienia metody otrzymywania kwasów tlenowych i kwasów beztlenowych - zapisuje równania reakcji otrzymywania poznanych kwasów - wyjaśnia pojęcie tlenek kwasowy - wskazuje przykłady tlenków kwasowych - wyjaśnia pojęcie dysocjacja elektrolityczna - zapisuje wybrane równania reakcji dysocjacji elektrolitycznej kwasów - nazywa kation H+ i aniony reszt kwasowych - określa odczyn roztworu (kwasowy) - zapisuje obserwacje z przeprowadzanych doświadczeń	- zapisuje równania reakcji otrzymywania wskazanego kwasu - wyjaśnia, dlaczego podczas pracy ze stężonymi roztworami kwasów należy zachować szczególną ostrożność - projektuje doświadczenia, w wyniku których można otrzymać omawiane na lekcjach kwasy - wymienia poznane tlenki kwasowe - wyjaśnia zasadę bezpiecznego rozcieńczania stężonego roztworu kwasu siarkowego(VI) - zapisuje i odczytuje równania reakcji dysocjacji elektrolitycznej kwasów - zapisuje i odczytuje równania reakcji dysocjacji elektrolitycznej w formie stopniowej dla H_2S, H_2CO_3 - opisuje doświadczenia przeprowadzane na lekcjach (schemat, obserwacje, wniosek)	- nazywa dowolny kwas tlenowy (określenie wartościowości pierwiastków chemicznych, uwzględnienie ich w nazwie) - projektuje i przeprowadza doświadczenia, w których wyniku można otrzymać kwasy - identyfikuje kwasy na podstawie podanych informacji - odczytuje równania reakcji chemicznych - planuje doświadczalne wykrycie białka w próbce żywności (np.: w serze, mleku, jajku) opisuje reakcję ksantoproteinową.	- wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o powstawaniu i skutkach kwaśnych opadów oraz o sposobach ograniczających ich powstawanie - wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o właściwościach i wynikających z nich zastosowań niektórych kwasów, np. HCl, H_2SO_4.

- wyjaśnia, na czym polega dysocjacja elektrolityczna (jonowa) kwasów - definiuje pojęcia: jon, kation i anion - zapisuje równania reakcji dysocjacji elektrolitycznej kwasów (proste przykłady) - wymienia rodzaje odczynu roztworu - wymienia poznane wskaźniki - określa zakres pH i barwy wskaźników dla poszczególnych odczynów - rozróżnia doświadczalnie odczyny roztworów za pomocą wskaźników.	- posługuje się skalą pH - bada odczyn i pH roztworu.	- interpretuje wartość pH w ujęciu jakościowym (odczyny: kwasowy, zasadowy, obojętny) - opisuje zastosowania wskaźników - planuje doświadczenie, które pozwala zbadać pH produktów występujących w życiu codziennym		
Dział 2. Sole				
- opisuje budowę soli - tworzy i zapisuje wzory sumaryczne soli (np. chlorków, siarczków) - wskazuje metal i resztę kwasową we wzorze soli - tworzy nazwy soli na podstawie wzorów sumarycznych (proste przykłady) - tworzy i zapisuje wzory sumaryczne soli na podstawie ich nazw (np. wzory soli kwasów: chlorowodorowego, siarkowodorowego i metali, np. sodu, potasu i wapnia) - wskazuje wzory soli wśród wzorów różnych związków chemicznych	- wymienia cztery najważniejsze sposoby otrzymywania soli - podaje nazwy i wzory soli (typowe przykłady) - zapisuje równania reakcji zobojętniania w formach: cząsteczkowej, jonowej oraz jonowej skróconej - podaje nazwy jonów powstałych w wyniku dysocjacji elektrolitycznej soli - odczytuje równania reakcji otrzymywania soli (proste przykłady) - korzysta z tabeli rozpuszczalności soli i wodorotlenków w wodzie - zapisuje równania reakcji otrzymywania soli (reakcja	- tworzy i zapisuje nazwy i wzory soli: chlorków, siarczków, azotanów(V), siarczanów(IV), siarczanów(VI), węglanów, fosforanów(V) (ortofosforanów(V)) - zapisuje i odczytuje równania dysocjacji elektrolitycznej soli - otrzymuje sole doświadczalnie - wyjaśnia przebieg reakcji zobojętniania i reakcji strąceniowej - zapisuje równania reakcji otrzymywania soli - ustala, korzystając z szeregu aktywności metali, które metale reagują z kwasami według schematu: metal + kwas ® sól + wodór	- wymienia metody otrzymywania soli - przewiduje, czy zajdzie dana reakcja chemiczna (poznane metody, tabela rozpuszczalności soli i wodorotlenków w wodzie, szereg aktywności metali) - zapisuje i odczytuje równania reakcji otrzymywania dowolnej soli - wyjaśnia, jakie zmiany zaszły w odczynie roztworów poddanych reakcji zobojętniania - proponuje reakcję tworzenia soli średnio i trudno rozpuszczalnej - przewiduje wynik reakcji strąceniowej	- wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o zastosowaniach najważniejszych soli: chlorków, węglanów, azotanów(V), siarczanów(VI) i fosforanów(V) (ortofosforanów(V)).

- definiuje pojęcie dysocjacja elektrolityczna (jonowa) soli - dzieli sole ze względu na ich rozpuszczalność w wodzie - ustala rozpuszczalność soli w wodzie na podstawie tabeli rozpuszczalności soli i wodorotlenków w wodzie - zapisuje równania reakcji dysocjacji elektrolitycznej (jonowej) soli rozpuszczalnych w wodzie (proste przykłady) - podaje nazwy jonów powstałych w wyniku dysocjacji elektrolitycznej soli (proste przykłady) - opisuje sposób otrzymywania soli trzema podstawowymi metodami (kwas + wodorotlenek, metal + kwas, tlenek metalu + kwas) - zapisuje cząsteczkowo równania reakcji otrzymywania soli (proste przykłady) - definiuje pojęcia reakcja zobojętniania i reakcja strąceniowa. - odróżnia zapis cząsteczkowy od zapisu jonowego równania reakcji chemicznej określa związek ładunku jonu z wartościowością metalu i reszty kwasowej.	strąceniowa) w formach cząsteczkowej i jonowej (proste przykłady) - zapisuje i odczytuje wybrane równania reakcji dysocjacji elektrolitycznej soli - dzieli metale ze względu na ich aktywność chemiczną (szereg aktywności chemicznej metali) - opisuje sposoby zachowania się metali w reakcji z kwasami (np. miedź i magnez w reakcji z kwasem chlorowodorowym) - zapisuje obserwacje z doświadczeń przeprowadzanych na lekcji.	- projektuje i przeprowadza reakcję zobojętniania (HCl + NaOH) - swobodnie posługuje się tabelą rozpuszczalności soli i wodorotlenków w wodzie - projektuje doświadczenia pozwalające otrzymać substancje średnio i trudno rozpuszczalne (sole i wodorotlenki) w reakcjach strąceniowych - zapisuje odpowiednie równania reakcji w formie cząsteczkowej i jonowej (reakcje otrzymywania substancji średnio i trudno rozpuszczalnych w reakcjach strąceniowych) - podaje przykłady soli występujących w przyrodzie opisuje doświadczenia przeprowadzane na lekcjach (schemat, obserwacje, wniosek).	- identyfikuje sole na podstawie podanych informacji - podaje zastosowania reakcji strąceniowych - projektuje i przeprowadza doświadczenia dotyczące otrzymywania soli - przewiduje efekty zaprojektowanych doświadczeń dotyczących otrzymywania soli (różne metody) opisuje zaprojektowane doświadczenia.	
Dział 3. Związki węgla z wodorem				
- wyjaśnia pojęcie związki organiczne - podaje przykłady związków	- wyjaśnia pojęcie szereg homologiczny - tworzy nazwy alkenów i	- tworzy wzory ogólne alkanów, alkenów, alkinów (na podstawie wzorów kolejnych związków	- analizuje właściwości węglowodorów - porównuje właściwości	- wyszukuje, porządkuje i prezentuje informacje o naturalnych źródłach węglowodorów oraz o

chemicznych zawierających węgiel - stosuje zasady BHP w pracy z tlenkiem węgla(II) - definiuje pojęcie węglowodory - definiuje pojęcie szereg homologiczny - definiuje pojęcia: węglowodory nasycone, węglowodory nienasycone, alkany, alkeny, alkiny - zalicza alkany do węglowodorów nasyconych, a alkeny i alkiny – do nienasyconych - zapisuje wzory sumaryczne: alkanów, alkenów i alkinów o podanej liczbie atomów węgla - rysuje wzory strukturalne i półstrukturalne (grupowe): alkanów, alkenów i alkinów o łańcuchach prostych (do czterech atomów węgla w cząsteczce) - podaje nazwy systematyczne alkanów (do czterech atomów węgla w cząsteczce) - podaje wzory ogólne: alkanów, alkenów i alkinów - podaje zasady tworzenia nazw alkenów i alkinów - przyporządkowuje dany węglowodór do odpowiedniego szeregu homologicznego - opisuje budowę i występowanie metanu - opisuje właściwości fizyczne i chemiczne metanu, etanu	alkinów na podstawie nazw odpowiednich alkanów - zapisuje wzory: sumaryczne, strukturalne i półstrukturalne (grupowe); podaje nazwy: alkanów, alkenów i alkinów - buduje model cząsteczki: metanu, etenu, etynu - wyjaśnia różnicę między spalaniem całkowitym a spalaniem niecałkowitym - opisuje właściwości fizyczne i chemiczne (spalanie) alkanów (metanu, etanu) oraz etenu i etynu - zapisuje i odczytuje równania reakcji spalania metanu, etanu, przy ograniczonym i nieograniczonym dostępie tlenu - pisze równania reakcji spalania etenu i etynu - porównuje budowę etenu i etynu - wyjaśnia, na czym polegają reakcje przyłączania i polimeryzacji - wyjaśnia, jak można doświadczalnie odróżnić węglowodory nasycone od węglowodorów nienasyconych, np. metan od etenu czy etynu - wyjaśnia, od czego zależą właściwości węglowodorów podaje obserwacje do wykonywanych na lekcji doświadczeń.	chemicznych w danym szeregu homologicznym) - proponuje sposób doświadczalnego wykrycia produktów spalania węglowodorów - zapisuje równania reakcji spalania alkanów przy ograniczonym i nieograniczonym dostępie tlenu - zapisuje równania reakcji spalania etenu i etynu - zapisuje równania reakcji otrzymywania etynu - odczytuje podane równania reakcji chemicznej - zapisuje równania reakcji etenu i etynu z bromem, polimeryzacji etenu - opisuje rolę katalizatora w reakcji chemicznej - wyjaśnia zależność między długością łańcucha węglowego a właściwościami fizycznymi alkanów (np. stanem skupienia, lotnością, palnością, gęstością, temperaturą topnienia i wrzenia) - wyjaśnia, co jest przyczyną większej reaktywności węglowodorów nienasyconych w porównaniu z węglowodorami nasyconymi - projektuje doświadczenie chemiczne umożliwiające odróżnienie węglowodorów nasyconych od węglowodorów nienasyconych opisuje przeprowadzane doświadczenia chemiczne.	węglowodorów nasyconych i węglowodorów nienasyconych - opisuje wpływ wiązania wielokrotnego w cząsteczce węglowodoru na jego reaktywność - zapisuje równania reakcji przyłączania (np. bromowodoru, wodoru, chloru) do węglowodorów zawierających wiązanie wielokrotne - projektuje doświadczenia chemiczne dotyczące węglowodorów analizuje znaczenie węglowodorów w życiu codziennym.	produktach destylacji ropy naftowej i ich zastosowaniach - wyszukuje informacje na temat zastosowań alkanów, etenu i etynu wyszukuje, porządkuje i prezentuje informacje o właściwościach i zastosowaniu polietylenu.

- wyjaśnia, na czym polegają spalanie całkowite i spalanie niecałkowite - zapisuje równania reakcji spalania całkowitego i spalania niecałkowitego metanu, etanu - podaje wzory sumaryczne i strukturalne etenu i etynu - opisuje najważniejsze właściwości etenu i etynu - definiuje pojęcia: polimeryzacja, monomer i polimer opisuje wpływ węglowodorów nasyconych i węglowodorów nienasyconych na wodę bromową (lub roztwór manganianu(VII) potasu).				
Dział 4. Pochodne węglowodorów				
- dowodzi, że alkohole, kwasy karboksylowe, estry i aminokwasy są pochodnymi węglowodorów - opisuje budowę pochodnych węglowodorów (grupa węglowodorowa + grupa funkcyjna) - wymienia pierwiastki chemiczne wchodzące w skład pochodnych węglowodorów - zalicza daną substancję organiczną do odpowiedniej grupy związków chemicznych - wyjaśnia, co to jest grupa funkcyjna - zaznacza grupy funkcyjne w alkoholach, kwasach	- zapisuje nazwy i wzory omawianych grup funkcyjnych - wyjaśnia, co to są alkohole polihydroksylowe - zapisuje wzory i podaje nazwy alkoholi monohydroksylowych o łańcuchach prostych (zawierających do czterech atomów węgla w cząsteczce) - zapisuje wzory sumaryczny i półstrukturalny (grupowy) propano-1,2,3-triolu (glicerolu) - uzasadnia stwierdzenie, że alkohole i kwasy karboksylowe tworzą szeregi homologiczne - podaje odczyn roztworu alkoholu - zapisuje równania reakcji spalania etanolu	- wyjaśnia, dlaczego etanol ma odczyn obojętny - wyjaśnia, w jaki sposób tworzy się nazwę systematyczną glicerolu - zapisuje równania reakcji spalania alkoholi - podaje nazwy zwyczajowe i systematyczne alkoholi i kwasów karboksylowych - wyjaśnia, dlaczego niektóre wyższe kwasy karboksylowe nazywa się kwasami tłuszczowymi - porównuje właściwości kwasów organicznych i nieorganicznych - porównuje właściwości kwasów karboksylowych	- proponuje doświadczenie chemiczne do podanego tematu z działu Pochodne węglowodorów - opisuje doświadczenia chemiczne (schemat, obserwacje, wniosek) - przeprowadza doświadczenia chemiczne do działu Pochodne węglowodorów - zapisuje wzory podanych alkoholi i kwasów karboksylowych - zapisuje równania reakcji chemicznych alkoholi, kwasów karboksylowych o wyższym stopniu trudności (np. więcej niż cztery atomów węgla w cząsteczce)	- wyszukuje, porządkuje i prezentuje informacje na temat zastosowań glicerolu - wyszukuje informacje na temat zastosowań kwasów organicznych występujących w przyrodzie wyszukuje informacje o właściwościach estrów w aspekcie ich zastosowań.

karboksylowych, estrach, aminokwasach; podaje ich nazwy - zapisuje wzory ogólne alkoholi, kwasów karboksylowych i estrów - dzieli alkohole na monohydroksylowe i polihydroksylowe - zapisuje wzory sumaryczne i rysuje wzory półstrukturalne (grupowe), strukturalne alkoholi monohydroksylowych o łańcuchach prostych zawierających do czterech atomów węgla w cząsteczce - wyjaśnia, co to są nazwy zwyczajowe i nazwy systematyczne - tworzy nazwy systematyczne alkoholi monohydroksylowych o łańcuchach prostych zawierających do czterech atomów węgla w cząsteczce, podaje zwyczajowe (metanolu, etanolu) - rysuje wzory półstrukturalne (grupowe), strukturalne kwasów monokarboksylowych o łańcuchach prostych zawierających do dwóch atomów węgla w cząsteczce; podaje ich nazwy systematyczne i zwyczajowe (kwasu metanowego i kwasu etanowego) - zaznacza resztę kwasową we wzorze kwasu karboksylowego - opisuje najważniejsze właściwości metanolu, etanolu i	- podaje przykłady kwasów organicznych występujących w przyrodzie (kwasy: mrówkowy, szczawiowy, cytrynowy) - tworzy nazwy prostych kwasów karboksylowych (do czterech atomów węgla w cząsteczce) i zapisuje ich wzory sumaryczne i strukturalne - podaje właściwości kwasów metanowego (mrówkowego) i etanowego (octowego) - bada wybrane właściwości fizyczne kwasu etanowego (octowego) - opisuje dysocjację elektrolityczną kwasów karboksylowych - bada odczyn wodnego roztworu kwasu etanowego (octowego) - zapisuje równania reakcji spalania i reakcji dysocjacji elektrolitycznej kwasów metanowego (mrówkowego) i etanowego (octowego) - zapisuje równania reakcji kwasów metanowego (mrówkowego) i etanowego (octowego) z metalami, tlenkami metali i wodorotlenkami - podaje nazwy soli pochodzących od kwasów metanowego (mrówkowego) i etanowego (octowego) - podaje nazwy długołańcuchowych kwasów monokarboksylowych (przykłady)	- dzieli kwasy karboksylowe - zapisuje równania reakcji chemicznych kwasów karboksylowych - podaje nazwy soli kwasów organicznych - podaje nazwy i rysuje wzory półstrukturalne (grupowe) długołańcuchowych kwasów monokarboksylowych (kwasów tłuszczowych) nasyconych (palmitynowego, stearynowego) i nienasyconego (oleinowego) - określa miejsce występowania wiązania podwójnego w cząsteczce kwasu oleinowego - projektuje doświadczenie chemiczne umożliwiające odróżnienie kwasu oleinowego od kwasów palmitynowego lub stearynowego - zapisuje równania reakcji chemicznych prostych kwasów karboksylowych z alkoholami monohydroksylowymi - zapisuje równania reakcji otrzymywania podanych estrów - tworzy wzory estrów na podstawie nazw kwasów i alkoholi - tworzy nazwy systematyczne i zwyczajowe estrów na podstawie nazw odpowiednich kwasów karboksylowych i alkoholi - zapisuje wzór poznanego aminokwasu - opisuje budowę oraz wybrane właściwości fizyczne i chemiczne aminokwasów na	- wyjaśnia zależność między długością łańcucha węglowego a stanem skupienia i reaktywnością alkoholi oraz kwasów karboksylowych - zapisuje równania reakcji otrzymywania estru o podanej nazwie lub podanym wzorze - planuje i przeprowadza doświadczenie pozwalające otrzymać ester o podanej nazwie - przewiduje produkty reakcji chemicznej - identyfikuje poznane substancje - omawia szczegółowo przebieg reakcji estryfikacji - omawia różnicę między reakcją estryfikacji a reakcją zobojętniania - zapisuje równania reakcji chemicznych w formach: cząsteczkowej, jonowej i skróconej jonowej - analizuje konsekwencje istnienia dwóch grup funkcyjnych w cząsteczce aminokwasu - zapisuje równanie kondensacji dwóch cząsteczek glicyny - opisuje mechanizm powstawania wiązania peptydowego.	

glicerolu oraz kwasów octowego i mrówkowego - bada właściwości fizyczne glicerolu - zapisuje równanie reakcji spalania metanolu - dzieli kwasy karboksylowe na nasycone i nienasycone - wymienia najważniejsze kwasy tłuszczowe - opisuje najważniejsze właściwości długołańcuchowych kwasów karboksylowych (stearynowego i oleinowego) - definiuje pojęcie mydła - wymienia związki chemiczne, które są substratami reakcji estryfikacji - definiuje pojęcie estry - opisuje zagrożenia związane z alkoholami (metanol, etanol) - opisuje najważniejsze zastosowania metanolu i etanolu - wśród poznanych substancji wskazuje te, które mają szkodliwy wpływ na organizm - omawia budowę i właściwości aminokwasów (na przykładzie glicyny) podaje przykłady występowania aminokwasów.	- zapisuje wzory sumaryczne kwasów: palmitynowego, stearynowego i oleinowego - wyjaśnia, jak można doświadczalnie udowodnić, że dany kwas karboksylowy jest kwasem nienasyconym - podaje przykłady estrów - wyjaśnia, na czym polega reakcja estryfikacji - tworzy nazwy estrów pochodzących od podanych nazw kwasów i alkoholi (proste przykłady) - opisuje sposób otrzymywania wskazanego estru (np. octanu etylu) - zapisuje równania reakcji otrzymywania estru (proste przykłady, np. octanu metylu) - wymienia właściwości fizyczne octanu etylu - opisuje negatywne skutki działania metanolu i etanolu na organizm - bada właściwości fizyczne omawianych związków zapisuje obserwacje z wykonywanych doświadczeń chemicznych.	przykładzie kwasu aminooctowego (glicyny) - opisuje właściwości omawianych związków chemicznych - bada niektóre właściwości fizyczne i chemiczne omawianych związków opisuje przeprowadzone doświadczenia chemiczne.		
Dział 5. Substancje o znaczeniu biologicznym				
- wymienia pierwiastki chemiczne, których atomy wchodzą w skład cząsteczek: tłuszczów, cukrów i białek	- opisuje wpływ oleju roślinnego na wodę bromową - wyjaśnia, jak można doświadczalnie odróżnić tłuszcze	- wyjaśnia, dlaczego olej roślinny odbarwia wodę bromową - definiuje białka jako związki chemiczne powstające w wyniku kondensacji aminokwasów	- podaje wzór tristearynianu glicerolu - projektuje i przeprowadza doświadczenia chemiczne umożliwiające wykrycie białka	- wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o budowie tłuszczów (jako estrów glicerolu i kwasów tłuszczowych), ich klasyfikacji

- definiuje białka jako związki chemiczne powstające z aminokwasów - definiuje pojęcia: denaturacja, koagulacja, żel, zol - wymienia czynniki powodujące denaturację białek - podaje reakcje charakterystyczne białek i skrobi - wyjaśnia, co to są związki wielkocząsteczkowe; wymienia ich przykłady.	nienasycone od tłuszczów nasyconych - wymienia czynniki powodujące koagulację białek - bada właściwości fizyczne wybranych związków chemicznych (glukozy, fruktozy, sacharozy, skrobi i celulozy) wykrywa obecność skrobi i białka w produktach spożywczych.	- definiuje pojęcia: peptydy, peptyzacja, wysalanie białek - opisuje różnice w przebiegu denaturacji i koagulacji białek - definiuje pojęcie wiązanie peptydowe - projektuje i przeprowadza doświadczenie chemiczne umożliwiające odróżnienie tłuszczu nienasyconego od tłuszczu nasyconego - projektuje doświadczenia chemiczne umożliwiające wykrycie białka za pomocą stężonego roztworu kwasu azotowego(V) - planuje doświadczenia chemiczne umożliwiające badanie właściwości omawianych związków chemicznych - opisuje przeprowadzone doświadczenia chemiczne.	- wyjaśnia, na czym polega wysalanie białek - planuje i przeprowadza doświadczenie chemiczne weryfikujące postawioną hipotezę - identyfikuje poznane substancje wymienia najważniejsze właściwości omawianych związków chemicznych.	pod względem pochodzenia, stanu skupienia i charakteru chemicznego oraz o wybranych właściwościach fizycznych, znaczeniu i zastosowaniu tłuszczów - wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o budowie i właściwościach fizycznych oraz znaczeniu i zastosowaniu białek wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o budowie cukrów (glukozy, fruktozy, sacharozy, skrobi i celulozy), ich klasyfikacji oraz o wybranych właściwościach fizycznych, znaczeniu i zastosowaniu cukrów.

Fizyka

Klasa 7

Wymagania na poszczególne oceny				
Ocena				
Dopuszczająca **Uczeń:**	**Dostateczna** **Uczeń:**	**Dobra** **Uczeń:**	**Bardzo dobra** **Uczeń:**	**Celująca** **Uczeń:**
Dział 1. Zaczynamy uczyć się fizyki				
- podaje nazwy przyrządów stosowanych w poznawaniu przyrody - przestrzega zasad higieny i bezpieczeństwa w pracowni fizycznej - stwierdza, że podstawą eksperymentów fizycznych są pomiary - wymienia podstawowe przyrządy służące do pomiaru wielkości fizycznych - zapisuje wyniki pomiarów w tabeli - rozróżnia pojęcia: wielkość fizyczna i jednostka wielkości fizycznej - stwierdza, że każdy pomiar obarczony jest niepewnością - oblicza wartość średnią wykonanych pomiarów - stosuje jednostkę siły,	- opisuje sposoby poznawania przyrody - rozróżnia pojęcia: obserwacja, pomiar, doświadczenie - wyróżnia w prostych przypadkach czynniki, które mogą wpłynąć na przebieg zjawiska - omawia na przykładach, jak fizycy poznają świat - objaśnia na przykładach, po co nam fizyka - selekcjonuje informacje uzyskane z różnych źródeł, np. na lekcji, z podręcznika, z literatury popularnonaukowej, Internetu - wyjaśnia, że pomiar polega na porównaniu wielkości mierzonej ze wzorcem - projektuje tabelę pomiarową pod kierunkiem nauczyciela - przelicza jednostki czasu	- samodzielnie projektuje tabelę pomiarową, np. do pomiaru długości ławki, pomiaru czasu pokonywania pewnego odcinka drogi - przeprowadza proste doświadczenia, które sam zaplanował - wyciąga wnioski z przeprowadzonych doświadczeń - szacuje wyniki pomiaru - wykonuje pomiary, stosując różne metody pomiaru - projektuje samodzielnie tabelę pomiarową - opisuje siłę jako wielkość wektorową, wskazuje wartość, kierunek, zwrot i punkt przyłożenia wektora siły - demonstruje równoważenie się sił mających ten sam kierunek	- krytycznie ocenia wyniki pomiarów - planuje pomiary tak, aby zmierzyć wielkości mniejsze od dokładności posiadanego przyrządu pomiarowego - rozkłada siłę na składowe - graficznie dodaje siły o różnych kierunkach - projektuje doświadczenie demonstrujące dodawanie sił o różnych kierunkach - demonstruje równoważenie się sił mających różne kierunki	- opanowuje wszystkie treści z podstawy programowej - rozwiązuje zadania o wysokim stopniu trudności

którą jest niuton (1 N) - potrafi wyobrazić sobie siłę o wartości 1 N - posługuje się siłomierzem - podaje treść pierwszej zasady dynamiki Newtona.	i długości - szacuje rząd wielkości spodziewanego wyniku i wybiera właściwe przyrządy pomiarowe (np. do pomiaru długości) - posługuje się pojęciem niepewności pomiarowej; zapisuje wynik pomiaru wraz z jego jednostką oraz informacją o niepewności - wyjaśnia, dlaczego wszyscy posługujemy się jednym układem jednostek — układem SI - używa ze zrozumieniem przedrostków, np. mili-, mikro-, kilo- - projektuje proste doświadczenia dotyczące np. pomiaru długości - wykonuje schematyczny rysunek obrazujący układ doświadczalny - wyjaśnia istotę powtarzania pomiarów - zapisuje wynik zaokrąglony do zadanej liczby cyfr znaczących - planuje pomiar np. długości tak, aby zminimalizować niepewność pomiaru - projektuje tabelę pomiarową pod kierunkiem nauczyciela - definiuje siłę jako miarę działania jednego ciała na drugie - podaje przykłady działania sił i rozpoznaje je w różnych sytuacjach praktycznych (siły: ciężkości, nacisku, sprężystości, oporów ruchu)	- wykonuje w zespole kilkuosobowym zaprojektowane doświadczenie demonstrujące dodawanie sił o różnych kierunkach - demonstruje skutki bezwładności ciał.		

	- wyznacza wartość siły za pomocą siłomierza albo wagi analogowej lub cyfrowej, zapisuje wynik pomiaru wraz z jego jednostką oraz informacją o niepewności - wyznacza i rysuje siłę wypadkową sił o jednakowych kierunkach - określa warunki, w których siły się równoważą - rysuje siły, które się równoważą - wyjaśnia, od czego zależy bezwładność ciała - posługuje się pojęciem masy jako miary bezwładności ciał - ilustruje I zasadę dynamiki Newtona - wyjaśnia zachowanie się ciał na podstawie pierwszej zasady dynamiki Newtona.			
Dział 2. Ciała w ruchu				
- omawia, na czym polega ruch ciała - wskazuje przykłady względności ruchu - rozróżnia pojęcia: droga i odległość - stosuje jednostki drogi i czasu - określa, o czym informuje prędkość - wymienia jednostki prędkości - opisuje ruch jednostajny prostoliniowy - wymienia właściwe przyrządy pomiarowe - mierzy, np. krokami, drogę, którą zamierza przebyć	- opisuje wybrane układy odniesienia - wyjaśnia, na czym polega względność ruchu - szkicuje wykres zależności drogi od czasu na podstawie podanych informacji - wyodrębnia zjawisko z kontekstu, wskazuje czynniki istotne i nieistotne dla wyniku doświadczenia - wyjaśnia, jaki ruch nazywamy ruchem jednostajnym	- odczytuje dane zawarte na wykresach opisujących ruch - rysuje wykres zależności drogi od czasu w ruchu jednostajnym prostoliniowym - wykonuje doświadczenia w zespole - szkicuje wykres zależności prędkości od czasu w ruchu jednostajnym - stosuje wzory na drogę, prędkość i czas - rozwiązuje trudniejsze zadania obliczeniowe dotyczące ruchu jednostajnego	- sporządza wykres na podstawie danych zawartych w tabeli - analizuje wykres i rozpoznaje, czy opisana zależność jest rosnąca, czy malejąca - opisuje prędkość jako wielkość wektorową - projektuje i wykonuje doświadczenie pozwalające badać ruch jednostajny prostoliniowy - rysuje wykres zależności prędkości od czasu w ruchu jednostajnym na podstawie danych z doświadczeń	- opanowuje wszystkie treści z podstawy programowej - rozwiązuje zadania o wysokim stopniu trudności.

- mierzy czas, w jakim przebywa zaplanowany odcinek drogi - stosuje pojęcie prędkości średniej - podaje jednostkę prędkości średniej - wyjaśnia, jaką prędkość (średnią czy chwilową) wskazują drogowe znaki ograniczenia prędkości - definiuje przyspieszenie - stosuje jednostkę przyspieszenia - wyjaśnia, co oznacza przyspieszenie równe np. - rozróżnia wielkości dane i szukane - wymienia przykłady ruchu jednostajnie opóźnionego i ruchu jednostajnie przyspieszonego.	- posługuje się wzorem na drogę w ruchu jednostajnym prostoliniowym - szkicuje wykres zależności prędkości od czasu w ruchu jednostajnym na podstawie podanych danych - oblicza wartość prędkości - posługuje się pojęciem prędkości do opisu ruchu prostoliniowego jednostajnego - rozwiązuje proste zadania obliczeniowe związane z ruchem, stosując związek prędkości z drogą i czasem, w którym ta droga została przebyta - zapisuje wyniki pomiarów w tabeli - odczytuje z wykresu zależności prędkości od czasu wartości prędkości w poszczególnych chwilach - oblicza drogę przebytą przez ciało w ruchu jednostajnym prostoliniowym - rysuje wykres zależności drogi od czasu w ruchu jednostajnym prostoliniowym na podstawie danych z tabeli - posługuje się jednostką prędkości w układzie SI, przelicza jednostki prędkości (przelicza wielokrotności i podwielokrotności) - zapisuje wynik obliczenia w zaokrągleniu do liczby cyfr znaczących wynikającej z dokładności pomiaru lub z	- rozwiązuje zadania nieobliczeniowe dotyczące ruchu jednostajnego - planuje doświadczenie związane z wyznaczeniem prędkości, wybiera właściwe narzędzia pomiarowe, wskazuje czynniki istotne i nieistotne, wyznacza prędkość na podstawie pomiaru drogi i czasu, w którym ta droga została przebyta, krytycznie ocenia wyniki doświadczenia - przewiduje, jaki będzie czas jego ruchu na wyznaczonym odcinku drogi, gdy jego prędkość wzrośnie: 2, 3 i więcej razy - przewiduje, jaki będzie czas jego ruchu na wyznaczonym odcinku drogi, gdy jego prędkość zmaleje: 2, 3 i więcej razy - wyjaśnia, od czego zależy niepewność pomiaru drogi i czasu - wyznacza na podstawie danych z tabeli (lub doświadczania) prędkość średnią - wyjaśnia pojęcie prędkości względnej - oblicza przyspieszenie i wynik zapisuje wraz z jednostką - określa przyspieszenie w ruchu jednostajnie opóźnionym - stosuje do obliczeń związek przyspieszenia ze zmianą prędkości i czasem, w którym ta zmiana nastąpiła ( )	- analizuje wykresy zależności prędkości od czasu i drogi od czasu dla różnych ciał poruszających się ruchem jednostajnym - oblicza prędkość ciała względem innych ciał, np. prędkość pasażera w jadącym pociągu - oblicza prędkość względem różnych układów odniesienia - demonstruje ruch jednostajnie przyspieszony - rysuje, na podstawie wyników pomiaru przedstawionych w tabeli, wykres zależności prędkości ciała od czasu w ruchu jednostajnie przyspieszonym - analizuje wykres zależności prędkości od czasu sporządzony dla kilku ciał i na tej postawie określa, prędkość którego ciała rośnie najszybciej, a którego – najwolniej - opisuje, analizując wykres zależności prędkości od czasu, czy prędkość ciała rośnie szybciej, czy wolniej - demonstruje ruch opóźniony, wskazuje w otaczającej rzeczywistości przykłady ruchu opóźnionego i jednostajnie opóźnionego - oblicza prędkość końcową w ruchu prostoliniowym jednostajnie przyspieszonym - rozwiązuje zadania obliczeniowe dla ruchu	

	danych (np. z dokładnością do 2–3 cyfr znaczących) - wyznacza prędkość, z jaką się porusza, idąc lub biegnąc, i zapisuje wynik zaokrąglony do zadanej liczby cyfr znaczących - szacuje długość przebytej drogi na podstawie liczby kroków potrzebnych do jej przebycia - odróżnia prędkość średnią od prędkości chwilowej - wykorzystuje pojęcie prędkości średniej do rozwiązywania prostych zadań obliczeniowych, rozróżnia dane i szukane, przelicza wielokrotności i podwielokrotności - wyjaśnia, jaki ruch nazywamy ruchem jednostajnie przyspieszonym - wyjaśnia sens fizyczny przyspieszenia - odczytuje z wykresu zależności prędkości od czasu wartości prędkości w poszczególnych chwilach - rozwiązuje proste zadania obliczeniowe, wyznacza przyspieszenie, czas rozpędzania i zmianę prędkości ciała - wyjaśnia, jaki ruch nazywamy ruchem jednostajnie opóźnionym - opisuje jakościowo ruch jednostajnie opóźniony - opisuje, analizując wykres zależności prędkości od czasu, czy prędkość ciała rośnie, czy maleje	- posługuje się zależnością drogi od czasu dla ruchu jednostajnie przyspieszonego - szkicuje wykres zależności drogi od czasu w ruchu jednostajnie przyspieszonym - projektuje tabelę, w której będzie zapisywać wyniki pomiarów - wykonuje w zespole doświadczenie pozwalające badać zależność przebytej przez ciało drogi od czasu w ruchu jednostajnie przyspieszonym - oblicza przebytą drogę w ruchu jednostajnie przyspieszonym, korzystając ze wzoru - posługuje się wzorem - rysuje wykresy na podstawie podanych informacji - wyznacza wartość prędkości i drogę z wykresów zależności prędkości i drogi od czasu dla ruchu prostoliniowego odcinkami jednostajnego - oblicza przyspieszenie, korzystając z danych odczytanych z wykresu zależności drogi od czasu - rozpoznaje rodzaj ruchu na podstawie wykresów zależności prędkości od czasu i drogi od czasu.	jednostajnie przyspieszonego i jednostajnie opóźnionego - rozwiązuje zadania obliczeniowe dla ruchu jednostajnie opóźnionego - projektuje doświadczenie pozwalające badać zależność przebytej przez ciało drogi od czasu w ruchu jednostajnie przyspieszonym - wykonuje wykres zależności drogi od czasu w ruchu jednostajnie przyspieszonym na podstawie danych doświadczalnych - wyjaśnia, dlaczego wykres zależności drogi od czasu w ruchu jednostajnie przyspieszonym nie jest linią prostą - rozwiązuje trudniejsze zadanie rachunkowe na podstawie analizy wykresu - wyznacza zmianę prędkości i przyspieszenie z wykresów zależności prędkości od czasu dla ruchu prostoliniowego jednostajnie zmiennego (przyspieszonego lub opóźnionego).	

	- posługuje się pojęciem przyspieszenia do opisu ruchu prostoliniowego jednostajnie przyspieszonego i jednostajnie opóźnionego - odczytuje dane zawarte na wykresach opisujących ruch.			
Dział 3. Siła wpływa na ruch				
- omawia zależność przyspieszenia od siły działającej na ciało - opisuje zależność przyspieszenia od masy ciała (stwierdza, że łatwiej poruszyć lub zatrzymać ciało o mniejszej masie) - współpracuje z innymi członkami zespołu podczas wykonywania doświadczenia - opisuje ruch ciał na podstawie drugiej zasady dynamiki Newtona - podaje definicję jednostki siły (1 niutona) - mierzy siłę ciężkości działającą na wybrane ciała o niewielkiej masie, zapisuje wyniki pomiaru wraz z jednostką - stosuje jednostki masy i siły ciężkości - opisuje ruch spadających ciał - używa pojęcia przyspieszenie grawitacyjne - opisuje skutki wzajemnego oddziaływania ciał (np. zjawisko odrzutu) - podaje treść trzeciej zasady dynamiki	- podaje przykłady zjawisk będących skutkiem działania siły - wyjaśnia, że pod wpływem stałej siły ciało porusza się ruchem jednostajnie przyspieszonym - na podstawie opisu przeprowadza doświadczenie mające wykazać zależność przyspieszenia od działającej siły - projektuje pod kierunkiem nauczyciela tabelę pomiarową do zapisywania wyników pomiarów podczas badania drugiej zasady dynamiki - stosuje do obliczeń związek między siłą, masą i przyspieszeniem - wskazuje w otaczającej rzeczywistości przykłady wykorzystywania II zasady dynamiki - analizuje zachowanie się ciał na podstawie drugiej zasady dynamiki - wnioskuje, jak zmienia się siła, gdy przyspieszenie zmniejszy się 2, 3 i więcej razy	- planuje doświadczenie pozwalające badać zależność przyspieszenia od działającej siły - wykonuje doświadczenia w zespole - wskazuje czynniki istotne i nieistotne dla przebiegu doświadczenia - analizuje wyniki pomiarów i je interpretuje - oblicza przyspieszenie ciała, korzystając z drugiej zasady dynamiki - rozwiązuje zadania wymagające łączenia wiedzy na temat ruchu jednostajnie przyspieszonego i drugiej zasady dynamiki - oblicza siłę ciężkości działającą na ciało znajdujące się np. na Księżycu - formułuje wnioski z obserwacji spadających ciał - wymienia warunki, jakie muszą być spełnione, aby ciało spadało swobodnie - wyjaśnia, na czym polega swobodny spadek ciał - określa sposób pomiaru sił wzajemnego oddziaływania ciał	- rysuje wykres zależności przyspieszenia ciała od siły działającej na to ciało - rysuje wykres zależności przyspieszenia ciała od jego masy - planuje doświadczenie pozwalające badać zależność przyspieszenia od działającej siły - planuje doświadczenie pozwalające badać zależność przyspieszenia od masy ciała - formułuje hipotezę badawczą - bada doświadczalnie zależność przyspieszenia od masy ciała - porównuje sformułowane wyniki z postawionymi hipotezami - stosuje do obliczeń związek między siłą, masą i przyspieszeniem w trudniejszych sytuacjach - rozwiązuje zadania, w których trzeba obliczyć siłę wypadkową, korzystając z drugiej zasady dynamiki - rozwiązuje zadania problemowe z wykorzystaniem II zasady dynamiki i zależności drogi od czasu oraz prędkości od	- opanowuje wszystkie treści z podstawy programowej - rozwiązuje zadania o wysokim stopniu trudności

- opisuje wzajemne oddziaływanie ciał, posługując się trzecią zasadą dynamiki Newtona.	- wnioskuje, jak zmienia się siła, gdy przyspieszenie wzrośnie 2, 3 i więcej razy - wnioskuje o masie ciała, gdy pod wpływem danej siły przyspieszenie wzrośnie 2, 3 i więcej razy - rozróżnia pojęcia: masa i siła ciężkości - oblicza siłę ciężkości działającą na ciało na Ziemi - wymienia przykłady ciał oddziałujących na siebie - wskazuje przyczyny oporów ruchu - rozróżnia pojęcia: tarcie statyczne i tarcie kinetyczne - wymienia pozytywne i negatywne skutki tarcia.	- rysuje siły wzajemnego oddziaływania ciał w prostych przypadkach, np. ciało leżące na stole, ciało wiszące na lince - wyodrębnia z tekstów opisujących wzajemne oddziaływanie ciał informacje kluczowe dla tego zjawiska, wskazuje jego praktyczne wykorzystanie - opisuje, jak zmierzyć siłę tarcia statycznego - omawia sposób badania, od czego zależy tarcie - uzasadnia, dlaczego stojący w autobusie pasażer traci równowagę, gdy autobus nagle rusza, nagle się zatrzymuje lub skręca - wyjaśnia dlaczego człowiek siedzący na krzesełku kręcącej się karuzeli odczuwa działanie pozornej siły nazywanej siłą odśrodkową.	czasu w ruchu jednostajnie przyspieszonym - wyjaśnia, od czego zależy siła ciężkości działająca na ciało znajdujące się na powierzchni Ziemi - omawia zasadę działania wagi - wyjaśnia, dlaczego spadek swobodny ciał jest ruchem jednostajnie przyspieszonym - wskazuje czynniki istotne i nieistotne dla tego, czy spadanie ciała można nazwać spadkiem swobodnym - rysuje siły działające na ciała w skomplikowanych sytuacjach, np. ciało leżące na powierzchni równi, ciało wiszące na lince i odchylone o pewien kąt - wyjaśnia zjawisko odrzutu, posługując się trzecią zasadą dynamiki - planuje i wykonuje doświadczenie dotyczące pomiaru siły tarcia statycznego i dynamicznego - formułuje wnioski na podstawie wyników doświadczenia - proponuje sposoby zmniejszania lub zwiększania siły tarcia w zależności od potrzeby - uzasadnia, dlaczego siły bezwładności są siłami pozornymi - omawia przykłady sytuacji, które możemy wyjaśnić za pomocą bezwładności ciał.	

Dział 4. Praca i energia				
- wskazuje sytuacje, w których w fizyce jest wykonywana praca - wymienia jednostki pracy - rozróżnia wielkości dane i szukane - definiuje energię - wymienia źródła energii - wymienia jednostki energii potencjalnej - podaje przykłady ciał mających energię potencjalną ciężkości - wyjaśnia, które ciała mają energię kinetyczną - wymienia jednostki energii kinetycznej - podaje przykłady ciał mających energię kinetyczną - opisuje na przykładach przemiany energii potencjalnej w kinetyczną (i odwrotnie) - wskazuje, skąd organizm czerpie energię potrzebną do życia - wymienia przykłady paliw kopalnych, z których spalania uzyskujemy energię - wyjaśnia pojęcie mocy - wyjaśnia, jak oblicza się moc - wymienia jednostki mocy - szacuje masę przedmiotów użytych w doświadczeniu - wyznacza masę, posługując się wagą - rozróżnia dźwignie dwustronną i jednostronną	- wyjaśnia, jak obliczamy pracę mechaniczną - definiuje jednostkę pracy – dżul (1 J) - wskazuje, kiedy mimo działającej siły, nie jest wykonywana praca - oblicza pracę mechaniczną i wynik zapisuje wraz z jednostką - wylicza różne formy energii (np. energia kinetyczna, energia potencjalna grawitacji, energia potencjalna sprężystości) - rozwiązuje proste zadania, stosując wzór na pracę - posługuje się proporcjonalnością prostą do obliczania pracy - formułuje zasadę zachowania energii - wyjaśnia, które ciała mają energię potencjalną grawitacji - wyjaśnia, od czego zależy energia potencjalna grawitacji - porównuje energię potencjalną grawitacji tego samego ciała, ale znajdującego się na różnej wysokości nad określonym poziomem - wyznacza zmianę energii potencjalnej grawitacji i wynik zapisuje wraz z jednostką - porównuje energię potencjalną grawitacji różnych ciał, ale znajdujących się na tej samej wysokości nad określonym poziomem	- rozwiązuje proste zadania, stosując związek pracy z siłą i drogą, na jakiej została wykonana praca - wylicza różne formy energii - opisuje krótko różne formy energii - wymienia sposoby wykorzystania różnych form energii - posługuje się proporcjonalnością prostą do obliczenia energii potencjalnej ciała - rozwiązuje proste zadania z wykorzystaniem wzoru na energię potencjalną - rozwiązuje proste zadania z wykorzystaniem wzoru na energię kinetyczną - opisuje wpływ wykonanej pracy na zmianę energii kinetycznej - posługuje się pojęciem energii mechanicznej jako sumy energii potencjalnej i kinetycznej - stosuje zasadę zachowania energii mechanicznej do rozwiązywania prostych zadań nieobliczeniowych - stosuje zasadę zachowania energii do rozwiązywania prostych zadań nieobliczeniowych - wyjaśnia, gdzie należy szukać informacji o wartości energetycznej pożywienia	- wyjaśnia na przykładach, dlaczego mimo działania siły, nie jest wykonywana praca - opisuje przebieg doświadczenia pozwalającego wyznaczyć pracę, wyróżnia kluczowe kroki, sposób postępowania oraz wskazuje rolę użytych przyrządów - opisuje na wybranych przykładach przemiany energii - posługuje się informacjami pochodzącymi z różnych źródeł, w tym tekstów popularnonaukowych; wyodrębnia z nich kluczowe informacje dotyczące form energii - rozwiązuje nietypowe zadania, posługując się wzorem na energię potencjalną - przewiduje i ocenia niebezpieczeństwo związane z przebywaniem człowieka na dużych wysokościach - rozwiązuje nietypowe zadania z wykorzystaniem wzoru na energię kinetyczną - przewiduje i ocenia niebezpieczeństwo związane z szybkim ruchem pojazdów - rozwiązuje zadania problemowe (nieobliczeniowe) z wykorzystaniem poznanych praw i zależności - stosuje zasadę zachowania energii do opisu zjawisk	- opanowuje wszystkie treści z podstawy programowej - rozwiązuje zadania o wysokim stopniu trudności.

- wymienia przykłady zastosowania dźwigni w swoim otoczeniu - wymienia zastosowania bloku nieruchomego - wymienia zastosowania kołowrotu.	- wyznacza zmianę energii potencjalnej grawitacji - określa praktyczne sposoby wykorzystania energii potencjalnej grawitacji - opisuje wykonaną pracę jako zmianę energii potencjalnej - wyznacza doświadczalnie energię potencjalną grawitacji, korzystając z opisu doświadczenia - wyjaśnia, od czego zależy energia kinetyczna - porównuje energię kinetyczną tego samego ciała, ale poruszającego się z różną prędkością - porównuje energię kinetyczną różnych ciał, poruszających się z taką samą prędkością - wyznacza zmianę energii kinetycznej w typowych sytuacjach - określa praktyczne sposoby wykorzystania energii kinetycznej - wyjaśnia, dlaczego energia potencjalna grawitacji ciała spadającego swobodnie maleje, a kinetyczna rośnie - wyjaśnia, dlaczego energia kinetyczna ciała rzuconego pionowo w górę maleje, a potencjalna rośnie - opisuje, do jakich czynności życiowych człowiekowi jest potrzebna energia	- opisuje, do czego człowiekowi potrzebna jest energia - wyjaśnia potrzebę oszczędzania energii jako najlepszego działania w trosce o ochronę naturalnego środowiska człowieka - przelicza wielokrotności i podwielokrotności jednostek pracy i mocy - posługuje się pojęciem mocy do obliczania pracy wykonanej (przez urządzenie) - rozwiązuje proste zadania z wykorzystaniem wzoru na moc - stosuje prawo równowagi dźwigni do rozwiązywania prostych zadań - wyznacza masę przedmiotów, posługując się dźwignią dwustronną, linijką i innym ciałem o znanej masie - wyjaśnia zasadę działania dźwigni dwustronnej - rozwiązuje proste zadania, stosując prawo równowagi dźwigni - wyjaśnia działanie kołowrotu - wyjaśnia zasadę działania bloku nieruchomego.	- opisuje negatywne skutki pozyskiwania energii z paliw kopalnych związane z niszczeniem środowiska i globalnym ociepleniem - wymienia źródła energii odnawialnej - rozwiązuje nietypowe zadania z wykorzystaniem wzoru na energię, pracę i moc - wyjaśnia, dlaczego dźwignię można zastosować do wyznaczania masy ciała - planuje doświadczenie (pomiar masy) - ocenia otrzymany wynik pomiaru masy - opisuje działanie napędu w rowerze.	

	- wymienia jednostki, w jakich podajemy wartość energetyczną pokarmów - przelicza jednostki czasu - stosuje do obliczeń związek mocy z pracą i czasem, w którym ta praca została wykonana - porównuje pracę wykonaną w tym samym czasie przez urządzenia o różnej mocy - porównuje pracę wykonaną w różnym czasie przez urządzenia o tej samej mocy - przelicza energię wyrażoną w kilowatogodzinach na dżule i odwrotnie - wyznacza doświadczalnie warunek równowagi dźwigni dwustronnej - wyjaśnia, kiedy dźwignia jest w równowadze - porównuje otrzymane wyniki z oszacowanymi masami oraz wynikami uzyskanymi przy zastosowaniu wagi - wyjaśnia, w jakim celu i w jakich sytuacjach stosujemy maszyny proste - opisuje blok nieruchomy.			
Dział 5. Cząsteczki i ciepło				
- stwierdza, że wszystkie ciała są zbudowane z atomów lub cząsteczek - podaje przykłady świadczące o ruchu cząsteczek - opisuje pokaz ilustrujący zjawisko dyfuzji - podaje przykłady dyfuzji	- podaje przykłady świadczące o przyciąganiu się cząsteczek - opisuje zjawisko napięcia powierzchniowego - demonstruje zjawisko napięcia powierzchniowego - opisuje budowę mikroskopową ciał stałych, cieczy i gazów	- wyjaśnia mechanizm zjawiska dyfuzji - opisuje doświadczenie ilustrujące zjawisko napięcia powierzchniowego - wyjaśnia przyczynę występowania zjawiska napięcia powierzchniowego	- wyjaśnia, kiedy cząsteczki zaczynają się odpychać - analizuje różnice w budowie mikroskopowej ciał stałych, cieczy i gazów - opisuje różnice w budowie ciał krystalicznych i bezpostaciowych	- opanowuje wszystkie treści z podstawy programowej - rozwiązuje zadania o wysokim stopniu trudności.

- nazywa stany skupienia materii - wymienia właściwości ciał stałych, cieczy i gazów - nazywa zmiany stanu skupienia materii - odczytuje z tabeli temperatury topnienia i wrzenia wybranych substancji - wyjaśnia zasadę działania termometru - posługuje się pojęciem temperatury - opisuje skalę temperatur Celsjusza - rozróżnia wielkości dane i szukane - mierzy czas, masę, temperaturę - zapisuje wyniki w formie tabeli - wymienia dobre i złe przewodniki ciepła - wymienia materiały zawierające w sobie powietrze, co czyni je dobrymi izolatorami - opisuje techniczne zastosowania materiałów izolacyjnych - mierzy temperaturę topnienia lodu - stwierdza, że temperatura topnienia i krzepnięcia dla danej substancji jest taka sama - odczytuje ciepło topnienia wybranych substancji z tabeli - podaje przykłady wykorzystania zjawiska parowania - odczytuje ciepło parowania wybranych substancji z tabeli	- omawia budowę kryształów na przykładzie soli kamiennej - opisuje zjawiska topnienia, krzepnięcia, parowania, skraplania, sublimacji i resublimacji - posługuje się skalami temperatur (Celsjusza, Kelvina) - przelicza temperaturę w skali Celsjusza na temperaturę w skali Kelvina i odwrotnie - definiuje energię wewnętrzną ciała - definiuje przepływ ciepła - wyjaśnia rolę użytych w doświadczeniu przyrządów - zapisuje wynik zaokrąglony do zadanej liczby cyfr znaczących - zapisuje wynik obliczeń jako przybliżony (z dokładnością do 2–3 cyfr znaczących) - odczytuje dane z wykresu - rozróżnia dobre i złe przewodniki ciepła - informuje, że ciała o równej temperaturze pozostają w równowadze termicznej - definiuje konwekcję - opisuje przepływ powietrza w pomieszczeniach, wywołany zjawiskiem konwekcji - wyjaśnia, że materiał zawierający oddzielone od siebie porcje powietrza, zatrzymuje konwekcję, a przez to staje się dobrym izolatorem - demonstruje zjawisko topnienia - wyjaśnia, że ciała krystaliczne mają określoną temperaturę	- ilustruje istnienie sił spójności i w tym kontekście tłumaczy formowanie się kropli - wyjaśnia właściwości ciał stałych, cieczy i gazów w oparciu o ich budowę wewnętrzną - wyjaśnia, że dana substancja krystaliczna ma określoną temperaturę topnienia i wrzenia - wyjaśnia, że różne substancje mają różną temperaturę topnienia i wrzenia - wyjaśnia, od czego zależy energia wewnętrzna ciała - wyjaśnia, jak można zmienić energię wewnętrzną ciała - posługuje się proporcjonalnością prostą do obliczenia ilości energii dostarczonej ciału - rozwiązuje proste zadania z wykorzystaniem wzoru na ilość dostarczonej energii - przelicza wielokrotności i podwielokrotności jednostek fizycznych - wyjaśnia rolę izolacji cieplnej - opisuje ruch wody w naczyniu wywołany zjawiskiem konwekcji - demonstruje zjawisko konwekcji - opisuje przenoszenie ciepła przez promieniowanie - wyjaśnia, że proces topnienia przebiega, gdy ciału dostarczamy energię w postaci ciepła i nie powoduje to zmiany jego temperatury	- opisuje zmianę objętości ciał wynikającą ze zmiany stanu skupienia substancji - analizuje jakościowo związek między temperaturą a średnią energią kinetyczną (ruchu chaotycznego) cząsteczek - analizuje jakościowo zmiany energii wewnętrznej spowodowane wykonaniem pracy i przepływem ciepła - szacuje rząd wielkości spodziewanego wyniku i ocenia na tej podstawie wartości obliczanych wielkości fizycznych - wyjaśnia przekazywanie energii w postaci ciepła w zjawisku przewodnictwa cieplnego; wskazuje, że nie następuje przekazywanie energii w postaci ciepła między ciałami o takiej samej temperaturze - bada zjawisko przewodnictwa cieplnego i określa, który z badanych materiałów jest lepszym przewodnikiem ciepła - wyjaśnia przepływ ciepła w zjawisku przewodnictwa cieplnego - wyjaśnia, na czym polega zjawisko konwekcji - wyjaśnia rolę zjawiska konwekcji dla klimatu naszej planety - przewiduje stan skupienia substancji na podstawie informacji odczytanych z wykresu zależności t(Q)	

- porównuje ciepło parowania różnych cieczy.	topnienia, a ciała bezpostaciowe – nie - odczytuje informacje z wykresu zależności temperatury od dostarczonego ciepła - definiuje ciepło topnienia - podaje jednostki ciepła topnienia - porównuje ciepło topnienia różnych substancji - opisuje zjawisko parowania - opisuje zjawisko wrzenia - definiuje ciepło parowania - podaje jednostkę ciepła parowania - demonstruje i opisuje zjawisko skraplania.	- wyjaśnia, że w procesie krzepnięcia ciało oddaje energię w postaci ciepła - posługuje się pojęciem ciepła topnienia - wyjaśnia, że proces wrzenia przebiega, gdy ciału dostarczamy energię w postaci ciepła i nie powoduje to zmiany jego temperatury - rozwiązuje proste zadania z wykorzystaniem ciepła topnienia - posługuje się pojęciem ciepła parowania - rozwiązuje proste zadania z wykorzystaniem pojęcia ciepła parowania.	- wyjaśnia, na czym polega parowanie - wyjaśnia, dlaczego parowanie wymaga dostarczenia dużej ilości energii.	
Dział 6. Ciśnienie i siła wyporu				
- wymienia jednostki objętości - wyjaśnia, że menzurki różnią się pojemnością i dokładnością - wyjaśnia, jakie wielkości fizyczne trzeba znać, aby obliczyć gęstość - wymienia jednostki gęstości - odczytuje gęstości wybranych ciał z tabeli - rozróżnia dane i szukane - wymienia wielkości fizyczne, które musi wyznaczyć - zapisuje wyniki pomiarów w tabeli - oblicza średni wynik pomiaru - opisuje, jak obliczamy ciśnienie - wymienia jednostki ciśnienia	- wyjaśnia pojęcie objętości - przelicza jednostki objętości - szacuje objętość zajmowaną przez ciała - oblicza objętość ciał mających kształt prostopadłościanu lub sześcianu, stosując odpowiedni wzór matematyczny - wyznacza objętość cieczy i ciał stałych przy użyciu menzurki - zapisuje wynik pomiaru wraz z jego niepewnością - wyjaśnia, o czym informuje gęstość - porównuje gęstości różnych ciał - wybiera właściwe narzędzia pomiaru	- przelicza jednostki objętości - szacuje objętość zajmowaną przez ciała - przelicza jednostki gęstości - posługuje się pojęciem gęstości do rozwiązywania zadań nieobliczeniowych - analizuje różnice gęstości substancji w różnych stanach skupienia wynikające z budowy mikroskopowej ciał stałych, cieczy i gazów - rozwiązuje proste zadania z wykorzystaniem zależności między masą, objętością i gęstością - projektuje tabelę pomiarową - opisuje doświadczenie ilustrujące różne skutki działania	- rozwiązuje nietypowe zadania związane z objętością ciał i skalą menzurek - planuje sposób wyznaczenia objętości bardzo małych ciał, np. szpilki, pinezki - szacuje masę ciał, znając ich gęstość i objętość - rozwiązuje trudniejsze zadania z wykorzystaniem zależności między masą, objętością i gęstością - planuje doświadczenie w celu wyznaczenia gęstości wybranej substancji - szacuje rząd wielkości spodziewanego wyniku pomiaru gęstości	- opanowuje wszystkie treści z podstawy programowej - rozwiązuje zadania o wysokim stopniu trudności

- wymienia sytuacje, w których chcemy zmniejszyć ciśnienie - wymienia sytuacje, w których chcemy zwiększyć ciśnienie - stwierdza, że w naczyniach połączonych ciecz dąży do wyrównania poziomów - opisuje, jak obliczamy ciśnienie hydrostatyczne - odczytuje dane z wykresu zależności ciśnienia od wysokości słupa cieczy - stwierdza, że ciecz wywiera ciśnienie także na ścianki naczynia - wymienia praktyczne zastosowania prawa Pascala - stwierdza, że na ciało zanurzone w cieczy działa siła wyporu - mierzy siłę wyporu za pomocą siłomierza (dla ciała wykonanego z jednorodnej substancji o gęstości większej od gęstości wody) - stwierdza, że siła wyporu działa także w gazach - wymienia zastosowania praktyczne siły wyporu powietrza - opisuje doświadczenie z rurką do napojów świadczące o istnieniu ciśnienia atmosferycznego - wskazuje, że do pomiaru ciśnienia atmosferycznego służy barometr - odczytuje dane z wykresu zależności ciśnienia atmosferycznego od wysokości.	- wyznacza gęstość substancji, z jakiej wykonano przedmiot w kształcie regularnym, za pomocą wagi i przymiaru - wyznacza gęstość substancji, z jakiej wykonano przedmiot o nieregularnym kształcie, za pomocą wagi, cieczy i cylindra miarowego - porównuje otrzymany wynik z szacowanym - wyjaśnia, o czym informuje ciśnienie - definiuje jednostkę ciśnienia - wyjaśnia, w jaki sposób można zmniejszyć ciśnienie - wyjaśnia, w jaki sposób można zwiększyć ciśnienie - posługuje się pojęciem parcia - stosuje do obliczeń związek między parciem a ciśnieniem - demonstruje zależność ciśnienia hydrostatycznego od wysokości słupa cieczy - wyjaśnia, od czego zależy ciśnienie hydrostatyczne - opisuje, od czego nie zależy ciśnienie hydrostatyczne - rozpoznaje proporcjonalność prostą na podstawie wykresu zależności ciśnienia od wysokości słupa cieczy - stosuje do obliczeń związek między ciśnieniem hydrostatycznym a wysokością słupa cieczy i jej gęstością - demonstruje prawo Pascala - formułuje prawo Pascala	ciała na podłoże, w zależności od wielkości powierzchni styku - posługuje się pojęciem ciśnienia do wyjaśnienia zadań problemowych - rozwiązuje proste zadania z wykorzystaniem zależności między siłą nacisku, powierzchnią styku ciał i ciśnieniem - stosuje pojęcie ciśnienia hydrostatycznego do rozwiązywania zadań rachunkowych - posługuje się proporcjonalnością prostą do wyznaczenia ciśnienia cieczy lub wysokości słupa cieczy - opisuje doświadczenie ilustrujące prawo Pascala - rozwiązuje zadania rachunkowe, posługując się prawem Pascala i pojęciem ciśnienia - wyjaśnia, skąd się bierze siła wyporu - wyjaśnia pływanie ciał na podstawie prawa Archimedesa - oblicza siłę wyporu, stosując prawo Archimedesa - przewiduje wynik zaproponowanego doświadczenia dotyczącego prawa Archimedesa - oblicza ciśnienie słupa wody równoważące ciśnienie atmosferyczne - opisuje doświadczenie pozwalające wyznaczyć ciśnienie atmosferyczne w sali lekcyjnej	- porównuje otrzymany wynik z gęstościami substancji zamieszczonymi w tabeli i na tej podstawie identyfikuje materiał, z którego może być wykonane badane ciało - rozwiązuje nietypowe zadania z wykorzystaniem pojęcia ciśnienia - rozwiązuje zadania nietypowe z wykorzystaniem pojęcia ciśnienia hydrostatycznego - analizuje informacje pochodzące z tekstów popularnonaukowych i wyodrębnia z nich informacje kluczowe dla opisywanego zjawiska bądź problemu (np. z tekstów dotyczących nurkowania wyodrębnia informacje kluczowe dla bezpieczeństwa tego sportu) - rozwiązuje zadania problemowe, a do ich wyjaśnienia wykorzystuje prawo Pascala i pojęcie ciśnienia hydrostatycznego - analizuje i porównuje wartość siły wyporu działającą na piłeczkę wtedy, gdy ona pływa na wodzie, z wartością siły wyporu w sytuacji, gdy wpychamy piłeczkę pod wodę - analizuje siły działające na ciała zanurzone w cieczach i gazach, posługując się pojęciem siły wyporu i prawem Archimedesa	

	- posługuje się prawem Pascala, zgodnie z którym zwiększenie ciśnienia zewnętrznego powoduje jednakowy przyrost ciśnienia w całej objętości cieczy i gazu - wyjaśnia działanie prasy hydraulicznej i hamulca hydraulicznego - posługuje się pojęciem ciśnienia w cieczach i gazach wraz z jednostką - demonstruje prawo Archimedesa - formułuje prawo Archimedesa - opisuje doświadczenie z piłeczką pingpongową umieszczoną na wodzie - porównuje siłę wyporu działającą w cieczach z siłą wyporu działającą w gazach - wykonuje doświadczenie, aby sprawdzić swoje przypuszczenia - demonstruje istnienie ciśnienia atmosferycznego - wyjaśnia rolę użytych przyrządów - opisuje, od czego zależy ciśnienie powietrza - wykonuje doświadczenie ilustrujące zależność temperatury wrzenia od ciśnienia.	- wyjaśnia działanie niektórych urządzeń, np. szybkowaru, przyssawki.	- wyjaśnia, dlaczego siła wyporu działająca na ciało zanurzone w cieczy jest większa od siły wyporu działającej na to ciało umieszczone w gazie - rozwiązuje typowe zadania rachunkowe, stosując prawo Archimedesa - proponuje sposób rozwiązania zadania - rozwiązuje trudniejsze zadania z wykorzystaniem prawa Archimedesa - wyjaśnia, dlaczego powietrze nas nie zgniata - wyjaśnia, dlaczego woda pod zmniejszonym ciśnieniem wrze w temperaturze niższej niż 100°C - posługuje się pojęciem ciśnienia atmosferycznego do rozwiązywania zadań problemowych.	

Klasa 8

Szarym kolorem oznaczono treści, o których realizacji decyduje nauczyciel.

Wymagania na poszczególne oceny				
Ocena				
Dopuszczająca **Uczeń:**	**Dostateczna** **Uczeń:**	**Dobra** **Uczeń:**	**Bardzo dobra** **Uczeń:**	**Celująca** **Uczeń:**
Dział 1. Elektrostatyka				
- informuje, czym zajmuje się elektrostatyka; wskazuje przykłady elektryzowania ciał w otaczającej rzeczywistości - posługuje się pojęciem ładunku elektrycznego; rozróżnia dwa rodzaje ładunków elektrycznych (dodatnie i ujemne) - wyjaśnia, z czego składa się atom; przedstawia model budowy atomu na schematycznym rysunku - posługuje się pojęciami: przewodnika jako substancji, w której łatwo mogą się przemieszczać ładunki elektryczne, i izolatora jako substancji, w której ładunki elektryczne nie mogą się przemieszczać - odróżnia przewodniki od izolatorów; wskazuje ich przykłady - posługuje się pojęciem układu izolowanego; podaje zasadę zachowania ładunku elektrycznego	- doświadczalnie demonstruje zjawiska elektryzowania przez potarcie lub dotyk oraz wzajemne oddziaływanie ciał naelektryzowanych - opisuje sposoby elektryzowania ciał przez potarcie i dotyk; informuje, że te zjawiska polegają na przemieszczaniu się elektronów; - ilustruje to na przykładach - opisuje jakościowo oddziaływanie ładunków jednoimiennych i różnoimiennych; podaje przykłady oddziaływań elektrostatycznych w otaczającej rzeczywistości i ich zastosowań (poznane na lekcji) - posługuje się pojęciem ładunku elementarnego; podaje symbol ładunku elementarnego oraz wartość: $e \approx 1{,}6 \cdot 10–19$ C posługuje się pojęciem ładunku elektrycznego jako wielokrotności	- wskazuje przykłady oddziaływań elektro-statycznych w otaczającej rzeczywistości i ich zastosowań (inne niż poznane na lekcji) - opisuje budowę i zastosowanie maszyny elektrostatycznej porównuje oddziaływania elektrostatyczne i grawitacyjne wykazuje, że 1 C jest bardzo dużym ładunkiem elektrycznym (zawiera $6{,}24 \cdot 1018$ ładunków elementarnych: $1\ C = 6{,}24 \cdot 1018e$) - rozwiązuje zadania z wykorzystaniem zależności, że każdy ładunek elektryczny jest wielokrotnością ładunku elementarne-go; przelicza podwielokrotności, przeprowadza obliczenia i zapisuje wynik zaokrąglony do zadanej liczby cyfr znaczących - posługuje się pojęciem elektronów swobodnych;	- realizuje własny projekt dotyczący treści rozdziału Elektrostatyka - rozwiązuje zadania złożone, nietypowe, dotyczące treści rozdziału Elektrostatyka	- opanował wszystkie treści z podstaw, - rozwiązuje zadania na wysokim stopniu trudności.

- wyodrębnia z tekstów i rysunków informacje kluczowe dla opisywanego zjawiska lub problemu - współpracuje w zespole podczas przeprowadzania obserwacji i doświadczeń, przestrzegając zasad bezpieczeństwa - rozwiązuje proste (bardzo łatwe) zadania dotyczące treści rozdziału Elektrostatyka.	ładunku elementarnego; stosuje jednostkę ładunku (1 C) - wyjaśnia na przykładach, kiedy ciało jest naładowane dodatnio, a kiedy jest naładowane ujemnie posługuje się pojęciem jonu; - wyjaśnia, kiedy powstaje jon dodatni, a kiedy – jon ujemny doświadczalnie odróżnia przewodniki od izolatorów; - wskazuje ich przykłady informuje, że dobre przewodniki elektryczności są również dobrymi przewodnikami ciepła; wymienia przykłady zastosowań przewodników i izolatorów w otaczającej rzeczywistości stosuje zasadę zachowania ładunku elektrycznego - analizuje działanie elektroskopu na podstawie opisu jego budowy; posługuje się elektroskopem opisuje przemieszczanie się ładunków w przewodnikach pod wpływem oddziaływania ładunku zewnętrznego (indukcja elektrostatyczna) - podaje przykłady skutków i wykorzystania indukcji elektrostatycznej - przeprowadza doświadczenia: doświadczenie ilustrujące elektryzowanie ciał przez pocieranie oraz oddziaływanie ciał naelektryzowanych, doświadczenie wykazujące, że przewodnik można naelektryzować,	wykazuje, że w metalach znajdują się elektrony swobodne, a w izolatorach elektrony są związane z atomami; na tej podstawie uzasadnia podział substancji na przewodniki i izolatory - wyjaśnia wyniki obserwacji przeprowadzonych doświadczeń związanych z elektryzowaniem przewodników; uzasadnia na przykładach, że przewodnik można naelektryzować wtedy, gdy odizoluje się go od ziemi - wyjaśnia, na czym polega uziemienie ciała naelektryzowanego i zobojętnienie zgromadzonego na nim ładunku elektrycznego - opisuje działanie i zastosowanie piorunochronu - projektuje i przeprowadza: doświadczenie ilustrujące właściwości ciał naelektryzowanych, doświadczenie ilustrujące skutki indukcji elektrostatycznej, krytycznie ocenia ich wyniki; wskazuje czynniki istotne i nieistotne dla wyników doświadczeń; formułuje wnioski na podstawie wyników doświadczeń - rozwiązuje zadania bardziej złożone, ale typowe, dotyczące treści rozdziału Elektrostatyka - posługuje się informacjami pochodzącymi z analizy przeczytanych tekstów (w tym popularnonaukowych) dotyczących		

	elektryzowanie ciał przez zbliżenie ciała naelektryzowanego, korzystając z ich opisów i przestrzegając zasad bezpieczeństwa; - opisuje przebieg przeprowadzonego doświadczenia (wyróżnia kluczowe kroki i sposób postępowania, - wyjaśnia rolę użytych przyrządów, przedstawia wyniki i formułuje wnioski na podstawie tych wyników) rozwiązuje proste zadania dotyczące treści rozdziału Elektrostatyka.	treści rozdziału Elektrostatyka (w szczególności tekstu: Gdzie wykorzystuje się elektryzowanie ciał).		
Dział 2. Prąd elektryczny				
- określa umowny kierunek przepływu prądu elektrycznego - przeprowadza doświadczenie modelowe ilustrujące, czym jest natężenie prądu, korzystając z jego opisu - posługuje się pojęciem natężenia prądu wraz z jego jednostką (1 A) - posługuje się pojęciem obwodu elektrycznego; podaje warunki przepływu prądu elektrycznego w obwodzie elektrycznym - wymienia elementy prostego obwodu elektrycznego: źródło energii elektrycznej, odbiornik (np. żarówka, opornik), przewody, wyłącznik, mierniki (amperomierz, woltomierz); rozróżnia symbole graficzne tych elementów	- posługuje się pojęciem napięcia elektrycznego jako wielkości określającej ilość energii potrzebnej do przeniesienia jednostkowego ładunku w obwodzie; stosuje jednostkę napięcia (1 V) - opisuje przepływ prądu w obwodach jako ruch elektronów swobodnych albo jonów w przewodnikach - stosuje w obliczeniach związek między natężeniem prądu a ładunkiem i czasem jego przepływu przez poprzeczny przekrój przewodnika - rozróżnia sposoby łączenia elementów obwodu elektrycznego: szeregowy i równoległy	- porównuje oddziaływania elektrostatyczne i grawitacyjne - doświadczalnie wyznacza opór przewodnika przez pomiary napięcia na jego końcach oraz natężenia płynącego przezeń prądu; zapisuje wyniki pomiarów wraz z ich jednostkami, z uwzględnieniem informacji o niepewności; przeprowadza obliczenia i zapisuje wynik zaokrąglony do zadanej liczby cyfr znaczących - stwierdza, że elektrownie wytwarzają prąd przemienny, który do mieszkań jest dostarczany pod napięciem 230 V - rozwiązuje zadania (lub problemy) bardziej złożone,	- sporządza wykres zależności natężenia prądu od przyłożonego napięcia I(U) - rozwiązuje zadania złożone, nietypowe (lub problemy) dotyczące treści rozdziału Prąd elektryczny (w tym związane z obliczaniem kosztów zużycia energii elektrycznej) - realizuje własny projekt związany z treścią rozdziału Prąd elektryczny (inny niż opisany w podręczniku)	- opanował wszystkie treści z podstaw, - rozwiązuje zadania na wysokim stopniu trudności.

- wymienia przyrządy służące do pomiaru napięcia elektrycznego i natężenia prądu elektrycznego; - wyjaśnia, jak włącza się je do obwodu elektrycznego (amperomierz szeregowo, woltomierz równolegle) - wymienia formy energii, na jakie jest zamieniana energia elektryczna; wymienia źródła energii elektrycznej i odbiorniki; podaje ich przykłady - wyjaśnia, na czym polega zwarcie; opisuje rolę izolacji i bezpieczników przeciążeniowych w domowej sieci elektrycznej - opisuje warunki bezpiecznego korzystania z energii elektrycznej - wyodrębnia z tekstów, tabel i rysunków informacje kluczowe dla opisywanego zjawiska lub problemu - rozpoznaje zależność rosnącą bądź malejącą na podstawie danych z tabeli lub na podstawie wykresu - współpracuje w zespole podczas przeprowadzania obserwacji i doświadczeń, przestrzegając zasad bezpieczeństwa - rozwiązuje proste (bardzo łatwe) zadania dotyczące treści rozdziału *Prąd elektryczny*	- rysuje schematy obwodów elektrycznych składających się z jednego źródła energii, jednego odbiornika, mierników i wyłączników; - posługuje się symbolami graficznymi tych elementów posługuje się pojęciem oporu elektrycznego jako własnością przewodnika; posługuje się jednostką oporu (1 Ω). - stosuje w obliczeniach związek między napięciem a natężeniem prądu i oporem elektrycznym - posługuje się pojęciem pracy i mocy prądu elektrycznego wraz z ich jednostkami; stosuje w obliczeniach związek między tymi wielkościami oraz wzory na pracę i moc prądu elektrycznego posługuje się pojęciem mocy znamionowej; analizuje i porównuje dane na tabliczkach znamionowych różnych urządzeń elektrycznych - wyjaśnia różnicę między prądem stałym i przemiennym; wskazuje baterię, akumulator i zasilacz jako źródła stałego napięcia; odróżnia to napięcie od napięcia w przewodach doprowadzających prąd do mieszkań - opisuje skutki działania prądu na organizm człowieka i inne organizmy żywe; wskazuje zagrożenia porażeniem prądem elektry-cznym; podaje podstawowe zasady udzie- lania pierwszej pomocy	dotyczące treści rozdziału Prąd elektryczny - posługuje się informacjami pochodzącymi z analizy przeczytanych tekstów (w tym popularnonaukowych) dotyczących treści rozdziału Prąd elektryczny - realizuje projekt: Żarówka czy świetlówka (opisany w podręczniku)		

	- przeprowadza doświadczenia: doświadczenie wykazujące przepływ ładunków przez przewodniki, - łączy według podanego schematu obwód elektryczny składający się ze źródła (baterii), odbiornika (żarówki), amperomierza i woltomierza, - bada zależność natężenia prądu od rodzaju odbiornika (żarówki) przy tym samym napięciu oraz zależność oporu elektrycznego przewodnika od jego długości, pola przekroju poprzecznego i rodzaju materiału, z jakiego jest wykonany, wyznacza moc żarówki zasilanej z baterii za pomocą woltomierza i amperomierza, korzystając z ich opisów i przestrzegając zasad bezpieczeństwa; - odczytuje wskazania mierników; opisuje przebieg przeprowadzonego doświadczenia (wyróż-nia kluczowe kroki i sposób postępowania, wskazuje rolę użytych przyrządów, przedstawia wyniki doświadczenia lub - przeprowadza obliczenia i zapisuje wynik zaokrąglony do zadanej liczby cyfr znaczących, formułuje wnioski na podstawie tych wyników) - rozwiązuje proste zadania (lub problemy) dotyczące treści rozdziału Prąd elektryczny (rozpoznaje proporcjonalność prostą na podstawie wykresu,			

	przelicza wielokrotności i podwielokrotności oraz jednostki czasu, przeprowadza obliczenia i zapisuje wynik zaokrąglony do zadanej liczby cyfr znaczących).			
Dział 3. Magnetyzm				
- nazywa bieguny magnesów stałych, opisuje oddziaływanie między nimi - doświadczalnie demonstruje zachowanie się igły magnetycznej w obecności magnesu - opisuje zachowanie się igły magnetycznej w otoczeniu prostoliniowego przewodnika z prądem - posługuje się pojęciem zwojnicy; stwierdza, że zwojnica, przez którą płynie prąd elektryczny, zachowuje się jak magnes - wyodrębnia z tekstów i ilustracji informacje kluczowe dla opisywanego zjawiska lub problemu - współpracuje w zespole podczas przeprowadzania obserwacji i doświadczeń, przestrzegając zasad bezpieczeństwa rozwiązuje proste (bardzo łatwe) zadania dotyczące treści rozdziału *Magnetyzm.*	- opisuje zachowanie się igły magnetycznej w obecności magnesu oraz zasadę działania kompasu (podaje czynniki zakłócające jego prawidłowe działanie); posługuje się pojęciem biegunów magnetycznych Ziemi - opisuje na przykładzie żelaza oddziaływanie magnesów na materiały magnetyczne; stwierdza, że w pobliżu magnesu każdy kawałek żelaza staje się magnesem (namagnesowuje się), a przedmioty wykonane z ferromagnetyku wzmacniają oddziaływanie magnetyczne magnesu - podaje przykłady wykorzystania oddziaływania magnesów na materiały magnetyczne - opisuje właściwości ferromagnetyków; podaje przykłady ferromagnetyków - opisuje doświadczenie Oersteda; podaje wnioski wynikające z tego doświadczenia - doświadczalnie demonstruje zjawisko oddziaływania przewodnika z prądem na igłę magnetyczną - opisuje wzajemne oddziaływanie	- porównuje oddziaływania elektrostatyczne i magnetyczne - wyjaśnia, na czym polega namagnesowanie ferromagnetyku; posługuje się pojęciem domen magnetycznych - stwierdza, że linie, wzdłuż których igła kompasu lub opiłki układają się wokół prostoliniowego przewodnika z prądem, mają kształt współśrodkowych okręgów - opisuje sposoby wyznaczania biegunowości magnetycznej przewodnika kołowego i zwojnicy (reguła śruby prawoskrętnej, reguła prawej dłoni, na podstawie ułożenia strzałek oznaczających kierunek prądu – metoda liter S i N); stosuje wybrany sposób wyznaczania biegunowości przewodnika kołowego lub zwojnicy - opisuje działanie dzwonka elektro-magnetycznego lub zamka elektrycznego, korzystając ze schematu przedstawiającego jego budowę - rozwiązuje zadania (lub	- rozwiązuje zadania złożone, nietypowe (lub problemy) dotyczące treści rozdziału *Magnetyzm* - realizuje własny projekt związany z treścią rozdziału *Magnetyzm.*	- opanował wszystkie treści z podstaw, - rozwiązuje zadania na wysokim stopniu trudności.

	przewodników, przez które płynie prąd elektryczny, i magnesu trwałego - opisuje jakościowo wzajemne oddziaływanie dwóch przewodników, przez które płynie prąd elektryczny (wyjaśnia, kiedy przewodniki się przyciągają, a kiedy odpychają) - przeprowadza doświadczenia: - bada wzajemne oddziaływanie magnesów oraz oddziaływanie magnesów na żelazo i inne materiały magnetyczne, - bada zachowanie igły magnetycznej w otoczeniu prostoliniowego przewodnika z prądem, - bada oddziaływania magnesów trwałych i przewodników z prądem oraz wzajemne oddziaływanie przewodników z prądem, - bada zależność magnetycznych właściwości zwojnicy od obecności w niej rdzenia z ferromagnetyku oraz liczby zwojów i natężenia prądu płynącego przez zwoje, - korzystając z ich opisów i przestrzegając zasad bezpieczeństwa; wskazuje rolę użytych przyrządów oraz czynniki istotne i nieistotne dla wyników doświadczeń; formułuje wnioski na podstawie tych wyników rozwiązuje proste zadania (lub problemy) dotyczące treści rozdziału *Magnetyzm.*	problemy) bardziej złożone dotyczące treści rozdziału *Magnetyzm* - posługuje się informacjami pochodzącymi z analizy przeczytanych tekstów (w tym popularnonaukowych) dotyczących treści rozdziału *Magnetyzm* (w tym tekstu: *Właściwości magnesów i ich zastosowania* zamieszczonego w podręczniku).		

Dział 4. Drgania i fale				
- opisuje ruch okresowy wahadła; wskazuje położenie równowagi i amplitudę tego ruchu; podaje przykłady ruchu okresowego w otaczającej rzeczywistości - posługuje się pojęciami okresu i częstotliwości wraz z ich jednostka-mi do opisu ruchu okresowego - wyznacza amplitudę i okres drgań na podstawie wykresu zależności położenia od czasu - wskazuje drgające ciało jako źródło fali mechanicznej; posługuje się pojęciami: amplitudy, okresu, częstotliwości i długości fali do opisu fal; podaje przykłady fal mechanicznych w otaczającej rzeczywistości - stwierdza, że źródłem dźwięku jest drgające ciało, a do jego rozchodzenia się potrzebny jest ośrodek (dźwięk nie rozchodzi się w próżni); podaje przykłady źródeł dźwięków w otaczającej rzeczywistości - stwierdza, że fale dźwiękowe można opisać za pomocą tych samych związków między długością, prędkością, częstotliwością i okresem fali, jak w przypadku fal mechanicznych; porównuje wartości prędkości fal dźwiękowych w różnych ośrodkach, korzystając z tabeli tych wartości	- opisuje ruch drgający (drgania) ciała; wskazuje położenie równowagi i amplitudę drgań - posługuje się pojęciem częstotliwości jako liczbą pełnych drgań (wahnięć) wykonanych w jednostce czasu ($f = \frac{n}{t}$) i na tej podstawie określa jej jednostkę ($1\ \text{Hz} = \frac{1}{s}$); stosuje w obliczeniach związek między częstotliwością a okresem drgań ($f = \frac{1}{T}$) - doświadczalnie wyznacza okres i częstotliwość w ruchu okresowym; bada jakościowo zależność okresu wahadła od jego długości i zależność okresu drgań ciężarka od jego masy (korzystając z opisu doświadczeń); wskazuje czynniki istotne i nieistotne dla wyników doświadczeń; zapisuje wyniki pomiarów wraz z ich jednostką, z uwzględnieniem informacji o niepewności; przeprowadza obliczenia i zapisuje wyniki zaokrąglone do zadanej liczby cyfr znaczących; formułuje wnioski - przedstawia na schematycznym rysunku wykres zależności położenia od czasu w ruchu drgającym; zaznacza na nim amplitudę i okres drgań - opisuje rozchodzenie się fali mechanicznej jako proces przekazywania energii bez	- posługuje się pojęciami: wahadła matematycznego, częstotliwości drgań własnych - analizuje wykresy zależności położenia od czasu w ruchu drgającym; na podstawie tych wykresów porównuje drgania ciał - analizuje wykres fali; wskazuje oraz wyznacza jej długość i amplitudę; porównuje fale na podstawie ich ilustracji - omawia mechanizm wytwarzania dźwięków w wybranym instrumencie muzycznym - rozwiązuje zadania (lub problemy) bardziej złożone dotyczące treści rozdziału *Drgania i fale* - posługuje się informacjami pochodzącymi z analizy przeczytanych tekstów (w tym popularnonaukowych) dotyczących treści rozdziału *Drgania i fale* realizuje projekt: *Prędkość i częstotliwość dźwięku* (opisany w podręczniku).	- projektuje i przeprowadza doświadczenie (inne niż opisane w podręczniku) w celu zbadania, od czego (i jak) zależą, a od czego nie zależą okres i częstotliwość w ruchu okresowym; opracowuje i krytycznie ocenia wyniki doświadczenia; - formułuje wnioski i prezentuje efekty przeprowadzonego badania - rozwiązuje zadania złożone, nietypowe (lub problemy), dotyczące treści rozdziału *Drgania i fale* - realizuje własny projekt związany z treścią rozdziału *Drgania i fale* (inny niż opisany w podręczniku).	- opanował wszystkie treści z podstaw, - rozwiązuje zadania na wysokim stopniu trudności.

- wymienia rodzaje fal elektromag-netycznych: radiowe, mikrofale, promieniowanie podczerwone, światło widzialne, promieniowanie nadfioletowe, rentgenowskie i gamma; podaje przykłady ich zastosowania - przeprowadza doświadczenia: - demonstruje ruch drgający ciężar-ka zawieszonego na nici; wskazuje położenie równo-wagi i amplitudę drgań, - demonstruje powstawanie fali na sznurze i wodzie, - wytwarza dźwięki i wykazuje, że do rozchodzenia się dźwięku potrzebny jest ośrodek, - wytwarza dźwięki; bada jako-ściowo zależność ich wysokości od częstotliwości drgań i zależność ich głośności od amplitudy drgań,-korzystając z ich opisów; opisuje przebieg przeprowadzonego do-świadczenia, przedstawia wyniki i formułuje wnioski - wyodrębnia z tekstów, tabel i ilustracji informacje kluczowe dla opisywanego zjawiska lub problemu; rozpoznaje zależność rosnącą i zależność malejącą na podstawie danych z tabeli - współpracuje w zespole podczas przeprowadzania obserwacji i do-świadczeń, przestrzegając zasad bezpieczeństwa rozwiązuje proste (bardzo łatwe) zadania dotyczące treści rozdziału *Drgania i fale.*	przenoszenia materii - posługuje się pojęciem prędkości rozchodzenia się fali; opisuje związek między prędkością, długością i częstotliwością (lub okresem) fali: $v = \lambda \cdot f$ (lub $v = \frac{\lambda}{T}$) - stosuje w obliczeniach związki między okresem , częstotliwością i długością fali wraz z ich jednostkami - doświadczalnie demonstruje dźwięki o różnych częstotliwościach z wykorzy-staniem drgającego przedmiotu lub instrumentu muzycznego - opisuje mechanizm powstawania i rozcho-dzenia się fal dźwiękowych w powietrzu - posługuje się pojęciami energii i natężenia fali; opisuje jakościowo związek między energią fali a amplitudą fali - opisuje jakościowo związki między wysokością dźwięku a częstotliwością fali i między natężeniem dźwięku (głośnością) a energią fali i amplitudą fali - rozróżnia dźwięki słyszalne, ultradźwięki i infradźwięki; podaje przykłady ich źródeł i zastosowania; opisuje szkodliwość hałasu - stwierdza, że źródłem fal elektromag-netycznych są drgające ładunki elektryczne oraz prąd, którego natężenie zmienia się w czasie - opisuje poszczególne rodzaje fal elektromagnetycznych; podaje			

	odpowia-dające im długości i częstotliwości fal, korzystając z diagramu przedstawiającego widmo fal elektromagnetycznych - podaje wartość prędkości fal elektromagnetycznych w próżni rozwiązuje proste zadania (lub problemy) dotyczące treści rozdziału *Drgania i fale* (przelicza wielokrotności i podwielokrotności oraz jednostki czasu, przeprowadza oblicze-nia i zapisuje wynik zaokrąglony do zadanej liczby cyfr znaczących).			
Dział 5. Optyka				
- wymienia źródła światła; posługuje się pojęciami: promień świetlny, wiązka światła, ośrodek optyczny, ośrodek optycznie jednorodny; rozróżnia rodzaje źródeł światła (naturalne i sztuczne) oraz rodzaje wiązek światła (zbieżna, równoległa i rozbieżna) - ilustruje prostoliniowe rozchodzenie się światła w ośrodku jednorodnym; podaje przykłady prostoliniowego biegu promieni światła w ota- czającej rzeczywistości - opisuje mechanizm powstawania cienia i półcienia jako konsekwencje prostoliniowego rozchodzenia się światła w ośrodku jednorodnym; podaje przykłady powstawania cienia i półcienia w otaczającej rzeczywistości - porównuje zjawiska odbicia	- opisuje rozchodzenie się światła w ośrodku jednorodnym - opisuje światło jako rodzaj fal elektromagnetycznych; podaje przedział długości fal świetlnych oraz przybliżoną wartość prędkości światła w próżni - przedstawia na schematycznym rysunku powstawanie cienia i półcienia - opisuje zjawiska zaćmienia Słońca i Księżyca - posługuje się pojęciami: kąta padania, kąta odbicia i normalnej do opisu zjawiska odbicia światła od powierzchni płaskiej; opisuje związek między kątem padania a kątem odbicia; podaje i stosuje prawo odbicia - opisuje zjawisko odbicia światła od powierzchni chropowatej - analizuje bieg promieni	- wskazuje prędkość światła jako maksymalną prędkość przepływu informacji; porównuje wartości prędkości światła w różnych ośrodkach przezroczystych - wyjaśnia mechanizm zjawisk zaćmienia Słońca i Księżyca, korzystając ze schematycznych rysunków przedstawiających te zjawiska - projektuje i przeprowadza doświadczenie potwierdzające równość kątów padania i odbicia; wskazuje czynniki istotne i nieistotne dla wyników doświadczenia; prezentuje i krytycznie ocenia wyniki doświadczenia - wyjaśnia i stosuje odwracalność biegu promieni świetlnych (stwierdza np., że promienie wychodzące z ogniska po odbiciu od zwierciadła tworzą wiązkę promieni	- rozwiązuje zadania złożone, nietypowe (lub problemy), dotyczące treści rozdziału Optyka - realizuje własny projekt związany z treścią rozdziału Optyka.	- opanował wszystkie treści z podstaw, - rozwiązuje zadania na wysokim stopniu trudności.

i rozproszenia światła; podaje przykłady odbicia i rozproszenia światła w otaczającej rzeczywistości - rozróżnia zwierciadła płaskie i sferyczne (wklęsłe i wypukłe); podaje przykłady zwierciadeł w otaczającej rzeczywistości - posługuje się pojęciami osi optycznej i promienia krzywizny zwierciadła; wymienia cechy obrazów wytworzo-nych przez zwierciadła (pozorne lub rzeczywiste, proste lub odwrócone, powiększone, pomniejszone lub tej samej wielkości co przedmiot) - rozróżnia obrazy: rzeczywisty, pozor-ny, prosty, odwrócony, powiększony, pomniejszony, tej samej wielkości co przedmiot - opisuje światło lasera jako jedno-barwne i ilustruje to brakiem rozszcze-pienia w pryzmacie; porównuje przejście światła jednobarwnego i światła białego przez pryzmat - rozróżnia rodzaje soczewek (skupiające i rozpraszające); posługuje się pojęciem osi optycz-nej soczewki; rozróżnia symbole soczewki skupiającej i rozpraszającej; podaje przykłady soczewek w otaczającej rzeczywistości oraz przykłady ich wykorzystania - opisuje bieg promieni ilustrujący powstawanie obrazów rzeczy-wistych i pozornych wytwarzanych przez soczewki,	wychodzących z punktu w różnych kierunkach, a następnie odbitych od zwierciadła płaskiego - opisuje i konstruuje graficznie bieg promieni ilustrujący powstawanie obrazów pozornych wytwarzanych przez zwierciadło płaskie; wymienia trzy cechy obrazu (pozorny, prosty i tej samej wielkości co przedmiot); wyjaśnia, kiedy obraz jest rzeczywisty, a kiedy – pozorny - opisuje skupianie się promieni w zwierciadle wklęsłym; posługuje się pojęciem ogniska zwierciadła - podaje przykłady wykorzystania zwierciadeł w otaczającej rzeczywistości - opisuje jakościowo zjawisko załamania światła na granicy dwóch ośrodków różniących się prędkością rozchodzenia się światła; wskazuje kierunek załamania; posługuje się pojęciem kąta załamania - podaje i stosuje prawo załamania światła (jakościowo) - opisuje światło białe jako mieszaninę barw; ilustruje to rozszczepieniem światła w pryzmacie - opisuje i ilustruje bieg promieni równoległych do osi optycznej przechodzących przez soczewki skupiającą i rozpraszającą, posługując się pojęciem ogniska; rozróżnia ogniska rzeczywiste i pozorne - wyjaśnia i stosuje odwracalność biegu promieni świetlnych (stwierdza np., że promienie wychodzące	równoległych do osi optycznej) - przewiduje rodzaj i położenie obrazu wytwarzanego przez zwierciadła sferyczne w zależności od odległości przedmiotu od zwierciadła - wyjaśnia mechanizm rozszczepienia światła w pryzmacie, posługując się związkiem między prędkością światła a długością fali świetlnej w różnych ośrodkach i odwołując się do widma światła białego - porównuje obrazy w zależności od odległości przedmiotu od soczewki skupiającej i rodzaju soczewki - przewiduje rodzaj i położenie obrazu wy- tworzonego przez soczewki w zależności od odległości przedmiotu od soczewki, znając położenie ogniska (i odwrotnie) - rozwiązuje zadania (lub problemy) bardziej złożone dotyczące treści rozdziału Optyka - posługuje się informacjami pochodzącymi z analizy przeczytanych tekstów (w tym popularnonaukowych) dotyczących treści rozdziału Optyka (w tym tekstu: Zastosowanie prawa odbicia i prawa załamania światła zamieszczonego w podręczniku.		

znając położenie ogniska - przeprowadza doświadczenia: - obserwuje bieg promieni światła i wykazuje przekazywanie energii przez światło, - obserwuje powstawanie obszarów cienia i półcienia, - bada zjawiska odbicia i rozpro-szenia światła, - obserwuje obrazy wytwarzane przez zwierciadło płaskie, obserwuje obrazy wytwarzane przez zwierciadła sferyczne, - obserwuje bieg promienia światła po przejściu do innego ośrodka w zależności od kąta padania oraz przejście światła jedno-barwnego i światła białego przez pryzmat, - obserwuje bieg promieni równoległych do osi optycznej przechodzących przez soczewki skupiającą i rozpraszającą, - obserwuje obrazy wytwarzane przez soczewki skupiające, korzystając z ich opisu i przestrzegając zasad bezpie-czeństwa; opisuje przebieg doświad- czenia (wskazuje rolę użytych przyrządów oraz czynniki istotne i nieistotne dla wyników doświad-czeń); formułuje wnioski na podstawie wyników doświadczenia - wyodrębnia z tekstów, tabel i ilu-stracji informacje kluczowe dla opisywanego zjawiska lub problemu - współpracuje w zespole podczas	z ogniska po załamaniu w soczewce skupiającej tworzą wiązkę promieni równoległych do osi optycznej) - opisuje budowę oka oraz powstawanie obrazu na siatkówce, korzystając ze schematycznego rysunku przedstawia-jącego budowę oka; posługuje się pojęciem akomodacji oka - posługuje się pojęciami krótkowzroczności i dalekowzroczności; opisuje rolę soczewek w korygowaniu tych wad wzroku - przeprowadza doświadczenia: - demonstruje zjawisko prostoliniowego rozchodzenia się światła, - skupia równoległą wiązką światła za pomocą zwierciadła wklęsłego i wyznacza jej ognisko, - demonstruje powstawanie obrazów za pomocą zwierciadeł sferycznych, - demonstruje zjawisko załamania światła na granicy ośrodków, - demonstruje rozszczepienie światła w pryzmacie, - demonstruje powstawanie obrazów za pomocą soczewek, - przestrzegając zasad bezpieczeństwa; wskazuje rolę użytych przyrządów oraz czynniki istotne i nieistotne dla wyników doświadczeń; formułuje wnioski na podstawie tych wyników - rozwiązuje proste zadania (lub problemy) dotyczące treści rozdziału Optyka.			

przeprowadzania obserwacji i doświadczeń, przestrzegając zasad bezpieczeństwa rozwiązuje proste (bardzo łatwe) zadania dotyczące treści rozdziału *Optyka*.				

Matematyka

Klasa 4

Wymagania na poszczególne oceny				
Ocena				
Dopuszczająca **Uczeń:**	**Dostateczna** **Uczeń:**	**Dobra** **Uczeń:**	**Bardzo dobra** **Uczeń:**	**Celująca** **Uczeń:**
Dział 1 – Liczby naturalne – część 1				
- odczytuje współrzędne punktów zaznaczonych na osi liczbowej (proste przypadki) - odczytuje i zapisuje słownie liczby zapisane cyframi (w zakresie 1 000 000) - zapisuje cyframi liczby podane słowami (w zakresie 1 000 000) - dodaje liczby bez przekraczania progu dziesiątkowego - odejmuje liczby w zakresie 100 bez przekraczania progu dziesiątkowego - mnoży liczby jednocyfrowe - dzieli liczby dwucyfrowe przez liczby jednocyfrowe (w zakresie tabliczki mnożenia) - rozwiązuje elementarne zadania tekstowe z zastosowaniem dodawania, odejmowania, mnożenia	- zaznacza podane liczby naturalne na osi liczbowej - odczytuje i zapisuje słownie liczby zapisane cyframi - zapisuje cyframi liczby podane słowami, zapisuje słownie i cyframi kwoty złożone z banknotów i monet o podanych nominałach - dodaje i odejmuje liczby w zakresie 100 z przekraczaniem progu dziesiątkowego - stosuje prawa łączności i przemienności dodawania (mnożenia) - oblicza składnik, gdy jest podana suma i drugi składnik (w zakresie 100) - oblicza odjemną, gdy jest podany odjemnik i różnica (w zakresie 100)	- dodaje i odejmuje w pamięci liczby naturalne z przekraczaniem progu dziesiątkowego - mnoży w pamięci liczby jednocyfrowe przez liczby dwucyfrowe (w zakresie 100) - rozwiązuje zadania z wykorzystaniem mnożenia i dzielenia	- ustala jednostkę na osi liczbowej na podstawie podanych współrzędnych punktów - rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe	- ustala współrzędne punktów na osi liczbowej w nietypowych sytuacjach - w sprytny sposób wykonuje odejmowanie oraz dodawanie do obliczania wartości wielodziałaniowych wyrażeń arytmetycznych - biegle stosuje prawa działań na liczbach naturalnych - oblicza wyniki mnożenia i dzielenia „po kawałku” korzystając z dodawania lub odejmowania (w złożonych przykładach) - rozwiązuje wielodziałaniowe zadania tekstowe

	- oblicza odjemnik, gdy jest podana odjemna i różnica (w zakresie 100) - oblicza jeden czynnik, gdy dany jest drugi czynnik i iloczyn (w zakresie 100) - oblicza dzielną, gdy dane są dzielnik i iloraz (w zakresie 100) - oblicza dzielnik, gdy dane są dzielna i iloraz (w zakresie 100) - wymienia dzielniki danej liczby dwucyfrowej - wykonuje dzielenie z resztą (w zakresie 100) - rozwiązuje elementarne zadania tekstowe z zastosowaniem dzielenia lub dzielenia z resztą - dzieli liczbę dwucyfrową przez liczbę jednocyfrową (w zakresie 100			
Dział 2 – Liczby naturalne – część 2				
- zamienia jednostki czasu (godziny na minuty, minuty na sekundy, kwadranse na minuty, godziny na kwadranse) - zapisuje słownie godziny przedstawione na zegarze - oblicza upływ czasu, np. od 12.30 do 12.48 - zna cyfry rzymskie (I, V, X) - zapisuje cyframi rzymskimi liczby naturalne (do 12) zapisane cyframi arabskimi - podaje czas trwania roku zwykłego i roku przestępnego (liczbę dni)	- oblicza upływ czasu, np. od 14.29 do 15.25 - zapisuje cyframi rzymskimi liczby naturalne (do 39) zapisane cyframi arabskimi - zapisuje daty z wykorzystaniem cyfr rzymskich - rozwiązuje elementarne zadania tekstowe z wykorzystaniem obliczeń kalendarzowych i zegarowych - przypisuje podany rok do odpowiedniego stulecia - oblicza kwadrat i sześcian liczby naturalnej	- wykonuje obliczenia zegarowe i kalendarzowe - zapisuje cyframi arabskimi liczby do 39 zapisane cyframi rzymskimi - rozwiązuje zadania z zastosowaniem cech podzielności przez 10, przez 5, przez 2 - oblicza wartości wielodziałaniowych wyrażeń arytmetycznych - rozwiązuje typowe zadania tekstowe z zastosowaniem mnożenia i dzielenia liczb zakończonych zerami	- wyznacza liczbę naturalną, znając jej kwadrat, np. 25, 49 - oblicza wartość wielodziałaniowego wyrażenia arytmetycznego - stosuje cechy podzielności przy wyszukiwaniu liczb spełniających dany warunek - rozwiązuje zadania z zastosowaniem cech podzielności przez 9 i przez 3 - rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe z zastosowaniem mnożenia i dzielenia liczb zakończonych zerami	- odróżnia lata przestępne od lat zwykłych - oblicza potęgi liczb naturalnych o stopniu wyższym niż 3 - rozwiązuje zadania z wykorzystaniem własności liczb parzystych i nieparzystych - stosuje kolejność wykonywania działań do obliczania wartości wielodziałaniowych wyrażeń arytmetycznych - w sprytny sposób wykonuje mnożenie oraz dzielenie

- spośród podanych liczb wybiera liczby podzielne przez 10, przez 5, przez 2 - przedstawia drugą i trzecią potęgę za pomocą iloczynu takich samych czynników - oblicza wartości dwudziałaniowych wyrażeń arytmetycznych - mnoży i dzieli liczby zakończone zerami przez liczby jednocyfrowe - szacuje wynik dodawania dwóch liczb dwu- lub trzycyfrowych	- zapisuje iloczyn takich samych dwóch lub trzech czynników za pomocą potęgi - podaje przykłady liczb podzielnych przez 10, przez 5, przez 2 - wybiera spośród podanych liczb liczby podzielne przez 9, przez 3 - mnoży i dzieli liczby z zerami na końcu - oblicza wartości trójdziałaniowych wyrażeń arytmetycznych - szacuje wynik odejmowania dwóch liczb (dwucyfrowych, trzycyfrowych) - szacuje wynik mnożenia dwóch liczb			
Dział 3 – Działania pisemne				
- dodaje i odejmuje pisemnie liczby z przekraczaniem kolejnych progów dziesiątkowych - mnoży pisemnie liczbę wielocyfrową przez liczbę jednocyfrową - rozwiązuje elementarne zadania tekstowe z zastosowaniem dodawania i odejmowania pisemnego - rozwiązuje elementarne zadania tekstowe z zastosowaniem mnożenia liczby wielocyfrowej przez liczbę jednocyfrową	- mnoży pisemnie przez liczby dwucyfrowe - mnoży pisemnie liczby zakończone zerami - dzieli pisemnie liczby wielocyfrowe przez liczby jednocyfrowe - sprawdza poprawność wykonanych działań	- mnoży pisemnie liczby wielocyfrowe - korzysta z obliczeń pisemnych do wyznaczenia odjemnej, gdy są podane odjemnik i różnica - korzysta z obliczeń pisemnych do wyznaczenia odjemnika, gdy są podane odjemna i różnica - rozwiązuje typowe zadania tekstowe z zastosowaniem dodawania, odejmowania i mnożenia przez - liczby jednocyfrowe sposobem pisemnym	- rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe z zastosowaniem dodawania i odejmowania sposobem pisemnym - rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe z zastosowaniem mnożenia sposobem pisemnym	- odtwarza brakujące cyfry w działaniach pisemnych - dzieli liczby naturalne sposobem pisemnym przez liczby dwucyfrowe - rozwiązuje złożone zadania tekstowe z wykorzystaniem działań pisemnych

Dział 4 – Figury geometryczne – część 1				
- rozpoznaje podstawowe figury geometryczne: punkt, odcinek, prostą - wskazuje punkty należące do odcinka i do prostej - wskazuje na rysunku proste i odcinki prostopadłe oraz równoległe - rysuje odcinek o podanej długości - rozróżnia wśród czworokątów prostokąty i kwadraty - rysuje prostokąty, których wymiary są wyrażone taką samą jednostką - rysuje kwadraty o podanych wymiarach - rysuje przekątne prostokątów - wyróżnia wśród innych figur wielokąty i podaje ich nazwy - wymienia różne jednostki długości - oblicza obwód wielokąta, którego długości boków są wyrażone taką samą jednostką - wybiera spośród podanych figur te, które mają oś symetrii - wskazuje środek, promień i średnicę koła i okręgu - rysuje okrąg i koło o danym promieniu i o danej średnicy - rysuje odcinek o podanej długości w podanej skali	- rysuje prostą równoległą i prostą prostopadłą do danej prostej - rozwiązuje elementarne zadania z wykorzystaniem własności boków i kątów prostokąta i kwadratu - podaje liczbę przekątnych w wielokącie - zamienia jednostki długości, np. metry na centymetry, centymetry na milimetry - rysuje osie symetrii figury - podaje zależność między promieniem a średnicą koła i okręgu - oblicza wymiary figur geometrycznych i obiektów w skali wyrażonej niewielkimi liczbami naturalnymi - oblicza w prostych przypadkach rzeczywistą odległość na podstawie mapy ze skalą mianowaną	- rysuje odcinek równoległy i odcinek prostopadły do danego odcinka - wymienia własności boków i kątów prostokąta i kwadratu - rysuje wielokąty spełniające określone warunki - oblicza długość boku prostokąta przy danym obwodzie i drugim boku - rysuje figurę mającą dwie osie symetrii - oblicza rzeczywiste wymiary obiektów, znając ich wymiary w podanej skali	- rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe z wykorzystaniem własności wielokątów, koła i okręgu - rysuje figurę symetryczną z zadanymi osiami symetrii - dobiera skalę do narysowanych przedmiotów - wyznacza rzeczywistą odległość między obiektami na planie i na mapie, posługując się skalą mianowaną i liczbową	- rysuje odcinki równoległe i prostopadłe w różnych położeniach na kartce w kratkę - rozwiązuje zadania o podwyższonym stopniu trudności dotyczące prostokątów i kół - rozwiązuje różnorodne zadania geometryczne wykorzystując poznane wiadomości i umiejętności również w kontekście praktycznym - oblicza rzeczywistą odległość między miastami korzystając z map, na których podana jest skala liczbowa

Dział 5 – Ułamki zwykłe				
- wskazuje i nazywa: licznik, mianownik, kreskę ułamkową - odczytuje i zapisuje ułamki zwykłe (słownie i cyframi) - porównuje ułamki zwykłe o jednakowych mianownikach - przedstawia ułamek właściwy w postaci ilorazu - zapisuje iloraz w postaci ułamka zwykłego - rozszerza i skraca ułamek zwykły przez podaną liczbę - dodaje i odejmuje ułamki zwykłe o jednakowych mianownikach bez przekraczania jedności	- zamienia ułamki niewłaściwe na liczby mieszane - zamienia liczby mieszane na ułamki niewłaściwe - dodaje ułamki zwykłe do całości - odejmuje ułamki zwykłe od całości - rozwiązuje elementarne zadania tekstowe z zastosowaniem dodawania i z zastosowaniem odejmowania ułamków zwykłych o jednakowych mianownikach - mnoży ułamek zwykły przez liczbę naturalną bez przekraczania jedności	- zamienia ułamki niewłaściwe na liczby mieszane - zamienia liczby mieszane na ułamki niewłaściwe - dodaje ułamki zwykłe do całości - odejmuje ułamki zwykłe od całości - rozwiązuje elementarne zadania tekstowe z zastosowaniem dodawania i z zastosowaniem odejmowania ułamków zwykłych o jednakowych mianownikach - mnoży ułamek zwykły przez liczbę naturalną bez przekraczania jedności	- zaznacza na osi liczbowej ułamki zwykłe - dodaje lub odejmuje liczby mieszane o takich samych mianownikach - porównuje ułamki zwykłe o takich samych licznikach - rozwiązuje zadania, wykorzystując rozszerzanie i skracanie ułamków zwykłych - rozwiązuje zadania z zastosowaniem dodawania i odejmowania ułamków zwykłych o jednakowych - mianownikach oraz mnożenia ułamków zwykłych przez liczby naturalne	- przedstawia na osi liczbowej ułamki o różnych mianownikach (w prostych przypadkach) - rozwiązuje zadania tekstowe z zastosowaniem dopełnień ułamków zwykłych do całości - rozwiązuje złożone zadania tekstowe z zastosowaniem poznanych działań na ułamkach zwykłych - oblicza wielodziałaniowe wyrażenia arytmetyczne zawierające ułamki zwykłe
Dział 6 – Ułamki dziesiętne				
- odczytuje i zapisuje ułamek dziesiętny - dodaje i odejmuje ułamki dziesiętne sposobem pisemnym – proste przypadki - dodaje i odejmuje ułamki dziesiętne w pamięci – proste przypadki - mnoży i dzieli ułamki dziesiętne przez 10, 100, 1000 – proste przypadki (bez dopisywania dodatkowych zer)	- porównuje ułamki dziesiętne - dodaje i odejmuje ułamki dziesiętne sposobem pisemnym - mnoży i dzieli ułamki dziesiętne przez 10, 100, 1000 (z dopisywaniem dodatkowych zer) - zamienia ułamek dziesiętny na ułamek zwykły (liczbę mieszaną), a ułamek zwykły (liczbę mieszaną) na ułamek dziesiętny – proste przypadki - rozwiązuje elementarne zadania tekstowe z zastosowaniem dodawania i odejmowania ułamków dziesiętnych -rozwiązuje elementarne zadania	- zaznacza na osi liczbowej ułamki dziesiętne - porządkuje ułamki dziesiętne według podanych kryteriów - rozwiązuje zadania z zastosowaniem dodawania i odejmowania ułamków dziesiętnych - rozwiązuje zadania z zastosowaniem mnożenia i dzielenia ułamków dziesiętnych przez 10, 100, 1000 - zamienia jednostki długości i masy z wykorzystaniem ułamków dziesiętnych	- zamienia ułamki zwykłe (liczby mieszane) na ułamki dziesiętne metodą rozszerzania - rozwiązuje zadania tekstowe z zastosowaniem zamiany ułamków - rozwiązuje nietypowe zadania z zastosowaniem dodawania i odejmowania ułamków dziesiętnych	- zamienia bardzo małe liczby przedstawione w postaci ułamków dziesiętnych na ułamki zwykłe i potrafi je odczytać - stosuje zależności między jednostkami długości - rozwiązuje zadania tekstowe o podwyższonym stopniu trudności z zastosowaniem ułamków dziesiętnych - oblicza wartości złożonych wyrażeń, wymagających stosowania działań na ułamkach dziesiętnych

	tekstowe z zastosowaniem mnożenia i dzielenia ułamków dziesiętnych przez 10, 100, 1000			
Dział 7 – Figury geometryczne – część 2				
- mierzy i porównuje pola figur za pomocą kwadratów jednostkowych - wymienia podstawowe jednostki pola - wskazuje przedmioty, które mają kształt: prostopadłościanu, sześcianu, graniastosłupa, walca, stożka, kuli - wymienia podstawowe jednostki objętości -	- oblicza pole prostokąta i kwadratu, których wymiary są wyrażone tą samą jednostką - rozwiązuje elementarne zadania tekstowe z zastosowaniem obliczania pola i obwodu prostokąta - opisuje prostopadłościan i sześcian, wskazując wierzchołki, krawędzie, ściany - opisuje graniastosłup, wskazując ściany boczne, podstawy, krawędzie, wierzchołki - mierzy objętość sześcianu sześcianem jednostkowym	- oblicza pole prostokąta, którego wymiary podano w różnych jednostkach - szacuje wymiary oraz pole powierzchni określonych obiektów - rysuje figurę o danym polu - rysuje rzut sześcianu	- oblicza obwód kwadratu przy danym polu - rozwiązuje zadania tekstowe wymagające obliczenia pola kwadratu lub prostokąta - rysuje rzut prostopadłościanu i graniastosłupa - określa objętość prostopadłościanu za pomocą sześcianów jednostkowych - rozwiązuje zadania tekstowe wymagające wyznaczenia objętości brył zbudowanych z sześcianów - jednostkowych - porównuje własności graniastosłupa z własnościami ostrosłupa	- oblicza pola figur, które można podzielić na kilka prostokątów - rozwiązuje zadania o podwyższonym stopniu trudności związane z obliczaniem, szacowaniem oraz porównywaniem pól i obwodów prostokątów - określa podstawy graniastosłupów i ostrosłupów na podstawie liczby ścian, wierzchołków, krawędzi - rozwiązuje różnorodne zadania wykorzystując poznane wiadomości i umiejętności również w kontekście praktycznym

Klasa 5

Wymagania na poszczególne oceny				
Dopuszczająca **Uczeń**	**Dostateczna** **Uczeń**	**Dobra** **Uczeń**	**Bardzo dobra** **Uczeń**	**Celująca** **Uczeń**
Dział 1 – Liczby naturalne				
- dodaje i odejmuje liczby naturalne w zakresie 200 - mnoży i dzieli liczby naturalne w zakresie 100 - rozwiązuje proste zadania tekstowe z zastosowaniem dodawania, odejmowania, mnożenia i dzielenia liczb naturalnych - odczytuje kwadraty i sześciany liczb - zapisuje iloczyn dwóch lub trzech tych samych czynników w postaci potęgi - stosuje właściwą kolejność wykonywania działań w wyrażeniach dwudziałaniowych - zna cyfry rzymskie (I, V, X, L, C, D, M) - zapisuje cyframi rzymskimi liczby zapisane cyframi arabskimi (w zakresie do 39) - dodaje i odejmuje pisemnie liczby trzy- i czterocyfrowe - sprawdza wynik odejmowania za pomocą dodawania	- stosuje w obliczeniach przemienność i łączność dodawania i mnożenia - stosuje rozdzielność mnożenia względem dodawania i odejmowania przy mnożeniu liczb dwucyfrowych przez jednocyfrowe - mnoży liczby zakończone zerami, pomijając zera przy mnożeniu i dopisując je w wyniku - dzieli liczby zakończone zerami, pomijając tyle samo zer w dzielnej i dzielniku - rozwiązuje proste zadania tekstowe z zastosowaniem dodawania, odejmowania, mnożenia i dzielenia liczb naturalnych - odczytuje potęgi o dowolnym naturalnym wykładniku - zapisuje potęgę w postaci iloczynu - zapisuje iloczyn tych samych czynników w postaci potęgi - oblicza potęgi liczb, także z wykorzystaniem kalkulatora	- stosuje rozdzielność mnożenia i dzielenia względem dodawania i odejmowania przy mnożeniu i dzieleniu liczb kilkucyfrowych przez jednocyfrowe - zapisuje bez użycia potęgi liczbę podaną w postaci 10n - rozwiązuje typowe zadania z zastosowaniem potęgowania - układa zadanie tekstowe do prostego wyrażenia arytmetycznego - zapisuje rozwiązanie zadania tekstowego w postaci jednego kilkudziałaniowego wyrażenia - zapisuje cyframi rzymskimi liczby zapisane cyframi arabskimi (w zakresie do 3000) - dodaje i odejmuje pisemnie liczby wielocyfrowe - mnoży pisemnie liczby wielocyfrowe - dzieli pisemnie liczby wielocyfrowe przez liczby dwu- i trzycyfrowe - rozwiązuje typowe zadania z zastosowaniem działań pisemnych	- rozwiązuje nietypowe zadania z zastosowaniem działań na liczbach naturalnych - rozwiązuje nietypowe zadania z zastosowaniem potęgowania - oblicza wartości wielodziałaniowych wyrażeń arytmetycznych (także z potęgowaniem) - zapisuje rozwiązanie zadania tekstowego z zastosowaniem porównywania różnicowego i ilorazowego w postaci jednego kilkudziałaniowego wyrażenia - rozwiązuje nietypowe zadania dotyczące kolejności wykonywania działań - uzupełnia wyrażenie arytmetyczne tak, aby dawało podany wynik - zapisuje cyframi arabskimi liczby zapisane cyframi rzymskimi (w zakresie do 3000) - szacuje wartość wyrażenia zawierającego więcej niż jedno działanie	- stosuje metodę mnożenia „po kawałku” do liczb dwucyfrowych i trzycyfrowych - zapisuje w postaci jednej potęgi iloczyny potęg o takich samych podstawach - zapisuje treść zadania o podwyższonym stopniu trudności w postaci jednego wyrażenia arytmetycznego - szacuje wynik złożonych działań dodawania i odejmowania również w sytuacjach praktycznych - analizuje i rozumie inne sposoby pamięciowych i pisemnych działań w tym na liczbach rzymskich - uzasadnia cechy podzielności liczb

- mnoży pisemnie liczby dwu- i trzycyfrowe przez liczbę jedno- i dwucyfrową - podaje wielokrotności liczby jednocyfrowej - zna cechy podzielności przez 2, 3, 4, 5, 10 i 100 - stosuje cechy podzielności przez 2, 5, 10 i 100 - wykonuje dzielenie z resztą (proste przykłady) - dzieli pisemnie liczby wielocyfrowe przez liczby jednocyfrowe	- rozwiązuje proste zadania tekstowe z zastosowaniem potęgowania - oblicza wartość trójdziałaniowego wyrażenia arytmetycznego - dopasowuje zapis rozwiązania do treści zadania tekstowego - zapisuje cyframi arabskimi liczby zapisane cyframi rzymskimi (w zakresie do 39) szacuje wynik pojedynczego działania: dodawania lub odejmowania - stosuje szacowanie w sytuacjach praktycznych (czy starczy pieniędzy na zakup, ile pieniędzy zostanie) - rozwiązuje proste zadania tekstowe z zastosowaniem dodawania i odejmowania pisemnego - rozwiązuje proste zadania tekstowe z zastosowaniem mnożenia pisemnego przez liczby dwu- i trzycyfrowe - stosuje cechy podzielności przez 3, 9 i 4 - rozwiązuje proste zadania tekstowe z zastosowaniem dzielenia z resztą i interpretuje wynik działania stosownie do treści zadania - rozpoznaje liczby pierwsze - rozpoznaje liczby złożone na podstawie cech podzielności przez 2, 3, 4, 5, 9, 10 i 100		- rozwiązuje nietypowe zadania z zastosowaniem dodawania i odejmowania pisemnego - rozwiązuje nietypowe zadania z zastosowaniem mnożenia pisemnego - rozwiązuje nietypowe zadania z zastosowaniem cech podzielności i wielokrotności liczb - rozkłada na czynniki pierwsze liczby kilkucyfrowe - rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe z zastosowaniem cech podzielności, dzielenia pisemnego oraz porównywania ilorazowego	

	- zapisuje liczbę dwucyfrową w postaci iloczynu czynników pierwszych - znajduje brakujący czynnik w iloczynie, dzielnik lub dzielną w ilorazie - rozwiązuje proste zadania tekstowe z zastosowaniem dzielenia pisemnego			
Dział 2 – Figury geometryczne				
- rozumie pojęcia: prosta, półprosta, odcinek - rysuje i oznacza prostą, półprostą i odcinek - określa wzajemne położenia dwóch prostych na płaszczyźnie - wskazuje proste (odcinki) równoległe i prostopadłe - rozwiązuje proste zadania dotyczące prostych, półprostych, odcinków i punktów - wskazuje w kącie wierzchołek, ramiona i wnętrze - rozpoznaje, wskazuje i rysuje kąty ostre, proste, rozwarte - porównuje kąty - posługuje się kątomierzem do mierzenia kątów - rozpoznaje trójkąt ostrokątny, prostokątny i rozwartokątny - zna twierdzenie o sumie kątów w trójkącie - rozpoznaje trójkąt równoboczny, równoramienny i różnoboczny - wskazuje ramiona i podstawę w trójkącie równobocznym	- rozwiązuje typowe zadania dotyczące prostych, półprostych, odcinków i punktów - rysuje proste (odcinki) prostopadłe i równoległe - rozpoznaje, wskazuje i rysuje kąty pełne, półpełne, wklęsłe - rozpoznaje kąty przyległe i wierzchołkowe - rozwiązuje typowe zadania z zastosowaniem różnych rodzajów kątów - szacuje miary kątów przedstawionych na rysunku - rysuje kąty o mierze mniejszej niż 180° - rozwiązuje proste zadania dotyczące obliczania miar kątów - stosuje nierówność trójkąta - rozwiązuje typowe zadania dotyczące obliczania miar kątów trójkąta - oblicza obwód trójkąta, mając dane zależności (różnicowe i ilorazowe) między długościami boków	- rozwiązuje typowe zadania związane z mierzeniem kątów - korzysta z własności kątów przyległych i wierzchołkowych - rozwiązuje typowe zadania dotyczące obliczania miar kątów - oblicza miary kątów w trójkącie na podstawie podanych zależności między kątami - rysuje trójkąt o danych dwóch bokach i danym kącie między nimi - w trójkącie równoramiennym wyznacza przy danym jednym kącie miary pozostałych kątów - w trójkącie równoramiennym wyznacza przy danym obwodzie i danej długości jednego boku długości pozostałych boków - wskazuje osie symetrii trójkąta - rozwiązuje typowe zadania dotyczące własności trójkątów - rysuje wysokości trójkąta rozwartokątnego - rozwiązuje typowe zadania związane z rysowaniem, mierzeniem i obliczaniem długości odpowiednich odcinków w równoległobokach, trapezach	- rozwiązuje nietypowe zadania dotyczące prostych, półprostych, odcinków i punktów - wskazuje różne rodzaje kątów na bardziej złożonych rysunkach - rozwiązuje nietypowe zadania dotyczące rodzajów kątów - rozwiązuje nietypowe zadania dotyczące rodzajów i własności trójkątów, a także ich wysokości - rysuje równoległobok spełniający określone warunki - rozwiązuje nietypowe zadania z zastosowaniem własności różnych rodzajów czworokątów	- podaje liczbę punktów przecięcia kilku prostych, z których żadna z nich nie jest równoległa - uzasadnia własności kątów powstałych w wyniku przecięcia prostą dwóch prostych równoległych - stosuje nierówność trójkąta do wykazania istnienia danego czworokąta - konstruuje trójkąty o zadanych bokach - wyznacza punkt przecięcia wysokości w trójkącie i podaje jego położenie w zależności od trójkąta - konstruuje równoległoboki o zadanych bokach - określa własności czworokątów złożonych z trójkątów równoramiennych

- oblicza obwód trójkąta - oblicza długość boku trójkąta równobocznego przy danym obwodzie - rozpoznaje odcinki, które są wysokościami trójkąta - wskazuje wierzchołek, z którego wychodzi wysokość, i bok, na który jest opuszczona - rysuje wysokości trójkąta ostrokątnego - rozpoznaje i rysuje kwadrat i prostokąt - rozpoznaje równoległobok, romb, trapez - wskazuje boki prostopadłe, boki równoległe, przekątne w prostokątach i równoległobokach - rysuje równoległobok - oblicza obwód równoległoboku - wskazuje wysokości równoległoboku - rysuje co najmniej jedną wysokość równoległoboku - rysuje trapezy o danych długościach podstaw - wskazuje poznane czworokąty jako części innych figur	- wskazuje różne rodzaje trójkątów jako części innych wielokątów - rysuje różne rodzaje trójkątów - rysuje wysokości trójkąta prostokątnego - rozwiązuje proste zadania dotyczące wysokości trójkąta - rysuje kwadrat o danym obwodzie, prostokąt o danym obwodzie i danym jednym boku - oblicza długość boku rombu przy danym obwodzie - rysuje dwie różne wysokości równoległoboku - rozpoznaje rodzaje trapezów - rysuje trapez o danych długościach podstaw i wysokości - oblicza długości odcinków w trapezie - wykorzystuje twierdzenie o sumie kątów w czworokącie do obliczania miary kątów czworokąta	- rysuje trapez o danych długościach boków i danych kątach		
Dział 3 – Ułamki zwykłe				
- zapisuje ułamek w postaci dzielenia - zamienia liczby mieszane na ułamki niewłaściwe i ułamki niewłaściwe na liczby mieszane - porównuje ułamki o takich samych mianownikach	- zapisuje w postaci ułamka rozwiązania prostych zadań tekstowych - porównuje ułamki o takich samych licznikach - rozszerza ułamki do wskazanego licznika - skraca ułamki	- porównuje dowolne ułamki - rozwiązuje typowe zadania tekstowe z zastosowaniem dodawania i odejmowania ułamków o takich samych mianownikach	- rozwiązuje nietypowe zadnia z zastosowaniem dodawania i odejmowania ułamków - rozwiązuje nietypowe zadania z zastosowaniem mnożenia ułamków i liczb mieszanych	- rozwiązuje złożone zadania tekstowe z zastosowaniem obliczania ułamka danej wielkości - przeprowadza proste rozumowania pozwalające porównać ułamki - oblicza wielodziałaniowe wyrażenia arytmetyczne

- rozszerza ułamki do wskazanego mianownika - skraca ułamki (proste przypadki) - dodaje i odejmuje ułamki lub liczby mieszane o takich samych mianownikach - rozwiązuje proste zadania tekstowe z zastosowaniem dodawania i odejmowania ułamków o takich samych mianownikach - dodaje i odejmuje ułamki ze sprowadzeniem do wspólnego mianownika jednego z ułamków - mnoży ułamek i liczbę mieszaną przez liczbę naturalną, z wykorzystaniem skracania przy mnożeniu - mnoży ułamki, stosując przy tym skracanie - znajduje odwrotności ułamków, liczb naturalnych i liczb mieszanych - dzieli ułamki, stosując przy tym skracanie	- wskazuje ułamki nieskracalne - doprowadza ułamki właściwe do postaci nieskracalnej, a ułamki niewłaściwe i liczby mieszane do najprostszej postaci - znajduje licznik lub mianownik ułamka równego danemu po skróceniu lub rozszerzeniu - sprowadza ułamki do wspólnego mianownika - rozwiązuje typowe zadania tekstowe z zastosowaniem dodawania i odejmowania ułamków o takich samych mianownikach - dodaje i odejmuje ułamki lub liczby mieszane o różnych mianownikach - rozwiązuje proste zadania z zastosowaniem dodawania i odejmowania ułamków o różnych mianownikach - porównuje ułamki z wykorzystaniem ich różnicy - oblicza ułamek liczby naturalnej - mnoży liczby mieszane, stosując przy tym skracanie - rozwiązuje proste zadania z zastosowaniem mnożenia ułamków, liczb mieszanych dzieli liczby mieszane, stosując przy tym skracanie - rozwiązuje proste zadania z zastosowaniem dzielenia ułamków - oblicza kwadraty i sześciany ułamków - oblicza wartości dwudziałaniowych wyrażeń na ułamkach zwykłych, stosując przy	- oblicza składnik w sumie lub odjemnik w różnicy ułamków o różnych mianownikach - rozwiązuje typowe zadania z zastosowaniem dodawania i odejmowania ułamków zwykłych o różnych mianownikach oraz porównywania różnicowego - oblicza ułamek liczby mieszanej i ułamek ułamka - oblicza brakujący czynnik w iloczynie - mnoży liczby mieszane i wyniki doprowadza do najprostszej postaci - oblicza dzielnik lub dzielną przy danym ilorazie - rozwiązuje typowe zadania z zastosowaniem mnożenia ułamków i liczb mieszanych - rozwiązuje typowe zadania z zastosowaniem dzielenia ułamków i liczb mieszanych - oblicza potęgi ułamków i liczb mieszanych - oblicza wartości wyrażeń zawierających trzy i więcej działań na ułamkach zwykłych i liczbach mieszanych	- rozwiązuje zadania tekstowe z zastosowaniem obliczania ułamka liczby - rozwiązuje nietypowe zadania z zastosowaniem dzielenia ułamków i liczb mieszanych - rozwiązuje nietypowe zadania z zastosowaniem działań na ułamkach	zawierające skończone ciągi ułamków zwykłych - przedstawia dane ułamki w postaci sumy różnych ułamków o liczniku równym 1 - stosuje prawa działań do obliczania wartości wyrażeń arytmetycznych zawierających ułamki - analizuje i rozumie inne sposoby obliczania wartości niektórych działań na ułamkach zwykłych

	tym ułatwienia (przemienność, skracanie)			
Dział 4 – Ułamki dziesiętne				
- zapisuje ułamek dziesiętny w postaci ułamka zwykłego - zamienia ułamek zwykły na dziesiętny poprzez rozszerzanie ułamka - odczytuje i zapisuje słownie ułamki dziesiętne - zapisuje cyframi ułamki dziesiętne zapisane słownie (proste przypadki) - odczytuje ułamki dziesiętne zaznaczone na osi liczbowej - dodaje i odejmuje ułamki dziesiętne sposobem pisemnym - rozwiązuje proste zadania tekstowe z zastosowaniem dodawania i odejmowania ułamków dziesiętnych - mnoży i dzieli w pamięci ułamki dziesiętne przez 10, 100, 1000… - mnoży pisemnie ułamki dziesiętne - dzieli pisemnie ułamek dziesiętny przez jednocyfrową liczbę naturalną - zna podstawowe jednostki masy, monetarne (polskie), długości i zależności między nimi - zamienia większe jednostki na mniejsze	- słownie zapisane ułamki dziesiętne zapisuje przy pomocy cyfr (trudniejsze sytuacje, np. trzy i cztery setne) - zaznacza ułamki dziesiętne na osi liczbowej - porównuje ułamki dziesiętne - dodaje i odejmuje ułamki dziesiętne w pamięci - porównuje ułamki dziesiętne z wykorzystaniem ich różnicy - znajduje dopełnienie ułamka dziesiętnego do całości - oblicza składnik sumy w dodawaniu, odjemną lub odjemnik w odejmowaniu ułamków dziesiętnych - rozwiązuje typowe zadania tekstowe z zastosowaniem dodawania i odejmowania ułamków dziesiętnych - mnoży w pamięci ułamek dziesiętny przez liczbę naturalną (proste przypadki) - rozwiązuje proste zadania tekstowe z zastosowaniem mnożenia ułamków dziesiętnych - dzieli w pamięci ułamek dziesiętny przez liczbę naturalną (proste przypadki) - dzieli pisemnie ułamek dziesiętny przez liczbę naturalną - rozwiązuje proste zadania tekstowe z zastosowaniem	- porównuje ułamki dziesiętne z ułamkami zwykłymi o mianownikach 2, 4 lub 5 - oblicza wartości dwudziałaniowych wyrażeń zawierających dodawanie i odejmowanie ułamków dziesiętnych - zapisuje i odczytuje duże liczby za pomocą skrótów (np. 2,5 tys.) - dzieli w pamięci ułamki dziesiętne (proste przypadki) - dzieli ułamki dziesiętne sposobem pisemnym - rozwiązuje typowe zadania tekstowe z zastosowaniem działań na ułamkach dziesiętnych - oblicza dzielną lub dzielnik w ilorazie ułamków dziesiętnych - zapisuje wyrażenie dwumianowane w postaci ułamka dziesiętnego - zapisuje wielkość podaną za pomocą ułamka dziesiętnego w postaci wyrażenia dwumianowanego - porównuje wielkości podane w różnych jednostkach	- porównuje ułamek dziesiętny z ułamkiem zwykłym o mianowniku 8 - rozwiązuje nietypowa zadania tekstowe z zastosowaniem porównywania ułamków dziesiętnych - rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe z zastosowaniem dodawania i odejmowania ułamków dziesiętnych - rozwiązuje nietypowe zadania z zastosowaniem mnożenia ułamków dziesiętnych - rozwiązuje nietypowe zadania z zastosowaniem dzielenia ułamków dziesiętnych - rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe z zastosowaniem zamiany jednostek - rozwiązuje zadania wymagające działań na ułamkach zwykłych i dziesiętnych	- rozpoznaje po mianowniku nieskracalnego ułamka, że jego rozwinięcie dziesiętne jest skończone - znajduje na osi liczbowej przybliżone położenie ułamków dziesiętnych z dużą liczbą cyfr po przecinku - stosuje nietypowe sposoby obliczania wartości niektórych działań na ułamkach dziesiętnych

	dzielenia ułamków dziesiętnych i porównywania ilorazowego - rozwiązuje proste zadania tekstowe z zastosowaniem jednostek (np. koszt zakupu przy danej cenie za kg)			
Dział 5 – Pola figur				
- rozumie pojęcie pola figury jako liczby kwadratów jednostkowych - oblicza pole prostokąta - oblicza pole równoległoboku - oblicza pole trójkąta przy danym boku i odpowiadającej mu wysokości - zna wzór na pole trapezu	- oblicza pola figur narysowanych na kratownicy - oblicza pole prostokąta przy danym jednym boku i zależności ilorazowej lub różnicowej drugiego boku - oblicza długość boku prostokąta przy danym polu i drugim boku - rozwiązuje proste zadania tekstowe z zastosowaniem pola prostokąta - oblicza pole rombu z wykorzystaniem długości przekątnych - rozwiązuje proste zadania z zastosowaniem pól równoległoboku i rombu - oblicza pole trójkąta - oblicza pole trójkąta prostokątnego o danych przyprostokątnych - oblicza pole trapezu o danych podstawach i danej wysokości	- rozwiązuje typowe zadania tekstowe dotyczące pola prostokąta - oblicza długość boku równoległoboku przy danym polu i danej wysokości - oblicza wysokość równoległoboku przy danym polu i danej długości boku - rozwiązuje typowe zadania dotyczące pól równoległoboku i rombu - oblicza długość podstawy trójkąta przy danym polu i danej wysokości - oblicza pole trapezu o danej sumie długości podstaw i wysokości - rozwiązuje typowe zadania tekstowe z zastosowaniem pola trapezu - wyraża pole powierzchni figury o danych wymiarach w różnych jednostkach (bez zamiany jednostek pola) - rozwiązuje proste zadania tekstowe z wykorzystaniem jednostek pola	- rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe dotyczące pola prostokąta, równoległoboku, trapezu, trójkąta - oblicza pola figur złożonych z prostokątów, równoległoboków i trójkątów - oblicza wysokości trójkąta prostokątnego opuszczoną na przeciwprostokątną przy danych trzech bokach - oblicza wysokość trapezu przy danych podstawach i polu - oblicza długość podstawy trapezu przy danej wysokości, drugiej podstawie i danym polu - oblicza pola figur, które można podzielić na prostokąty, równoległoboki, trójkąty, trapezy - rozwiązuje zadania tekstowe z wykorzystaniem różnych jednostek pola - zamienia jednostki pola - porównuje powierzchnie wyrażone w różnych jednostkach	- oblicza, jak zmienia się pole i obwód prostokąta, którego wszystkie boki zostały wydłużone lub skrócone - uzupełnia wielokąty narysowane na kracie do większych wielokątów, aby obliczyć ich pole - dokonuje podziału wielokątów narysowanych na kracie na mniejsze wielokąty o bokach, których wierzchołki są w punktach kratowych - przelicza jednostki pola nie należące do układu SI

Dział 6 – Matematyka i my				
- oblicza upływ czasu pomiędzy wskazaniami zegara bez przekraczania godziny - oblicza godzinę po upływie podanego czasu od podanej godziny bez przekraczania godziny - zamienia jednostki masy - oblicza średnią arytmetyczną dwóch liczb naturalnych - odczytuje liczby całkowite zaznaczone na osi liczbowej - zaznacza na osi liczbowej podane liczby całkowite - odczytuje temperaturę z termometru - dodaje dwie liczby całkowite jedno- i dwucyfrowe	- oblicza upływ czasu pomiędzy wskazaniami zegara z przekraczaniem godziny - oblicza godzinę po upływie podanego czasu od podanej godziny z przekraczaniem godziny (bez przekraczania doby) - oblicza datę po upływie podanej liczby dni od podanego dnia - rozwiązuje proste zadania dotyczące czasu, także z wykorzystaniem informacji podanych w tabelach i kalendarzu - oblicza koszt zakupu przy podanej cenie za kilogram lub metr - oblicza średnią arytmetyczną kilku liczb naturalnych - rozwiązuje proste zadania tekstowe dotyczące obliczania średniej arytmetycznej (np. średnia odległość) - wyznacza liczbę przeciwną do danej - porównuje dwie liczby całkowite - oblicza sumę kilku liczb całkowitych jedno- lub dwucyfrowych - rozwiązuje proste zadania z zastosowaniem dodawania liczb całkowitych - korzystając z osi liczbowej, oblicza o ile różnią się liczby całkowite - oblicza różnicę między temperaturami wyrażonymi za pomocą liczb całkowitych	- rozwiązuje typowe zadania dotyczące czasu, także z wykorzystaniem informacji podanych w tabelach i kalendarzu - oblicza na jaką ilość towaru wystarczy pieniędzy przy podanej cenie jednostkowej - rozwiązuje typowe zadania tekstowe z zastosowaniem średniej arytmetycznej - porządkuje liczby całkowite w kolejności rosnącej lub malejącej - oblicza temperaturę po spadku (wzroście) o podaną liczbę stopni - wskazuje liczbę całkowitą różniącą się od danej o podaną liczbę naturalną	- rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe dotyczące czasu i kalendarza - rozwiązuje zadania, w których szacuje i oblicza łączny koszt zakupu przy danych cenach jednostkowych oraz wielkość reszty - rozwiązuje zadania z zastosowaniem obliczania średniej wielkości wyrażonych w różnych jednostkach (np. długości) - oblicza sumę liczb na podstawie podanej średniej - oblicza jedną z wartości przy danej średniej i pozostałych wartościach - oblicza średnią arytmetyczną liczb całkowitych - rozwiązuje zadania tekstowe z zastosowaniem porównywania różnicowego i dodawania liczb całkowitych	- oblicza liczbę minut i sekund po upływie podanego dłuższego czasu - porównuje ceny tego samego towaru zapakowanego w opakowania o różnej masie lub objętości - znajduje na osi liczbowej położenie podstawowych ułamków ujemnych - zamienia kolejność liczb w odejmowaniu, przedstawiając liczby razem ze stojącymi przed nimi znakami - oblicza różnicę dwóch liczb całkowitych jedno- lub dwucyfrowych

Dział 7 – Figury przestrzenne				
- rozróżnia graniastosłupy, ostrosłupy, prostopadłościany, kule, walce i stożki - rozróżnia i wskazuje krawędzie, wierzchołki, ściany boczne, podstawy brył - podaje liczbę krawędzi, wierzchołków i ścian graniastosłupów i ostrosłupów - oblicza objętości brył zbudowanych z sześcianów jednostkowych - stosuje jednostki objętości - dobiera jednostkę do pomiaru objętości danego przedmiotu - rozpoznaje siatki prostopadłościanów i graniastosłupów	- rysuje rzuty prostopadłościanów, graniastosłupów i ostrosłupów - oblicza objętości prostopadłościanu o wymiarach podanych w tych samych jednostkach - oblicza objętość sześcianu o podanej długości krawędzi - rozumie pojęcie siatki prostopadłościanu - rysuje siatkę sześcianu o podanej długości krawędzi - rysuje siatkę prostopadłościanu o danych długościach krawędzi	- podaje przykłady brył o danej liczbie wierzchołków - podaje przykłady brył, których ściany spełniają dany warunek - oblicza objętości prostopadłościanu o wymiarach podanych w różnych jednostkach - rozwiązuje typowe zadania tekstowe dotyczące objętości prostopadłościanu - dobiera siatkę do modelu prostopadłościanu - oblicza objętość prostopadłościanu, korzystając z jego siatki - rysuje siatki graniastosłupów przy podanym kształcie podstawy i podanych długościach krawędzi - dobiera siatkę do modelu graniastosłupa	- rozwiązuje nietypowe zadania dotyczące graniastosłupów i ostrosłupów - rozwiązuje nietypowe zadania dotyczące objętości - oblicza wysokość prostopadłościanu przy danej objętości i danych długościach dwóch krawędzi - rozwiązuje nietypowe zadania dotyczące objętości prostopadłościanu - rozwiązuje nietypowe zadania dotyczące siatek graniastosłupów	- podaje liczbę sześcianów jednostkowych o krawędzi 1 cm, z których składa się sześcian o krawędzi 1 dm i sześcian o krawędzi 1 m - rozwiązuje nietypowe zadania z treścią dotyczące prostopadłościanów i sześcianów w kontekście praktycznym - rozpoznaje i projektuje różnorodne siatki brył

Klasa 6

Wymagania na poszczególne oceny				
Dopuszczająca **Uczeń**	**Dostateczna** **Uczeń:**	**Dobra** **Uczeń:**	**Bardzo dobra** **Uczeń:**	**Celująca** **Uczeń:**
Dział 1 – Liczby całkowite				
- wskazuje liczby należące do zbioru liczb całkowitych	- porządkuje liczby w zbiorze liczb całkowitych	- porównuje liczby dodatnie i ujemne, które nie są liczbami całkowitymi	- rozwiązuje zadania tekstowe z zastosowaniem działań na liczbach całkowitych	- zapisuje rozwiązania nietypowych zadań w postaci

- objaśnia, że liczba dodatnia jest większa od zera, liczba ujemna jest mniejsza od zera, a zero nie jest ani liczbą dodatnią, ani ujemną - podaje przykłady stosowania liczb ujemnych w różnych sytuacjach praktycznych (np. temperatura, długi, obszary znajdujące się poniżej poziomu morza) - wyznacza liczby przeciwne do danych - odczytuje liczby całkowite zaznaczone na osi - porównuje dwie liczby całkowite - dodaje liczby przeciwne - dodaje, odejmuje, mnoży i dzieli liczby całkowite jedno- i dwucyfrowe	- wyznacza liczby odwrotne do danych - oblicza temperaturę po spadku lub wzroście o podaną liczbę stopni - oblicza wartość bezwzględną liczby całkowitej - interpretuje operację dodawania na osi liczbowej - oblicza sumę kilku liczb całkowitych złożonych z pełnych setek i tysięcy - stosuje przemienność i łączność dodawania - potęguje liczby całkowite jedno- i dwucyfrowe - oblicza wartości wyrażeń arytmetycznych złożonych z kilku działań i liczb całkowitych jednocyfrowych - rozwiązuje proste zadania tekstowe z zastosowaniem działań na liczbach całkowitych	- dodaje, odejmuje, mnoży, dzieli i potęguje liczby całkowite - wskazuje liczbę całkowitą różniącą się od danej liczby o podaną liczbę naturalną - oblicza wartości wyrażeń arytmetycznych złożonych z kilku działań i liczb całkowitych - rozwiązuje typowe zadania tekstowe z zastosowaniem działań na liczbach całkowitych	- oblicza wartości wyrażeń arytmetycznych zawierających wartość bezwzględną - podaje przykłady liczb spełniających proste równania z wartością bezwzględną	wyrażeń arytmetycznych zawierających liczby całkowite - rozwiązuje trudniejsze zdania tekstowe z zastosowaniem działań na liczbach całkowitych w kontekście praktycznym - znajduje rozwiązania prostych równań z wartością bezwzględną
Dział 2 – Działania na liczbach – część 1				
- czyta ze zrozumieniem krótki tekst zawierający informacje liczbowe - wskazuje różnice między krótkimi tekstami o podobnej treści - weryfikuje odpowiedź do prostego zadania tekstowego - dodaje, odejmuje, mnoży i dzieli liczby naturalne wielocyfrowe oraz dodatnie ułamki dziesiętne za pomocą kalkulatora - rozróżnia pojęcia cyfry i liczby	- układa plan rozwiązania prostego zadania tekstowego - szacuje wyniki działań - rozwiązuje proste zadania tekstowe, wykorzystując kalkulator do obliczeń - zaokrągla liczbę z podaną dokładnością - korzysta z cech podzielności do rozpoznania liczb podzielnych przez 3, 4, 9 - oblicza NWW liczb dwucyfrowych - porównuje dodatnie i ujemne ułamki dziesiętne, ułamki zwykłe i	- czyta ze zrozumieniem kilkuzdaniowy tekst zawierający informacje liczbowe - układa plan rozwiązania typowego zadania tekstowego - weryfikuje odpowiedź do zadania tekstowego - dodaje, odejmuje, mnoży i dzieli liczby dodatnie i ujemne za pomocą kalkulatora - nazywa rzędy pozycyjne od miliarda wzwyż - zaokrągla liczbę z podaną dokładnością w trudniejszych przykładach	- układa plan rozwiązania zadania tekstowego - oblicza za pomocą kalkulatora wartości wyrażeń wielodziałaniowych - wskazuje liczby, których zaokrąglenia spełniają podane warunki; określa, ile jest takich liczb - rozumie różnicę między zaokrąglaniem liczby a zaokrąglaniem jej zaokrąglenia - rozkłada liczby trzycyfrowe i większe na czynniki pierwsze	- przedstawia i interpretuje dane podane w nietypowych zadaniach - zaokrągla czas do pełnych minut - rozumie i stosuje dla danej liczby a będącej iloczynem dwóch liczb n · m, podzielność przez każdy z jej czynników - rozwiązuje zadania o podwyższonym stopniu trudności z zastosowaniem dodawania i odejmowania ułamków zwykłych w kontekście praktycznym - rozumie i stosuje algorytm pisemnego dodawania i

- nazywa rzędy pozycyjne poniżej miliarda - określa znaczenie wskazanej cyfry w liczbie - odczytuje oraz zapisuje słownie liczby zapisane cyframi i odwrotnie - odczytuje liczby naturalne zaznaczone na osi - zaznacza liczby naturalne na osi - podaje wielokrotności liczb jednocyfrowych - podaje dzielniki liczb nie większych niż 100 - korzysta z cech podzielności do rozpoznania liczb podzielnych przez 2, 5, 10, 100 - rozpoznaje liczby pierwsze i liczby złożone nie większe niż 100 - rozkłada liczby dwucyfrowe na czynniki pierwsze - oblicza NWD liczb jedno- i dwucyfrowych - oblicza NWW liczb jednocyfrowych - nazywa rzędy pozycyjne w ułamkach dziesiętnych - stosuje ze zrozumieniem pojęcia: ułamek właściwy, ułamek niewłaściwy oraz liczba mieszana - odczytuje dodatnie i ujemne ułamki dziesiętne, ułamki zwykłe i liczby mieszane zaznaczone na osi liczbowej - zaznacza dodatnie i ujemne ułamki dziesiętne, ułamki zwykłe i liczby mieszane na osi liczbowej	liczby mieszane, wykorzystując oś liczbową - doprowadza ułamki do postaci nieskracalnej - zamienia ułamek zwykły o mianowniku typu 2, 5, 20 na ułamek dziesiętny przez rozszerzanie ułamka - zamienia liczby mieszane na ułamki niewłaściwe i ułamki niewłaściwe na liczby mieszane - oblicza sumę ułamka zwykłego i dziesiętnego (proste przypadki) - stosuje własności działań odwrotnych do rozwiązywania prostych równań - rozwiązuje proste zadania tekstowe z zastosowaniem dodawania i odejmowania liczb naturalnych i ułamków - dodaje i odejmuje w pamięci dodatnie i ujemne ułamki tego samego typu - oblicza wartości dwu- i trzydziałaniowych wyrażeń zawierających dodawanie i odejmowanie ułamków tego samego typu - rozwiązuje proste zadania tekstowe z zastosowaniem dodawania i odejmowania dodatnich i ujemnych ułamków tego samego typu.	- wskazuje przybliżone położenie danej liczby na osi - rozwiązuje zadania-łamigłówki z wykorzystaniem cech podzielności przez 2, 3, 4, 5, 9, 10, 100 - podaje wielokrotności liczb dwucyfrowych i większych - podaje dzielniki liczb większych niż 100 - rozpoznaje liczby pierwsze i liczby złożone większe niż 100 - rozwiązuje typowe zadania tekstowe z zastosowaniem NWD i NWW - porządkuje rosnąco lub malejąco kilka dodatnich i ujemnych ułamków dziesiętnych i zwykłych - dodaje kilka dodatnich i ujemnych ułamków zwykłych oraz dziesiętnych - oblicza różnicę dodatniego ułamka zwykłego i dodatniego ułamka dziesiętnego - odejmuje dodatnie i ujemne ułamki zwykłe oraz dziesiętne występujące w tej samej różnicy - porównuje liczby z wykorzystaniem ich różnicy - rozwiązuje typowe zadania tekstowe z zastosowaniem dodawania i odejmowania dodatnich i ujemnych ułamków zwykłych oraz dziesiętnych występujących w tej samej sumie (różnicy)	- rozkłada liczby na czynniki pierwsze, jeśli przynajmniej jeden z czynników jest liczbą większą niż 10 - oblicza NWD oraz NWW liczb trzycyfrowych i większych - rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe z zastosowaniem NWD i NWW - zamienia ułamek zwykły na dziesiętny przez rozszerzanie ułamka - oblicza wartości wielodziałaniowych wyrażeń zawierających dodawanie i odejmowanie ułamków zwykłych i dziesiętnych - rozwiązuje zadania tekstowe dotyczące porównywania ułamków z wykorzystaniem ich różnicy - rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe z zastosowaniem dodawania i odejmowania liczb naturalnych i ułamków - rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe z zastosowaniem dodawania (odejmowania) dodatnich i ujemnych ułamków zwykłych oraz dziesiętnych występujących w tej samej sumie (różnicy)	odejmowania nietypowych liczb naturalnych, np.: dużych, o powtarzających się grupach cyfr, itd.

- rozszerza i skraca ułamki zwykłe do wskazanego mianownika - zapisuje ułamek dziesiętny skończony w postaci ułamka zwykłego lub liczby mieszanej - zamienia ułamek zwykły o mianowniku typu 2, 5, 20, 50 na ułamek dziesiętny przez rozszerzanie ułamka - szacuje wyniki dodawania i odejmowania liczb naturalnych - dodaje i odejmuje w pamięci liczby naturalne, ułamki dziesiętne i ułamki zwykłe (proste przypadki) - dodaje i odejmuje pisemnie liczby naturalne i ułamki dziesiętne - dodaje i odejmuje ułamki i liczby mieszane o jednakowych i o różnych mianownikach - dodaje i odejmuje w pamięci dodatnie i ujemne ułamki tego samego typu (proste przypadki)				
Dział 3 – Działania na liczbach – część 2				
- mnoży i dzieli w pamięci liczby całkowite, dodatnie i ujemne ułamki dziesiętne oraz zwykłe (proste przypadki) - mnoży pisemnie liczby naturalne i ułamki dziesiętne - mnoży i dzieli dodatnie i ujemne ułamki zwykłe oraz liczby mieszane (proste przypadki) - dzieli pisemnie liczby naturalne i ułamki dziesiętne przez liczby naturalne	- szacuje iloczyn liczb całkowitych i ułamków dziesiętnych - mnoży dodatnie i ujemne ułamki zwykłe oraz liczby mieszane - dzieli ułamki zwykłe (dodatnie i ujemne) - dzieli ułamki dziesiętne (dodatnie i ujemne) - oblicza kwadraty i sześciany liczb całkowitych, dodatnich i	- oblicza iloczyny kilku liczb, wśród których są jednocześnie liczby całkowite, dodatnie i ujemne ułamki zwykłe oraz dziesiętne - oblicza potęgi o wykładnikach naturalnych liczb całkowitych, dodatnich i ujemnych ułamków zwykłych oraz dziesiętnych - rozwiązuje typowe zadania tekstowe z zastosowaniem działań na liczbach całkowitych, dodatnich	- oblicza wartości wyrażeń złożonych z więcej niż trzech działań na liczbach całkowitych, dodatnich i ujemnych ułamkach zwykłych oraz dziesiętnych (trudniejsze przypadki) - oblicza wartość wyrażenia arytmetycznego podanego w postaci ułamka, w którym licznik i mianownik są wyrażeniami arytmetycznymi	- rozumie i stosuje algorytm pisemnego mnożenia nietypowych liczb naturalnych, np.: dużych, o powtarzających się grupach cyfr, itd. - zamienia wynik dzielenia otrzymany na kalkulatorze w postaci ułamka nieskończonego okresowego na wynik dzielenia z resztą lub liczbę mieszaną - oblicza w trudniejszych przypadkach ułamek danej liczby

- zaokrągla ułamki dziesiętne z dokładnością do części dziesiątych, setnych i tysięcznych - wskazuje okres ułamka dziesiętnego nieskończonego okresowego - stosuje zamiennie zapis ułamka okresowego w formie wielokropka lub nawiasu - oblicza, jakim ułamkiem jednej liczby całkowitej jest druga liczba całkowita - oblicza ułamek danej liczby całkowitej (proste przypadki) - dopasowuje zapis rozwiązania do treści zadania (proste przypadki)	ujemnych ułamków zwykłych oraz dziesiętnych - zapisuje wynik dzielenia w postaci z resztą - oblicza wartości wyrażeń złożonych z dwóch lub trzech działań na dodatnich i ujemnych ułamkach zwykłych oraz dziesiętnych - rozwiązuje proste zadania tekstowe wymagające wykonania jednego działania na liczbach całkowitych, dodatnich i ujemnych ułamkach dziesiętnych oraz zwykłych - rozwiązuje proste zadania tekstowe dotyczące średniej arytmetycznej - znajduje okres rozwinięcia dziesiętnego ułamka, jeśli okres jest co najwyżej dwucyfrowy - zaokrągla dane liczbowe do postaci, w której warto je znać lub są używane na co dzień - oblicza ułamek danej liczby całkowitej - oblicza liczbę na podstawie jej ułamka, jeśli licznik ułamka jest równy 1 - rozwiązuje proste zadania tekstowe dotyczące obliczania ułamka danej liczby - układa zadania do prostego wyrażenia arytmetycznego	i ujemnych ułamkach zwykłych oraz dziesiętnych - dzieli wielocyfrowe liczby całkowite - dzieli dodatnie i ujemne ułamki zwykłe oraz dziesiętne występujące jednocześnie w tym samym ilorazie - oblicza wartości wyrażeń złożonych z więcej niż trzech działań na liczbach całkowitych, dodatnich i ujemnych ułamkach zwykłych oraz dziesiętnych (proste przypadki) - zapisuje wynik dzielenia w różnych postaciach i interpretuje go stosownie do treści zadania - rozwiązuje typowe zadania tekstowe wymagające wykonania mnożenia lub dzielenia - zamienia ułamki zwykłe na ułamki dziesiętne skończone z wykorzystaniem dzielenia licznika przez mianownik - znajduje okres rozwinięcia dziesiętnego ułamka - używa kalkulatora do zamiany ilorazu dużych liczb na liczbę mieszaną z wykorzystaniem dzielenia z resztą - oblicza ułamek danego ułamka zwykłego lub dziesiętnego - oblicza liczbę na podstawie jej ułamka - rozwiązuje typowe zadania tekstowe dotyczące obliczania ułamka danej liczby - rozwiązuje typowe zadania tekstowe wymagające obliczenia liczby z danego jej ułamka	- zapisuje wyrażenie o podanej wartości, spełniające podane warunki - rozwiązuje trudniejsze zadania tekstowe wymagające wykonania kilku działań na liczbach całkowitych, dodatnich i ujemnych ułamkach dziesiętnych oraz zwykłych - rozwiązuje zadania tekstowe dotyczące średniej arytmetycznej - podaje cyfrę, która będzie na danym miejscu po przecinku w ułamku dziesiętnym okresowym - stawia i sprawdza proste hipotezy dotyczące zamiany ułamków zwykłych na ułamki dziesiętne nieskończone okresowe oraz zaobserwowanych regularności - rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe dotyczące obliczania ułamka danej liczby - rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe wymagające obliczenia liczby z danego jej ułamka	oraz liczbę z danego jej ułamka również w kontekście praktycznym - rozwiązuje zadania o podwyższonym stopniu trudności z zastosowaniem mnożenia i dzielenia ułamków zwykłych w kontekście praktycznym - znajduje różne sposoby rozwiązania tego samego zadania, przedstawiając analizę jego treści np.: sporządzając rysunek, wypisując dane i szukane, wprowadzając niewiadomą

Dział 4 – Figury na płaszczyźnie				
- używa ze zrozumieniem pojęć: koło i okrąg - wskazuje środek, promień, średnicę, cięciwę koła i okręgu - rysuje koła i okręgi o podanych promieniach lub średnicach - mierzy odległość punktu od prostej - wskazuje wierzchołek i ramiona kąta - rozpoznaje rodzaje kątów - rozróżnia kąty wklęsłe i wypukłe - mierzy kąty wypukłe - rysuje kąty wypukłe o danych miarach - konstruuje trójkąt o danych bokach - rozpoznaje trójkąt ostrokątny, prostokątny i rozwartokątny - rozpoznaje trójkąt równoboczny, równoramienny i różnoboczny - oblicza miary kątów trójkąta (proste przypadki) - wskazuje wysokości trójkąta - wskazuje wierzchołek trójkąta, z którego prowadzona jest wysokość, i bok, do którego jest ona prostopadła - oblicza pole trójkąta przy danej długości boku i prostopadłej do niego wysokości, wyrażonych w tej samej jednostce	- stosuje własności koła i okręgu do rozwiązywania prostych zadań geometrycznych - korzysta ze skali do obliczania wymiarów figur - szacuje miarę kąta w stopniach - mierzy kąty - rysuje kąty o danych miarach - oblicza miary kątów na podstawie danych kątów przyległych, wierzchołkowych i dopełniających do 360° - rozwiązuje proste zadania z zastosowaniem różnych rodzajów kątów - stosuje nierówność trójkąta - oblicza pole trójkąta przy danych dwóch bokach (wysokościach) i jednej wysokości (jednym boku), wyrażonych w tej samej jednostce - oblicza pole trójkąta prostokątnego o danych przyprostokątnych, wyrażonych w tej samej jednostce - oblicza obwód trójkąta przy danym jednym boku i podanych zależnościach między pozostałymi bokami - oblicza miary kątów czworokąta (proste przypadki) - oblicza obwód wielokąta o danych długościach boków - klasyfikuje czworokąty - oblicza pole prostokąta, kwadratu, równoległoboku, rombu, trapezu	- stosuje własności kątów powstałych w wyniku przecięcia prostą dwóch prostych równoległych - rozwiązuje typowe zadania z wykorzystaniem własności kątów - oblicza miary kątów trójkąta i czworokąta (bardziej złożone przypadki) - oblicza długość podstawy (wysokość) trójkąta, gdy są znane jego pole i wysokość (długość podstawy) - oblicza pole wielokąta powstałego po odcięciu z prostokąta części w kształcie trójkątów prostokątnych - rysuje czworokąty spełniające podane warunki - rozwiązuje typowe zadania dotyczące obwodów czworokątów - oblicza długość boku (wysokość) równoległoboku przy danym polu i danej wysokości (długości boku) - ustala długości odcinków narysowanych na kratce innej niż 5 mm, której jednostka jest podana	- rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe z wykorzystaniem własności koła i okręgu - rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe z wykorzystaniem odległości punktu od prostej - wyznacza miarę kąta wklęsłego - wskazuje oraz oblicza miary różnych rodzajów kątów na bardziej złożonych rysunkach - rozwiązuje nietypowe zadania z wykorzystaniem własności kątów - oblicza wysokości trójkąta przy danych bokach i jednej wysokości - rozwiązuje trudniejsze zadania dotyczące pola trójkąta - rozwiązuje nietypowe zadania dotyczące obliczania miar kątów trójkątów i czworokątów - oblicza wysokość trapezu przy danych podstawach i polu - oblicza długość podstawy trapezu o danym polu, danej wysokości i danej długości drugiej podstawy - oblicza pola wielokątów metodą podziału na czworokąty lub uzupełniania do większych wielokątów, również narysowanych na kratce - rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe dotyczące obwodów i pól figur, również narysowanych na kratce	- rozwiązuje zadania o podwyższonym stopniu trudności z wykorzystaniem własności koła i okręgu - rysuje figury przystające do danych wyłącznie za pomocą cyrkla i linijki - rysuje proste prostopadłe i proste równoległe wyłącznie za pomocą cyrkla i linijki - dzieli dany odcinek na połowy wyłącznie za pomocą cyrkla i linijki - rozwiązuje nietypowe zadania dotyczące obwodów figur powstałych z podziału danej figury na dwie mniejsze - oblicza pole danej figury narysowanej na kracie, o wierzchołkach w punktach kratowych, uzupełniając ją do większych wielokątów i przedstawiając jej pole, jako różnicę pól

- oblicza obwód wielokąta o długościach boków wyrażonych w tej samej jednostce - rozpoznaje czworokąty i ich rodzaje - wskazuje boki, wierzchołki i przekątne czworokąta - opisuje własności różnych rodzajów czworokątów - rysuje czworokąty spełniające podane warunki (proste przypadki) - wskazuje wysokości czworokątów (o ile jest to możliwe) - oblicza pole prostokąta, kwadratu, równoległoboku, rombu, trapezu, których wymiary są wyrażone w tej samej jednostce - rysuje na kratce 5 mm trójkąty i czworokąty o danych wymiarach - określa własności figur narysowanych na kratce - odczytuje długości odcinków narysowanych na kratce 5 mm - oblicza obwody figur narysowanych na kratce 5 mm - oblicza pola trójkątów i czworokątów narysowanych na kratce 5 mm (proste przypadki)	- oblicza pole kwadratu przy danym obwodzie - oblicza pola wielokątów, stosując podział wielokąta na dwa czworokąty - rozwiązuje proste zadania dotyczące własności czworokątów i ich pól			
Dział 5 – Równania				
- wskazuje lewą i prawą stronę równania - oznacza niewiadomą za pomocą litery - układa równania do prostych zadań tekstowych	- układa równanie, którego rozwiązaniem jest dana liczba - sprawdza rozwiązanie równania z warunkami zadania - rozwiązuje równania typu: $2 \cdot x - 7 + x = 8$	- układa równania do typowych zadań tekstowych - układa zadania tekstowe do prostego równania	- układa równania do zadań tekstowych - układa zadania tekstowe do danego równania - wskazuje przykłady równań, które mają jedno rozwiązanie, kilka	- rozwiązuje trudniejsze zadania tekstowe za pomocą równań liniowych wybierając niewiadomą na różne sposoby

- sprawdza, czy dana liczba jest rozwiązaniem równania, obliczając wartość lewej i prawej strony równania (proste przypadki) - rozwiązuje proste równania typu: $ax + b = c$ - sprawdza poprawność otrzymanego rozwiązania równania - upraszcza równania, w których niewiadoma występuje po jednej stronie, np. $2 \cdot x – 7 + x = 8$ - analizuje treść zadania tekstowego, ustala wielkości dane i niewiadome (proste przypadki) określa kolejne kroki rozwiązania zadania tekstowego (proste przypadki)	- rozwiązuje proste zadania tekstowe za pomocą równań - rozwiązuje proste zadania geometryczne za pomocą równań	- sprawdza, czy podana liczba jest rozwiązaniem danego równania (trudniejsze przypadki) - wskazuje równania, które potrafi rozwiązać poznanymi metodami - upraszcza równania typu: $2 \cdot x – 7 + x – 18 = 8 + x – 17 – 5 \cdot x$ - analizuje treść zadania tekstowego, ustala wielkości dane i niewiadome - określa kolejne kroki rozwiązania zadania tekstowego - układa równania do zadań tekstowych - rozwiązuje typowe zadania tekstowe za pomocą równań - rozwiązuje typowe zadania geometryczne za pomocą równań	rozwiązań, nieskończenie wiele rozwiązań lub nie mają rozwiązań - ustala, jakie operacje zostały wykonane na równaniach równoważnych - rozwiązuje równania typu: $2 \cdot x – 7 + x – 18 = 8 + x – 17 – 5 \cdot x$ - rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe za pomocą równań - rozwiązuje nietypowe zadania geometryczne za pomocą równań	- układa trudniejsze równania, którego rozwiązaniem jest dana liczba - rozwiązuje równania przez wykonywanie operacji odwrotnych - rozwiązuje równania liniowe z jedną niewiadomą o podwyższonym stopniu trudności, także zawierające nawiasy - rozwiązuje zadania dotyczące wieku osób, sporządzając odpowiednie tabele - rozwiązuje zadania o podwyższonym stopniu trudności w kontekście praktycznym
Dział 6 – Bryły				
- rozpoznaje oraz nazywa ostrosłupy i graniastosłupy proste - wskazuje oraz nazywa podstawy, ściany boczne, krawędzie, wierzchołki ostrosłupa i graniastosłupa - podaje liczbę wierzchołków, krawędzi i ścian graniastosłupa i ostrosłupa o danej podstawie - rysuje rzut graniastosłupa prostego i ostrosłupa - oblicza objętość bryły zbudowanej z sześcianów jednostkowych - oblicza objętość sześcianu o danej długości krawędzi	- oblicza objętość graniastosłupa prostego przy danym polu podstawy i danej wysokości bryły - rozwiązuje proste zadania dotyczące objętości i pojemności - zamienia jednostki długości - wyraża objętość danej bryły w różnych jednostkach (proste przypadki) - rozwiązuje proste zadania tekstowe z wykorzystaniem jednostek pola, objętości i pojemności - wskazuje na siatce graniastosłupa i ostrosłupa sklejane wierzchołki i krawędzie	- określa rodzaj graniastosłupa lub ostrosłupa na podstawie informacji o liczbie jego wierzchołków, krawędzi lub ścian - oblicza objętość prostopadłościanu o wymiarach podanych w różnych jednostkach - oblicza objętość prostopadłościanu, którego wymiary spełniają podane zależności - oblicza objętość graniastosłupa o podanej wysokości i podstawie, której pole potrafi obliczyć - rozwiązuje typowe zadania tekstowe z wykorzystaniem	- oblicza pole podstawy (wysokość) graniastosłupa przy danych objętości i wysokości bryły (danym polu podstawy) - oblicza wysokość graniastosłupa przy danej objętości i danym polu podstawy - rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe dotyczące objętości graniastosłupa prostego - rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe z wykorzystaniem różnych jednostek pola, objętości i pojemności - rysuje siatki graniastosłupów prostych	- rozpoznaje bryły platońskie i podaje ich nazwy - podaje liczbę wierzchołków, krawędzi i ścian w danych bryłach foremnych, półforemnych i gwiaździstych - projektuje siatki i wykonuje modele brył platońskich i innych nietypowych brył - oblicza pola powierzchni i sumy krawędzi brył platońskich

- oblicza objętość prostopadłościanu o wymiarach podanych w tej samej jednostce - zamienia jednostki długości (w przypadkach typu 2 cm 7 mm = 27 mm) - stosuje jednostki objętości i pojemności - rozpoznaje siatki graniastosłupów i ostrosłupów - dopasowuje bryłę do jej siatki - rozpoznaje i nazywa graniastosłup na podstawie jego siatki - określa na podstawie siatki wymiary wielościanu - rysuje siatki prostopadłościanów o podanych wymiarach - rozumie pojęcie pola powierzchni całkowitej graniastosłupa	- oblicza pole powierzchni całkowitej prostopadłościanu o wymiarach podanych w tej samej jednostce - rozwiązuje proste zadania tekstowe dotyczące pola powierzchni całkowitej prostopadłościanu	różnych jednostek pola, objętości i pojemności - oblicza objętość graniastosłupa na podstawie jego siatki - wskazuje na siatce ściany bryły, które są sąsiadujące, równoległe, prostopadłe - oblicza pole powierzchni całkowitej graniastosłupa o podanych wymiarach - rozwiązuje typowe zadania tekstowe z wykorzystaniem pola powierzchni całkowitej i objętości	- oblicza pole powierzchni całkowitej ostrosłupa o podanych wymiarach - oblicza długość krawędzi sześcianu przy danym jego polu powierzchni - rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe z wykorzystaniem pola powierzchni całkowitej i objętości	
Dział 7 – Matematyka i my				
- odczytuje dane zamieszczone w tabelach - rozwiązuje proste zadania tekstowe z wykorzystaniem danych podanych w jednej tabeli - odczytuje dane przedstawione na diagramie - odczytuje dane przedstawione na wykresie - interpretuje 1% jako 1/100 całości - ustala, jaki procent figury został zamalowany - wyraża procenty za pomocą ułamków	- stosuje skróty w zapisie liczb (np. 5,7 tys., 1,42 mln) - tworzy diagram ilustrujący zbiór danych - rozwiązuje proste zadania tekstowe z wykorzystaniem danych przedstawionych na diagramie - rozwiązuje proste zadania tekstowe z wykorzystaniem danych przedstawionych na wykresie - wyraża ułamki za pomocą procentów - oblicza, jakim procentem całości jest dana wielkość w przypadkach 10%, 25%, 50%	- projektuje tabele potrzebne do zapisania zgromadzonych danych - interpretuje dane zamieszczone w tabeli, przedstawione na diagramie lub wykresie - rozwiązuje zadania tekstowe z wykorzystaniem danych podanych w kilku tabelach - oblicza dany procent liczby naturalnej - oblicza, jakim procentem całości jest dana wielkość - oblicza prędkość przy podanej drodze i podanym czasie - oblicza prędkość średnią	- rozwiązuje zadania o podwyższonym stopniu trudności z wykorzystaniem danych zamieszczonych w tabelach, przedstawionych na diagramie lub wykresie - rozwiązuje zadania tekstowe o podwyższonym stopniu trudności dotyczące procentów - rozwiązuje zadania tekstowe dotyczące co najmniej dwóch różnych prędkości lub gdy rozwiązanie wymaga zamiany jednostek długości i/lub czasu	- rozwiązuje trudniejsze zadania, których dane przedstawione są w tabelach, na diagramach i prostych wykresach - interpretuje dane przedstawione na nietypowych diagramach - rozwiązuje zadania tekstowe o podwyższonym stopniu trudności z wykorzystaniem obliczania procentu danej liczby oraz ustalenia, jakim procentem jednej liczby jest druga liczba - oblicza średnią prędkość przy różnych prędkościach na poszczególnych odcinkach trasy

- oblicza procent liczby naturalnej w przypadkach: 10%, 25%, 50% - interpretuje prędkość jako drogę pokonaną w danej jednostce czasu - oblicza prędkość w km/h przy drodze podanej w km i czasie podanym w pełnych godzinach - czas określony jako ułamek godziny wyraża w postaci minut - czas określony w minutach wyraża jako część godziny - oblicza wartość wyrażenia algebraicznego dla podanych wartości zmiennych - zapisuje proste wyrażenia algebraiczne opisujące zależności podane w kontekście praktycznym - posługuje się mapą i planem w podstawowym zakresie - rozpoznaje kierunki geograficzne w terenie i na mapie - stosuje różne sposoby zapisywania skali (liczbowa, liniowa, mianowana) - mierzy odległość między obiektami na planie, mapie	- rozwiązuje elementarne zadania tekstowe dotyczące procentów - oblicza długość drogi w km przy prędkości podanej w km/h i czasie podanym w pełnych godzinach - oblicza czas w godzinach przy drodze podanej w km i prędkości podanej w km/h - rozwiązuje elementarne zadania tekstowe dotyczące prędkości - oblicza prędkość w km/h przy drodze podanej w km i czasie, który jest ułamkiem godziny - oblicza długość drogi w km przy prędkości podanej w km/h i czasie, który jest ułamkiem godziny - oblicza czas, który jest ułamkiem godziny, przy drodze podanej w km i prędkości podanej w km/h - rozwiązuje elementarne zadania tekstowe dotyczące prędkości - dopasowuje opis słowny do wzoru - dopasowuje wzór do opisu słownego - rozwiązuje proste zadania tekstowe wymagające wykorzystania podanego wzoru - zamienia skalę liczbową na mianowaną - oblicza rzeczywistą odległość między obiektami na podstawie planu, mapy - oblicza odległość między obiektami na planie, mapie na	- oblicza długość drogi przy podanej prędkości i podanym czasie - oblicza czas przy podanej drodze i podanej prędkości - zapisuje w postaci wyrażenia algebraicznego zauważone zależności - rozwiązuje zadania tekstowe wymagające wykorzystania podanego wzoru - odczytuje informacje podane na mapie, planie	- znajduje wartość zmiennej dla podanej wartości wyrażenia algebraicznego - rozwiązuje bardziej złożone problemy i zadania tekstowe wymagające korzystania z mapy, planu	- oblicza czas, który upłynie od startu do momentu spotkania dwóch obiektów, poruszających się z różną prędkością na zadanej trasie - rozpoznaje te same wzory zapisane w różnej postaci

	podstawie ich rzeczywistej odległości w terenie			
Dział 8 – Matematyka na co dzień				
- szacuje koszt zakupu określonej ilości towaru przy podanej cenie jednostkowej - zamienia jednostki masy - rozwiązuje elementarne zadania tekstowe dotyczące zakupów - oblicza rzeczywiste wymiary figur narysowanych w skali - oblicza pola czworokątów na podstawie wymiarów odczytanych z rysunków - oblicza obwody i pola powierzchni pomieszczeń o podanych wymiarach - zamienia jednostki długości (w przypadkach typu 2 m 63 cm = 263 cm) - odczytuje dane przedstawione na rysunku, w tabeli, cenniku, na diagramie lub na mapie - odczytuje informacje z rozkładu jazdy - posługuje się mapą i planem w podstawowym zakresie - rozpoznaje kierunki geograficzne w terenie i na mapie - mierzy odległość między obiektami na planie, mapie - zamienia jednostki czasu - stosuje cyfry rzymskie do zapisu dat - przyporządkowuje podany rok odpowiedniemu stuleciu	- oblicza, ile towaru można kupić za daną kwotę przy podanej cenie jednostkowej - zamienia jednostki długości - rozwiązuje zadania z wykorzystaniem jednostek: ar i hektar - rozwiązuje proste zadania tekstowe dotyczące pól powierzchni w sytuacjach praktycznych - oblicza rzeczywistą odległość między obiektami na podstawie planu, mapy - oblicza odległość między obiektami na planie, mapie na podstawie ich rzeczywistej odległości w terenie - rozwiązuje proste zadania tekstowe dotyczące obliczeń związanych z podróżą - rozwiązuje proste zadania tekstowe z wykorzystaniem danych podanych w tabeli, tekście, na diagramie	- rozwiązuje typowe zadania tekstowe dotyczące zakupów - zaokrągla do pełnych groszy kwoty typu 5,638 zł - planuje zakupy z uwzględnieniem różnych rodzajów opakowań i cen - oblicza pola i obwody figur, których wymiary są podane w skali - rozwiązuje typowe zadania tekstowe dotyczące obwodu i pola powierzchni w sytuacjach praktycznych - odczytuje informacje podane na mapie, planie - oblicza prędkość średnią	- rozwiązuje zadania, które wymagają wyszukania informacji np. w encyklopedii, gazetach, internecie - rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe dotyczące obwodu i pola powierzchni w sytuacjach praktycznych - rozwiązuje bardziej złożone problemy i zadania tekstowe wymagające korzystania z mapy, planu - zbiera, analizuje i interpretuje informacje potrzebne do zaplanowania podróży - rozwiązuje złożone zadania tekstowe dotyczące obliczeń związanych z podróżą - rozwiązuje złożone zadania tekstowe z wykorzystaniem danych podanych w tabeli, tekście, na diagramie	- samodzielnie wyszukuje informacje potrzebne do rozwiązania trudniejszych zadań dotyczących obliczeń pieniężnych i rozwiązuje te zadania - planuje i sporządza kalkulację kosztów kilkudniowej wycieczki klasowej, opierając się na informacjach samodzielnie wyszukanych w różnych dostępnych źródłach - rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe związane z prawidłowym odżywianiem się i masą ciała

Klasa 7

Wymagania na poszczególne oceny				
Dopuszczająca **Uczeń:**	**Dostateczna** **Uczeń:**	**Dobra** **Uczeń:**	**Bardzo dobra** **Uczeń:**	**Celująca** **Uczeń:**
Dział 1. Proporcjonalność i procenty				
- podaje proste przykłady wielkości wprost proporcjonalnych - wyznacza wartość przyjmowaną przez wielkość wprost proporcjonalną w przypadku konkretnej zależności proporcjonalnej - oblicza ułamek danej liczby całkowitej - rozwiązuje proste zadania tekstowe dotyczące obliczania ułamka danej liczby całkowitej - przedstawia część wielkości jako procent tej wielkości w prostych przykładach - oblicza, jaki procent danej liczby b stanowi liczba a - interpretuje 100%, 50%, 25%, 10%, 1% danej wielkości jako całość, połowę, jedną czwartą, jedną dziesiątą, jedną setną część danej wielkości liczbowej - zamienia ułamek dziesiętny na procent	- stosuje podział proporcjonalny w prostych przykładach - rozwiązuje proste zadania tekstowe z wykorzystaniem obliczania ułamka danej liczby - zamienia ułamek zwykły na procent przez dzielenie licznika ułamka przez mianownik - zamienia procent na ułamek - odczytuje dane przedstawione na diagramach procentowych - rozwiązuje proste zadania z wykorzystaniem obliczania liczby z danego jej procentu - zwiększa i zmniejsza liczbę o dany procent - podaje w punktach procentowych różnicę między wielkościami wyrażonymi w procentach - rozwiązuje proste zadania z wykorzystaniem zmniejszania i zwiększania liczby o dany procent - rozwiązuje proste zadania z wykorzystaniem obliczeń procentowych w kontekście praktycznym	- rozwiązuje zadania tekstowe o podwyższonym stopniu trudności z wykorzystaniem podziału proporcjonalnego - rozwiązuje zadania tekstowe o podwyższonym stopniu trudności z wykorzystaniem obliczania ułamka danej liczby - stosuje obliczenia procentowe do rozwiązywania trudniejszych problemów w kontekście praktycznym - oblicza różnicę procentową między wielkościami wyrażonymi w procentach	- rozwiązuje zadania tekstowe o podwyższonym stopniu trudności z wykorzystaniem obliczania, jaki procent danej liczby b stanowi liczba a - rozwiązuje zadania tekstowe o podwyższonym stopniu trudności z wykorzystaniem obliczania liczby, gdy dany jest procent podanego procentu tej liczby - rozwiązuje zadania tekstowe o podwyższonym stopniu trudności również w przypadku wielokrotnego zwiększania lub zmniejszania danej wielkości o wskazany procent	- oblicza stosunek długości odcinków powstałych z podziału wysokości w trójkącie równobocznym przez punkt przecięcia się tych wysokości, korzystając z własności wielokątów - oblicza stosunek pól dwóch trójkątów powstałych z podziału danego trójkąta przez odcinek, którego jeden koniec jest wierzchołkiem trójkąta, a drugi leży na przeciwległym boku - rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe z wykorzystaniem obliczania ułamka danej liczby - stosuje obliczenia procentowe do rozwiązywania nietypowych problemów również w kontekście praktycznym - określa nowe stężenie roztworu po zmianie zawartości jego składników

- zamienia ułamek zwykły o mianowniku 2, 4, 5, 20, 25 na procent przez rozszerzenie ułamka - zamienia procent wyrażony liczbą całkowitą na ułamek - oblicza procent danej liczby w prostej sytuacji zadaniowej - oblicza liczbę, gdy dany jest jej procent	-			
Dział i2. Potęgi				
- oblicza kwadraty i sześciany liczb naturalnych - oblicza kwadraty i sześciany ułamków zwykłych i dziesiętnych oraz liczb mieszanych - zapisuje potęgę o podstawie 10 lub potęgę o podstawie 0,1 w postaci liczby i odwrotnie - określa znak potęgi - rozwiązuje proste zadania z wykorzystaniem potęg - zapisuje w postaci jednej potęgi iloczyny potęg o takich samych podstawach - zapisuje w postaci jednej potęgi ilorazy potęg o takich samych podstawach - zapisuje potęgę potęgi w postaci jednej potęgi - stosuje prawa działań na potęgach do obliczania wartości prostych wyrażeń arytmetycznych	- zapisuje liczbę będącą iloczynem jednakowych czynników w postaci potęgi - oblicza wartości potęg liczb wymiernych o wykładnikach naturalnych - mnoży potęgi o różnych podstawach i jednakowych wykładnikach, wykorzystując odpowiedni wzór - dzieli potęgi o różnych podstawach i jednakowych wykładnikach, wykorzystując odpowiedni wzór - odczytuje liczby w notacji wykładniczej - zapisuje liczby w notacji wykładniczej - porównuje liczby zapisane w notacji wykładniczej - używa nazw dla liczb wielkich (do biliona) - rozwiązuje proste zadania z wykorzystaniem notacji wykładniczej w kontekście praktycznym	- porównuje liczby zapisane w postaci potęg - rozwiązuje zadania tekstowe o podwyższonym stopniu trudności z wykorzystaniem potęg - stosuje prawa działań na potęgach do obliczania wartości bardziej złożonych wyrażeń arytmetycznych - stosuje zapis notacji wykładniczej w sytuacjach praktycznych	- stosuje prawa działań dla wykładników ujemnych - rozwiązuje zadania o podwyższonym stopniu trudności z wykorzystaniem notacji wykładniczej w kontekście praktycznym	- dostrzega regularności kolejnych potęg liczb całkowitych i ułamków o liczniku 1 i formułuje wnioski - szacuje duże liczby wyrażone w postaci potęgi liczby 2 - uzasadnia prawa działań na potęgach o wykładniku naturalnym - oblicza potęgi o wykładniku całkowitym ujemnym

Dział 3. Pierwiastki				
- oblicza wartość pierwiastka kwadratowego z liczby nieujemnej - oblicza wartości prostych wyrażeń arytmetycznych, w których występują pierwiastki kwadratowe - wyznacza liczbę podpierwiastkową, gdy dana jest wartość pierwiastka kwadratowego - rozwiązuje proste zadania dotyczące pól kwadratów, wykorzystując pierwiastek kwadratowy - rozróżnia pierwiastki wymierne i niewymierne - oblicza wartość pierwiastka sześciennego z liczb ujemnych i nieujemnych - oblicza wartości prostych wyrażeń arytmetycznych, w których występują pierwiastki sześcienne - wyznacza liczbę podpierwiastkową, gdy dana jest wartość pierwiastka sześciennego - stosuje pierwiastek sześcienny do rozwiązywania prostych zadań dotyczących objętości sześcianów	- oblicza wartości wyrażeń arytmetycznych, w których występują pierwiastki kwadratowe, pamiętając o zasadach dotyczących kolejności wykonywania działań - stosuje wzór na pierwiastek z iloczynu pierwiastków - stosuje wzór na pierwiastek z ilorazu pierwiastków - dodaje proste wyrażenia zawierające pierwiastki - włącza czynnik pod znak pierwiastka - wyłącza czynnik przed znak pierwiastka - szacuje wielkość danego pierwiastka kwadratowego lub sześciennego - usuwa niewymierność z mianownika	- stosuje pierwiastek kwadratowy do rozwiązywania złożonych zadań tekstowych dotyczących pól kwadratów - szacuje wielkość wyrażenia arytmetycznego zawierającego pierwiastki kwadratowe - oblicza wartości wyrażeń arytmetycznych zawierających pierwiastki kwadratowe, stosując własności działań na pierwiastkach - porównuje liczby, stosując własności działań na pierwiastkach drugiego stopnia - dodaje bardziej złożone wyrażenia zawierające pierwiastki - wyznacza wartości bardziej złożonych wyrażeń arytmetycznych zawierających pierwiastki sześcienne - stosuje pierwiastek sześcienny do rozwiązywania bardziej złożonych zadań dotyczących objętości sześcianów - szacuje wielkość danego wyrażenia arytmetycznego zawierającego pierwiastki sześcienne - rozwiązuje zadania z wykorzystaniem potęg i pierwiastków	- porównuje z daną liczbą wymierną wartość wyrażenia arytmetycznego zawierającego pierwiastki - znajduje liczby wymierne większe lub mniejsze od wartości wyrażenia arytmetycznego zawierającego pierwiastki - rozwiązuje bardziej złożone zadania z wykorzystaniem potęg i pierwiastków - podaje wartość liczby spełniającej równość zawierającą pierwiastki	- oblicza pierwiastek kwadratowy z dużych liczb naturalnych korzystając z rozkładu liczby na czynniki pierwsze lub przez szacowanie - rozwiązuje problemy z zastosowaniem działań na liczbach zawierających pierwiastki kwadratowe i sześcienne - wyznacza wartości wyrażeń arytmetycznych zawierających pierwiastki wyższych stopni - usuwa pierwiastki wyższych stopni z mianownika ułamka - zapisuje pierwiastek n-go stopnia z liczby nieujemnej a w postaci potęgi o podstawie a - ustala ostatnią cyfrę zadanej potęgi liczby naturalnej nie większej niż 10

Dział 4. Wyrażenia algebraiczne				
- rozpoznaje wyrażenie algebraiczne - oblicza wartość liczbową prostego wyrażenia algebraicznego - zapisuje zależności i rozwiązania w prostych zadaniach w postaci wyrażeń algebraicznych - rozróżnia sumę, różnicę, iloczyn i iloraz zmiennych - nazywa proste wyrażenia algebraiczne - wskazuje wyrazy sumy algebraicznej - podaje współczynniki liczbowe wyrazów uporządkowanej sumy algebraicznej - wskazuje wyrazy podobne w sumie algebraicznej - redukuje wyrazy podobne w sumie algebraicznej	- rozpoznaje równe wyrażenia algebraiczne - porządkuje wyrazy sumy algebraicznej - dodaje proste sumy algebraiczne - mnoży sumy algebraiczne przez liczby i zmienne - zapisuje zależności przedstawione w zadaniach w postaci wyrażeń algebraicznych jednej zmiennej - zapisuje rozwiązania zadań w postaci wyrażeń algebraicznych - wykorzystuje wyrażenia algebraiczne w zadaniach dotyczących obliczeń procentowych, w tym wielokrotnych podwyżek i obniżek cen - rozwiązuje proste zadania tekstowe na porównywanie ilorazowe z wykorzystaniem procentów i wyrażeń algebraicznych - wykorzystuje wyrażenia algebraiczne w prostych zadaniach geometrycznych	- oblicza wartość liczbową bardziej złożonego wyrażenia algebraicznego - zapisuje zależności przedstawione w zadaniach w postaci wyrażeń algebraicznych kilku zmiennych - zapisuje rozwiązania bardziej złożonych zadań w postaci wyrażeń algebraicznych - posługuje się wyrażeniami algebraicznymi przy zadaniach geometrycznych - posługuje się wyrażeniami algebraicznymi przy zadaniach wymagających obliczeń pieniężnych - nazywa i zapisuje bardziej złożone wyrażenia algebraiczne - porządkuje wyrażenia algebraiczne - odejmuje sumy algebraiczne, także w wyrażeniach zawierających nawiasy - zapisuje związki między wielkościami za pomocą sum algebraicznych	- porządkuje złożone iloczyny sumy algebraiczne przez liczby i zmienne - wykorzystuje mnożenie sumy algebraicznej przez liczby i zmienne w bardziej złożonych zadaniach geometrycznych - rozwiązuje bardziej złożone zadania tekstowe na porównywanie ilorazowe i różnicowe z wykorzystaniem procentów i wyrażeń algebraicznych	- buduje wyrażenia algebraiczne będące uogólnieniem cyklicznie powtarzającej się zależności między wielkościami - rozwiązuje nietypowe zadania związane z układaniem i zapisywaniem wyrażeń algebraicznych - zamienia sumę kilku wyrażeń algebraicznych na iloczyn wyłączając wspólny czynnik przed nawias
Dział 5. Równania				
- odgaduje rozwiązanie prostego równania - sprawdza, czy dana liczba jest rozwiązaniem równania - rozpoznaje równania równoważne	- sprawdza liczbę rozwiązań równania - rozwiązuje równania liniowe z jedną niewiadomą metodą równań równoważnych	- układa i rozwiązuje równanie do bardziej złożonego zadania tekstowego - interpretuje rozwiązanie równania	- analizuje liczbę rozwiązań prostego równania zawierającego potęg i pierwiastki - rozwiązuje równania liniowe z jedną niewiadomą o podniesionym stopniu trudności, także	- podaje kilka rozwiązań prostych równań liniowych z dwiema niewiadomymi - rozwiązuje równanie zapisane w postaci iloczynu kilku czynników równych zeru

- rozwiązuje proste równania liniowe z jedną niewiadomą metodą równań równoważnych - oznacza niewiadomą i układa równanie wynikające z treści prostego zadania, rozwiązuje je i podaje odpowiedź	- analizuje treść zadania i oznacza niewiadomą - układa równania wynikające z treści zadania, rozwiązuje je i podaje odpowiedź - rozwiązuje proste zadania tekstowe z treścią geometryczną za pomocą równań pierwszego stopnia z jedną niewiadomą - rozwiązuje proste zadania tekstowe z obliczeniami procentowymi za pomocą równań pierwszego stopnia z jedną niewiadomą - przekształca proste wzory, aby wyznaczyć wskazaną wielkość z wzorów geometrycznych - przekształca proste wzory, aby wyznaczyć wskazaną wielkość z wzorów fizycznych	- rozwiązuje równania, które po prostych przekształceniach wyrażeń algebraicznych sprowadzają się do równań pierwszego stopnia z jedną niewiadomą - rozwiązuje zadania tekstowe za pomocą równań pierwszego stopnia z jedną niewiadomą - rozwiązuje zadania geometryczne za pomocą równań pierwszego stopnia z jedną niewiadomą - rozwiązuje zadania tekstowe dotyczące obliczeń procentowych za pomocą równań pierwszego stopnia z jedną niewiadomą	zawierających nawiasy wewnętrzne - rozwiązuje równanie, które jest iloczynem czynników liniowych - rozwiązuje zadania tekstowe o podniesionym stopniu trudności za pomocą równań pierwszego stopnia z jedną niewiadomą - rozwiązuje zadania geometryczne o podniesionym stopniu trudności za pomocą równań pierwszego stopnia z jedną niewiadomą - rozwiązuje zadania tekstowe o podniesionym stopniu trudności dotyczące obliczeń procentowych za pomocą równań pierwszego stopnia z jedną niewiadomą - przy rozwiązywaniu zadania tekstowego przekształca wzory, aby wyznaczyć zadaną wielkość we wzorach fizycznych - przy przekształcaniu wzorów podaje konieczne założenia	- rozwiązuje zadania tekstowe za pomocą równań pierwszego stopnia z jedną niewiadomą dotyczące dziesiątkowego zapisu liczb kilkucyfrowych - rozwiązuje zadania tekstowe za pomocą równań pierwszego stopnia z jedną niewiadomą dotyczące stężenia roztworu
Dział 6. Trójkąty prostokątne				
- zapisuje zależności pomiędzy bokami trójkąta prostokątnego - oblicza długość jednego z boków trójkąta prostokątnego, mając dane długości dwóch pozostałych boków - oblicza pole jednego z kwadratów zbudowanych na bokach trójkąta prostokątnego, mając dane pola dwóch pozostałych kwadratów	- stosuje twierdzenie Pitagorasa do rozwiązywania prostych zadań dotyczących czworokątów - stosuje wzory na pole trójkąta, prostokąta, kwadratu, równoległoboku, rombu, trapezu - stosuje w prostych sytuacjach wzory na pola figur do wyznaczania długości odcinków - oblicza długość boku kwadratu, mając daną długość jego przekątnej	- stosuje w złożonych przypadkach twierdzenie Pitagorasa do obliczania obwodów i pól prostokątów - rozwiązuje zadania tekstowe z wykorzystaniem twierdzenia Pitagorasa - stosuje twierdzenie Pitagorasa do rozwiązywania zadań dotyczących czworokątów - oblicza długość boku trójkąta równobocznego o danym polu	- rozwiązuje zadania tekstowe o podwyższonym stopniu trudności z wykorzystaniem twierdzenia Pitagorasa - stosuje twierdzenie Pitagorasa do rozwiązywania zadań o podwyższonym stopniu trudności dotyczących czworokątów - stosuje poznane wzory do rozwiązywania zadań tekstowych o podwyższonym stopniu trudności	- określa rodzaj trójkąta na podstawie długości jego boków - rozwiązuje trudniejsze zadania, wykorzystując własności wielokątów foremnych, np.: sześciokąta, ośmiokąta - rozwiązuje trudniejsze zadania na obliczanie długości przekątnych w sześcianie i prostopadłościanie

- stosuje w prostych przypadkach twierdzenie Pitagorasa do obliczania obwodów i pól prostokątów - rozwiązuje proste zadania tekstowe z wykorzystaniem twierdzenia Pitagorasa - oblicza długość przekątnej kwadratu, mając dane długość boku kwadratu lub jego obwód - oblicza wysokość trójkąta równobocznego, mając daną długość jego boku	- stosuje poznane wzory do rozwiązywania prostych zadań tekstowych - oblicza długość boku trójkąta równobocznego, mając daną jego wysokość - oblicza pole i obwód trójkąta równobocznego, mając dane długość boku lub wysokość - wyznacza długości pozostałych boków trójkąta o kątach 45°, 45°, 90° lub 30°, 60°, 90°, mając daną długość jednego z jego boków - stosuje własności trójkątów o kątach 45°, 45°, 90° lub 30°, 60°, 90° do rozwiązywania prostych zadań tekstowych	- stosuje wzory na pola figur do wyznaczania długości odcinków - oblicza długości odcinków i pola figur, dzieląc figury na części lub uzupełniając je	- stosuje własności trójkątów o kątach 45°, 45°, 90° lub 30°, 60°, 90° do rozwiązywania zadań tekstowych o podwyższonym stopniu trudności - rozwiązuje zadania tekstowe o podwyższonym stopniu trudności z wykorzystaniem twierdzenia Pitagorasa w kontekście praktycznym - wyprowadza poznane wzory	
Dział 7. Układ współrzędnych				
- przerysowuje figury narysowane na kartce w kratkę - rysuje odcinki równoległe w różnych położeniach na kartce w kratkę - rysuje prostokątny układ współrzędnych - odczytuje współrzędne punktów zaznaczonych w układzie współrzędnych - zaznacza punkty w układzie współrzędnych - oblicza długość narysowanego odcinka, który biegnie po liniach kratek w układzie współrzędnych - rozpoznaje w układzie współrzędnych odcinki równej długości	- rysuje odcinki prostopadłe w różnych położeniach na kartce w kratkę - oblicza długość narysowanego odcinka, którego końce są danymi punktami kratowymi w układzie współrzędnych - wykonuje proste obliczenia dotyczące pól wielokątów, mając dane współrzędne ich wierzchołków - rozpoznaje w układzie współrzędnych odcinki prostopadłe - znajduje środek odcinka, którego końce mają dane współrzędne (całkowite lub wymierne) - oblicza długość odcinka, którego końce są danymi punktami	- rysuje figury na kartce w kratkę zgodnie z instrukcją - rozpoznaje figury na kartce w kratkę, których wierzchołki są danymi punktami kratowymi - wyznacza położenie brakującego wierzchołka zadanej figury na kartce w kratkę - uzupełnia wielokąty do większych wielokątów, aby obliczyć pole - rysuje w układzie współrzędnych figury o podanych współrzędnych wierzchołków	- znajduje w układzie współrzędnych wśród danych punktów kratowych figury o podanych własnościach - w złożonych przypadkach oblicza pola wielokątów, mając dane współrzędne ich wierzchołków - uzupełnia wierzchołki wielokąta podając ich współrzędne, aby wielokąt spełniał określone warunki w układzie współrzędnych - znajduje współrzędne drugiego końca odcinka, gdy dane są jeden koniec i środek	- rozpatruje wszystkie przypadki położenia czwartego wierzchołka równoległoboku, jeśli dane trzy wierzchołki są punktami kratowymi - rozpatruje wszystkie przypadki położenia pozostałych wierzchołków kwadratu, jeśli dane wierzchołki jednego z boków są punktami kratowymi - analizuje położenie punktów kratowych równooddalonych od początku układu współrzędnych i określa zależność między ich współrzędnymi

- rozpoznaje w układzie współrzędnych odcinki równoległe - wykonuje proste obliczenia dotyczące pól prostokątów, mających boki na liniach kratowych - dokonuje podziału prostych wielokątów na mniejsze wielokąty o bokach na liniach kratowych w układzie współrzędnych, aby obliczyć ich pole	kratowymi w układzie współrzędnych - dla danych punktów kratowych A i B znajduje inne punkty kratowe należące do prostej AB - na podstawie odległości między punktami ocenia, czy leżą one na jednej prostej			

Klasa 8

Wymagania na poszczególne oceny				
Dopuszczająca **Uczeń:**	**Dostateczna** **Uczeń:**	**Dobra** **Uczeń:**	**Bardzo dobra** **Uczeń:**	**Celująca** **Uczeń:**
Dział 1. Statystyka i prawdopodobieństwo				
- odczytuje dane przedstawione w tekstach, tabelach i na diagramach - odczytuje wartości z wykresu, w szczególności wartość największą i najmniejszą - oblicza średnią arytmetyczną zestawu liczb - zapisuje i porządkuje dane (np. wyniki ankiety) - przeprowadza proste doświadczenia losowe	- interpretuje dane przedstawione w tekstach, tabelach, na diagramach i prostych wykresach - oblicza średnią arytmetyczną w prostej sytuacji zadaniowej - planuje sposób zbierania danych - opracowuje dane, np. wyniki ankiety - porównuje wartości przestawione na wykresie liniowym lub diagramie słupkowym, zwłaszcza w sytuacji,	- interpretuje dane przedstawione na nietypowych wykresach - dobiera sposoby prezentacji wyników (np. ankiety) - tworzy tabele, diagramy, wykresy - opisuje zjawiska przedstawione w tekstach, tabelach, na diagramach i wykresach, określając przebieg zmiany wartości danych - oblicza średnią arytmetyczną w nietypowych sytuacjach	- rozwiązuje trudniejsze zadania dotyczące średniej arytmetycznej - interpretuje wyniki zadania pod względem wpływu zmiany danych na wynik - oblicza prawdopodobieństwa zdarzeń określonych przez kilka warunków - rozwiązuje bardziej złożone zadania dotyczące prostych doświadczeń losowych	- rozwiązuje nietypowe zadania dotyczące średniej arytmetycznej oraz średniej ważonej - analizuje i interpretuje wyniki badań pod względem wpływu zmian w prezentowaniu danych, ich klasyfikacji oraz odrzucaniu wyników skrajnych - rozwiązuje zadania o znacznym stopniu trudności dotyczące prostych doświadczeń losowych, a także układa takie zadania

- oblicza prawdopodobieństwa zdarzeń w prostych doświadczeniach losowych	gdy oś pionowa nie zaczyna się od zera - ocenia poprawność wnioskowania w przykładach typu: „ponieważ każdy, kto spowodował wypadek, mył ręce, to znaczy, że mycie rąk jest przyczyną wypadków” - oblicza, ile jest obiektów mających daną własność, w przypadkach niewymagających stosowania reguł mnożenia i dodawania	- oblicza średnią arytmetyczną korzystając z danych przedstawionych w tabeli lub na diagramie - ocenia, czy wybrana postać diagramu i wykresu jest dostatecznie czytelna i nie będzie wprowadzać w błąd - tworząc diagramy słupkowe, grupuje dane w przedziały o jednakowej szerokości - stosuje w obliczeniach prawdopodobieństwa wiadomości z innych działów matematyki (np. liczba oczek będąca liczbą pierwszą)		
Dział 2. Wyrażenia algebraiczne i równania				
- zaznacza na osi liczbowej liczby naturalne i całkowite, ułamki zwykłe i dziesiętne - odczytuje liczby naturalne i całkowite, ułamki zwykłe i dziesiętne zaznaczone na osi liczbowej - zaznacza na osi liczbowej zbiory liczb spełniających warunek taki jak $x < 5$ lub $x \geq -2,5$ - zapisuje wyniki działań w postaci wyrażeń algebraicznych jednej lub kilku zmiennych (w najprostszych przypadkach) - oblicza wartości liczbowe wyrażeń algebraicznych - rozpoznaje porządkuje wyrazy podobne - wyodrębnia wyrazy w sumie algebraicznej - redukuje wyrazy podobne	- zapisuje zależności przedstawione w zadaniach w postaci wyrażeń algebraicznych jednej lub kilku zmiennych - mnoży dwumian przez dwumian - przedstawia iloczyn w najprostszej postaci - wyprowadza proste wzory na pole i obwód figury na podstawie rysunku - zapisuje rozwiązania prostych zadań w postaci wyrażeń algebraicznych - rozwiązuje proste równania liniowe wymagające mnożenia sum algebraicznych i redukcji wyrazów podobnych - rozwiązuje proste zadania tekstowe (także dotyczące	- zapisuje warunek, który spełniają liczby zaznaczone na osi w postaci przedziału jednostronnie nieskończonego - podaje najmniejszą lub największą liczbę całkowitą należącą lub nienależącą do danego zbioru - zapisuje trudniejszych przypadkach wyniki podanych działań w postaci wyrażeń algebraicznych jednej lub kilku zmiennych - zapisuje trudniejszych przypadkach zależności przedstawione w zadaniach w postaci wyrażeń algebraicznych jednej lub kilku zmiennych - stosuje zasady mnożenia dwumianu przez dwumian w	- zaznacza w prostych przypadkach liczby niewymierne na osi liczbowej - zapisuje wyniki podanych działań w postaci wyrażeń algebraicznych jednej lub kilku zmiennych (w bardziej skomplikowanych przypadkach) - zapisuje zależności przedstawione w zadaniach w postaci wyrażeń algebraicznych jednej lub kilku zmiennych (w bardziej skomplikowanych przypadkach) - rozwiązuje skomplikowane równania liniowe wymagające mnożenia sum algebraicznych i redukcji wyrazów podobnych oraz zawierających ułamki - mnoży trzy czynniki będące dwumianami lub trójmianami	- zaznacza liczby niewymierne na osi liczbowej, korzystając z twierdzenia Pitagorasa - wyprowadza wzory skróconego mnożenia - stosuje wzory skróconego mnożenia w działaniach na liczbach niewymiernych oraz do uporządkowania wyrażeń algebraicznych i rozwiązania skomplikowanych równań liniowych - uzasadnia, że wyrażenie algebraiczne dla zmiennej jest podzielne przez daną liczbę

- mnoży sumę algebraiczną przez wyrażenie - rozwiązuje proste równania liniowe - sprawdza, czy podana liczba jest rozwiązaniem równania	procentów) za pomocą równań liniowych - przekształca proste wzory geometryczne i fizyczne	wyrażeniach arytmetycznych zawierających pierwiastki - przekształca skomplikowane wzory geometryczne i fizyczne - zapisuje rozwiązania trudniejszych zadań w postaci wyrażeń algebraicznych - rozwiązuje skomplikowane równania liniowe - rozwiązuje równania, które po przekształceniach sprowadzają się do równań liniowych - rozwiązuje trudniejsze zadania tekstowe (także dotyczące procentów) za pomocą równań liniowych	- wyprowadza trudniejsze wzory na pole, obwód figury i objętość bryły na podstawie rysunku	
Dział 3. Figury na płaszczyźnie				
- stosuje pojęcia kątów: prostych, ostrych i rozwartych (w prostych zadaniach) - stosuje pojęcia kątów przyległych i wierzchołkowych, a także korzysta z ich własności (w prostych zadaniach) - stosuje twierdzenie o sumie kątów wewnętrznych trójkąta (w prostych zadaniach) - w trójkącie równoramiennym przy danym kącie wyznacza miary pozostałych kątów - rozwiązuje proste zadania dotyczące miar kątów z wykorzystaniem równań liniowych - wskazuje założenie i tezę w twierdzeniu sformułowanym w formie „jeżeli..., to...”	- korzysta z własności prostych równoległych, zwłaszcza stosuje równość kątów odpowiadających i naprzemianległych (w prostych zadaniach) - rozwiązuje proste zadania z wykorzystaniem własności kątów: przyległych, odpowiadających, wierzchołkowych i naprzemianległych - rozwiązuje proste zadania dotyczące miar kątów w trójkątach - rozwiązuje proste zadania dotyczące miar kątów w czworokątach - rozwiązuje zadania dotyczące miar kątów z wykorzystaniem równań liniowych - odróżnia przykład od dowodu - rozwiązuje proste zadania dotyczące nierówności trójkąt	- rozwiązuje zadania o wyższym stopniu trudności z wykorzystaniem własności kątów: przyległych, odpowiadających, wierzchołkowych i naprzemianległych - oblicza miary kątów trójkąta w nietypowych sytuacjach - oblicza miary kątów czworokąta w nietypowych sytuacjach - rozwiązuje zadania dotyczące miar kątów, w których wynik ma postać wyrażenia algebraicznego - rozróżnia założenie i tezę w twierdzeniu sformułowanym w dowolny sposób - przy danych długościach dwóch boków trójkąta określa zakres możliwych długości trzeciego boku	- przeprowadza proste dowody geometryczne z wykorzystaniem miar kątów - uzasadnia nieprawdziwość hipotezy, podając kontrprzykład - stosuje w prostych przykładach nierówność trójkąta do określenia warunków, jaki muszą spełniać boki czworokąta	- rozwiązuje znacznie trudniejsze zadania dotyczące kątów trójkąta - przeprowadza trudniejsze dowody geometryczne z wykorzystaniem miar kątów - przeprowadza dowody geometryczne z wykorzystaniem nierówności trójkąta

- sprawdza, czy istnieje trójkąt o danych bokach				
Dział 4. Wielokąty				
- rozróżnia figury przystające - rozwiązuje proste zadania związane z przystawaniem wielokątów - stosuje w prostych przypadkach cechy przystawania trójkątów do sprawdzania, czy dane trójkąty są przystające - odróżnia definicję od twierdzenia - rozpoznaje wielokąty foremne	- rozwiązuje zadania związane z cechami przystawania trójkątów - analizuje dowody prostych twierdzeń - wybiera uzasadnienie zdania spośród kilku podanych możliwości - oblicza miary kątów wewnętrznych wielokąta foremnego - rozwiązuje proste zadania, wykorzystując podział sześciokąta foremnego na trójkąty równoboczne	- uzasadnia przystawanie lub brak przystawania figur (w trudniejszych przypadkach) - ocenia przystawanie trójkątów (w bardziej skomplikowanych zadaniach) - rysuje wielokąty foremne za pomocą cyrkla i kątomierza - rozwiązuje trudniejsze zadania, wykorzystując własności wielokątów foremnych	- przeprowadza dowody, w których z uzasadnionego przez siebie przystawania trójkątów wyprowadza dalsze wnioski	- rozwiązuje trudniejsze zadania związane z przystawaniem wielokątów - przeprowadza dowody geometryczne na podstawie przystawania trójkątów dotyczące pól figur - przeprowadza dowody geometryczne dotyczące wielokątów foremnych
Dział 5. Geometria przestrzenna				
- rozpoznaje graniastosłupy i ostrosłupy - podaje liczbę wierzchołków, krawędzi i ścian w graniastosłupach oraz ostrosłupach - wskazuje krawędzie i ściany równoległe w graniastosłupach - rozróżnia graniastosłupy proste i pochyłe - rozpoznaje graniastosłupy prawidłowe - odróżnia przekątną graniastosłupa od przekątnej podstawy i przekątnej ściany bocznej	- oblicza objętość graniastosłupa prawidłowego - zamienia jednostki objętości, wykorzystując zamianę jednostek długości - rozwiązuje proste zadania dotyczące obliczania objętości graniastosłupa - rozwiązuje proste zadania dotyczące obliczania pola powierzchni graniastosłupa - rozwiązuje proste zadania na obliczanie odcinków w ostrosłupach - oblicza objętość ostrosłupa prawidłowego	- rozwiązuje trudniejsze zadania dotyczące graniastosłupów - rozwiązuje zadania o wyższym stopniu trudności związane z przekątnymi graniastosłupa - przedstawia objętość graniastosłupa w postaci wyrażenia algebraicznego - rozwiązuje trudniejsze zadania dotyczące objętości graniastosłupów - wyznacza objętość graniastosłupa w nietypowych przypadkach - posługuje się różnymi siatkami graniastosłupów, porównuje różne siatki tej samej bryły	- rozwiązuje wieloetapowe zadania na obliczanie długości odcinków w graniastosłupach - rozwiązuje wieloetapowe zadania dotyczące obliczania objętości graniastosłupa, także w sytuacjach praktycznych - rozwiązuje wieloetapowe zadania dotyczące obliczania pola powierzchni graniastosłupa, także w sytuacjach praktycznych - rozwiązuje wieloetapowe zadania na obliczanie długości odcinków w ostrosłupach - rozwiązuje wieloetapowe zadania dotyczące obliczania	- rozpoznaje i zaznacza przekroje sześcianu oraz oblicza ich pole powierzchni - rozwiązuje trudniejsze zadania na obliczanie odcinków w ostrosłupach - oblicza w trudniejszych przypadkach objętości i pola powierzchni nietypowych brył

- oblicza długość przekątnej ściany graniastosłupa - rozwiązuje proste zadania dotyczące graniastosłupów - oblicza objętość graniastosłupa o danym polu podstawy i danej wysokości - rysuje co najmniej jedną siatkę danego graniastosłupa - oblicza pole powierzchni graniastosłupa na podstawie danych opisanych na siatce - rozpoznaje ostrosłupy proste i prawidłowe, czworościan oraz czworościan foremny - odczytuje dane z rysunku rzutu ostrosłupa - rozwiązuje proste zadania dotyczące ostrosłupów - oblicza objętość ostrosłupa o danym polu podstawy i danej wysokości - rysuje co najmniej jedną siatkę danego ostrosłupa - oblicza pole powierzchni ostrosłupa na podstawie danych opisanych na siatce	- rozwiązuje proste zadania dotyczące obliczania objętości ostrosłupa - rozwiązuje proste zadania dotyczące obliczania pola powierzchni ostrosłupa - oblicza objętość oraz pole powierzchni brył powstałych z połączenia graniastosłupów i ostrosłupów (w prostych przypadkach)	- przedstawia pole powierzchni graniastosłupa w postaci wyrażenia algebraicznego - rozwiązuje trudniejsze zadania dotyczące pola powierzchni graniastosłupa - rozwiązuje trudniejsze zadania dotyczące ostrosłupów - rozwiązuje trudniejsze zadania dotyczące objętości ostrosłupów - wyznacza objętość ostrosłupa w nietypowych przypadkach - posługuje się różnymi siatkami ostrosłupów, porównuje różne siatki tej samej bryły - rozwiązuje trudniejsze zadania dotyczące pole powierzchni ostrosłupa - oblicza objętości nietypowych brył - oblicza pola powierzchni nietypowych brył	objętości ostrosłupów, także w sytuacjach praktycznych - rozwiązuje wieloetapowe zadania dotyczące obliczania pola powierzchni ostrosłupa, także w sytuacjach praktycznych - projektuje nietypowe siatki ostrosłupa - rozwiązuje wieloetapowe zadania na obliczanie objętości oraz pola powierzchni brył powstałych połączenia ostrosłupów i graniastosłupów, także w sytuacjach praktycznych	
Dział 6. Powtórzenie wiadomości ze szkoły podstawowej				
- rozróżnia liczby przeciwne i liczby odwrotne - oblicza odległość między dwiema liczbami całkowitymi na osi liczbowej - zamienia ułamek dziesiętny skończony na ułamek zwykły - stosuje cechy podzielności przez 2,3, 4, 5, 9, 10 i 100	- zapisuje i odczytuje liczby naturalne dodatnie w systemie rzymskim (w zakresie do 3000) - oblicza odległość między dwiema liczbami na osi liczbowej - zamienia ułamek zwykły na ułamek dziesiętny okresowy - zaokrągla ułamki dziesiętne - rozwiązuje zadania tekstowe z wykorzystaniem cech podzielności	- rozwiązuje zadania o wyższym stopniu trudności dotyczące liczb zapisanych w systemie rzymskim - zaznacza na osi liczbowej liczby spełniające podane warunki - porównuje liczby wymierne zapisane w różnych postaciach - wyznacza cyfrę znajdującą się na podanym miejscu po przecinku w rozwinięciu dziesiętnym liczby	- rozwiązuje wieloetapowe zadania z wykorzystaniem lat przestępnych i zwykłych - rozwiązuje skomplikowane zadania z wykorzystaniem skali - rozwiązuje wieloetapowe zadania na obliczenia pieniężne - rozwiązuje wieloetapowe zadania na obliczanie drogi, prędkości i czasu	- rozróżnia liczby przeciwne i liczby odwrotne - oblicza odległość między dwiema liczbami całkowitymi na osi liczbowej - zamienia ułamek dziesiętny skończony na ułamek zwykły - stosuje cechy podzielności przez 2,3, 4, 5, 9, 10 i 100

- rozpoznaje liczby pierwsze i liczby złożone - wykonuje działania na ułamkach zwykłych i dziesiętnych - oblicza wartość bezwzględną - oblicza wartości prostych wyrażeń arytmetycznych wymagających stosowania kilku działań arytmetycznych na liczbach wymiernych - zaznacza na osi liczbowej liczby wymierne oraz zbiory liczb spełniające warunki - rozwiązuje proste zadania na obliczenia zegarowe - rozwiązuje proste zadania na obliczenia kalendarzowe - odróżnia lata przestępne od lat zwykłych - rozwiązuje proste zadania z wykorzystaniem skali - rozwiązuje proste zadania na obliczanie drogi, prędkości i czasu - rozwiązuje proste zadania na obliczenia pieniężne - w prostej sytuacji zadaniowej: oblicza procent danej liczby; ustala, jakim procentem jednej liczby jest druga liczba; ustala liczbę na podstawie danego jej procentu - w prostej sytuacji zadaniowej: oblicza procent danej liczby - odczytuje dane przedstawione za pomocą tabel, diagramów słupkowych i kołowych - oblicza potęgi liczb wymiernych	- rozkłada liczby naturalne na czynniki pierwsze - oblicza wartości wyrażeń arytmetycznych wymagających stosowania kilku działań arytmetycznych na liczbach wymiernych - rozwiązuje zadania z wykorzystaniem skali - rozwiązuje zadania na obliczanie drogi, prędkości i czasu - w prostej sytuacji zadaniowej: ustala, jakim procentem jednej liczby jest druga liczba; ustala liczbę na podstawie danego jej procentu - stosuje obliczenia procentowe do rozwiązywania problemów w kontekście praktycznym (podwyżki i obniżki danej wielkości) - upraszcza wyrażenia, korzystając z praw działań na potęgach - rozwiązuje proste zadania tekstowe z wykorzystaniem notacji wykładniczej - szacuje wielkość danego pierwiastka kwadratowego lub sześciennego - upraszcza wyrażenia, korzystając z praw działań na pierwiastkach - włącza liczby pod znak pierwiastka - wyłącza liczby spod znaku pierwiastka - porównuje wartość wyrażenia arytmetycznego zawierającego	- rozwiązuje zadania tekstowe o wyższym stopniu trudności z wykorzystaniem cech podzielności - rozwiązuje trudniejsze zadania z wykorzystaniem skali - rozwiązuje trudniejsze zadania na obliczenia pieniężne - rozwiązuje trudniejsze zadania na obliczanie drogi, prędkości i czasu - rozwiązuje zadania tekstowe z wykorzystaniem obliczeń procentowych, również dotyczące podwyżek i obniżek - stosuje obliczenia procentowe do rozwiązywania problemów w kontekście praktycznym - interpretuje dane przedstawione za pomocą tabel, diagramów słupkowych i kołowych - wykonuje wieloetapowe działania na potęgach - rozwiązuje zadania tekstowe z wykorzystaniem notacji wykładniczej - oblicza przybliżone wartości pierwiastka - stosuje własności pierwiastków - upraszcza wyrażenia zawierające pierwiastki stosując włączanie liczby pod znak pierwiastka lub wyłączanie liczby spod znaku pierwiastka - przekształca wyrażenia algebraiczne, doprowadzając je do postaci najprostszej - zapisuje treść trudniejszych zadań w postaci wyrażeń algebraicznych	- rozwiązuje zadania tekstowe o wyższym stopniu trudności, również w przypadkach wielokrotnych podwyżek lub obniżek danej wielkości, także z wykorzystaniem wyrażeń algebraicznych - rozwiązuje zadania tekstowe o wyższym stopniu trudności z wykorzystaniem notacji wykładniczej - stosuje w trudniejszych zadaniach własności pierwiastków - włącza liczby pod znak pierwiastka (w trudniejszych zadaniach) - wyłącza liczby spod znaku pierwiastka (w trudniejszych zadaniach) - porównuje wartość wyrażenia arytmetycznego zawierającego pierwiastki z daną liczbą wymierną (w trudniejszych zadaniach) - przekształca skomplikowane wyrażenia algebraiczne, doprowadzając je do postaci najprostszej - zapisuje treść wieloetapowych zadań w postaci wyrażeń algebraicznych - rozwiązuje wieloetapowe zadania tekstowe za pomocą równań pierwszego stopnia z jedną niewiadomą, w tym zadania z obliczeniami procentowymi - rozwiązuje wieloetapowe zadania na obliczanie pól trójkątów i czworokątów, także w sytuacjach praktycznych	- rozpoznaje liczby pierwsze i liczby złożone - wykonuje działania na ułamkach zwykłych i dziesiętnych - oblicza wartość bezwzględną - oblicza wartości prostych wyrażeń arytmetycznych wymagających stosowania kilku działań arytmetycznych na liczbach wymiernych - zaznacza na osi liczbowej liczby wymierne oraz zbiory liczb spełniające warunki - rozwiązuje proste zadania na obliczenia zegarowe - rozwiązuje proste zadania na obliczenia kalendarzowe - odróżnia lata przestępne od lat zwykłych - rozwiązuje proste zadania z wykorzystaniem skali - rozwiązuje proste zadania na obliczanie drogi, prędkości i czasu - rozwiązuje proste zadania na obliczenia pieniężne - w prostej sytuacji zadaniowej: oblicza procent danej liczby; ustala, jakim procentem jednej liczby jest druga liczba; ustala liczbę na podstawie danego jej procentu - w prostej sytuacji zadaniowej: oblicza procent danej liczby - odczytuje dane przedstawione za pomocą tabel, diagramów słupkowych i kołowych - oblicza potęgi liczb wymiernych

- upraszcza proste wyrażenia, korzystając z praw działań na potęgach - oblicza pierwiastki kwadratowe i sześcienne - upraszcza proste wyrażenia, korzystając z praw działań na pierwiastkach - redukuje wyrazy podobne - dodaje i odejmuje sumy algebraiczne, dokonując redukcji wyrazów podobnych - mnoży sumy algebraiczne przez jednomian, dokonując redukcji wyrazów podobnych - przekształca proste wyrażenia algebraiczne, doprowadzając je do najprostszej postaci - oblicza wartość prostych wyrażeń algebraicznych - sprawdza, czy dana liczba jest rozwiązaniem równania - rozwiązuje proste równania - rozwiązuje proste zadania tekstowe - ocenia, czy wielkości są wprost proporcjonalne - oblicza obwód wielokąta o danych długościach boków - rozwiązuje proste zadania na obliczanie pola: trójkąta, kwadratu, prostokąta, rombu, równoległoboku, trapezu - rozwiązuje proste zadania z wykorzystaniem twierdzenia Pitagorasa - oblicza miary kątów wierzchołkowych i przyległych	pierwiastki z daną liczbą wymierną (proste przykłady) - mnoży dwumian przez dwumian, dokonując redukcji wyrazów podobnych - zapisuje treść prostych zadań w postaci wyrażeń algebraicznych - rozwiązuje zadania tekstowe - rozwiązuje proste zadania tekstowe za pomocą równań, w tym zadania z obliczeniami procentowymi - wyznacza wartość przyjmowaną przez wielkość wprost proporcjonalną w przypadku konkretnej zależności proporcjonalnej - stosuje podział proporcjonalny (w prostych przypadkach) - przekształca proste wzory, aby wyznaczyć daną wielkość - rozwiązuje zadania na obliczanie pola: trójkąta, kwadratu, prostokąta, rombu, równoległoboku, trapezu, także w sytuacjach praktycznych - rozwiązuje proste zadania z wykorzystaniem cech przystawania trójkątów - oblicza miary kątów odpowiadających i naprzemianległych - oblicza miary kątów wewnętrznych wielokąta - rozwiązuje zadania z wykorzystaniem własności wielokątów foremnych - znajduje środek odcinka w układzie współrzędnych	- rozwiązuje równania, które po prostych przekształceniach wyrażeń algebraicznych sprowadzają się do równań pierwszego stopnia z jedną niewiadomą - rozwiązuje trudniejsze zadania tekstowe za pomocą równań pierwszego stopnia z jedną niewiadomą, w tym zadania z obliczeniami procentowymi - przekształca wzory, aby wyznaczyć daną wielkość - rozwiązuje zadania tekstowe o wyższym stopniu trudności z wykorzystaniem podziału proporcjonalnego - rozwiązuje zadania o wyższym stopniu trudności na obliczanie pól trójkątów i czworokątów, także w sytuacjach praktycznych - rozwiązuje trudniejsze zadania z wykorzystaniem twierdzenia Pitagorasa - oblicza współrzędne końca odcinka w układzie współrzędnych na podstawie współrzędnych środka i drugiego końca - oblicza pola figur w układzie współrzędnych, dzieląc figury na części lub uzupełniając je - uzasadnia przystawanie trójkątów - uzasadnia równość pól trójkątów - rozwiązuje zadania o wyższym stopniu trudności dotyczące obliczania objętości oraz pól powierzchni graniastosłupów i	- rozwiązuje wieloetapowe zadania z wykorzystaniem twierdzenia Pitagorasa - przeprowadza proste dowody z wykorzystaniem miar kątów i przystawania trójkątów - rozwiązuje złożone zadania dotyczącej średniej arytmetycznej - oblicza w trudniejszych zadaniach prawdopodobieństwo zdarzenia - w trudnej sytuacji odpowiada na pytania na podstawie wykresu - znajduje różne rozwiązania tego samego zadania	- upraszcza proste wyrażenia, korzystając z praw działań na potęgach - oblicza pierwiastki kwadratowe i sześcienne - upraszcza proste wyrażenia, korzystając z praw działań na pierwiastkach - redukuje wyrazy podobne - dodaje i odejmuje sumy algebraiczne, dokonując redukcji wyrazów podobnych - mnoży sumy algebraiczne przez jednomian, dokonując redukcji wyrazów podobnych - przekształca proste wyrażenia algebraiczne, doprowadzając je do najprostszej postaci - oblicza wartość prostych wyrażeń algebraicznych - sprawdza, czy dana liczba jest rozwiązaniem równania - rozwiązuje proste równania - rozwiązuje proste zadania tekstowe - ocenia, czy wielkości są wprost proporcjonalne - oblicza obwód wielokąta o danych długościach boków - rozwiązuje proste zadania na obliczanie pola: trójkąta, kwadratu, prostokąta, rombu, równoległoboku, trapezu - rozwiązuje proste zadania z wykorzystaniem twierdzenia Pitagorasa - oblicza miary kątów wierzchołkowych i przyległych

- oblicza miary kątów wewnętrznych czworokąta - oblicza w układzie współrzędnych pola figur w przypadkach, gdy długości odcinków można odczytać bezpośrednio z kratki - rozpoznaje siatki graniastosłupów i ostrosłupów - rozwiązuje zadania związane z liczebnością wierzchołków, krawędzi i ścian graniastosłupów i ostrosłupów - oblicza objętość graniastosłupów i ostrosłupów - rozwiązuje zadania na obliczanie pola powierzchni prostopadłościanów - oblicza średnią arytmetyczną dwóch liczb - odczytuje dane z tabeli, wykresu, diagramu słupkowego i kołowego	- oblicza długość odcinka w układzie współrzędnych - stosuje jednostki objętości - rozwiązuje zadania na obliczanie pola powierzchni graniastosłupów i ostrosłupów - oblicza średnią arytmetyczną - oblicza prawdopodobieństwo zdarzenia w prostych przypadkach - określa zdarzenia: pewne, możliwe i niemożliwe - opisuje sposoby rozpoczęcia rozwiązania zadania (np. sporządzenie rysunku, tabeli, wypisanie danych, wprowadzenie niewiadomej) i stosuje je nawet wtedy, gdy nie jest pewien, czy potrafi rozwiązać zadanie do końca	ostrosłupów, w tym w sytuacjach praktycznych - rozwiązuje trudniejsze zadania dotyczącej średniej arytmetycznej - oblicza średnią arytmetyczną na podstawie diagramu - oblicza prawdopodobieństwo zdarzenia - przedstawia dane na diagramie słupkowym - interpretuje dane przedstawione na wykresie - stwierdza, że zadania można rozwiązać wieloma różnymi sposobami		- oblicza miary kątów wewnętrznych czworokąta - oblicza w układzie współrzędnych pola figur w przypadkach, gdy długości odcinków można odczytać bezpośrednio z kratki - rozpoznaje siatki graniastosłupów i ostrosłupów - rozwiązuje zadania związane z liczebnością wierzchołków, krawędzi i ścian graniastosłupów i ostrosłupów - oblicza objętość graniastosłupów i ostrosłupów - rozwiązuje zadania na obliczanie pola powierzchni prostopadłościanów - oblicza średnią arytmetyczną dwóch liczb - odczytuje dane z tabeli, wykresu, diagramu słupkowego i kołowego
Dział 7. Koła i okręgi. Symetrie				
- rozwiązuje proste zadania na obliczanie długości okręgu - rozwiązuje proste zadania na obliczanie promienia i średnicy okręgu - oblicza pole koła (w prostych przypadkach) - oblicza promień koła przy danym polu (w prostych przypadkach) - rozwiązuje proste zadania z wykorzystaniem długości okręgu i pola koła - wskazuje osie symetrii figury	- oblicza wartość wyrażeń zawierających liczbę π - oblicza obwód koła przy danym polu (w prostych przypadkach) - podaje przybliżoną wartość odpowiedzi w zadaniach z kontekstem praktycznym - rozwiązuje proste zadania na obliczanie pola pierścienia kołowego - wskazuje środek symetrii w wielokątach foremnych - uzupełnia rysunek tak, aby nowa figura miała oś symetrii	- rozwiązuje trudniejsze zadania na obliczanie długości okręgu - rozwiązuje trudniejsze zadania na obliczanie długości okręgu w sytuacji praktycznej - oblicza pole figury z uwzględnieniem pola koła - rozwiązuje trudniejsze zadania na obliczanie obwodu i pola koła w sytuacjach praktycznych - oblicza pole i obwód figury powstałej z kół o różnych promieniach	- rozwiązuje wieloetapowe zadania na obliczanie długości okręgu - rozwiązuje wieloetapowe zadania na obliczanie długości okręgu w sytuacji praktycznej - rozwiązuje wieloetapowe zadania na obliczanie obwodu i pola koła w sytuacjach praktycznych - rozwiązuje trudniejsze zadania tekstowe związane z porównywaniem długości okręgów oraz obwodów kół	- rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe związane z długościami okręgów oraz obwodami i polami kół - przeprowadza proste dowody dotyczące długości okręgów i obwodów kół - przeprowadza proste dowody dotyczące pól kół - przeprowadza proste dowody dotyczące porównywania pól figur - przeprowadza dowody geometryczne z wykorzystaniem

- rozpoznaje wielokąty osiowosymetryczne - rozpoznaje wielokąty środkowosymetryczne - rozpoznaje symetralną odcinka - rozpoznaje dwusieczną kąta	- rozwiązuje proste zadania, wykorzystując własności symetralnej	- znajduje punkt symetryczny do danego względem danej osi - podaje liczbę osi symetrii figury - uzupełnia rysunek tak, aby nowa figura miała środek symetrii - rozwiązuje zadania z wykorzystaniem własności symetralnej - rozwiązuje zadania z wykorzystaniem własności dwusiecznej kąta	- rozwiązuje trudniejsze zadania tekstowe związane z porównywaniem pól kół - rozwiązuje skomplikowane zadania z wykorzystaniem własności symetralnej - rozwiązuje skomplikowane zadania z wykorzystaniem własności dwusiecznej kąta	własności symetralnej odcinka i dwusiecznej kąta

Informatyka

Klasa 4

Wymagania na poszczególne oceny				
Dopuszczająca **Uczeń:**	**Dostateczna** **Uczeń:**	**Dobra** **Uczeń:**	**Bardzo dobra** **Uczeń:**	**Celująca** **Uczeń:**
- wymienia zasady bezpieczeństwa obowiązujące w pracowni komputerowej - stosuje poznane zasady bezpieczeństwa w pracowni oraz podczas pracy na komputerze - określa, za co może uzyskać daną ocenę; wymienia możliwości poprawy oceny niedostatecznej oraz zasady pracy na informatyce - wyjaśnia, czym jest komputer - wymienia elementy wchodzące w skład zestawu komputerowego - podaje przykłady urządzeń, które można podłączyć do komputera - określa, jaki system operacyjny jest zainstalowany na szkolnym i domowym komputerze - odróżnia plik od folderu - wyjaśnia, czym jest internet - wymienia przykłady zagrożeń, czyhających na użytkowników sieci	- wymienia trzy spośród elementów, z których jest zbudowany komputer - wyjaśnia pojęcia: urządzenie wejścia i urządzenie wyjścia - wymienia po jednym urządzeniu wejścia i wyjścia - podaje przykłady zawodów, w których potrzebna jest umiejętność pracy na komputerze - wyjaśnia pojęcia: program komputerowy i system operacyjny - rozróżnia elementy wchodzące w skład nazwy pliku - z pomocą nauczyciela tworzy folder i porządkuje jego zawartość - wymienia zastosowania internetu - stosuje zasady bezpiecznego korzystania z internetu - odróżnia przeglądarkę od wyszukiwarki internetowej - wyszukuje znaczenia prostych haseł na stronach internetowych wskazanych w podręczniku	- wyjaśnia przeznaczenie trzech spośród elementów, z których jest zbudowany komputer - wymienia po trzy urządzenia wejścia i wyjścia - wymienia nazwy trzech systemów operacyjnych - wskazuje różnice w zasadach użytkowania programów komercyjnych i niekomercyjnych - wyjaśnia różnice między plikiem i folderem - rozpoznaje typy plików na podstawie ich rozszerzeń - samodzielnie porządkuje zawartość folderu - omawia korzyści i zagrożenia związane z poszczególnymi sposobami wykorzystania internetu - wymienia nazwy przynajmniej dwóch przeglądarek i dwóch wyszukiwarek internetowych - formułuje odpowiednie zapytania w wyszukiwarce internetowej oraz wybiera treści z otrzymanych wyników	- wyjaśnia zastosowanie pięciu spośród elementów, z których jest zbudowany komputer - klasyfikuje urządzenia na wprowadzające dane do komputera lub wyprowadzające dane z komputera - wskazuje przynajmniej trzy płatne programy używane podczas pracy na komputerze i ich darmowe odpowiedniki - dba o zabezpieczenie swojego komputera przed zagrożeniami internetowymi - wyszukuje informacje w internecie, korzystając z zaawansowanych funkcji wyszukiwarek zapisuje adresy e-mail na swoim koncie pocztowym - wysyła wiadomość e-mail z załącznikami - opisuje wady i zalety komunikacji internetowej oraz porównuje komunikację internetową z rozmową na żywo	- wymienia zasady bezpieczeństwa obowiązujące w pracowni komputerowej - stosuje poznane zasady bezpieczeństwa w pracowni oraz podczas pracy na komputerze - określa, za co może uzyskać daną ocenę; wymienia możliwości poprawy oceny niedostatecznej oraz zasady pracy na informatyce - wyjaśnia, czym jest komputer - wymienia elementy wchodzące w skład zestawu komputerowego - podaje przykłady urządzeń, które można podłączyć do komputera - określa, jaki system operacyjny jest zainstalowany na szkolnym i domowym komputerze - odróżnia plik od folderu - wyjaśnia, czym jest internet - wymienia przykłady zagrożeń, czyhających na użytkowników sieci - podaje zasady bezpiecznego korzystania z internetu

- podaje zasady bezpiecznego korzystania z internetu - wymienia osoby i instytucje, do których może zwrócić się o pomoc w przypadku poczucia zagrożenia - wyjaśnia, do czego służą przeglądarka internetowa i wyszukiwarka internetowa - podaje przykład wyszukiwarki i przykład przeglądarki internetowej - wyjaśnia, czym jest netykieta - wysyła wiadomość za pośrednictwem poczty elektronicznej - wykorzystuje program do współpracy zdalnej, na przykład Microsoft Teams, do komunikacji ze znajomymi - przesyła plik do usługi w chmurze, na przykład OneDrive, i pobiera zapisany w niej plik na swój komputer - tworzy nowe pliki i foldery w chmurze - ustawia wymiary obrazu - tworzy prosty rysunek statku bez wykorzystania kształtu Krzywa - tworzy tło obrazu - z pomocą nauczyciela wkleja statki na obraz i zmienia ich wielkość - dodaje tytuł plakatu - wkleja zdjęcia do obrazu z wykorzystaniem narzędzia Wklej z	- wyjaśnia, czym są prawa autorskie - przestrzega zasad wykorzystywania materiałów znalezionych w internecie, - podaje przykłady zastosowań konta pocztowego - przestrzega netykiety w komunikacji za pomocą poczty elektronicznej - wyjaśnia, jakie cechy powinno mieć hasło dostępu do konta pocztowego - omawia zasady współpracy w sieci - edytuje dokumenty zapisane w chmurze, na przykład w usłudze OneDrive, - pracuje w tym samym czasie z innymi osobami nad tym samym dokumentem - używa klawisza Shift podczas rysowania pionowych i poziomych odcinków - tworzy kopię obiektu z użyciem klawisza Ctrl - tworzy obiekty z wykorzystaniem Kształtów, dobierając kolory oraz wygląd konturu i wypełnienia - używa klawisza Shift podczas rysowania koła - pracuje w dwóch oknach programu Paint - dopasowuje wielkość zdjęć do wielkości obrazu - rozmieszcza elementy na plakacie	- korzysta z internetowego tłumacza - kopiuje ilustrację ze strony internetowej, a następnie wkleja ją do dokumentu - wysyła wiadomość do więcej niż jednego odbiorcy - wykorzystuje pola Do wiadomości oraz Ukryte do wiadomości - wykorzystuje narzędzia dostępne w chmurze do gromadzenia materiałów oraz zespołowego wykonywania zadań - porządkuje pliki i foldery zapisane w chmurze - tworzy rysunek statku z wielokrotnym wykorzystaniem kształtu Krzywa - stosuje opcje obracania obiektu - tworzy na obrazie efekt zachodzącego słońca - sprawnie przełącza się między otwartymi oknami - wkleja na obraz obiekty skopiowane z innych plików - dopasowuje wielkość wstawionych obiektów do tworzonej kompozycji - stosuje opcje obracania obiektu - usuwa zdjęcia i tekst z obrazu - stosuje narzędzie Selektor kolorów - stosuje blok powodujący powtarzanie poleceń - określa za pomocą bloku z napisem „jeżeli” wykonanie części skryptu po spełnieniu danego warunku	- tworzy rysunek statku ze szczególną starannością i dbałością o szczegóły - wykonuje grafikę ze starannością i dbałością o detale - tworzy dodatkowe obiekty i umieszcza je na obrazie marynistycznym - dodaje do tytułu efekt cienia liter - dodaje nowe duszki do projektu - używa bloków określających styl obrotu duszka - łączy wiele bloków określających wyświetlenie komunikatu o dowolnej treści - objaśnia poszczególne etapy tworzenia skryptu - tworzy poprawnie sformatowane teksty - ustawia odstępy między akapitami i interlinię - tworzy menu z zastosowaniem różnych opcji formatowania tekstu	- wymienia osoby i instytucje, do których może zwrócić się o pomoc w przypadku poczucia zagrożenia - wyjaśnia, do czego służą przeglądarka internetowa i wyszukiwarka internetowa - podaje przykład wyszukiwarki i przykład przeglądarki internetowej - wyjaśnia, czym jest netykieta - wysyła wiadomość za pośrednictwem poczty elektronicznej - wykorzystuje program do współpracy zdalnej, na przykład Microsoft Teams, do komunikacji ze znajomymi - przesyła plik do usługi w chmurze, na przykład OneDrive, i pobiera zapisany w niej plik na swój komputer - tworzy nowe pliki i foldery w chmurze - ustawia wymiary obrazu - tworzy prosty rysunek statku bez wykorzystania kształtu Krzywa - tworzy tło obrazu - z pomocą nauczyciela wkleja statki na obraz i zmienia ich wielkość - dodaje tytuł plakatu - wkleja zdjęcia do obrazu z wykorzystaniem narzędzia Wklej z - buduje prosty skrypt określający ruch duszka po scenie - uruchamia skrypty zbudowane w programie oraz zatrzymuje ich działanie

- buduje prosty skrypt określający ruch duszka po scenie - uruchamia skrypty zbudowane w programie oraz zatrzymuje ich działanie - buduje prosty skrypt określający sterowanie duszkiem za pomocą klawiatury - usuwa duszki z projektu - buduje prosty skrypt powodujący wykonanie mnożenia dwóch liczb - stosuje podstawowe opcje formatowania dostępne w edytorze tekstu - zapisuje menu w dokumencie tekstowym - współpracuje w grupie przy rozwiązywaniu zadań	- wstawia podpisy do zdjęć, dobierając krój, rozmiar i kolor czcionki - zmienia tło sceny - zmienia wygląd i nazwę postaci - zmienia wielkość duszków - dostosowuje tło sceny do tematyki gry - używa narzędzia Tekst do wykonania tła z instrukcją gry - tworzy zmienne i ustawia ich wartości - wyjaśnia pojęcia: akapit, wcięcie akapitowe, interlinia, formatowanie tekstu, miękki enter, twarda spacja - pisze krótką notatkę i formatuje ją, używając podstawowych opcji edytora tekstu - wymienia i stosuje opcje wyrównywania tekstu względem marginesów - wstawia obiekt WordArt	- stosuje bloki powodujące obrót duszka - stosuje blok, przy pomocy którego można ustawić określoną liczbę powtórzeń wykonania poleceń umieszczonych w jego wnętrzu - stosuje bloki powodujące ukrycie i pokazanie duszka - ustawia w skrypcie ruch duszka wstecz - określa w skrypcie losowanie wartości zmiennych - określa w skrypcie wyświetlenie na scenie działania z wartościami zmiennych oraz pola do wpisania odpowiedzi - stosuje blok z napisami „jeżeli”, „to” i „w przeciwnym razie” - wymienia podstawowe zasady formatowania tekstu i stosuje je podczas sporządzania dokumentów - stosuje opcję Pokaż wszystko, aby sprawdzić poprawność formatowania - formatuje obiekt WordArt		- buduje prosty skrypt określający sterowanie duszkiem za pomocą klawiatury - usuwa duszki z projektu - buduje prosty skrypt powodujący wykonanie mnożenia dwóch liczb - stosuje podstawowe opcje formatowania dostępne w edytorze tekstu - zapisuje menu w dokumencie tekstowym - współpracuje w grupie przy rozwiązywaniu zadań

Klasa 5

Wymagania na poszczególne oceny				
Dopuszczająca **Uczeń:**	**Dostateczna** **Uczeń:**	**Dobra** **Uczeń:**	**Bardzo dobra** **Uczeń:**	**Celująca** **Uczeń:**
- zmienia krój czcionki w dokumencie tekstowym, - zmienia wielkość czcionki w dokumencie tekstowym, - tworzy listy jednopoziomowe, wykorzystując narzędzie Numerowanie, - określa elementy, z których składa się tabela, - wstawia do dokumentu tekstowego tabelę o określonej liczbie kolumn i wierszy, - zmienia tło strony w dokumencie tekstowym, - dodaje do dokumentu tekstowego obraz z pliku, - wstawia kształty do dokumentu tekstowego, - dodaje nowe slajdy do prezentacji multimedialnej, - wpisuje tytuł prezentacji na pierwszym slajdzie, - wstawia do prezentacji multimedialnej obiekt Album fotograficzny i dodaje do niego zdjęcie z dysku, - tworzy prostą prezentacje multimedialną składającą się z kilku slajdów i zawierającą zdjęcia,	- ustawia pogrubienie, pochylenie (kursywę) i podkreślenie tekstu, - zmienia kolor tekstu, - wyrównuje akapit na różne sposoby, - umieszcza w dokumencie obiekt WordArt i formatuje go, - stosuje listy wielopoziomowe dostępne w edytorze tekstu, - w tabeli wstawionej do dokumentu tekstowego dodaje oraz usuwa kolumny i wiersze, - ustawia styl tabeli, korzystając z szablonów dostępnych w programie Word, - dodaje obramowanie strony, - zmienia rozmiar i położenie elementów graficznych wstawionych do dokumentu tekstowego, - wybiera motyw prezentacji multimedialnej z gotowych szablonów, - zmienia wersję kolorystyczną wybranego motywu, - dodaje podpisy pod zdjęciami wstawionymi do prezentacji multimedialnej,	- wykorzystuje skróty klawiszowe podczas pracy w edytorze tekstu, - podczas edycji tekstu wykorzystuje tzw. twardą spację oraz miękki enter, - sprawdza poprawność ortograficzną i gramatyczną tekstu, wykorzystując odpowiednie narzędzia, - definiuje listy wielopoziomowe, - zmienia w tabeli wstawionej do dokumentu tekstowego kolor cieniowania komórek oraz ich obramowania, - formatuje tekst w komórkach tabeli, - zmienia wypełnienie i obramowanie kształtu wstawionego do dokumentu tekstowego, - zmienia obramowanie i wypełnienie obiektu WordArt, - dodaje do prezentacji multimedialnej obrazy i dostosowuje ich wygląd oraz położenie na slajdzie, - podczas tworzenia prezentacji multimedialnej stosuje najważniejsze zasady	- formatuje dokument tekstowy według wytycznych podanych przez nauczyciela lub wymienionych w zadaniu, - używa w programie Word opcji Pokaż wszystko do sprawdzenia formatowania tekstu, - tworzy wcięcia akapitowe, - dobiera rodzaj listy do tworzonego dokumentu, - korzysta z narzędzia Rysuj tabelę do dodawania, usuwania oraz zmiany wyglądu linii tabeli wstawionych do dokumentu tekstowego, - korzysta z narzędzi na karcie Formatowanie do podstawowej obróbki graficznej obrazów wstawionych do dokumentu tekstowego, - dobiera kolorystykę i układ slajdów prezentacji multimedialnej tak, aby były one wyraźne i czytelne, - umieszcza dodatkowe elementy graficzne w albumie utworzonym w prezentacji multimedialnej, - dodaje dźwięki do przejść i animacji w prezentacji multimedialnej,	- zmienia krój czcionki w dokumencie tekstowym, - zmienia wielkość czcionki w dokumencie tekstowym, - tworzy listy jednopoziomowe, wykorzystując narzędzie Numerowanie, - określa elementy, z których składa się tabela, - wstawia do dokumentu tekstowego tabelę o określonej liczbie kolumn i wierszy, - zmienia tło strony w dokumencie tekstowym, - dodaje do dokumentu tekstowego obraz z pliku, - wstawia kształty do dokumentu tekstowego, - dodaje nowe slajdy do prezentacji multimedialnej, - wpisuje tytuł prezentacji na pierwszym slajdzie, - wstawia do prezentacji multimedialnej obiekt Album fotograficzny i dodaje do niego zdjęcie z dysku, - tworzy prostą prezentacje multimedialną składającą się z kilku slajdów i zawierającą zdjęcia,

- dodaje do prezentacji muzykę z pliku, - dodaje do prezentacji film z pliku, - podczas tworzenia prezentacji korzysta z obrazów pobranych z internetu, - ustala cel wyznaczonego zadania w prostym ujęciu algorytmicznym, - wczytuje do gry tworzonej w Scratchu gotowe tło z pliku, - dodaje postać z biblioteki do projektu tworzonego w Scratchu, - buduje skrypty do przesuwania duszka po scenie, - korzysta z bloków z kategorii Pióro do rysowania linii na scenie podczas ruchu duszka, - omawia budowę okna programu Pivot Animator, - tworzy prostą animację składającą się z kilku klatek, - uruchamia edytor postaci, - współpracuje w grupie podczas pracy nad wspólnymi projektami.	- zmienia układ obrazów w obiekcie Album fotograficzny w prezentacji multimedialnej, - dodaje do prezentacji obiekt WordArt, - dodaje przejścia między slajdami, - dodaje animacje do elementów prezentacji multimedialnej, - ustawia odtwarzanie na wielu slajdach muzyki wstawionej do prezentacji, - ustawia odtwarzanie w pętli muzyki wstawionej do prezentacji, - zmienia moment odtworzenia filmu wstawionego do prezentacji na Automatycznie lub Po kliknięciu, - dodaje do prezentacji multimedialnej dodatkowe elementy graficzne: kształty i pola tekstowe, - zbiera dane niezbędne do osiągnięcia celu, - osiąga wyznaczony cel bez wcześniejszej analizy problemu w sposób algorytmiczny, - samodzielnie rysuje tło dla gry tworzonej w Scratchu, - ustala miejsce obiektu na scenie, korzystając z układu współrzędnych, - w budowanych skryptach zmienia grubość, kolor i odcień pisaka, - dodaje tło do animacji tworzonej w programie Pivot Animator,	przygotowania eleganckiej prezentacji, - formatuje wstawione do prezentacji zdjęcia, korzystając z narzędzi na karcie Formatowanie, - określa czas trwania przejścia slajdu, - określa czas trwania animacji na slajdach, - zapisuje prezentację multimedialną jako plik wideo, - zmienia wygląd dodatkowych elementów wstawionych do prezentacji, - analizuje problem i przedstawia różne sposoby jego rozwiązania, - wybiera najlepszy sposób rozwiązania problemu, - buduje w Scratchu skrypty do przesuwania duszka za pomocą klawiszy, - buduje w Scratchu skrypt rysujący kwadrat, - w programie Pivot Animator tworzy animację składającą się z większej liczby klatek i przestawiającą postać podczas konkretnej czynności, - modyfikuje postać dodaną do projektu, - wykonuje rekwizyty dla postaci wstawionych do animacji.	- korzysta z dodatkowych ustawień dźwięku dostępnych w programie PowerPoint, - korzysta z dodatkowych ustawień wideo dostępnych w programie PowerPoint, - zmienia kolejność i czas trwania animacji, aby dopasować je do historii przedstawianej w prezentacji, - w programie Scratch buduje skrypt liczący długość trasy, - dodaje drugi poziom do tworzonej przez siebie gry w Scratchu, - używa zmiennych podczas programowania, - buduje skrypty rysujące dowolne figury foremne, - tworzy w programie Pivot Animator płynne animacje, dodając odpowiednio dużo klatek nieznacznie się od siebie różniących, - tworzy animację z wykorzystaniem samodzielnie stworzonej postaci.	- dodaje do prezentacji muzykę z pliku, - dodaje do prezentacji film z pliku, - podczas tworzenia prezentacji korzysta z obrazów pobranych z internetu, - ustala cel wyznaczonego zadania w prostym ujęciu algorytmicznym, - wczytuje do gry tworzonej w Scratchu gotowe tło z pliku, - dodaje postać z biblioteki do projektu tworzonego w Scratchu, - buduje skrypty do przesuwania duszka po scenie, - korzysta z bloków z kategorii Pióro do rysowania linii na scenie podczas ruchu duszka, - omawia budowę okna programu Pivot Animator, - tworzy prostą animację składającą się z kilku klatek, - uruchamia edytor postaci, - współpracuje w grupie podczas pracy nad wspólnymi projektami.

	- tworzy nowe postaci w edytorze dostępnym w programie Pivot Animator i dodaje je do swoich animacji.			

Klasa 6

Wymagania na poszczególne oceny				
Dopuszczająca **Uczeń:**	**Dostateczna** **Uczeń:**	**Dobra** **Uczeń:**	**Bardzo dobra** **Uczeń:**	**Celująca** **Uczeń:**
- tworzy i wysyła wiadomość e-mail, - komunikuje się ze znajomymi, korzystając z programu MS Teams, - umieszcza własne pliki w usłudze OneDrive lub innej chmurze, - tworzy foldery w usłudze OneDrive, - wprowadza do arkusza kalkulacyjnego dane różnego typu, - zmienia szerokość kolumn arkusza kalkulacyjnego, - formatuje tekst w arkuszu kalkulacyjnym, - wykonuje proste obliczenia w arkuszu kalkulacyjnym, wykorzystując formuły, - wstawia wykres do arkusza kalkulacyjnego, - tworzy w Scratchu zmienne i nadaje im nazwy,	- stosuje zasady netykiety podczas korzystania z poczty elektronicznej, - przestrzega zasad bezpieczeństwa podczas komunikacji w internecie, - przestrzega zasad współpracy w sieci, - tworzy dokumenty bezpośrednio w usłudze OneDrive, - zmienia kolory komórek arkusza kalkulacyjnego, - wypełnia kolumnę lub wiersz arkusza kalkulacyjnego serią danych, wykorzystując automatyczne wypełnianie, - tworzy formuły, korzystając z adresów komórek, - formatuje wykres wstawiony do arkusza kalkulacyjnego, - współpracuje nad dokumentem z innymi członkami zespołu w tym samym czasie,	- wysyła wiadomość e-mail do wielu odbiorców, korzystając z opcji Do wiadomości oraz Ukryte do wiadomości, - korzysta z narzędzi programu MS Teams do pracy na lekcjach (Kalendarz, Notes zajęć, Zadania), - dodaje obrazy do dokumentów utworzonych bezpośrednio w usłudze OneDrive, - dodaje nowe arkusze do skoroszytu, - kopiuje serie danych do różnych arkuszy w skoroszycie, - sortuje dane w arkuszu kalkulacyjnym w określonym porządku, - wykorzystuje formuły SUMA oraz ŚREDNIA do wykonywania obliczeń, - dodaje lub usuwa elementy wykresu wstawionego do arkusza kalkulacyjnego,	- wykorzystuje narzędzie Kontakty do zapisywania często używanych adresów poczty elektronicznej, - udostępnia dokumenty utworzone w usłudze OneDrive koleżankom i kolegom oraz współpracuje z nimi podczas edycji dokumentów, - zmienia nazwy arkuszy w skoroszycie, - zmienia kolory kart arkuszy w skoroszycie, - wyróżnia określone dane w arkuszu kalkulacyjnym, korzystając z Formatowania warunkowego, - stosuje Sortowanie niestandardowe, aby posortować dane w arkuszu kalkulacyjnym według większej liczby kryteriów, - tworzy własny budżet, wykorzystując arkusz kalkulacyjny,	- tworzy i wysyła wiadomość e-mail, - komunikuje się ze znajomymi, korzystając z programu MS Teams, - umieszcza własne pliki w usłudze OneDrive lub innej chmurze, - tworzy foldery w usłudze OneDrive, - wprowadza do arkusza kalkulacyjnego dane różnego typu, - zmienia szerokość kolumn arkusza kalkulacyjnego, - formatuje tekst w arkuszu kalkulacyjnym, - wykonuje proste obliczenia w arkuszu kalkulacyjnym, wykorzystując formuły, - wstawia wykres do arkusza kalkulacyjnego, - tworzy w Scratchu zmienne i nadaje im nazwy,

- tworzy w Scratchu skrypty, korzystając ze strony https://scratch.mit.edu, - tworzy proste obrazy w programie GIMP, - zmienia ustawienia kontrastu oraz jasności obrazów w programie GIMP.	- buduje w Scratchu skrypty przypisujące wartości zmiennym, - wykorzystuje bloki z kategorii Wyrażenia do sprawdzania, czy zostały spełnione określone warunki, - zakłada konto w serwisie społeczności użytkowników Scratcha, - wykorzystuje warstwy do tworzenia obrazów w programie GIMP, - dobiera narzędzie zaznaczenia do fragmentu obrazu, który należy zaznaczyć, - kopiuje i wkleja fragmenty obrazu do różnych warstw.	- buduje w Scratchu skrypty nadające komunikaty, - buduje w Scratchu skrypty reagujące na komunikaty, - wykorzystuje blok z napisem „Powtórz” do wielokrotnego wykonania serii poleceń, - wykorzystuje blok decyzyjny z napisami „jeżeli” i „to” lub „jeżeli”, „to” i „w przeciwnym razie” do wykonywania poleceń w zależności od tego, czy określony warunek został spełniony, - wykorzystuje bloki z kategorii Wyrażenia do tworzenia rozbudowanych skryptów sprawdzających warunki, - udostępnia skrypty utworzone w Scratchu w serwisie społeczności użytkowników Scratcha, - podczas pracy w programie GIMP zmienia ustawienia wykorzystywanych narzędzi, - wykorzystuje w programie GIMP narzędzie Rozmycie Gaussa, aby zmniejszyć czytelność fragmentu obrazu.	- dobiera typ wstawianego wykresu do rodzaju danych, - tworzy w Scratchu prostą grę zręcznościową, - samodzielnie modyfikuje projekty znalezione w serwisie społeczności użytkowników Scratcha, - zmienia stopień krycia warstw obrazów, aby uzyskać określone efekty, - tworzy w programie GIMP fotomontaże, wykorzystując warstwy.	- tworzy w Scratchu skrypty, korzystając ze strony https://scratch.mit.edu, - tworzy proste obrazy w programie GIMP, - zmienia ustawienia kontrastu oraz jasności obrazów w programie GIMP.

Klasa 7

Wymagania na poszczególne oceny				
Dopuszczająca **Uczeń:**	**Dostateczna** **Uczeń:**	**Dobra** **Uczeń:**	**Bardzo dobra** **Uczeń:**	**Celująca** **Uczeń:**
- przestrzega zasad bezpiecznej i higienicznej pracy przy komputerze, - wyjaśnia, czym jest sieć komputerowa, - wymienia dwie usługi dostępne w internecie, - otwiera strony internetowe w przeglądarce, - wyjaśnia, czym jest strona internetowa, - opisuje budowę witryny internetowej, - tworzy stronę internetową w języku HTML, - tworzy rysunek za pomocą podstawowych narzędzi programu GIMP i zapisuje go w pliku, - zaznacza fragmenty obrazu, - wykorzystuje schowek do kopiowania i wklejania fragmentów obrazu, - wyjaśnia, czym jest animacja, - współpracuje w grupie, przygotowując plakat, - tworzy różne dokumenty tekstowe i zapisuje je w plikach, - otwiera i edytuje zapisane dokumenty tekstowe,	- kompresuje i dekompresuje pliki i foldery, - wymienia podstawowe klasy sieci komputerowych, - wyjaśnia, czym jest internet, - wymienia cztery usługi dostępne w internecie, - wyjaśnia, czym jest chmura obliczeniowa, - wyszukuje informacje w internecie, - szanuje prawa autorskie, wykorzystując materiały pobrane z internetu, - omawia budowę znacznika HTML, - wymienia podstawowe znaczniki HTML, - tworzy prostą stronę internetową w języku HTML i zapisuje ją w pliku, - planuje kolejne etapy wykonywania strony internetowej, - omawia znaczenie warstw obrazu w programie GIMP, - tworzy i usuwa warstwy w programie GIMP, - umieszcza napisy na obrazie w programie GIMP,	- omawia podstawowe jednostki pamięci masowej, - wstawia do dokumentu znaki, korzystając z kodów ASCII, - zabezpiecza komputer przed działaniem złośliwego oprogramowania, - wymienia i opisuje rodzaje licencji na oprogramowanie, - omawia podział sieci ze względu na wielkość, - wymienia sześć usług dostępnych w internecie, - umieszcza pliki w chmurze obliczeniowej, - opisuje proces tworzenia cyfrowej tożsamości, - dba o swoje bezpieczeństwo podczas korzystania z internetu, - przestrzega zasad netykiety, komunikując się przez internet, - wykorzystuje znaczniki formatowania do zmiany wyglądu tworzonej strony internetowej, - korzysta z możliwości kolorowania składni kodu HTML w edytorze obsługującym tę funkcję, - umieszcza na stronie listy punktowane oraz numerowane,	- wyjaśnia, czym jest system binarny (dwójkowy) i dlaczego jest używany do zapisywania danych w komputerze, - wykonuje kopię bezpieczeństwa swoich plików, - sprawdza parametry sieci komputerowej w systemie Windows, - wymienia osiem usług dostępnych w internecie, - współpracuje nad dokumentami, wykorzystując chmurę obliczeniową, - opisuje licencje na zasoby w internecie, - wyświetla i analizuje kod strony HTML, korzystając z narzędzi przeglądarki internetowej, - otwiera dokument HTML do edycji w dowolnym edytorze tekstu, - umieszcza na stronie obrazy i tabele, - łączy warstwy w obrazach tworzonych w programie GIMP, - wykorzystuje filtry programu GIMP do poprawiania jakości zdjęć,	- przestrzega zasad bezpiecznej i higienicznej pracy przy komputerze, - wyjaśnia, czym jest sieć komputerowa, - wymienia dwie usługi dostępne w internecie, - otwiera strony internetowe w przeglądarce, - wyjaśnia, czym jest strona internetowa, - opisuje budowę witryny internetowej, - tworzy stronę internetową w języku HTML, - tworzy rysunek za pomocą podstawowych narzędzi programu GIMP i zapisuje go w pliku, - zaznacza fragmenty obrazu, - wykorzystuje schowek do kopiowania i wklejania fragmentów obrazu, - wyjaśnia, czym jest animacja, - współpracuje w grupie, przygotowując plakat, - tworzy różne dokumenty tekstowe i zapisuje je w plikach, - otwiera i edytuje zapisane dokumenty tekstowe,

- wstawia obrazy do dokumentu tekstowego, - wstawia tabele do dokumentu tekstowego, - wykorzystuje style do formatowania różnych fragmentów tekstu, - współpracuje w grupie, przygotowując e-gazetkę, - przygotowuje prezentację multimedialną i zapisuje ją w pliku, - zapisuje prezentację jako pokaz slajdów, - tworzy projekt filmu w programie Shotcut.	- zapisuje rysunki w różnych formatach graficznych, - dodaje gotowe animacje do obrazów wykorzystując filtry programu GIMP, - planuje pracę w grupie poprzez przydzielanie zadań poszczególnym jej członkom, - redaguje przygotowane dokumenty tekstowe, przestrzegając odpowiednich zasad, - dostosowuje formę tekstu do jego przeznaczenia, - korzysta z tabulatora do ustawiania tekstu w kolumnach, - ustawia wcięcia w dokumencie tekstowym, wykorzystując suwaki na linijce, - zmienia położenie obrazu względem tekstu, - formatuje tabele w dokumencie tekstowym, - wstawia symbole do dokumentu tekstowego, - wpisuje informacje do nagłówka i stopki dokumentu, - planuje pracę w grupie poprzez przydzielanie zadań poszczególnym jej członkom, - planuje pracę nad prezentacją oraz jej układ, - umieszcza w prezentacji slajd ze spisem treści, - uruchamia pokaz slajdów, - dodaje nowe klipy do projektu filmu.	- używa narzędzi zaznaczania dostępnych w programie GIMP, - zmienia kolejność warstw obrazu w programie GIMP, - opisuje podstawowe formaty graficzne, - wykorzystuje warstwy, tworząc rysunki w programie GIMP, - rysuje figury geometryczne, wykorzystując narzędzia zaznaczania w programie GIMP, - dodaje gotowe animacje dla kilku fragmentów obrazu: odtwarzane jednocześnie oraz odtwarzane po kolei, - wyszukuje, zbiera i samodzielnie tworzy materiały niezbędne do wykonania plakatu, - przestrzega praw autorskich podczas zbierania materiałów do projektu, - wykorzystuje kapitaliki i wersaliki do przedstawienia różnych elementów dokumentu tekstowego, - ustawia różne rodzaje tabulatorów, wykorzystując selektor tabulatorów, - sprawdza liczbę wyrazów, znaków, wierszy i akapitów w dokumencie tekstowym za pomocą Statystyki wyrazów, - zmienia kolejność elementów graficznych w dokumencie tekstowym, - wstawia grafiki SmartArt do dokumentu tekstowego,	- tworzy fotomontaże w programie GIMP, - tworzy animację poklatkową, wykorzystując warstwy w programie GIMP, - wykorzystuje chmurę obliczeniową do zbierania materiałów niezbędnych do wykonania plakatu, - kopiuje formatowanie pomiędzy fragmentami tekstu, korzystając z Malarza formatów, - sprawdza poprawność ortograficzną tekstu za pomocą słownika ortograficznego, - wyszukuje wyrazy bliskoznaczne, korzystając ze słownika synonimów, - zamienia określone wyrazy w całym dokumencie tekstowym, korzystając z opcji Znajdź i zamień, - osadza obraz w dokumencie tekstowym, - wstawia zrzut ekranu do dokumentu tekstowego, - rozdziela tekst pomiędzy kilka pól tekstowych, tworząc łącza między nimi, - wstawia równania do dokumentu tekstowego, - tworzy przypisy dolne i końcowe, - wykorzystuje chmurę obliczeniową do zbierania materiałów niezbędnych do wykonania e-gazetki,	- wstawia obrazy do dokumentu tekstowego, - wstawia tabele do dokumentu tekstowego, - wykorzystuje style do formatowania różnych fragmentów tekstu, - współpracuje w grupie, przygotowując e-gazetkę, - przygotowuje prezentację multimedialną i zapisuje ją w pliku, - zapisuje prezentację jako pokaz slajdów, - tworzy projekt filmu w programie Shotcut.

		- umieszcza w dokumencie tekstowym pola tekstowe i zmienia ich formatowanie, - tworzy spis treści z wykorzystaniem stylów nagłówkowych, - dzieli dokument na logiczne części, - wyszukuje, zbiera i samodzielnie tworzy materiały niezbędne do wykonania e-gazetki, - przestrzega praw autorskich podczas zbierania materiałów do projektu, - projektuje wygląd slajdów zgodnie z ogólnie przyjętymi zasadami dobrych prezentacji, - dodaje do slajdów obrazy, grafiki SmartArt, - dodaje do elementów na slajdach animacje i zmienia ich parametry, - przygotowuje niestandardowy pokaz slajdów, - nagrywa zawartość ekranu i umieszcza nagranie w prezentacji, - wymienia rodzaje formatów plików filmowych, - dodaje przejścia między klipami w projekcie filmu, - usuwa fragmenty filmu, - zapisuje film w różnych formatach wideo.	- wyrównuje elementy na slajdzie w pionie i w poziomie oraz względem innych elementów, - dodaje do slajdów dźwięki i filmy, - dodaje do slajdów efekty przejścia, - dodaje do slajdów hiperłącza i przyciski akcji, - dodaje napisy do filmu, - dodaje filtry do scen w filmie, - dodaje ścieżkę dźwiękową do filmu.	

Klasa 8

Wymagania na poszczególne oceny				
Dopuszczająca **Uczeń:**	**Dostateczna** **Uczeń:**	**Dobra** **Uczeń:**	**Bardzo dobra** **Uczeń:**	**Celująca** **Uczeń:**
- omawia zastosowanie oraz budowę arkusza kalkulacyjnego - określa adres komórki - wprowadza dane różnego rodzaju do komórek arkusza kalkulacyjnego - formatuje zawartość komórek (wyrównanie tekstu oraz wygląd czcionki) - rozumie różnice między adresowaniem względnym, bezwzględnym i mieszanym - wstawia wykres do arkusza kalkulacyjnego - korzysta z arkusza kalkulacyjnego w celu stworzenia kalkulacji wydatków - definiuje pojęcia: algorytm, program, programowanie - podaje kilka sposobów przedstawienia algorytmu - tłumaczy, do czego używa się zmiennych w programach - pisze proste programy w trybie skryptowym języka Python z wykorzystaniem zmiennych - wyjaśnia działanie operatora modulo - wyjaśnia algorytm badania podzielności liczb	- określa zasady wprowadzania danych do komórek arkusza kalkulacyjnego - dodaje i usuwa wiersze oraz kolumny w tabeli - stosuje w arkuszu podstawowe funkcje: (SUMA, ŚREDNIA), wpisuje je ręcznie oraz korzysta z kreatora - omawia i modyfikuje poszczególne elementy wykresu - zapisuje w tabeli arkusza kalkulacyjnego dane otrzymane z prostych doświadczeń i przedstawia je na wykresie - wymienia różne sposoby przedstawienia algorytmu: opis słowny, lista kroków - poprawnie formułuje problem do rozwiązania - wyjaśnia różnice między interaktywnym a skryptowym trybem pracy - stosuje odpowiednie polecenie języka Python, aby wyświetlić tekst na ekranie - omawia różnice pomiędzy kodem źródłowym a kodem wynikowym	- tworzy proste formuły obliczeniowe - wyjaśnia, czym jest adres względny - wykorzystuje funkcję JEŻELI do tworzenia algorytmów z warunkami w arkuszu kalkulacyjnym - ustawia format danych komórki odpowiadający jej zawartości - w formułach stosuje adresowanie względne, bezwzględne i mieszane - dobiera odpowiedni wykres do rodzaju danych - sortuje oraz filtruje dane w arkuszu kalkulacyjnym - wymienia przykładowe środowiska programistyczne - wyjaśnia, czym jest specyfikacja problemu - opisuje etapy rozwiązywania problemów - opisuje etapy powstawania programu komputerowego zapisuje proste polecenia języka Python - wykorzystuje instrukcję warunkową if oraz if else w programach	- kopiuje utworzone formuły obliczeniowe, wykorzystując adresowanie względne - korzysta z biblioteki funkcji, aby wyszukiwać potrzebne funkcje - stosuje adresowanie względne, bezwzględne lub mieszane w zaawansowanych formułach obliczeniowych - tworzy wykres dla więcej niż jednej serii danych - tworzy prosty model (na przykładzie rzutu sześcienną kostką do gry) w arkuszu kalkulacyjnym - stosuje filtry niestandardowe - pisze proste programy w trybie skryptowym języka Python - konstruuje złożone sytuacje warunkowe (wiele warunków) w algorytmach - pisze programy zawierające instrukcje warunkowe, pętle oraz funkcje - wyjaśnia, jakie błędy zwraca interpreter - czyta kod źródłowy i opisuje jego działanie	- omawia zastosowanie oraz budowę arkusza kalkulacyjnego - określa adres komórki - wprowadza dane różnego rodzaju do komórek arkusza kalkulacyjnego - formatuje zawartość komórek (wyrównanie tekstu oraz wygląd czcionki) - rozumie różnice między adresowaniem względnym, bezwzględnym i mieszanym - wstawia wykres do arkusza kalkulacyjnego - korzysta z arkusza kalkulacyjnego w celu stworzenia kalkulacji wydatków - definiuje pojęcia: algorytm, program, programowanie - podaje kilka sposobów przedstawienia algorytmu - tłumaczy, do czego używa się zmiennych w programach - pisze proste programy w trybie skryptowym języka Python z wykorzystaniem zmiennych - wyjaśnia działanie operatora modulo - wyjaśnia algorytm badania podzielności liczb

- wyjaśnia potrzebę wyszukiwania informacji w zbiorze - sprawdza działanie programów wyszukujących element w zbiorze - wyjaśnia potrzebę porządkowania danych - sprawdza działanie programu sortującego dla różnych danych - bierze udział w przygotowaniu dokumentacji szkolnej imprezy sportowej, wykonując powierzone mu zadania o niewielkim stopniu trudności - aktywnie uczestniczy w pracach zespołu, realizuje powierzone zadania o niewielkim stopniu trudności - testuje grę na różnych etapach - współpracuje w grupie podczas pracy nad projektem	- tłumaczy, czym jest środowisko programistyczne - wykonuje obliczenia w języku Python - omawia działanie operatorów arytmetycznych - stosuje listy w języku Python oraz operatory logiczne - zapisuje w postaci listy kroków algorytm badania podzielności liczb naturalnych - wykorzystuje w programach instrukcję iteracyjną while - zapisuje algorytm wyszukiwania elementu w zbiorze nieuporządkowanym, w tym elementu największego i najmniejszego - zapisuje w wybranej formie algorytm porządkowania metodą przez wybieranie - omawia implementację algorytmu sortowania przez wybieranie - stosuje pętle zagnieżdżone i wyjaśnia, jak działają - bierze udział w przygotowaniu dokumentacji szkolnej imprezy sportowej - wprowadza dane do zaprojektowanych tabel bierze udział w pracach nad wypracowaniem koncepcji gry - współpracuje w grupie podczas pracy nad projektem	- wykorzystuje iterację w konstruowanych algorytmach - wykorzystuje w programach instrukcję iteracyjną for - definiuje funkcje w języku Python i omawia różnice między funkcjami zwracającymi wartość a funkcjami niezwracającymi wartości - omawia algorytm Euklidesa i zapisuje go w wybranej postaci - wyjaśnia algorytm wyodrębniania cyfr danej liczby i zapisuje go w wybranej postaci - implementuje algorytm wyszukiwania elementu w zbiorze nieuporządkowanym - omawia funkcje zastosowane w kodzie źródłowym algorytmu sortowania przez wybieranie - przygotowuje dokumentację imprezy, wykonuje obliczenia, projektuje tabele oraz wykresy - współpracuje w grupie podczas pracy nad projektem - programuje wybrane funkcje i elementy gry - opracowuje opis gry	- wyjaśnia różnice między instrukcją iteracyjną while a pętlą for - pisze programy obliczające NWD, stosując algorytm Euklidesa, oraz wypisujące cyfry danej liczby - samodzielnie zapisuje w wybranej postaci algorytm wyszukiwania elementu w zbiorze - implementuje algorytm porządkowania metodą przez wybieranie - wprowadza modyfikacje w implementacji algorytmu porządkowania przez wybieranie - bierze udział w przygotowaniu dokumentacji szkolnej imprezy sportowej, przygotowuje zestawienia, drukuje wyniki - współpracuje w grupie podczas pracy nad projektem - implementuje i optymalizuje kod źródłowy gry, korzystając z wypracowanych założeń	- wyjaśnia potrzebę wyszukiwania informacji w zbiorze - sprawdza działanie programów wyszukujących element w zbiorze - wyjaśnia potrzebę porządkowania danych - sprawdza działanie programu sortującego dla różnych danych - bierze udział w przygotowaniu dokumentacji szkolnej imprezy sportowej, wykonując powierzone mu zadania o niewielkim stopniu trudności - aktywnie uczestniczy w pracach zespołu, realizuje powierzone zadania o niewielkim stopniu trudności - testuje grę na różnych etapach - współpracuje w grupie podczas pracy nad projektem

Technika

Klasa 4

Wymagania na poszczególne oceny				
Dopuszczająca **Uczeń:**	**Dostateczna** **Uczeń:**	**Dobra** **Uczeń:**	**Bardzo dobra** **Uczeń:**	**Celująca** **Uczeń:**
- w niewielkim stopniu opanował podstawowe wiadomości i umiejętności objęte programem; - zna zasady bezpiecznego zachowania się w ruchu drogowym; - rozpoznaje niektóre znaki; - jest niesystematyczny i rzadko przygotowany do zajęć; - z trudem wykonuje zadania zaplanowane do zrealizowania podczas lekcji; - prace są realizowane przy licznych podpowiedziach nauczyciela; - nie bierze udziału w różnych formach pracy.	- posiada niepełne wiadomości i umiejętności objęte programem nauczania; - zna zasady bezpiecznego zachowania się w ruchu drogowym; - rozpoznaje znaki drogowe; - potrafi wymienić obowiązkowe wyposażenie roweru; - nie zawsze jest przygotowany do lekcji i pracuje wykorzystując materiały zastępcze lub pożyczone; - wykonuje prace na niskim poziomie wymagań, przy dużej pomocy nauczyciela; - samodzielne prace przejawiają brak pomysłowości i wyobraźni oraz zaangażowania, często naśladują prace innych uczniów; - w pracach mogą być błędy w rozwiązywaniu problemów omawianych w toku lekcji.	- posługuje się wiadomościami i umiejętnościami objętymi programem; - bezpiecznie uczestniczy w ruchu drogowym jako pieszy, pasażer i rowerzysta; - potrafi nazwać znaki drogowe; - wie jak przygotować rower do jazdy aby zachować zasady bezpieczeństwa; - zwykle jest przygotowany do lekcji; - jest zaangażowany i zainteresowany lekcją; - podczas wykonywania zadań korzysta z niewielkiej pomocy nauczyciela bądź kolegów i koleżanek; - odpowiednio organizuje swoje stanowisko pracy; - zachowuje podstawowe zasady bezpieczeństwa.	- w pełni przyswoił wiedzę i umiejętności ujęte w programie nauczania; - bezpiecznie uczestniczy w ruchu drogowym jako pieszy, pasażer i rowerzysta; - omawia znaki drogowe; - potrafi przygotować rower do jazdy z zachowaniem zasad bezpieczeństwa; - przygotowuje się do lekcji i posiada wszystkie potrzebne materiały do pracy; - sprawnie posługuje się zdobytymi wiadomościami i samodzielnie rozwiązuje problemy teoretyczne oraz praktyczne; - pracuje systematycznie i efektywnie; - bezpiecznie posługuje się narzędziami i odpowiednio organizuje swoje stanowisko pracy; - przestrzega zasad BHP.	- opanował wiedzę i umiejętności objęte programem nauczania; - bezpiecznie uczestniczy w ruchu drogowym jako pieszy, pasażer i rowerzysta; - interpretuje znaki drogowe; - przygotowuje rower do jazdy z zachowaniem zasad bezpieczeństwa; - pracuje systematycznie, wykonuje wszystkie zadania samodzielnie, a także starannie i poprawnie pod względem merytorycznym; - przygotowuje się do lekcji i posiada wszystkie potrzebne materiały do pracy; - jego prace wytwórcze cechuje racjonalizatorskie podejście i nowatorskie rozwiązania; - wykazuje się dużym zaangażowaniem w pracy na lekcji, próbuje dzielić się wiedzą techniczną z rówieśnikami np. poprzez prezentację. - przestrzega zasad BHP; - bezpiecznie posługuje się narzędziami i dba o właściwą organizację miejsca pracy.

Klasa 5

Wymagania na poszczególne oceny				
Dopuszczająca **Uczeń:**	**Dostateczna** **Uczeń:**	**Dobra** **Uczeń:**	**Bardzo dobra** **Uczeń:**	**Celująca** **Uczeń:**
- w niewielkim stopniu opanował podstawowe wiadomości i umiejętności objęte programem; - wie z czego wykonuje się papier oraz do czego wykorzystuje się materiały włókiennicze; - rozróżnia przedmioty z metalu i tworzyw sztucznych; - jest niesystematyczny i rzadko przygotowany do zajęć; - z trudem wykonuje zadania zaplanowane do zrealizowania podczas lekcji; - prace są realizowane przy licznych podpowiedziach nauczyciela; - nie bierze udziału w różnych formach pracy.	- posiada niepełne wiadomości i umiejętności objęte programem nauczania; - wie z czego wykonuje się papier oraz do czego wykorzystuje się materiały włókiennicze; - umie wymienić przedmioty z metalu i tworzyw sztucznych; - wykonuje proste rysunki techniczne; - nie zawsze jest przygotowany do lekcji i pracuje wykorzystując materiały zastępcze lub pożyczone; - wykonuje prace na niskim poziomie wymagań, przy dużej pomocy nauczyciela; - samodzielne prace przejawiają brak pomysłowości i wyobraźni oraz zaangażowania, często naśladują prace innych uczniów; - w pracach mogą być błędy w rozwiązywaniu problemów omawianych w toku lekcji.	- posługuje się wiadomościami i umiejętnościami objętymi programem; - potrafi wymienić etapy produkcji papieru oraz zastosowanie materiałów włókienniczych; - wie w jaki sposób przetwarza się drewno, umie powiedzieć do czego stosuje się metale i tworzywa sztuczne; - czyta i wykonuje proste rysunki techniczne; - zwykle jest przygotowany do lekcji; - jest zaangażowany i zainteresowany lekcją; - podczas wykonywania zadań korzysta z niewielkiej pomocy nauczyciela bądź kolegów i koleżanek; - odpowiednio organizuje swoje stanowisko pracy; - zachowuje podstawowe zasady bezpieczeństwa.	- w pełni przyswoił wiedzę i umiejętności ujęte w programie nauczania; - zna proces produkcji papieru oraz właściwości i zastosowanie różnych materiałów włókienniczych; - zna budowę drzewa i proces przetwarzania drewna oraz właściwości i zastosowanie metali oraz tworzyw sztucznych; - potrafi klasyfikować, czytać i wykonać rysunek techniczny; - przygotowuje się do lekcji i posiada wszystkie potrzebne materiały do pracy; - sprawnie posługuje się zdobytymi wiadomościami i samodzielnie rozwiązuje problemy teoretyczne oraz praktyczne; - pracuje systematycznie i efektywnie; - bezpiecznie posługuje się narzędziami i odpowiednio organizuje swoje stanowisko pracy; - przestrzega zasad BHP.	- opanował wiedzę i umiejętności objęte programem nauczania; - omawia proces produkcji papieru oraz właściwości i zastosowanie różnych materiałów włókienniczych; - omawia budowę drzewa i proces przetwarzania drewna oraz właściwości i zastosowanie metali oraz tworzyw sztucznych; - potrafi klasyfikować, czytać i wykonać rysunek techniczny; - pracuje systematycznie, wykonuje wszystkie zadania samodzielnie, a także starannie i poprawnie pod względem merytorycznym; - przygotowuje się do lekcji i posiada wszystkie potrzebne materiały do pracy; - jego prace wytwórcze cechuje racjonalizatorskie podejście i nowatorskie rozwiązania; - wykazuje się dużym zaangażowaniem w pracy na lekcji, próbuje dzielić się wiedzą techniczną z rówieśnikami np. poprzez prezentację; - przestrzega zasad BHP; - bezpiecznie posługuje się narzędziami i dba o właściwą organizację miejsca pracy.

Klasa 6

Wymagania na poszczególne oceny				
Dopuszczająca **Uczeń:**	**Dostateczna** **Uczeń:**	**Dobra** **Uczeń:**	**Bardzo dobra** **Uczeń:**	**Celująca** **Uczeń:**
- w niewielkim stopniu opanował podstawowe wiadomości i umiejętności objęte programem; - potrafi wymienić najważniejsze elementy osiedla i mieszkania; - potrafi obsługiwać proste urządzenia; - jest niesystematyczny i rzadko przygotowany do zajęć; - z trudem wykonuje zadania zaplanowane do zrealizowania podczas lekcji; - prace są realizowane przy licznych podpowiedziach nauczyciela; - nie bierze udziału w różnych formach pracy.	- posiada niepełne wiadomości i umiejętności objęte programem nauczania; - wykonuje projekty osiedli i mieszkań; - omawia zasady obsługi wybranych urządzeń; - potrafi wskazać rzuty aksometryczne; - nie zawsze jest przygotowany do lekcji i pracuje wykorzystując materiały zastępcze lub pożyczone; - wykonuje prace na niskim poziomie wymagań, przy dużej pomocy nauczyciela; - samodzielne prace przejawiają brak pomysłowości i wyobraźni oraz zaangażowania, często naśladują prace innych uczniów; - w pracach mogą być błędy w rozwiązywaniu problemów omawianych w toku lekcji.	- posługuje się wiadomościami i umiejętnościami objętymi programem; - projektuje osiedle mieszkalne i przestrzeń mieszkalną; - omawia zastosowanie nowoczesnego sprzętu; - wymienia nazwy rzutów aksometrycznych; - zwykle jest przygotowany do lekcji; - jest zaangażowany i zainteresowany lekcją; - podczas wykonywania zadań korzysta z niewielkiej pomocy nauczyciela bądź kolegów i koleżanek; - odpowiednio organizuje swoje stanowisko pracy; - zachowuje podstawowe zasady bezpieczeństwa	- w pełni przyswoił wiedzę i umiejętności ujęte w programie nauczania; - potrafi zaprojektować osiedle mieszkalne oraz przestrzeń mieszkalną; - omawia budowę i zastosowanie sprzętu audiowizualnego; - omawia rzuty aksometryczne; - przygotowuje się do lekcji i posiada wszystkie potrzebne materiały do pracy; - sprawnie posługuje się zdobytymi wiadomościami i samodzielnie rozwiązuje problemy teoretyczne oraz praktyczne; - pracuje systematycznie i efektywnie; - bezpiecznie posługuje się narzędziami i odpowiednio organizuje swoje stanowisko pracy; - przestrzega zasad BHP.	- opanował wiedzę i umiejętności objęte programem nauczania; - planuje i projektuje idealne osiedle mieszkalne oraz przestrzeń mieszkalną; - omawia budowę i zastosowanie sprzętu audiowizualnego; - omawia i kreśli rzuty aksometryczne; - pracuje systematycznie, wykonuje wszystkie zadania samodzielnie, a także starannie i poprawnie pod względem merytorycznym; - przygotowuje się do lekcji i posiada wszystkie potrzebne materiały do pracy; - jego prace wytwórcze cechuje racjonalizatorskie podejście i nowatorskie rozwiązania; - wykazuje się dużym zaangażowaniem w pracy na lekcji, próbuje dzielić się wiedzą techniczną z rówieśnikami np. poprzez prezentację; - przestrzega zasad BHP; - bezpiecznie posługuje się narzędziami i dba o właściwą organizację miejsca pracy.

Wychowanie fizyczne

Wymagania na poszczególne oceny				
Dopuszczająca **Uczeń:**	**Dostateczna** **Uczeń:**	**Dobra** **Uczeń:**	**Bardzo dobra** **Uczeń:**	**Celująca** **Uczeń:**
1. Frekwencja i przygotowanie do lekcji				
- Często opuszcza lekcje wychowania fizycznego nie usprawiedliwiając ich. 60% uczestnictwa w zajęciach (nie wliczając nieobecności związanych ze zwolnieniem lekarskim). - Bardzo często nie przynosi stroju sportowego. - Ma niechętny stosunek do ćwiczeń, często nie stosuje poleceń nauczyciela, nie zachowuje dyscypliny.	- Opuszcza lekcje wychowania fizycznego i zdarza mu się je nie usprawiedliwiać. 70% uczestnictwa w zajęciach (nie wliczając nieobecności związanych ze zwolnieniem lekarskim). - Zdarza mu się nie nosić stroju sportowego. - Przejawia pewne luki w zakresie wychowania społecznego: ma niechętny stosunek do ćwiczeń, nie zachowuje dyscypliny, przeszkadza w lekcji, nie szanuje sprzętu sportowego.	- 80% uczestnictwa w zajęciach (nie wliczając nieobecności związanych ze zwolnieniem lekarskim). - Systematycznie nosi strój sportowy (2 razy może go nie mieć). - Jego postawa społeczna , stosunek do wychowania fizycznego nie budzi większych zastrzeżeń (chętnie ćwiczy, stosuje zasady higieny).	- Opuścił kilka lekcji wychowania fizycznego, ale są one usprawiedliwione. 90% uczestnictwa w zajęciach (nie wliczając nieobecności związanych ze zwolnieniem lekarskim). - Systematycznie nosi strój sportowy (2 razy może go nie mieć). - Jego postawa społeczna , zaangażowanie i stosunek do zajęć edukacyjnych z wychowania fizycznego nie budzą żadnych zastrzeżeń. - Zachowuje należytą dyscyplinę na lekcji, szanuje sprzęt. - Posiada nawyki higieniczno-zdrowotne.	- Nie opuścił ani jednej lekcji wychowania fizycznego 100% uczestnictwa w zajęciach (nie wliczając nieobecności związanych ze zwolnieniem lekarskim) - Zawsze nosi strój sportowy (nie wykorzystał limitu 2 nieprzygotowań do lekcji) - Stosuje zasadę „czystej gry”, jego postawa wobec nauczyciela i kolegów stanowi wzór do naśladowania. - Jego postawa społeczna , zaangażowanie i stosunek do zajęć edukacyjnych z wychowania fizycznego nie budzi żadnych zastrzeżeń. - Zachowuje należytą dyscyplinę na lekcji, szanuje sprzęt. - Posiada nawyki higieniczno-zdrowotne.

2. Aktywność na zajęciach				
- Bardzo słabo interesuje się sportem i rekreacją . - Nie podejmuje żadnych działań na lekcji. - Unika czynnego sposobu spędzania czasu wolnego – ma niechętny stosunek do ćwiczeń. - Unika pomocy nauczycielowi w organizowaniu lekcji np. rozłożenie sprzętu, sprzątnięcie go .	- Bardzo rzadko bierze udział w życiu sportowym szkoły. - Nie wykazuje aktywności na lekcjach, tylko biernie w niej uczestniczy. - Swój wolny czas spędza jako kibic.	- Korzysta z organizowanych imprez rekreacyjnych. - Potrafi zagospodarować swój czas, aby spędzić go czynnie. - Angażuje się w organizowanie różnych form rywalizacji, pomaga nauczycielowi w organizowaniu zajęć (pomoce do lekcji, rozkładanie i sprzątanie sprzętu).	- Aktywnie uczestniczy w życiu sportowym na terenie szkoły (lekcje, zajęcia pozalekcyjne) - Bierze udział i zajmuje punktowane miejsca w zawodach sportowych gminnych i powiatowych. - Chętnie przygotowuje rozgrzewkę. - Potrafi zagospodarować czas wolny na działalność sportową. - Organizuje gry i zabawy dla siebie i kolegów.	- Aktywnie uczestniczy w życiu sportowym na terenie szkoły i poza nią, w różnych formach działalności związanych z wychowaniem fizycznym (SKS, UKS). - Bierze udział i zajmuje punktowane miejsca w zawodach sportowych gminnych, powiatowych, wojewódzkich i ogólnopolskich. - Potrafi czynnie spędzać czas wolny. - Pomaga nauczycielowi w organizowaniu i przeprowadzaniu lekcji. - Chętnie przygotowuje rozgrzewkę, grę, zabawę wykazując swoją pomysłowość. - Potrafi zorganizować przybory do ćwiczeń. - Organizuje gry i zabawy dla siebie i kolegów
3. Postęp w rozwoju fizycznym				
- W małym stopniu spełnił wymagania sprawnościowe na ocenę dostateczną. - Nie potrafi wykonać prostych zadań związanych z samooceną sprawności fizycznej. - Wykazuje nikłe postępy w osobistym usprawnianiu motorycznym. - Nie dba o swoje postępy w rozwoju sprawności fizycznej.	- Osiągnął sprawność fizyczną spełniającą stawiane wymagania na ocenę dostateczną. - Potrafi wykorzystać 2 próby z testu sprawności fizycznej do określenia własnej sprawności fizycznej. - Wykazuje pewne postępy w usprawnianiu motorycznym	- Osiągnął sprawność fizyczną spełniającą stawiane wymagania na ocenę dobrą . - Uczeń wykorzystuje 4 próby z testu sprawności fizycznej do samooceny sprawności fizycznej. - Nie potrzebuje zachęty ze strony nauczyciela do pracy nad osobistym usprawnieniem.	- Osiągnął sprawność fizyczną spełniającą stawiane wymagania na ocenę bardzo dobrą. - Uczeń wykorzystuje testy sprawności fizycznej do określenia swojej samooceny sprawności fizycznej. - Doskonali swoją sprawność fizyczną.	- Osiągnął wysoką sprawność fizyczną . - Uczeń potrafi samodzielnie dokonać samooceny sprawności fizycznej na podstawie testów sprawności fizycznej. - Uczeń poczynił znaczne postępy w osobistym usprawnianiu. Wykazuje się wynikami wyższymi od stawianych wymagań w

				dyscyplinach realizowanych na lekcji.
4. Umiejętności ruchowe				
- Ledwie spełnia umiejętności ruchowe określone jako wymagania podstawowe. - Ćwiczenia wykonuje z dużymi błędami technicznymi i niechętnie. - Nabyte umiejętności nie przedkładają się na wyniki. - Poziom opanowania umiejętności technicznych ćwiczeń , gier i zabaw jest niewystarczający. - Nie wykorzystuje nabytych umiejętności w praktyce.	- Opanował umiejętności ruchowe określane jako wymagania podstawowe, czyli wystarczające . - Ćwiczenia wykonuje niepewnie i z większymi błędami technicznymi. - Uczestniczy w zabawach , grach, ćwiczeniach , ale mało się stara. - Ma problemy z wykorzystaniem nabytych umiejętności w grze.	- Opanował umiejętności ruchowe określone jako wymagania ponadpodstawowe w stopniu dobrym z małymi błędami. - Ćwiczenia wykonuje prawidłowo, lecz nie dość lekko i dokładnie oraz z małymi błędami technicznymi. - W pewnym stopniu przyczynia się do zdobywania punktów przez drużynę.	- Opanował umiejętności ruchowe określone jako wymagania ponadpodstawowe. - Ćwiczenia wykonuje z właściwą techniką, pewnie, w odpowiednim tempie i dokładnie, wkładając duży wysiłek w osiągnięcie celu. - Prawidłowo realizuje założenia taktyczne i przepisy dyscyplin sportowych zawartych w wymaganiach ponadpodstawowych. - Próbuje sędziować rozgrywki klasowe. - Przyczynia się do zdobywania punktów przez drużynę. - Stosuje wyuczone umiejętności w grze zespołowej.	- Opanował wszystkie umiejętności ruchowe określone jako wymagania podstawowe oraz ponadpodstawowe wykraczające poza te wymagania (uczeń posiada umiejętności ruchowe z klasy programowo wyższej). - Ćwiczenia wykonuje z właściwą techniką , lekko, ekonomicznie, pewnie co wykorzystuje w praktyce (np.: grze zespołowej) . - Uczeń w dużym stopniu przyczynia się do zdobywania punktów przez drużynę. - Potrafi samodzielnie sędziować rozgrywki klasowe.
5. Wiadomości				
- Opanował wiadomości określane jako wymagania podstawowe z bardzo dużymi lukami. - Na pytania nauczyciela odpowiada z jego dużą pomocą lub w ogóle. - Nie zna sposobów sędziowania, zasad taktyki . Przepisy gier, zabaw ruchowych	- Opanował wiadomości określane jako wymagania podstawowe. - W jego wiadomościach z zakresu przepisów dyscyplin sportowych uprawianych na lekcjach są duże luki. - Na pytania nauczyciela odpowiada z jego pomocą. Wypowiedzi ucznia są niesamodzielne, pobieżne	- Opanował wiadomości określone jako wymagania ponadpodstawowe w stopniu dobrym z małymi lukami . - Zna podstawowe przepisy i zasady taktyki z dyscyplin sportowych realizowanych na lekcjach z małymi lukami. Posiada pewne wiadomości z zakresu sędziowania.	- Opanował wiadomości określone jako wymagania ponadpodstawowe objęte przedmiotem wychowania fizycznego. - Na pytania nauczyciela odpowiada samodzielnie, prawidłowo i wyczerpująco. - Zna przepisy i mechanikę sędziowania oraz taktykę z	- Opanował wiadomości określone jako wymagania ponadpodstawowe oraz wykraczające poza te wymagania (uczeń opanował wiadomości z klasy programowo wyższej) . - Uczeń bezbłędnie określa przepisy i mechanikę sędziowania oraz taktykę z poszczególnych dyscyplin sportowych

zna bardzo pobieżnie, z dużą pomocą nauczyciela.		- Na pytania nauczyciela odpowiada niezbyt wyczerpująco. - Zna 2 zasady treningu sportowego oraz właściwego stosowania wysiłku fizycznego: regulacja oddechu, odpoczynek po wysiłku, krzywa wzrostu wysiłku.	dyscyplin sportowych realizowanych na lekcjach . - Określa wszystkie zasady treningu sportowego.	uprawianych w szkole podstawowej. - Posiada duże wiadomości z zakresu wychowania fizycznego, sportu, zdrowia (wiadomości sportowe lokalne, krajowe i światowe).
6. Dodatkowe działania na rzecz sportu				
				- Pomoc w organizacji lekcji - Udział w szkolnych rozgrywkach sportowych, konkursach, rajdach, masowych imprezach rekreacyjno-sportowych w charakterze zawodnika, kibica, pomocnika sędziego - Godne i aktywne reprezentowanie szkoły na zawodach sportowych i konkursach - Systematyczny udział w pozalekcyjnych zajęciach sportowych - Inne działania na rzecz szeroko pojętej kultury fizycznej

Edukacja dla bezpieczeństwa

Wymagania na poszczególne oceny				
Dopuszczająca **Uczeń:**	**Dostateczna** **Uczeń:**	**Dobra** **Uczeń:**	**Bardzo dobra** **Uczeń:**	**Celująca** **Uczeń:**
Dział 1. Postepowanie w sytuacjach zagrożeń				
- charakteryzuje zasady zachowania się ludności po ogłoszeniu alarmu - rozpoznaje zagrożenia - wymienia nazwy służb działających na rzecz zwalczania zagrożeń - wymienia główne przyczyny pożarów - opisuje zasady postępowania podczas pożaru - wymienia typowe zagrożenia zdrowia i życia podczas pożaru - wymienia rodzaje podręcznego sprzętu gaśniczego - rozpoznaje znaki ochrony przeciwpożarowej - omawia zasady zachowania podczas ataku terrorystycznego (np. wtargnięcie uzbrojonej osoby do szkoły) - opisuje obowiązki pieszego i kierowcy wobec pojazdu uprzywilejowanego	- opisuje kluczowe elementy szkolnej instrukcji ewakuacji: - sygnały - drogi i wyjścia ewakuacyjne - miejsce zbiórki - zasady zachowania podczas ewakuacji - wymienia podstawowe środki alarmowe - opisuje sposób użycia podręcznego sprzętu gaśniczego - charakteryzuje zagrożenia pożarowe w domu, szkole i najbliższej okolicy - przedstawia typowe zagrożenia zdrowia i życia podczas powodzi, pożaru lub innych klęsk żywiołowych - opisuje zakres i sposób przygotowania się do planowanej ewakuacji - opisuje zasady postępowania podczas powodzi, śnieżycy, wichury, burzy	- omawia zasady postępowania po ogłoszeniu alarmu - omawia zasady postępowania po opublikowaniu komunikatu ostrzegawczego - charakteryzuje działalność i zadania społecznych podmiotów ratowniczych, w tym: Ochotniczej Straży Pożarnej, GOPR, WOPR - opisuje sposoby gaszenia najczęściej występujących pożarów (w zarodku) - wyjaśnia zasady zaopatrzenia ludności ewakuowanej w wodę i żywność - wymienia rodzaje znaków substancji toksycznych	- charakteryzuje stopnie ewakuacji - omawia zasady ewakuacji zwierząt z terenów zagrożonych - uzasadnia i proponuje skuteczne sposoby zapobiegania panice	- redaguje treść komunikatu ostrzegawczego o zbliżającym się (wybranym) zagrożeniu dla miejscowości, w której mieszka

Dział 2. Bezpieczeństwo państwa				
- wymienia i charakteryzuje dziedziny bezpieczeństwa państwa - wymienia elementy składowe systemu bezpieczeństwa i jego poszczególne instytucje, - wymienia rodzaje sił zbrojnych RP - rozpoznaje podstawowe typy uzbrojenia Sił Zbrojnych RP -	- omawia zadania, strukturę oraz podstawowe uzbrojenie i wyposażenie Sił Zbrojnych RP - wymienia i uzasadnia geopolityczne aspekty bezpieczeństwa państwa - charakteryzuje rodzaje sił zbrojnych RP -	- identyfikuje wyzwania dla bezpieczeństwa indywidualnego i zbiorowego - wyjaśnia znaczenie pojęcia cyberprzemocy, opisuje procedury postępowania w przypadku jej wystąpienia - wymienia najczęstsze zagrożenia dla cyberbezpieczeństwa	- wymienia zadania i kompetencje władz państwowych oraz samorządowych w zakresie obronności - proponuje działania podnoszące bezpieczeństwo w sieci - wymienia główne zagrożenia dla współczesnego bezpieczeństwa - -	- jest członkiem organizacji skautowych lub proobronnych, lub grup rekonstrukcyjnych itp. - doskonali się w wybranej dyscyplinie sportowej przydatnej w zakresie obronności kraju (sporty walki, strzelectwo, lekkoatletyka, biegi na orientację, jeździectwo, pływanie, nurkowanie, spadochroniarstwo itp.)
Dział 3. Podstawy pierwszej pomocy				
- podaje definicję pierwszej pomocy - wymienia działania wchodzące w zakres pierwszej pomocy - potrafi rozpoznać osobę w stanie zagrożenia życia - opisuje wyposażenie apteczki pierwszej pomocy; wymienia przedmioty, jakie powinny się znaleźć w apteczce, np. domowej - opisuje zasady bezpiecznego postępowania w miejscu zdarzenia - prawidłowo wzywa pomoc - opisuje zasady postępowania z osobą nieprzytomną - systematycznie ponawia ocenę oddychania u osoby nieprzytomnej	- opisuje rolę układów: oddychania, krążenia i nerwowego dla prawidłowego funkcjonowania organizmu - omawia zasady postępowanie w przypadku omdlenia - wykonuje podstawowe czynności resuscytacji krążeniowo-oddechowej - wykonuje podstawowe czynności pierwszej pomocy w zadławieniu - przedstawia metody zapewnienia bezpieczeństwa własnego, osoby poszkodowanej i otoczenia w sytuacjach symulowanych podczas zajęć - wykonuje opatrunek osłaniający na ranę w obrębie kończyny oraz opatrunek uciskowy	- przeprowadza wywiad ratowniczy SAMPLE - wymienia najczęstsze przyczyny utraty przytomności - proponuje działania samopomocowe po zaobserwowaniu objawów zwiastujących omdlenie - wymienia typowe objawy zwiastujące, poprzedzające omdlenie - wykonuje podstawowe opatrunki osłaniające w obrębie głowy i tułowia - zakłada opatrunek uciskowy na rany w obrębie głowy i tułowia - wymienia przykłady zapobiegania oparzeniom, ze szczególnym uwzględnieniem środowiska domowego	- wymienia i opisuje poszczególne ogniwa łańcucha przeżycia - omawia znaczenie pojęcia „złota godzina” - opisuje sytuacje, w jakich można prowadzić resuscytację z wyłącznym uciskaniem klatki piersiowej - opisuje algorytm podstawowych czynności resuscytacyjnych u niemowląt i dzieci - praktycznie wykorzystuje w sytuacjach symulowanych automatyczny defibrylator (AED) - proponuje działania zapobiegające zadławieniu w typowych sytuacjach życia codziennego	- uczestniczył w pozaszkolnych formacjach związanych z ratownictwem medycznym - potrafi zainstalować w telefonie komórkowym system ostrzegania o lokalnych zagrożeniach

- opisuje metody udzielania pierwszej pomocy w urazach kończyn - omawia zasady postępowania przeciwwstrząsowego - wymienia objawy związane z najczęstszymi obrażeniami narządu ruchu - omawia zasady postępowania z poszkodowanymi, u których podejrzewa się uraz kręgosłupa - proponuje zastosowanie zastępczych środków opatrunkowych - w sytuacjach symulowanych prawidłowo unieruchamia kończynę po urazie w zastanej pozycji - opisuje sposób udzielania pierwszej pomocy w przypadku: - zawału serca - udaru mózgu - napadu duszności - porażenia prądem - ukąszenia lub użądlenia - napadu padaczkowego - hipo- lub hiperglikemii	- omawia i stosuje zasady unieruchamiania złamań kości długich i stawów - wyjaśnia, na czym polega udzielanie pierwszej pomocy w oparzeniach - opisuje zagrożenia dla życia związane z utratą dużej ilości krwi w krótkim czasie (wstrząs) - wymienia typowe objawy wstrząsu krwotocznego - bezpiecznie odwraca poszkodowanego z brzucha na plecy - układa poszkodowanego w pozycji bezpiecznej/ bocznej - ustalonej	- prawidłowo szacuje powierzchnię oparzeń - wyjaśnia cel doraźnego unieruchomienia kończyny (zmniejszenie bólu, ograniczenie ryzyka pogłębiania urazu, umożliwienie bezpiecznego transportu - opisuje działania ratownicze w przypadku ciała obcego w oku - wymienia główne stany zagrożenia życia lub zdrowia - definiuje NZK , wymienia jego przyczyny i typowe objawy - charakteryzuje zagrożenia płynące ze strony wstrząsu anafilaktycznego	- omawia okoliczności i sposób zakładania opaski uciskowej - omawia sposób wykonania chwytu Rauteka i wskazuje okoliczności typowe dla jego zastosowania - umiejętnie stosuje schemat diagnostyczny FAST	
Dział 4. Kształtowanie postaw obronnych				
- omawia zasadę BLOS - omawia zasady zachowania na strzelnicy - zna podstawowe zasady orientowania się w terenie	- wymienia przykłady broni strzeleckiej - omawia przykłady urządzeń i narzędzi przydatnych podczas poruszania się w nieznanym terenie (kompas, GPS, mapy, punkty charakterystyczne)	- prawidłowo przyjmuje pozycje strzeleckie: stojąc, klęcząc, leżąc) - wymienia podstawowe elementy broni palnej - potrafi orientować się w terenie za pomocą: mapy, kompasu, GPS, punktów charakterystycznych	- potrafi zgrywać przyrządy celownicze - wymienia i charakteryzuje rodzaje map - omawia najważniejsze elementy mapy	- wymienia główne przyczyny wypadków podczas strzelania

		- omawia ograniczenia związane z wykorzystaniem urządzeń GPS i kompasu		